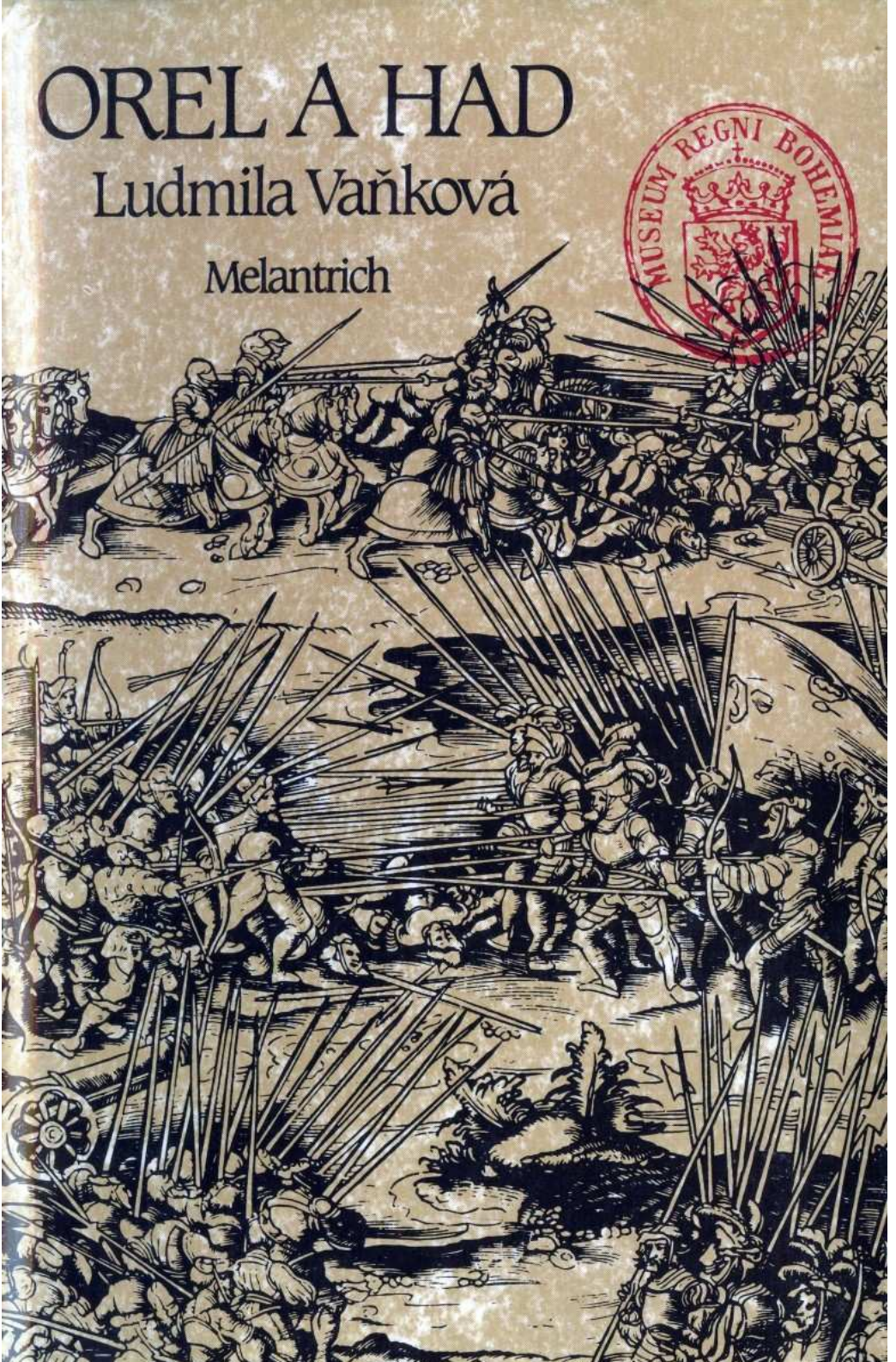
OREL A HAD

Ludmila Vaňková

Melantrich

MUSEUM REGNI BOHEMIAE

Ludmila Vaňková

OREL A HAD

TŘETÍ DÍL TRILOGIE

© Ludmila Vaňková, 1990
ISBN 80-7023-053-3

CÍSAŘŮV SYN

Holčička malíři vlastně překážela. Kdykoli na úzkém lešení couvl, trnul obavou, že ji shodí dolů. Pletla se všude. Chvíli k jeho zděšení seděla docela na krajíčku, pak popoběhla kousek dál, aby se podívala, jak pokračuje práce jinde, a zase se vracela k němu, s povyplazeným jazýčkem přihlížela, držela štětce, podávala mu kelímky s barvou, docela by byla užitečná, nebýt toho strachu.

„Co tady vlastně děláš?“ zeptal se konečně. „Divím se, že tě ještě nikdo nevyhodil.“

„To je Colova dcera,“ ozval se soused od svého obrazu.

Colova dcera! Co to vysvětluje? Obrátil se po ní, proč nic neříká, a zděsil se. Usnula docela na kraji lešení vysoko nad tržištěm, jedna ruka jí visela dolů a teď se přes okraj šinula i noha. To by ji mohlo převážit, uvědomil si, pustil paletu a zachytil spící dítě. Vzdychla a položila mu hlavu na rameno. Přisedl docela a přitáhl si ji na klín. Už bych to mohl leda zkazit. Takhle jsem užitečnější.

Ostatní ještě pracovali. Uvelebil se pohodlněji, bezmyšlenkovitě hladil dívčí vlasy a rozhlížel se po prapodivném pracovišti. V noci! Lešení přes den stavěli tesaři. Navečer tucet malířů přinesl svoje obrazy. Natloukli je do zdi, zedníci zamazali mezery omítkou a od půlnoci se už pracovalo na proužcích fresky.

Zakázka se Odorikovi zdála bláznivá, ale přijal ji rád. Za těch několik planých roků v Římě už bolestně toužil po pořádné práci. Ve zpustlém městě se o výzdobu nikdo nestaral. Zchátralé kostely už včas pomaloval kdosi jiný, a kde byly prázdné zdi, mohly tak zůstat do dne posledního soudu. Sem tam malůvka do měšťanského domu. Šlechtici své paláce místo zdobení opevňovali. A přece ho Řím přitahoval, ačkoli v Benátkách, v Rimini, v bohatých městech na severu se mu dařilo líp. Ale když ho v Bologni Říman Matteo, který

tam loni končil lékařská studia, pozval k společné cestě domů, nezaváhal. Řím, svaté město. Srdce křesťanského světa.

Samozřejmě věděl, že papež Město opustil už před čtyřiceti lety, ale jen tiše zíral na tragické následky. Příliš velké město a příliš malé prostředky. Od té doby, co v letním papežském sídle v Anagni nejvýbojnější z papežů Bonifác Osmý byl zajat Francouzi a římskou šlechtou, bylo jasně znát, jak chatrná je moc duchovní proti moci zbraní. Řím zůstal vplen silnějším. Kde má pak místo krása?

Tohle byl aspoň velký obraz. Odoric přišel už k hotovému, když jeden z malířů si zlámal pravou ruku a zanechal obraz nedokončený. Nedokončený zůstal. Odoric, pro kterého přiběhl rozčilený Matteo, si vzal novou desku a obraz potápějící se lodi namaloval znovu. Podobala se lodi, do jejíhož tvaru staří Římané upravili ostrov na Tibeře, a Odoric si dobře zapamatoval, jak se přes něj valily vlny při nedávné povodni. Potopené koráby, které zpodobnili malíři ve spodním patře lešení, byly ovšem zdobnější. Také ženy na ostrůvcích po obou stranách jeho obrazu byly půvabnější než jeho stařena, na níž divoce vlál jen její šat a vlasy, ale tvář byla sošná, jako z náhrobku. Jen oči, které obracela k nebi, byly zoufalé. Mluvily. Na očích si zakládal, povedly se mu. Také dítě, které teď spalo na jeho klíně, se k nim vytrvale vracelo. Ty ostatní se nedívaly, ale zato jejich žal byl výmluvný v rozmáchlých tragických gestech rukou, ba celého těla. Také na hořením patře lešení si malíři dávali záležet na řadách apokalyptických příšer s nadouvajícími se tvářemi. Jen Nejvyšší soudce mezi dvěma apoštoly trůnil na výsostech nehnutě.

Mezery mezi svou lodí a ostrovy zamazal Odoric sám. Na úrovni hladiny se dohodli, ale umné spirály vysokých vln nemile kontrastovaly s jeho neučesaným kalným proudem.

„Já jsem tě doporučil!“ vydechl zděšeně Matteo, když obraz stěhovali na Kapitol. „Je to ústřední postava a Bianchimu ji svěřili až po dlouhém dohadování. Proč jsi to nedodělal, jak to měl on?“

„Protože,“ odsekl Odoric daleko sebevědoměji, než odpovídalo jeho skutečnému pocitu. „Jak jste mi vysvětlili záměr toho notáře, tak přece Roma-Řím není postava z karnevalu.“

„Ale co ta loď? Podívej se na ostatní!“

„Tomu nerozumíš,“ zavrčel nerudně, ale srdce v něm kleslo. Na změny nebyl čas. Ostatní chodili po lešení a hlučně si vyměňovali názory na jednotlivé obrazy. Jen nad tím jeho každý zmlkl, chvíli postál a tiše odešel. Něco mi snad dají, pomyslel si sklesle. No co, obraz na tržišti! Jde o to, aby lidem řekl, co říci má. Stejně je každý pes jiná ves. Jinak to ani nešlo, v tom spěchu a každý zvlášť. Ale ovšem, ten Bianchi byl ostatním podobnější.

Dole po lešení zadupalo více nohou a rozhlaholily se hlasy. Odoric zůstal sedět ve svém koutku s dítětem na klíně. Už přicházejí ti, kdo si obraz objednali. Vyslechněmež hanu trpělivě.

Na žebříčku se první objevil Matteo. Za ním další. Chvíli si povídali nad obrazy a najednou bylo ticho. Odoric sklonil tvář k dětským vláskům. „Tohle že maloval Bianchi?“ ozval se nový hlas.

Zněl jasně a zvonivě. Nádherný hlas, pomyslel si Odoric. Budu ho poslouchat a nemyslet na to, co říká.

„Ne, Bianchi má zlámanou ruku. To ...“

„Ticho.“

V hlubokém mlčení zvedl Odoric hlavu a zadíval se na toho, kdo promluvil. Patrně ten notář římské komory. Kdo jiný? Jeho vzhled ho překvapil. Byl mladý a jakoby obestřený září, snad to dělalo světlo pochodní, které se odráželo v jeho rusých vlasech. Jemná, krásná tvář. Hodila se k tomu hlasu. Takhle měl ten nahoře namalovat Nejvyššího soudce. Ale asi by se to neslušelo.

„Kdo?“ zeptal se konečně tiše. „Kdo mi namaloval Romu a tu loď?“

„Já,“ ozval se Odoric ze tmy a odkašlal si. „Odpusťte, mám na klíně dítě. Nemůžu vstát.“

„Vždyť je to Cecca!“ vykřikl kdosi.

Mladý notář se přestal zajímat o obraz, přistoupil k nim, zvedl holčičku a postavil ji na nohy. „Co tady děláš?“ zeptal se přísně, ale pro jistotu ji přidržel, než procitla úplně.

Chvíli se překvapeně rozhlížela, ale konečně si vzpomněla. „Já jsem se dívala, tatínku,“ řekla a ohlédla se na Odorika. „Že jsem ti pomáhala, viď?“

„Tak to jsi byla ty," usmál se otec a políbil ji. „Mohlo mě napadnout, že tuhle paní si nevymyslel žádný malíř, ale moje maličká."

„To není pravda, už ji měl hotovou," ohradila se. „Taky se ti líbí, jak se kouká, tatínku?"

„Nekouká se. Prosí."

Odoric si dodal odvahu. „Vy jste Cola di Rienzo?" zeptal se. „Ano. A ty?"

„Odoric z Pordenone. Matteo, váš lékař, mě loni přivezl z Bologni."

„Z Bologni? Myslel jsem, že z Benátek."

„Taky jsem tam byl." Zarazil se. „Jak to víte?"

„Je to vidět," usmál se Cola. „A taky je vidět, že už jsi rok v Římě. Ale pravda, leckdo tu může žít celý život a nic." Obrátil se k ostatním. „Také ostrov v Tibeře je loď a potápějící se loď je celý Řím. Nádherné podobenství. Mělo mě napadnout. Bianchi je výtečný malíř, ale Svatý duch věděl, proč mu zabránil obraz dokončit. Díky." Přistoupil k překvapenému Odorikovi a políbil ho. „Teď to je, jak to má být. Všechno ostatní kolem jako z pohádky. Ale můj Řím-Roma je skutečná. Podobenství je vždycky pohádka, ale vyprávíme pohádku o Římu, který *je.* Rozumíte mi? Ne, rozumíte jemu."

Matteo za notářovými zády jen zářil. Holčička, probuzená už k úplné čilosti, poskakovala kolem obrazu. „To je Roma," slabikovala nápis na stuze, vinoucí se nad hlavou staré ženy. „A tamto je Itálie, smířlivost, spravedlnost, rozvážnost a síla a taky křesťanská víra. Čtu dobře, tatínku?"

„Dobře. Rozluštíš, co říká Itálie?"

„ Ve tvé moci byla země celá a jenom mne za sestru jsi měla."

„Výborně. A ty čtyři?"

„Kdo to je, tatínku?"

„Dávné ctnosti našeho národa. Rozluštíš nápis na jejich stuze?"

„Ty, dříve ctnostmi obdařená, teď mořem kráčíš všemi opuštěná."

„Jak může kráčet vodou, tatínku?"

„Špatně. Topí se, jak vidíš. Pojď tady kousek doprava a ještě mi pověz, co říká křesťanská víra.“

„Nejvyšší otče, vévodo, můj pane, když Řím zahyne, co se mnou se stane?“

„Škoda, že většina Římanů nečte tak dobře jako ty.“ Cola dítě znovu políbil. „Víš co, Cekko? Zítra ráno půjdeš na trh, a kdo bude zvědav, tak mu to přečteš, ano?“

„Ještě jeden nápis je dole,“ ozval se Matteo.

„Tam, co jsou utopenci?“ Cecca už šplhala po žebříku. „Babylón, Kartágo, Trója, Jeruzalém,“ volala zdola. „Tak se jmenujou ty utopené ženy, tatínku?“

Cola si klekl k žebříku. „Říkají něco?“

Cecca dole vyprskla. „Říkají, považ. Jsou to mrtvoly a ještě k tomu města a mluví jako ty nahoře.“

„Nad všemi zeměmi bylas kdysi paní,
teď tu čekáme na tvoje ztroskotání.“

Odoric se překvapeně naklonil nad otvor vedle Rienza. „Ty víš, co je Kartágo a Trója?“

Notář k němu obrátil hlavu. „Je to přece moje dcera,“ řekl s pýchou a vstal. „Půjdeme. Do rána tesaři musejí zbourat lešení.“

Sluší se zeptat se, kdy budou platit? Odoric se trpce ušklíbl, když mu v břiše zakručelo hlady. Rienzo na něj upřel bystré oči.

„Proč se mračíš? Přece jsem tvůj obraz pochválil. A skutečně se mi líbí. Ty nejsi spokojen?“

„Já? Nevím. Nejdřív jsem byl, pak ne, a teď už snad zase jsem.“

„Pojď se mnou, posedíme. Do rána už nestojí za to spát. Moje žena tě ráda uvítá. Máš hlad?“

Konečně záchrana. „Mám,“ usmál se.

„Já taky. Cekko, domů. Nemysli, že se mi někde ztratíš ve tmě.“

Sešli pěšinou na Fórum Romanům a dolů k řece. Pod složitým vítězným obloukem se Rienzo zastavil v hluboké tmě. Jen loubím zářily čtyři průhledy na spící město zalité měsícem.

„Císařský oblouk,“ řekl Rienzo tiše. „Někteří říkají Janův podle dávného božstva s dvěma tvářemi, protože je otevřen do všech stran. Obyčejnější vysvětlení je, že *ianus* se také říkalo krytému průchodu. Co si myslíš ty?“

„Nic si nemyslím,“ řekl překvapený Odoric. „Nikdy mě nenapadlo uvažovat takhle. Ale když vítězný oblouk, tak nejspíš císařský.“

„Jistě.“ Rienzo polaskal dlaní chladný kámen. „Je to můj oblouk. Bydlíme tady hned vedle.“

„To máte — máš na Kapitol skok.“ Odorik se odhodlal a převzal Colovo tykání. Neznělo pansky. A taky jaké je notář panstvo, i když malíř, zvlášť málo zaměstnaný malíř, je žebrota?

Notářova choť je nepřivítala vůbec nijak. Nejspíš spala. Zato Cecca vypadala docela vyspale a čile, když jim snášela na stůl, co našla v kuchyni. Tady, když si hrála na hospodyňku, si všiml, že to už není tak docela dítě. Třináct, možná i čtrnáct let. Vlastně je dospělá. Neměli by ji nechat toulat po nocích.

„Cecca je mi nejpodobnější ze všech mých dětí,“ usmál se notář. „Všichni ostatní jsou spíš po matce. Snad je to tím, že ...“ Zarazil se. „Běž spát, Cekko. My už se obsloužíme sami.“

„Já nejsem ospalá, tatínku. Chci být ráno na tržišti.“

„Vzbudím tě včas. Už jdi. Přece nechceš panu malíři předvádět, jak jsi neposlušná.“

Cecca vyslala k Odorikovi dětský spiklenecký úsměv. „On ví, že jsem spala. Držel mě.“

„To je pravda. Já...“

„Neslyšelas?“

Pokrčila rameny a vyklouzla ze dveří. Odorikovi se zdálo, že v jejich štěrbině zahlédl vyplazený jazýček.

„Chtěl jsi mi říci něco o ní?“ zeptal se přímo. „Je plná života a přestává být dítě. Být tebou měl bych o ni strach.“

„Vidím, že už jsi asi něco slyšel,“ ušklíbl se Cola. „Bodejť ne, vrabci to cvrlikají. A co? Řádně jsme se vzali a vykonali pokání. Co s tím ještě dnes. To už je let!“

„Já ti nerozumím.“

„Bylo mi devatenáct, když se narodila, její matce šestnáct. Vidíš to. Ani jsem nevěděl, že bude, či dokonce už je, na světě. Žil jsem u strýčka v Anagni a tady jsem se občas stavěl na skok. Copak ti o mně nic neříkal?“

„Něco přece,“ usmál se Odoric. „Prý jsi syn císaře Jindřicha.“

Rienzo najednou zvážněl. „Věříš tomu?“ zeptal se tiše. „Podívej se na mne. Věříš tomu?“

„Nechci se dotýkat tvé matky,“ odpověděl Odoric vyhýbavě.

Cola vzdychl. „Já taky ne. Takže se tvářívám, že jde o pomluvu. Ale tobě věřím. Jak jsem viděl ten obraz, vím, že ti můžu věřit vždycky a úplně. Jsem císařův syn. Vím to.“

Ve skutečnosti to nevěděl, ale vzpomínky na všechno předtím byly víc než matné. Matka ho brávala s sebou k Tibeře, když prala. A vyprávěla mu. Později si uvědomil, že to bylo zvláštní. Pradlena a pověsti o slávě římských císařů. Zvlášť o Konstantinovi. Prý jí je kdysi vyprávěl vzdělaný strýček. Tehdy se mu to zdálo přirozené. Matka, vzor moudrosti. Pak umřela. Otec mladší sourozence rozstrkal po příbuzných v Římě a jeho poslal do Anagni k matčinu bratranci.

Občas se podíval domů. Na cestách nebylo bezpečno, ale osamělého otrhánka si lupiči nevšímali. Zpátky se většinou vracel ještě v noci. Otec mu ukazoval nevrlou tvář, jako by ho pohled na syna obzvlášť mrzel. Nejdřív si myslel, že mu zazlívá nevděčný útěk od strýce, který o něj pečoval starostlivě a s láskou. Přes den ho učil starý farář a na usedlosti vypomáhal jen po večerech a nedělích. Jeho návštěvy Říma šly vždycky na úkor pěstounova statku. Trvalo dlouho, než pochopil.

„Bodejť by se neškaredil,“ křikla přes ulici sousedka po zvlášť nevlídném uvítání. „Žádný mužský není rád, když se mu moc živě připomíná, že se mu manželka poveselila, když zrovna nebyl doma.“

„Jak to myslíš?“ vybuchl vztekle. „Moje matka byla světice!“

„To by tvůj otec musel být Duch svatý, chlapče,“ ušklíbla se. „K tomu má i císař daleko. Jen se nevztekni. Co já konečně vím? Felicitas ti poví víc. Stejně to vypráví kdekomu na potkání.“

Felicitas byla přítelkyně pradleny Maddaleny. Od ní se Cola dověděl, že to, co jako urážku srážíval pěstí z úst pokřikujících uličníků, je pravda. Je? Svěřila se! Je možné, že s takovými věcmi se žena svěřuje, a nejen zpovědníkovi?

Našel i starého kněze, který ji zpovídal.

„Ano, na tvou matku se jistě pamatuju,“ řekl mu a pohladil ho po vlasech. „Ale zpovědní tajemství, hochu, je zpovědní tajemství. Před Bohem jsou si všichni lidé rovni a nezáleží na semenu, které tě

zplodilo. Určil-li Bůh právě tebe k velkým věcem, jistě se postaral, aby ve tvé duši vzklíčily už při tvém početí.“

Cola usoudil, že na ústa, zavřená pečetí zpovědního tajemství, toho řekl až dost a týž den utekl do Pisy podívat se k hrobu toho, o kom od té chvíle nezvratně věřil, že je jeho otcem skutečně.

Císař Jindřich Lucemburk. Arrigo, říkali v Itálii. Ač přišel přes Alpy, jeho přední císařská péče platila Colově milované vlasti. Díval se na náhrobek. Zdálo se mu, že vytesaná tvář se nápadně podobá té jeho, a uvědomil si podivnou skutečnost, že je rusovlasý, ač v celé rodině měli všichni husté černé hřívy jako křídlo havraní.

Nějací laskaví poutníci mu zaplatili nocleh v Pise. Do Říma se vracel svěží a plný podivuhodných myšlenek. Občas sbíhal k moři a přemýšlel, zahleděn k modrým obzorům. K Římu dorazil v náladě tak povznesené, jako by chystal triumfální vjezd. Z výše Monte Mario shlížel na Město. Ztracené mezi pahorky a zarostlé křovinami. Ale i na dálku zářily v slunci bělostné sloupy Fora Romana a nad nimi vysoká budova kapitolského paláce, jako by se nic nezměnilo od časů Konstantinových. Ostatně už znal i dřívější řadu římských císařů od zaníceného faráře v anagnském učilišti. César. Augustus. Pro slávu tohoto města dobývali daleká území, odkud teď do Říma přicházejí noví císaři. Do Říma, který byl dřív pánem světa. Ale jeden z nich byl můj otec. Můj!

Zvolna sestupoval k Vatikánu. K bazilice, kterou dal postavit první císař křesťanů Konstantin, dorazil uprostřed nešporů. Korunovační místo císařů. Ale mého otce sem nepustili ani na přímý rozkaz papeže. Nebo ho nedal v dalekém Avignonu? Nešťastný Řím! Císař je za horami a papež za mořem. Proč tě opustili, moje Romo, proč?

Bohoslužba dávno skončila a v chrámu zůstali jen dva. Vlastně tři. Jáhen zhasínající svíce se zastavil u lavice, kde s hlavou opřenou o sepnuté ruce usnula černovlasá holčička.

„Livie!“ řekl polohlasně. „Co tady děláš, dítě?“

Probrala se s hlubokým vzdechem. „Čekám tu na tatínka,“ špitla.

„Ale ten přece ...“ Zarazil se. „Počkej, ještě se podívám do kapituly. Snad tě tu nezapomněl, tak pozdě!“ Zavadil podezíravým pohledem o Colu a odešel.

Holčička zívla, protřela si oči a rozhlédla se. Cola pod jediným nesfouknutým svícnem vypadal neskutečně se zlatou září kolem hlavy.

„Proč se tak na mne díváš, anděli?“ zeptala se chrabře.

„Nejsem anděl,“ řekl, ale nehnul se, aby k ní přistoupil blíž.

„Tak kdo? Svatý Petr byl starý.“

„Nejsem ani svatý. Jsem člověk.“ Jak k ní udělal krok a vzdálil se od hořících svící, svatozář se ztratila sama od sebe.

„To je škoda. Už jsem myslela, že mi tě Pán Bůh posílá, abys mě dovedl bezpečně domů. Potmě se bojím.“

„Dovedu tě. Ale přece jsi tady s tatínkem.“

„Určitě mě tu zapomněl,“ řekla s povzdechem. „Dělá to každou chvíli, ale takhle pozdě — Venku je už tma?“

„Skoro.“

„Tak vidíš. To mám za to, že jsem usnula.“ Popotáhla. „Šla jsem se jen na chvíli pomodlit a usnula jsem. Bodejť by mi Pán Bůh posílal anděla. Mělo mě napadnout hned, že jsi jen obyčejný člověk.“

„Ale já nejsem obyčejný člověk. Já jsem syn císaře.“

„Toho, co tu měl korunovaci? Byla jsem na ní.“

„Ne, toho ne. Jindřicha Lucemburka. Arriga.“

„O tom jsem nikdy neslyšela.“

To se ho dotklo. „Nebyla jsi ještě na světě,“ řekl nevrle, „ale tatínek ti o něm jistě vyprávěl. Není asi ledakdo, když chodí k vatikánským kanovníkům.“

Tatínek mohl být docela dobře krejčí nebo zelinář. Ale tušení ho nezklamalo. „Můj tatínek je notář,“ řekla hrdě. „Všechno ví a jistě zná i všechny císaře. Ale se mnou si o tom nepovídá.“

„To je škoda. Kolik je ti let?“

„Už patnáct.“

„Myslel jsem, že jsi mladší.“ Podíval se na ni pozorněji. Drobounká, vypadala stěží na třináct. Prst boží. Nikdy by si netroufl

navázat takhle známost s dospělou dívkou. Otrhaný a bos. Potmě si ovšem možná nevšimla pro tu svatozář. Vděčně se ohlédl na zázračný svícen. Před odchodem z Říma toužil prožít něco neobyčejného a tady, na nejposvátnějším místě světa, mu nebesa dala naději.

„Pan notář dávno odešel, dítě," ozval se znovu jáhnův zadýchaný hlas. „Co teď? Já s tebou jít nemůžu. Mohla bys na noc jít k sestrám, ale doma budou mít strach."

„To nevadí," usmála se. „Mám tady bratrance. Doprovodí mě."

Cola zděšeně vzhlédl, ale Bůh k té drzé lži na posvátném místě zůstal lhostejný. „To je tenhle?" Nedůvěra se ozvala v hlase jasně a Cola si pospíšil s odpovědí, aby na přímou otázku nemusel lhát.

„Ziju většinou v Anagni. S Livií jste mě tu ještě vidět nemohl."

Jáhen se tím spokojil. „V Anagni," povzdechl si. „To je smutné místo." Zhasil poslední svícen a ve tmě je vystrkal k východu. „Jděte spánembohem, děti." Díval se za nimi a vrtěl hlavou. Pan Mancini byl vážený úředník a bohatý muž. Tenhle vypadal tak nejspíš na pasáka koz. Ale budiž, ta malá jistě nelhala. V chrámě! Zděšeně se pokřižoval při rouhavé myšlence a obrátil se k odchodu. Mladá dvojice už zmizela ve tmě.

Tma byla milostná. Cola vedl dívku podle Tibery pod záminkou, že na most střílejí z hradu Orsiniové. Přešli až u Marmoraty, ale to už bylo k ránu. Noc byla vlídná a tráva na svažitém břehu květnově svěží. Bez rosy. Ta napadala, až když přecházeli neznepokojováni přes most Sulpiciův, který ležel stranou šlechtických sporů. Dívence drkotaly zuby zimou navzdory dlouhému zahřívání.

„Uhnala jsem si s tebou pěknou rýmu," řekla nevrle, a Cola se ušklíbl při vzpomínce. Tenkrát netušili, že ještě něco jiného.

Dověděl se to až po dvou letech. Do Říma běhával řidčeji. Několikrát bloumal kolem domu notáře Manciniho, ale Livii nepotkal. Pak zapomněl. Jen občas, když se v noci probudil, se mu vybavovala sametová římská tma se světélkující řekou, která se pod mosty valila v dravých peřejích.

Právě probíral s farářem latinskou lekci, když do sakristie neurvale vrazil neznámý mladík. „Cola di Rienzo?" zeptal se.

„To jsem já.“

Cizinec k němu bez dalších řečí přistoupil a vrazil mu z každé strany políček, až to mlasklo. Farář pohoršené vykřikl.

„Jsem Conte Mancini.“ Útočník popadl Colu za rameno. „Pojď ven.“

Cola se mu vyškubl a couvl. Přes ten nečekaný útok se v sakristii cítil poměrně v bezpečí. Kdoví, co by se stalo před kostelem.

Farář se statečně vsunul mezi něj a nebezpečí. „Kdo jsi, že nedbáš svatých míst?“ zeptal se přísně. „Nosíš ctihodné jméno a chováš se...“

„Ať se neschovává!“ rozzuřil se Conte. „Je to zbabělec.“

„Nicolò bude knězem,“ ozval se farář zvýšeným hlasem. „Nepřipustím, aby se pral v kostele. Znáš toho člověka?“ obrátil se ke Colovi.

„Ne.“ Byla to pravda, ačkoli jméno mu cosi říkalo.

„Poznáš mě co nevidět a hezky zblízka,“ ušklíbl se Conte. „Nemám zrovna touhu mít tě za švagra, ale bojím se, že jiné východisko není. Copak říkáte ženatým kněžím, důstojnosti?“ obrátil se k faráři. „Myslíte, že bude k něčemu jinému? Aby uživil rodinu, a tak. Co se tak díváte? Sestra s ním má dítě, už je to víc než rok. Zrovna s takovouhle světlou čupřinou. Namluvil jí, že je syn císaře Arriga. Kdyby se před týdnem nepodřekla, nikdy bychom ho nenašli. Ale Regola je toho klepu plná, na štěstí. Co s holkou, když je zkažená? To už snad je lepší i tenhle.“ Hodil hlavou ke Colovi. „Bez toho bychom se nedověděli, kdo to byl. Jáhen od Svatého Petra ho nikdy předtím ani potom neviděl.“

Colovi se konečně rozbřesklo. Víc než rok! Je zase květen. Právě přede dvěma roky.....Livie!“ vydechl.

„Slyšíte? Zná ji!“ zvolal Conte vítězně a radši schoval ruce za zády, aby nepodlehl pokušení znovu zneuctít svatyni. „Už se nevytočíš.“

„Nechci se vytáčet.“ Colovi se zatřásl hlas, ale to bylo štěstím. Notář Mancini! Jeho tchán! O dívce z takové rodiny nemohl ani snít, že by kdy dostal za manželku. Ani při té líbezné procházce ho nenapadlo, že vlídný osud rozhodne tak naráz. „Kolikrát jsem ji

hledal, ale netroufl jsem si přijít za ní. Taky jsem nevěděl, co by tomu říkala.“

„Proč jsi jí neřekl, kdo jsi?“

„Nějak — Nepřišla na to řeč. Moc mě mrzí, jestli kvůli mně trpěla.“

„To teda trpěla. Je doma zavřená skoro dva roky. S tou hanbou už ani nevystrčila nos. Otec ji chtěl honemhonem provdat, ale už jsme to nestihli. Kdyby to aspoň vyklopila včas! Co dělat. Aspoň že je tenhle na světě. Starý Lorenzo dostal záchvat, když s tím otec za ním přišel. Seber se a pojeď na pohřeb. Svatba bude hned po něm.“

Bylo to naopak. Krčmář, který se nazýval jeho otcem, ještě žil, když Cola přijel do Říma ve společnosti neodbytného Conta, který ho neopouštěl ani na krok. Notář Mancini čekal už s knězem a Livie, ještě hezčí než přede dvěma roky, se šťastně zakoktávala. Lorenzo umřel dva dny po svatbě a Cola se usadil v Římě. Tchán si zhluboka oddechl, když z Anagni dostal zprávy o výjimečném nadání a poměrně slušném vzdělání tak překotně přijatého zetě, a rychle se přesvědčil, že pověst nelhala. Poslal ho do notářské školy, kterou už navštěvoval Conte s dvěma bratry. Docela v rámci rodinné tradice začal i Cola svou životní dráhu, jako by byl odjakživa Mancini. Školu zvládl dřív a líp než ostatní. Starý notář brzy dospěl k názoru, že dceru provdal dobře. Zakrátko byl mladý manžel schopen uživit ji, i rozrůstající se rodinu.

VYSLANEC CHUDÁKŮ, VDOV A SIROTKŮ

Římský lid se boje za obnovu svých dávných práv úplně nevzdal nikdy. V časech blahobytu, dokud byl sídelním městem mocných papežů, kam se hrnuli poutníci z celého světa a přinášeli stříbro, často i zlato a práci řemeslníkům, bohatství pro každého, kdo mohl pronajmout aspoň nuzné lůžko, v těch šťastných dobách snaha ochabovala, ale vytrvalému úsilí se přece jen podařilo, že po odchodu papežů z Říma do Avignonu byla lidová samospráva aspoň mlčky trpěna. Ne docela. K obnově senátu nedošlo. Tradiční tituly senátora, syndika, hejtmana a obránce lidu patřily papeži jako pánu

města, kterému vládu před tisíci lety prý předal císař Konstantin. Papež je propůjčoval podle osobního uznání. Senátoři, vlastní vladaři, byli dva a střídali se po půl roce. Zástupci lidu vlastně nevládli, ale mívali i v dobách klidu aspoň poradní hlas. Když byl papežský stolec uprázdněn či v pohnutých časech potom přicházeli na Kapitol a přebírali vládu aspoň dočasně. Říkalo se jim *dobří muži* a bylo jich podle městských obvodů třináct. Někdy šestadvacet, třicet devět či dvaapadesát, když nastala potřeba. A ustálil se zvyk, že nový papež se skutečným pánem Města nestane dřív, než na něj římský lid zvláštním aktem vládu přenese.

Zvyk byl dodržován. Katolická církev ctí tradice a nikdy se nestalo, aby se římský lid proti papežské volbě vzpouzel. Také když roku 1342 zemřel papež Benedikt Dvanáctý, vypravili se představitelé Říma do Avignonu nejen složit hold, ale po starém zvyku přenést na papeže vládu ve Městě a hodnosti, které by zase udělil zpátky těm vybraným.

Poselstvo bylo reprezentativní. V jeho čele úřadující senátoři Bertuldo Orsini a Stefano Colonna, s nimi Piětro Colonna - syn Agapitův, Jacopo Annibaldi - syn Ricardův. Z nižší šlechty pak členové římských rodin Boni, Capocci, Tubei, Tosecti, Ilperini, Papazurri, Gregorii, Thedelgarii, profesor obojího práva Rainald di Santa Patera, biskup Giovanni Bagnorejský a převor špitálu Svatého ducha. Jejich mluvčím byl syndik římského lidu, Lello Stefani de Tosectis.

Po jejich odchodu se na Kapitol dostavilo třináct dobrých mužů, zamkli senátorské byty a slušně oznámili Giannimu Colonnovi, který zde zůstal, aby zastupoval otce, že k úřadu nikým zodpovědným nebyl povolán. Gianni se nevzpouzel. Byl proti nim sám a trvající nepřátelství s druhým nejmocnějším rodem Orsini mu svazovalo ruce. Třináct dobrých mužů se dalo do práce.

Dá se věřit vznešenému poselstvu senátorů, když je třeba zdůraznit, aby se nový papež zabýval římskou otázkou? Nejšťastnější řešení by bylo, kdyby se vrátil do pustnoucího Města, ale to se dosavadním vládcům nehodí. Snad budou mluvit o jubilejním roce, protože ten by přinesl zisk i jim. Ale jinak?

Jednání probíhalo potají. Nebylo dobré popouzet ty, kteří zůstali ve Městě. Přizvali doktora práv a notáře Manciniho. Místo jednoho jich přišlo pět: otec, tři synové a zeť. Volba padla na nejvýmluvnějšího. Mladý Cola byl oslňující řečník, což lidové shromáždění už kolikrát mohlo ocenit. Nebránil se, pobouřen a drcen neblahým stavem Říma a v skrytu znepokojován tajemstvím svého původu. Zdálo se mu, že on je povolán přede všemi bojovat za práva římského lidu a zvítězit.

Colonnové ovládali poselstvo. Bertuldo Orsini z rozvětveného rodu patřil k výhonku, který Colonnům neodporoval. Ne tak už další. Orsiniové z Andělského hradu a hlavně z Campo di Fiori rádi provedli zlomyslnost dávnému nepříteli a vyslanci chudých, jak si Cola říkal, dali doporučení pro strýce Rainalda, papežského notáře v Avignonu.

Rainaldo byl obratný muž. Kráčel od hodnosti k hodnosti a i u papeže měl skromný vliv. Uplatnil ho při uvedení tajného římského posla, který uměnímilovného Klimenta Šestého okouzlil zářivou výmluvností. Colonnové, zprvu zaražení úspěchem římského notáře, který jim už několikrát doma zkřížil cestu, se začali urputně bránit. Kardinál Giovanni na žádost bratra Stefana přesvědčil papeže, že Colovy plány na obnovu Říma nemají reálný podklad a že přijímat ho znamená ztrácet čas. Ve víru avignonských starostí pak bylo nejsnadnější zmizet. Rainaldo Orsini si netroufl prosazovat svého chráněnce ve zjevné nevůli.

Rienzo bloumal bezradně po městě, které ho přijalo tak vlídně. O povolení jubilejního roku podával do Říma zprávu první. Kdyby ho tenkrát napadlo vrátit se, zůstal by pokryt slávou. A teď? Vlivní mužové mezi římskými hodnostáři už byli varováni. Doma mu hrozily jen ústrky a snad i vězení. Zůstal. Také pro nedobojovanou věc římského lidu, pro kterou se mu poštěstilo získat básníka Petrarku. Oba snili zázračný sen o znovunabyté moci římského lidu a o sjednocené Itálii.

Francesco Petrarca, až dosud chráněnec a přítel Colonnů, napjal své slabé síly básníka a podařilo se mu přesvědčit svého ochránce, kardinála Giovanniho, že zástupci římské chudiny, sirotků a vdov se

stala křivda. Cola se znovu objevil v papežském paláci a nikdo už neprotestoval. Stefano Colonna i jeho společníci byli zpátky v Římě.

Vyslanec *dobrých mužů* se v Avignonu zdržel víc než půl druhého roku. Dávno se mohl vrátit, ale učil se. Měl přístup k veřejným audiencím a často i soukromě k papeži, který, sám řečník, ho rád poslouchal. Byl zván k hostinám kardinálů. Colonna, trochu zaleknutý přízní, ke které bezděky dopomohl nepříteli svého rodu, se držel stranou. Copak mohl čekat, že obyčejný písálek ve vznešené společnosti tak rychle zdomácní? Rainaldo Orsini ho znovu vzal pod své ochranné křídlo a informoval ho o všech důležitých jednáních v papežském paláci.

Smlouvání s Francií i Anglií o vzájemném míru. Stálá prokuratoria kaceřovaného římského císaře Ludvíka Bavora, který se za každou cenu snažil dosáhnout papežova odpuštění. Intrika chytrých Lucemburků, českého krále Jana a jeho syna Karla, o které dosud nebylo jasné, že povede až ke Karlově císařské koruně. Zatím zasahovali do každého jednání a Cola mohl být němým svědkem, jak bezpečně a vtipně vodí za nos vyslance znepřáteleného císaře. Pasák koz z Anagni si čichl k vysoké politice a touha po ní ho už neopustila. Pravda, zde jednali preláti a králové. On byl syn krčmáře. Aspoň tady se nemohl odvolávat na císařský původ. Kdyby se prohlásil za bratra českého krále, dopadl by stejně jako před rokem. K jednání na vznešené úrovni neměl přístup, ale dychtivě lapal každou zmínku, dokud v Avignonu nenastal klid.

Když odjeli Lucemburkové i vyslanci a jednání o celoevropském míru skončilo v mrtvém bodě, požádal papeže o ochranu a o udělení úřadu. Do Říma putoval list na obhajobu práv *milého syna* a do Colova tlumoku ověřené jmenování notářem římské komory se stálým platem z papežské pokladny. K ženě, dětem a čekajícím chudým se vrátil jako úspěšný muž, jehož slovo v radě třinácti dobrých už bude platit vždycky. Římská smetánka skřípala zuby, ale opomenout ho nemohla.

Římská tržiště jsou stejná jako jinde, a přece se jim žádné jiné nevyrovná. Dole u řeky byl dobytčí a rybí trh pod záštitou mocných

Saveliů, také Orsiniové měli svůj trh na Campo di Fiori, ale tady, na Kapitolu, přímo pod okny římské komory v neuvěřitelné směsici stánků, se vzduchem naplněným pokřikem smlouvajících kupců a hospodyněk bylo srdce Říma, tady se rozhodovalo o všem. Nahoře v paláci i v davu na tržišti. Tak jako za dávných časů opodál na ztichlém římském fóru, které dnes oživoval už jen dobytek, popásající se na chatrné zeleni mezi ruinami.

Odoric sem chodil rád. I když často neměl zač nakupovat, sedal na zřícených zbytcích sloupů, které leckde sloužily jako podnož stolům kramářů, a díval se. A poslouchal. A zdálo se mu, že drží zvědavý prst přímo na pulsující tepně Říma.

Ale tohle ráno, kdy sem po bezesné noci přišel s mladým notářem, bylo zvláštní a docela jiné než ta ostatní. Ruch kolem stánků nebyl valný a kramářům to nevadilo. Dokonce občas nevrle okřikovali dotěrné zákazníky. Všechny tváře se obracely ke zdi paláce, trčící vysoko nad dřevěnou hradbou. Obraz byl umístěn dobře. Bylo na něj vidět odevšad.

Výkřiky hlučícího davu se tentokrát netýkaly žádaného či odmítaného tovaru. „To je Řím!“

„Potápí se!“

„No vida, konečně si toho tam nahoře všimli!“

„Vidíte je? To jsou oni!“

„Škůdcové!“

„Páni, kteří nám vládnou a nestarají se!“

„Copak o to, starají se, ale do vlastní kapsy.“

„A Roma prosí! Vidíš, jak se dívá?“

„A marně. To mi může srdce utrhnout.“

Ano, dívala se a bylo to vidět až sem. Odoric se spokojeně usmál. Notáře dávno ztratil, jak ho obklopili jiní, ale mohl docela dobře sledovat, kde je, podle vzrušeného ostrůvku lidí, který se zvolna pohyboval z místa na místo, jak se zvědavci či obdivovatelé lepili na toho, o kom šel jeden hlas, že je strůjcem nevšední podívané.

Odoric si sedl na svůj poražený sloup a zadíval se nahoru. Vlastně obraz nikdy neviděl vcelku. Z návrhu mu ukázali jen tu část, kterou zdědil po malíři se zlámanou rukou. Jeho Roma nápadně zářila z

obrazu. Teď, když se mohl dívat i očima jiných, ho vlastní pochybnosti opustily. O odměně už nepřemýšlel v návalu blaženého štěstí. Podivně krásná byla ta žena. Bůhví, kde takovou tvář uviděl. Na pouhou představu byla příliš živá. Měl pyšný pocit, že i bez těch všech nápisů kolem by každý jen z pohledu na ni pochopil, oč jde.

Podobenství tu bylo podáno po lopatě a Rjenzo určitě ví proč. To, co Odoric uviděl až dosud v Římě, bylo otřesné. Ti nahoře si to nepřipouštěli. Rabovali a kořistili, žili si. Ale pekaři často neměli ani mouku na chléb, v mlýnech nebylo obilí. Nejhorší správa je ta, která se nestará o základní potřeby lidí. Na cestách se loupilo, a když se statečný sedlák odvážil obdělávat pole, musel to dělat ozbrojen jako do boje. To se pak zrovna do rachoty nechce. Půda v okolí Říma ležela ladem, jenom to, co se vypěstovalo uvnitř rozlehlých hradeb, bylo jakž takž k máni. Poutníků ubývalo. Nechtělo se jim na nejisté cesty a nebylo čím je uživit, ba povětšině ani kde uložit. Opuštěné domy chátraly a rozpadaly se. A přece to býval pro Řím zlatý důl. V řemeslnických dílnách bylo mrtvo. Co také vyrábět, když není komu prodat? A já blázen se táhnu zrovna sem rozmnožit hejna nezaměstnaných malířů! Přesto mi Město bůhvíproč přirostlo k srdci. Rienzo je snílek, ale vypadá odhodlaně. Podaří se mu s tímhle pohnout? Jediný! Ne, jediný není. Určitě.

Začal znovu vnímat a útržek rozhovoru, který zalétl k jeho sluchu, ho rázem postavil na nohy. „Představ si, že malíři tu pracovali celou noc a kdovíjak dlouho před tím. A nikdo z nich si za to nevzal nic."

„Tomu nevěřím."

„Jen se zeptej. Vždyť taky kdo by takový obraz zaplatil? Senátoři? Komora? To jistě ne. A jeden notář na to určitě nemá."

Odorika polilo horko. Zadarmo! Měl jsem se zeptat dřív. Zvedl oči k obrazu. Na jedinou kapsu je příliš velký. Těch lidí, co se na něm hmoždilo! Zedníci, tesaři, malíři. Kdybych to věděl, byl bych odřekl?

Úsměv, který se znovu objevil na jeho tváři při pohledu na to přesložité malování, byl zatrpklý, spíš škodolibý, ale úsměv to byl. Tak jsem si trochu zamaloval. Barvy mi dali, škoda mi nevzešla žádná. A čas? Prodat ho stejně není komu. Takže zadarmo.

Nicméně když v davu zahlédl Mattea, přitáhl si ho za rukáv. „To jsi mi opatřil vynikající zakázku! Tos nevěděl, že notář neplatí?“

Mateo sklopil oči. „Přece ses na peníze neptal.“

„To se snad rozumělo samo sebou. Víš, kde spím? Po špitálech, když mě nechají. Víš, co jím? Většinou nic. A co si oblékám? Tohle je můj jediný plášť. A až se roztrhá, budu chodit nahý, po tom vašem krásném Městě, kam jsi mě přivedl. Ale to nevadí. V noci budu malovat pro Rienza po zdech, a to je tma. Ve dne se schovám. Takže šaty nepotřebuju.“

„Ty máš hlad?“ zeptal se Matteo překvapeně.

„Nakrmil mě,“ ušklíbl se Odoric. „Tady v Římě má každé sousto cenu zlata, tak si nemám nač stěžovat. Máš pravdu, nestěžuju si, Cekko!“ Zahlédl známou postavičku a nechal zmateného Mattea stát.

„Tady jsi.“ Holčička se chopila jeho ruky, kterou prostrčil mezi dvěma rokujícími, a s její pomocí se k němu prodrala. Jen zářila. „Tvou Romu všichni obdivujou. Měla jsem pravdu, když jsem si tě vybrala.“

Její hlásek ochraptěle sípal. „Co je ti?“ zeptal se překvapeně.

„Nic,“ zasmála se. „Jenom už nemůžu mluvit. Od rozbřesku čtu a čtu. Už mi ty nápisy připadají hloupé. Tobě ne?“

„Je třeba, aby si lidi uvědomili, co se děje,“ řekl vážně. „Tvůj tatínek si to moc dobře vymyslel. Kde je teď?“

„V paláci. Senátoři, syndici, úředníci, všichni jsou na nohou a rozčilujou se. Zástupce obvodů nechtějí pustit do senátu, ale tatínek tam šel. On je papežský úředník a má právo být při každém zasedání. Ostatně ho tentokrát sami sháněli.“ Rozkašlala se.

„Nemluv.“ Odorik ji k sobě přivinul. „Odpočiň si, děťátko.“

„Tatínek určitě vyhraje,“ zašeptala důvěřivě a stulila se mu na klín, když znovu usedl na poražený sloup.

„Určitě.“ Odoric si dal záležet, aby se pochybnost neodrazila v jeho hlase. Vyhraje! Tady? Mezi těmi, které právě potupil? Hladil dívenku po vlasech a mlčel. Oba se dívali vzhůru na obraz i na okna druhého patra pod ním. Jsou za nimi? Na ta spodní přes hradbu vidět nebylo.

Cola vedl svůj boj dole, ve veliké síni. Zamračené tváře, rozhořčené výkřiky. Jen syndik Lello se držel zpátky a ostražitě mlčel. Zdržoval ho ohled na básníka, který notáře kdysi doporučil jeho přízni, ale boj, vedený tak zvláštním způsobem, budil jeho nedůvěru. Držel za ruku svého obzvlášť vznětlivého příbuzného Andreazza di Normano a snažil se sám pro sebe zaujmout stanovisko. Papežský notář Nicolò Laurenzi mu celou svou povahou byl naprosto cizí a přes opakované prosby přítele Franceska nebyl s to, aby se s ním spojil. Stísněně pozoroval vzrůstající napětí v jednací síni a nedokázal se přimět, aby se jednoznačně přidal k těm, kdo bouřili, ani k obžalovanému.

Ten se ale znenadání stal žalobcem. „Zničená zeď paláce!“ vykřikl. „Pobouření v lidu! Co je to zeď? Ta se za noc spraví. A jaké pobouření? Pobuřujete vy. Vy nejste dobří občané, vy, kteří sajete krev lidu, kteří loupíte a bojujete v každé ulici a v každém domě, rozvracíte každý řád, zostudíte každý obřad, přivlastňujete si všechna práva, všechna privilegia, šlapete po zákonech!“

Jeho zvučný hlas na chvíli umlčel vzrušené reptání. S uspokojením pozoroval výsledek svého řečnického výkonu. Odvraceli oči. Měl jistě pravdu a pravdu mluvil i obraz. Kořistníci, kteří měli pečovat o zdar svěřeného města, netrpěli předsudky, ale tady, v zajetí vemlouvavého, horoucího hlasu, se nedokázali vzchopit k odporu.

Cola na chvíli zapomněl, že posluchače musí udržet na nitkách své výmluvnosti. Než se nadechl k nové řeči, Andreazzo se vzpamatoval, vytrhl se Lellovi, přistoupil k notáři a uvážlivě mu vlepil z každé strany políček. „Berani trkají,“ prohlásil zlovolně. „Tak jsi dal namalovat *úplatné úředníky.* Chovám se podle toho.“

„Kapitolští psi!“ zavřeštěl písař Tomasso Fortifiocca. Poskakoval, pitvořil se rozmáchlými gesty a klapal naprázdno ústy. Cola se mlčky usmíval, jen si položil dlaň na pálící tvář.

„Psi, prasata a kozlové! Podívejme se! Už ti narostly rohy? Jsi taky úředník!“

„Nač rohy? Rypák mu stačí na rýpání v hnoji!“

„Kozel či prase! Co jsi ty, škrabáku?“

Cola beze slova vytáhl stříbrné pero, které měl za pasem, položil ho na stůl a vydal se ke dveřím. Na prahu se ještě obrátil. „Zítra přijde můj zástupce," řekl do okamžiku ticha, jak všichni překvapeně čekali, co udělá. „Nebudu v téhle špíně vykonávat své povolání osobně. Ale ještě o mně uslyšíte."

Vyšel ven a rychle přirazil dveře, aby si zachoval poslední slovo. Strážný u brány ho uctivě zdravil. Ano, obyčejní lidé si vážili papežského notáře a ani ti tam uvnitř si nemohli dovolit ho opomíjet úplně. Tváře ho pálily, ale byl spokojen. Píchl do vosího hnízda a hlučící shromáždění na tržišti je zárukou, že rojení hned tak neustane. Ženské, otrhanci i lepší lidi, obchodníci a řemeslníci, jejichž živnosti kvůli kapitolským pánům nekvetou, všichni jsou s ním. Slavný *populus romanus.* Národ římský. Kdo jiný je to dnes než ti, kterým se děje křivda?

„Tatínku!"

Objevil Cekku v malířově náruči. Přisedl k nim a zvedl oči k obrazu. Ať se vztekají. Zůstane tady tak dlouho, dokud já budu chtít. Není v celém městě zedníka, tesaře ani malíře, který by bez mého souhlasu postavil lešení, oškrabal omítku, zamaloval desku. A Roma se z Kapitolu bude dívat vyčítavýma očima rovnou na bývalé Martovo pole, kde se teď kolem Domiciánova cirku soustředil okleštěný život Města, a ještě dál, ke čtvrti Colonnů.

„Namaluj mi Cekku," řekl najednou. „Chci, aby měla na obraze živé oči." A protože uměl číst v sobeckých záhybech lidské duše, dodal s úsměvem: „Neboj se, tentokrát ti zaplatím."

TĚTIVU NAPÍNAT SILOU SLOVA

Tentokrát Odoric honorář nečekal. Obraz notářovy dcery mu už vynesl dost, byl skromný a jeho jedinou vášní bylo malovat. Hýřivý život ho nezajímal. Spokojeně si pohvizdoval, když znovu maloval svou slavnou Romu na zeď kostela San Angelo na rybím tržišti. Tentokrát hořela a anděl z kostela po její pravici se pokoušel ji vyrvat plamenům.

Původně měl Odoric malovat jen ženu, ale byl hotov dřív, jak už tvář i postavu měl v ruce. Jeho soused malíř dokončil obraz kostela a mlčky ustoupil stranou, ponechávaje volné místo s náčrtem anděla. Sám začal malovat na zvonici apoštoly. Ti nahoře na lešení malovali ptáky. Sokoly, kteří padali do plamenů, bílou holubici s myrtovým věncem a vrabce, kterému ho podávala, aby jím ozdobil ohroženou Romu. Dole se hemžilo hejno učňů, kteří pracně smolili dlouhý nápis: „Přijde čas velké spravedlnosti a ty každý čekej na tu chvíli!“

Odoric se usmál na přítele a postoupil k postavě anděla. Několika tahy štětce rozevlál šarlatový plášť s kápí, který střídmě splývал z ramen bílého anděla, a zarazil se před naznačenou tváří. Malíř měl přesný příkaz, jak má být anděl oblečen, ale Odoric se snažil uhádnout víc. A snad také podvědomá vzpomínka na první obraz, kde si představoval Colovy rysy v tváři Všemohoucího, ho vedla k tomu, že hlavu ozdobil rusou aureolou, která z obrazu zářila jako zlato. Ostatně andělská svatozář se k barvě vlasů hodila. Nakonec jí zakryl i většinu tváře a anděla natočil hodně ze strany. Profil vystupoval jasně, ale dokázat záměr mu nikdo nemohl. Cekku, která se jako obvykle všude pletla, neoklamal. Zatahala ho za rukáv a špitla spiklenecky:

„To je tatínek!“ Položila si prst na pusinku a významně na něj mrkla. „Já vím, to se nesmí říkat nahlas. Záviděli by.“

Odoric si nebyl jist, jestli ho Rienzo zrovna pochválí za ten nápad. Ale ten jen dlouho postál nad obrazem a mlčky se usmíval.

Pak mu položil ruku na rameno a stejně jako první den ho pozval k večeři.

Tentokrát na tom nebylo nic zvláštního. Chodíval k nim často v těch dlouhých měsících, kdy Cekku maloval s vášní a pílí. Stokrát zmalomyslněl nad obrazem, neschopen se zmocnit tajuplného vnitřního života, který co chvíli probleskoval na té podivuhodné tvářičce. Obrovské temné oči se dívaly, pravda. Ale jak? Svatě, zlomyslně, zvídavě, zasněně, šibalsky, vztekle i vlídně, každou chvíli jinak. Co z toho zachytit? Jeden jediný výraz či jakousi zvláštní směs, která v těch očích nebývala?

Hořce si přiznal, že tentokrát se mu obraz nepovedl, ač objednatel byl na výsost spokojen. Ale Cecca *jako živá* byla jiná Cecca, než jak ji vídal a znal. Doma — protože teď i bydlel díky notářově velkorysosti — si ji maloval po paměti. Celý pokojík byl vystlán náčrty, z nichž se dívala jediná tvář. Pokaždé jinak a nikdy tak, jak ji namalovat chtěl. Byla to zrovna posedlost. Zakázku, i když zadarmo, na něco jiného s radostí uvítal. Tady mu nevadilo, že se mu Cecca loudí i do tváře anděla. Přiblížil se jen podobnosti. Cecca měla rysy svého otce, ale přece jen to byla jiná tvář. Nejen pro rozdíl pohlaví a věku. Zobrazit mladého notáře mu připadalo směšně lehounké po hrůzné dřině s tím dítětem.

„Co se na mě tak díváš?“ ptala se Cecca pokaždé, když se na ni zahleděl. Civěl a civěl, možná hodiny. Jiná by z toho byla nesvá. Cecca ne.

„Chci si tě pamatovat, až tě budu malovat.“

„Vždyť jsi mě už namaloval.“

„Špatně.“

„Tatínkovi se to líbí a mně taky.“

„Ale mně ne.“

„Proč? Vždyť jsem tam hezčí než ve skutečnosti.“

„Hezčí?“ Podíval se na ni ještě pozorněji a zavrtěl hlavou. „Nejde o to, abys byla hezčí, ale abys to byla ty. Jsi nepostižitelná.“

„Já vím, moc jsem se vrtěla,“ povzdechla si se vzácným nepochopením. „Když já to nevydržím jenom tak sedět a koukat.“

Usmál se. „Teď bych tě chtěl políbit.“

„Tak si posluž.“

Zvykl si ji líbat. Lehounce, letmo, jako líbáme děti.

Jenže přestávala být dítě a jemu z drobných důvěrností běhal mráz po zádech. Dávno, ještě než dokončil obraz, si s hrůzou uvědomil, že se zamiloval. Do ní! On!

S otcem se spřátelil rychle. Snad proto, že mohl mlčet, protože Cola mluvil za ně za oba. A také notář vítal tichého a pozorného posluchače, před nímž si mohl nahlas ujasnit myšlenky.

Patřil mezi předáky lidové strany popolánů a často řečnil. Ve shromážděních, na ulicích, na trhu. Řečnil i v kapitolském paláci, i když svůj úřad písaře od urážky, která ho tam stihla, osobně nevykonával. Dal se zastupovat jedním z Liviiných bratrů, ale stříbrné pero si vzal zpátky jako odznak vzdělance a čas od času se objevil na Kapitolu k malé radosti senátorů. Zabránit mu v tom nemohli.

Jeho vážnost mezi Římany rostla. Byl znalec slavné minulosti svého Města, a nejen z knih. Měl své oblíbené autory, ale četl určitě méně, než mohli třeba mniši v tichu klášterů. Zato sbíral památky, kterých v Římě i jinde bylo plno. Povalovaly se na ulicích, mezi smetím, na mezích i v polích, vyorané občas rádlem klnoucího oráče. Cola sbíral vzácné úlomky, na kterých hledal zbytky vyrytého písma, a často nalézal. S vášní je skládal dohromady a luštil nápisy. Za třináct let jich sestavil sedmdesát devět a utříděné je sepsal do knihy. Až budu mít osmdesátý, předložím je lidem, říkal tajuplně.

Osmdesátý nápis byl záhada. Něco už o něm asi věděl, ale ač dlouze a rád hovořil o všech ostatních, o tomhle mlčel. Osmdesátý! Bezděky dráždil Odorikovu představivost a asi nejen jeho. Cola se vyznal v umění upoutat posluchače a nenápadně je vést za sebou. I mocní, které stavěl na pranýř svými řečmi, mu se zájmem naslouchali a zvali ho.

Na vznešených návštěvách se choval přátelsky, až ho nakonec všichni měli jen za neškodného blázna. Ale jeho vědomostí si vážili. Pouze Savelliové, kteří se pokládali za pány Colovy rodné čtvrti, pomíjeli jeho rostoucí věhlas opovržlivým mlčením. Colonny bavil, nebrali ho vážně. Orsiniové, aspoň ti z římské větve, páni hradu San

Angelo a přes řeku ležící čtvrti Campo di Fiori, na sebe výpady v jeho řečech jednoduše nevztahovali, a protože co chvíli byli ve válečném stavu se Savelliy i s Colonny, spíš mu za hanění svých nepřátel tleskali.

Ale ovšem, s náležitým odstupem. K slavnějším společnostem ho ani oni nezvali. Že krčmářův syn by mohl být císařovým synem, bralo se ve vyšších kruzích leda jako vtip.

Ráno byl na rybím trhu stejný poprask jako před rokem na Kapitolu. Přímo před nosem posádky Savelliho tvrze v Marcellově divadle! Odoric se usadil v portiku na druhé straně a jen chvílemi znepokojeně vzhlédl k obrovitým kuším, které výhrůžné čouhaly z oblouků lodžie v patře. Byly namířeny, aby přestřelovaly tržiště a ohrožovaly čtvrť Orsiniů, ale stačilo je naklonit. Komu záleží na prodávajících rybářích a kupujících hospodyních! Starý Francesco Savelli měl naštěstí dost rozumu, aby lidi zbytečně nedráždil, když, jak se domníval, vlastně ani nebylo proč. Obraz? Notářův nesmysl jako vždycky. Ostatně, koho vlastně napadal? Plameny, které olizovaly hořící Romu, byly neosobní.

Cecca byla ve svém živlu. Šmejdila po tržišti a dávala se do hovoru s každým, kdo projevil zájem o obraz na zdi kostela. Odoric ji sledoval usmívajícíma se očima. Byl šťastný. Díval se na ni a dál nepřemýšlel. Zatím nehrozilo nebezpečí, že ho někdo surově připraví o jeho idylu. Cecca se o ženichy nestarala. Byla naprosto spokojena s tím, že je dosud pokládána za dítě, a Odoric se střežil dát jí najevo, že se, alespoň v jeho osobě, mýlí.

„To je ale pitomost," prohodil bohatě oblečený mladík.

Cecca, která horlivě vykládala staré rybářce, se prudce otočila. „Každý podle sebe," odsekla. „Pitomosti se zdají leda pitomcům."

„Počkej!" Mladík ji zachytil, když se rozhorleně odvrátila, a Odoric na druhé straně tržiště znepokojeně vstal. Slova neslyšel, ale mladý pan Savelli, kterého bezpečně poznal, mohl být nebezpečný.

Cecca se zastavila. „Pusť," řekla se slzami v očích. „To bolí."

„Rozkošná," usmál se krutě její věznitel. Stiskl ji pevněji. „Vezmu tě k nám a potěšíme se. Co říkáš?"

Neříkala nic, protože společník pana Luky jí přičinlivě přitiskl dlaň na ústa. Byli na samém kraji tržiště a Cecca dostala strach. Ty nestoudné oči znala. Pronásledovaly ji už delší čas. Teprve teď ji napadlo, že v takové blízkosti opevněného Marcellova divadla měla být opatrnější. Tady, za zády trhovců, si jich nikdo nevšímal, ale i kdyby. Jen sebevrah by se dal do rvačky s mladým pánem, který byl okatě ozbrojen a na pomoc mu v příštím okamžiku mohlo přispěchat tucet vycvičených zabijáků. Divoce chňapla po dusící ruce, ale než nabrala dech k výkřiku, byla dlaň zpátky. „Potvoro," ulevil si pokousaný sluha.

„Křičet mi budeš až tam," ušklíbl se Savelli. „Víš, že to mám rád? Na tebe si už, kočičko, číhám hezkých pár týdnů. Jdeme, Orlando."

Popadl ji kolem pasu a vlekl ji ke vchodu. Ještě zahlédla nahoře na obraze vrabce s myrtovým věncem. Pitomost. Asi mají pravdu. Muž z lidu nezachrání nikoho, kdo se dostane do spárů *jim.* Mrskla sebou stranou ve snaze uniknout a ke svému překvapení najednou byla volná. Kdosi skočil po Savellim, který zavrávoral a pustil ji. Orlando přestal na ni dávat pozor a přispěchal na pomoc svému pánu. Cecca ze všech sil zaječela a vrhla se doprostřed tržiště. Konečně se po ní začali obracet.

„Pandolfo!" vykřikla, když spatřila známou tvář. „Přepadli Odorika! Běž, jsou dva!"

„Odorika! A proč ty máš roztržené šaty?"

„Neslyšíš? Zabijou ho!"

Pandolfo se vrhl do boje ve chvíli, kdy Odoric padl. Cecca se ohlédla. Vrata divadla se otvírala k výpadu. Dala se do běhu kolem portika ke Campo di Fiori. „Orsini! Orsini!" křičela zběsile. „U Marcellova divadla bijí Orsiniovce! Na pomoc! Orsini!"

Její lest se neminula účinkem. Taktak uskočila, když se proti ní vyřítila skupina ozbrojených mladíků. Přehnali se rybím trhem jako smršť a vrhli se na vycházející Savelliovce. Pandolfo popadl bezvědomého Odorika a duchapřítomně ho vyvlekl z vřavy. Rybáři u pokácených stánků chvíli nadávali, ale pak se hleděli spasit co nejrychleji. Ze všech stran se sbíhali ozbrojenci, jak se zpráva o potyčce lavinovitě šířila. Objevil se i hlouček Colonnů, ale Orsiniům

už táhla na pomoc posádka Andělského hradu. Trh se změnil v bláznivé bojiště, kde zápasící klouzali po rozházených rybách a padali do páchnoucích louží.

Uřícená Cecca seběhla k řece a proplížila se pod obloukem Fabriciova mostu na druhou stranu divadla. Tady konečně našla Pandolfuccia s Odorikem na schodech kostela San Nicola. Podívala se do malířovy bílé tváře a zamračila se. „Nepokoušej se ho křísit. Kdoví, co mu mohli udělat. Skočil na ně beze zbraně a prát se neumí. Odneseme ho."

Zůstal sedět. „Skočil na ně? Říkalas, že ho přepadli."

„Nebyl čas. Mne přepadli, rozumíš?" Trhla ramínkem a znepokojeně se zaposlouchala. „Radši půjdeme."

Pandolfo vzal Odorika pod rameny, Cecca za nohy a dali se na ústup od třesku zbraní. „Vždycky se připleteš, kde je nějaká mela," řekl vyčítavě. „Nejsi kluk, Cekko. Holčičky přijdou k úrazu náramně snadno. Dobře jsem si všiml, že za tebou brousí Savelli. Uhlídat tě ..."

Vzdorovitě hodila hlavou. „On mě uhlídal."

„Hlídat musí někdo, kdo má autoritu." Pandolfo se zatvářil otcovsky. „Beru to na sebe. Ale musíš být hodná."

Notářova choť je nepřivítala právě s jásotem, zvlášť když Cecca dala zraněného odnést rovnou do své postele. „Kde budeš spát ty? Když už, tak jsi ho měla dát k Boetiovi a Lorenzovi," pokárala ji matka.

„Rušili by ho. Já budu v noci sedět u něj."

Paní Livie konečně zaslechla vzdálené výkřiky a hřmot a polekala se. „Co se děje?"

„V Pescherii se zase bijou a Savelliovci mě přepadli," převrátila Cecca opatrně sled událostí a podívala se prosebně na Pandolfa.

Ten ji nezradil. „Taktak jsme se spasili," řekl a usmál se na půvabnou paní. Byli přátelé a snad i něco nadto. Paní Livie pohledy ráda slibovala víc, než mohla dát. Mužů byly kolem ní vždycky houfy. Snad proto si vedle ní Cekky nikdo nevšímal.

„Tebe přepadli!" podivila se matka. „Proč?"

„Připletla jsem se," řekla Cecca skromně. Livie velice nerada přiznávala dospívající dceři ženské úspěchy. Pokud to záleželo na ní, mohla být Cecca dítě ještě dvacet let. „Maminko, prosím tě, já pošlu pro Mattea. Přece ho nenecháme umřít, když mě zachránil."

Pandolfo už byl ve dveřích. „Matteo šel s tatínkem.“ Liviin hlas zněl ustrašeně. „Prý k nějakému obrazu.“

„Podívám se po nich. Žádný strach.“

Odoric ztěžka zasténal a otevřel oči. Chvíli nechápavě civěl do stropu, a pak se pokusil posadit. Hned toho nechal, celé tělo ho bolelo. Měl pocit, že v něm není kostička celá. Ano, ještě si vzpomínal na těžké boty, které po něm dupaly, když ho porazili na zem. Co se stalo s Cekkou?

Vzchopil se a se zaťatými zuby se nadzvedl.

„Lež,“ řekla nad ním a její hlas na něj zapůsobil jako životodárná vláha. Klesl zpátky rozechvělý slabostí, ale usmíval se.

„Nedostali tě,“ zašeptal.

„Mě ne, ale tebe málem ano.“ Vzala ho za ruku. „Co tě bolí?“

„Všechno.“

„To je mi líto.“

„Já jsem rád. Myslel jsem, že jsi snad utekla, ale jistý jsem si nebyl. Nemohl jsem se rozhlížet.“

„To byla mela!“ zasmála se. „Zburcovala jsem Orsiniovce. Málem dobyli Marcellovo divadlo. A vůbec nikdo se nestaral, jak to vlastně vzniklo. Luca, ten bude zticha, když to Savelliovci prohrajou. Orsiniové z Andělského hradu jsou pěkná cháska.“

„Jak ti se tam dostali?“

„Jednoduše. Zavolala jsem je.“

„Vidíš, co může zavinit jedna neopatrná holka?“

„Neopatrná holka! To že to jako bylo kvůli mně? Ti jsou rádi, když se můžou servat. Nebýt mne, našli by si jinou záminku.“

„Otrnulo ti.“

Chvíli mlčela. „Bane, já jsem se bála,“ přiznala pak tiše. „Byla jsem ... Jsem ti moc vděčná. Vážně.“ Naklonila se a políbila ho, tentokrát na ústa. A dlouze. Otřásl se. „Co je ti?“ polekala se.

„Asi mám zimnici,“ zalhal.

Sáhla mu na čelo a zatvářila se starostlivě. „Už by tu měli být.“

„Kdo?“

„Tatínek s Matteem. Pandolfo pro ně běžel, hned jak jsme tě přitáhli.“ Zálibně se usmála. „To jsi měl vidět, jak spořádal ty dva.“

„Vidíš to," řekl smutně. „Tohle já neumím a v Římě je to třeba. K hrdinství prostě nemám vlohy."

„Zase máš vlohy k malování. Hrdinství! A co to asi je, když si někdo jde dobrovolně pro kopance a rány? Rváči to nepřijde."

„Taky jsem praštil Savelliho do nosu," řekl spokojeně. „Ještě se pamatuju na tu krev. Možná jsem se strefil i do zubů, aspoň podle toho, jak mě bolely klouby. Pak na mě skočil ten druhý a moc víc nevím." Sáhl si na ústa. „Vidíš, mně zuby nechali."

„To je ta výhoda těch, co se neperou. Držel sis ruce před obličejem a nechal je do sebe třískat."

„Taky kopat, bohužel."

„To už jsem neviděla, mazala jsem pryč. Ale Pandolfovi poděkuj. Vypadal bys o moc hůř, nebýt jeho."

„Ano, jsem mu vděčný," řekl mrzutě. Pandolfo byl udatný krasavec a taky o pár let mladší. Odorikovi se vůbec nelíbilo, jak se na něj Cecca dívala. A z urozené římské rodiny, jeden jeho strýc byl arcibiskupem v Syrakusách. Naštěstí měl oči jen pro Livii a holčičky si nevšímal. Jenže byl svobodný a s ubíhajícím časem bude Livie starší a Cecca dospělejší. A Pandolfo, který chodil do notářova domu přece jen spíš kvůli Colovi než kvůli manželce, si jednou vedle vadnoucí růže všimne i rozvitého poupěte. Jak to může dopadnout?

Odorikovi ušlo, že Cecca mívala stejné oči i pro něho, když maloval. A vůbec pro každého, kdo něčím vynikal nad ostatní. Po otci zdědila schopnost zaníceného nadšení a vůli měnit sny ve skutečnost. Odoric jen bolestně vzdychl při pohledu na její tvář, která se rozzářila vzrušením, sotva zaslechli hlasy. Vypadal velice trpitelsky, když vrazili do dveří všichni tři, Cola, Pandolfo i Matteo.

„Vida, už se probral," řekl spokojeně Pandolfo, který si malířovy nevraživosti zatím nepovšiml. „Možná nebyl takový spěch."

Cola s natrženým rukávem a zářícíma očima přistoupil k lůžku. „Moc ti děkuju, příteli. Hleď se rychle uzdravit. Budu tě potřebovat." Popadl Cekku, která se mu pověsila na krk, a odstavil ji. „Napřed se umyju a převléknu. Podívej, jak jsem špinavý. A páchnu."

„Vyváleli jsme se mezi rybami," zazubil se Matteo. „Jinak to nešlo, když jsme chtěli zůstat živí. Ti se budou mlátit, dokud na sebe

uvidí. Možná i potmě. Rodinný úspěch. Obraz a Cecca obrátily Řím vzhůru nohama. Přines mi vodu, dívko, a kus čistého plátna, ať se umyju.“ Podíval se na Odorika blíž a hvízdl. „Ti tě zřídili. Zkoušel jsi vstát?“

„Zatím ani sedět.“ Odoric zavřel oči. Cítil se mdle a taky se nechtěl dívat na Pandolfa, který se nad ním s účastí naklonil.

„Když se nadechneš, bolí?“

„Dost.“

„Ruka vypadá zlomená a taky možná nějaké žebro. Hned uvidíme.“

Matteo ustoupil k umyvadlu, do kterého hbitá Cecca už lila horkou vodu, a Cola se starostlivě sklonil k Odorikovi. „Ruka! To je nadělení. Potřebuju, abys mi namaloval fresku v Lateránu.“

„V Lateránu!“ Odoric překvapením zapomněl na bolest a posadil se. S heknutím padl zpátky, ale usmíval se. „Snad ne v bazilice?“

„V kůru hned pod okny, aby ji bylo dobře vidět. Chtěl jsem ji mít od tebe.“

San Giovanni v Lateránu! Jedna z pěti hlavních římských bazilik! „Pravá je v pořádku,“ zašeptal Odoric s přemáháním. „Levou si dám na pásku. Když mi někdo bude držet paletu ...“

„Já,“ přihlásila se Cecca. „Už jsem to dělala.“

„Pomalu.“ Matteo přistoupil k lůžku. „Ještě jsem neskončil. Aby se zmrzačil, to při vší lásce k tobě nedovolím,“ usmál se na Colu.

Prohlídka byla po zvyku doby neurvalá, ale Odoric ji snesl hrdinsky. Dobře polovinu bolestivých míst statečně zapřel. Nakonec zůstalo u zlámané levice a pohmožděné hrudi. „Co budu malovat?“ ptal se se zaťatými zuby, zatímco Matteo natahoval zlomenou paži a přitahoval obinadlem k dlahám. Vidina vytouženého díla vítaně otupila ostří bolesti.

„Výjev z dějin Říma. Veliký výjev, v širokém pásu přes celou absidu.“ Cola vzdychl. „Nejradši bych ho měl až nahoře, ale tam musí být obraz ze světcova života. Císař Vespazián žádný svatý nebyl. Dokonce postavil divadlo, ve kterém zahynulo tolik křesťanů. A vidíš, už víc než tisíc let křesťanství Římu vládne.“

„Ty chceš dát světský výjev na zeď chrámu? Dokonce nad oltář? San Giovanni je metropolitní kostel římského biskupa. A papež ...“

„Jeho vikář souhlasí. San Giovanni je nejstarší křesťanský chrám v Římě. Tam jsem ho našel a tam taky patří.“

„Kdo?“

„Osmdesátý nápis,“ usmál se Cola. „*Lex de imperio*, smlouva o vládě.“

KRÁLOVSKÁ SMLOUVA

Lex regia. Pod tím jménem byla známější. V časech republiky byl římský lid jediným nositelem státní suverenity a jako takový byl ve svých zástupcích uznáván i později césary. Aspoň právně. Kdykoli nastupoval nový císař, propůjčoval mu senát jménem lidu vládní moc. Císař Vespazián, první z dynastie Flaviovců, dal smlouvu vyrýt do měděné desky, jak bylo u zákonných závazků zvykem, a učinil její formule trvalými. Z občanského domu v Lateráně se pak přestěhovala do prvního chrámu křesťanů. Dovolávali se jí právníci i císařové a názory na výklad se různily. Ve dvanáctém století se ujalo mínění, že vládní moc byla předána jednou provždy a teď přísluší už jen císařům. O sto let později převládl výklad, že jde jen o osobní smlouvu s každým císařem, která končí jeho odstoupením či smrtí a jeden každý se musí o plnou moc z rukou lidu znovu ucházet.

Ať tak či tak, mluvilo se zde jen o moci císaře a lidu. Když na přelomu století na papežský stolec dosedl Bonifác Osmý, despota usurpující papežům světskou moc, usoudil, že není radno připomínat vládní dohodu mezi císařem a lidem. Ostatně byl Vespazián pohan a jeho závazky pro křesťanský svět neplatí. Deska zmizela. Místo ní se v nedaleké kapli San Silvestra objevil cyklus fresek, na nichž první křesťanský císař Konstantin předává světskou moc do rukou papeži Sylvestrovi. Jednou provždy a docela.

Čas běžel a na desku se zvolna zapomínalo. Právníci z dalekých univerzit k ní přestali putovat. Ale vášnivý sběratel antických památek o její existenci věděl a zatoužil získat ji do sbírky. Sedával v lateránském chrámu a bloudil zamyšlenýma očima po mramorem

obkládaných stěnách. Nejdřív ji tušil tam. Marná snaha. Nebylo možné vylámat mramorové desky jednu po druhé. Ále jako při všech dobrých činech ho i tentokrát provázelo štěstí. Jednoho dne se zadíval na mozaikovou stěnu hlavního oltáře. Obešel ho do kněžiště a všiml si, že zezadu je podepřen masivní měděnou deskou. Dech se v něm zatajil, když pochopil.

S papežským vikářem, biskupem z Orvieta, byl v dobrých vztazích už od doby, kdy se do Říma vrátil z Avignonu jako notář římské komory. Celkem bez nesnází ho přesvědčil, že oltář potřebuje opravu. Z mozaiky vypadaly kousky mramoru a byla spíš pro ostudu než k ozdobě. Jako by se zazděné právo lidu tlačilo vší mocí ven. To je z toho, že se mozaika opírá o kovovou desku, vysvětlil vikáři. Ta se chvěje a rezonuje při zvuku zvonů i při zpěvu. Poručte a dám ji nahradit kamennou.

Vikář vzdychl. Lateránský chrám bylo bolavé místo. Při každé pohromě se něco stalo. Dokonce do děravé střechy zatékalo. Byl nejzchátralejší z velkých římských bazilik. Nejstarší, pravda. Ve významu soutěžil se Svatým Petrem i s jeho čtyřmi apoštolskými hroby.

Vzrušený notář stál za řemeslníky, když oltář rozebírali. Srdce mu tlouklo. Deska konečně padla zadní stranou k zemi. Ano, nemýlil se. Druhá strana byla vyhlazená a vyryté písmo jasně a zřetelně hlásalo vladařská práva římského lidu.

V lateránském chrámu byla hlava na hlavě. Odorikovi se podařilo urvat místo na dřevěné tribuně, kterou dal Cola postavit v příčné lodi. Neviděl odtud sice na svůj obraz za oltářem, ale byl rád, že sedí. Dlouhé stání ho pořád ještě vyčerpávalo, a že si ho v minulých dnech užil až příliš. Muka a rozkoš byly nedílné vzpomínky na to malování. Na jedné straně bolest a slabost, na druhé tvůrčí vytržení a stálá trvalá přítomnost Cekky, která se od něj nehnula. Měl smutný pocit, že už nikdy mu nebude patřit tak docela, jako v těch šťastných chvílích, kdy o něj nadšeně pečovala. Jenže jí šlo nejspíš jen o obraz.

Vzdychl a vyhledal ji očima. Byla taky na tribuně, hned vpředu vedle matky, a z druhé strany samozřejmě Pandolfo. Místo na druhé

straně paní Livie tentokrát zaujímal její otec, starý notář Francesco Mancini. Dva ze tří bratrů za nimi v řadě, kterou uzavíral mohutný Francesco Baroncelli, nejváženější představitel Colovy strany. Před ním? Po něm? To dnes už nikdo nedovedl odhadnout. Baroncelli stál v jejím čele, když ještě dávno po mladém notáři nebylo vidu ani slechu. Teď se do popředí stále více dral krčmářův —císařův syn.

A ještě víc vpředu, docela v první řadě, vznešení návštěvníci. Pokukovali po sobě nevraživě, ale k této příležitosti se dostavili ve shodě. Orsiniové, Frangipani, Anibaldi. Savelli chyběl. Zato k všeobecnému úžasu přišel i představitel nejmocnějšího rodu Stefano Colonna s nejstarším synem Giannim jako živoucí doklad rostoucího Rienzova věhlasu.

Cola vystoupil na galerii a s potěšením zaznamenal vzrušený šum, který proběhl čekajícím zástupem. Také se měli čemu divit, protože řečník se tentokrát oblékl velmi výstředně. Ve svém širokém splývavém rouše vypadal skoro nezemsky. Na první pohled všem připomněl anděla z obrazu na kostele, i nebýt toho náznaku podoby, za který vděčil jasnozřivému malíři. Chvíli se díval dolů k zástupu v hlavní lodi a hlavně naproti k tribuně. Přišli. Vyhledal pohledem svoje blízké, nahoře vzadu objevil Odorika a vyslal k němu úsměv. Neopětovaný. Skromného malíře ve snu nenapadlo, že úsměv ztělesněného anděla platí jemu. Stále mlčky se Cola zadíval k obrazu za oltářem. Tak upřené, až se k němu obrátily všechny oči. Každý se vykláněl, natahoval, kroutil krkem, jenom aby dohlédl. Teprve když k němu znuděně vzhlédl i Stefano Colonna, začal Cola svou řeč.

Mluvil ohnivě a dobře jako vždycky. V kostele bylo ticho, že by bylo slyšet padající vlas. S potěšením si opět uvědomil moc, jakou mají jeho slova nad lidmi. Zmocnilo se ho vytržení. Ve vypjatých chvílích mu samotnému bylo do pláče. Semtam se ozvalo tiché vzlyknutí, které k němu pokorně stoupalo. I Colonnové poslouchali jako pěny. I Andreazzo, který mu za podobné řeči na Kapitolu vlepil loni políček. Tam ovšem nebyl okouzlený dav, jehož pohnutí se přenášelo i na jeho škůdce.

Řím! Jaký úpadek bývalé slávy! Tápe dnes jako slepec, který ztratil obě oči s papežem a císařem. Oba dva sídlí za Alpami a Řím

zůstal jen sídlem římského lidu, zbědovaného a zchudlého. Kdysi byl mocný. Byla to jeho vůle, která podpírala moc césarů, jak o tom vypovídá mlčenlivě svědectví desky, přibité za oltářem. Dnes promluví.

Na jeho pokyn přistoupil švagr Conte a přečetl odstavec za odstavcem plný text starověkého poselství. Sledovali ho pozorně, ale tu a tam někdo s někým vyměnil slůvko, ozvalo se i zakašlání, šoupání nohou, jak přešlapovali z brnící nohy na druhou. Můj lid! Slovo pravdy mu nestačí. Potřebuje, aby ho někdo probudil a vedl. Budiž. Jsem připraven a čekám.

Text naštěstí nebyl tak dlouhý, aby posluchači ztratili zájem docela. Cola, který netrpělivě čekal na pokračování svého výstupu, se vrhl na usínající pozornost shromáždění jako orel na kořist. Jen dlouhý vzdech odpověděl na jeho první útočnou větu. Pak už zas bylo ticho. Posvátné ticho, v němž nikdo ani nedýchal, zatímco nad nimi zpíval, hřímal, lámal se a poroučel hlas, který leckomu zněl jako hlas boží.

Byl vskutku krásný. Odoric v poslední řadě poslouchal se zavřenýma očima, jako by poslouchal nebeskou hudbu. Obsah slov nevnímal, ačkoli právě ten pronikal k sluchu diváků jako poslední výstraha, po níž přichází už jen trest boží. Zdál se být blízko. Budoucnost Města je ohrožena, pokud trvají stálé spory a bitvy v ulicích. Je nejvyšší čas nechat hloupého záští, které nikomu nepřináší užitek. Oč vlastně bojují ti ozbrojenci, na které se z oken Kapitolu bezmocně dívají zástupci lidu, který tu míval svrchovanou moc? Pohleďte, jaká bývala vznešenost senátu, u něhož o vládu museli prosit césarové! Jmenovaní senátoři jsou pro smích lupičům často z jejich rodin. Blíží se jubilejní rok a připravujeme se na něj věru prapodivně. Přijdou tisíce, snad milióny poutníků hledajících požehnání a rozhřešení u hrobů umučených apoštolů, a co tu najdou? Poutník nebude mít kde hlavu složit. Ani pole nejsou obdělaná. Bude hlad. Když nenajdou nic k jídlu, začnou národy světa pustošit svatá místa a místo chleba odnesou i kameny ze staveb. Pak už tu nebude nic. Prosím vás, zachovejte mír! Ve jménu Říma! Ať může rolník zase orat a sít a chránit hlavu před úpalem kápí, ne přilbou žoldáka!

Dav byl dojat. Colonna se mračil, ale bylo to spíš z rozpaků. Mladý Gianni se naopak usmíval. Colova řeč strhla i jeho. Teprve v řadě za mocnými, mezi přisluhovači a úřednickými šejdíři, bylo vidět kyselé tváře. Cola si jich dobře všiml a na konci pro ně přidal několik slov.

„Všichni mě slyšíte a můžete posoudit, jestli jsou moje úmysly spravedlivé. Pánové! Já vím, že mě leckdo pomiouvá za to, co dělám a co mluvím. Proč? Docela jednoduše ze závisti. Závist je nepřítel spravedlnosti. Závist je nepřítel boží. Uvědomte si to a nezáviďte pokorným, jako je věrný služebník římského lidu, a tím tedy každého z vás!“

Pokorného na něm nebylo nic, ale v té chvíli nadšení to nikomu nevadilo. Jásot, který se strhl, hrozil, že zboří chatrný strop a papežský vikář, který v skrytu za pootevřenými dveřmi sakristie naslouchal, neboť se nehodilo, aby byl svědkem tak světské slavnosti, i když k ní dal souhlas, zvedl starostlivě oči vzhůru. Ale střecha vydržela. Cola, vzrušený a se zářícíma očima, sestoupil z galerie. Zahlédl zavírající se dveře sakristie a usmál se. Byl rád, že si ho vikář přišel poslechnout, i že to učinil tajně. Teď by se musel věnovat jemu a nemohl by vychutnávat vzácnou rozkoš slávy. V takové míře ji zakoušel po prvé, i když řečnil často a vždycky s úspěchem. Ale před tolika lidmi a tady v Lateránu ještě nikdy nemluvil.

Petrarkův přítel syndik Lello k němu přistoupil a stiskl jeho obě ruce ve svých. „Díky,“ řekl vřele. „Řím nesmí propást nádhernou příležitost milostivého léta. Díky bohu jste jim ho připomněl včas.“

Všichni pochopili? Asi ano. Cestu k němu, na to že v chrámu dost neurvale, si proklestil Gianni Colonna. „Pane notáři,“ oslovil ho s uctivou jízlivostí, kterou v této chvíli jen hrál v touze si nezadat. „Chci jít příkladem vstříc. Doufám, že se mnou zasednete k hostině, ke které si dovolím pozvat i ty pány, s nimiž se míváme zvlášť neradi.“ Vyhledal pohledem Giordana Orsiniho, který se křečovitě usmál.

„Budiž,“ řekl za všechny. „Savellimu bych možná odřekl, ale ...“

„Pozvu i jeho.“ Gianniho úsměv zesílil. „Pánové! Vy všichni mi před ním musíte svědecky potvrdit, jaký zázrak se stal dnes v chrámu. Křesťanská láska! Ať nás tedy pojí.“

„Dnes,“ doplnil skepticky Rainaldo Orsini z větve Marino.

„Nebuďme lakomí. Aspoň do milostivého léta. Zkusme to čtyři roky vydržet. Notář mě přesvědčil. A taky ten obraz se mi líbí. Zvláštní, že jsem si ho při mši nevšiml.“

„Byl za oponou,“ podotkl otec Stefano, spíš aby se nezdálo, že není účasten smiřovací akce svého syna, než že by s ní skutečně souhlasil. „Jednou jsem zahlédl malíře, když ho maloval.“

„Malíř! Ano, kde je malíř? Chci ho mít taky u stolu.“ Gianni položil ruku Colovi na rameno. „Ale ženy ne, nezlobte se. Bude to výhradně pánská společnost. Ani moje manželka tam nebude.“

Jistě. Vznešené paní byly na společnost citlivější. Cola se v duchu ušklíbl, ale zcela vážně ujistil mladého Colonu, že chápe. Byl vlastně rád. Ač Livii upřímně miloval, nebyl si jist, jestli by nepokazila jeho dnešní obraz v očích vznešené společnosti. Příliš toužila, aby si jí všimli, než aby to ušlo bystrým pozorovatelům. Své nepřátele nepodceňoval. Většinou byli chytří. Až nepříjemně. Úloha, která ho při hostině čekala, byla perná, to věděl a o tom nepochyboval.

Odorika pozvání nenaplnilo nadšením a tu čest by si s největším potěšením odřekl. Jenže tu byla Cecca. Upřela na něj nelítostný zrak a řekla pobouřeně. „Ty bys ho nechal jít samotného? Mezi ně?“

„Proč zrovna já?“ pokusil se chabě o protest.

„Nikoho jiného nepozvali.“

To byla pravda a Odoric ji nerad uznal. Trpně snesl, aby ho zavlekli do Rienzova domu a vybavili náležitým oblečením. Svoje neměl. Stejným dílem z nedbalosti jako z chudoby. Vystrojuj se, když celý den mícháš barvy, které ti odstřikují ze štětce!

Cola se strojil daleko pečlivěji a spokojeně si pohvizdoval. Do vznešených domů býval zván, ale nikdy jako rovný s rovným. Dnes prvně. A přece urozený původ, ve který skálopevně věřil, ho opravňoval k ještě smělejším nadějím. Když byl hotov, zálibně se prohlédl ze všech stran, a aby se nezdálo, že ho ta pocta zaslepila

natolik, aby se toužil připodobnit *jim*, zatkl si za pás své stříbrné pero. Má přední vznešenost je vzdělání. Ať všichni vidí.

Statnější Odoric se do jeho šatů nevešel. Museli ho přiodít Pandolfovými, což nesl s nelibostí. Cecca jí nasadila korunu, když s vzácným nevkusem prohlásila: „Vidíš, takhle se mi líbíš líp. A pak že na šatech nezáleží. Jen v nich nechoď jak dřevěný."

„Lip než Pandolfo?" odvážil se.

„Pandolfo? Ten svoje šaty nosit umí. Ne, líbíš se mi víc než jindy." Smilovala se při pohledu na jeho bolestínskou tvář. „Zato se mi líbíš i ve své haleně a Pandolfo neumí vzít do ruky štětec."

„Meč ano."

„Štětec a meč nejsou věci ze stejného světa," řekla moudře. „Proč je srovnáváš?"

„*Ty* srovnáváš."

Zavrtěla hlavou. „Já ne. Nikdy jsem doopravdy nepřemýšlela o tom, jestli tě mám radši než Pandolfa."

Radši než Pandolfa! Takhle to řekla, ne obráceně. Odcházel na vrcholu blaha, takže ke Colonnovu paláci dorazili jako dva šťastní a sebejistí muži, což přinejmenším Cola jistě byl.

Odoric ve své blažené pohodě snášel obávanou hostinu líp, než by se nadál. Ani ne kvůli vybraným lahůdkám, na ty už narazil i v Rienzově domě, ale neznámé prostředí ho zaujalo. Ještě nikdy neměl před očima tak blízké defilé nepřátel. Byl tam i mladý Luca Savelli a urputně se mračil. Poznal chlapa, který na něj v Pescherii skočil? Nezdálo se, že Odorikovi věnuje pozornost. Popouzel ho Cola u stejného stolu — podle chvályhodného zvyku šlechty pokládat římské čtvrti za své vlastnictví ho totiž měl za svého poddaného — a hlavně mu pil krev Nicolò Orsini z Andělského hradu a Giordano z Campo di Fiori, nejbližší soused Savelliů, a tím i nejpřirozenější nepřítel. Orsiniové se chovali nenuceně až na druhého Giordana z Marina a jeho bratra Rainalda, kteří se svářili s celým světem včetně svých římských příbuzných. Jen starý Stefano Colonna, Gianniho děd, měl úctu všech a jemu kvůli vlastně přišli, i když on sám se vnukovy oslavy nezúčastnil s výmluvou na nemoc. Přes načatý devátý křížek byl zdravý jako řípa a rovný jako svíce, dokonce stále

zastával důležitý úřad hejtmana. Na jeho nemoc nikdo nevěřil, ale náladu to nezkazilo. Stejně zde byli samí mladí a na starce by museli brát ohledy. Už proto, že Gianni ráno nemluvil tak docela pravdu. Ženy tu nechyběly, ale samozřejmě to nebyly manželky.

Odoric, ač na své možnosti oděný přenádherně, tu pořád byl jako vrabec mezi pávy, což mu vyneslo zapomenutí aspoň ze strany přítomných žen. Nehněval se. Chtělo se mu spíš dívat. Zato Cola neměl zábrany. S vínem, ba ani s houfem dívek. Byly v Lateránu a nešetřily obdivem. Dokonce zastínil i lesklou společnost, které zvolna zamrzaly úsměvy. Občas bleskl omluvným pohledem po Odorikovi, jako by říkal, vidíš to, příteli, ale co můžu dělat. Ty přece víš, že miluju Livii.

Ano, a já tvou dceru. Sedím tu jako mumel a jenom přihlížím. Ani víno mi dnes nechutná. Jsem divně rozjitřený, jak vsávám nové tváře a nové nápady. Tvář satana. Leckdo ji už ztratil a ve skutečnosti jsou docela milí. Sedí kolem stolu a já je můžu pozorovat zblízka a dlouze, jsou tady, mám je, vnímám je, tváře i šaty, výraz očí — ne, mýlil jsem se, milí nejsou a nejsou ani upřímní. Snad ti dva Orsiniové. Hlavně Giordano se mi líbí. Asi proto, že na jeho Campo di Fiori bývám rád.

Zvolna upíjel a zasněně si uvědomoval pomalé míjení času, jak ho po kapkách odpočítával křeplavý zvon z blízkého kostela San Marcella. Půlnoc. Už bych šel. Podíval se na Colu. Zardělý notář se svítícíma očima právě držel jednu ze svých ohnivých řečí. Tentokrát o ničem.

„Výborně, Colo!“ vykřikl Gianni do smíchu, který se rozburácel po jejím skončení. Na prahu nového dne si v opilé shodě všichni tykali. „Škoda, že z tebe při tvém nadání nemůže být císař! Ale uděláme tě aspoň vévodou v Tramtárii. Co?“

„Proč bych nemohl?“ řekl Cola najednou břitce a odstrčil dívku, která se mu drala do klína. Vstal a všichni zmlkli. Jeho zjev i jeho hlas rázem umlčel veselí. „Já císařem budu.“ Když nemusel překřikovat hluk, jeho hlas potichu zpíval a Odoric se zachvěl. Takhle ho ještě nikdy neslyšel. „Budu pánem světa a pak s vámi

zatočím. Se všemi, jak jste tady.“ Vztáhl ruku. „Colonna? Pověsit. Savelli? Rozčtvrtit! Gaetani? Upálit! Jsou to škůdci lidu.“

Hluboké ticho porušil Orsini z Andělského hradu, který se zeptal, předstíraje smích: „A co uděláš Orsiniům? Přece je nenecháš běžet.“

Cola se podivně usmál. „Orsiniovce mám rád,“ řekl hlubokým hlasem. „Jak koho ovšem. Ale skoncuju s nimi čestně.“ Podíval se na Rainalda z Marina a vykřikl hromovým hlasem: „Stít!“

Odoric zatěkal kolem pohledem a jeho oči byly v té chvíli jediná živá věc, která se pohnula. Obraz. Zdálo se mu, že věčnost zkameněla, když se díval na strnulé tváře a bronzovou sochu hrozícího Rienza.

První se vzpamatoval hostitel. Rozhlédl se po svých hostech a rozesmál se, hlučně a upřímně. Gianni neměl pro strach uděláno a krom toho byl opilý natolik, aby se mu i tak podivný žert zdál povedený. Strhl je. Za chvíli se chechtali všichni.

„Pán světa musí čnít nade všemi!“ vykřikl Pietro Agapita a už se našly ochotné ruce, které Colu zvedly na stůl mezi mísy a kácející se číše. „Zatanči nám ten svůj tanec smrti, césare!“

Cola se zakymácel. Jeho pohled zmatněl a Odoric pochopil, že má dost. Vztáhl ruku, aby ho zachytil. „Nech ho!“ řvali rozveselení páni. „My chceme ještě slyšet našeho císaře. Nastal čas nehorázností. Po těch popravách ho zase trošku pocucháme my!“

Než stačili splnit nejasnou pohrůžku, vtrhl dovnitř rozedraný muž, marně zadržovaný Colonnovými služebníky. „Pane!“ vykřikl ve dveřích. „Savelliovci vpadli na Campo di Fiori! Dobývají se do domů!“

Giordano Orsini vyskočil a postavil se proti Giannimu. „To jste si s Lucou pěkně domluvili!“ křikl. „Nejsme blázni. Moji lidé jsou v pohotovosti.“ Popadl opasek s krátkým mečem, který visel za ním přes židli, a vyřítil se ze dveří. Ostatní Orsiniovci za ním.

Savelli se vzpamatoval. „Tohle je provokace!“ zařval za nimi. „Moji lidé — a dnes? Hlídají pevnost. Už dobu se pokoušejí zaměřit na ni kuše z Andělského hradu!“

Gianni svolával sloužící a už měl taky v ruce meč. „Podíváme se tam!“ volal rozjařeně. „Colonna! Za mnou!“ Jemu nešlo o nic, ale

rád se rval. V okamžiku byla veliká síň prázdná. Každý popadl, co bylo po ruce. Dívky se poděšeně shlukly v koutě. Gianni se ještě vrátil a vykopal je ven. „Odveď si toho blázna," řekl Odorikovi smířlivě. „Ať nevyčastuje svými nesmysly ještě starého pána. To by pochodil hůř."

Cola zůstal stát na stole a do jeho očí se vrátila záře. Rty se mu chvěly. „Vidíš? Bojí se," zašeptal. „Utíkají."

„Pojď," vyzval ho Odoric a vztáhl ruce. Spíš ho snesl, než podepřel. „Jsi opilý a žvaníš. Dej si na ně pozor. Díval jsem se celý večer. Tváří se přátelsky, ale takové žerty nesnesou."

„To nebyl žert." Cola najednou zvážněl a vyprostil se z Odorikova sevření. „Pusť mě, já nejsem tak opilý. Já s nimi skoncuju, o to nemusíš mít strach. A když bude třeba, i takhle. Jsem císařův syn."

„Ale císař ne."

„Kdoví." Sluha stál vyzývavě v otevřených dveřích. Cola se narovnal a vzal Odorika za ruku. „Pojď."

Noc venku byla plná dupotu ubíhajících nohou a řinčení zbraní. Vzdalovalo se. „Půjdeme přes Palatin," řekl Cola už docela střízlivě. „Kolem Marcellova divadla bude teď moc živo."

Bílý měsíc bláznivě svítil na ruiny. Převážná část Augustova velkého domu stála, i když bez střechy. Ale to zvenku vidět nebylo. Čněl tu, mlčenlivý a vznešený, ale mrtvý. V zchátralém zdivu si nikdo pevnost nevybudoval. Cola se před ním zastavil. „Budu císařem jako Augustus," řekl pevně. „Jsi první, s kým o tom ztrácím slovo. Neměl bych, ale nechci, abys mě měl za blázna. Pak bude v Římě pokoj a mír. Uvidíš."

„Císař už je," namítl Odoric mírně. „Sám jsi mi vyprávěl, jak ho před dvaceti lety korunovali."

„Papež ho sesadil."

„Dal zvolit jiného."

Cola se na něj krátce podíval. „Mám zprávy," řekl stručně. „Ti se zardousí za Alpami. A papež pro toho svého nehne prstem."

„Pro tebe snad ano?"

„Já jsem v Římě.“ Cola rozpřáhl ruce a dodal slavnostně: „Oni všichni jsou příliš daleko.“

PODLE JMÉNA KRÁL

Daleko, to bylo na severu. V té době tu panoval sníh a mráz. Válečné vášně byly na čas zapomenuty, než jaro začne probouzet nový život, který vyvolá novou smrt. Zatím se jenom tak občas zachřestilo zbraní po velkém střetnutí na západě. To k vyjasnění poměrů v římské říši právě nepřispělo. Zdrcující porážka, kterou francouzský král utrpěl v létě u Crécy, vzala vítr z plachet nově zvolenému římskému králi Karlovi. Slavný český král, Jan Slepý Lucemburský, přední opora svého syna, v bitvě padl. Bylo až příliš známo, že také Karel neprozřetelně bojoval na straně poražených. Ludvík Bavor, který neriskoval nic, měl rázem v rukou všechny zpřetrhané nitky. Jeho sok, odříznutý německými zeměmi od své nejsilnější české državy, byl teď bezmocný. Pravda, měl oporu v kurfiřtském sboru svého prozíravého strýce Balduina, trevírského arcibiskupa, který rozehranou hru o říšskou korunu sledoval s přehledem. Hrál ji už pomalu čtyřicet let. Ale Karel, spoutaný navíc závazky s Avignonem, těžko mohl ze sedla vyrazit císaře, který v něm právě tak bezpečně usedl. Už proto, že se nemohl přes nepřátelské území vrátit do vlasti, odkud se dal vést spolehlivěji boj. Leda oklikou přes Itálii a Uhry, a to ještě kdoví jestli. Až do jara se Ludvík Bavor cítil neohrožován.

Sníh zavál opuštěné cesty. Málokdo se v lednu vydával na pěší pouť. Ještě tak na chvíli divoké jízdy kolem své falce. Dva jezdci se skupinou pěších zbrojnošů, putující odkudsi kamsi, vypadali zmoženě. Ten, který vedl za uzdu koně svého pána a ještě druhého s volným sedlem, byl na tom nejhůř. Brodil se pomalu do pasu závějí. Ostatní šlapali po stezičce vydupané koni. Občas potkávali panské družiny z okolí, které je míjely bez povšimnutí, jen s občasným pozdravem zedrané korouhvi. Ač neznámá, bylo na ní vidět, že zažila mnoho. Budila úctu bojovníků, ale málokdo se v panujícím

mraze zastavil, aby se vyptal zevrubněji. Hlouček zchudlého zemana, který se dává najímat za žold.

Nevypadalo to, že se vrací s velkou kořistí. Ostatně lapkové seděli doma u pecí. Nebyla velká vyhlídka, že by se dalo něco ukrást, a byl strach z vlků. Tihle zjizvení válečníci se, zdá se, nebáli. Probíjeli se pomalu kupředu s mlčenlivou urputností.

Zbrojnoš v čele se konečně zastavil. „Je někoho vidět?“ zeptal se.

Jezdec se rozhlédl. „Bohužel.“

Zbrojnoš si povzdechl, sklonil hlavu a znovu vykročil. Sníh, jiskřící v slunci, řezal do očí. Jasný mrazivý den láká k vyjížďkám. Vánice a mlha by asi byly lepší, ale zase bychom mohli zabloudit. Ne, vydržíme.

Ohlášená panská družina, která se blížila zběsilým tryskem, se lišila ode všech, které až dosud potkali. V neuspořádaném houfu se hnala zasněženou plání a v jejím čele cválala žena s nepokrytou hlavou, ač byl tuhý mráz. Rozpuštěné dlouhé černé vlasy za ní vlály jako křídla havranů. Na jejich koncích plápolal krvavě rudý závoj, který ještě před chvílí poutal jejich bujnou záplavu.

Skupina pěších se zastavila. Znavený zbrojnoš v čele zapomněl na nepohodlí cesty, jak ho při tom pohledu opustila mrzutost. Dokonce se usmál, když sáhla netrpělivou rukou po závoji, který se svezl, zatřepetal a zvolna se snesl do sněhu. Jak se lehce vzdouval ve větru, vypadalo to, jako by na jiskřícím sněhu tepalo veliké živé srdce.

Zbrojnoš pustil uzdu pánova koně, udělal dva tři kroky stranou a závoj zvedl. Jezdkyně se vrátila obloukem a zůstala nad ním stát.

„Bude to?“

Vzhlédl. Přehlédl vztaženou ruku a znalecky ji sjel očima.

„Nevíš, kdo jsem?“ vykřikla vztekle.

„Vichřice,“ řekl. „Možná láska. Krásná jako...“

Nedořekl. Důtky se zasvištěním dopadly na jeho tvář. Kdosi se přihnal, vytrhl mu závoj a najel na něj svým koněm, až upadl do sněhu. V příští chvíli letěli sněžným polem dál jako duchové.

Pán i žoldnéři se vrhli k poraženému. Ale už se zvedal. „Já nikdy nepřijdu k rozumu,“ ušklíbl se pokřiveně. „Takhle se zapomenout! A zrovna před korouhví rýnského kurfiřta!“

„Jedeme Horní Falci a ...“

„Já vím. Je někdo v dohledu? Bohu patří dík za ten sníh, už bych byl mrzák. I tak mě kopl pořádně.“

Druhý jezdec vyrazil kupředu na obhlídku, a než se vrátil, zbrojnoš seděl v sedle volného koně, pán stál na zemi a opatrně pohyboval jeho nohou v prošlapané botě. „Nikde nikdo,“ hlásil udýchaný zvěd.

Zbrojnoš vzhlédl k nebi. „Je jasno, pojedeme i v noci,“ prohlásil velitelsky. „Stejně není kde tábořit.“

„To máme naději už nikoho nepotkat až k hranici,“ usmál se *pán*, který si najednou počínal spíš jako sluha. Vyjeli. Zbrojnoš, teď na koni, už zůstal v čele. S ohledem na pěší zvolna, krokem, jako by ho nepoháněla touha stará víc než deset let, Karel, syn slepého krále Jana a Přemyslovny Elišky, překročil hranice rodné země poprvé jako její král.

Kolikrát už jsem vjížděl do svého města a často to byla veliká sláva. Ale mám pocit, že nikdy nebyla taková. A přece se vracím jako poražený král. Jenomže to je to. Jako král a navíc ještě zvolený král římský. Budoucí císař, pán světa. Jako můj děd. Vždycky předtím, pokud šlo o ty slavné vjezdy, byl po mém boku můj otec, a i když mě odjakživa vítali nadšeněji, král byl on. V Čechách mi vždycky vadil, ale teď cítím vedle sebe prázdno. A smutek. Stýská se mi i po jeho zlomyslnostech. Jak to, že všichni jen jásají? Přece té zemi umřel král. Ne, té zemi ne. To jen mně umřel otec.

Bušek měl pravdu, že mě přemluvil k odpočinku. Byl bych vydržel, jenomže co se sluší, to se sluší, a já jsem své Praze povinen ten nejslavnější vjezd. Proto se zastav, okřídlená touho, a dopřej všem čas tě vychutnat. Nejsem jen král, jako byl můj otec, ani jen císař, jako byl můj děd. Jsem král Přemyslovec, a to v Čechách platí víc. Všechno je jako kdysi. Za mého děda Václava i za velikého Přemysla, jeho otce. Krásná královna mě v davu jásajících čeká u brány a daleko před ni mi vyšlo vstříc procesí pražských kněží. V jeho čele ale není můj arcibiskup. Nemůže být. Jedná mým jménem na dvoře papeže, takže ten nedostatek je vlastně ušlechtilý. I bez něj je jich dost.

Dívám se k bílé postavě, ke které se v čele průvodu zvolna blížím. Jako bych ji viděl poprvé. Blanka z Valois, česká a římská královna. Choť hodná císaře i Přemyslovce. Stojí tu v nádherném rouchu i se skvosty, na které si určitě musela vypůjčit, protože její nejvznešenější choť ve chvíli přeslavného návratu nemá nic krom dluhů. A ty jsou vpravdě královské. Ale Blanka, sestra francouzského krále, se usmívá, jako bych se vracel vítězně. Od nešťastné bitvy už uplynulo pomalu půl roku a od té doby jsem zažil i svou první korunovaci. Nic velkého, ani pravou korunou, ani na pravém místě, ale jsem korunovaný římský král.

Sesedám před ní, líbám ruce, čelo a nakonec i rty. Lid se raduje. Mají ji rádi. Vedle ní pětiletá Kateřina. Můj miláček. Zvedám ji do náruče, snad déle, než se sluší, pak ji podávám dál, zaháním hodnostáře a Blance sám nastavuji dlaň. Velká jezdkyně není, ale pomalý krok průvodu snad snese. Už jedu vedle ní, naši bělouši se o sebe otírají boky a Blanka švitoří francouzsky, v tom hluku to doléhá nejvýš ke mně. Jinak by si to nedovolila. Předobře ví, že česká královna má mluvit česky.

Tisknu měkkou ruku a je mi líbezně. Jsem doma. To je moje žena. Výsměšně se mi ještě mihl obraz divoženky z Horní Falce a zmizel. Tady, za hranicemi Čech, nemá svou zlovolnou moc. Tady jsem jenom Blančin.

Jako vždycky jen krátce, vlastně jsem tady ani neměl být. Můj přítel Pierre, papež Kliment Šestý, má pro mě naléhavé úkoly, které splnit je ctí křesťanského panovníka. Kdyby se splnit daly. Jenže se bojím, že nedají, a moje oči jsou zvyklé dívat se na věci tak, jak jsou, ne tak, jak bych si přál, aby byly. Zkusím to, ano. Pokud mi síly stačí. Ale mají-li stačit, musím se občerstvit tady. U pramene síly, u kořenů života.

„Kde je Jan?“

„Čeká u hradní brány s hodnostáři.“

Můj bratr, správce země. Dobře vymysleli to dvojí setkání. Mé srdce je jeho stejně jako Blanky a oba najednou ... Rok spravoval mou zemi. Teď mohu říci plným právem *mou.* S ním čekají páni, kteří nebyli v té řeži. Trochu se bojím setkání s nejvyšším komořím,

ale přece jsem já nezahubil jeho syna. Život rytíře. Bylo mu šestadvacet let a padl. Bez syna. Starý Rožmberk má pravda jiné syny, ale prvorozený byl první i v jeho lásce a pýše. Právem zajisté.

Stoupáme k Hradu. Bratr mě čeká v plné velebnosti v čele ostatních, ale najednou zapomíná na dobrý mrav, rozběhl se a utíká mi vstříc. Tak dobře, vznešený pohled jsme dopřáli už lidem dole ve městě. Seskočím z koně rovnou do náruče. Můj milý! Bratrské lásky v královských rodinách mnoho není. Ale ty bys mě nechtěl zardousit, aby ses usadil na mém trůnu. Ty nikdy. Objímáme se beze slov a on má v očích slzy. Nepochybně slzy radosti. Copak nikdo, vůbec nikdo v této zemi necítí ani závan smutku? Český král je oplakáván všude, jenom ne ve svém království. Trochu je mi hanba, že se tak radují z mého návratu. Protože jejich radost je o to větší, že *on* se nevrátí. Už nikdy.

Konečně je čas i na ostatní. V řádce hodnostářů neznámá tvář. A hezky v čele. Mladičká. Trochu je mi povědomý, ale řekl bych, že jsem ho nikdy neviděl. „Nejvyšší komoří," odpovídá Jan na můj dotaz, pošetile se usmívá a pořád tiskne moji ruku ve své. „Jmenoval jsem ho prozatímně do tvého návratu. Starý Rožmberk hodnost od podzimu nezastává."

Od podzimu. To když přišla ta zpráva. „Je nemocen?" ptám se opatrně.

Jan pustil mou ruku a zatvářil se rozpačitě. „To uvidíš sám," řekl nerad. „Přijel tě uvítat."

„Kde je?"

„Uvnitř."

Znovu se dívám na mladíka. „On není Rožmberk?"

„Jistě je."

„Tak proč prozatímně? Úřad je v rodině dědičný." Pod mým upřeným pohledem a taky na pošťuchování zezadu mladý muž konečně pokleká a skládá mi povinný hold. Ty budeš oříšek, chlapče. Tvůj bratr Jindřich byl dokonalý, a přesto neměl tolik nezdravého sebevědomí. „Jsem rád, že tě poznávám, pane z Rožmberka," řekl jsem nicméně přívětivě. „Ačkoli nezapírám, že bych tu raději viděl tvého otce. Doufám, že není nemocen."

„Nemocen?“ Mladík se zatvářil překvapeně. „Ne. Ale už je starý.“

Starý? Petrovi z Rožmberka chybějí nejmíň dva roky do šedesátky. Na dvorský úřad to není tak moc.

S rukou kolem bratrových ramen postupuju pěšky dál do Hradu. Občas se provinile ohlédnu po Blance, která zůstala vzadu. Usmívá se. Bývala popudlivá, ale už si zvykla, že v Čechách to vždycky nejde jako v Paříži.

A na ten povyk mi jde vstříc starý pán z budovy purkrabství, kde nejspíš odpočíval. Hluboká lítost mi sevřela srdce. Vetchý stařeček. Pravda, Petr z Rožmberka nebyl nikdy obr, ale byl silák. Ještě před málo lety si troufl i vyjíždět při turnaji, a s úspěchem. Teď se opírá o hůl a ruka se stařecky chvěje. Když jsme před rokem odjížděli, byl plný bujarosti. Málem že neplašil děvčata, a to ještě spíš z věrnosti své choti, kterou upřímně miloval. Pouštím bratra a mlčky, jediného, objímám Petra z Rožmberka jako syn otce. Však mi taky v Čechách druhým otcem byl, v dobrém i zlém. Lecčeho bych nedosáhl bez jeho pomoci a rady, ale byl bych možná bohatší. Budiž mu přáno.

„Jak?“ ptá se tiše, a když mlčím, dodává prudce: „Byls přece při tom!“

„Ne, měl jsem vlastní hotovost. Nikdo z nás nebyl s nimi. Vůbec nikdo z těch, kteří se vrátili.“ A dodávám na jeho raněný a nevěřící pohled: „Z těch, kteří vyjeli do bitvy s mým otcem, nezůstal naživu ani jediný.“

„Ano, tak mi to řekli.“ Odvrátil se a ruce se mu roztřásly ještě víc.

„Co paní Kateřina?“

„Je statečná.“ Odmlčel se, ale jen krátce. „Neměl jsem mu dávat jméno Jindřich,“ řekl s jakousi posedlostí. „I já jsem měl prvorozeného bratra Jindřicha. Také on padl, už je to víc než čtyřicet let. A já, který jsem měl být kněžem, jsem se stal nejvyšším komořím.“

„A také ty máš druhého syna Petra,“ řekl jsem s malým úsměvem.

Zavrtěl prudce hlavou. „Ne, tvým komořím je třetí. Jošt. Petr byl vychován pro církevní dráhu. Sejít z ní, stejně jako mně, by mu nebylo ke štěstí. Můj otec neměl třetího syna. Já jich mám — měl jsem — pět.“

„Zůstaneš k hostině?“

„Ne, díky. Chtěl jsem tě jenom uvidět a vědět, že aspoň země je v bezpečí. Zítra se vrátím do Krumlova a před cestou si musím odpočinout.“

Loučíme se velice vřele, všem na očích. Kdoví, jestli se ještě někdy uvidíme, zůstane-li na svém Krumlově. Syn vypadá, že se neuchází o otcovské rady. I teď zůstal nevšímavě stát, když starý pán po něm otočil vybízivě hlavu. Zavolal jsem ho sám. „Pane z Rožmberka, doprovoď svého otce domů. Propouštíme tě až do večerní slavnosti.“

Nevrlý úžas. „Ne, díky, mám panoše,“ řekl Petr rychle a stáhl se do sebe. „Tvé Veličenstvo má právo na služby svých hodnostářů. Je mi líto, že ti nemůžu nabídnout i své.“

Odcházel drobným stařeckým krokem. Pan Jošt se ani nenamáhal zavolat panoše. „Když Tvé Veličenstvo dovolí,“ ozval se Vilém z Landštejna a stihl nepozorného bratrance zlým pohledem.

„Jistě. Teď nikoho nepotřebuju.“ Obrátil jsem se k Blance a vzal jsem ji s úsměvem za ruku. „Jenom svou choť.“

Zarděla se! Po tolika letech jako panenka. Tu dívčí líbeznost mám na ní rád. Ještě jsem se ohlédl za zacházejícími pány z Růže a už s ní kráčím k novému paláci. Ještě je nedostavěný, ale začíná vypadat jako sídlo hodné krále. Kdyby hradní nádvoří nebylo plné jásotu a hluku, možná bych za bazilikou slyšel tlukot kamenických hladívek.

Blanka postřehla včas, že bezděky zabočuju kolem baziliky, a stáhla mě zpátky. „Kam?“ zeptala se přísně.

„Odpusť. Já jen že jsem neviděl mistra Matyáše.“

„Stavitel je na stavbě, jak se sluší,“ usmála se. „Dobře ví, že bys mu neodpustil nějaké zdržení.“

Pražská katedrála. Moje. Roste. Už rok jsem stavbu neviděl, ale přemohl jsem se. „Podívám se zítra,“ řekl jsem zkrotle a za dveřmi paláce jsem políbil Blanku na šíji dřív, než se objevil zvědavý sluha. „Dopřej mi spočinout. Jsem unavený a toužím po tobě.“

Obojí byla pravda. Blanka přičetla mou nenasytnost spokojeně mé touze a netušila, že mě pohání i vyměřený čas. Tak příliš krátký. Král podle jména, nejsem pánem svých rozhodnutí ani dnů. Vlastně jsem už byl na odchodu, sotva jsem přijel. Ale řekl jsem jí to až pak.

Když jsme se znovu strojili. „Do týdne odjedeme do Brna," prohodil jsem ledabyle.

„Neposedo," zasmála se. „Objíždět zemi můžeš potom."

Políbil jsem ji velmi soustředěně. „Máš pravdu, zemi budu objíždět až potom. Teď musím do Brna, do Vídně a do Uher."

„Jenom?" zeptala se sarkasticky a odtáhla se. „Čekala jsem, že pojedeš do Svaté země a nejspíš hned zítra, miláčku."

„Tak daleko od tebe být nechci!" vykřikl jsem doufám přesvědčivě. „Ne. Pojedu jen do Itálie, a až za měsíc."

OŠIDNÁ ZÁMINKA K NÁVRATU

Pouta, která mladého českého krále svazovala s Itálií, byla silná a trvala už patnáct let. Od prvních vladařských krůčků. Zde se učil prozíravosti a nezbytnostem panovníka. Tady nasbíral i první milostné zkušenosti, pokoutní i vznešené. Bezmála třetinu z těch patnácti let porůznu strávil na jih od Alp. Na cestách mezi Parmou, Lukkou a Bolognou, v bojích až v údolí Pádu. V Tyrolech, které patřívaly jeho bratru. V Benátkách. Bellunu. Feltre. Teď se díval víc na jih. Podle své touhy k Římu, kde čekala císařská koruna, po papežově přání ještě dál.

Neapol. Zájmy království měl ohlídat na severu Itálie a vlastně už tady. Aspoň tak zdůvodnil papeži svou krkolomnou cestu do Čech. Bylo třeba sejít se s uherským králem. Kde spíš než na pomezí vlastních zemí?

Karel si od schůzky mnoho nesliboval, ale byla to vítaná záminka k návratu domů aspoň na chvíli. Po roce a před kdovíjak dlouhou nepřítomností. Začínalo se mu zdát, že už se po světě toulal dost a teď že je třeba začít budovat svou zem. Po prvé bez rušivých zásahů nadřazeného vládce. Konečně mohl, co chtěl. Založit město. Vysoké učení. Hrady. Ne že by král Jan byl proti zvelebení země, kdyby se dálo samo od sebe. Á třeba i s vynaložením určité snahy, ale bez peněz. Ty král potřeboval pro svůj nákladný a všemi obdivovaný dvůr daleko na západě. Zůstaly po něm hrůzné dluhy, a nejen po něm. Karel se sám zadlužil předvolebními sliby a vyplácením své i

otcovy hotovosti, postavené do služeb Francie, když mu král Filip sjednané částky odmítl zaplatit s poukazem na závazně dojednané obrovské věno Karlovy sestry, provdané za francouzského následníka už patnáct let. Věno, které nikdy neviděl, ale za života krále Jana ho nijak zarputile nevymáhal. Jenže loňská porážka u Crécy zle zdecimovala i francouzskou královskou pokladnu a zapomenuté věno se hodilo. Už proto, že s Karlem se nikdy v lásce zvlášť neměli.

Vzájemné vztahy znevlídněly ještě víc, protože pro zadluženého Karla to byla těžká rána. Nedovedl si představit, jak by se na výpravu, jakou po něm papež žádal, mohl vypravit z Lucemburska, odkud stěží mohl očekávat nějaké důchody, měl-li uspokojit aspoň nejnaléhavější pohledávky strýce Balduina a potřeby nevlastní matky a malého bratra Václava.

Zanechat zase všeho a táhnout na jih nebylo lehké, ale Itálie byla pravlastí římské říše a budoucí císař jí nemohl nedbat, i kdyby ho o to papež nežádal. Pravda, sama Neapol se už vymykala jeho zájmům, ale skutečnost, že do vzdáleného sporu začal zasahovat i jeho sok na císařském trůnu Ludvík Bavor, sama nutila k obezřelosti.

Celá záležitost byla nesnadná k posouzení a Karlovy osobní sympatie byly spíš na straně uherského krále proti neapolské královně, která byla předmětem papežovy péče. Osud mladšího Ludvíkova bratra Ondřeje, který byl brutální vraždou odstraněn z neapolského trůnu, kde seděl jako manžel dědičky, se v lecčems podobal údělu mladšího Karlova bratra Jana v Tyrolech. Až na tu vraždu naštěstí. Po dlouholetém nezdařeném manželství s dědičkou Tyrol a Korutan, byl Jan prostě vyhoštěn. Potupně, nehorázně, ale živ. Mladý Ondřej za neuskutečněný nárok svého rodu zaplatil životem.

Když si Karel představoval sebe na Ludvíkově místě, vůbec si nebyl jist, že by zachoval zdvořilý klid. I když pobouření uherského krále, který bratra vlastně kloudně neznal, nebylo ani tak dílem sourozeneckého citu, jako mocenských snah uherského království. Neapolská Jana byla vnučka mladšího bratra Ludvíkova děda a v Uhrách se udržovalo mínění, že jeho předčasnou smrtí potomci

neztratili prvorozenecké právo, i když Ludvíkův otec Karel Robert se místo toho stal králem uherským.

Vášnivou zastánkyní a přední bojovnicí za práva svých synů byla královna vdova Alžběta, matka zavražděného. Ale ani u ní si Karel nebyl jist, že raněné mateřské srdce má hlavní místo v pomstychtivém plápolu. Ondřeje za patnáct let, kdy ho pětiletého odvezli k sňatku do Neapole, byla navštívit všehovšudy jednou. Ale křivda se stala, a neodčinitelná.

Z Uher šel jeden hlas, že za Ondřejovou smrtí stála sama královna Jana. Byla to pravda? Pozadím zločinu se svízelně prokopávali jiní a Karlův úkol byl přesvědčit mladého zetě, aby upustil od ozbrojené intervence v Neapoli, ke které se chystal od Ondřejovy smrti už víc než rok. A k níž mu pomocnou ruku podával císař Ludvík Bavor s tím, že v Itálii si budou vzájemně oporou. Císař pomůže Ludvíkovi k neapolskému trůnu a ten jako neapolský král ho zaštítí při novém římském tažení. Společná hrozba visela nad římským protikrálem Karlem i papežskými zájmy v Itálii. Vypadalo to zle. Jediná naděje byla v tom, že Ludvík Bavor málokdy své sliby plníval.

Schůzka se zrovna nevydařila, ačkoli Karel se zahalil do láskyplné otcovské bodrosti a nijak se nedal vyvést z míry chováním zetě, které se pohybovalo na samé hranici zdvořilosti. Už to, že ho nechal v Bratislavě dva dny čekat. Bez vysvětlení a bez omluvy, ačkoli se nabízela. Ludvík vypadal chorobně, oči mu horečnatě svítily a chvílemi se otřásl jako v zimnici. Na starostlivý tchánův dotaz jen nevrle mávl rukou.

„Není mi nic, co by tě mohlo zajímat," odsekl.

Karel si v skrytu povzdechl. Od smrti Karla Roberta Ludvík čím dál tím víc podléhal matčinu vlivu. Pravda, štvala ho k velikosti. Ale hlavně ho štvala proti Karlovi. „Jakpak by mě to nezajímalo," řekl mírně. „Jsi manžel mé dcery a mám tě za syna. Vlastního, jak víš, nemám. Jednou..."

Odmlčel se, ale Ludvík na vábničku nezabral.

„Jsi mladý, otče. Ještě můžeš mít synů!" odpověděl nezávazně.

„Nejsem o mnoho mladší než polský Kazimír."

„Já vím, tatínek by už dal sepisovat dědickou úmluvu.“ Ludvík se zasmál, ale dopadlo to křivě. „Dívám se na věci, jak jsou. Napřed je třeba, abych upevnil panství tam, kde ho právem mám.“

„Máš v Uhrách nesnáze?“ zeptal se Karel nevinně, ač dobře věděl, kam Ludvík míří. „Slyšel jsem, že máš neshody v Dalmácii.“

„S Benátkami je lépe být zadobře,“ řekl Ludvík neochotně. „Ustoupil jsem jim před Zadarem,“ Podíval se úkosem na Karla. „Kvůli tvé dceři. V Benátkách mi odmítli prodat cukroví, které má ráda. Chápeš to?“

„Cukroví není nebezpečné. Nechtěl jsi náhodou — ještě něco?“

„Tváříš se, jako bys něco věděl.“

„Vím.“ Karel zanechal okolkování. „Galéry k útoku na Neapol. To není moudré, synu.“

„Moudré!“ Ludvík stáhl ruku, na kterou Karel jemně položil otcovskou dlaň. „Proč ty nenecháš na pokoji Tyroly? A to tvůj bratr vyvázl živ!“

„Právě proto.“ Karel se nepokusil obnovit důvěrný dotyk ruky. Šla na něj zvolna beznaděje. Velice dobře chápal Ludvíka. Ale měl poslání, které se snažil splnit, a nejen kvůli papeži. „Můj bratr byl vypuzen, ale zachoval si nárok na Tyroly. Hluboce lituju tvého Ondřeje. Ale jeho smrtí nárok na neapolský trůn zanikl.“

„Jakpak to? Nejsem já snad také Anjouovec? A nebyl snad můj děd nejstarší bratr krále Roberta? Co mi tu kážeš o nárocích! Tvůj bratr byl manžel dědičky právě jako Ondřej, který měl navíc dědický nárok sám za sebe. Markéta Korutanská se znovu vdala a má dědice Tyrol — s jiným. Zatímco Neapolská Jana ho má s Ondřejem!“

„Ty pokládáš za správné, aby se vdaná žena vdala za života manžela?“

Ludvík sklopil oči. „Nepokládám za správné, ani aby se vdala po jeho smrti, zvlášť když ho dala sama zavraždit.“

„To nemůžeš vědět. Byl jsi u toho? Vyšetřování ještě neskončilo.“

„Vyšetřování!“ Ludvík se trpce zasmál. „Máš možná z Avignonu lepší zprávy, než mám já, takže víš, jak je to s tím vyšetřováním.

Loví se jenom na mělčině, a velké ryby uplavou. Neapol je daleko. Oč ti jde?“

„O tebe. Neapol je vskutku daleko, než aby bylo možné ji připojit jen tak k Uhrám. Dobýt říši není všechno. Pak je třeba ji spravovat, a to bývá těžší, synu.“

„Dojemná starostlivost.“ Ludvík vstal a opřel se oběma rukama o stůl. Na čele se mu perlil pot. „Neapol mám přes moře. Ostatně já se ti také nestarám o Tyroly a o Čechy. Jsem král uherský zrovna tak, jako ty jsi král český.“

„Také král římský,“ opravil ho Karel klidně.

Ludvík se ušklíbl. „Král římský. Ovšem,“ utrousil pohrdavě.

Karel to spolkl, ačkoli v něm už začínalo vřít. „Ty se o Tyroly starat nemusíš, ale já mám povinnost starat se o celou Itálii. A to i kdybys ty nebyl můj zeť a nešlo mi o to odvrátit tě od neštěstí, papežské klatby, nutné porážky a kdoví čeho.“

„Neštěstí se už stalo,“ odsekl Ludvík suše. „Můj bratr byl zavražděn. Papežské klatby se vyslovují a zase odvolávají. V nejhorším v ní chvíli vydržím. A porážka? Nestarej se. Z tvé dcery učiním neapolskou královnu a možná bez většího boje. Mám spojence.“

„Jen v Neapoli?“ zeptal se Karel ostře.

„Třeba i jinde. Omluv mě, nejsem zdráv.“ Pustil se stolu a nejistým krokem poodešel ke dveřím. Sluha přispěchal a podepřel ho. Ludvík se nevrle napřímil. „Zavolej sestru a mou choť,“ přikázal už bez pohledu zpátky. „Ať Jeho Veličenstvu dělají společnost. Určitě milejší než já.“

Karel vstal. „Zajdu za Markétou sám,“ řekl. „Není třeba obtěžovat nikoho.“ Ale napřed zašel ke svým lidem, kteří tábořili v podhradí.

„Hanuš se ještě nevrátil?“ zeptal se Buška.

Bušek se na něj uznale podíval. „Před chvílí. Tušil jsi dobře.“

Nejstarší dcera opavského vévody byla provdána za hraběte z Retzu. Vévoda byl se slavnostním poselstvem v Avignonu, ale Karel, který tušil nějakou nedobrotu od chvíle, kdy se rakouský Albrecht na jeho naléhavou žádost o osobní schůzku vymluvil,

urychleně poslal na návštěvu k rakouskému švagrovi Hanuše. Budoucí vévoda přiběhl bez dechu.

„Už jsi s ním mluvil, pane?“ vyhrkl místo pozdravu.

Karel to přehlédl. Možná nebyl čas na zdvořilosti. „Nechal mě čekat a pak mě honemhonem hnali ke slyšení. Ne zrovna uctivé k dvojnásobnému králi.“

„Možná tvé římské království neuznává.“

„Taky jsem si všiml. Proč si to myslíš ty?“

„Sešel se ve Vídni s císařem. Tedy s Ludvíkem Wittelsbachem. Ty dva dny, co jsi tady čekal, rokovali za zavřenými dveřmi. Rakouský Albrecht nebyl zrovna nadšen. Wittelsbacha prý nečekal.“

„Tak proč odložil setkání, o které jsem ho žádal?“

„Měl domluvenu schůzku s uherským králem, který prý velmi naléhal.“

„Co chtěl Ludvík vévodovi?“

„Tohle Otta neví. Či aspoň ještě nevěděl, když jsem odjížděl. Chtěl jsem tu být dřív, abych tě upozornil včas. To mě mrzí.“

„Nic se nestalo. Schůzka dopadla, či nedopadla, stejně. Možná nechtěl nic, jenom byl domluven s tím druhým. Věřím, že o tom Albrecht nevěděl. Je opatrný a bude opatrný i se mnou. S tím musím počítat.“

Hanuš zaváhal. „Smím se na něco zeptat?“ řekl nakonec rozpačitě.

„Ptej se, můj posle a příbuzný,“ usmál se Karel. „Staří Přemyslovci mají svoje práva.“

„Chtěl jsi, aby dal pokoj Neapoli?“

Karel vzdychl. „Bylo by to žádoucí.“

„Proč?“

„Jednak to na mně žádá papež, kterému jsem velmi zavázán. A hlavně, uherské a neapolské království v jedněch rukou už je příliš. Při pevném zdraví uherské královny matky a její vytrvalosti v citech bych tak mocnou říší byl ohrožován jako český král v Čechách i jako římský císař v Itálii. Věci chtějí svou rovnováhu, v tom dávám papežské politice za pravdu. Ostatně mladý Ludvík je neznalý poměrů na poloostrově. Stejně si natluče nos, ale bude to moc stát. V

prvním rozběhu má ovšem úspěch jistý. Císařskou mocí ho zaštítí Ludvík Bavor. Tak, jak za třicet let zeslábla v jeho rukou, se italským signorům jeví zvlášť žádoucí. Ne, nechci mít zetě Ludvíka v Neapoli.“

Hanuš povzdechl. „Já mám rád tvého bratra,“ řekl tiše.

Karel po něm bleskl pohledem a ani se nezeptal, proč to říká. Ovšem, v Neapoli byl zavražděn manžel dědičky. Z Tyrol ho jenom vyštípali.

Položil ruku na Hanušovo rameno. „Taky ho mám rád. Já ti rozumím. Ale tady nejde jen o věci srdce. Možná vůbec ne.“

Ne, o věci srdce nešlo. A přece nic není důležitější. Pětiletý chlapec, který před patnácti lety opouštěl uherský dvůr pro slavný úděl příštího neapolského krále, stěží přirostl k srdci bratrovi jen o rok staršímu. A matka? Vždyť už je proti přirozenosti mateřské lásky vzdát se dítěte. Na vladařských dvorech je to zvykem. Korunované matky ani nenapadá, že by to mohlo být jinak. Moje matka, pravda, mě nedala dobrovolně. Dá se říci, že jsem jí byl vyrván. Otec nás všechny rozmístil podle svých představ proti její vůli. Ale kdyby žili v manželské shodě, nebyla by ta královská vůle i jí společná? Kdoví. Mohu se těšit představou, že moje matka byla jiná, možná jen díky tomu, že trpěla. Matka královna.

A co mě na tom vlastně pobuřuje? Nejspíš jen to, že nešťastný mladý král teď slouží jako figurka ve hře mocných, která se staví proti mně. Ludvík jen hoří pro tažení a ctižádostivá matka ho popichuje. Zviklat se nedá a nepřítel je každý, kdo ho zrazuje. Tedy já. Mně se Ludvík nehodí v Neapoli, ale pro zachování přátelství bych mlčel a nestrkal ho rovnou do Bavorova tábora. Jenže můj přítel papež naléhá a v jeho očích nemám žádný zdravý důvod se nepokusit. Zbytečně.

Ano, co mě na tom pobuřuje? Naložil jsem já snad jinak se svou dcerou, která už řadu let žije na dvoře svého manžela? Ještě jí nebylo ani dvanáct. Chudinka.

Ke dveřím malé královničky skoro běžel, jak ho z ničeho nic popadly výčitky svědomí. Na prahu se usmál. Holčička, která si zaujatě hrála na zemi s velikánskou pannou, určitě nebyla jeho

Markétka. Zvedla hlavu a hluboce modrýma očima se zadívala na vetřelce.

„Tatínku!“ Malá uherská královna se otáčela před zrcadlem a ani otcův nečekaný příchod ji nevyrušil. Jen se na něj usmála a zase usilovně pozorovala svůj obraz. Dvě švadleny jí klečely u nohou.

Karel šel dceru políbit lehčí o jednu vinu, která se užuž na něj valila. Znal ten zastřený nadšený pohled. Blanka ho mívala ve chvílích nejvyššího vytržení. Tu a tam, když ji objímal. Před zrcadlem a novými šaty vždycky. „Sluší ti to,“ řekl a znovu se ohlédl po dítěti na zemi. Někomu se podobalo, ale v první chvíli nebyl s to si vzpomenout.

„To je Anička,“ promluvil za ním známý hlas.

Rychle se otočil. Prve si nevšiml mladé ženy, která seděla u zdi hned vedle dveří a oblékala jinou panenku. Znával ji a vždycky se mu líbila, i když, marná sláva, jaksi zbuclatěla. Ale tvář byla půvabná, snad i půvabnější než dřív, a její neklamné rysy se opakovaly v tváři dítěte.

Jen se na sebe mlčky dívali, než Karel přistoupil blíž a políbil vztaženou ruku. „Tvoje?“ zeptal se tiše.

„Není to vidět?“ zasmála se.

Holčička už stála u nich. „Budeš si se mnou hrát?“ zeptala se dychtivě. „Maminka nechce sedět na zemi a teta se jen strojí. Ale je hodná, vždycky má nějaké cukroví a dává mi ho. Ty jsi taky strýček?“

Strýček! Vlastně ano. „Jsem bratranec tvé maminky,“ řekl po pravdě. Její druhá část byla ta, že Markéta, choť jejího mladého strýce, byla Karlova dcera. Ale aby si už připadal jako děd? „Klidně si sednu k tobě na zem, ale napřed si popovídám s maminkou. Moc dlouho jsme se neviděli.“

„Ano, celých deset let,“ řekla okamžitě.

Pamatuje si to! Deset let? Ovšem. Přesně před deseti lety projížděl Uhrami cestou do Tyrol. Právě touhle dobou to bylo. Začátek roku. Deset let! Tehdy vyhnanec málem na útěku, dnes — dvojí král. A vlastně leckdo už s předstihem říká císař. Když o dva

roky později navštívil Karla Roberta, byla vdaná do Svídnice. Dnes je dva roky vdova.

Kateřina. Osudné jméno Lásky. Přitáhl si dítě na klín. „Když budeš hodná, můžu tě aspoň pochovat. I když už jsi tak veliká."

„To nevadí," zasmála se. „Mám to ráda." Ovinula mu ručky kolem šíje a tvář položila na jeho hruď. Bleskl okem po dceři. Zdála se spokojená, že otcovská návštěva neruší její oblékání.

„Ty žiješ teď tady?" zeptal se Kateřiny a políbil dítě do vlasů. Něčím ho dojímalo a trochu se styděl, že ji hýčká spíš jako ochranný štít. Krásné Kateřině se kdysi dvoříval. Dnes ho obtloustlá paní už nevzrušovala a v očích jí četl, že by si ráda připadala žádoucí. Pro staré přátelství byl ochoten jí ten pocit poskytnout ze všech sil, ovšem bez nebezpečí důvěrností. Přítomnost dítěte bránila otevřené řeči a cit se mohl omezit na láskyplné pohledy. To ještě šlo. V milostném šálení měl cvik z domu. I Blanka vyžadovala něžnou a neutuchající pozornost.

„Chvíli tady, chvíli u Boleslava." Kateřina se snažila tvářit jako truchlící vdova, ale nevedlo se jí to zdaleka tak úspěšně jako Karlovi jeho role nevyslyšeného milence. „Nějak najednou nikde nejsem doma. Ale královský dvůr je pro Anninu výchovu cennější než Svídnice."

„Já mám Bolka ráda," ohradila se Anna. „Bere mě s sebou, když někam jede, a mluví se mnou, jako bych byla dospělá."

„Ty vaše výlety!" podotkla Kateřina nevrle. „Vždycky přijedeš zamazaná až za ušima a kleješ jako chlap."

„Tady si hraju s panenkama." Anna se ušklíbla a obrátila se ke Karlovi. „Maminka nedovede pochopit, že mě těší obojí," zasmála se. „Jsem na tom líp než chlapci, ti si s panenkami hrát nemůžou. Který strýček jsi?"

„Tohle je Karel, Aničko. Český král."

„Český král!" Anička zůstala civět na Karla. „Nevypadáš zle."

„Měl bych tak vypadat?"

„Jsi náš nepřítel."

„Tvůj jistě ne."

„Bolek mi říkal, že si na tebe budu muset dát moc dobrý pozor, abys mě nespolk, až jednou zdědím Svídnici. Prý k tomu máš tisíc chutí.“

Karel se zasmál. „Bolek má výjimečně pravdu. Hned bych tě sněd. Škoda, že nemám syna. Oženil bych ho s tebou, aby ses stala českou královničkou.“

„A budeš ho mít?“

„To pevně doufám.“

„Tak já si na něj počkám,“ rozhodla se Anna. „Bude jako ty? Nebo se bude pořád vystrojovat jako teta Markéta?“

„Bude takový, jak si budeš přát.“

„Tak ať je jako ty. Ty se mi líbíš.“

„Bude.“ Karel ji k sobě přitiskl a u srdce ho zahřál pocit, že tohle líbezné dítě jednou, snad ... Kdy? Syn! Po dvanácti letech jen dvě dcerky. Vstal. „Potěšil jsem se s vámi, dívky. Doufám, že to nebylo naposledy a že mi uherský král příště ukáže vlídnější tvář.“

Kateřina se zatvářila starostlivě. „Odbyl tě?“

„Dá se to tak říci.“

„Je nemocný. Každý čtvrtý den má záchvat zimnice. Z uherských bažin stoupá nákaza.“

„Ty tři dny, co byl zdráv, věnoval komusi milejšímu. Nevrlost zbyla pro mne.“

„Neber si to tak.“ Kateřina se ohlédla po dětech a ztišila hlas. „Měl bys ho chápat. Nemůžeme se jen tak smířit s Ondřejovou smrtí.“

„Chápu ho. Dokonce víc, než tuší. Jenomže, drahá, někdy je třeba zapomenout i zlé, chceme-li žít v míru.“

„A nechceme-li?“

„Já chci.“

Protože odcházel, dovolila si ještě malé rýpnutí. Spíš proto, aby ho ještě chvilku zdržela. „A Tyroly?“

Zastavil se na prahu. „Ludvík Wittelsbach je vzdorokrál, a tedy můj zřejmý nepřítel. Ale kdyby se jeho syn. který uchvátil Tyroly a bratrovu choť, svého otce zřekl, pak bych Janovi poradil, aby se s

Markétou dal rozvést a zapomněl, že kdy byl tyrolským hrabětem a vévodou korutanským.“

„Jeho nezavraždili,“ řekla trpce.

„Na štěstí ne, ale z hlediska rodové moci je to stejné. Milovali jste Ondřeje? Já Jana ano, protože ho znám. Ale vy jste toho nešťastného chlapce neviděli už patnáct let. Jaký je tu cit?“

„Maminka...“

„Paní matka je zajisté vzácná žena,“ přerušil ji. „A dbalá rodiny.“

„Odpusť mi,“ řekla Kateřina tiše. „Samozřejmě máš pravdu. Maminka chce jen to, co nechceš ty.“

„A má poslušného syna, bohužel.“ Karel ji odměnil úsměvem.

„Vrátíš se domů?“

Lhát nechtěl, ale s důvěrným sdělením byl opatrný. Přece jen byla sestra a dcera a navíc vdova po nepříteli. „Ještě navštívím rakouského vévodu,“ vyhnul se přímé odpovědi. „Albrecht je moudrý. V mém sporu s Wittelsbachem zachová nestrannost, ale bylo by bláhové nechat to jenom náhodě.“

VELICE NECÍSAŘSKÉ TAŽENÍ

Od Albrechta Rakouského chtěl Karel víc. Průchod jeho zemí pro sebe a své ozbrojence. Ludvík Braniborský, nový manžel nevěrné Markéty, byl na válečném tažení v Prusku po boku Řádu německých rytířů. Chvíle k znovunabytí Tyrol nemohla ani být příhodnější. Karel měl dobré zprávy a mocné spojence. Ale v cestě stály Alpy.

Rakouský vévoda mu průchod nepovolil, ale protože chtěl být zadobře se všemi sousedy, zavřel prostě oči. Mladého českého krále cestou přes jeho zem provázela jen nepočetná skupina domnělých kupců kolem drkotavého vozu. Všemi rakouskými přechody putovali kupci v hojném počtu a také poutníci. Zdálo se jim, že vypadají nenápadně. Vypadali, jenže kupec je kupec. Něco na voze vždycky má. Co chvíli se museli srážet do houfu a tasit meče proti náhodným lupičům. Rychlosti pochodu to neprospívalo. Český maršálek, pan

Zbyněk Zajíc, čekal v Bellunu, až dorazí všichni, a Karel zatím přijal pozvání padovského signora Jacopa Carrary.

Schůzka dopadla slibně. Příští císař si urovnával cestu do Říma. Bratr vyhnaného tyrolského hraběte hledal spojence pro znovudobytí země. Přítel papeže Klimenta Šestého se snažil zabránit průchodu uherských vojsk do neapolského království.

To bylo nejslabší místo jeho poslání. Carrara odpověděl vyhýbavě a u ostatních se dalo čekat ještě míň. Karel Itálii znal. Každý tu myslel jen na sebe a žárlivě hlídal, aby se soused nestal mocnějším. Dali by se spolykat jeden po druhém, ale tak neklidné sousto žádný dobyvatel neudrží. Ludvíka Uherského varoval. Co mohl víc? Válčit s ním, až bude procházet? Nikdo netoužil po vpádu uherských barbarů, ale většina severoitalských signorií zvolila nejschůdnější cestu. Uzavřít dohodu na průchod a nechat je táhnout co nejrychleji. Budou-li spěchat za větším soustem, snad se tolik nebudou zdržovat kořistěním. Co by to mělo za smysl stavět se do cesty přívalu a nechat pro nic za nic zničit vlastní zem?

Ani Karel nechtěl pro cizí zájmy válčit s uherským králem. Už proto, že by popudil všechny severoitalské komuny, kdyby jim tady chtěl zastavit ten pustošivý příval. A je otázka, jestli by se mu to vůbec podařilo se silou, kterou měl. Se spojenci, které získal tady, snad stačí na Tyroly. Víc ho zatím nezajímalo.

K zděšení wittelsbašských straníků se znenadání objevil v Tridentu. O jeho příchodu do Itálie v Tyrolech nikdo neměl zdání a jižně od Alp ho vůbec nečekali. Nejenom že teď, v březnu, byly všechny přechody pod sněhem, ale od jeho korunovace v Bonnu v listopadu nikdo vlastně přesně nevěděl, kde je. Na skok se ukázal v Čechách a v Bratislavě, ale to mohly být jen pověsti. Nově zvoleného římského krále, tísněného po porážce u Crécy dluhy a ztrátou většiny spojenců, od jeho zděděného království stejně jako od Itálie oddělovaly rozsáhlé državy císaře Ludvíka, který si na svého soupeře jistě dal dobrý pozor. A najednou je tady. S vojskem naverbovaným zčásti v Itálii a zčásti dalšími proudy stále přicházejícími z Čech. Utajených přívrženců mladého Lucemburka byly plné Tyroly. Po pravdě jich bylo o hodně víc, než když v zemi

skutečně vládl. Tuhého panství císařova syna měli dnes všichni dost. Vévodův bratr, mladý římský král, se jim jevil zrovna jako dar z nebe.

Objevil se v Tridentu jako kdysi jeho otec a ještě předtím jeho děd. Chystá se k římské jízdě, nebo jde, jako už tolikrát, hájit zájmy bratra? Okázalých slavností tridentského biskupa se účastnil ozdoben všemi odznaky královské moci. Hornoitalští signoři se předstihují v poselstvích. Zprvu se zdálo, že to vskutku jen římský král shlíží dolů do Itálie před svou korunovační jízdou. Ale sotva za dva týdny se náhle s celou hotovostí, která se tu zatím sešla, obrátil na sever údolím Adiže a Passeru. A to už na hradu Tyrolu vévodkyně pochopila, že je zle.

Karel vzhlížel k zavřenému hradu, k němuž nedílně patřila přítomnost bratra, s velice smíšenými pocity. Bez Jana tu byl prvně. Naposled před sedmi lety, kdy už bylo třeba čelit Markétiným úkladům. Mnohokrát před tím jako ochránce a přítel. Jeho vztahy k švagrové bývaly spletité a neměly daleko k tváři lásky. Aspoň Markéta o to vždycky stála a on se přemáhal jen s úsilím. Kde jsou ty doby! Shledával ve svém srdci jen cáry chladné nenávisti, ale kdoví, jak by se zachvělo, kdyby se mu zjevila tak, jak bývala. Na štěstí podle slov tridentského biskupa za pět let ztloustla k nevíře. Karel se pokusil představit si svádivou Markétu obalenou tukem a znenadání si vybavil podobu jejího otce s visícími tučnými laloky u tváří. Konce krásy! Tím líp.

„Vzdejte se!“ vykřikl silným hlasem, když se rozložili kolem a na hradbách nebylo vidět ani známku života. „Vyhladovíme vás!“

Konečně na hradbě nastal jakýsi pohyb. „Máš-li co říci,“ ozvalo se stříbrně a jasně, „přijď do hradu. Sám.“

Karla zachvátil spravedlivý vztek, sotva zaslechl ten hlas. Ne, žádný záchvěv srdce. Hampejznice! Ať už je Jan bez ní stokrát šťastnější, přece jen je Nikdo. Rytíř bez údělu. On, Lucemburk!

Vzal si hlásnou troubu, aby se nemusel omezovat na stručná sdělení. „Nechci mít na zapřenou tyrolským hrabětem Lucemburka, paní!“ houkl, až horské stěny vracely jeho slova hromovou ozvěnou.

„Sprosťáku!“ vypískla Markéta zuřivě. „Jsem svému choti věrná!“

„Svému choti ne, to je můj bratr,“ odpověděl pohotově. „Kurvo!“

Žoldnéři na obou stranách se bavili jako nikdy. Jejich smích Markétu popudil. „Zabijte ho!“ zaječela.

Déšť šípů zasypal skalku, za kterou se Karel vrhl právě včas. Tomuhle říkám milující choť, pomyslel si. Ten Jan měl vlastně štěstí, že odešel živý. Nač si stěžuje?

Tyrol odolal, samozřejmě. Naděje byla jen v dlouhém obléhání, ale nebylo pravděpodobné, že Ludvík Braniborský nechá v té svízeli bez pomoci opuštěnou choť. Spojenci v německých zemích by teď byli dvojnásob důležití, ale bylo jich poskrovnu a měli co dělat s podrážděným císařem. Vlastně bylo na pováženou setrvávat v Itálii, kde ho mohutné hřebeny Alp dělily od vlastního jádra jeho královské moci. V německé části říše měl Wittelsbach úplně volné ruce. Co kdyby ho napadlo udělat protitah důstojný krále a vtrhnout do opuštěných Čech? Obránců země zůstalo doma dost a Jan je jistě statečný rytíř. Ale byl by práv své úloze i jako vojevůdce? Kolikrát se Karel s děsem probudil uprostřed noci, když ho přepadla tahle představa. Na štěstí Ludvík Bavor nebyl schopen vpravdě královských rozhodnutí. Pohroma přišla odjinud.

Uštvaný zvěd probudil Karla bez ohlášení. „Braniborské korouhve byly večer za soutěskou! Teď už jistě sestoupily do údolí Passeru.“

Král na tu novinu vyskočil rovnýma nohama. Tak brzy soupeře nečekal. Z domova jich přišlo pár a Braniborský určitě táhne s celou hotovostí, kterou mu zaplatil německý řád. Dávno se ještě měl plahočit bažinami někde ná Zmudi. Křižáci! Odjakživa smečka hrdlořezů. Spojenci z Lombardie a Toskány? Jeden německý rytíř jich spolkne deset po snídani. Čech, pravda, taky, ale kolik jich tu měl?

Dlouho neváhal. Strhli stany a obrátili se zpátky do Tridentu. Biskupovo město se k přijímání poselstev stejně hodí líp, a co tady jinak? Všehovšudy mám pár pánů s družinami a hodně úředníků. Jenže co s dohodami uzavřenými už dnes? I kdyby přítel Pierre dal

souhlas k mé císařské korunovaci, copak se můžu dobrodružně vydat do Říma, dokud mi za zády hrozí Wittelsbachové? Císařský vínek láká, ale ještě nejsem ani korunovaný český král. Tyroly nemůžu opustit, dokud nebude jasno, jakou sílu si Ludvík přivedl. Ale obléhat dále hrad je nesmysl, když se ztratila naděje dostat Markétu. Moc se mi chtělo udeřit do té tučné tváře. Něco mi říká, že by ji Ludvík klidně oželel, ale mne by jeho Teutoni rozšlapali v prvním rozjezdu. A zdaleka tu nemám krytá záda.

Budoucnost jeho úvahám dala za pravdu. Brzy nevěděl, kam obrátit pozornost dřív, zda k tažení Ludvíka Uherského, anebo k Římu.

BOLAVÉ MÍSTO NEAPOL

Neapolské království bylo rozvrácené. Po cestách i městech řádili lupiči, vykrádali i lodi, které se přiblížily k pobřeží, lhostejno pod jakou vlajkou pluly. Stalo se to i papeži. Nikdo nevěděl s jistotou, jestli neapolská královna dala skutečně zavraždit svého chotě, jak vykřikoval její švagr uherský král, ale pilně se starala, aby si to myslelo co nejvíc lidí. I kdyby měla jedinou myšlenku na obranu země, neměla z čeho platit vojáky. Všechno už rozdala milencům. Na papežův zásah dary vrátili, ale popuzená královna jim na obrátku udělila hodnosti s vysokými důchody. Vražda se vyšetřovala jen mezi služebnictvem, zatímco vdova se zasnubovala po řadě s potenciálními vrahy, svými bratranci. Papež se zdráhal udělit dispens k sňatku, ale někdo může být chytrák a přivést ji do jiného stavu. Pak nezbude než sňatek povolit.

Všude to vřelo. Legát měl spory s papežským kolektorem, princové mysleli na to, jak uchvátit královnu a s ní vládu, a ten právě odstrčený vždycky kul pikle. Lid žádal potrestání vrahů, ačkoli mu zabitý k srdci nepřirostl. ale chtěl mít své divadýlko. Leckdo, komu se zmatky hodily, ještě pobuřoval. Myslet na ohrožení země prostě nebyl čas. Dalo se čekat, že uherský Ludvík vkráčí do Neapole, jako by tam šel na procházku. Celé Abruzzy v čele s Aquilou,

nejsevernější výspa neapolského státu, už holdovaly jeho poslům jako zástupcům pána, kterého uznávají.

A Řím byl hned v sousedství. Zpustošený Řím.

RYTÍŘ SVATÉHO DUCHA

Pozlacené trubky zavřeštěly, když průvod začal stoupat nahoru. Z rybího trhu za ním táhl dav. Shromažďoval se tu už od noci, jak se rozkřiklo, že papežův písař v kostele San Angelo tráví noc a k poctě Svatého ducha si dává sloužit jednu mši za druhou. Bylo jich třicet. To bylo jistě významné. Savelliho posádka z Marcellova divadla zamračeně přihlížela. Nedovedli si představit, co to znamená, ale zasáhnout proti takové síle lidu si netroufli. Ve Městě už tak byla velká nespokojeiost.

Teď, na konci jara a přede žněmi, byla nouze i o chleba. Obilí ve Městě docházelo. Hejtman, starý Stefano Colonna, sebral vozy a v doprovodu Nicola Orsiniho z Andělského hradu se s vojáky vydali do Corneta, kde byly zásoby obilí. Původně určené samozřejmě jinam, ale mezi lidem to vřelo a bylo třeba ho uklidnit. Ani Luca Savelli, ač by jistě rád, si netroufl popouzet. Ostatně moc byla právě v rukou Colonnů a Orsiniů jako skoro vždycky. Tažení na Kapitol se nijak netýkalo pána Ripy-Regoly.

Taky už vůbec o nic nešlo. Všechno se stalo v předvečer. Stovka ozbrojenců bez námahy zahnala stráže. Kdo by se bránil, když bojovat není za koho? Senátoři jako vždycky lhostejní k osudu Města bydleli ve svých palácích a na Kapitol chodili jen z nezbytí, zřídka a neradi. Úředníci a písaři se ztratili bez řečí. Ty, kteří se u nekrvavého převzetí moci vyskytli, pozval Cola nazítří o svatodušní neděli k poradě, jak zachránit sužované Město. Rozkřiklo se to. Papežův vikář prý stojí za notářem, který volá k radě lid. Hrnuli se jako zběsilí ze všech stran.

Cecca se schovávala za tribunou, kterou tu přes noc postavili, aby ji otec neviděl. Zakázal jí sem chodit, kdyby se náhodou něco semlelo. Vlastně jí posloužil. Kdyby sem táhla mezi lidmi, neviděla by nic.

V čele se vlnily prapory. Rudá vlajka svobody s Římem-Romou trůnící na lvím stolci s říšským jablkem-zeměkoulí v levé a žezlem-palmovou ratolestí v pravici; bílá vlajka spravedlnosti, na níž apoštol Pavel držel meč a korunu; vlajka míru, na níž se usmíval svatý Petr s klíči svornosti. Starobylá vlajka rytířských ctností s obrazem svatého Jiří, stářím zvetšelá, byla ve schráně na špici kopí. Cola Vallati a Stefanello Magnacuccia poháněli dva další vlajkonoše k rychlejší chůzi. Byli nedočkaví a trochu měli strach. Ale ti, od kterých průvodům hrozívalo nebezpečí, byli všichni s nimi a za nimi. Uprostřed celého shluku mezi Pandolfem a Baroncellim šel Cola v rytířské zbroji bez přilby.

„Prý si dal naostřit pero, aby mohl píchnout do zadnice starého Stefana Colonnu," promluvil v přítmí kdosi vedle Cekky. Ohlédla se a poznala floutka z Lateránu, který se ometal kolem, už když Odorikovi držela štětce při malování fresky v absidě. Ten nápad schovat se pod tribunou neměla sama. Nebo ji viděl a zalezl si k ní. Někoho jiného by uvítala, ale tohohle určitě ne.

Obrátila se zády a utrousila: „Starý Colonna není ve Městě."

„Vážně?" vykřikl. „Ale to se jistě mýlíš. Rienzo je přece hrdina. Vidíš? Nese si vlajku rytířských ctností. Ten se hejtmana nebojí."

Na výtce něco bylo, a tím ji dopálila dvojnásob. „Vypadni," sykla. „Tady nemáš co dělat, Cocetto."

„A ty snad ano?"

„Já tady hlídám," zalhala bez rozmýšlení. „Zmiz, nebo zavolám vojáky."

Od včerejška tu drželi stráž a Cocetto pokládal za moudřejší zmizet. Cecca byla koneckonců Colova dcera. Možná, že nelhala.

Zatím se dav ukázněně srovnal na kapitolském tržišti a na tribuně nad ní zaduněly kroky, jak kdosi vystupoval nahoru. Otec a ještě někdo. Se zadostiučiněním si uvědomila, že ten druhý je papežův vikář. To máme vyhráno, pomyslela si a zaposlouchala se do Colova hlasu. Často ho slýchala mluvit, ale tentokrát se jí zdálo, že sám sebe překonal. Mluvil o bídě lidu a hanebnostech těch, kdo vládli a z Říma udělali peleš lotrovství. Sliboval věčný mír a spravedlivou vládu, jíž u kolébky stálo zázračné převzetí moci bez krveprolití.

Nemluvil dlouho. Jen do té doby, než zaujaté shromáždění ztichlo, že by bylo slyšet padnout vlas. Potom dal švagrem Contem přečíst základ nové ústavy.

„Rodinka pěkně pohromadě," sykl za ní Cocetto, který se znovu připlížil, ani si nevšimla kdy. Teď mohla volat těžko. „Mám chuť k ní taky patřit. To se budou mít všichni bratránci a strýčkové, matinky a tety. Co? Ani tvůj muž zkrátka nepřijde."

Cecca mlčky uklouzla dotěrné ruce. Sápal se po ní, dokud se jí nepovedlo se vyvléci zpod tribuny dozadu. Odoric, který tady stál odstrčený jako vždycky, se na ni užasle podíval. Rozcuchaná a ušmudlaná s roztrženou sukní se nehodila k slavnostnímu ruchu.

„Pojď odtud," řekl. „Je to velká sláva, přece ji tatínkovi nezkazíš. Co jsi tam dělala?" Sklonil se a zahlédl schovávajícího se Cocetta. Ustrnule se na ni podíval. Tohle!

„Co si myslíš!" osopila se na něj a stiskla mu ruku. „Mlč teď."

Ano. Pro vrahy trest smrti, rychlé soudy, opuštěné domy obci, zřízení milice, pomoc vdovám a sirotkům, na březích strážní lodi k ochraně kupců, poplatky do pokladny nové vlády, šlechta jen k službě lidu, a ne na postrach, a obilí v každé čtvrti místo mimo město, odkud je mohou vozit jen mocní a přitom vydírat.

To byla jasná narážka na poslání Stefana Colonny a Cecca se uchichtla. Články prohlášení znala, jak je Cola doma s přáteli probíral, ale tady před pozorným davem to znělo docela jinak. Slavně a závazně.

Shromáždění vypuklo v jásot. Cecca věděla, že otec ještě bude mluvit, poslouchal se rád a věru že měl těmhle ubohým co říci, aby jim vrátil naději. Ale nechtěla, aby ji objevil. „Tak dobře, půjdeme," řekla smířeně Odorikovi, který nespouštěl oči z trámů tribuny, pod nimiž se někde krčil Čocetto a netroufal si vylézt, když vedle Cekky viděl ochránce.

Sešli na Fórum Romanům. Až sem byl slyšet jásot i Colův hlas, ale už nebylo rozumět slovům. Zastavila se. „Tady se kdysi rozléhal hlas Césarův. A svobodný lid rozhodoval o věcech obce. Tak to bude zas."

„I s tím Césarem?“ neodpustil si rýpnutí. Ještě měl na ni vztek. S takovým ničemou! Dobře si pamatoval urážlivé řeči, které vedl v Lateránu na účet malíře zaujatého prací a vytrvale ho vytrhoval z okouzleného soustředění. Cecca mu tenkrát nevybíravě nadávala. Dnes se s ním schovává pod tribunou. Jeho zbožňovaná. Zrádné Evino plemeno.

„Ty jsi ale pitomec!“ řekla s opovržením Cecca, která nebyla tak naivní, aby nechápala jeho představy. „Víš ty co? Mysli si, co chceš.“

To ho popudilo ještě víc. „Co když to řeknu Pandolfovi?“ zeptal se zlomyslně, ale Cecca jen pokrčila rameny.

„Poslouž si. Pandolfo to má v hlavě v pořádku.“

Zastavil se a obrátil ji k sobě. „Řekni mi, jak to bylo!“

V jeho očích byla prosba, ale Cecca se zatvrdila. „Ani mě nenapadne. Jestli nevíš, jak okouzlující je Cocetto, tak sis měl vlézt pod tribunu. Oblíbil by sis ho ještě víc. Chce se přiženit k nám do rodiny.“

Zrovna nadskočil. „O tom jste mluvili?“

„Taky.“ Nechala ho stát a poskakovala po svahu dolů. Před domem stál naložený vůz, vrata dokořán a rozčilená matka honila služky a podomky. „Ty nejsi na Kapitolu?“ zeptala se Cecca udiveně.

„A kde jsi byla ty?“ štěkla paní Livie a nemilostivě si změřila Odorika. „Tatínek mi slíbil, že zůstaneš doma a trochu pomůžeš.“

„My se stěhujeme? Kam?“

„Panebože mě netrestej!“ Livie zvedla oči k nebi. „Kam! V kapitolském paláci jsou senátorské byty. Naštěstí dva. Jeden by nám nestačil.“

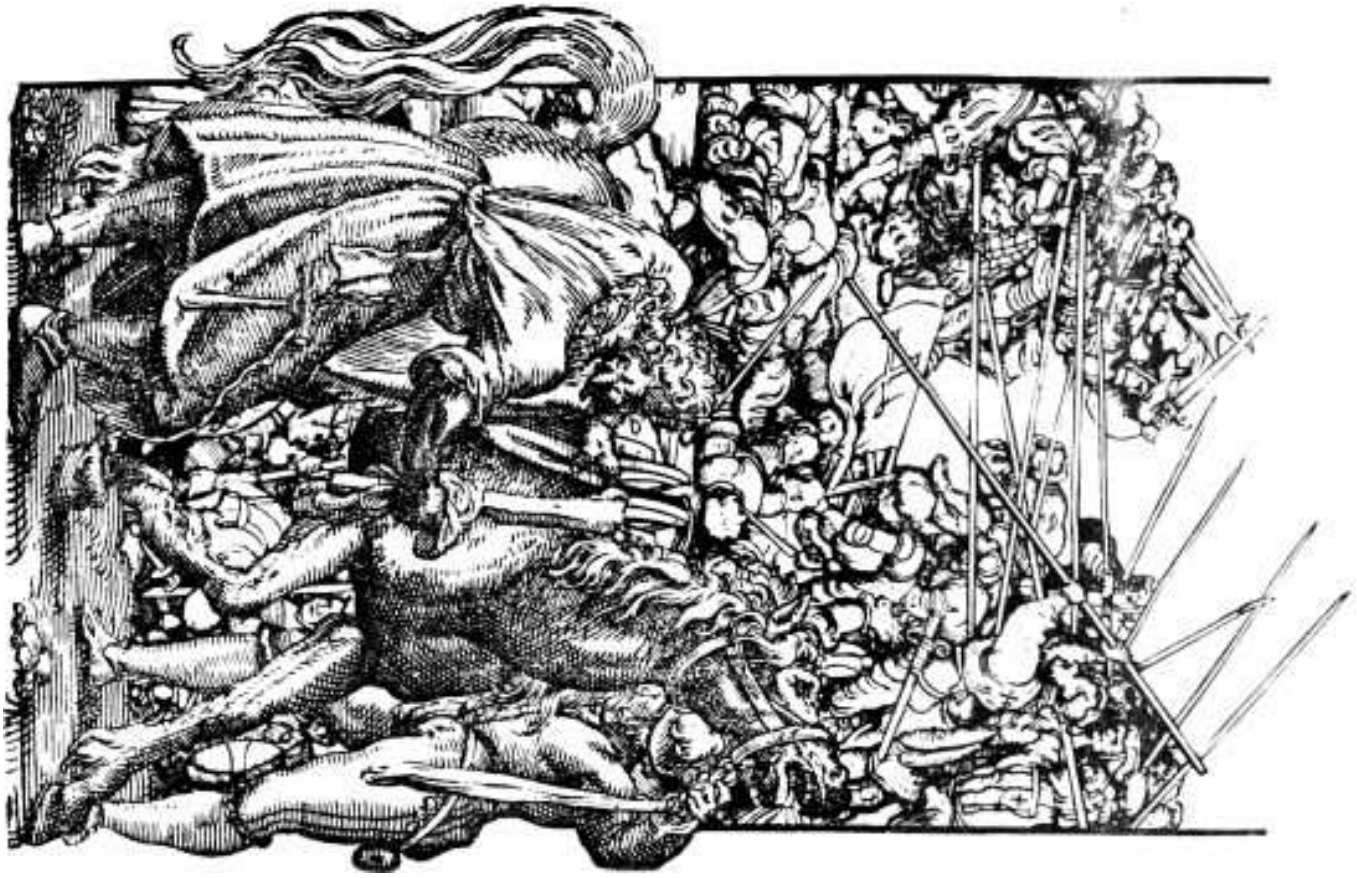
Cecca zaraženě mlčela. O tomhle se v tajných shromážděních nemluvilo. Jenom o trpícím lidu a nezbytnosti jeho záchrany.

„Senátorské byty jsou přece pro senátory,“ uklouzlo Odorikovi.

Colova paní se na něj podívala zrovna zuřivě. „Pro jaké senátory, když je sesadil? V paláci bude bydlet tribun. Dům musíme uvolnit pro strýce Gianniho holiče. Přece teď nebude provozovat živnost.“

„Já bych tu radši zůstala,“ řekl Cecca mrtvě. Matka si jí ani nevšimla a dál zapisovala jednotlivé kusy, které podomci vynášeli na vůz.

„Dohlédni na nádobí,“ řekla Cecce smířlivě. „Hlavní ať nerozbijou tatínkovu křišťálovou číši. Běž.“

Tribun? Cecca se ani nezeptala. Mezi manžely to slovo padlo asi dávno dřív, než Cola přijal starobylý titul při dalším lidovém shromáždění. To už na Kapitolu bydleli a Cecca se mohla pohodlně dívat z okna. Byla by zase dala přednost úkrytu, jenže nechtěla poslouchat Cocettovy jízlivosti. Bolelo ji, že zčásti byly pravdivé.

V jednom se mýlil. Cola se nebál Stefana Colonny.

Starý pán se přihnal tryskem z Corneta, sotva se mu novina donesla. Na Kapitol přiběhl udýchaný chodec, který šel přes náměstí u San Marcella, když Colonna sesedal. Prý vztekle řval, že tyhle věci se mu nelíbí ale vůbec a že bude zase pořádek. Cola se jenom usmál a požádal Pandolfa, aby mu donesl písemný rozkaz k opuštění Města, ze kterého se zastrašení šlechtici dávno ztratili. Cecca zmizela, jak bylo jejím zvykem, a postranními uličkami se hnala k paláci Colonnů.

Přišla včas. Pandolfo čekal před zavřenými vraty, ale proti všemu očekávání ho přece jenom pocta potkala. Starý Stefano vyšel na práh ve vlastní velebnosti. „Co je v tom?“ zeptal se odtažitě a prstem štítivě ukázal na podávaný list.

„Tribunův příkaz, abys opustil Město jako všichni tobě rovní,“ řekl Pandolfo nezdvořile a bez jakéhokoli oslovení.

„Měl bych tě dát přibít za uši na vrata svého domu,“ řekl Colonna pomalu. „Ale nechám tě jít, abys mohl vyřídit můj vzkaz.“ Vytrhl mu dopis z ruky a nečtený ho roztrhal. „Řekni tomu bláznovi,“ vykřikl a hodil útržky Pandolfovi do tváře, „že ho dám shodit z okna Kapitolu, jestli mě nepřestane dopalovat.“

„A to je všechno?“ zeptal se Pandolfo klidně.

„Ne.“ Stefano ustoupil do dveří. „Zbijte ho!“

Podomci se vyřítili ven, ale Pandolfo byl rychlejší. Uskočil do uličky za kostelem a vrazil do Cekky. Málem je dostihli, když hledal ztracenou rovnováhu. „Upaluj!“ vykřikl. „Ale honem!“

Colonnovci je dlouho nepronásledovali. Když za nimi jejich dupot zmlkl, Pandolfo se zastavil. „Co jsi tam dělala?“ zeptal se přísně.

„To nevíš, že za tebou běhám?“ odsekla vzdorovitě.

Zlostně potřásl hlavou. „Kdybys už nebyla tak velká, dal bych ti pohlavek. Nepleť se mezi Colonny a nás. Máš hebkou kůžičku, bylo by jí škoda, kdyby ji z tebe stáhli. Rozumíš?“

„Ale já opravdu ...“

„Nežvaň.“

Cupala za ním. „Řekneš to, Pandolfo?“ zeptala se prosebně.

„To víš, že to řeknu.“

„Když tě prosím!“

Otočil se. „Řeknu to, jestli to ještě uděláš,“ zmírnil svůj odsudek. „A hned, když mi neodpřisáhneš, že teď zůstaneš doma.“

„Co bude?“ zeptala se zvědavě.

„Dej se překvapit.“

Poslechla, ačkoli měla tisíc chutí vyrazit do ulic, když se ozval hlas zvonu a na Kapitol se ze všech stran sbíhal lid. „Na Colonnu!“

Ozbrojená milice a lidi, tak jak byli, se mocným proudem hrnuli přes císařská fóra k paláci Colonnů. Vrátili se až k večeru. Za odměnu její poslušnosti jí Pandolfo se smíchem líčil, jak starý Colonna úplně v poslední chvíli sebral koně a v čele pronásledujícího davu se hnal z Města ven, nejspíš na svůj hrad Palestrinu. Zastavil se až venku za hradbami v portiku baziliky San Lorenza. Babička, vycházející z kostela po modlitbě, ho tam viděla, jak sedí na jednom ze dvou lvů na sloupku u vchodu, zírá do prázdna a mezi zuby střídavě drtí kletby a drobty z tvrdého krajíčku, který v rychlosti sebral na útěku. Od svého příjezdu se asi nestačil ani najíst. Čeleď Colonnů v paláci teprve připravovala bohatou snídani. Pochutnali si na ní milicionáři, kteří tam dělali domovní prohlídku. Krom lahůdek našli několik lupičů, které tam Colonnové ukrývali. Tribun je dal okamžitě pověsit.

Nebyli jediní. Vůči vznešeným provinilcům uplatňoval tribun především přísnost, kterou své jméno ozdobil Nicolò, *přísný a velkodušný, z milosti našeho Pána Krista tribun svobody, míru a spravedlnosti, osvoboditel svaté republiky římské.* Leckdo se octl v kapitolské věži. Dva nepoctivé panské úředníky dal bez milosti popravit, dokonce i vznešeného pána z Porta, kdysi senátora, za pirátství neapolského korábu, který před rokem bláhově zakotvil v

ústí Tibery. Bývalí senátoři dostali všichni pravidelnou pokutu za okrádání lidu. Šlechtic, na jehož území byl někdo oloupen, taky, ať už osobně byl vinen nebo ne. Ten, kdo má moc, je povinen jí užívat k ochraně slabších. Nakonec všichni uvěřili, že nový vládce Říma se nikým a ničím nedá zviklat ve svém úsilí, a na jeho výzvu přicházeli tribunátu složit přísahu věrnosti. Příliš dlouho bojovali mezi sebou, než aby byli s to se vzchopit k společnému odporu.

První přijel z Palestriny syn starého Stefana, kterému se pro rozlišení říkalo Stefanuccio. V plné zbroji jako zástupce rodu. Také tribun měl zbroj, ale přes ni šarlatový plášť. Colonna složil přísahu na bibli a hostii před oltářem, vedle něhož byla rozvinuta korouhev církve na znamení, že se všechno děje v souladu s přáním papeže.

Colonna a ve dvou následujících týdnech po něm i všichni ostatní se zavázali nebojovat proti tribunátu, starat se o bezpečí silnic a dodávky potravin Městu, chránit opuštěné a sirotky a neposkytovat azyl lupičům. A na výzvu být připraveni poskytnout jakoukoli pomoc vládě a dostavit se na předvolání třeba i ve zbrani. Pak je pustili zpátky na jejich hrady. Do paláců a pevností ve městě už ne.

MISKA VAH NEZATÍŽENÁ SLÁVOU

Zatímco v Římě domnělý syn Jindřicha Sedmého kráčel k své slávě, císařův vnuk a zákonný dědic byl na tom hůř. V Tyrolech získával pole Ludvík Braniborský, dokonce zajal lucemburského spojence biskupa churského. Nové spojence Karel nenalézal. Odpovědi byly vlažné a vyhýbavé, všem se Ludvík Bavor jevil jako mocnější a popudit ho pro nejistou vyhlídku nechtěl nikdo. Stejně jako Albrecht Rakouský ani salcburský arcibiskup Ortolf nedal jeho poslům víc než obojetnou odpověď.

Z jihu se k němu šířilo vzrušení z italské nížiny, kudy postupovalo vojsko uherského krále. Zatím bez něho. Jeho vyslanci se usadili ve Folignu a vyjednávali. Velká část neapolského království už byla vlastně v jeho moci, když ne přímo, tak v rukou vzbouřenců, pro které byl on záštitou. Z Abruzz přes Chieti až k Pescaře na březích Jadranu a od hranic Říma k jihu zase hrabě Fondi

z římské rodiny Gaetani prodloužil moc uherských spojenců až k Tyrhenskému moři. Neveselé zprávy Karlovi přinesl příbuzný Delfína Humberta Hugues des Baux, kterého neapolská královna poslala pro spojeneckou smlouvu k mladému římskému králi. Bylo známo, že uherský Ludvík se spolčuje se starým císařem.

Pozorovatelské postavení nebylo možné udržet. Karel si to uvědomil se zklamáním jen nevelkým. Porážka v Tyrolech byla neodvratná, a co dál? Na sever Alp má Bavor volné ruce. Tady se co nevidět objeví zeť Ludvík na svém tažení. Na střetnutí s ním neměl ani chuť, ani sílu, ať už si o tom přítel Pierre myslí cokoliv. A císařská korunovace v Římě, který právě zvedal hlavu pod jinou vládou mnohem sebevědoměji? Bez papežova souhlasu a vlastního zázemí to nejde. Měl jenom jedno místo, z něhož mohl budovat stavbu příští moci. Vlastní domov, k němuž člověk patří připoután nepřervatelnými pouty. Pro Rienza to byl Řím. Pro Karla Praha.

Vypravil posla k papeži se všemi zprávami krom té jediné nejdůležitější. Z pohybující se bažiny je třeba vyjít na bezpečnou stezku. Tiše se vytratil ze země, kde mohl jen čekat, do země, která čekala na jeho činy.

„Proboha, jak to vypadáš!“

Cecca se překvapeně podívala na matku a pak se rozběhla k zrcadlu. „Už jsem se lekla, že mám na nose rozmazanou sazi. Co se ti nelíbí, maminko? Vypadám přece jako vždycky.“

„Copak nevíš, že tatínek se dneska chystá do Vatikánu?“

„Snad tatínek, ne já,“ řekla Cecca nevrle. Ani ne před týdnem byl slavný průvod do lateránské baziliky. Cecca se ztratila a nikdo ji nepostrádal. Jak ji nadchly otcovy myšlenky, tak se jí teď nelíbila všechna ta nadnesená sláva, která se kolem něj kupila a ve které byla její matka jako doma. Blažená. A čím dál tím nesnesitelnější.

„Nikdo z tribunovy rodiny dnes nezůstane doma,“ řekla paní Livie přísně. „Jsi jeho prvorozená dcera. Nemůžeš se v průvodu objevit jako nějaká pradlena.“

Cecca spolkla drzou poznámku, že tribunova vlastní matka krom toho, že se veselila s císařem, taky prala. Paní Livie ji setrvačností i

silou vůle dosud počítala mezi děti a při vší své nové vznešenosti nešla pro pohlavek daleko. „Jak chceš, abych to napravila?“ zeptala se odmlouvavě a vzdychla při pohledu na oba chlapce a mladší sestřičku. Lorenzo, Boetio i malá vypadali spíš jako nastrojené opičky.

Livie ji kriticky zhodnotila jediným pohledem. „Vezmeš si vyšívanou tuniku, na víc není čas,“ rozhodla. „A do vlasů perlovou čelenku.“

Do dveří se vsunul Pandolfuccio a udělal zardívající se Livii několik neomalených poklon. Pak jeho pohled sklouzl k dětem. „Panebože! To jsi ty, Cekko?“ řekl a obdiv v jeho hlase byl tentokrát bezprostředně upřímný. „Vypadáš jako tribunův anděl. Jistě pojedeš vedle něj.“

„Nechtěl vedle sebe ani mne,“ zasáhla Livie nevlídně.

„To protože andělé bývají světlovlasí,“ zasmál se Pandolfo. „A nebeští. Tribun, který ctí rozkoše tohoto světa, by tě za anděla určitě nevyměnil. Ale k alegorickému obrazu se hodí spíš Cecca.“

„Neblázni jí hlavu. Cola nic podobného neříkal, oblékla jsem ji sama.“

„Máš skvělý vkus. Ženiši ti strhají dveře, až ji dnes uvidí. Já sám začínám být rád, že jsem se ještě neoženil.“

Livie se podívala na Cekku zdrcujícím pohledem. „V těch perlách vypadáš zbytečně staře, děti chodí prostovlasé. Stačí tunika.“

„Je horko,“ odvážila se Cecca, která vycítila, že chvíle je příznivá jejímu záměru. „Já myslím, že bych do průvodu ani nemusela, maminko.“

„Do jakého průvodu?“ zeptal se Pandolfo podmračeně.

„Přece jede obětovat pohár k Svatému Petru, jako to dělávali senátoři!“

„Na to se musí i děti oblékat do perel a zlata?“ zeptal se přísně.

„Zato ty jsi oblečený jako na cestu,“ utrousila Livie. „Svlékni to, Cekko, a běž si. Pandolfo je stejného názoru jako ty.“

„*Jsem* oblečen na cestu,“ řekl Pandolfo. „Hned po obětování odjíždím do Florencie. Netušil jsem, že to bude taková mimořádná sláva.“

„Jak mimořádná?“ štěkla Livie ostře. „Jen jako každá jiná. Je to svému postavení povinen.“

„A tobě se to velmi líbí.“

„Velice.“ Usmála se a Pandolfo, který byl přístupný ženským půvabům a přede všemi těm paní Livie, se přestal škaredit.

„Jsi krásná. Už chápu, že chce ukazovat takovou choť.“

Cecca použila příležitosti a vyklouzla ven. Ne zrovna ráda. Pandolfův zájem o matku ji ponižoval. Možná i žárlila. Prošla domem a bez okolků vstoupila do otcova pokoje. Ten velice podobný obraz se jí dotkl. Rienzo před zrcadlem a pilní krejčí kolem něj na zemi rovnali záhyby a došívali vpravdě honosný šat ze žlutobílého hedvábí, dovezeného až z Číny. Opodál ležel zelený lesklý plášť. A vedle na stoličce druhý přední straník. Francesco Baroncelli. Také oblečený na cestu.

„Taky jedeš do Florencie, Cekko?“ zeptala se. Francesco byl její kmotr a ke všem otcovým přátelům byla zvyklá se chovat důvěrně.

„Jak *taky?* Určitě jsi už zpovídala Pandolfuccia.“ Baroncelli rozpřáhl náruč. „Pojď sem, malá. Cecco a Cecca, to zní. Pojeď s námi.“

Cecca zazářila. „Mohla bych, tatínku?“

Cola se obrátil od zrcadla. „Maminka by tě asi nepustila. To, děťátko, já bez ní nemůžu dovolit.“

„Jak nemůžeš? Jsi tribun a vládneš celému Římu.“

„Ale ne mamince.“ Usmál se. „Nevládnu. Jsem sluha římského lidu.“

„Tvůj římský lid je pěkně zubožený,“ odsekla. „Zčásti i otrhaný a hladový. Jakýpak ty jsi jeho sluha? Podívej se na sebe!“

„Vychoval jsi ji přísně, Colo.“ Francesco nepustil Cekku z objetí. „Lid chce jíst, ale chce se taky dívat, děvenko,“ řekl vážně. „Otrhánka by neměl ve vážnosti. A je tu taky šlechta a ostatní páni. Ten, kterého jsme vyvolili, aby se ujal trpícího Říma, jim nesmí být pro posměch.“

„A co je pro posměch? Když se celá rodina válí v zlatě?“ prskla.

„Ale, ale!“ Cola zapomněl na císařský obraz v zrcadle, klekl si k ní a stáhl ji k sobě na zem. „Udělal jsem až dosud málo? Chleba je dost. Říman může pokojně opustit i brány Města.“

„Všude?“

„Všude ještě ne.“ Vzdychl. „Toužil jsem svému lidu dát spravedlnost a mír a bez vojska to, zdá se, nepůjde.“ Vstal. „Buďte výmluvní, Francesco. Florencie je sestra Říma. Nenechá ho zahynout.“

„Nebudeme sami. Severní Itálii děsí barbarský vpád a zástupce těch, proti komu je namířen, nás včera požádal o doprovod. Všichni budou chtít vojáky, vojáky, vojáky. Zrovna jako my.“

„Ale Florencie je dá mně, jim ne.“ Cola se sebevědomě usmál. „Já zaručuju pokojné cesty a mír v celé Itálii. Určitě není v zájmu Florenťanů řešit spor o Neapol. Pan Acciaiuoli byl včera i u mne. Ani já neplanu nadšením pro to plést se mezi neapolskou královnu a uherského krále. Náš mladý stát si nemůže dovolit mít na hranicích tak mocné nepřátele. Uhři obsadili Aquilu v těsném sousedství Říma. Jejich spojenec je Fondi, který současně ohrožuje Neapol i Řím. Ale ještě s ním neválčíme. Ještě ne. Uherský král obviňuje neapolskou královnu z vraždy svého bratra, a to přece nemohu pominout a vyslovit se pro ni bez důkazu. Acciaiuoli slíbil důkazy i to, že se královna podrobí mému rozsudku.“

„Ty poslouchás člověka s takovým jménem?“ ušklíbla se Cecca.

„Je to příslušník florentského bankovního domu, který už léta žije v Neapoli. Jméno! Řekl bych, že zní líp než ten tvůj Cocetto.“

„Není můj,“ ohradila se Cecca. „Nemůže být můj, když se ti směje.“

„Tribune!“ Mladý lékař Matteo vtrhl dovnitř. „Průvod se už řadí. Kanovníci u Svatého Petra dávno čekají.“

Cecca na Mattea vyplázla jazyk. V poslední době jí jeho horlivost pila krev. „Kde máš Odorika?“ zeptala se.

„Vím já? Dávno jsem ho neviděl.“

„Je z vás jediný rozumný. Krom Pandolfuccia,“ řekla moudře a šla políbit otce, který se zase postavil před zrcadlo, aby viděl, jak na

něm řasí zelený plášť. „Co je to?“ vykřikla, když před ní znenadání odklopil víko tepané stříbrné schrány.

„Zlato. Královské šperky, moje drahá. Maminka bude mít radost.“

„To je z Neapole? Od toho pana Aciajupiho?“

„Acciaiuoli je jen přinesl. To výslovně tvé matce posílá královna.“

„Co za to?“ zeptala se rovnou.

„Nebuď drzá. To je jen pozornost.“

„A jaký vzácný kov ti pošle uherský král?“

Zasmál se. „Spíš železo. Šperků si vážím, ale vojáci jsou mi teď potřebnější. Běž za svým Cocettem. Vysvětlí ti to líp.“

„Nemusela jsem ti o něm říkat.“

„Já o těch špercích tobě taky ne. Pojď sem, Cekko. My dva se máme rádi a vždycky si budeme mluvit pravdu. Ať je jaká chce.“

„Vždycky, tatínku.“ Na chvíli v jeho objetí byla zase blažená a šťastná jako kdykoli. Políbila letmo i Franceska a vyhopkala tanečním krokem. Na chodbě padla do náruče rovnou Pandolfucciovi.

„Tebe líbat nebudu,“ řekla zvesela. „Moc by sis myslel.“

„Chtěla jsi? To by byla škoda.“ Chytil ji. „Už nevypadáš jako panenka na vdávání, ale líbíš se mi. Moc.“ Líbal ji už mockrát, ale ještě nikdy rovnou na ústa. Otřásla se a vytrhla se mu.

„Málem mě Francesco přemluvil, abych jela s vámi,“ utrousila přes rameno, sbírajíc ztracenou rovnováhu. „To bych si dala.“

„Nelíbilo se ti to,“ řekl zkroušeně.

„Vynahradíš si to jinde,“ křikla rozpustile a rozběhla se ke dveřím. To tak, aby ji matka ještě zadržela. Ostatně ji velký tribun poslal mezi lidi, aspoň se jeho škádlení tak dalo vyložit. Jeho slavnosti raději sledovala zdola než nastrojená v honosném průvodu. Tam mohla bezprostředně vnímat hlasy lásky, kterou římský lid dosud cítil k svému tribunovi. Ve zlaté kleci jeho domácnosti si tím tak jistá už nebyla.

Lidé byli zvyklí na přepych představitelů moci a Baroncelli měl nepochybně pravdu. Taky se rádi dívali. A když už, tak na někoho, kdo s nimi smýšlel dobře, a o tom u Rienza nikdo nepochyboval. Za

jediný měsíc jeho vlády se změnilo mnoho, jak neúnavnou pílí a tvrdou vůlí uskutečňoval slíbené reformy. Už teď přede žněmi bylo v Římě co jíst. Zásoby obilí byly v každé čtvrti. Rostly špitály pro chudáky při římských klášterech. Nikdo pokojné občany neohrožoval ozbrojenými výpady z tvrzí. Znovu sloužily svému původnímu účelu či zůstaly vůbec prázdné jako divadlo Flaviovců, Marcellovo či hrobka Cecilie Metelly. Dokonce Colonnové vyklidili Augustovo mauzoleum. Jen Orsini z Andělského hradu ho držel dál ve službách římské komuny. Nicolò Orsini patřil k tribunovým lidem a velel vojsku Římanů, v jehož čele právě vytáhl do prvních bojů, které mladá republika byla nucena svést. Dva přední šlechtické rody totiž nesložily zbraně. Jan da Vico na severu a Gaetani na jihu. Co bylo nejvíc na pováženou, podporovali je papežští rektoři přilehlých církevních provincií, což v zasvěcených budilo neklid. Římský lid si dosud nevšiml, že z tribunova rozhodování se zvolna ztrácel hlas papežského vikáře.

Nežili ve zlém, to ne. Ale Rienzo rád zapomínal, že původně měl při uchopení moci spoluvladaře. A vikář, který s nedůvěrou hleděl na rostoucí řadu příliš rázných opatření, se radši držel v ústraní. Vždyť mladší syn Stefana Colonny, Giovanni, po němž měl nejstarší a nejnadějnější vnuk jméno, byl kardinálem v Avignonu a pravou rukou papeže Klimenta. Stejně tak Annibal Gaetani, příbuzný dalšího vzpurníka. Raimund z Orvieta poměry u kurie dobře znal a střežil se neohrabaně šlápnout vedle. Po Rienzově boku riziko vzrůstalo, i když všechno, co se zatím dálo, bylo v souladu s křesťanskou morálkou. Větším než kdy v Avignonu.

Honosné průvody do Lateránu i k Svatému Petru budily obavy. Také tribunův zvyk projednávat kdeco na veřejných shromážděních. Církevní způsob byl spíš tajná intrika. Rienzo měl schopnost dramatizovat svá vystoupení a udělat z nich vzrušující podívanou, schopnost, která církevnímu hodnostáři naprosto chyběla. Byl veden k tomu, že tajuplnost posvátných obřadů má nejvyšší moc nad křesťanskou duší. Tribun naproti tomu denně podával důkazy o síle otevřeného slova. Jeho tajemství byla účelová a vždycky je včas stavěl na odiv. V tom byl mistr.

Tažení proti bývalému prefektovi Giovannimu da Vico skončilo vítězně. Protřelý prefekt se včas odhodlal ke kapitulaci, než tribunovo vojsko rozmetá jeho moc úplně. Cola svému lidu připravil vybranou podívanou. Svolal na Kapitol lidový parlament, s nímž se radíval či předčítal mu listy, které psal z Avignonu básník Petrarca. Dnes jim vyprávěl zvláštní sen. V něm prý mu bíle oděný mnich poručil, aby si vzal svůj hrad Rispampani, že mu ho odevzdává Bůh.

Ještě neskončil, když se na konci ulice objevil františkán od Aracoeli na oslíku. Byl v bílém a mával olivovou ratolestí. Cola k němu obrátil pozornost vztaženou paží.

„Plní se mi sen!“

Výkřik se nesl nad shromážděním, které nadšeně jásalo. Fra Acuto ďAssisi skutečně přinášel zprávu o bezpodmínečné kapitulaci Giovanniho da Vico, který římské komoře vracel zcizená města a hrady, mezi jinými i hrad z tribunova snu.

„Vždyť o tom věděl už včera,“ řekla dole zamračená Cecca Odorikovi.

Odoric to přijal s úsměvem. Colu měl rád a jeho přemety nijak bolestně nepociťoval. V životě viděl horší. Ale Cecca byla přísná a nesmiřitelná k těm, které milovala. Na prvním místě to byl tribun římského lidu Cola di Rienzo.

„Měl jim to oznámit jen tak?“ zeptal se klidně. „Musí udržet zájem lidu. Bez něj by neměl víc moci než chudáci senátoři.“

„Pěkní chudáci,“ udělala si Cecca. „Upíři to byli, nic lepšího.“

„Tak vidíš. Nech ho bojovat vlastní zbraní a věř mu, že si ji zvolil a ukul dobře. Jen se kolem sebe podívej.“

Ušklíbla se. „Dívám se kolem sebe v bytě na Kapitolu. Ty ho znáš. Za úplatky jiné trestá a sám je bere.“

„Ale jdi,“ okřikl ji. „Dary se vracejí jen nepřátelům. A pokud vím, nic neslíbil ani neapolské královně.“

„Dary mu poslal i uherský král,“ odbyla ho temně. „Uvidíš, že za rozsudek v jejich sporu by se nemusel stydět ani Šalamoun.“

Měla pravdu a zároveň otci křivdila. Tribun byl vskutku neúplatný, ale spor, dotýkající se dvou třetin hranic Říma, byl to nejošemetnější, co mladou římskou diplomacii potkalo. Cola dosud

občas zdůrazňoval, že je papežův rektor a jako takový se měl jednoznačně vyslovit ve prospěch neapolské královny. Měli společného nepřítele Gaetana da Fondi. Ale poměr sil byl příliš zřejmý a Cola měl přesné zprávy nejen od Acciaiuoliho. Pustit se do válečných dobrodružství nechtěl a nemohl. Ještě ho čekalo tažení proti Gaetanimu, ale to mohl zdůvodnit i před uherskými kapitány. Gaetani ohrožoval římský stát. Na nabídky spojenectví obou stran odpověděl jedním a týmž poselstvem, které šlo do Neapole přes Aquilu, kde vládli zástupci uherského krále. Pozval je k slavnostem, kde mělo padnout poslední slovo. Nepadlo. Vyslanci na sebe zahlíželi nevraživě, ale svorně složili svou při do rukou římského lidu a jeho vladaře. Zavraždila královna svého chotě nebo uherský král bezprávně plení Neapol?

Cola předobře věděl, že každý čeká rozhodnutí, které dá jemu za pravdu a opačnému se v žádném případě nepodrobí. Vyslechl veřejně obvinění i obhajobu a se stříbrnou korunou na hlavě a stříbrným jablkem v ruce po svém zvyku pronesl plamennou strhující řeč o potřebě spravedlnosti na světě. Jednání dal pečlivě zapsat, ale rozsudek odložil, až se dostaví s plnou mocí právní zástupci obou stran. Události na jih od Říma se vyvíjely dost překotně na to, aby mohl doufat, že k tomu už nedojde. Zatím po straně sliboval přátelství a pomoc. Zbraně a vojsko ne. Byla to vpravdě státníkova zkouška, které předcházela událost ještě hlubšího významu.

Datum slavnosti si Cola vybral opatrně. Od starověku to byl svátek Římanů, den ukončení občanské války Augustovým triumfem nad Kleopatrou, který se stal prvním dnem měsíce srpna-augusta. Křesťanská církev na ten den, jehož slavnostní ráz se potlačit nedal, určila velký církevní svátek Svatého Petra v řetězech.

V předvečer od Kapitolu k Lateránu kráčel slavný průvod, kterého se účastnily tisíce. Vyslanci italských městských států rozhazovali mezi Římany stříbrné mince i hedvábí, zástupci Perugie a Corneta dokonce dvakrát cestou převlékli nádherný svrchní šat a hodili ho přihlížejícímu a jásajícímu lidu. Římská šlechta v prořídlých řadách se zúčastnila spíš ze strachu, než že by sršela

nadšením. Dvě stě rytířů a pět set žen v průvodu manželky a tchyně tribunovy, které šly pěšky.

Teprve za nimi jezdci. Papežský vikář se nejisté rozhlížel. Strávil delší čas posláním mimo Řím, sotva se vrátil a ve skutečnosti ani dobře nevěděl, oč jde. Zjev tribuna vedle něj ho uváděl do rozpaků. Třpytně bílé hedvábí jeho pláště lemovaného zlatem povívalo ve větru, v pravici žezlo, před ním jeden rytíř nesl meč a za ním druhý azurovou korouhev se zlatým sluncem a stříbrnými hvězdami. Byl to znak tribunův a Raimund z Orvieta ho ještě neviděl. Sám nepomyslil na korouhev církve a vedle tribuna se vyjímal jako chudý příbuzný.

Hudba vřískala, prapory vlály, všeobecné nadšení vládlo v ulicích. Dokonce opatrná Florencie poslala nejen vyslance, ale i žoldnéře k podpoře tribunových bojů. Myšlenku o spolku mezi Římem a ostatními italskými komunami, které by vysílaly zástupce do římského parlamentu, aby byl všenárodní a mohl rozhodovat o záležitostech celé Itálie, zatím chválili. Dosud se Řím představoval jako prostředník společných zájmů, ne vládce.

Raimund nevěděl o podrobnostech chystané slavnosti. Na své cestě potkal tribunovy posly. Kráčeli krajem dříve nejistým beze zbraně jen s pomalovanou a stříbrem pobitou holí, kterou nesli jako odznak svého poslání. Viděl před nimi klekat lidi a líbat hůl se slzami radosti nad novým bezpečím cest. Ženy vybíhaly z domů a nosily jim jídlo i drahocenné dary. Kráčeli od města k městu s pozváním do Říma. Vikář se tehdy usmíval a nápad se mu líbil. Dnes ho z něj mrazilo.

V papežském lateránském paláci Rienzo vstoupil do lodžie, kterou pro požehnání jubilejních let dal v třináctistém roce postavit papež Bonifác, a davu na náměstí v krátké řeči slíbil na příští ráno podívanou, která potěší Boha na nebesích i lidi na zemi. Do chrámu se nahrnula vybraná společnost, preláti, rytíři, hosté, syndikové, aby se zúčastnila slavné mše. Pak k vikářovu zděšení římští syndikové s tribunem odešli do baptisteria, kde vstoupil do antické zelené porfyrové vany, v níž se před tisíci lety vykoupal při křtu císař Konstantin. Tam tribun na nádherném lůžku v bílém rouše novokřtěnců strávil noc.

„Zítra přece bude pasován na rytíře," odpověděl římský syndik Vico Scotto na vikářovu otázku. Tvářil se udiveně. Přece to věděl kdekdo. Ale vikář, pravda, nebyl dlouho v Římě. „To je starý zvyk," vysvětlil mu tedy. „Pravda, už je to dávno, co byl v Římě uplatněn naposledy. Tuším, že to bylo před dvaceti lety, když Giordanův otec Poncello Orsini a Stefanuccio Colonna byli pasováni na římské rytíře. Od té doby se obřad vynechává, ale je to škoda. Mně se líbí."

Vikář sevřel rty. „Taky se koupali v císařské Konstantinově vaně?"

„To ne," zasmál se Vico. „Bylo to v Aracoeli. Byl jsem dítě, ale zapsalo se mi to do paměti. Nádherný pohled. Vám se nelíbil?"

Biskup z Orvieta už neodpověděl a zavřel se ve svém bytě. V Lateránu panoval celou noc ruch, který mu nedal spát. Možná to byla i starost, která na něm ležela jako mrak.

Nespal ani tribun v baptisteriu mezi rudými granitovými sloupy. Hluk zvenčí ho nerušil. Noc kolem něj plynula v posvátné tajemnosti a jeho myšlenky se blaženě prolínaly a co chvíli ztrácely přesný tvar.

Schodiště, jemuž se celý život ploužil na úpatí, začal zdolávat stupeň po stupni. Už byl vysoko, ale ještě ne na vrcholu. Tam se chystal vystoupit ani ne do roka. Vytrvale šplhal vzhůru s tváří obrácenou k nebesům. Tady, na zastávce v polovině cesty, je třeba udělat rozhodný krok. Měl ctižádost zalíbit se očím Franceska Petrarky. Sen, který snili, byl zatím společný. Snad básník pochopí i jeho slavný konec, k němuž Cola celou vůlí směřoval. Otcova císařská koruna na hlavu syna, který k ní má o tolik víc práva než vnuk! Už proto, že římská koruna patří Římanovi, a ne barbarovi ze zemí, kde za Césarových časů byli jenom lvi. Snil a noc kanula z hvězd na jeho hlavu, letní noc, vlahá, posvátná.

Po ní přišlo zářivé jitro. První den měsíce augusta. Cola zaměnil bílý šat za rudý tribunský a vystoupil na lodžii. Na přeplněném náměstí se vlnil zvědavý dav. Vikář se rozhodl nedbat. Aby nevyvolal zbytečné dohady svou nepřítomností, začal v Bonifácově kapli Lateránu sloužit slavnostní mši. Přece byl velký církevní svátek patrona Říma svatého Petra. A kdo chtěl, mohl si to vyložit i tak, že se to děje na počest rytířského obřadu. Sloužil ji s

mimořádnou nádherou a mohutný pěvecký sbor přehlušoval křik zvenčí. Velebně vzýval Boha a myslel si, že unikl.

Po mši ho v sakristii čekala katastrofa v podobě jáhna, který mu mlčky podal list. Zatímco Raimund četl, jáhen naléval víno, jako by věděl. Určitě věděl předem, že vikáře obsah listu porazí.

Vysoko nad náměstím na lodžii se odehrávala scéna pasování všem na očích. Syndik Vico Scotto ke své potěše dostal hlavní úlohu, jaká obvykle přísluší korunovaným hlavám. Plochým mečem udeřil do ramene klečícího tribuna a dva rytíři, Nicolao de Armanis z Perugie a Nicolò Orsini z Andělského hradu mu připjali zlaté ostruhy. Tribun vytasený meč vztáhl do tří světových stran. „Toto je mé — toto je mé — toto je mé.“ Hlas se mu nezachvěl. Hlas rytířů je pevný. Zněl kovově stejně jako břeskný hlahol trub, který se rozezněl hned nato.

Shlížel ze své výše na zástup, který mu jásal vstříc, tentokrát bez proslovu. Ten za něj obstaral Conte Mancini. Listinou, kterou četl dnes, vyvolal zrovna bouři. Tentokrát už nešlo jen o Řím a okolí. Tady začal tribun s urputnou vůlí uskutečňovat svůj sen, který teď svoje křídla rozpjal dál. Přes celou Itálii.

Řím - hlava světa. Ne pouze korunovační místo cizích císařů. Tady je základ křesťanské víry, a proto i dnes římská říše stejně jako kdysi po právu náleží svaté Itálii. Populus romanus je celý italský národ, nejen římský lid. Je vůbec platná volba vzdálených kurfiřtů? Ať se všichni dostaví k obhajobě svých nároků! Vládcové, kurfiřti i jejich zvolenci. Do Říma, jde-li o římskou říši. Tady v lateránském chrámu, pod záštitou nejvyššího pána Říma papeže, o příštích svátcích Svatého ducha se shromáždí římský lid se svým tribunem a rytířem, aby posoudil při dvou císařů a uvážil, má-li někdo z nich právo připojovat k svému titulu posvátný přídomek *římský*. Nepřijdou-li, budeme postupovat po právu a řídit se pokyny, které nám zjeví Duch svatý. Zejména ať se před naši tvář dostaví pan Ludvík, bavorský vévoda, a pan Karel, král Čech. Za všechen římský lid je vyzývá bíle oděný rytíř Svatého ducha, Nicolò přísný a velkodušný, osvoboditel Města, horlivý zastánce Itálie, milovník světa, a tribun Augustus. Tento výnos byl vyhlášen prvního dne

měsíce srpna a schválen římským lidem za přítomnosti vysoce postavených svědků, na prvním místě papežského vikáře.

Čtení jmen zaniklo v jásotu. Cola se jím chvíli kochal, pak postřehl ve dveřích na lodžii neklid a bystře se vrátil do paláce dřív, než na balkón vyrazil rozčilený vikář. „Jak jste si mohl něco takového dovolit!“ vykřikl Raimund a brunátná tvář mu zase smrtelně zbledla. „Bez jediného slůvka porady se mnou, který zde zastupuju papeže!“

„Vaše Excelence nebyla v Římě,“ řekl Cola klidně. „Ale můžeme si o všem ještě promluvit. Jsem si jist, že to bude užitečné.“

„Teď! Když už jste to dal číst?“

„Proč ne? Je to zatím jen návrh.“

„Odvolejte ho!“

Cola se usmál. „Až co řekne můj lid.“

„Váš lid! Křiklounů pod okna si může pozvat každý.“

„Prosím. Vždyť vám nikdo nebrání.“ Do vikářovy tváře se zase kradl temný nach. Cola se účinkem svých slov kochal jen malou chvíli. Věděl, že není radno popouzet. „Přece jsem vám poslal znění výnosu. Domníval jsem se, že souhlasíte, když nikdo nepřišel s námitkou.“

„Domníval jste se, že při mši přeruším rozhovor s Bohem, abych rozmlouval s vámi?“ zeptal se vikář sarkasticky. „Buď odvoláte, nebo notář přečte můj osobní protest. A to hned.“

Cola pokrčil rameny a ustoupil ze dveří. „Prosím, podle vašeho přání. Ale snad by bylo lépe rozhodnout se bez hněvu.“

„Nepoučujte mě.“ Vikář vystoupil na lodžii a s nelibostí zaznamenal jásot, který ho uvítal. Dlouho trvalo, než si zjednal jakž takž ticho pro vystoupení svého notáře. Ale ten se dostal stěží přes všechny tituly biskupa z Orvieta, když hudebníci dole spustili břesknou fanfáru, v níž docela zanikla varovná slova. Vikář s notářem jen vyměnili bezradný pohled a čekali. Hudba nepřestávala. Vypadalo to, že k potěše lidu bude vyhrávat celý den. Překřiknout vřískající trubky, bubny a kastaněty se už nepodařilo.

Vikář to vzdal a couvl zpátky do paláce. Rienzo ve dveřích se usmíval, ale dokázat mu, že pokyn vyšel od něho, nebylo snadné. Žádný z nich se na něho v tu chvíli nedíval.

Ujal se zmateného vikáře a odvedl ho ke stolu. „Snad bychom si teď mohli pohovořit v klidu, Excelence. Věřím, že se nakonec dohodneme."

„Viděls to?" řekla dole Cecca nadšeně Odorikovi. Musela mu zrovna řvát do ucha, aby ji zaslechl. „Vikář chtěl určitě protestovat. Kdepak, kam na nás! Tatínek dal muzikantům znamení zrovna včas."

Odorik si zakryl týrané uši. „Pojď pryč!" vykřikl. „Nebo ohluchnu."

„Jdi si." Byla zřejmě ve svém živlu. Odtáhl ji aspoň na druhý konec ulice. Už ho mrzelo, že sem chodil, ale samotnou ji nechtěl nechávat. Pandolfo se pletl kdesi mezi představiteli lidové moci a tady dole v nesourodém davu zahlédl nejednu podezřelou tvář.

„Večer tu bude veselice," zasmála se Cecca. „Pro každého dost. Nahoře se vznešení nakrmí jesetery, bažanty a kůzlátky, tady dole se na rožních budou otáčet prasátka a skopci. Čemu dáš přednost?"

„Já? Asi tomu skopci, když už to musí být."

„Já taky. Jenomže bohužel musíme oba nahoru."

„Mne tribun nepohřeší."

Cecca vzdychla. „Ale já se v křídle pro dívky a paní musím aspoň ukázat. Nevadí. Uteču hned po prvním chodu. Maminka tam bude mít paní Colonnů a Orsiniů, moc si mě hledět nemůže. Jak to, že tě tatínek nepohřeší? Má oči všude, a tebe zval. Jsi jeho dvorní malíř."

„Vezme mi zakázku, když tam nepůjdu? Dobře, ukážu se. Pak budu čekat u východu. Kdybych tam nebyl, počkej a nehni se ani krok."

„Ty mě chceš hlídat?"

„Aby ne. Je to třeba. Nebo chceš, aby tě hlídal tvůj Cocetto?"

„Dej mi s ním pokoj. A řekni taky Pandolfovi. Nahoře ho uvidíš spíš."

Stáhl se zpátky. Nepochopila, nebo nechtěla chápat. Pandolfo! Toho s ní vídal nejmíň rád, ale Cecca nejradši chodila ve třech.

Smutně se za ní díval, jak hopkuje dolů ulicí kolem Čtyř korunovaných mučedníků. Záminku k tomuj aby ji doprovodil, neměl. Za bílého dne teď nikdo v Římě pokojné chodce neobtěžoval.

Večer to bylo ošidnější. Už od samého poledne z nozder koně jezdecké sochy Konstantinovy v Lateránu prýštilo víno a před papežským palácem dav v povznesené náladě otáčel rožni. Vůně masa a pach spáleného tuku se mísily a stoupaly k oknům, které sloužící honem zavírali, aby ten sprostý čoud nerušil jemné hodování. Ve starém paláci u papežova mramorového stolu zasedl Cola s vikářem. V nejlepší shodě. Tribun využil své výmluvnosti a vytrvale umlouval bezbranného biskupa. Ten zatím už dospěl k nezvratnému přesvědčení, že docela stačí podezřelý dekret vybavit dovětkem, přiznávajícím neomezenou pravomoc církvi, papeži a sboru kardinálů, které chce tribun a lid římský ve všem poslouchat a následovat. Absurdnost takového prohlášení na závěr výnosu, který papežovu autoritu ve věcech svaté říše římské stavěl na hlavu, mu zatím ušla, dokud kouzlo tribunovy osobní přítomnosti trvalo.

Nekonečné řady stolů v sálech s vybouranými příčkami hostily stovky vybraných návštěvníků. Kolik jich bylo dole, to nikdo nespočítal, ani nemohl. V novém paláci tribunova choť předsedala ženám a strašlivě se nudila. Mohla se kochat jenom jejich závistí a pocitem, že je mezi nimi první. Ale chyběl jí mužský obdiv.

Zato Cecca se nenudila. Sebrala se a zmizela, ještě než stolovnice dojedly prvního jesetera. Odoric čekal. „Kde máš Pandolfa?“ zeptala se.

„Moc ti chybí? Prý nemůže odejít, aby si vikář nemyslel, že tribuna jeho přívrženci opouštějí.“

„Ty jsi odešel.“

„Jsem jen malíř, a ani nejsem Říman,“ usmál se. „Ostatně mám dnes důležitý úřad.“ Dovolil si vzít ji kolem pasu. V tlačenici se to hodilo.

Cecca cítila jeho ruku a občas se na něj podívala přimhouřenýma očima. Pandolfo ji odbyl hezky zkrátka. Buďsi. Oddanost volá po odměně.

Stulila se mu do náruče, ale Odorika ani nenapadlo, že by směl využít nabízené příležitosti. „Kde bydlíš?“ zeptala se Cecca tiše. .

„Daleko. Až skoro u řeky proti Gianicolu.“ Chvíli čekala, ale Odorik pozvání nepřipojil. Takové věci ho prostě nenapadaly. Zakuckala se, ale vděčně se pomazlila s jeho rukou. Málem jsem šla. A co pak? Tatínek by mě hnal. Ještě že je tak nechápavý. To by mě brzy přešla veselost.

„Pojď, napijeme se,“ vyzvala ho, ale kolem zázračného koně se pořád cpal chumel opilců. Chvíli marně bojovali.

„Dal bych přednost vodě,“ řekl uřícený Odoric.

„Já taky. Ale voda nikde není.“ Zasmála se. „Ani nahoře nebyla. Tatínek vodu prostě neuznává. Pod jeho vládou bude v Římě veselo.“

„Mně už je teď.“ Odoric vybojoval kus tučného skopce a spolu se posadili na schody kostela. Cecca si mastnou šťávou pokapala slavnostní roucho, na kterém si švadleny daly tolik záležet. Odorikova ruka se znovu přikradla a přitáhla ji do objetí. Mlčky se dívali k osvětlené lodžii i na zmatek dole, dokud na východě nezbledla první srpnová noc.

DVĚ KORUNOVACE

Pasováním na rytíře se římský tribun nespokojil. Daleko závažnější obřad chystal na závěr slavností, kdy po dva týdny Řím nevycházel z radovánek, hostin a turnajů. 15. srpen byl v křesťanském Římě den velké slávy. Zázračný obraz Spasitele byl v předvečer přenášen v honosném procesí z Lateránu do velké baziliky Santa Maria Maggiore, kde byl vystaven po celou noc, zatímco po Římě chodily zbožné průvody s pochodněmi. Ráno po slavné mši byl zase vrácen zpátky.

Ale v roce tribunátu ještě předcházela slavnost všech slavností. Chrám, kde zázračný obraz strávil noc, si Rienzo zvolil ke korunovaci tribuna. Čin podezřelý. V listech, rozesílaných na všechny strany a taky samozřejmě papeži do Avignonu, se Cola tvářil, že jde o záležitost naprosto bezvýznamnou. Prý už v starém

Římě býval zvyk tribuny korunovat. Ale korunovační řád sepsal sám. Nikde pro něj nebylo vzoru. Nikdy žádnému tribunovi nebyla vstavena na hlavu koruna, leda věnec triumfu.

Ani Cola si netroufl přijmout zlatou korunu, která by připomínala císařskou, po které toužil. Zato jich přijal šest, jako když se udílí básníkovi věnec z vavřínu. Pět bylo z listí. Šestá stříbrná. Představení pěti velkých římských bazilik mu vstavili na hlavu po řadě věnce dubový, břečťanový, myrtový, z vavřínu a z olivy za záchranu Města před smrtí, za křesťanskou víru, za věrnost, vzdělání a velkodušnost, za pokoru. Nakonec dostal vínek stříbrný, žezlo a jablko světa. Věnce z listů mu odnímal otrhaný chudák jako symbol pomíjejícnosti slávy. Stříbrnou korunu převzal do úschovy neapolský arcibiskup Giovanni Orsini.

Byl to nejslavnější den Coly di Rienzo, římského tribuna. Opojen štěstím z balkónu kapitolského paláce pronášel k jásajícímu davu řeč, ve které své zázračné povýšení přirovnal k nanebevzetí Krista. Přibližně ve stejném věku se Spasitelem byl i on povznesen. Nadutá řeč rozplakala zbožného františkána. *Dnes byl tvůj Pán sražen z nebe,* řekl Colovu kaplanovi, který se ho ptal. Ale lid neshledával na troufalých slovech pranic rouhačského. Jejich tribun se jim jevil jako vyvolený nebesy. Byl na vrcholu svého životního úspěchu.

Nic takového se nedalo tvrdit o druhém muži, který svou korunovaci připravoval stejně pečlivě a stejně promyšleně. I on svůj korunovační řád sepsal sám. I tato korunovace byla svým způsobem první. A také ona byla krokem k císařské římské korunovaci. Kdo jí byl blíž? Ten, který už byl v Římě, nebo ten, kterému stály v cestě nejen hřebeny Alp, ale dokonce živý soupeř daleko mocnější, než byl v té chvíli český král, který se římským mohl nazývat jen podle jména a podle přání papeže? A ani tuhle přízeň si nezachoval. Byl znovu na začátku jako loni.

Ale jeho královská koruna byla nádherná a zlatá a nikdo mu právo na ni upírat nemohl. Tradice, z nichž vycházel, byly pevné a jisté. Nepotřeboval si je vymýšlet. Český král přijímal korunu odjakživa. Jediný rozdíl byl v tom, že jeho předkům z Přemyslova rodu ji na hlavu kladl cizí prelát z Mohuče. Tentokrát prvně ho směl

korunovat pražský arcibiskup. I Prahou v předvečer procházel slavnostní průvod z hradu na Vyšehrad, kde v souladu s pradávnou tradicí král na sebe vzal lýkové střevíce Přemysla Oráče a jeho mošnu. Vlastní obřad se také konal druhý den. Kdyby ho viděl tribun, snad by záviděl. Té oběma vytoužené císařské korunovaci se podobal víc. Koruna, pravda, byla jenom jedna, ale zato ji provázelo nejvyšší svěcení. Neměl ji v úschově arcibiskup, ale sám světec, patron země, Václav, na jehož lebce spočívala v časech, dělících ji od korunovace ke korunovaci. A hlavně by záviděla tribunova žena, protože spolu s králem přijímala korunu i jeho choť.

Korunovační hostinu trávil ve svém městě společně pod širým nebem král i jeho lid. Tribun se zavřel se vznešenými v papežském paláci. Českému králi zato posluhovali u stolu vyšňoření hodnostáři na koních. Líbezná královna byla po jeho boku a štědře rozdávala úsměvy. I pánům. Pohoda se klenula nad pražskou korunovací. Také v Praze teklo z kašen víno jako v Římě. Ale vody bylo dost.

PO STEZKÁCH TŘASOVISK

„Už nastal konec tvého chlubení,“ řekl Karel s úsměvem Arnoštovi. „Teď začíná mé.“ S vzácnými korunovačními hosty vyšli z — či lépe od partikulární školy při svatém Klimentu na staroměstské straně dřívějšího kamenného mostu, který už pět let nahrazovala jen široká dřevěná lávka. Lektor, dominikán, držel své čtení tentokrát pod stromem na dvorečku. Do třídy by se hosté s žáky nevešli. Jan Moravec, který studoval teologii v Paříži, Oxfordu i v Itálii, jich měl mnoho. Vědeckou pochůzku zahájili na Hradě, kde v o něco větší místnosti při pražské kapitule přednášel absolvent bolognské univerzity, arcibiskupův vikář Štěpán z Uherčic. A cestou nevynechali ani augustiniánský klášter svatého Tomáše na Menším městě, kde v refektáři shromažďoval žáky učený Mikuláš z Loun.

„Chlubil jsem se jen velmi skromně,“ usmál se arcibiskup. „Lektorů máme o něco víc, ale naše studium generále je v počátcích. Ve skutečnosti ještě ani není. Knihy, místnosti, mistři a nakonec i žáci musí teprve přijít a vytvořit skutečné společenství, univerzitu.“

„I tak je to čin úctyhodný.“ Magdeburský arcibiskup Otta, který byl v Praze prvně, byl okouzlen. „Naše část říše na severu Alp nemá podobný stánek vědění. Místo Paříže, Bologni, Oxfordu bude teď cílem našich žáků Praha. Slyšel jsem, že grady, dosažené na vaší univerzitě, budou mít platnost všude jako z těch nejslavnějších. Je to tak?“

Arnošt kývl. „Máme o tom bulu samotného papeže. O to se Jeho Veličenstvo nezapomnělo postarat.“

„Jeho Veličenstvo se řádně stará o všechno,“ zasmála se Blanka, která je provázela. „To teprve poznáte, až se začne chlubit sám.“

„Ještě mnohem skromněji než arcibiskup.“ Karel v dobré pohodě vzal Blanku za ruku. „Já zatím můžu jenom vychvalovat sen. Pojedeme.“

Nasedli znovu na koně.

„My nejedeme na Vyšehrad?“ podivila se Blanka.

„Jedeme.“

„Ale ten je snad proti proudu.“

„Podle toho. Dnes nepojedeme obvyklou cestou jako předevčírem.“

Z kurného trhu projeli rynkem pod pranýřem a mezi stánky hrnčířů zamířili k minoritskému klášteru Na Františku. Karel chtěl původně vést hosty kolem řeky, ale dostali by se do uliček chudých a k starému hampejzu. Ke korunovačním slavnostem, které skončily včera, se hodilo ukazovat čisté a výstavné město. Poslední ulice k brance Za Františkem sice taková už nebyla, ale putování mělo začít u řeky.

Vyjeli z města. Míjeli lázně a mlýny, mlýny, mlýny, některé dokonce na loďkách. Kdo tu měl právě co dělat, zanechal práce a civěl na vznešenou společnost. Často tu neprojížděla.

„Tohle je živé předměstí.“ Saský kurfiřt Rudolf se zvědavě rozhlížel. Do Prahy jezdíval, a dokonce od severu, ale po druhé straně řeky. „Je vidět, že tvoje Praha není zvyklá na obléhání. Dost obtížně by se tihle všichni dostali včas za hradby.“

„O to právě jde.“ Úsměv na Karlově tváři zesílil. „Tohle je újezd za svatým Klimentem. Osada se jmenuje Na Poříčí a farní kostely má dva. Druhý je zasvěcen svatému Petru. Jako v Římě.“

„Od Klimenta ke Klimentovi,“ zasmál se Otta Magdeburský. „Je vidět, že si vážíš svého příznivce papeže.“

„Velice. Povznesl přece mou příští univerzitu.“ Karel vyměnil pohled s Arnoštem. „Teď se projedeme trochu mezi poli.“

K Blančině nelibosti to vzali tryskem. Cesta mírně stoupala. Po levé straně sem tam vesnička, vpravo dole, přes neobdělaná pole a pustnoucí zahrady, bylo v dálce vidět městské hradby. Míjeli cesty vedoucí k městským branám. U jedné z nich se Karel zastavil.

„Tady dolů až k svatohavelské bráně bude široký koňský trh. Ve městě se perou koňští handlíři o kousek místečka. To nejde. Tady, co stojíme, bude brána.“

„Jaká brána?“

„Městská. Hradby potáhnou, kudy jsem vás vedl.“ Pokynul podsaditému muži ze své družiny. „Dál povídej ty, mistře Michale.“

S úžasem naslouchali. Nevídané město. Bude-li vskutku stát, nevyrovná se mu žádné na světě. Bez stísněných křivolakých uliček a s výstavnými domy. Do tří let? Nesmysl. Stovky domů! Stěží hradby. Jejich počátek má být až u Vyšehradu, který odtud bylo vidět v závratné dálce. Nemožnost. I kdyby český král nebyl tak krutě zadlužený, jak všichni věděli, že je. I kdyby před ním nestál hrozící souboj s daleko mocnějším protivníkem. I kdyby v jakémsi pohádkovém míru mohl jen nerušeně budovat svou Prahu a nic víc. Koňský trh! Odtud až dolů k městskému příkopu? Kolik že se má v jeho Praze prodávat těch koní? Nesmysl.

Popojeli. Dole u řeky už bylo místo města vidět jen vesničky.

„Tudy povede užší a kratší svinský trh dolů k dobytčímu trhu. To bude největší pražské náměstí.“

„Největší jste nám už ukazovali.“

Mistr Michal potřásl hlavou a podíval se na krále. „Tohle bude větší. Po přání Jeho Veličenstva to má být shromaždiště národa. Tady na Novém Městě také budou všechna hlučnější řemesla, která sužují staré osídlení. Bude tady dost místa na všechno.“

„To sis vymyslel ty, nebo král?“ zeptal se opatrně Bolek Opolský.

„Jeho Veličenstvo mi dalo prostudovat latinský spis z časů starého Říma,“ řekl Michal opatrně a podíval se tázavě na Karla. „Pohanský, pravda, ale...“

„Staří Římané uměli stavět města,“ přerušil ho Karel. „Už jsme zapomněli. Bylo to pro mne jako zjevení. Michal je chytrý chlapec. Pochopil z římského Vitruvia, co měl pochopit. Na celém území se už pracuje na vytyčování ulic a domů. Stavět se začne co nevidět. Základní kámen hradeb položím u Vyšehradu ještě před vánočním sněmem. A při něm také vydám svou královskou zakládací listinu pražské univerzity.“

Obloukem dojeli na Vyšehrad mezi novými vinicemi, na nichž se pilně pracovalo. Zpátky se vraceli známou cestou, tentokrát pomalu a pozorně. Už to pro ně nebyla polní cesta, lemovaná tu a tam shlukem domků kolem kostelíka, ale hlavní tepna Nového Města

pražského. Bývalé tržiště mezi Vyšehradem a Prahou mělo znovu ožít v slávě a velikosti dřív neznámé. Už mohli vidět i kolíky nových ulic. Když tudy projížděli v korunovačním průvodu, neříkaly jim nic. Teď jako by ožívaly novým životem i s vesničkami, které se stulí do náruče nových bezpečných hradeb. A přece Prahu desítky let už nikdo neohrožoval.

Sen o míru a velikosti surově zpřetrhal posel z Hradu, který ohlásil neočekávaný příjezd tridentského biskupa. Karel se zamračil. Jeho bývalý kancléř Mikuláš neopustil svou diecési už deset let. Příčina mohla být jen jediná. Mladý Ludvík dobyl i poslední biskupovy hrady.

„Máš starosti?“ zeptala se Blanka Karla, když k ní přišel po dlouhé tajné rozmluvě s vyhnaným biskupem.

Potřásl hlavou. „Ani ne,“ řekl nepřesvědčivě. „Přece se to už dalo čekat.“ Zavolal Buška. „Kde je bratr?“

Bušek se zazubil. „Chystá se.“

„Kam?“ Jan už byl ve dveřích. Vypadal připravený na cestu. „To se tak hrneš do Nižboru? Potřebuju tě.“

„Moji lidé už sedlají.“ Jan ho objal. „Měj se tu hezky, bratříčku. Vrátím se včas.“

„Kdy je to včas?“

„Až seženeš svou hotovost. Já už ji mám. Proženu zatím po Bavorech pana Ludvíka. Máš něco proti tomu?“

Karel se usmál. Jan byl mistr pohraničních vpádů. Při pošťuchování bavorského souseda to už osvědčil. Dobře. Jen se necítit poraženi. A když, tak ať to nepřítel nepozná.

„Musím?“ zeptal se tiše. Nechtělo se mu. Sotva před měsícem se vrátil z Itálie. Jen v letu korunovace a pak už nic? Velký vánoční sněm, štěstí zakladatele, rostoucí město, pramen věd? Místo toho válka, válka, válka. A nové dluhy. Místo vykupování pozemků pro stavby míru platit hejtmany a žoldnéře, aby prolévali krev.

„Já nevím, co jsi mluvil s tridentským Mikulášem. Ale mně jsi vždycky kladl na srdce, že ho mám poslouchat. Tak poslouchám. S Tyroly nepořídíme už nic, ale ještě můžeš zůstat římským králem, když Bavorovi šlápneme včas na nohu.“ Zůstat římským králem!

Ovšemže. Drsná otázka zní přesně takhle. Blanka se na něj tázavě dívala a mlčela.

„Mám odložit vánoční sněm?“ zeptal se jí, jako by se s ní odjakživa radil o vládních věcech. Blanka, která ho vždycky chtěla raději mít doma, z nějakého záhadného důvodu naprosto důvěřovala Janovi.

„Asi musíš,“ řekla s povzdechem. Kolik těch vánoc byla sama, s ním někde v cizině! „Hleď zvítězit, ať už je jednou pokoj. Takhle brzy po korunovaci!“

„Až se vrátím, bude to nadlouho.“ Políbil ji. „Nejradši bych řekl navždy. Neboj se, nebudu tak hned utíkat. Napřed musím sehnat peníze na vojáky. To trvá.“

„A kdybys nebyl římským králem?“ zeptala se nesměle.

„To bych, má drahá, Prahu musel opevnit mnohem rychleji.“

HRA O PÁNA SVĚTA

Zatímco Karel na severu svízelně shromažďoval vojsko k rozhodnému boji, na jihu římský tribun neochvějně pokračoval ve svých přípravách. Moc mu už několikrát ukázala svou druhou tvář. Už věděl, že na své straně nemůže udržet všechny. Že vikář už nestojí po jeho boku, toho si Římané ani nevšimli. Stejně se objevoval zřídka a tribun o všem rozhodoval sám. Snažil se zlomit papežskou nevůli, ale byl nucen se s ní smířit, když se nechtěl podvolit. Nedůvěra přátel byla horší.

Málokdy se stalo, že jeho tisíckrát promýšlený úskok nebyl odhalen. Když před korunovací udílel darem vlajky spřáteleným městům, potají myslel na symboliku císařského udílení lén. Většinou přijali vděčně dar. Ale opatrná Florencie se vzbouřila, a nejen ona. Musel vydat písemné prohlášení, že dar je k ničemu nezavazuje a nijak neomezuje jejich svrchovanost. Úspěch byl poloviční, ale přece jenom byl.

Teď musel volit opatrně slova. Dekret o svrchovanosti Říma byl znám, ale zatím to bylo jen jednostranné prohlášení. To, co teď chtěl od svých spojenců, byl závazek. A vlastně uznání podřízenosti Římu. Spolkne Florencie udičku? Pravda, jeho moc byla nyní velká. Daleko za hranice území Říma sahal jeho vliv. Pod jeho správu se

poddávala i vzdálená města církevního státu, aby získala ochranu proti svévoli papežských rektorů. V manifestu, který opatrně skládal, se mluvilo jen o sjednocení Itálie pod římským císařem, jako to bývalo v dobách slávy. Hamižní cizinci, přicházející přes hranice, nemohou velikost impéria obnovit.

Vyzýval k uzavření pevného spolku a k volbě nového císaře, z italské krve a zaníceného pro Itálii. Ale ať dělal co dělal, příliš průhledně se ozývala jeho snaha povýšit sebe sama na císařský trůn. Ač nejmenoval, vycházelo to samo. Projeví-li ostatní souhlas s volbou, je vlastně provedena a císařem je on dávno před letnicemi příštího roku, kdy se to má stát.

Cola přes všechna varování nepochyboval. Svou Itálií si byl jist. Že vyvolá bouři v Avignonu, s tím se počítalo, ale Avignon byl daleko. Dlouhé jemné pavoučí prsty ve své zaslepenosti nepostřehl. A vůbec na nic už necenil své dva soupeře na severu Alp. Svým způsobem měl pravdu. Stěží se mu mohl postavit kterýkoli. Starý Ludvík Bavor zuby nehty držel dosažené pozice, aniž měl čas či chuť pohlížet ještě k Římu, ačkoli se tak tváříval. Mladému Karlovi Českému touha nechyběla. Ale zle tísněn dluhy a úskočnou taktikou svého soupeře nemohl zatím dělat nic než nechat Itálii stranou svých snah. Čas hrál pro plány Coly di Rienzo.

Ale jeho jistota se ztrácela. Přijal přísahy věrnosti, pokořil soupeře a pořád pod nehybnou hladinou cítil pohyb neznámých proudů. S podezřením se rozhlížel i po svých nejbližších.

„Moc pracuješ.“ Pandolfo vypadal starostlivě. „Já nejsem přítel zahálky, ale ve dne v noci vyvíjet tak horečnou činnost, to dlouho nevydržíš. Nemluvím-li už o tvé choti, která je s tebou krajně nespokojená.“

„Dávám jí málo?“ zeptal se Rienzo vztekle.

„Peněz ne.“

Cola vyskočil a praštil pěstí do stolu. „Na tohle že si stěžovala?“

Pandolfo se nevzrušil. Dokonce si sedl. Usmíval se. „Ženské to poznáš na nose,“ řekl poučně. „Livie je teď docela jiná. Vzteklá jako

ty. A ve tvé pracovně za nocí svítí světlo. Taky vím svoje od Cekky.“

Colovi se představou kmitla nejstarší dcera. Zamyšleně usedl. „Cecca mě nemá ráda jako dřív,“ řekl tiše. „Proč?“

„To je jinak. Věřila ti. Vykládal jsi jí něco jiného, než děláš. Dospělý pochopí, že vždycky to tak nejde. Ale děti jsou nesmiřitelné.“

„Není už docela dítě.“

„Právě. Je nešťastná a zdá se jí, že nepatří do paláce. Toulá se. A já nemůžu chodit za ní a případně jí nařezat. Není už vůbec dítě. Je to žena. Měl bys ji vdát.“

Cola nadskočil. „Cekku?“ vykřikl. „Nikdy!“ Ovládl se a dodal umírněně. „Aspoň ne hned teď. Leda by mermomocí chtěla. Ale to se nestane.“

Pandolfo se zamračil. „Váš vztah je podivný na otce a dceru. Je to tvá vina. Uvěznil jsi jí duši, tak bys měl o ni aspoň pečovat.“

„O své rodině rozhoduju sám,“ odsekl Cola odmítavě. Přistrčil před Pandolfa několik listů. „Čti.“

„Co je to?“

„Manifest k italským městům. Přepisuju ho snad už po sté. Čti a řekni mi, jak se k tomu postaví. Byl jsi ve Florencii a leckde. Znáš je.“

„To už jsem ti říkal.“

„Teď je to docela jiné. Čti.“

Docela jiné to nebylo. „Colo ...“ Pandolfo se odmlčel a na tázavý tribunův pohled jen zavrtěl hlavou. Nemá to smysl. Chce být císařem. Snad je to rozumné, římská říše stávala na císařské moci. Ale Pandolfo byl zapřísáhlý republikán.

„Co říkáš?“

„Řekl bych, že stačí bránit se císařům ze severu. Nač volit dalšího? Panského biče se chceme zbavit, ne ho splétat. Nebo si to už nemyslíš?“

Cola odvrátil oči. „Je to tak přijatelnější,“ namítl.

„Pro koho?“ Pandolfo přistrčil list zpátky Colovi. „Stojím za tebou, i když nesouhlasím. Není nás tolik, abychom mohli bojovat

ještě mezi sebou. Ale uvědom si, že to, co děláš, není to, po čem jsme toužili. Já, ty, Francesco, tvoje Cecca. Všichni, které jsi ty svými řečmi zapálil. A hadi, kteří ve tmě zvedají hlavy? Pro ty to bude pastva, příteli.“

„Zvedají je?“ Cola se na něj ostře podíval. Řím byl plný pověstí o šlechtickém spiknutí. Zatím nevěděl, co si o tom myslit.

Pandolfo pokrčil rameny. „Nevím. Řečí je spousta a jistě je znáš.“

Cola se rozhodl. „Vystrojím hostinu na Kapitolu,“ řekl. „Pozvu je všechny. Někdo se možná podřekne.“

„Z těch? Nebuď blázen. Ale jestli přijde starý Colonna, můžeš se vsadit, že žádné pikle nekují. Nevlezl by do pasti jako kluk.“

Starý Stefano Colonna se dostavil v celé své důstojnosti. Nepřišel jenom Stefanuccio, jeho syn, a Giordano Orsini z Marina. Ale byl tu Stefanucciův syn Gianni a Giordanův bratr Rainaldo. Dva. Omlouvali se nemocí. To mohla být klidně pravda. Že nepřišel Luca Savelli, tím si byl předem jist. Jejich vztahy byly víc než chladné. Ačkoli ho bývalý pán Regoly uznal, zdráhal se stavět to příliš na odiv.

Hostina byla velkolepá jako obvykle. Bez žen, ale před rokem Gianni Colonna při svém hodokvasu měl také jenom pánskou společnost. Nevěstky na Kapitol tribun sice nezval, ale vína bylo dost. Spíš víc. Bylo to třeba. Colonnové se nesnášeli s Orsiniovými a římští Orsiniové s těmi z Marina. Nálada zprvu upjatá zvolna tála. Giordano Orsini dal Monte se začal škádlit s Rainaldem z Marina. Dobromyslně. Brzy se přidali i Colonnové. Cola zostražitěl. Jak to?! Jsou smířeni! A proč?

Vyměnil pohled s velitelem stráže. Číšníci se nenápadně vyměnili. Ti noví nebyli při obsluze tak obratní, ale v povznesené náladě si toho hosté nepovšimli. „Měl bys rozřešit náš spor, tribune!“ vykřikl Gianni. „Přece to musíš znát z vlastní zkušenosti, jistě jsi o tom už uvažoval. Je lepší vladař, který rozhazuje, nebo který skrblí?“

„Toho se neptej!“ okřikl ho děd Stefano. „Pro tribuna, který je zástupce chudých a nepřítel šlechty, se hodí jedině mrav prosťáčků a otrhané šaty. Jen se na něj podívej! Ta blahobytná tvář je jenom přetvářka. Ve skutečnosti je asketický.“

Bouřlivý smích Colu popudil. Už neváhal. Na jeho pokyn jídlonoši rázem upustili řinčící mísy a každý z nich se chopil jednoho stolovníka. Než se ostatní vzpamatovali z úžasu, vpochodovali další.

„Vaše spiknutí je prozrazeno. Budete se zodpovídat ze zrady," řekl Cola a obrátil se zády. „Pravomoc trestat do mých rukou vložil lid."

„Čert nás vzal, že jsme se nespikli!" vykřikl starý Colonna vztekle. „Byl bych hrdý, kdybych jen měl na co. Takhle si připadám jako starý pitomec." Odvedli je. Starý pán neúnavně mlátil do dveří, že to bylo z kapitolské věže slyšet až v paláci.

„Co je to za rámus?" zeptala se Livie nerudně, když k ní Cola přišel spát. Náhlý čin ho plnil neklidem a bylo mu úzko samotnému.

„Vězňové řádí," řekl s povzdechem.

„Kolik jich máš? Včera byla věž prázdná."

„To je ta chyba. Když je vězení prázdné, nikdo nemá strach."

„Je nutné, aby ho měli?"

„Tomu nerozumíš." Políbil ji a rozkošnicky přilehl. „Skončil jsem hostinu dřív, abych mohl být s tebou."

„S kým jsi večeřel?"

„S třemi Colonny a čtyřmi Orsiniovci. Už nemluv."

Nové bouchání je vyrušilo v nejlepším. „To je vrah!" vykřikla Livie a posadila se. „Zasloužil by si, abys ho dal popravit!"

„To taky dám." Cola se krutě usmál.

Váhavě se na něj podívala. „Kdo je to?"

„Stefano Colonna. Ten nejstarší."

„Ty jsi se zbláznil!" špitla zděšeně. „Ostatní jsou tam taky?"

„Všichni." Vylezl z postele a začal se oblékat. „Musím s tím něco udělat. Teď už je můžu jedině popravit. Nebo pustit."

„A co uděláš?"

„To ještě nevím. Spi."

První možnost se jevila jednodušší. Nesvěřil mu lid konání spravedlnosti? A není povinen chránit republiku? Bez rozpaků dal pověsit urozeného piráta. Římané ho velebili za přísné rozsudky proti vrahům a lupičům. Uvítají, zbavím-li je ohrožovatelů mladé

svobody. Vysmívali se zástupci lidu, to je, jako by jim sám slavný římský lid byl na posměch.

Zburcoval tesaře a celou noc se ozývaly rány, jak sbíjeli pod okny Kapitolu lešení. Cecca obvykle spala tvrdě, ale takový rámus ji přece jenom vzbudil. Pohled z okna jí neřekl mnoho. Pódium pro tribunovy projevy se stavělo každou chvíli. Až na to, že teď byla noc a o žádné chystané slavnosti nevěděla. V oknech věže se svítilo. Obvykle byla temná. Přicházející noc měla být vězňům tak dlouhá, jak přikazoval roční čas. A dnes už bylo hodně s půlnoci. Za mříží Cecca rozeznala profil Giordana Orsiniho. Tatínek asi zrušil vězení, pomyslela si a zalezla zpátky do postele. Přetáhla přikrývku přes hlavu, ale usnout se jí nepodařilo. Nakonec vstala a vydala se na pochůzku po domě.

Tribun seděl sám dole v síni a naléval si z velké konvice. K Livii se nevrátil. Dovedl si představit, jak by kvůli těm ranám nadávala. Cecca vklouzla dovnitř a posadila se k němu ke stolu. „Co se děje?“ zeptala se. „To sis nemohl vzpomenout ve dne? Celý palác je vzhůru.“

„Nemohl.“ Tribun se na ni podíval mírně zakalenýma očima. Nebyl opilý, ale docela střízlivý už taky ne. „Večer se projevila vina, ráno následuje trest. Tak je to správné, soudní průtahy jsem dávno zakázal.“

„Jaký trest?“

„Poprava zrádců státu.“

Cecca si vzpomněla na osvětlenou věž. „Ale tatínku!“ vykřikla s hrůzou. „Vždyť je tam Giordano Orsini!“

„Jeden jako druhý.“ Tribun se zadíval do poloprázdné číše. „Nepleť se do věcí, kterým nerozumíš, Cecco,“ řekl unaveně. „A jdi spát.“

Chvíli se na něj mlčky dívala. Že otci nemá cenu odmlouvat, to už znala. Možná, že tomu opravdu nerozumím, řekla si uvědoměle. Ale Giordano? Nevadí. Jsou jiní, kteří rozumějí.

Tiše se ztratila. Nejen ze síně, i z paláce. Strážný se na ni díval s pochybností, ale tribunovu dceru si zadržet netroufal. Zvlášť v takové noci. Něco se dělo a Cecca mohla mít závažné poslání.

Podle svých představ taky měla. Noční Řím nebyl přívětivý, ale nikdy se nebála. Ani dnes. Klopýtala temnými ulicemi a ze všeho nejvíc si přála potkat kohokoli, ať už si to je lapka nebo vrah, jenom aby měl světlo. Klouzala ve splašcích a několikrát upadla. K patricijskému domu pana Guida dei Franchi, Pandolfova otce, dorazila zmazaná jako čert. Tloukla vytrvale. Nakonec jí přece jenom otevřeli, ale pohoršený vrátný ji nechal stát v průjezdu. Poběhlice! Takové běhají za panem Pandolfem. A v noci! Na mou duši by se měl oženit.

Ale nechtěl, aby ta čertice pokřikem a mlácením na vrata vzbudila paní. To by to teprve zchytal. Ať si to srovná mladý pán, stejně to nadrobil. Kdoví, jestli ji nepřivedl do jiného stavu. To by bylo nadělení!

Vzbudil sluhu a poslal ho pro Pandolfa. Sám zůstal stát u schodů a střežil dům, kdyby snad Cecca mínila ho dobýt nebo vykrást.

Rozespalý Pandolfo se konečně přišoural. Vzbudil se dokonale, když ji poznal. „Cekko!“ Na vrátného syknutí ztlumil hlas do šepotu. „Co tady děláš, proboha?“

„Jestli tě budím zbytečně, tak odpusť. Ale já nemůžu spát.“

„A co s tím já? Uspávat neumím. Spíš budit, zlato.“

„Co provedl Giordano dal Monte? Ty přece o všem víš.“

Chvíli se na ni zmateně díval. „Pojď dál,“ řekl pak. Vrátný málem omdlel, když si ji, tak jak byla, zavedl nahoru a ve velkém sále dal rozsvítit světla. „Na, srkni si.“ Nalil jí sklenku vína a přistrčil před ni misku s ovocem. Sám se napil zhluboka. „A teď mi pověz, co se děje. Já nevím vůbec nic.“

Cecca svou novinu vysypala jedním dechem a Pandolfo vyskočil.

„Na to by se měla sejít rada,“ řekl zamračeně. „Ale dvanáct jich budit nemůžem. Dojdeme aspoň pro Franceska. To do úsvitu stihneme.“

Baroncelli jim po dlouhém volání přišel otevřít sám. Bydlel skromně a bez sluhů. Všichni tři se vrátili na Kapitol, když na východě začala noc blednout. Ve velké síni paláce se stále svítilo. Cola tam seděl, jak ho Cecca zanechala, jen jeho pohled byl matnější. „Copak?“ přivítal je. Tvářil se odmítavě, ale v duši se mu

ulevilo. Začínal mít strach z toho být na rozhodnutí sám. „Jste snad přítelíčkové tam těch?“ Hodil hlavou do neurčitá. „Tak pozor, abych vás k nim nestrčil.“

„Tatínku!“ sykla Cecca a šla si sednout k němu, aby ho v případě potřeby mírnila. Francesco s Pandolfem se na sebe podívali.

„Ty si na mne vodíš karatele, dcerko?“ Neznělo to zle. Cola si Cekku přitáhl a mazlivě otřel tvář o její. „Tak spusťte.“

Promluvil Baroncelli. „Přece tě nejdeme kárat, tribune. Jen bychom chtěli vědět, co se stalo.“

„Stalo se, že jsem překazil spiknutí, o kterém se už veřejně povídá v celém Římě. Hadovi je třeba utít hlavu či aspoň vylomit jedovaté zuby. Tak se stane. Lid může zase klidně spát.“

„Kolik je jich?“

„Sedm.“

„A z těch sedmi je jeden ještě Giordano dal Monte,“ řekl Pandolfo ostře. „Věrný zastánce svobody.“

Cola se tiše rozesmál. „A druhý Nicolò z Andělského hradu,“ škytl. „Aspoň pro těch pět dalších snad plakat nebudeš.“

„Pět!“ vykřikl Baroncelli. „Co je to? Popudíš stovku a všichni budou povykovat, že byli nevinní. Máš důkazy? Tak je předlož soudu! Přestaň už u všech všudy o všem rozhodovat sám!“

„Tím mě pověřil můj lid,“ řekl Cola hrdě. „Já můžu všechno. Já jsem tribun Augustus.“

Pandolfo Baroncelliho umlčel pohledem. „Hledáš-li v dějinách příklady,“ řekl, „rád bych ti připomněl, že po spravedlivém Oktaviánovi si Augustus říkali všichni. Tiberius, Caligula, Nero. Šílenci a hromadní vrazi. Taky si mysleli, že můžou všechno. Tiberia strach z pomsty zahnal na Capri, ale i tam si ho našla trestající ruka jako všechny ostatní. A nakonec to byla ruka jeho věrných, kterým už nezbývalo nic jiného.“

„Vyhrožuješ?“ Colův hlas chraptivě přeskočil. Vztekle se chopil číše třesoucí se rukou a ulil. Mrštil jí na zem a vstal. „Vyhrožuješ?!“ zařval. „Ty!“

„Naprosto ne.“ Pandolfo za celý dlouhý projev ani nezvýšil hlas. „Jen si povídáme. Uvažoval jsem o významu přídomku Augustus.

Jenomže ty si tak přece říkáš podle měsíce své korunovace, takže se tě tohle všechno netýká. Přece jsi to tak vysvětlil i papežovi, ne? Jsme věrní synové římského lidu a obránci jeho svobody. Ty první. Dobrého jsi pro něj udělal dost. Nikdo nejsme bez chyby. Ale před špatným bys měl aspoň zaváhat.“

Cola si zase sedl. „Vždyť taky váhám,“ řekl docela pokojně. „Vážím si toho, že jste přišli. Možná jsem se i trochu ukvapil.“

„Hodně,“ prohlásil nesmiřitelný Baroncelli, ale Cola se díval na Pandolfa, jako by ho neslyšel.

„Starý Colonna a Gianni jsou nebezpeční. O tom přece nepochybuješ. A Rainaldo z Marina? Chladnokrevný vrah. Jenomže zatím mu to nikdo nedokázal. Pietro Agapita a Bertuldo Orsini jsou bezvýznamní, to je pravda. A určitě bych ušetřil Giordana a Nicolu. Jenomže byli všichni pohromadě. Musel jsem vzít buď všechny, nebo nikoho.“

„A proč?“

„To se ráno dovím. Před popravou mají právo na zpovědníka.“

„Kněz přece neprozradí zpovědní tajemství!“ vykřikl Francesco pohoršené.

„Kněz ne.“ Cola se usmál. „Dokonce ani františkán, k tomu ho ani nutit nebudu. Stačí mi, když řekne, z čeho se nezpovídali. Můj kaplan ví, že pikle proti tribunátu se nelíbí Bohu a taky jim náležitě zdůrazní, že svému svědomí neuleví, nepřiznají-li je aspoň při zpovědi. Kdyby byly. Světské doznání nikdo z nich neučinil.“

„Tys je dal vyslýchat?“ zeptal se Pandolfo napjatě.

Cola se zatvářil bolestínsky. Popravit, to ano. Ale natáhnout na skřipec Stefana Colonnů si netroufal. „To přece není třeba,“ řekl.

Čekali všichni čtyři. Baroncelli sice nadskočil při každé ráně tesařského kladiva, ale vytrval odhodlaně. Cecca se opřela o Pandolfa a nakonec usnula. Tribun si přestal dolévat a chmurně střízlivěl. První červánky už růžověly, když se objevil Fra Gentile. Překvapeně se podíval na tribunovy hosty a spolkl slova, která se mu už drala na jazyk.

„Co mlčíš jako mník?“ okřikl ho Cola nerudně. „Jsou vinni?“

Gentile se zamračil. Jeho dohoda s tribunem byla velice soukromá a vůbec nečekal svědky, kteří by mohli roznášet, že zrazuje své svaté poslání. „Jsem šťasten, že tě mohu uklidnit," řekl nicméně, aby se nezdálo, že něco tají. „Dověděl jsem se mnoho těžkých hříchů. Ale úklady proti Římu či zrada státu mezi nimi nebyly. Zpovědní tajemství bych neporušil."

Na stolovníky padlo mrtvé ticho. Františkán dlouho nečekal a radši zmizel. Nebyl si jist, že se zavděčil. Venku se už začal srocovat dav dychtivý krvavé podívané. Popraviště stálo a kat jistě brousil meč. A teď nic. Nebo přece? Na to byli jiní. Vděčný za svůj mnišský úděl se kaplan dnes připravoval na ranní mši, kterou sloužíval paní Livii.

„Udělám, co je třeba a co je rozumné," řekl nakonec Cola střízlivě. „Sám jsem to nadrobil, tak nenastrčím vás. Cecca vás burcovala zbytečně."

Francesco se podíval na Pandolfa. „Pojď ven. Rozmluvíme lidem tu popravu. Cola bude mít dost práce se zajatými."

Tribun se vzchopil. „Není třeba," řekl ostře. „Přiznávat chyby je začátek porážky. Vysvětlím jim to v pravou chvíli. Teď mě nechte."

Pandolfo vzbudil Cekku, vzal Franceska za ruku a vyvedl ho ven. „Počkáme radši tady," řekl tlumeně. „Já z něj začínám mít strach."

„Já taky. Ale jestli nás před chvílí neobelhal, máme ho zbytečně."

„V to doufám." Pandolfo potřásl hlavou. „Bez Coly si náš boj neumím představit. On jediný ovládne lidi. Vždycky ví, co je třeba."

„I popravit," ušklíbl se Baroncelli.

„Dosud popravoval právem. Dnešek mu doufejme dá za vyučenou."

V určenou hodinu, která se po Městě dávno rozkřikla, zavířily bubny. V dychtivém davu před lešením lidé po sobě šlapali. Zvony, které až dosud vyzváněly na poplach, zmlkly a žalářníci vyvedli vězně na lešení. Tvářili se posupně a vyzývavě se rozhlíželi, jen Pietro Agapita mumlal se sklopenýma očima modlitby. Strážní se spojenýma rukama obklopili v hustém špalíru popraviště, aby dav udrželi. Když se tribun objevil na balkóně, přivítalo ho bouřlivé provolávání slávy. Věděl, že jeho dnešní úkol je z nejnesnadnějších a

cítil vzrušení jako nikdy. Chléb a hry. Staří císařové pro potěchu lidu předhazovali v cirku křesťany. Žádný z nich si nedovolil v poslední chvíli zrušit představení a zadržet divou zvěř. Žádný. *Moji* Římané chléb dostali. A jejich hry budu měnit, jak se mi zlíbí. Mám moc jako nikdo a dokážu nemožné.

Začal mluvit. Všeodpouštějící slova modlitby padla do ticha. Zaraženě zmlkli a nedovedli si představit, oč jde. Svá slova v poslední chvíli spolkl i Stefano Colonna, který se chystal vykřiknout co nejnehoráznější urážku a litoval jen, že tribun je nad ním tak vysoko, že k němu plivnutí nedolétne. Teď se překvapeně odmlčel a vyměnil rychlý pohled s Giannim. Vypadalo to, že svitla naděje. Nicolò a Giordano Orsiniové obrátili vzhůru tváře, po nichž se šířilo ulehčení. Nejen ze záchrany života. Po celou noc jim spoluvězni sprostě spílali jako pomocníkům jejich vraha. Teď to vypadalo, jako by Rienzo jednal na nátlak, který nakonec uvedl v soulad s vlastním přáním. Se slzami v očích prosil shromážděný lid, aby ten, komu se stala křivda, na ni zapomněl a hledal útěchu v křesťanské lásce. Nesouhlasné mumlání rostlo, ale hlas shora je překřikl. Cola mluvil a mluvil, dokud poslední nespokojenci neumlkli, aby mu dali za pravdu. Snad odsouzení chybovali, ale nejhorší osud nezasluhují. Mají dost schopností a síly prokazovat římskému lidu účinné služby. Křesťanské milosrdenství velí dát jim příležitost k odčinění vin a odměnit sílu ducha, s níž vzdorovali nezaslouženým útrapám.

V řeči si často odporoval, ale nikdo si toho jako obvykle nevšiml v zajetí burácejícího hlasu a podmanivé výmluvnosti. „Vidíš to?“ řekl dole Pandolfo Franceskovi. „Tohle bych nedokázal. A ty taky ne.“

Ale Baroncelli byl dalek okouzlení. „Všechno je podvod. Lid si zaslouží pravdu.“

„A jaká je ta pravda?“ zeptal se Pandolfo. „Tihle přišli čichat krev. A vidíš, poslouchají.“

„Luza se chytne všeho. Je lépe nedávat jí příležitost.“

„A jak ji chceš rozlišit od slušných lidí? Někdy to bez ní nejde. Je lépe ji zaměstnat.“

„Colovi nezávidím," řekl Francesco odtažitě a Pandolfo si s úžasem uvědomil, že lže.

Jsme všichni takoví? pomyslel si a zadíval se sám do sebe. Ne, nezáviděl. Upřímně přál jejich společné lásce, velikosti římského národa, a znal své síly. Dovedl bojovat, ale neuměl poroučet. Nehodil se ani za vojenského velitele. Ulehčené ustoupil mezi lidi a nechal Baroncelliho stát. V této chvíli poznání mu s ním nebylo dobře.

Cecca ho vyslídila. „Jsem husa," řekla spokojeně. Měla plnou pusu fíků, kterými se cpala tak neomaleně, jako by jí bylo pět. „Na mou duši, že už tě tak hloupě neprobudím. Táta je skvělý. Bylo na čase dát těm domýšlivým hubám trochu zabrat. Teď budou sekat dobrotu."

„Giordano je domýšlivá huba?"

„Ten to snad věděl předem a Nicolò jistě taky. Přece by tatínek..."

Pandolfo ji přerušil. Nechtěl její spokojenost nahlodat hádkem pochybností, ale nadšenou tirádu se mu chtělo poslouchat tím míň. Dnešní noc v něm zanechala nedobrý pocit, který dívčiným nadšením jen rostl.

„Husa, to tedy jsi," vrátil se k úvodu její řeči. „Že jsi mě probudila, to mi nevadí. Ale že se potloukáš sama v noci Římem? S tribunem jsme o tom už mluvili. Řekl jsem mu, že by tě měl vdát."

Cecce se úsměv ztratil z tváře. „A co on?" zeptala se mrtvě.

Teď se usmíval zase on. „Vzala by sis mě?"

„Tebe?" Chvíli na něj zírala s otevřenými ústy. „Ani po smrti!" vykřikla, když se vzpamatovala. „Já chci být svobodná!"

Pandolfo se za ní díval, když se smíchem utíkala, a přemítal, proč jí tu otázku položil. Ne, nebylo by špatné vzít si Cekku. Pandolfo nebyl zrovna rodinný člověk, ale spíš proto, že ženy ho nudily. Měl jich spoustu a mezi přáteli platil za prostopášníka. S žádnou nevydržel, ale možná to nebylo z přelétavosti. S Cekkou věděl, že by se nenudil nikdy. Stačí to k šťastnému manželství? K lásce třeba ještě dojdeme. Cítil k ní něhu otce a bavil se jejím uličnictvím. Ale taky se mu líbila.

Zkrocená šelma kolem teď přátelsky předla, když tribun sestoupil na lešení k domnělým obětem, každému věnoval svěcený zlatý prsten a obdařil je tituly. Gianni Colonna obdržel velení nad městským vojskem a titul *obdivuhodného knížete.* Nicolò Orsini z Andělského hradu se stal vrchním vojenským velitelem v římské provincii a podobně se mu mělo říkat *obdivuhodný vojevůdce.* Úřad Giordana dal Monte byl méně lesklý, zato důležitý. Dozorčí nad zajišťováním potravin pro Město, *nejjasnější konzul a vznešený patricij.* Titul bez úřadu s ním sdíleli ostatní, starý Stefano Colonna, Bertuldo Orsini, a dokonce i Rainaldo z Marina. Rovnou z popraviště je odvedl do paláce k hostině. Tentokrát si z něj nikdo šprýmy nedělal. Byl spokojen. Ještě je přinutil projet s ním na koních Městem a předvést všem novou shodu. Druhý den u Aracoeli po slavnostní mši znovu odpřisáhli neporušenou věrnost Římu i tribunovi.

V TICHU PŘED BOUŘÍ

Jist si sám sebou a svou mocí Rienzo docela přehlédl, že Stefano Colonna s vnukem a Rainaldo z Marina se nenápadně ztratili z Říma a lid, ne ten, který chodí na popravy, ale ten skutečný, jemuž se zavázal, potichu reptá, popuzován jeho zpanštěním. Nebylo výnosného úřadu, ve kterém by neseděl některý Mancini či Colův bratr nebo i vzdálenější příbuzný. Nebylo vznešené rodiny, která by se tak či onak neměla sňatkem spojit s tribunovou krví. Poctivé řemeslo strýcům a bratránkům nevonělo. Všichni si hráli na rytíře. Na poplašné zprávy z Avignonu jen ohrnul nos. Nenapadlo ho zamyslet se nad tím, proč jeho dopisy dřív dychtivě čtené kolovaly mezi lidmi a teď jsou zahazovány bez čtení, zatímco na jeho posly se plivá. Nadšený básník Petrarca dosud plál pro jeho dílo a varoval ho před pýchou šlechty. Na dálku o jeho vlastní pýše nevěděl.

Cola si hleděl udržet přátele v Avignonu, ale papežovi přestal psát. Má se doprošovat on, příští císař? Ještě rád bude jednou Kliment Šestý jeho listy číst. Pochlebníků kolem něj bylo pořád dost. Ba víc. Hrátky s neuskutečněnou popravou kdekoho vyděsily.

Bláhově usoudil, že nastal čas uskutečnit nejvyšší záměr a po celé Itálii vyslal posly s výzvou k volbě nového římského císaře. Ve sváru dvou soků za Alpami se cítil neohrožován. Který z nich si troufne podle výzvy tribuna římského lidu dostavit se před jeho soud, aby obhájil své nároky? V den, kdy tak neučiní, budou sesazeni a jiné slunce zaplane na nebi.

Předvolání, kterým se tak ohánět v den svého rytířského pasování, nebylo doručeno ani Ludvíkovi, ani Karlovi. A kdyby bylo, vůbec nic by to nezměnilo na skutečnosti, že žádný z nich se nemohl teď starat o Itálii a nechat soupeři ve vlastní rodné zemi volné ruce pro Bavorův vpád do Čech či Karlův do Bavor.

O prvním z nich Ludvík neuvažoval. Nedělal si naděje, že by pořídil, ale celkem právem očekával, že mladému nepříteli snadno může zabránit v útoku na říšské území. Nepříjemná byla opozice Balduina Trevírského, který měl mezi knížaty i městy mocný vliv a uplatňoval ho ve prospěch vzdorokrále. Či jediného krále, jak se mezi Karlovými přívrženci říkalo. Ludvík byl pro ně uzurpátorem, který se bezprávně nazývá císařem. Pro Wittelsbacha byl Karel zase pouze český král. Byl ve výhodě. Mohl čekat. Karel měl daleko nevděčnější úkol. Musel útočit.

Na bezpodmínečnou podporu Avignonu se spoléhat nemohl. Klimenta popudil odjezdem z Itálie, kde ho papež potřeboval k podpoře legáta, kvůli tažení uherského krále, na kterého čekala vzbouřená země, i kvůli Rienzovi v Římě, jehož záměry ohrožovaly italské panství papeže. Ale i kdyby zazvonil vábničkou korunovace v Římě, v tísnivé situaci si to Karel dovolit nemohl. Kliment byl v jeho případě zaslepený. Díval se prostě jinam. A Karel byl odhodlán nedbat jeho pohledu.

Pronásledovaný jelen zmizel v oblaku páry. Karel zarazil koně.

„Co je to?“

Mlžný oblak se rozplýval. Okamžik nic — a znovu. Karel uhranuté popojel k okraji srázu. Stranou v dálce doznával hlahol vzdalující se smečky. „Zastavte psy a nechte ho běžet,“ řekl král. „Za ten pohled si život zaslouží.“

Jan popojel k jeho boku a oba bratři se chvíli dívali na úchvatné divadlo, které jim příroda nabízela. Z bublající bažiny tryskal gejzír. Chvílemi polehal až skoro k zemi, pak nabral sil a znovu vyletěl převysoko. Nízké podzimní slunce si hrálo v jeho krůpějích.

„To je horké vřídlo, o kterém nám vyprávěl uhlíř u Linharta," řekl Jan.

„U takových vřídel si Karel Veliký postavil sídlo v Cáchách. Ne, u takových ne," opravil se Karel. „Tohle je krásnější. Tady by se královský palác vyjímal ještě velebněji."

„Přestěhuješ se sem jako Karel Veliký?"

„Pro vládu v říši by to bylo možná příhodnější." Karel se zasmál. „Ne, to svým Pražanům nemůžu udělat."

Společně hledali cestu dolů. Karel znal z Francie léčivé účinky horkého bahna a v sychravém podzimu se ozývaly citelněji bolesti dávno zapomenutých ran. Měli několik vzácných dní před srazem hotovosti v Domažlicích. Po únavných slavnostech a vyjednávání si původně chtěl odpočinout při lovu a družné zábavě, ale teď změnil názor. Za chvíli po nevýrazném měkkém břehu pobíhala skupina naháčů, kteří opatrně namáčeli palce, až našli místo, kam se dalo vlézt bez nebezpečí okamžitého uvaření. Za chvíli už jim koukaly jen hlavy. Všechny oči se upíraly k tryskajícímu vřídlu, které odtud, ze žabí perspektivy v uctivé vzdálenosti, vypadalo ještě mohutněji než prve seshora.

„Myslíš na něco?" zeptal se Jan.

„Proč?"

„Měl jsi takový zvláštní výraz. Jako bys nemyslel vůbec na nic."

„Taky že vůbec na nic nemyslím." Karel se usmál. Zvykl si dokonale odpočívat v těch řídkých a krátkých chvílích, které na to měl. Umění, které mu kdysi vštípil Pierre de Rosières. Pierre přítel. Ale papež není Pierre. Je Kliment Šestý. Buď jak buď, jsem mu za mnoho zavázán. I za to, že si tady hovím v horkém bahnu a mám jediný pocit tělesné blaženosti, ačkoli budoucnost přede mnou leží v nepřátelské tmě. To on mě naučil odpočívat tak dokonale. Pravda, jeho rady zahrnovaly i přítomnost žen. Jenomže jeho odpočinek

mohl být vždycky únavnější než můj. Pierrovo tělo přes den zahálelo, pracoval jen duch.

„Zkus to taky," vyzval bratra. „Uvidíš, oč větší je to požitek."

Jan se zamračil. „Nemůžu."

„Nač myslíš ty?"

„Na toho mizeru Wittelsbacha. A že ho snad konečně dostanu."

„Už jsi ho prohnal. I v létě, zatímco jeho synek prohánět mne."

„Co je to kus vypleněné země?" zeptal se Jan pomstychtivě. *Jeho* chci stáhnout z kůže. To mi doufám dovolíš."

„Rád, bude-li k tomu příležitost. Dej mi s tím pokoj. Teď! Času mám habaděj na to ještě v sobě vyburcovat bojovnost a ztlumit obavy."

„Máš nějaké?" zeptal se Jan překvapeně. „Bude nás přece dost."

Karel neodpověděl. Dost! Co je to dost? Vím já, kolik lidí se podařilo shromáždit jemu? Pravda, není velký bojovník. Ale moje prestiž v německé části říše po Crécy zmizela. Jak nevýznamné pány jsem sehnal ke své službě krom saského kurfiřta, a ani ten není nejmocnější. A za jakých podmínek! Z dluhů se nedostanu, co budu živ. A duchovní kurfiřti? Můj strýc je starý. Kolínský arcibiskup nemocný a zadlužený hůř než já. Můj přívrženec Gerlach Mohučský v Mohuči nesedí, tam sedí jeho protivník Jindřich z Virneburgu, Wittelsbachova stvůra. Volily mě hlasy bezmocných. Ti druzí nemají platné hlasy, zato mají sílu. Vojáky. Bohatá města jsou všechna na jeho straně. Je nás dost? Možná na vítězství v bitvě. A pak? Jak přesvědčit nepřítele, že jsem přítel? Násilím vládnout nemohu. Hlavně nechci. Mám jiné představy o právech panovníka a o radostech, které přináší moc, než je pár šibenic a chvění potlačených. A ostatně nás možná není dost ani na to ubohé vítězství.

„Už jsi mě dostal," řekl nevrle. „Nemůžeš být zticha? Co je mi tady po tom, co dělá Wittelsbach?"

Jan se zasmál. „On si tebe určitě nepředstavuje nahého v bahně. Myslí si, že po zuby ozbrojený řinčíš zbraněmi."

„Má pravdu. Přece po zuby ozbrojený řinčím zbraněmi. Z Domažlic je může slyšet. Za pár dní nám bude hřát těla už jen zbroj. Potop se víc a mlč. Řekl bych, že on si s námi hlavu neláme.“

„Tím líp.“

„Tím hůř. Pro ostatní já budu drzý útočník a on v právu. Kdyby se na mne chystal...“

„Ale neříkej mi, že se nechystá! Tak pošetilý není.“

„To není pošetilost. Přichystali se jiní, uvidíš. Bude nám možná horko víc než tady v tom bahně. Určitě nepříjemněji.“

Hanuš Opavský se přiblížil. „Tys tu svou Markétu velice miloval?“ zeptal se opatrně Jana.

„Kterou to myslíš, příteli?“

„Nevtipkuj. Prahneš touhou po pomstě a ...“

„Jsi muž, Hanuši?“ řekl Jan vážně. „Ponížili mě. Docela ohavně mě urazili. S láskou to nemá společného nic. Jednu Markétu chovám něžně v srdci, ale ujišťuji tě, že to není ta z Tyrolu.“

Hanuš se ošil. „Ale jsi s ní ženatý.“

Jan se podíval na Karla. „Zatím se to hodí. Ale až tohle skoncujeme, tak už dlouho nebudu.“

„Zato její syn bude ženatý s rakouskou vévodkyní,“ popíchl ho Hanuš.

„Jak to?“

„Chromý Albrecht zasnoubil s maličkým Menhartem svou dcerku. Wittelsbach s ním chtěl hned pečetit dědickou smlouvu, ale Albrecht už má dva vlastní syny. Odmítl.“

Aspoň to. Karel bezděky naslouchal, co si povídají.

Hanuš měl vždycky z Rakouska dobré zprávy prostřednictvím své sestry, hraběnky z Retzu. Albrecht sám válčit nemůže, tak chce být zadobře se sousedy, to dá rozum. Jak se mám k tomu postavit? Jeho nejstarší syn a má dcera ... Ne. Budu se tvářit, že nic nevím. Potřebuju Albrechta. Ale Menhart Tyrolský, syn Markéty a Braniborského! To je přece urážka. Vlastně dává své dítě levobočkovi. „Albrechtově Markétě je stěží rok,“ řekl. „Ale jak znám Bavora, bude vymáhat sňatek, i když je nevěsta v plenkách. Třeba právě zasedá k svatební hostině.“

Nebyl daleko od pravdy, i když se o svatbu zdaleka nejednalo. Ale aby se rozkřiklo do všech stran, že císař Ludvík má na své straně mocné Habsburky, uspořádal slavnostní hostinu na počest příští snachy svého prvorozeného syna. Co na tom, že chyběly všechny zúčastněné strany. Albrecht cestoval jen výjimečně a jeho manželka zůstávala s ním. Roční dcerku samozřejmě nevypravili. A mladý Ludvík si střežil Tyroly, s chotí i se synem. Jeho otec je nepotřeboval. Sláva i tak byla veliká a občas zalétla zlomyslná myšlenka přes hranici. Ať vidí, *ten.* Všichni jsou se mnou. Jestli přelezeš své hraniční hory, budeš se hezky rychle šplhat zpátky. Německo nestojí o počeštělé Francouze.

Pil hodně a zpíval k tomu silným hlasem, jak byl jeho zvyk. Přítomní páni se usmívali. Škodolibě, shovívavě či s porozuměním. Sem tam se kmitla úzkostlivá myšlenka na mohutnou hotovost, valící se přes hranice, ale každý ji rázně potlačil. Císař se veselí! On první by musel mít strach, kdyby bylo proč bát se. Slyšíte? Zpívá! A zítra místo přehlídky síly je velký hon. Lovčí prý vyčíhali kdesi medvěda. To pojedeme rovnou od dopitých džbánů, do lesa se musí včas.

Císaře dostat na koně nebylo jednoduché, ale spojenému úsilí několika sluhů se to nakonec zdařilo. Kdyby tak netoužil předvádět se, asi by hon odřekl. Cítil se mizerně, ale na čerstvém vzduchu přicházel rychle k sobě. Jen on sám věděl, co ho stálo námahy ukázat usměvavou tvář.

„Na medvěda půjdu sám," prohlásil pyšně. „Ať si nikdo netroufá mě předejít." A v duchu se modlil, aby huňáče nepotkali.

V tom ho osud výsměšně vyslyšel.

Medvěd se vynořil na břehu teplé říčky a zvědavě pozoroval naháče. Byli tu zas, jak se jim v koupání zalíbilo. Ke srazu hotovosti v Domažlicích zbývaly ještě tři dny.

„Jedeš!" vykřikl Bušek z Velhartic, který ho zpozoroval první. Medvěd očichával odložené šaty a sem tam do některých strčil tlapou. V Karlově královském klobouku se mu obzvlášť zalíbilo. Nadhazoval si ho ve vzduchu, chytal ho do tlamy, třepal s ním a zase ho pouštěl na zem. Jan se s pokřikem hrabal z vody. Medvěd

zanechal hraní, postavil se mu a hrozivě zamručel. Několik bázlivějších pánů si zalezlo dál do proudu.

„Medvěd umí plavat," upozornil je Karel. „A ty ho nech. Kdybys ho nedráždil, půjde si po svých. V tuhle dobu je nasycený a vlídný. Zjara by takové setkání bylo horší."

„Má nádhernou kožešinu," řekl Jan, který byl náruživý lovec, a lítostivě se podíval na zvíře, které o něj ztratilo zájem, sotva se stáhl zpátky, a dál se věnovalo klobouku. „Jestli je čas, nechám koupání a vystopuju si ho. Zítra je můj."

„Opovaž se. Je to náš přítel. Hraje si a nevidí v nás záškodníky a vrahy. Takovouhle podívanou jsem ještě neměl, a v takové pohodě."

„Kdyby byl náš přítel, tak by šel s námi na Bavora," zasmál se Jan a znovu se ponořil. Medvěd vycenil zuby jako v úsměvu a zvolna se kolébal pryč. Směrem k jihozápadu.

Hanuš řičel smíchy. „Už na něj jde, nevidíš? Rovnou k Mnichovu!"

Medvěd se zastavil a ohlédl se. Ještě jednou a po třetí. Karel měl neodbytný dojem, že na něj významně mrkl.

Za tři dny si na to vzpomněl, když se jim od Domažlic hnal naproti rychlý posel. Tryskem. Karel zastavil a čekal ho se svraštělým obočím. Co nese? Tak překotná zpráva znamenala buď nějakou katastrofu, nebo ...

„Starý Wittelsbach při honu na medvěda spadl z koně a srazil vaz!" řval posel už z dálky. „Jsou to právě tři dny! Rudolf Losse s tou zprávou uhnal koně!"

Hlasitý řev přehlušil další slova. „Ještě že jsem tě nenechal zabít toho medvěda," řekl Karel s úsměvem bratrovi. „Však jsem si všiml, že na mě mrká. Tři dny! Slyšel jsi? Šel rovnou na něj." Zvedl ruku, aby jásot umlčel. „Pánové, mám tu čest pozvat vás na slavnostní jízdu do své říše. Bez boje."

Třetí čekatel císařské koruny v Římě zatím netušil nic o nesnázi, která ho potkala. Ten den se misky vah převážily. Karlova, dosud lehčí, klesla dolů. Bavorova smrt ho vyvedla z vleklých nesnází na přímou cestu vítězství. I když nebylo blízko, stálo na jejím konci a

cesta byla bez krve. Silný, mocný a jediný císař se snadno mohl obrátit i k jihu a zdeptat ctižádostivé plány smělého hříšníka.

NA PODZIM SE MRAKY NETRHAJÍ

Papežův legát, Bertrand des Deux, opustil Neapolské království, které se mu rozkládalo pod rukama, a přijel do Říma. Tribuna nezastihl. Byl na válečné výpravě proti bratrům z Marina, kteří loupeživě vyjížděli až k samým branám Říma. Takovou troufalost nemohl nechat bez trestu. Snad by byl opatrnější, kdyby zůstal na Kapitolu, ale úspěch ho rozohnil. Rainaldo s Giordanem byli před porážkou. Dobytí Marina bylo otázkou dnů. Na legátovy opakované výzvy se nakonec do Říma vrátil a v čele svých rytířů vtáhl do Vatikánu.

Papež byl daleko a tribuna uznávali za pána Města i ve velkých bazilikách. Sakristián bez řečí otevřel chrámový poklad, když honosný průvod dorazil ke Svatému Petru. Tribun vstoupil do kostela, krátce se pomodlil, pak si navlékl vzácnou korunovační dalmatiku římských císařů, převzal žezlo a za břeskného zvuku fanfár se vydal za legátem. Se stříbrnou korunou na hlavě.

Legát na něj čekal v náladě co nejsmířlivější. Viděl nepochybný pořádek ve Městě, syté a spokojené občany, plné sýpky. Také věděl, že Rienzo u Marina vítězí. Nebylo prozřetelné vyvolat nepřátelství na život a na smrt, je-li možné dosáhnout slušného smíru dohodou. Znal znění tribunových listů, které psal do Avignonu. Byly opatrné a pokorné. Nepochyboval, že domluva s ním je možná, bude-li zpraven o tom, že neprozřetelně pohněval papeže. Čekal ho samotného. K jeho překvapení se zvenčí ozval hlahol trub, jako by přijížděl triumfátor.

„Co se děje?“ zeptal se jáhna.

„Vaše Eminence, tribun odmítá vstoupit bez svého doprovodu.“

Legát se zamračil. „Ať přijde sám.“

Jáhen se vrátil s překvapující odpovědí. „Nechce.“

Kardinál chvíli přemítal. S Rienzem mluvit musí, to by mu papež už neodpustil. Už tak se mu zdálo, že ne dost důsledně splnil své

poslání v Neapoli. V důvěrném listu mu dokonce spílal lenochů. A teď ještě tohle. Ale povolit? Či nakonec vyjít sám a jednat na ulici?

„Ať počká v bazilice," řekl nakonec mírně. „Přijdu tam."

Ohromeně zůstal stát ve dveřích. Vyděsil ho nejen tribunův početný průvod, ale i jeho zjev. Dalmatika římských císařů a koruna a žezlo! Cola mu nedopřál čas, aby se vzpamatoval. „Vyrušil jste mě z obléhání," řekl vznešeně. „Prosím, jsem tady. Co si přejete?"

„Mám pro vás ... určité ... pokyny od Jeho Svatosti papeže." Sebevědomý legát skoro koktal. Nemohl spustit pohled z koruny.

„Co je to za pokyny?" zeptal se Cola úsečně.

Legát neodpověděl. Zadíval se na něj s prosbou v očích a ustoupil ze dveří. Přece Rienzo, který strávil dva roky v Avignonu a měl přístup i k leckterému jednání, musí vědět, že mezi nebem a zemí jsou věci určené jen pro vyvolené a že papežův vzkaz rozhodně neplatí jeho žoldnéřům.

Rienzo se ušklíbl. „Jak chcete. Před svým lidem nemám tajemství."

Otočil se k němu zády a byl pryč. Jeho průvodci se hlučně trousili z kostela. Legát se taktak odklidil stranou, aby do něho při odchodu nestrkali. „Koně," řekl bledý jako stěna. „Okamžitě opustíme Řím."

Vítězný tribun odjel tak, jak byl, se všemi odznaky své moci. Dalmatiku odložil až na Kapitolu a poslal ji zpátky svatopetrským kanovníkům s bohatým darem a poděkováním.

Doma našel Cekku s Pandolfem. Čekali ho a tvářili se jaksi zmrzle. „Musel jsem napřed odbýt legáta," řekl Cola omluvně, když líbal dceru. „Teď už se nehnu. Na Marino stačí vojáci."

„Ludvík, bavorský vévoda, který si říkal císař římský, umřel," řekl Pandolfo bez přípravy. „Karel Český zvítězil bez boje. Už je jen jediný nápadník císařské koruny."

Colův pohled neklidně zatěkal. To byla rána, s kterou nepočítal. „Není Ital," namítl sklesle.

„Takovou podmínku si nikdo neklade." Pandolfův hlas zněl soucitně.

„Celá Itálie!" vykřikl Cola. „A náš hlas platí. Není jediný uchazeč. Je jich tolik, kolik má Itálie schopných občanů."

„Počkal bych si, až se k tomu celá Itálie vyjádří. Poslové dosud obcházejí města a severoitalské signory.“

„Scaliger souhlasí.“

„Tak to jste dva. Ale jistě jsi nemyslel na to volit Scaligera. A Viscontiho. Estenské. Myslíš, že oni si to představují stejně?“

„Záleží na městech,“ zahučel Cola a šel se napít.

„Přál bych si, abys měl pravdu.“ Pandolfo mu položil ruku na rameno. „Začíná se mi zdát, že je to jediná cesta pro náš Řím. Proti císaři by si z Marina ani Palestriny možná netroufli.“

„Neměl jsem ...“ Cola nedomluvil. Vzpomněl si na rozhovor s legátem a proklínal svou neopatrnost. Nalil si znovu. Žaludek se mu svíral. Odmítl jídlo a šel spát.

KAPITULACE POTAJÍ

Tribun opustil svůj povýšený postoj a znovu napsal Klimentovi. Zdálo se mu, že by ho snad mohl přesvědčit. Nevěděl, že v Avignonu v téže chvíli muž v papežské tiaře, který až dosud byl ochoten s ním jednat, začal vyvíjet horečnou činnost k jeho konečnému zničení, když se mu doneslo znění manifestu, jímž Rienzo zval všechny Italy k císařské volbě. Ať už byl Karel Český miláček Klimentova srdce nebo ne, byl to jím prosazený kandidát císařského trůnu. Rienzova výzva byla jako drzý políček přímo do tváře papeži.

Tribun tak neuvažoval. Myšlence papežství byl hluboce oddán, ale jako všichni Italové by ho raději měl v Římě. Vůbec ho nenapadlo, že Svatý otec může pochybovat o upřímnosti jeho citu. Upřímnost jeho slov už tak ryzí nebyla. V dopise, který odeslal do Avignonu, byla snůška polopravd a jedna vyslovená lež. Silně podceňoval Klimenta. Znovu vypočítával svoje zásluhy a tvrdil, že titul tribuna nepřijal pro svou slávu, ale jen k poctě papežem uděleného úřadu, který je ochoten okamžitě složit, ale obává se, aby Římu zase nevládli nehodní. Že Karla Českého zval ne před svůj soud, ale že se na něj celá Itálie těší, a Bavora že nazval jen bavorským vévodou a nikdy ho neměl za císaře. Ochránil Neapol

vítězným tažením proti Gaetanimu, který ji ohrožoval. Nikdy a za nic by se nespolčil s uherským Ludvíkem. To byla už dva týdny lež. Dohodu uzavřel, tísněn obavou z papežské nemilosti. Uherský král byl mocný a mohl ho zaštítit. Jeho osobní příchod do Itálie se čekal každým dnem.

Snůška překroucených skutečností zakončená nejpokornější frází mohla jedině probudit papežův hněv. Svědčila o tom, že pisatel ztrácí soudnost. Příliš se spoléhal na svou výmluvnost, kterou vítězil u prosťáčků. Nemohl oklamat muže na úrovni Pierra de Rosières. V podstatě to už bylo jedno. Od chvíle, kdy se dověděl o jeho vlastní ctižádostivé stavbě, přestal papež hloubat nad výroky muže, o kterém mu bylo zřejmé, že je nepřítel. Mohl psát, co chtěl, a účinek byl stejný.

Jediného zastánce měl kupodivu v legátovi. Bertrand des Deux byl muž uvážlivý a zpráva, kterou poslal do Avignonu, byla přesná a nabádala k opatrnosti. Je třeba smířit se s tribunem! Nedbal svých osobních pocitů. Ostatně byl zvyklý jich nedbat nikdy a myslet dál. Ale jeho poselství se opozdilo, cesta listů mezi Avignonem a Římem byla zdlouhavá. Ve chvíli, kdy jeho zprávu papež držel v ruce, měl legát už od něj příkaz vzbouřit nebe i zemi proti zbloudilému, neustoupí-li od spojenectví s uherským králem a svých záměrů.

Básník Francesco Petrarca na osamělé procházce zaslechl hlahol smečky a překvapeně se rozhlédl. Místo k loveckým radovánkám nebylo vhodné. Ve skalnatém terénu kolem Vaucluse! Neznámí rušitelé jeho samoty se drali blíž. Už je spatřil. Psi byli na oprati a očividně nepronásledovali zvěř. Jejich pán se vydal na jinou honbu.

Petrarca vzdychl. Nádherné psy by poznal i bez psovodů. Jeho Svatost si zase jednou vyjela v loveckém. Skupina jezdců. Samozřejmě dámy. Francesco mezi nimi poznal známou tvář a jeho srdce se zachvělo. Co to má znamenat? Laura v papežově společnosti obvykle nevyjížděla.

„Koně pro básníka," zavelel Kliment. „Chci, aby nám přírodní krásy ukázal zasvěcený. Je jich tu prý dost."

„Chcete-li nahoru, Svatosti, koně si v kamení jedině polámou nohy.“ Petrarca potřásl hlavou a nespouštěl oči z vážné tváře Laury de Sades. Pokusila se o úsměv, ale dopadl bledě. Papež překypoval bodrostí. To bylo nápadné stejně jako Lauřin smutek. Ona se přetvařovat neuměla.

„Dobře. Projdeme se.“

Sesedli. Dámy, páni. Na první pohled Francesco odhadl, že dam je v hloučku o dvě víc. Papež ho důvěrně vzal pod paží a vedl ho od ostatních.

„Čím mohu být prospěšný Vaší Svatosti?“ zeptal se Petrarca přímo.

„Mně?“ Kliment se na něj dlouze podíval. „Spíš sobě, příteli,“ řekl s povzdechem. „Vím, co si myslíte o mně a mém Avignonu. S tím jste se neráčil tajit, spoléhaje se na mou velkomyslnost. Já clemensvelkodušný vpravdě jsem a nehněvám se. Ba ani pro to druhé. Příliš si vážím básníků. Či spíš básníka. Neznám žádného, kdo by se vám mohl rovnat.“

„Ten úvod mě děsí,“ usmál se Petrarca.

„Právem.“ Papež se ohlédl, jsou-li dost daleko od ostatních, a ještě snížil hlas. „Jde o toho přivolávače moru v Římě. Kdekdo ví, že jste jeho nadšený obdivovatel.“

„Vaše Svatost mluví o římském tribunovi?“

„Mluvím o tom, kdo se spolčuje s barbary ze severu, plenícími vaši svatou Itálii, a proti všemu právu se míní provolat římským císařem.“

Petrarca zůstal stát. „To není možné!“ vykřikl.

„A lže,“ uzavřel Kliment stručně. Chvíli mlčeli. „Budete zimu trávit zase v Colonnově domě?“ zeptal se pak papež lehce. „Jste zvyklý, pokud vím.“

„Kardinál Giovanni...“ Petrarca se odmlčel. „Přece víte, že to teď není možné,“ řekl temně.

„A víte vy, co je možné?“ Papež zavrtěl hlavou. „Neměl jste si znepřátelit kardinála Colonnů.“

„Nic jsem neudělal.“

„Ale mluvil.“

„Ne o něm. Nerad jsem ztratil přítele, ale stejně mám Vaucluse raději než Avignon.“

„Chápu. Stoka. Neřestné město.“ Papež zanechal jízlivostí a dodal úplně vážně: „Jenže tady vás nechat nemůžu.“

„Nerozumím.“

„Ten váš miláček pobouřil celé město. Píše kdekomu. A všichni už vědí, že lže. Já například jsem od něj dostal písemné ujištění, že je věrný přívrženec neapolské královny a nikdy by se nedomlouval s uherským králem. To, prosím, za dva týdny poté, co s Ludvíkem uzavřel spojeneckou úmluvu. Mám nejen zprávy, dokonce ztracený originál. V této chvíli už verbíři ve Městě volně najímají do uherského žoldu římské občany. Tady. Račte se podívat na oboje. Ale nejde mi o to vás přesvědčovat. Jde mi o vaše bezpečí. Tady je samota bez vojska.“

„Proto jsem si Vaucluse vyvolil.“ Petrarca s těžkým srdcem sáhl po listinách.

„Pochopte, Avignon je velké město. I když tam držím pořádek, luza se vloudí vždycky. Nejspokojenější je, když může čichat krev. Vaucluse je blízko. Stihnou to sem dřív, než hlavy vychladnou. A někdo se už najde, kdo je popíchne. Nemůžu vás tu chránit. Přes všechny urážky, kterými jste mě stíhal, bych nikdy nepřenesl přes srdce, kdyby se básníkovi jako vy pod mou ochranou něco stalo. Vraťte se s námi do Avignonu. Pokusím se vás smířit s kardinálem Colonnou.“

Petrarca pomalu zavrtěl hlavou. Teď pochopil, co přítomnost Laury znamená. Vrátit se do Avignonu? Nemožné. Nemohl a nechtěl odvolávat svá plamenná slova. Ztratil se sem, abv měl pokoj od úštipků a výčitek. Pořád věřil v lidový Řím, i když té víře papež právě zasadil krutou ránu. Znalec lidských duší jako Kliment jistě odmítnutí předpokládal. Zbývá jediné. „Odejdu, když si to Vaše Svatost přeje,“ řekl tiše.

„Kam?“

„Do Říma.“

„Zvolte raději Parmu. Loni jsem vám tam vymohl kanonikát. Jinde byste byl bez prostředků, pokud trváte na Itálii.“

„Jsem tam doma.“

„Vždycky jsem myslel, že jste doma tady.“

„Býval jsem.“ Francesco se bezděky ohlédl po hlučné společnosti, v níž jediná Laura mlčela. „Člověk je doma tam, kde je jeho srdce. Ale moje srdce je rozdělené.“

„Patří poezii.“ Kliment se usmíval. „Není to navěky, Francesco. Vy se mi ještě vrátíte, tomu věřím. Není možné, aby člověk vaší úrovně setrval při... Už mlčím. Poznáte to sám.“ Klopýtl. „Najděte místo vhodnější pro procházky, kde by nám dáma neuvízla ve skalní štěrbině.“

„Nevím, jestli je nejvhodnější, ale zato je krásné. Pojďte.“

Jeho snahu odměnily výkřiky úžasu. Pod nimi se rozkládal skalní amfiteátr, na jehož dně bublal a chvílemi vytryskoval mocný pramen, deroucí se rozsedlinou dál do údolí k Vaucluse.

„Hodně pršelo,“ řekl Petrarca s úsměvem a nenápadně se posunul blíž k Lauře. „Po dlouhém suchu pohled zdaleka není tak úchvatný.“

„Jsme u slavného pramene Sorgue?“ zeptal se papež. Také on se vmísil mezi ostatní. Francesco letmo přelétl tváře, aby odhadl, která patří Klimentově přítelkyni pro dnešní den. Stálou milenku neměl, aspoň pokud věděl. Ale ještě než se prolínající se dvojice ustálily, zaplavila ho Lauřina blízkost jako vždycky. A víc. Často se už loučil, ale nikdy ne tak nanejisto jako dnes.

„Vědělas, že je to loučení?“ zeptal se tiše, když se chopil její ruky a zavedl ji dál.

„Řekl mi to.“

„Zval mě, abych se vrátil do Avignonu.“

„Ale dobře věděl, že tě tam nic netáhne.“

„Lauro!“ Líbal ji málokdy. Většinou se potkávali jen na dálku. Jediný kuplíř, který měl dost prostředků a autority prokázat jim takovou službu, přijel dnes. Prvně a naposledy. Oba tušili až příliš správně, že se taková chvíle nikdy nevrátí. Francesco to tu dobře znal, byli ve výhodě. Bezpečně se ztratili mezi skalami.

Papež měl na své dvoření daleko méně času. Ještě se společnost ani nerozptýlila, když v roztroušeném kamení k nim kdosi klopýtal. Kliment, který dal přísný rozkaz nerušit, se zamračil při pohledu, jak

se nevítanému příchozímu plete mezi nohy sutana. Úředník! Tady! Ale když poznal svého komořího, benediktina Cambarona, užasl. Muselo se stát něco významného, když přišel sám. Pokynem od sebe vzdálil *přítelkyni pro dnešek* a vyšel mu vstříc. Etienne byl navíc jeho osobní přítel, krajan a ze stejného kláštera.

„Do Avignonu přišlo poselstvo římského krále. Bamberský probošt Markvart z Randecku *a* ...“

„Blesky boží!“ vykřikl Kliment. „Měl jsem tě za chytřejšího, Etienne. Rušit mě kvůli Wittelsbachovi! To jsi zapomněl, že jsem zakázal říkat o něm římský král?“

Etienne se zastavil a napřed uštvaně vydechl. Kliment si všiml, že se přes to spílání usmívá. „Skutečně tě ruším kvůli Wittelsbachovi, ale římským králem myslím jako vždycky jen Karla Českého.“

„Probošt zběhl od Bavora?“ zeptal se Kliment. Markvart z Rendecku býval v čele všech poselstev, která k němu kdy kacíř vysílal.

„Dál slouží svému římskému králi. Ovšem tomu živému.“

„Cože?“

Etienne opakoval zprávu a přidal známé podrobnosti. Před odjezdem posly vyzpovídal. Římský král Karel poslal zprávu z Řezna, které mu na tu zvěst okamžitě otevřelo brány, dřív zavřené. Dalo se čekat, že se jich teď bude otvírat více. Rozpustil vojsko a vydal se na triumfální jízdu německým jihem, dřív wittelsbašským územím. Mladý Ludvík se zuby nehty drží v Tyrolech a ještě možná ani neví o ráně, která je stihla.

Papež se rozhlédl po svých průvodcích, kteří pracně přidržovali klobouky a pláště v sychravém větru. Tady, na náhorní plošině, fičel zostra. Žádná škoda vrátit se.

„Sežeň mi je,“ přikázal Cambaronovi a zvolna se vydal zpátky.

U koní se sešli. Osm pánů a devět dam. Páni byli všichni.

„Čtyři páni a čtyři dámy zůstanou do Vaucluse,“ řekl s úsměvem. „Zítra se vrátíte s paní de Sades. My ostatní pojedeme zpátky hned.“

Pospávající psi se znovu opřeli do opratí. Psovodi klusali napřed, za nimi jezdci. Kliment se ještě ohlédl k osamělému domku nad

vesnicí. Zdálo se mu to, nebo v sádku skutečně zahlédl dvojici mířící ke dveřím?

Cestou k Avignonu na chvíli pustil z hlavy trvalou mrzutost s Colou di Rienzo a oddával se vlídné pohodě. Bavorova smrt vyřešila vleklou nesnáz v severní části říše. Karel je volný pro potřebné zásahy. Musí zadržet uherského Ludvíka. Zjara mě zklamal, ale už nemá výmluvu. Tažení po městech? Toho hezky rychle nechá. Na to je čas, když nemá soupeře. Docela stačí, když jeho arcibiskup s jedním říšským biskupem je zbaví interdiktu na složenou přísahu. Pro všechny bude on strůjce odpuštění a o to vřeleji ho přijmou později. Teď má přednost Ludvík Uherský.

A nebude-li Karel chtít?...

Pochybnost rázně zaplašil. Kdepak by byl můj milý přítel beze mne? Taktak že v Čechách. Ne, je mi zavázán a ví to. Nastala chvíle vymáhat přesnější znění toho, co nasliboval. Však se kroutil, had. A bude hledat skulinky. Ne, ty mu nedopřeju. Už říšská města musí ve svém slibu věrnosti formulovat přesně, že za římského krále uznají jen toho, kdo byl schválen Svatou stolicí. Je to snad římská říše a já jsem římský biskup. Pravda, v Avignonu. Však mi to v Římě taky zazlívají. Hlavně — ten. Otrava. Přivolávač moru.

Setřásl ze sebe mrzutost, když vjížděl do Avignonu. Krásné, živé, moje město. Zbudoval jsem ho podle svého přání, touhy a snu. Sídlo hodné hlavy světa, nejen duchovní. Co je proti němu zchátralý, umírající Řím?

S úsměvem projížděl ulicemi, nadšeně pozdravován. Byl velkomyslný a štědrý. Ti, kterých bylo jeho živé město plné, si ho vážili.

Zatím daleko odtud do přístavu v Messině mířila janovská loď, připlouvající z Krymu v Černém moři. Podivně manévrovala. Zmatený lodivod jí vyplul vstříc. Muž, který klečel u kormidla, omdléval. Loď řídil jenom zčásti. Na čluny, které odrazily ke břehu, naskákaly lodní krysy. Aniž jim v tom kdo bránil, vycupitaly zlověstně na břeh a rozběhly se městem. Mrtví na palubě a umírající, kteří se dostali do přístavu, budili hrůzu černajícími dýmějemi, na které sedaly mouchy. Těm, stejně jako krysám, nikdo nevěnoval

pozornost. V každém přístavu je jich vždycky plno. Nikdo netušil, že jsou to hlavní pomocníci černé smrti, která přichází. A vítězí.

„Mám přimalovat Stefana Colonnů?“ zeptal se Odoric. Tribunovi, který se v návalech malomyslnosti palácem potácel spíš jako stín, přinesl vítané rozptýlení. „To je hlava! Vidím ho před sebou. Myslím, že bych ho zpaměti trefil líp než tamty dva.“

Na zdi kapitolského paláce se na potupu skvěly postavy Rainalda a Giordana z Marina hlavami dolů. Moc to nepomohlo. Marino zůstalo nedobyté, když od něho cestou za legátem tribun nesmyslně odvedl větší část vojska. Už se tam nevrátilo, ačkoli vydal příkaz pokračovat v obléhání. O Colonnovi donedávna nebylo slyšet, ale to, že opevňoval Palestrinu, bylo na povážení. Krutá skutečnost na sebe nedala dlouho čekat. Ozbrojeni až po zuby přitrhli Colonnové k Městu a vyplenili okolí. Dokonce bohatý římský klášter San Lorenzo za hradbami, a Gianni se nestyděl potupně rozehnat i procesí zbožných poutníků. Malovat nepřátele hlavou dolů není k ničemu. Jedině snad malíři pro radost.

„Colonnové se tam už nevejdou,“ řekl, a dokonce se usmál. „Ale jestli najdeš jinou vhodnou zeď, tak si poslu.“

„Colonnův palác!“ vykřikla Cecca. „Tam se budou vyjímat!“

Cola se uchýlil zpátky k číši a Odoric se vydal na cestu. Cecca běžela před ním s paletou a barvami, aby vybrala nejlepší místo. Pandolfo ho zastavil.

„Ty jsi šťastný člověk, Odoriku,“ řekl melancholicky. „Ale budiž ti přáno. Já nejsem závistník.“

„Nerozumím ti,“ řekl Odoric nechápavě.

„Když se na vás dva dívám, už je mi jasné, proč mě odmítla.“

„Cecca tě odmítla?“

Pandolfo se zasmál. „Nabídl jsem jí dokonce sňatek, představ si!“

Odorika bodlo u srdce. Sňatek! Na to nemohl ani pomyslet. „Třeba se ještě nechce vdávat, je jí patnáct. Ale zamilovaná je do tebe.“

„Do mne?“ Pandolfo byl vtělený úžas. „Nechce se vdávat, v tom máš možná pravdu. Víš co? Jednoduše se jí zeptáme.“

„Na co?“

„Koho z nás chce. A ten druhý vyklidí pole.“

Odoric se vylekal. V nejistotě mohl doufat a snít. Co potom? Nevidět ji, nemít ji kolem sebe, neslyšet její poznámky nad svými obrazy...

„Nechci,“ řekl rázně. „Nepleť mě do toho.“

Pandolfo se na něj výsměšně podíval a přidal do kroku. Odorik je viděl, jak se vzrušeně dohadují. Pak Cecca praštila jeho paletou o zem a obrátila se pryč. „Máš štěstí,“ promluvil nad ním Pandolfo, když sbíral barvy. „Stojí jen o tebe.“

Obsah krabice se znovu rozsypal po zemi. „To řekla?“ zakoktal Odorik.

„Řekla, že jí máme vlézt na záda. Oba.“ Odoric se nadechl k prudké odpovědi, ale nechal si ji pro sebe. Pandolfo přidřepl. „Cecca si ráda hraje, příteli. Kdyby chtěla mne, klidně by to řekla, protože ty bys jí zůstal na hraní. Takhle mě ztratí. Natolik mě zná. Kdyby jí na mně jen kapku záleželo, musela by mě vyslyšet.“

Odoric potřásl hlavou. „Tvoje úvaha je složitá,“ zabručel. „Doufám, že mi uvěří, že s tím nemám nic společného.“

„Jdeš malovat?“

„Když tam není ona? Ještě počkám.“

Z malování sešlo nadobro. Druhý den Cecca, jako by se nestalo vůbec nic, oběhla jednoho po druhém. Tribun se konečně vzchopil k vladařskému činu a chce mít kolem sebe své přátele.

Díky dvojité zradě Cola konečně procitl z ochromení. Velitel stráže přijal nabídku Stefanuccia Colonny a okamžitě běžel sdělit ji tribunovi. Colonnové se chystali proniknout do Říma otevřenou branou u San Lorenza. Jenže se neotevře. Vylámou si zuby. Až přitáhnou, bude možné je zničit výpadem a Řím si oddechne.

Cola se nejdřív zděsil. Pilného velitele dal málem pověsit. Po prvním úleku se vzpamatoval a jeho sebevědomí stouplo. Colonny mohl mít ve městě, ale lidé jsou věrní. Svolal lidové shromáždění a sdělil mu, že na Colonny se blíží boží trest. Věštecký sen to zjevil tribunovi. Jako obvykle se rozohnil vlastní řečí. Všichni jásali. Procesím pak táhl Římem do Vatikánu a na oltář svatého Bonifáce v bazilice věnoval pohár a pallium. Jakmile přišla zpráva, že

Colonnové z Palestriny skutečně vyrazili k útoku na Řím, rozdělil městské vojsko do tří oddílů. Veleli Giordano dal Monte, Nicolò Orsini a tribun sám.

V kritický den lilo jako z konve. Gianni s otcem Stefanem a celý Colonnův rod, Orsini z Marina, Frangipani i Gaetani, všichni v svorném šiku s mohutnou hotovostí přitáhli k bráně, která se měla otevřít. Stefanuccio vykřikl sjednanou větu. Je římský občan, který přichází v dobrém a chce se vrátit domů. Brána se neotevřela, ale strážný vyhodil klíč. Zapadl do bahna. Horečně ho lovili, nakonec ho jeden zbrojnoš dostal. Zbytečně. Klíč se dal použít jen zevnitř, zvenčí nebyl k ničemu. S proklínáním se vrátili ke klášteru, kde měli hlavní stan.

Bázlivý Pietro Agapita je začal přemlouvat, aby toho nechali. Nikdy nedržel v ruce meč a k účasti ho přiměli jen pohrůžkami. Pršelo čím dál víc, byl konec listopadu. Vojáci mokli a pánům v klášteře nálada klesala. Nakonec se shodli na návratu, ale slavném. Gianni trval na tom, že pojedou kolem brány s hudbou a zvesela. S pokřikem, že se brzy vrátí.

Také oni se rozdělili do tří houfů. V čele prvního Stefanuccio, druhého Pietro Frangipani a třetí vedl Gianni Colonna. První dva projely a zmizely v mlze. Giordano dal Monte usoudil, že je nejvhodnější chvíle k výpadu. Hromy a blesky svolával na vtipálka, který neprozřetelně vyhodil klíč. Museli bránu zevnitř rozbíjet sekerami.

Rány zaslechl ujíždějící Gianni a zastavil se. Už byla noc. Vypadalo to, že podplacený strážný otvírá průlom, aby mohli vniknout do města. Dal koni ostruhy a vrazil do otvoru. Sám. V bráně pochopil, co se děje, a zastavil se. Proti němu pár chlapů se sekerami a otevřenými ústy. Daleko za nimi jízda. Tribun v jejím čele zahlédl v záři pochodní jezdce v blyštící se zbroji, který se statečně vrhl na první, kdo mu stáli v cestě, a mocným hlasem volal: „Colonna!“

Otevřeli jim bránu, kmitlo mu hlavou a zděšeně obrátil koně. Konec. Zbývá se pomodlit.

Gianni se hnal slepě ulicí, ale milice se vzpamatovala. Pandolfo se svými lidmi obsadil průlom. Z Colonnovy družiny se stejně nikdo neměl k útoku. Když viděli odhodlané tváře obránců, zmizeli za ostatní ujíždějící hotovostí. Mladý Colonna zůstal sám. Konec byl dílem okamžiku. Kůň, kterému kdosi obratně podtrhl nohy, pod ním padl. Než se mladý rytíř stačil vyprostit, byli na něm, každý s tím, co právě měl v ruce. Ještě před příchodem vojáků zůstal ležet mrtev, umlácen klacky a kameny.

Otec ho za úsvitu pohřešil. „Kde je Gianni?“ ptal se.

Krčili rameny a nikdo neodpovídal. Stefano vykřikl rozkaz k návratu. Následovali ho jen neradi. V kalném ránu Stefano viděl otvor, který přilákal jeho syna, a zastavil vojsko. Průlom byl úzký. Mohli procházet jen po jednom. Všude kolem mrtvé ticho, jako by i obránci vymřeli. Stefano se přežehnal křížem a opatrně vjel dovnitř. V liduprázdné ulici zahlédl v louži s rozpíjející se krví mrtvé tělo. Přijel blíž a poznal Gianniho.

Stefano Colonna byl jen nevýznamný článek mezi mohutností ducha svého otce a skvělou osobností svého syna. Sotva pochopil, co se stalo, obrátil koně a hnal se k bráně, aby se dostal ven. Ale u spásného otvoru k němu proniklo poznání plnou silou a sevřelo mu srdce nesnesitelnou bolestí. Zastavil se. „Gianni!“ vykřikl a obrátil koně. Už bez přemýšlení se rozjel zpět.

Ulice ožila. Cihla, svržená z domu, ho zasáhla ve chvíli, kdy chtěl seskočit. Padl vedle syna a ještě v okamžiku smrti ovinul paži kolem jeho šíje. Jejich krev se slévala v jedno a zvolna se vpíjela do kaluží.

Nic jí nestálo v cestě. Zbroj i vzácný šat strhaly z obou těl chtivé ruce nepřátel. Rozohnění vypadli z města a v prvním rozběhu doslova rozsekali bezradné vojsko bez velitelů.

Dva františkáni se ostře přeli nad klečícím tribunem, zatímco kaplan odsluhoval mši dost nepozorně, jak byl zaujat hádkou. Fra Acuto se snažil z kapitolské kaple vytlačit Fra Guilielma, který se na Rienza vrhl s ostrou výčitkou.

„Kdyby se nesnažil převýšit nepřátele a sloužil lidu, jak přísahal!“

„Jsou to nepřátelé lidu,“ okřikl ho Acuto. „Jsi světec, bratře, ale nerozumíš ničemu. Jdi do své cely a nech nás vydechnout.“

„Nejsi můj nadřízený.“

„Ani ty jeho. Tohle je jeho soukromá kaple. Jdi.“

„Soukromá kaple!“ nedal se Guilielmo. „Jako nějaký signore!“

Fra Acuto ho chytil za ruku. „Tři měsíce poslouchám tvé skřeky. Mám za to, milý bratře, že chceš být jenom zajímavý. Už toho mám dost.“

„A já mám zase dost...“

„Vítězství!“ vykřikl ve dveřích jasný dívčí hlas. „Giordano dal Monte projíždí se vztyčenou korouhví vítězným obloukem! Vítězství! Tatínku! Rozsekali Colonny!“

Cola nevěřícně zvedl hlavu. Cecca se mu vrhla do náruče a kaplan se přestal modlit. Dokonce františkáni přerušili svůj spor.

Cola vyskočil a sevřel ramena Cekky. „Co říkáš! Opakuj mi to!“

„Giordano s vítěznou korouhví! Pojď se podívat!“

Cola vyběhl z kaple. Z oken paláce to už viděl také. „Zbroj, rychle!“ vykřikl. „A koně! Přece mám právo na triumf!“

„Ty?“ Výčitka v dívčích očích byla bolestná. Ještě uctívala hrdiny.

„Tvůj otec přišel spasit Řím jinak než zbraní,“ promluvil Odoric za jejími zády. „Myslíš, že mávat mečem, zabíjet, prolévat krev je jediná sláva? Viděl jsem ho v čase vyhraženém odpočinku a radovánkám pracovat až do úmoru. Z jeho zákonů, z jeho důslednosti, z jeho spravedlivé vášně má prospěch římský lid. Ne z války. To je jen to, co někdy musí, k čemu je nucen a co jeho dílo maří, i když je válka vítězná. Slyšíš? Nedej se svést vášní pro hrdiny. Lidé na ně vždycky doplatí.“

„Je jich třeba.“

„Někdy, bohužel.“

Cola, už ve zbroji, se podíval na Odorika a vděčně se usmál. „Bojím se, že jsi můj jediný přítel,“ řekl. „Díky. I Cecca mě už zavrhla. Ale tohle vítězství je moje. Ať ho vybojoval kdokoli, nebylo by ho beze mne.“

„Snad.“ Neznělo to nadšeně, ale Cecca se přiměla k úsměvu.

„Řekni to matce.“

„Nikdy. Chtěla by mne zase strojit do zlata.“

„Řeknu to paní Livii sám," ozval se s nápadnou ochotou kaplan.

Triumfátorův návrat na Kapitol byl slavný. Římané, kteří se večer s chvěním zavřeli ve svých domovech, vybíhali do ulic, aby jásotem přivítali vítěznou milici. Co na tom, že málem se proti ní prosadil Gianni Colonna sám. Co na tom, že tribun se ukryl v kapli na Kapitolu. Teď jel v čele na svém bělouši, se stříbrnou korunou a olivovou ratolestí. Pandolfuccio de Guido hned za ním s rukou na zkrvavené pásce a několika šrámy na tváři vypadal bojovně a neurvale. Vedl poslední vítězný výpad z brány a bil se jako lev. Průvod projížděl klikatě městem, aby si vyděšení obyvatelé užili toho pohledu. Lidový Řím zvítězil!

Tribun vystoupil na úpatí schodiště, které dal zbudovat na Kapitol k chrámu. Nejprve tam, jak se slušelo, se vydal s obětí. Meč, který už nikdy nevyletí z pochvy. Koruna, která už navždy zůstane korunou dnešního vítězství. Na tržišti pod okny paláce Cecca v tísnícím se davu poslouchala otcův krásný, zvučný hlas, který uměl hovořit tak přesvědčivě. Lidé kolem plakali radostí a dojetím. Všem se zdálo, že už jsou skončeny všechny boje. Navždy už bude blahobyt a mír.

„A co Giordano a Rainaldo z Marina?" promluvil vedle ní Odoric nespokojeně. „Vítězství je pěkná věc, ale nemá se přehánět. Co papež? Co císař za Alpami? Teď jsme se spřátelili s uherským králem. A co Neapol?"

„Už jsi je vypočítal všechny?" zeptala se zlostně.

„Zdaleka ne, má drahá." V davu si dovolil stisknout její ruku. Nevytrhla se. „S tou statečností římských vojsk to taky není tak skvělé. Giordano dal Monte, snad. Ale je jediný."

„Ještě nezabili Pandolfuccia," utrhla se na něj. „Ačkoli by sis to snad přál."

„Ne, nepřál bych si to." Pustil její ruku a bylo mu smutno. „Kvůli tobě ne. Máš ho ráda, já vím."

„Mám ho ráda?" K jeho podivu to zaznělo jako otázka. Zvedl oči. Dívala se upřeně na něj a usmívala se. „Je veselý a statečný. Co ho znám, škádlíme se. Ovšemže ho mám ráda. Tak jako bratra, když se povede."

„Nic víc?“ zeptal se nedůvěřivě.

„Nic míň,“ opravila ho. „Na bratra můžu být hrdá a na Pandolfa jsem.“

„Myslíš si, že jsem zbabělý?“ zeptal se bez přechodu.

„Ty? Vidíš, o tom jsem nepřemýšlela.“

Nepřemýšlela! Nestojím jí za to, pomyslel si hořce a couvl. Kdosi se vsunul mezi ně. Ale Cecca se otočila a prodrala se k němu zpátky. „Ty nemáš co být zbabělý, ani statečný,“ řekla vážně. „To je prostě jinde. Tebe se týká krása.“ Vzdychla. „Pojď pryč. Nemůžu to poslouchat.“

„Mluví skvěle.“

„Ty se ho pořád zastáváš. Chtěla bych, aby byl dokonalý.“

„Nikdo není dokonalý. Jiného nemůžeš milovat?“

„Můžu. Ale vzal na sebe úkol, který ho zavazuje. To nechápeš?“

„Nevzal na sebe úkol válčit a prolévat krev. Vnutili mu ho.“

„Jistě. Ale s tím měl počítat. Co čekal? Že všichni zajásají a vzdají se svých poct, sotva se objeví on? Římský lid! Dneska ho uctívá, a zítra? A co kdyby Colonna zvítězil?“

„Ale děvenko!“ Když mluvili o Colovi, cítil se bezpečnější. „Nezvítězil. Jenomže je ještě moc těch, co číhají.“

„Já vím.“ Přitulila tvář mazlivě k jeho dlani.

Ten dotek jím projel jako nůž. „Co děláš!“ řekl drsně a odtáhl se.

„Mně to nevadí, že máš na ruce celou paletu,“ zasmála se. „Stejně si s tebou rozumím jako s nikým, i když se někdy hádáme. Ale spíš proto, že nechci přiznat, že máš pravdu, když ji máš.“

„Vždycky ji nemívám.“

„Ale často.“ Znovu se zmocnila jeho ruky. „Pohlaď mě. Já to mám od tebe ráda. Ty se nemazlíš jako jiní. Hledáš tvar.“

„Krásu,“ opravil ji vzrušeně a jeho ruka se osmělila. V objetí, skoro jako milenci, se vytratili z tržiště.

Odorikovo štěstí netrvalo dlouho. Než mohl využít příznivé chvíle a vypátrat, jak to s Cekkou vlastně je, narazili na průvod, který se v načervenalém svitu pochodní blížil s hlasitým nářkem. Plačící ženy Colonnů doprovázely nosítka s oběma mrtvými těly. Gianni a otec Stefano. Vdovy a všechny příbuzné zoufale lkaly, jak

se slušelo, a mířily přímo ke Kapitolu. Nahé mrtvoly pokrýval zlatý šat. Co udělají františkáni od Aracoeli?

„Pojď zpátky," špitla Cecca. Připojili se ke konci průvodu.

Z vedlejšího tržiště se ještě ozývalo volání slávy, když průvod stoupal po tribunových schodech k chrámu, kde .před nedávnem uložil svou korunu a meč. Františkáni se shlukli před kostelem a převor, když viděl, oč jde, se obratně ztratil. Ostatně on i mnozí jiní byli zváni k hostině na Kapitol. Vdovy zvonily zlatem. Fra Guilielmo, vždy v nevůli s tribunovým velikášstvím, se jich ujal. „Bez konce je milosrdenství Páně," řekl a ztopil tučný váček. „Bez konce je jeho láska. Jeho chrám je otevřen každému křesťanu."

Kapitolský palác se otřásal veselím slavnostní hostiny a sousední chrám hlasitým nářkem. Ženy byly vytrvalejší. Veselí dávno utichlo a nářek se nocí nesl dál. Jako by v srozumění s truchlícími přilétl na věž Kapitolu sýček a spustil tesknou píseň.

Rienzo, který sotva usnul, se probudil. „Zažeňte tu sovu," poručil sluhům. Sýček se nedal. Popolétl a znovu se vracel před všechno úsilí.

„To není jenom sova," vykřikl tribun, když se na chvíli odmlčel. „Co je to?"

„Ženy Colonnů oplakávají své padlé," řekl sluha nerad a sklopil oči.

„Kde?"

„U Aracoeli."

„Cože?" Cola vstal a začal se oblékat. Pak si to rozmyslel a znovu ulehl. „Zavolej kaplana," zavrčel a přetáhl si podušku přes hlavu. „Ale kdybych mezitím usnul, ať mě nebudí."

Neusnul. Kaplan přišel a tvářil se jako vtělené špatné svědomí, protože v rozrušení mysli bděl u jiných dveří a domníval se, že to tribun ví. Rozkaz ho uklidnil. S velikou ochotou a energií běžel probudit převora. Fra Guilielmo dostal důtku a průvod Colonnů za úsvitu odtáhl.

Sýček jejich odchod doprovázel táhlým houkáním. Cola, který šel zbytek noci ztrávit k Livii, se probudil při tom ponurém zvuku a posadil se.

„Co je ti?“ zavrněla rozespale. „To už zase jdeš do té své kanceláře?“

Nechtěl dát před ní najevo nejasnou nevlídnou předtuchu, která ho kdovíproč začala opřádat. Po takovém vítězství! „Svítá a je konec listopadu,“ řekl tedy jen. „Už musí být hezky pozdě. Půjdu, drahá. Spi.“

„Kdy jsi tady byl naposledy, na to si ani nevzpomenu.“ Znělo to ostře. Zbytky spánku se vytratily z hlasu i z očí. Dívala se na něj a nebyl to pohled, jaký mívají milenky po milostné noci. „Přijdeš si k ránu, sotva se trochu pomazlíme, usneš jako špalek a sotva začínám usínat i já, už burcuješ. Sám jsi byl k neprobuzení.“

„Budilas mě?“ zeptal se zkroušeně. Samotnému mu přišlo, že po tak dlouhém odříkání z manželských radovánek neodvedl dost. Jsem zjitřený a unavený. To ta potvora se svým houkáním.

„To víš, že budila. V nocích, kdy nejsem sama, radši bdím. Tak příliš jich dávno už není. To když jsi byl písarem . . .“

Zasnil se. Livie byla pořád krásná. Jsem jiný já? „Jenže jsem tě neoblékal do perel a zlata, lásko. Nevím, jak by se ti líbilo vrátit se.“

„Musíš být chudý, abys mi dokazoval lásku?“

„Miluju tě i bohatý. Ale jsem tribun, budu císařem, na mých bedrech spočívá příliš velká tíha. Někdy mě deptá. A nemám čas.“

„Přece už nemusíš bojovat!“ vykřikla. „Colonnové jsou poraženi. Na bratry z Marina stačí Giordano Orsini.“

„Stojí za nimi papež.“

Váhavě se na něj podívala. „Jistě, je to hlava křesťanstva, ale...“

Ale co? Ano, ne nadarmo máme zpovědníka františkána, i když se všichni tváříme jako věrní synové římského biskupa v Avignonu. Aspoň já bych chtěl být skutečně věrný. Nenechají mě. „Potřebuju ho mít v Římě,“ řekl zarputile. „Tady je sídlo papeže. Na tu dálku přijdou snadno k víře pomlouvači. Mít ho zde, už bych mu vysvětlil...“

„Ty myslíš, že byste se snesli?“ Livie zívla. Rozhovor, který se vzdaloval od milostných témat, ji přestával bavit. „Tak už jdi.“

Zavrtala se do podušek a Cola se k ní naklonil. Kam vlastně spěchám, pomyslel si a vklouzl pod pokrývku aspoň rukama.

Vzdychla a prohnula se, ale vtom se znovu ozval prokletý sýček přímo za oknem. Cola stáhl ruce a stiskl rty. Zůstal sedět se skloněnou hlavou, přemáhaje nevysvětlitelný strach. Livie se vztyčila.

„Vypadni!“ vykřikla. „A nech mě aspoň spát! Bylo by pro mne lepší přijmout roucho kajícnice. Jednou to udělám.“

„Kajícnice se neověšují šperky,“ sekl ji. „Nevykládej nesmysly.“

„A co mám dělat, když nemám jiné radosti?“

„Nemáš?“

„Tak málo, že to nestojí za řeč. Mám ráda život. Cit, který zahřívá. Říkej si tomu třeba chtivost. Chtivost lásky. Polibků. Když nejsou, aspoň zlata.“

„Odpusť mi,“ řekl vážně. Vzal její ruce a zlíbal je až k obnaženým ramenům. „Nikdy jsem nemiloval jinou ženu. Všechno napravím.“

Livie nepochybovala, že jí byl vždycky věrný. Ale taky věděla, že nikdy neměl čas být jí nevěrný. Ani ona se mu nezpronevěřila, ale ráda si zahrávala s tou představou. Pandolfo. Fra Gentile. Leckdo s nestoudným pohledem. V skrytu byla zvědavá, jaké by to bylo. Cola jí jako milenec vždycky vyhovoval, ale teď k ní chodil tak málo a dnes... Ne, takhle to nemůže zůstat nadosmrti. Příliš se známe. Máme spolu čtyři děti. Ani on už možná není na mne zvědavý.

V tom se mýlila. Cola po ní toužil neustále. A i on přemýšlel o nápravě. Jednou. Kdy jednou? Nemůžu čekat až do stáří. „To ten pták,“ řekl zachmuřeně, když se sýček ozval znovu. „Ty ho neslyšíš? Pořád se mi zdá, že přivolává neštěstí. A včerejší den byl perný.“

„Přivolal neštěstí na Colonny,“ usmála se. „Tobě ne. Proč neřekneš sluhům, aby ho zahnali?“

„Řekl jsem jim. Ale asi dávají přednost tomu spát.“

„Ty jsi mi divný vladař. Zavolám Lorenza. Má prak.“

Cola šel vzbudit nejstaršího syna. Když mu řekli, oč jde, vyskočil z postele s rozjasněnou tváří. Tuze rád ukazoval svou dovednost. Sedl si do okna, nasadil kámen do praku a dlouho mířil. Sýček rozpjal křídla a zmizel někde mezi sloupy Fora Romana. Jeho výhrůžný hlas už nerušil zvuky probouzejícího se jitra.

„Díky,“ usmál se Cola na synka. „Budu tě pasovat na rytíře. Zahnal jsi mého nepřítele.“

„Chtěl jsem ho zabít,“ řekl chlapec zkroušeně.

„To se vždycky nepovede. Hlavní je, že už se nevrátí.“

„Budeš mě pasovat hned dneska?“

Cola se zamyslel. Původně to řekl jenom tak, ale proč ne? Tribunův syn a jednou císařův syn ... „Já ne. Od toho mám své kapitány. Bude to veliká slavnost. Obleč se. Pojedeme před obědem, abys měl i svou slavnostní hostinu.“

„Proč ji nemůžu mít večer?“

„Protože je ti sotva třináct, chlapečku.“

„To není tak málo.“

Cola se na něj podíval s láskou a pýchou. Krásný chlapec, zvlášť když se tváří takhle vzdorovitě. „Tak dobře, večer. Ale jenom když maminka bude souhlasit.“

Livie se smála. „Mne se tak ptáš!“

„Chci se tě ptát vždycky,“ řekl vážně. „Ale bylo mnoho dnů, kdy jsem nemohl, a mnoho nocí, kdy jsem pracoval. Bude jich možná ještě víc. Ale ne dnes, ne zítra a snad ani pozítří.“

„Z těch tří nocí tedy jednu obětujme Lorenzovi,“ souhlasila velkomyslně. „Ale jen do půlnoci. To postačí.“

Hned po obědě vzal syna a rozjeli se k místu včerejšího vítězství. „Tahle brána má tvoje jméno,“ řekl Cola, když k ní dojeli. „Sestup, synku.“ Rozhlédl se. Obecenstva bylo dost jako vždycky. Měl to rád. Každé jeho gesto a každé z jeho slov se tak vrývalo do paměti.

Lorenzo na jeho pokyn klekl u kaluže, ještě zarudlé krví obou Colonnů. Cola v ní smočil prsty a pokropil ho. „Budeš rytířem vítězství,“ prohlásil a pokynul Giordanovi, který je doprovázel. Orsini nejdřív couvl, ale pak spustil plochý meč na chlapcovo rameno, až se zapotácel.

„To bolí,“ špitl Lorenzo.

„Sláva vždycky bolí. Pojď.“ Cola políbil syna obřadně na ústa a pak odjížděli ztichlým davem, který tentokrát nejásal.

„To neměl dělat,“ řekla Cecca, která nemohla chybět ani při téhle podívané. „Přece není tak krvelačný a vítězi sluší velkodušnost.“

„Krvelačný bývá dav,“ odpověděl jí Pandolfo zamyšleně. „Dnes kupodivu není. Možná se to už rozkřiklo.“ Pandolfo přejel očima po mlčících lidech. „Pojď domů, Cekko. Přece tu nezůstaneš.“

Sešli se u té podívané vlastně náhodou. Cecca tu byla s Odorikem, který ji blaženě doprovázel a nevnímal okolní svět. Když se nečekaně objevil Pandolfuccio, couvl spíš proto, aby nemusel stírat z tváře příliš výmluvné city, než že by mínil ustupovat sokovi. Vlídné rozpoložení ho zvolna opouštělo, když se Cecca na Pandolfa zadívala zářícíma očima. A teď ještě ke všemu se chopila jeho paže, jako by se to rozumělo samo sebou, a zamířila s ním k domovu. Loudal se za nimi trapně zapomenut. Aspoň si tak připadal. Ale Cecca o něm věděla až moc dobře a zlomyslně si představovala jeho pocity.

Hostina byla velkolepá jako všechny, které tribun kdy pořádal. Směs vybraných lahůdek a vzácných vín. Na čestných místech vojevůdci a vyznamenaný syn. Cola otcovsky střežil jeho číši, a dokonce i svou. Livie, na kterou vrhal výmluvné pohledy, to ocenila.

„Vida,“ řekla Cecca na druhém konci stolu prostořece, a byla otázka, zda Pandolfucciovi či Odorikovi. Seděli vedle ní z obou stran a oba mlčeli jako zařezaní. Odoric žárlil. Pandolfucciovy ulétající myšlenky byly kdesi, kam je nedokázala sledovat. „Tatínek s maminkou vypadají jako při vlastní svatbě.“

„Tu přece nepamatuješ,“ dovolil si Odoric nejapný vtip.

Nedotčeně se zasmála. „Kdoví, byla jsem už na světě, to nevíš? Měla jsem dojem, že teď k ní v noci chodívá spíš ten františkán.“

„Cekko!“ okřikl ji. „Co to mluvíš!“

„Nic zlého, je to přece zpovědník.“ Zatvářila se nevinně. „Jsem ráda, že je to takhle. Tatínek by byl moc nešťastný.“

„Já s ním musím mluvit,“ řekl najednou Pandolfo. „Cekko, jdi a řekni mu. Ať přijde za mnou, ale docela nenápadně. Od rána marně čekám, že ho někde najdu samotného, a zítra to bude zrovna tak.“

„Co mu chceš?“

„Podřekla by ses. Odoric ti to pak řekne. Běž.“

Našpulila rty, ale poslušně vstala a vydala se do čela stolu.

Pandolfo se obrátil k Odorikovi. „Ty umíš mlčet. Řekni to jen jí. Poslové se už vrátili do jednoho.“

„Poslové?“ Odoric se na něj nechápavě zadíval.

„Ta smečka zbabělců, které poslal k italským komunám s výzvou k císařské volbě,“ ušklíbl se Pandolfo. „Scházejí se v Římě už několik dnů a nevěděli nic lepšího než s tím přijít na mne. Bojí se. Před bitvou jsem o tom nechtěl začít ani já. Kdybychom prohráli, už by to bylo jedno. Dnes přišli ještě z Florencie a ze Sieny. Všichni to řekli docela jasně. Ne.“

„Proč?“ zakoktal Odoric. „Přece jde o to povznést Itálii v křesťanském světě na místo, které jí patří. Přece jsou také Italové. Přece na dřívější tribunovy výzvy ...“

„Florencie nepřijala ani vlajku a leckdo si dal zpečetit výhrady, že se nestává poddaným Říma. Nechápeš? Císař za Alpami vlastně není a jeho moc vykonávají vikáři. Tedy oni ve svých městech. Měli jsme to čekat. Horší je, že už se to asi ví i v Avignonu. Sjednocená Itálie je myšlenka, kterou papež nesnese. Cola ho podráždil pro nic.“ Vyměnil pohled s tribunem, který vstal ze svého místa, a zamířil ke dveřím.

Cecca přiběhla k Odorikovi. „Co se stalo?“

„Tvůj otec nebude císařem.“

Chvíli mlčela. „Já to vím,“ řekla pak k jeho podivu.

„Jak poslové přicházeli, se všemi jsem mluvila. Báli se mu to říci.“

„Ty jsi mu to už říkala?“

„Já? Nevěřil by mi. Císař! Byla by to jistě velká sláva, ale slávy jsme si užili už dost. Císař není sluha svého lidu. Já myslím, že by nebyl šťastný. Přece ho znám.“

„Co když se změnil?“

Sklopila hlavu. „Z toho mám někdy strach. Ani nevíš, jaký ...“

Tribun se vracel. Jeho úsměv byl strnulý a tvář, prve tak rozjařená, byla bledá. Bledost zmizela brzy, když si dal dolít víno a bohatýrsky se napil i za Lorenza. Livie zneklidněla a kývla na Cekku.

„Co jsi mu říkala?“

„Nic. Vyřizovala jsem vzkaz od Pandolfuccia. Zeptej se jeho," odsekla dcera a vrátila se k Odorikovi. Pandolfo už zůstal po tribunově boku a úspěšně se tvářil, že nepozoruje Liviiny pokusy odlákat ho k důvěrnému slovu. Úleva, která se ho zmocnila, když se zbavil svého tajemství, se projevila i na něm. Objímali se s tribunem jako rodní bratři a zdatně upíjeli. Nebylo na tom nic zvláštního nebýt toho slibu, který Cola učinil Livii.

Lorenzo měl dost dávno před půlnocí. Cola si ani nevšiml, když ho odváděli, zato Livie vstala a postavila se k jeho křeslu.

„Lorenzo šel spát," řekla významně.

„Jsi ospalá? Tak jdi taky." Podíval se na ni a z jeho pohledu ji zamrazilo. Byl nemohoucí a uštvaný.

Pandolfovy oči jí prozradily, že je daleko střízlivější, než se tvářil. Pokusila se ho zatáhnout stranou, ale Cola ho od sebe nepustil.

„Zítra," řekl jí přes rameno. „Teď nás, prosím, nech."

Fra Gentile u vedlejšího stolu zachytil její pohled a pomalu vstal. „Strávíš-li zbytek noci na modlitbách, paní," řekl nabádavě.

Kývla a vzpřímila se. Na modlitbách? Snad. Dnes ještě ano, mnichu.

Cola si ani nevšiml, kdy opustila síň. Hostina se zvolna zvrhávala v pustou pitku.

„Pojď, všechny ženy už jsou pryč." Odoric vzal Cekku za ruku a násilím ji zvedl od stolu. Měla už taky malou špičku. Cola je postřehl, vstal, odstrčil Pandolfa a odpotácel se k Odorikovi.

„Poslouchej mě," řekl mu zblízka do tváře. „Ty jsi jediný. Jediný, kdo může nenápadně. Seber se a jeď."

„Já ti nerozumím. Kam?"

Cola přiblížil ústa k jeho uchu. „Do Montefiascone k legátovi. Ať přijede. Že s ním budu mluvit, kdy a jak si bude přát. A řekni mu, že koruna, že moje koruna je v opatrování mnichů a už tam zůstane." Najednou vykřikl tak silně, že Odoric zděšeně uskočil. „Co je to?"

Všichni na chvíli zmlkli. Zvenku se ozvalo výsměšné zahoukání, jak sýček znovu usedl na střechu paláce.

Z POPELA VZLÉTNE NOVÝ FÉNIX

„Navrhuji, abychom tribunovi vzdali dík za znovuzavedení dávných demokratických pořádků.“ Baroncelliho hlas zněl slavnostně a Cola se na něj podíval nevraživě. Dobře věděl, že jeho samostatné rozhodování se dělo s Franceskovým tichým nesouhlasem. Chvála mu teď zněla jako blahosklonná výtka. „Třikrát třináct *dobrých mužů* je už dost, aby mohli vykonávat spravedlnost a měnit zákony.“

„Spravedlnost vykonává soud,“ zavrčel Cola nevrle. „Zákony jsem už přizpůsobil potřebám lidu. Není třeba je měnit. Ale rada třiceti devíti je občas užitečná.“

Baroncelli se zamračil. „Rada je vrcholný orgán lidové moci. Vážím si tvého úsilí, ale nemůžeme být jen poradní sbor k ruce tribuna.“

„Jakého tribuna?“ vypískl kdosi vzadu. „Všechny úřady ve Městě jsou závislé od libovůle Jeho Svatosti a o žádném tribunátu při Svaté stolici nebyla řeč.“

Cola bystrým pohledem vypátral útočníka. Ovšem. Pan Cocetto. Udavač. Včera se v něm řádně pohnula žluč, když zjistil, že ho zvolili v Lateráně. „Jsem rektor Jeho Svatosti,“ odpověděl poměrně klidně. „Tribun jsem jako zastánce lidových práv, jako to bývalo vždycky. To se práv pana papeže nijak netýká.“

„O tom, co se týká Jeho Svatosti, nebude rozhodovat nějaký samozvanec!“ vříkl Cocetto. „Pánové! Když dal papežský vikář souhlas k volbě tohoto sboru, vyšel potřebám římského lidu vstříc až dost. Navrhuju, abychom si zvolili jiného předsedu a ...“

„Ven!“ Colův zvučný hlas zazněl s takovou silou, až se Cocetto přikrčil. „Okamžitě zmiz z Kapitolu, kryso!“

Cocetto našel zastánce. „Nemůžeš vyhodit zvoleného delegáta,“ ozval se Andrea Normano energicky. „Nejsem Cocettův přítel, ale byl řádně zvolen v Laterán zrovna jako ty v Regole!“

„Jako já?“ Cola bouchl pěstí do stolu. „On jako já? A kdepak zvolili tebe, Andreo? Tak nejspíš v Palestrině.

Jsi zrádce a přisluhovač Colonnů! Seber se a jdi s ním. Jdi sám, než zavolám stráže.“

Andrea se zvedl, mlčky se uklonil shromáždění a důstojně odešel. Cocetto odcupital za ním. „Nepij tolik,“ řekl polohlasně Pandolfo vedle Coly a chytil ho za ruku, která sahala po poháru.

Cola ho setřásl. „Všichni se napijeme,“ řekl se smíchem. „Zbavili jsme se dvou vší a teď jsme tu samí přátelé. Co říkáš, Francesco? Ty první přece myslíš, že k oslavě je důvod.“

„Vyhostit nedobré ze shromáždění dobrých je spravedlivá věc.“ Baroncelli se usmál. „Na tvoje zdraví, tribune.“

„Na klid a mír.“

„Jednejme,“ řekl Baroncelli a postavil prázdnou číši na stůl. „Jistě jsi nás nedal svolat jen tak. Co potřebuješ tak naléhavě?“

Cola upadl do rozpaků. „Já? Nic.“

„Jak to, nic? Ta volba byla překotná, skoro ze dne na den. A nic? Dal jsi nás svolat, sotva sečetli hlasy.“

„Chtěl jsem vás uvítat. A podívat se, koho mi dal ku pomoci můj lid.“ Cola pokynem přivolal sluhu a dal si znovu nalít. Vrchovatě. „Ostatně jsem byl o to požádán.“

Oči všech se zvolna obracely k Baroncellimu. Nikdo nepochyboval, že to byl on, kdo uplatnil na tribuna vliv. Jen Francesco, který věděl, že tomu tak není, neporozuměl němé otázce.

Pandolfo zasáhl. „Má-li to být oslava,“ řekl a odsunul Colovu číši, „tak ať pijou všichni. Proč ne? Pro jednou si to snad zasloužíme. Ale začněme pracovat brzy. Za to se přimlouvám i já.“

„Za tři dny.“ Colův jazyk se už trochu pletl.

„Ale já chci vědět už dnes, kdo pustil do Města uherské verbíře,“ ozval se neodbytný Baroncelli. „Řekl jsi, že v neapolském sporu udržíme nestrannost. Jaká je tohle nestrannost? Minorbino byl léta vězněm neapolské královny. Zabavili mu statky. Ať spravedlivě či nespravedlivě, nechat ho přijít do Říma najímat vojsko pro uherského krále je totéž jako vyhlásit Neapoli válečný stav.“

„Neapol neudržela Abruzzy," řekl Pandolfo. „V Aquile sedí lidé uherského krále a máme ji hned vedle. Chceme se zbavit válek, ne je rozmnožovat. S tím souhlasím."

„Francesco má pravdu, Pandolfuccio." Cola potácivě vstal a porazil pohár. Červené víno stékalo po stole. „S Minorbinem musíme skoncovat. Uherský král je přece jen ..." Škytl. „Barbar ze severu."

Pandolfo se na něj překvapeně podíval. Nebylo to tak dávno, co s Colou vážně hovořili o vyhlídkách Ludvíka Uherského a Jany Neapolské. Ohrožení bylo blízko a nebylo radno vyhledávat spor. Chtěl něco říci, ale při pohledu na Rienza se odmlčel. Pije a pije. Musíme ho hlídat. Za tři dny nesmí do rady přijít opilý.

Za tři dny byl Cola střízlivý. Možná až příliš. Do rady se dostavil včas a k obecnému úžasu ho doprovázel Cocetto s Andreou.

„Dals svolat lidové shromáždění," napadl ho Baroncelli, „a nám jsi neřekl nic?"

„Chci přiznat chybu veřejně," odsekl Cola. „Nevím, proč bych to měl dělat dvakrát."

„Chybu? To myslíš tyhle dva?"

„Tyhle dva, které zvolil lid. Musíme si umět odpouštět."

„A to říkáš ty?" Pandolfo se postavil vedle Franceska. „Ty, který jsi vždycky hlásal nesmiřitelnost k zrádcům?"

„Ať to odvolá," ozval se Cocetto drze. „Já nejsem žádný zrádce."

Cola se na něj zádumčivě podíval. „Nejmenoval tě."

„To ještě mohu!" vykřikl Pandolfo horkokrevně.

„Mlč." Rienzo se rozhlédl po ztichlých mužích. „Doprovoďte mě. Chci mluvit k lidovému shromáždění a chci, abyste to slyšeli."

„Napřed mluv k nám," řekl Pandolfo nesmlouvavě a chytil ho za ruku. „Scházíš se s papežovým vikářem za našimi zády."

„Scházím se se svým spoluvladařem. Nevzpomínáte si, že v květnu jsme byli dva? A jen pro zaneprázdnění biskupa z Orvieta ..."

„Nevytáčej se. Sám jsi ho odstranil z rozhodování a všichni víme proč. Takže teď chceme vědět, proč to má být jinak."

„Na to ti neodpovím. Ne teď a tady. Pojď a ptej se mě před lidmi."

„To taky udělám. Ale budu se ptát zdola.“

Cola zachmuřeně sledoval své nejvěrnější, jak opouštějí místnost, a poslouchal jejich kroky na schodech.

Ušklíbající se Cocetto a mlčící Andreazzo za jeho zády mu nepřipadali jako velká opora. Cítil se krutě ponížený a nemohl nic. Domníval se, že nemůže.

Postavil se do okna a shlédl dolů na tržiště. Ve shromážděném davu to zahučelo, ale nikdo nevykřikl na pozdrav. Viděl znepokojené, úzkostlivé tváře. Klepy se po Římě šířily bleskem. Kdekdo věděl, že tribun už není tribunem, že dává vínu přednost před svým úřadem, že vyjednává za zavřenými dveřmi, ačkoli to nedávno tak hrdě odmítl, a že k své radě zve i nepřátele. A na čí popud? Mezi Římany nebylo mnoho lásky k papeži, který zanedbával své město a v jeho okolí podporoval loupežníky, protože co jiného byli jeho rektoři. Rienzo jim na chvíli ukázal světlou cestu svobody a spravedlnosti, ale když po ní vykročili, staví jim do cesty zátaras.

Pandolfo a Francesco vyšli z paláce a postavili se do první řady. Cola si hořce uvědomil, že *je* lidé vítají. Dokážu to? pomyslel si. Kolikrát stál už před mlčícím davem, aby ho strhl zuřivou výmluvností. Zatím se mu to vždycky povedlo. Ale dokážu to, i když jsem v neprávu? V neprávu jsem býval i jindy, jenže jsem o tom nevěděl. Dnes ano.

Začal mluvit. S uspokojením si uvědomil, že řeč ho rozohňuje jako kdykoli a hlas ho poslouchá. Nic pro něj nebylo snazší než obalit slovy prázdno, aby vypadalo jako myšlenka. Za chvíli cítil, že začíná dostávat shromáždění pod svou moc. Rušivě působily už vlastně jen zamračené tváře Pandolfa a Baroncelliho. Vedle nich se znenadání vynořila Cecca s Odorikem. Cecca se dívala nahoru, Odoric na ni. Jak dlouho jsem ji už neviděl? pomyslel si mezi dvěma plamennými slovy. Dřív byl zvyklý si s ní povídat o všem, co se dělo. Odcizila se ona, nebo se on ztrácí sám sobě a lže? Ano, lže. Pravdu by mohl říkat i Cecce.

Skončil. Papežův vikář si vyžádal veřejnou omluvu za vyhnání svých lidí a Cola předobře věděl, jak je to nepopulární. V zajetí jeho hlasu se tváře dole vyjasnily, ale teď na ně znovu padal stín. K čertu, to musím pořád jenom mluvit, abych je udržel? pomyslel si zlostně. Z dlouhé řeči mu vyschlo v hrdle a neodolatelně se mu vybavila představa plné konvice.

„Zatím jsi řekl nic mnoha slovy," vykřikl zdola Pandolfo. „Jenom ses omluvil za spravedlivý čin. Už ses veřejně zřekl svých výnosů. Snad to nebyly ty nejlepší, ale nezřekl ses potají i jiných?"

„Můj lid ví o všem, co podnikám." prohlásil Cola nenucené a naprázdno polkl slinu, jak se mu před očima znovu objevila svůdná konvice. Měl co dělat, aby vydržel u okna, jak ho přestalo najednou zajímat celé shromáždění. Pít! „Chci vládnout podle vůle a přání pana papeže a dodržet jeho podmínky, které mi přinesl pan kardinál."

„Jaké podmínky?" zařval Baroncelli. „O těch jsi nám neřekl vůbec nic!"

„Zatím jsem neměl čas."

„Na co?"

„Neměl jsem čas je prostudovat," odpověděl nejapné a pokusil se o úsměv. Výmluvnost mě opouští, běda. To je tou žízní.

„Neměl jsi čas je prostudovat, a přesto jsi se zavázal?"

Zdola to zahučelo. Cola se vzchopil a prudkým pohybem si zjednal ticho. „Kdo ti dal právo pochybovat o mně a o našem panu papeži?" vykřikl zvučně hlasem. „On by si nežádal zbavit římský lid jeho nezadatelného práva! A já..."

„Co je to nezadatelné právo lidu?" vykřikla z ničeho nic Cecca. „A co si pod tím představuje papež? Co ty? Co pan kardinál?"

Zdědila moji schopnost, uvědomil si s neosobním posměchem sám sobě, když to v davu vzrušeně zahučelo. Vzchopil se a znovu zahovořil vemlouvavým hlasem. Zase ztichli. Mezi rozmáchlými gesty koutkem oka pozoroval Cekku, která něco zaujatě vykládala Pandolfovi, pak se otočila a sledována Odorikem se drala pryč. Oddechl si. Už nepromluví, a když, tak ne tak zblízka. Má dcera. Zmlkl a sklonil čelo do dlaní.

„Co je to nezadatelné právo lidu?“ opakoval dole Pandolfo nesmiřitelně. „Chceme to slyšet od tebe. Nezveřejníš-li podmínky tajného ujednání...“ Překvapeně se odmlčel. Tribun beze slova couvl od okna. Užaslá skupina dobrých mužů se dívala, jak přešel ke stolu a zhluboka se napil rovnou ze džbánu. Než se vzpamatovali, schoval pod paží zbytek vína a byl pryč.

„Co jsi to udělal?“ Cecca stála před ním jako vtělené svědomí.

„Ty už jsi tady?“ řekl jen a znovu se napil.

„Najednou mi tě přišlo líto. Chtěla jsem ... Přestaň!“

Sáhla po džbánu, ale uhnul. „Ještě to vyhraju, holčičko. I proti papeži.“

„Proč jednáš s vikářem, když víš, že je proti tobě? Teď budou proti tobě i ti ostatní.“

„Nevšimla sis?“ Rychle do sebe zvrátil zbytek vína a škytavě se rozesmál. „Tak poslouchej. Ne teď, v noci. Vzpomínáš si? V den, kdy jsem vikáře uvítal na Kapitolu, odletěl sýček jinam. Už víc než týden krásně spím.“

„Zvlášť když jsi opilý,“ hodila po něm vztekle a odvrátila se, nesvá a zmatená. Tohle je on. Cizinec. A býval nejbližší. „To je tvůj konec,“ řekla jasnozřivě. „A čert mě vem, chci-li se na to dívat. Čert mě vem, jestli chci pořád poslouchat, co o tobě říkají.“

„Můj lid ...“

„Co je tvůj lid? Pár povalečů. Ostatní už prohlédli.“

„Cekko!“

Ucukla před vztaženou rukou. „Zasil jsi semeno, které klíčí,“ obvinila ho. „Zkazils mi duši. Mohla jsem se jen fintit jako jiné a nepřemýšlet, proč mi otec lhal. Proč mi lhal pravdu a proč ji necítí, když ve mně zůstala. Byla jsem na tebe hrdá.“

„Já na tebe taky.“

„Bojím se, že ani jeden z nás už nemá proč.“

Co tím chce říci? pomyslel si zmateně. Moje děvenka. Nejdražší, jediná. Já že nemám proč být na ni hrdý? Nebývá doma. Snad se mi nespouští, proboha?

Šel ji hledat, ale našel jen Livii v kapli, kde jí docela tichou mši sloužil Fra Gentile. Přiklekl a vzal ji za ruku. Pln myšlenek na

nejstarší dceru si ani nevšiml, že ucukla a že se kaplan mračí, jako by jeho přítomnost obřad rušila.

Neštěstí na sebe nedalo dlouho čekat. Hned nazítří odjel vikář bez rozloučení. Nechal jen vzkaz, aby se Rienzo ráčil obtěžovat do Montefiascone k jednání s legátem Bertrandem. Ačkoli sliboval bezpodmínečnou poslušnost, Cola se ušklíbl, když mu to vyřizovali.

„Můj život mi není dražší než jinému, ale taky ne méně drahý."

„Přijedete?" zeptal se lateránský opat, který mu pozvání přinesl.

„Už jsem vám přece odpověděl. Vyřiďte to tak."

Ten den se nenapil. Příliš ostře si uvědomil, že nastává čas zkoušky a že si musí zachovat všechny smysly nezatemněné. Večer šel za Livií do ložnice. Přijala ho s očividnými rozpaky.

„Co je ti?" zeptal se.

„Bolí mě hlava."

„Já vím, čekala jsi často marně."

„Už nečekám." Obrátila se ke zdi. Chvíli postál a odešel. Ve skutečnosti ani on neměl na manželské radovánky náladu. Šel do kanceláře a horečně pracoval. Dopisy. Listiny. Ve dne v noci.

Vyrušil ho až Pandolfo. Vtrhl k němu, jako by se nestalo vůbec nic. „Savelli vyvěsil výzvu k povstání na vrata kostela."

„Kterého?"

„San Angelo na rybím trhu."

Tam jsem dal malovat obraz. Cola vzdychl. „Co mám dělat?" zeptal se.

„Vzpamatuj se!" vykřikl Pandolfo. „V tísni tě neopustíme. Nechceme Savelliho a ostatní pány. Teď není čas na hádky."

Cola se vzchopil a dal zavolat velitele milice. Přiběhl ochotně, ještě ho poslouchali. *Rytíř a rektor pana papeže* napsal vzpurnému Savellimu předvolání do tří dnů před svůj soud. Milice vyjela, strhla rebelantskou výzvu ze vrat chrámu, ale když chtěla vyvěsit předvolání, nastaly potíže. Spíš nedopatřením. Uherský verbíř Pipino z Minorbina se objevil a začal s milicionáři hádku, že povolení k výzvám na dveřích San Angela získal on. Nastala tahanice. Rienzův list se octl na zemi a jeho lidé prchali s okrvavenou hlavou. Minorbino a jeho branci byli ostří bojovníci.

„Vlastně má pravdu," řekl Cola, když mu to přišli ohlásit. „Povolení jsem mu vydal sám. Měli jste Savelliho výzvu nechat strhnout jeho."

„Odpusťte!" vykřikl pobouřený velitel. „Sám jste nás poslal. To má milici po ulicích Říma honit kdejaký cizinec?"

„Proč jste se dali?"

„Bylo jich víc."

„Tak dobře," rozhodl Cola, který incidentu nepřikládal žádnou zvláštní důležitost. „Pohovořím si s Minorbinem. Musí za oznamovací místo zaplatit dvojnásob a příště se chovat slušně, nebo ho z města vyhostím."

Minorbino na obsílku odpověděl zvláštním způsobem. Opevnil se v kostele San Salvadore. Cola se popudil a poslal proti němu jízdní četu s rozkazem přivést je násilím. Obležení se ubránili. Nejen to. Vojáky pobili i s velitelem a zvon San Angela se rozezněl na poplach.

Cola dal zvonit z Kapitolu, aby svolal lid. Incident se mu vůbec nehodil, ale pomalu začal vypadat jako skutečná vzpoura. Možná byl Minorbino spolčen s Colonny, kteří za něho orodovali kdysi dávno, když byl ve vězení neapolské královny.

Zatímco se strojil do zbroje, objevila se Livie. Oči jí plály. „Chceš, aby nás tu všechny zardousili?" vykřikla. „Nečekám. Nezůstanu už na Kapitolu ani minutu."

„Kam chceš jít?"

„Kamkoliv, ale bez tebe. Už toho mám dost."

„Je to pár výtržníků," řekl chlácholivě. „Lidé si s nimi už poradí."

„Lidé? A kde je máš?"

„Přijdou. Neslyšíš kapitolský zvon?"

„Já ano," řekla sarkasticky. „Ale oni asi ne. Jen se podívej."

Vyběhl na balkón a strnul. Tržiště bylo prázdné. Skoro. Pandolfo, Baroncelli a pár popolánů. Zdecimované zbytky milice.

„Přijdou," řekl zbledlými rty. „Jako fénix vstanu zas z popela."

Sešel na tržiště. Vystoupili na koně a čekali. Zdola v ulicích bylo slyšet hluk, jak se šikovali jejich protivníci, ale nikdo nepřicházel na opuštěný Kapitol. Františkáni od Aracoeli se pro jistotu ztráceli po

pěšinkách k Foru Romanu. Povědomá postava mezi nimi vzala Colovi dech. Ale mlčel a nezadržel ji. Co je to žena ve chvíli zhroucených nadějí!

„Trubky," přikázal. Obrátil se k nepočetným posluchačům a pronesl k nim řeč. Už poslední. Zatratil závist, která ho nutí v tak krátké době opustit tribunát. Opuštěný už nemluvil o rektorovi pana papeže. Dokonce zaplakal. Měl slzy pohotově, ale tentokrát ho skutečně tlačily. Konec. Není už bezpečno v mém Římě, kde mě neposlouchá ani milice.

Té křivdil. Sváděla právě v ulicích boj s tlupami Savelliho, ale to už neviděl. Za zvuku trubek, s vlající korouhví sestoupil z Kapitolu, aby si dopřál aspoň slávu volného odjezdu, a zamířil k řece daleko od Marcellova divadla.

Cecca vyběhla na tržiště a našla už jenom Pandolfuccia. „Kde jsou?"

„Složil tribunát a odejel. Mne ustanovil svým vikářem." Pandolfo se ušklíbl. „Podivný úřad. Nevím, jak bych se k němu vůbec mohl hlásit, až se do Říma vrátí starý Colonna."

„Přece se nevrátí!" vykřikla. „Přece ho lidé nenechají!"

„Má tady svůj dům. A lidé? Kdepak jsou?"

„Přijdou!" prohlásila s přesvědčením. „Jak je mohl tak zradit?"

Měla pravdu. Hloučky se zvolna trousily vzhůru, ozbrojené jen zčásti, jak každý něco stačil popadnout. Někteří s holýma rukama, ale odhodláni bránit svobodu, kterou jim ztělesňoval tribun.

Ten už ujížděl k tvrzi nad mořem, kde velel jeho švagr Conte. Kapitol zůstal opuštěný. Nikdo nevěřil, že nadobro.

DOZVUKY

„Vzpomínám s bolestí na tvoje začátky. V té době jsem si co chvíli opakoval s Ciceronem: Kdo je ten, jenž naplňuje můj sluch tak mocným a sladkým zvukem? Nechtěj teď, prosím, abych musel říkat: Kdo je ten, jenž zraňuje můj sluch mocným a nevábným hlukem? Zapřísahám tě, chraň se zohavit vlastníma rukama nejvzácnější tvář své slávy! Základy svého díla můžeš rozkotat jen

ty, nikdo jiný. Tvůrce je nejlepší bořitel. Víš, jak těžký byl vzestup k slávě. Dolů to jde líp. Ale pád z výše je vždycky nebezpečný. A co je výš než čest a sláva, na jejichž nedostupném vrcholu jsi trůnil? Zapři se, zůstaň stát a neposkytni smějícím se nepřátelům a truchlícím přátelům smutné divadlo svého pádu. Zdarma jsi slavné jméno nezískal, ani ho neudržíš.

Nepíšu ti to jenom tak. Když jsem opustil kurii, došly mi listy přátel se zprávou o tvých skutcích, tak nepodobnou těm dřívějším. Už nemiluješ lid, jako kdysi, ale jeho nejhorší část. Tu následuješ, kryješ, obdivuješ. Jsi vůdce dobrých, či ochránce ničemů? Tak se nám zkalily hvězdy? Hněvá se božstvo? Kde je tvůj génius, Duch svatý, dobrý rádce, s nímž jsi hovoříval? Tvé skutky jako by ani nebyly z tohoto světa.

Ale proč se mučím? Věci půjdou dál a změnit je nemohu. Mohu jen utéci. Aspoň jsi mě zbavil nepohodlí. Z té duše jsem dychtil po tobě, ale odvracím své kroky. Nechci tě vidět jiného. Buď nadlouho sbohem, Říme. Je-li to pravda, chci raději odejít kamkoli.

Ale je to pravda? Můj přejemnělý sluch si zvykl nádherným zvěstem a tohle nesnese. Vždyť to, co říkám, může být i omyl. Kéž by byl! Nikdy bych se nemýlil raději. Velice si vážím toho, kdo mi psal. Ale co když závidí? Utěšuji se nevírou a odolám tomu říci víc.

Kéž mi můj přítel raději ublíží lží než jiný podlostí a hanbou! Lež je hřích obvyklý a každodenní. Vinu slova lze slovem očistit. Ale pro zrádce vlasti není odpuštění, žádný zvyk, žádná svoboda ten zločin neomlouvá. V jakou očistnou oběť bys mohl doufat, abys ho smyl? Sláva i hanba jsou nesmrtelné. Nedbáš-li svého dobrého jména, važ aspoň mé. Víš, jakou bouři svou hanbou svoláš na mou hlavu? Dokud je čas, uvaž, co činíš! Přísně zpytuj sám sebe a neobelhávej se, kdo jsi, kdo jsi byl a kam jsi došel, kam až je vůbec možné zajít bez okleštění svobody. Za koho ses vydával, jaké jméno sis přivlastnil, jaké naděje sis dělal, co jsi sliboval. Uvidíš, že nejsi pánem republiky, ale sluhou.

Sbohem.“

Petrarkův dopis římského tribuna už na Kapitolu nezastihl. Básník ho psal na cestě z Avignonu, kde se nalodil v den, kdy lidový Řím sváděl vítěznou bitvu u brány San Lorenzo. Ač to nevěděl, odjížděl v poslední chvíli. Zabití dvou předních Colonnů by mu život v Avignonu neusnadnilo. Tvrdohlavě mířil do Říma, ale v Janově změnil cíl své cesty. Nejen pro zprávu od přítele Laelia. Nejen pro vlastnoruční list tribunův, který dosvědčoval kruté pronásledování těch, koho v Římě Francesco pokládal za své přátele. Rozhodlo hlavně setkání s přízračnou lodí, jaká před časem hledala útočiště v Messině. Teď jiná z východu dovrávorala do Janova. Také Jadranem do Benátek, ale to básník ještě nevěděl. Zamořené lodi přijíždějí po moři a z jihu. Zvolil tedy opačnou cestu. Do Parmy.

Zatímco Janov a Benátky svíral strach z prvních mrtvých, kteří začali padat na ulicích, Lombardií nikým neznepokojován táhl k jihu uherský král.

Do Avignonu nedobrá zvěst zalétla až koncem měsíce spolu s ošemetným poselstvím anglického krále. Ludvík Wittelsbach a říšské stavy mu nabídly římskou královskou korunu. Kliment se zasmušil. Ani do budoucna ho nečekalo mnoho příležitosti k úsměvu. Jeho list Karlovi byl už vypraven. A i kdyby nebyl, stejně ho nemohl vzít zpátky. Na zásadách své svrchované pravomoci trval a potřeboval někoho, kdo by se přívalu uherských vojáků mohl s úspěchem postavit. Ostatně anglický král své jednání bral spíš jako předmět vydírání. Stěží mohl očekávat, že se zamýšlenou volbou papež souhlas vysloví. Ale že Karlovo postavení v německých zemích říše není tak úplně bez mráčku, to byl i Kliment nucen nahlédnout. Pro uklidnění svědomí věnoval svému králi vřelou modlitbu. Snad stačí.

Netušil, že jeho list, kvůli němuž přece jen pocítil cosi jako výčitky svědomí, sledoval nepřerušenou cestu mladého krále a zastihl ho na sklonku roku před Basilejí, zatímco v Itálii uherský král nerušeně pokračoval ve vítězné cestě na Neapol.

Karel dal pokyn kaplanovi a během jeho čtení se pátravě zadíval do tváře Burkharta Möncha, který byl v Basileji předním lucemburským straníkem. Záměrně nezavolal písaře, schůzka byla

zcela důvěrná. V Karlově stanu byli jenom čtyři. Pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic seděl po králově boku a zatím nepromluvil krom pozdravu.

Kaplan dočetl a nastalo ticho. Burkhart mlčel. Karel vyměnil pohled s Arnoštem a zeptal se: „Copak tomu říkáte, pane Burkharte?“

„Na to mám Vašemu Veličenstvu odpovědět teprve já?“ Burkhart pokrčil rameny. „Sám dobře víte, že takhle to nepůjde.“

Karel vzdychl. „Chtěl jsem vánoce strávit v Basileji. Mám k ní hluboký citový vztah.“

Mönchovou tváří přeletěl bolestný stín, což Karlovi ušlo, zato si toho dobře všiml arcibiskup. „Pane Mönchu,“ promluvil konečně a mávnutím ruky odeslal kaplana. „Informace, kterou nám laskavě ráčila poslat Jeho Svatost, nezvažuje náležitě všechny okolnosti, ale není v ní nic o tom, že by nebylo možné k ní připojit některé vysvětlující formulace. Já osobně jsem toho názoru, že tato kuriální informace je jen rámcová. Na to, abychom se dotazovali na podrobnosti, není čas, chce-li Jeho Veličenstvo strávit vánoční svátky v Basileji a trvají-li představitelé města na tom, že ho nemohou důstojně přivítat, dokud je nad městem interdikt, který zabraňuje slavnostnímu hlaholu zvonů.“

Karel pohlédl ze strany na Arnošta a usmál se. Sám by nedovedl opsat vznešenějšími slovy skutečnost, že říšské město Basilej ho odmítá uznat za římského krále, dokud jim nevymůže smír s papežem. Čekal to dřív, ale v Řeznu, Norimberku, Štrasburku neměl potíže. Slib papežské absoluce přidával až k vymáhaným darům. Ale Basilej zavřela brány pod tou neúprosnou podmínkou, přestože interdikt všechna říšská města tížil stejně. Bývala hlavními oporami moci zemřelého císaře. Ale ovšem, leckde biskup zvolený kapitulou na Bavorův nátlak bez papežského potvrzení interdikt nedodržoval. Basilejský biskup byl naproti tomu přísný. Už léta z honosné zvonice Münsteru ani z věží ostatních kostelů nezazněl svatý zvon.

Karel s tím počítal. Okamžitě, jakmile se dověděl o Bavorově smrti, vypravil do Avignonu poselstvo nejen se zprávou, ale i s dotazem, jak si počínat vůči těm, kteří až dosud kacíři

Wittelsbachovi zachovávali věrnost a dostali se kvůli tomu do papežské klatby. Přítel Pierre projevil vzácné nepochqpení. Patrně se domníval, že Bavorova smrt vyřešila situaci v říši, ale Karel věděl předobře, že synové mrtvého se vzchopí k odporu. Potřeboval co nejrychleji získat uznání bohatých, mocných měst zejména tady na jihu německé oblasti, kde býval Bavorův vliv nejsilnější. Dál na sever už zasahovala prozíravá ruka strýce Balduina, ač ani Porýní nemohl mladý král pustit ze zřetele natrvalo, ale pro ten okamžik stačil úspěch už dosažený, připojí-li se i Basilej. Poselstvo se vrátilo s papežskými listinami a tumáš, čerte, kropáč. Pierre, v tomto případě spíš Kliment, si okamžitě hřál svou polívčičku. Kdo uzná volbu kurfiřtů bez papežské aprobace ... Tohle se nelíbilo ani Karlovi. Arnošt vyslovil náznak řešení, na němž se dohodli už před příchodem Burkharta Möncha.

„Můj arcibiskup má plné moci udělit absoluci," usmál se Karel. „Jeho názor jste slyšel, záleží tedy jen na vás, jak se dohodneme. Domnívám se shodně s nálezem kurfiřtů, že má zvolený král sice papeži oznámit svou volbu, ale že tato formalita s sebou nepřináší odklad výkonu královské moci, ke které ho zmocnili kurfiřti. Osobní prohřešky jsou ovšem jiná. Nikdo z vás by jistě nikdy vážně neuvažoval o tom být spojencem skutečného kacíře. A když se oháněl svými výsostnými právy, leckdo o jeho kacířství zapochyboval. Lze se vám divit? Křesťanství nabádá i k milosrdenství, což jistě vzal v úvahu Svatý otec, když nepřipojil žádné upozornění, že text přísahy, jíž se zřeknete osobních činů zesnulého, by bylo možné rozšířit. Přísaha věrnosti pravému římskému králi už sama mluví za vaše dobré úmysly."

„Nejde o mne," řekl Mönch. „Vaše Veličenstvo ví dobře, že naše rodina věrně stála za vaším jasným otcem a tím i za vámi. Jen ve vašem vlastním zájmu vyčkávám s veřejným projevem oddanosti. Připravil bych se tak o větší část svého vlivu. Bude mi ctí ho teď uplatnit."

„Souhlasíte?"

„Navržené změny budou stačit. Ale prosil bych Vaše Veličenstvo o listinný doklad. Je samozřejmé, že osobní list pana papeže z ruky nedáte. Opis s pečetí zplnomocněného arcibiskupa zcela postačí.“

Arnošt se zvedl. „Dám ho vyhotovit,“ řekl stručně a vyšel ven.

Karel se usmál na svého hosta. „Musím se přiznat, že nové formulace i mně vyhovují líp. Vám, který jste byl bratr Jindřicha Möncha, nemusím vysvětlovat, proč a jak jsem byl zvolen na římský trůn. Ale nikdy by mě nenapadlo ani ve snu, abych na svém trůnu hájil jiné zájmy ještě před zájmy římské říše a jejích měst.“ Malinko zaváhal, než dodal: „I kdyby to byly zájmy nejvyšší.“

Mohl si to dovolit. Byli sami a Burkhart Mönch byl přítel, i když se choval tak rezervovaně. Ale možná to patřilo k jeho povaze. Karel ho znal jen zběžně. Před třemi lety v Basileji ho občas vídal. Letos zjara za ním přijel do Tyrol a nabídl mu své styky k diplomatickému jednání. Byl bratr Jindřicha Möncha a rytíř krále Jana se na něho vždy spoléhal. To stačilo, aby důvěra byla úplná. Společné byly docela určitě i zájmy nového krále a jeho měst. Papežských hrozeb a interdiktů si užili až dost. Je pohodlnější a výnosnější žít s kurií v míru.

„To městská rada ocení.“ Burkhart se malinko uklonil. Od chvíle, kdy spolu osaměli, byl ještě upjatější. Karel křikl na Buška a dal nalít víno. Host roztál jenom nepatrně a se zřetelnou úlevou uvítal návrat arcibiskupa, který mu umožnil odporoučet se a jít.

„Co s ním máš?“ zeptal se Arnošt přímo, sotva odešel.

Znělo to útočně. „Já? Vůbec nic,“ ohradil se Karel. „Je to rodinný přítel a chová se tak, ne?“

„Nejsi náhodou taky rodinný přítel? Jeho ženy, myslím.“

„Panebože ne! Co já vím, je vdovec a neoženil se už.“ Bušek zakašlal. Tak významně, že se po něm oba ohlédli. „Ty víš jako obvykle víc než já, Bušku. Je znovu ženatý? Vidíš, mně to ušlo.“ .

„Já nevím, jestli pan Burkhart je ženatý, ale o jedné dámě — mezi jinými — v Basileji vím. S Mönchovou rodinou měla co společného.“

V Karlovi zatrnulo vzpomínkou. Kateřina! Uvidím ji? Stěží. Kdoví, co se s ní stalo po tom všem. „To byla schovanka pana

Möncha, ale toho druhého. Burkhart s ní neměl nic společného. Ačkoli...“ Vzpomněl si na výjev před třemi lety, kdy se na Kateřinu díval z Burkhartova domu. Měli společnou zahradu. „Jeho dcera je provdaná za jejího bratra. Vztah otce a dcery. Pravda, někdy se to zvrtne, ale ona není taková.“

„Jaká?“

„Je věrná. Ne mně, bohužel.“

Arnošt se nevyptával. O Karlových historkách se dovídal jen nahodile, ale znal jich dost, ačkoli nezvídal. Dalo se čekat, že jejich počet daleko převyšuje jeho fantazii.

Karlovi vzpomínka na ošklivou Kateřinu, která byla jeho srdci o tolik milejší než proslulé krásky, zkrátila čekání. Zdálo se mu, že uplynula jen prchavá chvíle od Mönchova odjezdu a už otevřenou branou vyjížděl purkrabí s městskou radou, aby mu slavnostně složili hold. Přísaha se dála v Münsteru. Arnošt ji přijal se vznešenou velebností a krom tří zasvěcených nikdo netušil, že to, co říká, nejsou přesná slova papežského odpuštění. Při troše štěstí se dalo doufat, že Kliment se o změnách ani nedoví. A když, už bude pozdě. Vždycky trvá nejmíň dva měsíce, než zpráva dojde do Avignonu a zpátky.

Zvony se rozezněly. Nejdřív ten v Münsteru a po něm všechny ostatní. Věřící plakali radostí. Mnohým klatba tížila duši. Mladý římský král na své jízdě městem byl nadšeně vítán a pozdravován.

Miloval obřady. Při slavné mši k narození Páně se objevil v plné velebě královské důstojnosti. S mečem v ruce se zúčastnil bohoslužby a sám přednášel předepsané čtení ze svatého Lukáše.

„Vyšlo v těch dnech nařízení císaře Augusta, aby byl popsán svět. I šli všichni, aby zapsáni byli, každý do svého města.“

Jeho zvučný hlas se nezachvěl, když očima zabloudil k vyřezávané lavici, kde mezi městskými hodnostáři seděly jejich manželky. Poznal ji okamžitě. Byla vedle Burkharta a usmívala se. Ne, hlas se mu nezachvěl. Jen jeho srdce se chvělo. Čtení znal zpaměti a nezakoktal se, ačkoli se jeho myšlení tak příliš vzdálilo od svatých věcí. Kateřino! Najednou se mu zdálo, že jejího obrazu bylo třeba k dovršení pohody toho dne. Jeho hlas stoupal a jásal. Věřící

nadšeně poslouchali. Ne, takový požitek jim Ludvík Bavor nepřipravil nikdy. Nemohl, i kdyby se v jeho přítomnosti směla konat tak slavná bohoslužba jako dnes. Sám císař Augustus s mečem v ruce tu vyprávěl o svém nařízení. Ocenili to všichni. A hlavně všechny. Ženy na něm visely nadšeným pohledem.

Po mši se konečně sešli. Polichocení městští předáci mu na pozvání přišli představit své ženy. Mezi nimi i Burkhart Mönch.

Spíš za nimi. Patrně na pokyn jeho choti se přiloudali mezi posledními. „Doufám, že se účastníte slavnosti, kterou město pořádá na mou počest, paní," řekl Karel ledabyle a pozorně střežil Burkhartovu nehybnou tvář. „Rád bych zahájil tanec s chotí nejvzácnějšího přítele." A významně se uklonil Mönchovi, který neříkal nic. Ale z pohledu, který upíral na svou choť, Karel vyčetl muka jeho srdce.

„Obvykle netančím," promluvila Kateřina svým drsným mužským hlasem. „Ale pro potěšení Vašeho Veličenstva ráda udělám výjimku." Sjela pohledem k jeho nádherným vyšívaným střevícům. „Jen bych vám radila, abyste raději obul železné škorně, jaké nosí rytíři do boje. Bez slitování pošlapu každého."

„Schválně?"

„Ne, nerada. Neumím tančit. Učili mě to pilně, ale nemám vlohy."

„Nevadí, rád se dám podupat," usmál se dvorně.

„Pár prvních kroků snad svedu," souhlasila vesele. „Pak toho sám budete mít dost." Vzala manžela za loket. „Pojď, musím si sehnat něco na sebe k té slávě. Vůbec jsi mi neřekl, že někam půjdeme."

„Netušil jsem, že bys chtěla jít."

„Ne?" V jejím hlase byl výsměch. Obrátila se ke Karlovi a vysekla mu poklonu. Ne právě dvorskou, spíš po kavalírsku. „Muži začnou být nechápaví, Vaše Veličenstvo," řekla s úsměvem. „Když jsou manželé."

Nejsem manžel, pomyslel si. Díval se za nimi, jak odcházejí ve vzrušeném rozhovoru. Ach k čertu! Přísahám, že nebudu nechápavý. Jindřich Mönch, její modla, je mrtev víc než rok. Třeba už zapomněla, vždyť se vdala. A tenhle jeho bratr? Vybavil si před

očima vždy záhadného a přitažlivého rytíře. Ne, Burkhart se mu nepodobá vůbec ničím. Snad si ho vzala jenom kvůli tomu jménu. Či v první chvíli zoufalství, které stárnoucí ctitelé umějí využít. Ostatně uvidíme. Vypadá ženštěji a nějak jinak. Či mi tak zesládla dlouhou odlukou. Tady, v Basileji, jsme se před třemi lety milovali. Potom mi řekla, patřím k němu. A dost. Ona mně. Ošklivá světákovi, kterému málokterá odolá. To mě tak vábí? Kdoví. Možná ta nezvyklost její bytosti a jméno. Kateřina. Můj osud, láska. Moje trápení.

Ale zdaleka nevypadal ztrápeně, když se strojil k plesu. Arnošt ho navštívil, nevolán a nečekán.

„Copak?“ přivítal ho Karel rozpustile. „Půjdeš si také zatančit?“

„Vymluvil jsem se, že slavnost je příliš světská,“ řekl arcibiskup a spustil se do křesla. „Jak se tak na tebe dívám, tuším nejhorší. Nechci to vidět. Spíš nechci, aby se někdo mohl dovolávat mého svědectví. Strávím ten večer na modlitbách a nedovolím, aby mě rušili.“

„Co se ti na mně nelíbí?“

„Netušil jsem, že sis na válečnou výpravu vzal tak výstřední šat,“ usmál se arcibiskup. „Vypadáš jako švihák z Paříže.“

„To je dobře. Chci tak vypadat.“

„Pány to nepotěší.“

„Jejich ženy ano. A ženy jsou skuteční vladaři. Podívej, tenhle těsný kabátec, ty přiléhavé nohavice, rukávy vlající jako roucho jeptišky mi s sebou dala Blanka. Chtěla, abych to nosil. Proti tomu snad nemůže nic namítat ani tak ctnostný arcibiskup jako ty.“

„Jiní budou namítat. Neměl bys popouzet své příznivce, můj královský příteli. V chrámě jsi četl krásně, ženy slzely. Ale dokaž jim a hlavně manželům, že znáš a ctíš boží přikázání.“

„Mohu ti odpřisáhnout, že nemíním navazovat nové známosti,“ řekl Karel nevinně a otočil se před zrcadlem.

„Z toho tě nepodezírám. Jde o Mönchovu choť.“

Karel chvíli mlčel. Pak přisedl k Arnoštovi a vzal jeho ruce do svých. „Mohu se ti vyzpovídat z pokušení,“ řekl. „Proč ne? Rád bych, ač sis jistě všiml, že to není žádná krásná svůdnice. Na to máš oko.“

„Má zvláštní kouzlo. Jistěže trochu neobvyklé, ale ty nemáš rád obyčejné věci.“

„Chápeš, že pro mne dnes vlastně skončilo napětí minulých dnů? Našli jsme cestu k vyrovnání. Ty jsi ji našel a já jsem tu už jen k oslavám. Nemohu zklamat Blanku a obléci se důstojně a šedě. Zazlívala by mi to víc než...“ Vzdychl. „Doufej, příteli. Věci nejsou tak jednoduché. Ona není obyčejná žena, jak jsi správně uvedl. Nebudu si jist až do poslední chvíle.“

„Doufám, že se nedočkáme těch posledních chvil.“ Arnošt vstal. „Už jsem přemýšlel i o tom, že pana Möncha zavedu někam stranou, aby se nedíval. Ale nechci ti usnadňovat cestu.“

„Nemudruj a hlavně si nic nevyčítej,“ zasmál se Karel. „Bude-li ona chtít, provede svou, i kdyby ji on přitom držel za ruku.“

„Znáš ji dobře.“

„Znal jsem ji. Tři roky jsou dlouho, ale v tomhle se určitě nezměnila. To jsem viděl už před chrámem. Mám pana Möncha rád, ale on mě ne. Už jsem pochopil, proč za mnou tak stojí. V téhle rodině, můj milý, je jiný vozataj. A drží uzdu pevně, na to vezmi jed.“

Arnošt smutně pokýval hlavou. „Vidím, že už se můžu jenom modlit, aby to nedopadlo příliš zle.“

Také v domě pana Möncha se chystali na ples. Vlastně paní se chystala. S podivným úsměvem stála před zrcadlem v nových šatech a její choť ji smutně pozoroval od dveří.

„Chceš být krásná,“ řekl konečně s povzdechem.

„Já?“ Soucitně se na něj podívala. „Přece nejsem padlá na hlavu. Já a krásná! Ty šaty na mně vypadají jako nepodařený vtip.“

„Usmívala ses na svůj obraz.“

„Taky je čemu se usmívat. Smál by ses jako blázen, kdyby ses podíval líp. Ale nechci udělat ostudu, tak se strojím. I šperky, vidíš? Tolikrát jsi naléhal, abych se v nich ukázala. Dočkal ses.“

„Kateřino,“ řekl rychle, „přece nemusíme nikam chodit. Mohu se omluvit nevolností, jakkoli.“

„Nebuď zbabělý,“ přerušila ho.

„Zbabělý? Jak to myslíš?“

Obrátila se k němu naplno. „Tak jak to říkám. Vždycky jsme k sobě byli upřímní. Proč najednou už nejsi?“

„Přece víš, oč jde,“ řekl temně.

„Vím, ale chci to slyšet jasně řečeno. Přece nebudeme chodit kolem sebe a dohadovat se, co ten druhý. Ne, Harti, tak nás neponižuj. Nejde o něco, jde o někoho. A nechápu, proč se bojíš to vyslovit.“

„Projevil přání poznat manželky, aby se mohl s tebou setkat,“ vybuchl Burkhart. „Nemysli si...“

„Myslím si přesně to, co ty,“ usmála se. „Já jsem se s ním taky chtěla setkat. Byla jsem ráda, že to zařídil.“

„A kvůli němu půjdeš na ples?“

„Ano, kvůli němu. Jinak by mě to vůbec nebavilo.“

„Týráš mě schválně?“

„Týrám tě? Jak, prosím tě? Týrala bych tě, kdybych lhala a snažila se tě podvádět. Karla mám ráda, už dávno. To mi zůstalo. A nevím, proč bych neměla, je milý. Krom toho je syn svého otce. Službu tomu rodu jsem zdědila. Stejně jako ty.“

„Stejně?“

„Co je víc? Milenka, nebo bratr? Snad stejně. Možná víc, možná míň.“

„Také on byl tvůj milenec.“

„Byl. Ale předtím než...“ Odmlčela se a stiskla rty. „To už neplatí,“ řekla s odvrácenou tváří. „Ty víš, co bylo pak.“ Mlčel. Dívala se na něj s vědomím, že mu je mnoho dlužna. I kdyby jen za ten rok nevtíravého, nesobeckého porozumění. „Myslela jsem, že víš, že Jindřichovi budu vždycky věrná, jak jen živá může být věrná mrtvému. S jedinou výjimkou.“

„Nikdy jsi nemluvila o Karlovi Lucemburském,“ řekl temně.

„Nebylo proč. Pročpak sem pleteš Jeho Veličenstvo?“ Vzala hřeben a tvářila se jako každá žena, která se zabývá svým účesem. Mám? Jednou se to stát musí. „Stojíš-li ještě o to, Harti, tak v noci přijď.“

Omráčeně se na ni díval. Brali se už s tou podmínkou. Že možná nikdy nepřebolí smutek. Synáček Jindřicha Möncha, který před světem byl jeho, se narodil a rostl a pořád nic. „Chceš mě uklidnit.“

„Jistěže tě chci uklidnit. Je mi tě líto, když se takhle trápíš. Dobře vím, že si to nezasluhuješ.“

„Netoužíš po mně jako žena.“

„Ne, ale myslela jsem, že ty toužíš po mně.“

„Toužím po tobě. Ale nechci tě z donucení.“

„Kdopak mě nutí? Přece jsem neřekla, abys mě přišel znásilnit.“

„Tak proč?“

Vzdychla. „Byla jsem upřímná do krajnosti. Možná jsem neměla říkat, že po tobě netoužím. Ale mám lhát? Snad jsem ti byla dobrou ženou.“

„Tou nejlepší,“ řekl vřele. „Mým nejdražším přítelem.“

Vztáhla k němu ruku. „Pojď.“ Zašli spolu vedle, kde spalo dítě. Kateřina stála nad ním mlčky a jako vždycky hledala v drobné tváři známé rysy. Zatím je nenalézala. Tvář Jindřicha Möncha byla vždycky tváří muže. Nikdy dítěte. Dívala se upřeně, jako by chtěla synovi svou vůlí vnutit otcovu podobu. Jednou, snad. „Nikdy má touha už nebude patřit živému, Harti,“ řekla vážně. „Tak jsi to přijal. A jestli sis myslel, že to přebolí, zmýlil ses, ale bez mé viny. Touha je mrtvá a její ostří zvolna zetlelo. Myslím, že už ti můžu dát, co žena dává muži, ale připadala bych si proradná, kdyby to bylo z mé touhy. Chápeš mě? Jsi pro mě nejbližší živý a už rok jsi ten nejlepší otec jeho synovi.“

Utkvělá představa ho neopouštěla. „Proč právě dnes?“ zeptal se žalostně, místo co by se zaradoval.

Kateřina se rozesmála. „Jdi k čertu,“ řekla vesele. „A v noci si dělej, co tě napadne. Snad to konečně bude něco rozumného. A už pojď. Nechci zmeškat zahájení.“

Už mlčel, ačkoli si hořce vzpomněl, s kým hodlá římský král zahajovat ples. Dokonce bude tančit! Ona!

Tančila. V koutcích jí cukalo a Karlovi taky, když poznal, že naprosto nelhala. Jejich tanec byl svérázný a plný nečekaných skoků.

„Už máš dost?“ zeptala se za chvíli.

„Tance skoro ano, ale musím s tebou mluvit. Dřív se neopustíme.“

„Ostatní čekají a většinou jim to jde,“ usmála se. „Ty tančíš rád.“

„Musím tě zítra vidět,“ řekl naléhavě a ucukl ohroženou nohou právě včas. „Nikdy jsem nezapomněl, Kateřino.“

„Jak vidět?“

„Nejradši jako kdysi, ale třeba taky jenom tak. Docela jak budeš chtít. Vyměnit několik přátelských slov či polibků.“

„Oboje bez svědků,“ dodala.

„Souhlasíš?“

„Ne. Tobě se chce krásného dobrodružství a já už na to nejsem, Karle. Ten nešťastník, který si mě vzal, představ si, žárlí. Zbytečně bychom ho trápili.“

„Mne můžeš trápit?“ zeptal se bolestínsky.

„Ty se netrápíš,“ usmála se. „Ne jako on. Ostatně za ten večer si smluvíš tolik dostaveníček, že ti ušetřím práci s vymýšlením, jak by ses vymluvil.“

„Tobě bych se nevymluvil,“ řekl vážně, „nikdy jsem nepoznal ženu ...“

Dupla mu na nohu a tentokrát možná schválně. „Moc ráda jsem tě viděla. Sleduju s potěšením tvou dráhu a vždycky ti budu pomáhat. Nejen já. Podle mých sil i Harti. S tím už se musíš spokojit, můj milý. Ty víš, koho jsem vždycky milovala. A miluju.“

„Vdala ses.“

„Ano, loni v říjnu. V prosinci se narodil můj syn. Chtěla jsem, aby měl Mönchovo jméno.“

„Ty ses bála mít dítě bez manžela?“ zeptal se s úžasem. „Ty?“

„Ne. Ale nejsem tak hrdá, abych pro svůj pocit nezávislosti obětovala štěstí dítěte. Co by z něj mohlo být bez počestného jména? Než doroste, strojím se a tvářím jako počestná měšťanská paní. Moc mi to nesluší.“

„Na tom nezáleží. Vidím tě jinak.“ Políbil jí ruku a nabídl jí rámě. V tanci s ní pokračovat by byla výstřednost. „Rozmysli si to a přijď,“ řekl tiše. „Budu čekat.“

„Nečekej. Nepřijdu.“ Usmála se na Burkharta, který je sledoval stísněným pohledem, a uklonila se. „Děkuji Vašemu Veličenstvu za tu poctu.“

„I já děkuju vám za nezvyklý požitek.“ Předal ji manželovi kuckající smíchy a rozhlédl se po sále. Ano, teď už je musím provést všechny. Napřed radši ty staré a nehezké a pak už mě čeká jen rozkvetlé mládí. Dost je tu líbezných dívek a paní. Dost.

Dvornou rozpravu vedl i s pýřící se purkmistrovou chotí, která ducatými tvářemi a šířkou boků předčila dokonce Markétu na Tyrolu. Kamkoli se hnul, sledovaly ho rozzářené zraky. I jeho průvodci se činili. Docela mu ušlo v nastalém ruchu, kdy Kateřina zmizela. Pohřešil ji o půlnoci, když pohledem zabloudil k jejímu místu, a na chvíli ho zaplavil smutek. Možná ji už nikdy nespatřím. Nelze jít do Mönchova domu jenom tak. Ostatně je třeba opustit Basilej, ještě je příliš mnoho měst k navštívení. A Praha, na kterou se těšil s nedočkavostí milence.

„Co je vám, Vaše Veličenstvo?“ zeptala se jeho tanečnice nečekaně. „Tak náhle jste se mi vzdálil.“

Karel ji při obratném kroku přitiskl blíž. „To jistě nebyl můj úmysl, krásná paní,“ řekl s úsměvem, protože už dávno probíral řadu těch žádoucích. „Myslel jsem na to, že ve vašem vlídném městě mi zbývá k potěše už jenom zítřek. Pak budu muset pryč.“

„Zítřek?“ zamyslela se. „Smím Vašemu Veličenstvu nějak přispět k pohodě toho dne?“

Podíval se na ni. Svůdná pusinka. Proč ne? Kterápak z těch zachmuřených tváří patří manželovi? Co na tom záleží! Naklonil se k tanečnici a hbitě smluvil podrobnosti.

Nebyla jediná. K ránu měl dostaveníček nejmíň pět, jak se mu u každé další zdálo, že se jí ta předchozí nevyrovná, a s úsměvem přemýšlel, jak čelit složité situaci příštího dne. *Ušetřím ti práci s vymýšlením, jak by ses vymluvil.* Znovu posmutněl. Zná mě dobře. Jenže nevěří, že by nebylo těch ostatních, jen kdyby ona řekla ano.

Ples skončil. Značně nevrlí mužové si odváděli domů povídavé a rozradované ženy. „Jestlipak něco podobného bylo možné za toho protivného Wittelsbacha!“ švitořila neúnavně purkmistrova choť.

Její dcerka se jen zasněně usmívala. Byla roztomilá, ale mladinká a nevinná. Karel se držel zpátky, jenom jí šeptal lichotky určitě procítěněji než její matce. „Už ty bohoslužby a pak ten tanec! Proč jste se vlastně drželi tamtoho císaře?“

„Škoda že umřel,“ zavrčel purkmistr. „Mně byl milejší.“

„Za koho mě to provdali!“ vykřikla paní pateticky. „Máš oči?“

„Hodnost a majestát císaře není ve frivolním natřásání,“ odsekl. „Tomu nerozumíš, slepice.“

„Když slepice, tak slepice,“ nedala se. „Sláva, že aspoň jednou jsme viděly na tom vašem smetišti kohouta s nádhernými pery. Uznali jste ho. Proč teď vrčíte?“

„Protože zbláznil všechny ženské. Neviděla jsi? Tančila i Kateřina Mönchová! Ale napíšu papeži. Tohle je chráněnec Svaté stolice?“

„Co ti na něm vadí? Je snad hloupý?“

Zarazil se. „Ne, je chytrý. Možná až moc. Vlastně to s ním snad půjde, když ho udržíme svým ženám od těla. Ten ples sis vymyslela ty. Neměl jsem na to přistupovat.“

„Pro jeden ples!“ řekla smířlivě a zavěsila se do něj. „Je zdvořilý. To se nediv, že jako všechny i já ráda poslouchám hezké řeči. Od tebe se jich nedočkám.“

Podíval se na ni a povzdechl si. Hora masa. Byl prý vychován ve Francii. Umí se lichotivě podívat i na to, co odpuzuje. Spíš je to hodné obdivu. A proč se vlastně čertím? Právě já! Mou choť mi určitě neodloudí a dceru si už ohlídám. „Možná papeži nenapíšu,“ řekl na ústupu. „Až co řeknou zítra ostatní.“

V ostatních rodinách bylo hůř. Leckdo měl mladou a půvabnou ženu, a ty většinou neměly čisté svědomí. Odpovídaly jen ledabyle a myslely na zítřek. Manželům neušlo, že něco je v nepořádku, a celkem právem to spojovali s osobou nového císaře. Ten usnul spánkem spravedlivých, sotva ho uložili, a ani ve snu ho nenapadlo, že vzbudil takové pobouření ve městě, které ho pohostinně přijalo.

„Vzbuď se, Veličenstvo.“ Bušek stál nad ním, sotva se rozednilo.

„Zbláznil ses?“ utrhl se na něj Karel. „Víš, kdy jsem šel spát?“

„Taky vím, že jsi říkal, že máš dnes spoustu povinností.“ Bušek se ušklíbl. „Jedna z nich se ti hlásí už teď.“

„Cože? Žena?“

„Ne. Muž, ale patří k ženě. Říkal, že si ho budeš pamatovat. Pamatuju si ho i já. Jacques.“

„Jacques? To mi neříká nic.“

„Když jsme obléhali Krakov ...“

„Jacques!“ Karel vyskočil. „Přiveď ho okamžitě!“ Rozmyslela si to? Ne, nebudu se vymlouvat ani těm druhým, milá. Prostě nepůjdu. „Ty jsi byl služebník Jindřicha Möncha,“ řekl, když se Jacques objevil.

„Nemusím tedy říkat, kdo mě posílá.“

„Nemusíš. Co máš vyřídit?“

„Mám vyzvat Vaše Veličenstvo, aby sestoupilo do mé loďky v mnišské kápi. Tady jsem ji přinesl.“

„Proč v mnišské kápi?“

„Aby nikoho nenapadlo, koho vezu. Někdo k nám přistoupí.“

„Kde budeš čekat?“

„U mostu. Tam se to spíš ztratí.“

„Dobře. Jdi, přijdu za chvíli.“

Bušek už čekal se snídaní. „Spěcháme,“ řekl. „A vystrojujeme se! Ještě že arcibiskup spí. Františkán, vida. Nemá je moc rád.“

„Co naplat, když je jich nejvíc v každém městě.“ Karel zhltl snídani. „Půjdu sám, Bušku. Nikomu ani muk.“

Bušek se zatvářil povážlivě. Všiml si podivného ruchu kolem domu, jako by ho hezkých pár chlapů hlídalo. Ale jeden osamělý mnich se snad ztratí. Vyšel postranní brankou a pan Bušek hlavním vchodem v plném lesku. Dobře si všiml několika podezíravých pohledů. Sledoval mnicha v uctivé vzdálenosti, aby k němu neupoutal pozornost. K řece. Dobře.

Vyšel na most a rozhlížel se. Dole se hemžilo několik lodic. Mnicha už vidět nebylo, zato u vesel jedné seděl Jacques. Bušek chytil za ruku člověka, který ho očividně sledoval, a ukázal opačným směrem.

„Co je to za dům, příteli?“

Účinek jeho slov předstihl jeho očekávání. Muž přímo zbrunátněl. „To je dům pana Arnulfa," vypravil ze sebe. „Promiňte, už musím jít." A rozběhl se po nábřeží patrně oznámit panu Arnulfovi, že je to právě jeho choť, o kterou jeví zájem čeští rytíři a snad i jejich pán.

Buška jeho chování překvapilo, ale uvítal to. Byl teď sám a mohl sledovat plující loďku. Plula rychle po proudu. Kousek před výjezdem z města přirazila ke břehu, kdosi do ní pružně naskočil a za chvíli Buškovi zmizeli ve změti ostatních. Zavrtěl hlavou a povzdechl si, protože sdílel obavy Arnošta z Pardubic. Ten štíhlý mladík byla Kateřina Mönchová. O tom nemohl pochybovat, i kdyby u vesla neseděl právě Jacques.

„Zůstaň, kde jsi," řekla Kateřina a položila mezi ně velký košík. „Máš štěstí, že Rýn není zamrzlý. Dostaneme se snadno ven."

„Nač je ten koš?"

„Právě jen, aby udržoval vzdálenost mezi mnou a tebou," usmála se. „Dokud je na nás vidět, musíš se chovat jako řádný mnich."

„Leckterý františkán utěšuje kajícnice velice zblízka."

„Možná, ale se mnou to nejde dohromady. Bojím se, že to každý ví."

Díval se na ni okouzlen. V mužských šatech jako by to byl někdo jiný. Důvěrně známý a drahý. „Kam jedeme?" zeptal se tiše.

„Za město z dohledu."

„Kolik máš času?"

„Kolik bude třeba." Vztáhl k ní ruku, ale pohnula košem, takže nedosáhl. „Teď mlč."

Poslechl a oddal se představám. Co tam bude? Dům? Srub? Či jenom seník? Na konec prosince bylo sice vlaho, ale přesto bez zatopení... Zahřejeme se. Když jsem tady byl posledně, byl horký červen. A bývali jsme v domě. Přijímala mě u sebe bez rozpaků, ale teď je vdaná. Možná si vysloužím pěknou rýmu. Ať si. U ní jsem v bezpečí. S těmi ostatními bych nebyl. Vlastně jsem byl moc neopatrný. Získat Basilej dalo takovou práci a mohlo by ji zmařit pár žárlivých manželů.

Zahnal znepokojivou myšlenku na pana Burkharta a stáhl si kápi víc do čela. Právě proplouvali kolem hradeb. Za ohybem řeky už

budou z dohledu. „Ještě ne," řekla Kateřina, když se nahnul blíž. „Až přistaneme."

Poslechl. Jacques zabral veslem a stočil loďku k břehu. Kateřina vyskočila a podala Karlovi ruku. Zavrtěl hlavou. „To snad ne," řekl s úsměvem, přetáhl mnišský hábit přes hlavu, nechal ho v loďce a bez potíží vystoupil. „Kam teď, můj mladý příteli?"

„Počkáme tady, snad to nebude trvat dlouho. Když ti bude zima, můžeme se trochu proběhnout."

Zarazil se. „Jak to myslíš?"

Podívala se na něj a zakuckala se. „Ty sis představoval... Ne! Copak jsem nemluvila dost jasně?"

„Nežertuj," zaprosil. „Ne takhle."

„Já jsem úplně vážná."

„Proč by sis vyjížděla se mnou za město?"

„Protože tě mám ráda. To mi zůstalo." Podívala se na Jacquese a přikázala mu „Otoč se zády, Jacquesi. Burkhart se tě bude vyptávat, co jsi viděl, a já nechci, abys kvůli mně lhal. Teď mě můžeš políbit," dodala, když se Jacques obrátil. „Jednou. Nic víc."

Poslechl. „To už stačí," řekla po hodné chvíli a odstrčila ho.

„Pan Mönch ví, že jsi tady se mnou?" zeptal se. Otázka ho pálila na jazyku už prve, ale věděl, že nelze oddalovat povolený polibek.

„Samozřejmě. Šel vyjednávat s tvým arcibiskupem, aby pár tvých lidí přijelo za námi ve větší lodi. Touhle byste se daleko nedostali. Cestovat po souši je nebezpečné, když vás není dost."

„Proč mě vyháníš z Basileje?" zeptal se smutně. „Vlastně jsi mě unesla. Domníval jsem se, že z lásky."

„Vždyť ti to říkám, že z lásky. Nevím, co na tebe chystají, ale jsi strašlivě neopatrný. Všichni manželé se vyptávali svých žen a dvě z nich se pochlubily. Spočítej si to."

Rychle zvážil situaci. Docela lhát se Kateřině nedalo. „Obě dvě?" zeptal se farizejsky. „To jsem nečekal."

„Obě dvě se přiznaly. Všech deset ostatních bylo zticha," zasmála se.

„Nebylo jich deset," ohradil se. „A vůbec jsem to nemyslel vážně. Vidíš, že stačilo, aby se objevil tvůj Jacques..."

„Ano. Musím říci, že mě potěšilo, že nebylo nutné tě unést násilím. Jacques má naštěstí oči všude. Starý zvyk. Přišel s tím za mnou ještě v noci a honem jsme dali dohromady celý plán. Tak brzy ráno určitě nikdo nečekal, že zmizíš. Dá se říci, že je to důkaz neviny."

„Rozhoduješ za římského císaře. Co kdybych nesouhlasil?"

„Když nesouhlasíš, tak se vrať. Beze všeho tě odvezeme zpátky. Ale musíš Hartimu dopřát čas, aby se tě zřekl. Nechci, aby měl v Basileji ostudu."

„Vždyť já si ani nepamatuju, kdo mě kde čeká," zasmál se. „Já nevím, jestli znáš takový pocit. Ležela na mně strašná tíha a najednou se svalila. Předtím jsem měsíce jen bojoval a přemýšlel a podstupoval ty nejvážnější obřady. Zachtělo se mi být bezstarostný a vrhnout se po hlavě do prvního bláznovství, které mě napadne. Potkal jsem tebe, tak mě napadla žena. Nejdřív ty."

Rozesmála se. „Když už to musí být, tak si zvol jiný způsob povyražení. Tvůj tatínek jich také znával víc."

„Ano, tohle mám asi po něm. Mohu tě aspoň ještě jednou políbit?"

Podívala se rychle k řece. „Ne."

Sledoval její pohled. Za ohybem se vynořila loď. Nic velkého, ale přece jen pohodlnější, než byla ta první.

„Záleží ti na něm víc než na mně," vzdychl bolestínsky.

„Od dnešní noci jsme manželé doopravdy," řekla tiše a upřeně se na něj dívala. „Je to i tvoje zásluha, ale pro mne je tím rozhodnuto. Pochop to. S ním zůstávám věrná Jindřichovi. S tebou bych ho zradila."

Dlouho mlčel. „Děkuji," zašeptal pak. „Rozumím."

Usmála se. Tomuhle nemusím vysvětlovat, co touha znamená pro věrnost. Pochopil. Rozumíme si i v tom nenávratnu, vzdáleni, a přece spojeni. Jenže můj malý potřebuje Hartiho, ne jeho. Ostatně bych krutě litovala hned po prvním objetí, které by mi až příliš připomnělo to navždy ztracené a nenahraditelné. Pro jednu chvíli! Vaše Veličenstvo, nejsem tak bláhová.

Loď přirážela. Velice starostlivě z ní vyhlížel pan Burkhart Mönch a na břeh se vyštrachal sice s obtížemi, ale první.

„Děkuju vám, pane Burkharte," řekl Karel vážně. „Všichni tři jste mi prokázali neocenitelnou službu, i když jistě vidíte, že celé vzrušení bylo zbytečné, Ale jsem velice zavázán vaší choti, že pochopila, jaký nesmysl by mohl ohrozit mou královskou důstojnost. Když nejsem přítomen ve městě, tak pánové snad uznají, že podlehli klamnému poplachu."

„O to se jistě postarám, Vaše Veličenstvo," řekl Mönch, vzal Kateřinu za ruku a přitáhl ji k sobě. „Pojedeme zpátky, moje drahá. Doufám, že jsi příliš neprokřehla při tom výletu." Obrátil se znovu ke Karlovi. „Jí poděkujte. Já jsem jen pokorný vykonavatel její vůle."

Proti proudu to šlo pomaleji i tak obratnému veslaři, jako byl Jacques. Karel se mohl dlouho dívat za lodicí, než zmizela v ohybu.

LÍC A RUB ZÁZRAKU

„Cekko!“

Rozpřažená náruč zůstala chvíli prázdná. Cecca dokonce couvla. „Proč jsi utíkal?“ obořila se na otce. „Tři dny se všichni dívali na Kapitol se strachem i s nadějí, jak kdo. Nikdo, vůbec nikdo nevěřil, že jsi odešel doopravdy.“

„Přece ti to řekli!“

„Copak by mě ve snu napadlo, že starostlivý tatínek si jednoduše zmizí a nás tu nechá? Naštěstí se dědeček smířil se starým Colonnou. Spíš se dá říci, že Stefano Colonna byl milosrdný.“

V Colovi to zabublalo vzteky, ale ovládl se. „Myslel jsem, že vás vzala matka.“

„Ta?“ V hlase Cekky zaznělo jasné pohrdání. „Ta vzala jenom Fra Gentila. Lépe řečeno Fra Gentile vzal ji.“

„Jak to?“ řekl pomalu. Tušení mu napovídalo pravdu, ale zdráhal se uvěřit. Zhýčkaná Livie a františkán?

„Takto. Přece to víš.“ Odvrátila se.

Cola ji rychle obrátil k sobě a povzdechl si. Slzička! Aspoň tahle holčička mě má ráda doopravdy, i když se zlobí. Má proč.

Od chvíle, kdy se zhroutil jeho velkolepý plán s císařskou volbou, jako by ho vůbec opustilo štěstí. Spíš odvaha. Z bezradnosti vršil chybu na chybu. Už to, že hledal styky s papežským legátem, byl omyl. Přece znal Klimenta. Jako by se jejich rozkol dal napravit. Přes všechny pokusy mu papež neuvěřil a taky měl proč. Samozřejmě, že Cola chtěl sjednotit Itálii pod světskou vládou. Samozřejmě, že se sám chtěl stát římským císařem a odstavit Karla Lucemburského jen do Německa za Alpy. Samozřejmě se hleděl spojit s uherským králem při jeho tažení na Neapol. Ať se snažil vymluvit to jak chtěl a opentlit květnatými slovy, papeže neoklamal. Přece věděl, že Kliment není prosťáček a že nezapomíná. Zbytečně pobouřil své přívržence. A zbytečně je zradil, když zbrkle opustil

Řím. Pandolfo se přihnal za ním do Civitavecchia na zpěněném koni, aby mu vyřídil, že Kapitol zůstal opuštěný. Dal se přemluvit k návratu hlavně proto, že Liviin bratr Conte, jeho místodržící v hradu Civitavecchia, se rozhodl uposlechnout papežovy výzvy. Držet se proti všem bez podpory z Říma se neodvážil. Zbabělce, zasyčel jen vztekle, když se Cola objevil, a snad měl pravdu.

„Nechci bojovat," řekl Cola Pandolfovi žalostně. „Chci žít v míru."

„Tak nech za sebe bojovat aspoň jiné," rozkřikl se Pandolfo. „Nemůžeš opustit svoje dílo. Jednou jsi začal, přestat nemůžeš. Vrať se."

„Dělej si, co chceš," vložil se do toho Conte, „ale já posílám k legátovi, že vzdávám pevnost. Braň si ji sám."

Cola sebral odvahu a vrátil se s Pandolfem do Říma. Pozdě. Kapitol zatím už obsadili senátoři. Bertuldo Orsini, a dokonce Luca Savelli. Cola se taktak spasil do Andělského hradu, než ho poznali. Nicolò Orsini mu zůstal věrný. Ve Městě to vřelo a Colovo sebevědomí zase stouplo. Teď, když se objevila Cecca s Odorikem, už se zase cítil skoro jako dřív. Za nimi s nadšenou tváří vykukoval Matteo. Tribun se vrátil!

„Namaluješ mi zase obraz, příteli?" usmál se Cola na Odorika.

„Někoho nohama vzhůru jako tenkrát bratry z Marina?" vykřikla Cecca. „To nemusíš. Nepřátelé lidu už jsou na kapitolské zdi."

Cola se tázavě podíval na Odorika, ale ten jen pokrčil rameny.

„Luca Savelli si nic nového nevymyslel," vmísil se Matteo. „To je toho. Všichni vědí, že to nemá ze sebe."

„Dal na kapitolskou zeď malovat hlavou dolů tebe a dva bratry Mancini. Conta a Cekka. Notář protestoval u Colonny, tak jim zamazali tváře. Tvoje zůstala," řekl Odoric.

„Namaloval jsi mě zase jako anděla?" zeptal se Cola trpce.

„Já?" Odoric byl vtělené překvapení.

„Neurážej ho!" vykřikla Cecca. „Římští malíři malovali. Jen on ne."

„Jediný odřekl," prohlásil Matteo hrdě.

„Prostě jsem nebyl doma, když mě hledali.“ Odoric neměl přehánění rád. „Pravda, nebyl jsem doma schválně, ale kdyby mě našli, kdoví. Já nemám na hrdinství povahu.“

„Já taky ne,“ řekl Cola po pravdě a obrátil se k Cecce. „Vidíš, jemu to nezazlíváš.“

„On taky ze sebe nedělá vůdce lidu. Jenom to, co umí. A stejně kdyby ho přemluvili, vsadím se, že by nikdo nepoznal, že to máš být ty.“

„Ale to, co chci, abys namaloval teď, to musí poznat každý.“ Cola se zasnil. „Anděla, pod jehož nohou hynou šelmy rdousící svobodu.“

„Kam?“ zeptal se Odoric věcně. „Na kapitolskou zeď? Nebo na San Angelo v Savelliho čtvrti? To žertuješ.“

„Ne. Tady vedle na zeď kostela Santa Maria Maddalena. Pod ochranou Andělského hradu tě nebudou obtěžovat. Chci, aby lidé věděli, že jsem se vrátil. A že s touhle vládou skoncuju.“

Cecca se smířila. Čekala ji vzrušující vyhlídka zase držet malířovy štětce možná pod palbou nepřátel. Ale Cola měl pravdu, nepřátelé se drželi na pravém břehu Tibery a jen pár zevlounů beze zbraně okukovalo Odorika při práci. Cocetto mezi nimi. Cecca na něj z lešení vyplázla jazyk. I na františkána, pod jehož kápí se jí zdálo, že se skrývá sám senátor Luca Savelli. Odoric se po ní chvílemi ohlédl s úsměvem. Žena? Dítě? Vyzývavá i dojemná. Obojí ho okouzlovalo.

„Už dost,“ řekla mu třetí den nesmlouvavě. „Teď už bys to mohl leda zkazit. Nech toho malování. Zajdeme do hradu říci tribunovi, že o jeho slávu je zas postaráno.“

Tribunovi! Dřív říkala tatínek. Odoric se nerozhodně ohlédl. „To tu máme všechno nechat jenom tak?“

„Na noc jsme stejně odcházeli.“

„Ale stálo lešení. To teď přijdou zbourat.“

„Chceš tu stát ještě na stráži?“ utrhla se na něj. „To už je starost Nicolò z Andělského hradu. Orsiniho a tribuna.“

Cola ožil. Ještě za světla poslali zbourat lešení a sotva se setmělo, přehodil si mnišskou kápi a bez doprovodu vyklouzl z hradu, aby se podíval na Odorikovo dílo a vyslechl, co se před ním povídá. Ani se

nemusel namáhat zažehnout svítilnu. Už z dálky viděl světlo, které se pomalu pohybovalo u kostelní zdi sem tam a zase zpátky. Srdce v něm zaplesalo, ale když se přiblížil, strnul. To osamělý podjáhen se s hlasitými vzdechy ploužil podél znečištěného obrazu a pokoušel se ho čistit košťátkem. Žel, páchnoucí nečistotu jen rozmazával.

„Kdo to udělal?“ zeptal se Cola zadrhle.

„Nějaký malíř, prý na příkaz z Andělského hradu.“

„Nemyslím obraz. Myslím — to.“

Podjáhen zanechal své málo prospěšné činnosti. „Uličníci!“ ulevil si. „Přinesli lejna v košíku. S nimi byl dokonce nějaký mnich! Na obraz močili. Chtěl jsem je zahnat, ale netroufl jsem si, třeba tu byl někdo se zbraní. Teprve před chvílí to ztichlo. Tak jdu čistit.“

„Radši toho nechte, bratře,“ řekl Cola smutně. „Do rána to uschne a pak to půjde líp.“

„A takové to bylo pěkné malování! Pročpak ten malíř maluje zvenku, a ne v kostelech?“

„V kostelech není dost světla a na obrazy je málo vidět.“

„Ale nikdo na ně nemůže s kravincem. A tohle je svatý obraz.“

„Svatý? Vedle anděla je přece znak Říma a pod jeho nohama zmije, bazilišek, lev a drak. Copak nevíte, co to znamená?“

„Co by? Anděl má taky kříž, a to se pro anděla patří.“

Cola si tiše povzdechl a zadíval se pozorně na to, co z obrazu zůstalo. Odoric se snažil a docela přesně vystihl jeho přání. A přece ten tady tomu nerozumí. Nebo už nechtějí rozumět?

Ráno přišli vyčistit obraz pacholci z Andělského hradu a u kostela zůstala stát stráž. Den za dnem a každou noc svítila lampa. Přesto se lidé neshlukovali tak jako kdysi na Kapitolu. Ten, kdo je opustil, si seděl v pevném hradu a nepřišel už k nim. Vysoké hradby a uzavřené brány se postavily mezi tribuna a jeho lid.

MÍSTO SETKÁNÍ MOHUČ

Schůzka, která se konala v Mohuči mezi římským králem a předním říšským kurfiřtem, arcibiskupem trevírským, v lednu třináctistého čtyřicátého osmého roku, probíhala za okolností dost zvláštních. Balduin Trevírský býval mohučským administrátorem. Řadu let zde vykonával úřad arcibiskupa, jak byl zvolen kapitulou, ale nepotvrzen papežem. Měl tady mnoho přívrženců a mnoho známostí. Přesto se do města spíš vloudil bezmála v přestrojení a s nepočetným průvodem. Pokud se týče jeho synovce římského krále, byl v Mohuči uvítán s poctami, ale město ho vpustilo až na závazný slib, že s sebou nepřivede svého přívržence mohučského arcibiskupa Gerlacha Nasavského, který s jiným mohučským arcibiskupem Jindřichem z Virneburgu vedl o metropolitní stolec spor, a že ve městě nebude zveřejňovat obsah papežských bul, neboť Jindřich z Virneburgu, který od papežských milostí zběhl do tábora Wittelsbachů, byl v církevní klatbě, o čemž ne všechny jeho ovečky věděly.

S ohledem na to všechno vystupoval i Karel s daleko menší okázalostí, než byl jeho zvyk. Ostatně jeho schůzka se strýcem, ač oběma milá, byla výhradně pracovního rázu. Právě totiž docházelo k okázalému aktu zevního vyjádření svízelných wittelsbašských jednání, vedených za kanál, jakousi napodobeninou volby Eduarda Anglického za krále římské říše. Pravdaže pochybné, protože shromážděné kurfiřtské hlasy byly ve své většině neplatné a ještě všechny předložené jenom zástupci, jak si jejich nositelé netroufli na území v nepřátelském obklíčení. Ale Eduard Třetí byl mocný vladař a vzniklá situace v každém případě aspoň obtížná. Města a knížata už měla dvojí možnost, což vždycky sloužilo jako dobrá záminka k stupňování požadavků za uznání sebeprávoplatnějšího kandidáta a Karlova pokladna po událostech minulých let bolestně zela prázdnotou.

Balduin Trevírský i Karel se sešli připraveni, jak už byl jejich chvalitebný zvyk. „Je tady řešení zcela jednoduché," řekl Balduin. „Pro anglického krále je to jistě pocta, ale má na krku příliš mnoho starostí, které ho pálí víc, než aby se chtěl vážně obírat ještě Augiášovým chlívem římské říše. Taky jeho odpověď Braniborskému byla opatrná, prý si váží té cti a nic víc. Řekl bych, že čeká na nějaké slůvko od skutečného římského císaře, které by vyvážilo tu velice pochybnou nabídku. Ty jsi s ním nejednal?"

„Neznám jeho cenu."

„Máš mu co nabídnout." Balduin se usmál a pohodlněji se opřel v křesle. „A neříkej, že tě to samotného nenapadlo."

„Francouzský Filip byl přítelem mého otce, a ne už mým. Nikdy jsme se neměli moc rádi. Ale otevřeně se stavět na stranu jeho nepřátel, to nemůžu už kvůli Blance a kvůli památce Jana Českého, který hrdinsky padl za slávu Francie. Nezvedl jsem pravda ani malíček na obranu Calais, když ho Angličané obléhali. A dostali. Jenže jsem byl v zájmu Avignonu zrovna jinde." Pousmál se. „Či aspoň na cestě odtamtud, takže to Eduard nemusí pokládat za zásadu. A ostatně jsem vyměnil přátelské dohody se švagrem Janem, abych trochu otupil ostří své lhostejnosti. Ale vskutku nemám na to podporovat nadále ze svého Francii."

„Takže si rozumíme," řekl Balduin zdánlivě bez souvislosti. „Tohle postačí. Válka s Francií je to jediné, co teď Eduarda zajímá. Přivedl jsem Viléma Jülišského. Za posla k Eduardovi se hodí nejlíp. Byl přítel tvého otce a teď je tvůj."

„Má za manželku sestru Bavorovy ženy."

Balduin pokrčil rameny. „Stejně jako Eduard. Vilém držel vždycky spíš s ním než s Bavorem. Nebylo to moc znát, když byli zadobře, ale teď ano. Bavorovy syny zrovna nesnáší."

S Balduinem byla snadná domluva. Hráli tu královskou hru od začátku spolu a rozuměli si dokonale. Sotva jülišský markrabí odcestoval potají do Anglie, vybaven řadou slibů i podmínek, Karel se chystal k cestě domů. „Říkáš Čechám doma," poznamenal Balduin, když mu to oznámil. Ani to neznělo jako otázka.

„Jsem tam doma. To je zem, kterou je třeba zvelebovat. Je co a stojí to za tu námahu. Nedočkavě na to čekám už patnáct let. A odkládám. Nejdřív kvůli svázaným rukám královského syna bez skutečné moci, jehož dílo otec může zmařit, kdy ho napadne. A napadalo ho to často, bohužel. Teď zase kvůli té volbě. Kvůli dluhům. Pořád kvůli něčemu. Nepocítil jsi nikdy, jak milenka odříkáním sládne?“

„Jsem kněz,“ poopravil ho Balduin s malým úsměvem.

„Zajisté.“ Karel se na něj potutelně podíval. „Ale jistě aspoň někdy posloucháš kajícníky a umíš si lidskou slabost představit. Objetí, na které se musí čekat. Touhu, která roste s každou překážkou.“

Balduin se zasnil. „Když jsem byl mladší, *zpovídal* jsem častěji,“ řekl významně. „Teď už... Ale pořád si představuju rád.“

Karel se zadíval kamsi do prázdna a Balduinovi se zdálo, že v jeho očích vidí obraz té země, kterou tak málo znal. „Takový vztah mám já k Praze a vůbec k Čechám,“ řekl měkce. „A ještě jsem nevykonal nic.“

„Máš arcibiskupství, univerzitu a stavíš hrad i chrám.“

„Ano. Ty myslíš, že je to dost? Pro Čechy krutě málo. Jsem jim dlužen i za otce. Nepostavil tam nic. Nikdy vůbec nic. Rozumíš?“

„Ne, tomu jsem nikdy nerozuměl. Čechy. Ale nebyl tam nikdy rád.“

„Za to ta země nemůže.“

Zanechal v rukou strýce celé složité předivo říšské politiky v Pomoselí a v Porýní a sám se obrátil k jihu, kam dlouhé prsty Balduinovy zasahovaly jen s obtíží. Po zvolení protikrále bylo třeba vliv utvrdit aspoň v nejbližších městech, kam pronikl ohlas nové volby. Nejdůležitější Worms. Špýr s císařskou hrobkou. Švábská města. Basilej?

Váhal jen chvíli, než tu myšlenku zavrhl. Ne. Odešlu posla, že se zdržím v Ulmu, tam za mnou mohou ostatní přicházet. Chce se mi zase lehkovážných činů. Mám znovu bouřit Basilej? Ať trochu zapomenou. Tak jako já musím zapomenout na paní Mönchovou dřív, než se vrátím domů. Zaclonit její obraz jinými dojmy a jiným

obrazem. Doma budou mé dny naplněny prací a noci manželskou věrností. Takový je už v Čechách zvyk, aspoň pro mne. Po dlouhém mudrování v Mohuči, před dlouhým činorodým dílem v Praze aspoň jediná bezstarostná zastávka.

Cíl svých tužeb objevil, když se přiblížil k Rottenburgu. Veliký turnaj, dávno chystaný a ohlašovaný. Ano, to je přesné vyjádření královského přání. Plesů už bylo nepočítané. Ale bít se na turnaji, kam se rytířstvo sjíždí zdaleka... Arnošt už s ním nebyl, aby ho zdržoval. Ale i bez něho Karel dobře věděl, že se pro něj tak překotné dobrodružství nehodí. Po letmém setkání s představiteli města sebral Buška a vydal se k divoké vyjížďce, smutný a neklidný.

Arnošt mě ovázal cáry zodpovědnosti, když jsme se loučili. Proč bych nemohl zvednout dřevec, já, syn slavného krále Jana, a třeba v takovém hnízdě, jako je Rottenburg? Ne, král nevyjíždí proti ministeriálům. V Basileji mi nikdo nemohl nic dokázat, celé pohoršení visí na dohadech. Ples byl k mé poctě. Tenhle turnaj ne, a ve šraňcích je všechno skutečné. Jsem svázaný a zodpovědný a musel by se stát zázrak, abych se vymanil.

Stal se v té chvíli. Skupina jezdců, vpředu žena s poletujícími dlouhými vlasy, na jejichž konci vlál závoj, tentokrát azurová modř. Karla známý pohled zrovna omráčil. Čiší mráz lednového dne zvolna ustupoval jaru, jak se v něm šířil hřejivý pocit. Líně tepající srdce se rozbušilo a hnalo do tepen vzrušenou horkou krev. Zázrak. Věděl docela jistě předem, co se stane, a hbitě seskočil, když se závoj právě před ním snesl do sněhu. Jezdkyně zarazila koně a vrátila se. Tentokrát závoj přijala s úsměvem.

„Poklekl bych k té službě, krásná paní," řekl dvorně. „Ale nechci být příčinou, abyste se musela sklánět níž."

Stále se usmívala. „Neznám vás. Odkud přijíždíte?"

„Z Lotrinska," zalhal rychle. „Turnaj mě přilákal do Rottenburgu. Ale my se nesetkáváme poprvé."

„To lžete," řekla klidně. „Vás bych si pamatovala."

„Rok je dlouhá doba."

„Pouze rok? Tím spíš."

„Jel jsem Horní Falci. Bylo nasněženo zrovna jako dnes.“ Snížil hlas, když se pán z jejího průvodu přiblížil s nepřátelskou tváří a zcela bezostyšně naslouchal. „Prolétla kolem mne krásná žena. Závoj jí plápolal v havraních vlasech a potom klesl do sněhu. Byl rudý jako krev přímo z hlubin srdce. Podal jsem vám ho zrovna jako dnes.“

„Vy?“ Ušklíbla se a ohlédla se po svém průvodci. „Jenom se vraťte, milý Günthere,“ pokárala ho. „A nebojte se, že na otevřené pláni zabloudím.“ Znovu se obrátili ke Karlovi. „Vracela jsem se domů z návštěvy u pane Günthera, dobře se na to pamatuju. Jenže závoj mi podal sluha, ne vy. Ani jste tam nebyl. Jsem si jista, že jsem si dobře prohlédla všechny jezdce.“ Její pohled sjel k Buškovi. „Tenhle vám to řekl, byl u toho. Chcete, abych si myslela, že znáte všechny události z mého života.“

„Znám jen tu jedinou. Sluha vedoucí sněhem koně jsem byl já.“

„Na tváře sluhů, pravda, paměť nemám. Jenomže vy jste rytíř.“

„To doufám. Déle, než vy jste na světě. Pasovali mě hned před mou první bitvou. Už je to šestnáct let.“

„Šestnáct let?“ usmála se. „To mi byly už čtyři.“

„Myslel jsem, že jste mladší. Vlastně ne, vůbec mě nenapadlo uvažovat o věku. Až na to, že váš choť je pro vás příliš starý.“

„Můj choť?“ Ohlédla se po Güntherovi, který se zpovzdálí pokoušel naslouchat. „To není můj choť. Jsem svobodná.“

„Svobodná? Dcera rýnského falckraběte, a ve dvaceti?“

„Třeba se ženiši polekali, když mě viděli.“

Usmál se. „Proč ne? I mne jste ohromila. Jste krásná jako život.“

„Jenom? Říkají, že jsem krásná jako sen.“

„Skutečnost předčí sen, když se povede.“ Vyšvihl se na koně, aby se mohl zblízka dotknout její ruky. Neodtáhla ji. „Já sny raději proměňuju.“ Naklonil se k ní, ale její kůň poskočil, jak ho obratně odvedla do bezpečné vzdálenosti stejně jako povážlivý rozhovor.

„Jak víte, že jsem dcera falckraběte?“ zeptala se.

„Podle korouhve můžete být jen jeho dcera, nebo choť.“

„Dnes nejedu pod žádnou korouhví.“

„Ale já jsem si ji zapamatoval.“

„Já vaši ne. Asi že jsem nepoznala, komu patří.“

Chtěla ho tít, ale dobře mířená rána padla vedle. „Jistě nemáte proč si pamatovat bezvýznamnou korouhev,“ odpověděl nedotčeně.

„Aspoň ocením při turnaji, je-li tak bezvýznamná skutečně.“

„Ceníte muže víc podle statečnosti než podle rodu?“

Zasmála se. „Vždycky.“

„Už chápu, proč jste se nevdala. Váš otec nikdy nenaléhal?“

„Miluje mě,“ řekla vyzývavě.

„Ano, samozřejmě.“ Zasněně se na ni podíval. „I když není císař.“

„Císař byl můj strýc.“

„Ten?“ Pohrdavě se zasmál. „Bože, ne. Myslel jsem na Karla Velikého. Hned tenkrát, když jsme se viděli poprvé. Měl krásné dcery. Žádnou z nich nikdy neprovdal. Provázely ho na jeho cestách divokým tryskem s vlajícími vlasy. Jako vy.“

„Jenže já neprovázím císaře.“

„Jednou třeba...“ Zarazil se. „Ne, to ne. To jistě ne. Zůstaňte vždycky jenom vlastní paní, protože někdo menší, než je císař — nikdy.“

„Anglický král je stejně ženatý.“

Zatvářil se nevinně. „Proč anglický král?“

Úkosem se na něj podívala. „To vás nemusí zajímat. Je to pravda?“

„A co ?“

„To o Karlu Velikém a jeho dcerách.“

„Ovšem. Žily s ním v Cáchách a jeho palác byl plný jejich milenců a jeho milenek. Když umřel, jeho syn Ludvík dal vyhnat milence, milenky i dcery. Všechno, co zbylo po Karlu Velikém. On sám zůstal vždycky jen pobožný a nikdy nic velikého nedokázal.“

„Vy nejste zbožný?“

„Samozřejmě jsem. Ale zbožnost nesmí překážet velikosti.“

„Veliký! Jste snad také Karel? Ale já nemám milence.“

Zarazil se. „Proč mi to říkáte?“

„To abyste si nemyslel, krásný pane, že takové jako vy při přívětivém rozhovoru sbírám pro svou ložnici. Mužnou sílu raději

obdivuju jinde. Doufám, že do šraňků nastoupíte pod svou korouhví.“

„Co vám bude platná, když ji neznáte?“

„Poznám vás.“

„Pod spuštěným hledím?“

Strhla znovu závoj z vlasů a hodila mu ho. „Je váš. Nalezl jste ho a já raději jezdím prostovlasá. Smíte bojovat v mých barvách, pane.“

„Bohužel,“ řekl tiše sám pro sebe, když se díval za ní, jak se řítí sněžnou plání s vlajícím křídlem havraních vlasů. „Bohužel.“

Až se sám lekl té myšlenky. Bohužel už mám ženu? Něžnou Blanku? Tahle Valkýra bude pěkná litice. Otočil se. „Sežeň nějakou korouhev,“ přikázal Buškovi. „Jakoukoli, aby nic neříkala. A k ní štít.“

„Proč, proboha?“ podivil se Bušek.

„Dnes večer žádnou slávu, řekněme, že jsem po cestě unaven. Nechci, aby mě okukovali. Zítra se na zapřenou podíváme k turnaji.“

Bušek se rozesmál. „Útěk z Basileje ti nestačí? Na loďce se lze spasit před hněvem měšťana, ale kurfiřtova choť..

„Dcera. A nemám v úmyslu ji lákat do ústraní.“

„Někdo tě pozná. Měšťané tě už viděli.“

„Ona se stěží stýká s měšťany. A pak už je to jedno, jsem římský král a jednou se to stejně doví. Karel. Jako on.“

„Jako kdo?“ podivil se Bušek. „Nad tím nedumej. Radši hleď sehnat tu korouhev a štít. A zbroj.“

Zázrak. Ano, zázraky nosíme sami v sobě. Odvážit se a nepřemýšlet jako stařík na trůnu.

Anna zaujala místo mezi diváky bez okázalosti. Když se chtěla bavit, nikdy na sebe nepoutala zbytečně pozornost. A dnešní klání jí slibovalo zábavu nad zábavy. Když ji neznámý Lotrinčan opouštěl, ozdoben .jejím závojem, pohled na Günthera stál za to.

„Jemu? Proč jemu?“ vypravil ze sebe bledý pohnutím a vzápětí zrudl zlostí. „Já škemrám, prosím, léta se ucházím o tu čest být vaším rytířem a najednou ... Víte vůbec, kdo to je?“

„Ne. Nejspíš statečný muž, a docela jistě má smysl pro vtip.“

„Zdám se vám málo statečný?“

„Je statečný balvan, valící se vlastní vahou?“ odpověděla mu zlomyslnou otázkou. „A že byste rozuměl žertu, o tom snad není ani řeč.“

„Jsem věrný,“ zahučel.

„To on možná není. Ale co s věrností, kde není láska?“

„Já vás přece ...“

„Ale já nemiluju nikoho,“ ťala ho zvysoka. „A hodlám tak i zůstat. Nechci se vázat ani přijímáním slibů.“

„Jemu jste se zavázala,“ vybuchl vztekle.

„Jemu ne. Ale kdybych tu šerpu dala vám...“ Posměšně si ho změřila.

„Nikdy nebudu víc než váš otrok,“ řekl už pokorně a tentokrát docela bez patosu.

„I mít otroka zavazuje,“ odsekla. „Nechci.“

Popuzen ji opustil dávno dřív, než se vrátili do Rottenburgu. Viděla, že se žene směrem, kam zmizel neznámý s vlající modrou šerpou, ale nezavolala ho zpátky. Proč taky? Tamten má jistě dost rozumu na to, aby nesváděl bitku někde na ulici. Postaví-li se vůbec Güntherovi. To je obr i proti tak urostlému muži. Pracky má jako medvěd. Br.

Teď vtrhl mezi prvními na kolbiště a projížděl se sem tam mezi šraňky, nepohnutý a nevšímavý k výzvám. Samozřejmě. Čekal na kořist.

Ta se dostavila opožděně pod velmi omšelou korouhví, ale nádherný kůň ušlechtilého chovu Anně vzal dech. Královský kůň. Sama neměla lepšího. Modrý závoj připevněný k rameni se lehounce vzdouval kolem zbroje, která dělala dojem, že září zlatem.

„Znáte ten znak?“ obrátila se Anna k svému hofmistrovi.

„Který, Výsosti?“

„Přece ten na štítu soka pana Günthera,“ zasmála se.

Günther skutečně už spatřil modrý závoj a hnal se na nepřítele. Hofmistr chvíli mlčel, zaujat podívanou stejně jako Anna. Cizí rytíř bez námahy odrazil útok a ani se neobtěžoval zvednout vlastní dřevec. Zatímco Günther po nárazu vyrovnával rovnováhu, dojel klidně před Anninu lóži, zvedl ruku k šerpě na svém rameni a

obřadně před ní sklonil zbraň i hlavu. Anna zvedla závoj a usmála se. Dobře viděla, že rozzuřený Günther už stočil koně a žene se na jejího rytíře zezadu. Ale ani ji nenapadlo ho varovat. Proč? Rytíř na kolbišti si musí umět poradit.

Hofmistr vedle ní rozčileně zaťal pěst, ale podíval se na ni a mlčel. Její úsměv byl jistě s to rytíře zmást. Ještě včera to vypadalo, že ho vyznamenává přízní, vlastně i dnes, zrovna teď tady před chvílí, čert aby se v ní vyznal. To bude roztomilá podívaná, až ho mohutný Günther vyrazí ze sedla odzadu. Rozplácne se o hrazení přímo před lóží paní falckraběnky. To chce?

K nárazu nedošlo. Kdosi vyjel z boku ze skupinky jezdců a obratně zatlačil Günthera stranou. Teprve teď se rytíř obrátil a všiml si hrozícího nebezpečí. Rychle stočil koně a pohnal ho podél šraňkú. Utíká? Zastavil se a obřadně se postavil tváří v tvář rozlícenému protivníkovi. Popojel docela zjevně jenom proto, aby Anna měla na srážku lepší výhled. Na takové maličkosti Günther samozřejmě nemyslel.

Neznámý rytíř, který prve zasáhl, s přehledem zatlačil ostatní zápasníky, aby pro střetnutí bylo dost volného místa. Rozjeli se proti sobě se skloněnými dřevci. Günther zakolísal! Ne!

Anna vzrušeně vyskočila a sevřela prsty na zábradlí. Obraceli a rozjeli se znovu. Teď se zakymácel cizinec, jak ztratil rovnováhu, když se jeho dřevec přerazil. Ale nečekanou silou odtlačil Güntherův dřevec, až se neškodně svezl po jeho štítu, a vrátil se k ohrazení. Jeho nezištný ochránce se k němu už hnal s novým dřevcem. Rytíř si ho nadhodil lehce v ruce, ačkoli byl o poznání těžší a silnější než ty, které obvykle užívali říšští turnajníci.

„Ten znak mi neříká nic, vůbec nic," promluvil vedle ní hofmistr. „Vypadá spíš na ministeriála než na skutečného erbovního pána. Zato ten rytíř, který mu kryje záda ... To je podivné."

„Co je podivné?"

„Je bez znaku. Divím se, že ho vůbec pustili na kolbiště."

„Možná ho znají."

„Já jsem ho poznal taky." Usmál se. „Pozor, Výsosti!"

Jezdci se prudce rozjeli proti sobě. Rána — a obrovský Günther vyletěl ze sedla jako míček a rozplácl se na zemi o hezký kousek dál. Anna strhla z hlavy bělostný závoj, pošitý drobnými perličkami a vztáhla ruku. Vítězný rytíř přitáhl uzdu koni, který tanečním krokem se šíjí ladně vzepjatou do oblouku přiklusal před princezninu lóži. Už už závoj opouštěl její ruku, aby se jako převzácná trofej snesl na vyčkávavě skloněný dřevec, když ji hofmistrova tichá poznámka zarazila.

„Je to pan Bušek z Velhartic, komorník a dá se říci přítel Karla z Čech, který si říká římský král," dořekl načatou větu.

Anna stáhla ruku se závojem, chvíli se upřeně dívala na čekajícího rytíře, pak sňala ze svých prsou vzácnou perlovou sponu a sepjala jí závoj. Snesl se dolů jako bílá holubice. Poražený Günther se právě zvedal z písku, když jeho přemožitel vznesl vítěznou trofej vysoko nad hlavu za jásotu diváků.

Anna se zvedla. „Půjdeme." Nechtěla neznámému dopřát čas, aby mohl odložit zbroj a vyhledat ji. „Lucemburk je ve městě?"

„Včera prý přijel, Výsosti."

„Nebyla žádná sláva."

„Ne. Prý až zítra, že je unaven."

„To už budeme pryč," řekla vyrovnaně. „Nehodí se, abychom se setkali." Karel Veliký? Taky může být hezky malý. Usmála se. „Zajděte za panem z Hohensteinu, ať se poohlédne po tom příteli pana . . ."

„Z Velhartic, Výsosti. Bušek."

„Díky. Už to nezapomenu."

„Má vám ho přivést?"

„Řekla jsem snad přivést?" osopila se na něho.

„Ráčila jste ..." Zmatený hofmistr se zakoktal. „Jak se má poohlédnout pan z Hohensteinu?"

„Prostě tak, aby ten pán měl také příležitost okusit písek arény."

„To bude nesnadné, Výsosti."

„Nesnadné? Máme snad lepšího bojovníka, než je Hohenstein? Ať se jich pro jistotu poohlédne víc a zabaví mu toho pana Buška. A koně, slyšíš? Jeho koně chci mít já."

Hofmistr vyřídil poslání a našel ji při svém návratu k svému zděšení v davu přihlížející chasy, kam se vmísila s naprostou samozřejmostí. „Výsosti!“

„Tiše!“ okřikla ho. „Teď se neukazujte.“

Pan z Hohensteinu, odpočatý a svěží, se chvatně strojil do zbroje, zatímco rozjařený vítěz s princezniným závojem na rameni sváděl potyčky tu i onde, nedbaje výstražných znamení svého druha, který včas postřehl rokující hlouček u šraňků i pohledy, které sledovaly drobná vítězství toho, který se nemohl nabažit vzrušující zábavy.

Pan z Hohensteinu vjel na kolbiště a naoko se utkal s jedním z hloučku, který se rozdělil. Tři z nich se vsunuli mezi pana Buška a Anina rytíře. Pokusil se dostat z obklíčení, ale k tomu by musel srazit tři soupeře. Varovně vykřikl. Karel se obrátil a taktak se stačil postavit útočníkovi. Srazil ho, ale už najížděl druhý, ještě se ubránil. Pan z Hohensteinu vyjel jako třetí a vyjel včas. Protivník po dvou překotných srážkách už nestačil zaujmout pevné postavení.

Hlediště zahučelo zčásti nesouhlasem a zčásti jásavými výkřiky. Vidět na zemi nejúspěšnějšího bojovníka je pohled vzácný a mnozí si ho rádi dopřáli. „Ať nezapomene na koně,“ řekla Anna se studeným úsměvem hofmistrovi. „Teď chci odejít.“

Karlův kůň běhal splašeně po aréně a přišel až na tiché zavolání svého pána. V té chvíli stál u něj panoš pana z Hohensteinu. Pozdravil velice uctivě, ale promluvil nesmlouvavě. „Koně odvedu hned a pro zbroj se vrátím, až budete mít čas ji laskavě odložit.“

„Pošlu ji tvému pánovi sám,“ řekl Karel a přitulil tvář k měkkému chřípí zvířete. Blázen. Blázen jsem skutečně. Můj nemilejší kůň. Aspoň jsem mohl vyjet na jiném. Jako bych nevěděl, jak bývá Štěstěna vrtkavá.

Panoš převzal uzdu. „Zítra častě ráno opouštíme město.“

„Neměj starost, zařídím to hned. Když ne, můžeš si přijít večer.“

Vyměnili si jména a místa pobytu. Jeden pán z družiny římského a českého krále, druhý pán z družiny rýnské falckraběnky. Karel se při té zprávě ušklíbl. Tušil to. „Odnes mou zbroj tomu panu z Hohensteinu,“ řekl Buškovi. „Nabídni mu všechny koně, které jsem dnes získal, za toho mého. A třeba i připlať, ale chci ho mít.“

Odpověď byla zdvořilá a zamítavá. Prý celé stádo koní nenahradí toho jediného, kterého si vítěz touží ponechat na památku utkání se skvělým soupeřem.

Vystřízlivělý Karel přijal hold města se zamračenou vznešenou tváří. Asi je pravda, že se leccos pro panovníka nehodí. Kdybych nevyjel na zapřenou, nikdy by nemohli se mnou sehrát tu komedii. Dostali mě. Na její příkaz? Nedal bych ani vindru za tvrzení, že ne. Nebudu mít nejlepší vzpomínky na Rottenburg. Bolí mě hřbet a přišel jsem o svého koně. Pravda, projíždím wittelsbašskou zemí a měl bych si vážit uznání každého z měst. Má kořist je určitě cennější než jeden kůň a zbroj. Ostatně jsem se zmocnil tuctu jiných. Jsem římský král a vracím se s uznáním většiny říšských měst i mnohých knížat. Domů.

Do Andělského hradu teď přicházeli mnozí, kteří snad ve Městě ještě mohli mít vliv. Přátelé. Pandolfo, Baroncelli, bratři. Tchán jen vzkazoval. Obával se okatě porušit mír, který s ním velkoryse uzavřel starý Stefano Colonna. A taky se možná trochu styděl, protože jeho dcera se ztratila. S františkánem! Nebylo o ní slechu, ale starý Mancini nepochyboval, jak takové dobrodružství dopadne. Zhýčkaná Livie pro odříkavý život neměla vlohy a co jí může nabídnout žebravý mnich? Těžko s ní najde útočiště někde v klášteře. A v pustině? Ani mezi poustevníky by se přítomnost ženy neutajila.

Otec byl dobrák. Ačkoli se dcery slavnostně odřekl, a to hned několikrát, v jádru duše věděl, co udělá, až zbídačelá zaklepá na jeho dveře. A možná ani ne sama, proboha! Nejen pro smír se starým Colonnou, který stejně uzavřel jen kvůli dětem, ale hlavně kvůli Livii si zrazenému zeti na oči netroufal stejně jako Conte, který vzdal svěřenou pevnost legátovi rovnou na první výzvu. Také mladší Francesco, kterého dosud dopaloval vlastní obraz, namalovaný na zdi kapitolského paláce hlavou dolů, se Andělskému hradu vyhýbal. Oba Colovy syny držel notář pro jistotu doma a jenom Cecca si jako vždycky dělala, co ji napadlo.

Chodila s Pandolfem na schůze popolánů a roztrpčený Odoric se vláčel za nimi. Z bezradnosti senátorů a svévole dřívějších držitelů

moci z řad římské šlechty Colova popularita mezi lidem znovu rostla. Ale papež varoval a jeho přívrženci byli ve střehu. Nebyla naděje na znovunabytí tribunovy moci bez krve a bez boje, jako se to podařilo loni v květnu. Je možné, že to nebylo ještě ani rok? Vzestup a pád, a mezitím nastolení nového řádu, zákonů, vítězné boje s nepřáteli i kapitulace.

Pandolfo povzbuzovaný Cekkou ohnivě řečnil. Francesco Baroncelli mlčel. Byl starší a zdálo se mu, že Cola se dopustil příliš mnoha chyb, než aby stálo za to prolévat krev za znovunastolení tribunátu a lidového státu, jemuž mohl přece docela dobře stát v čele někdo jiný. Ale ačkoli sám nebyl bez té ctižádosti, zúčastňoval se schůzí a jeho mlčenlivý souhlas měl svou váhu mezi horlením ostatních.

Colovi bratři pokřikovali nejohnivěji, a byl to Petruccio, od něhož vzešel podnět ke sbírce, která by umožnila najmout vojenskou hotovost. Kvalitní. Německých námezdníků ve službách uherského krále se potloukalo po Itálii bezpočet a dalo se čekat, že budou dychtiví nového žoldu, jakmile Ludvík Uherský podrobí celé neapolské království. Královna už byla na útěku do Provence, dávné vlasti svého rodu. Uherský král postupoval hrozivě a římský tribun Rienzo byl přece jeho přítel.

Cecca chodila dům od domu a vybírala. Tentokrát si za průvodce vybrala Odorika. Na prosté lidi dělal lepší dojem než urozený Pandolfo. Giordano Orsini jako tribunův místodržící v Arezzu nesložil zbraně a držel se vší mocí proti úsilí legáta. Cola seděl v bezpečí Andělského hradu jako vítaný host Nicola Orsiniho, který tak měl ušlechtilejší příčinu než jen bezdůvodné dávné záští bít se po římských ulicích s Colonny a Savellim. Tribunova věc získávala. Zdálo se jen otázkou času, než se bude moci vrátit na Kapitol.

„Nemohl bys sám sebrat vojsko?“ zeptala se Cecca Pandolfa. „Čekat na zbytky po krvavých hodech uherského krále mi připadá ponižující.“

„Cože?“ Pandolfo se pracně vytrhl ze zamyšlení. Odoric si uvědomil, že vypadal starostlivě, už když se před chvílí k jeho nelibosti sešli u notářových dveří, aby doprovodili Čekku na mši k

svátku Obrácení svatého Pavla. Včera projevila přání slyšet ji v Lateránu a Odoric tajně doufal v nové sblížení, až se spolu budou dívat na fresku za oltářem kolem Colovy slavné Lex regia. Bylo to přece jeho dílo a taky trochu její. Potají ji snad mohl držet i za ruku. Samozřejmě se Pandolfo musel objevit jako nevítaný třetí. Možná, že ho Cecca dokonce pozvala. Od zmizení paní Livie projevoval o její dceru až neslušný zájem, s nímž v příkrém rozporu stála dnešní nevšímavost k tomu, co právě říkala.

„Na co myslíš?“ utrhla se Cecca na Pandolfa. „Probuď se!“

„Rád bych.“ Pandolfo vzdychl. „Odpusť, leží to na mně jako zlý sen. Měla bys odjet z Říma. Někam, kde je míň lidí pohromadě.“

„Má to být návrh?“ ušklíbla se. „V pustinách s Pandolfucciem! Snad bychom si mohli také obléci františkánský háv. Dovedu si představit, koho tam chceš potkat. Co bych si pak počala s Fra Gentilem?“

„Nevtipkuj,“ řekl vážně. „V Abruzzách mezi poustevníky by to možná bylo nejlepší, ale já nemůžu opustit Řím, stejně jako tvůj otec a Baroncelli. I když boj s šelmami možná za nás vybojuje někdo jiný.“

„Nerozumím ti,“ řekla Cecca pohněvaně. „Když ne s tebou, tak s kým?“

„Notář je starý a zvyklý na pohodlí. Neodejde taky.“ Pandolfo se zádumčivě podíval na Odorika. „Půjdeš s ní?“ zeptal se přímo.

Odoric na něj zůstal mlčky civět. Cože! je tohle možné?

„Nechceš? jsi zvyklý žít chudě. Tobě takový život vadit nebude.“

„Já?“ Odoric konečně našel řeč. „Jí se zeptej,“ řekl trpce. „Co já vím, s kým ona chce odejít.“

„S nikým,“ vložila se do toho Cecca. „Ty laskavě o mně nerozhoduj. Nejsi můj tatínek.“

Pandolfo si jí zdánlivě přestal všímat. „Chodíš se někdy dívat na svůj obraz?“ obrátil se na Odorika. „Byl jsem tam včera. Tvůj anděl docela zčernal pod nánosem výkalů. Vyšší moc chce nevědomým ukázat, kdo rozhodne spor o Řím. A možná o celé lidstvo.“

„On se zbláznil!“ Cecca si zaťukala na čelo. „Co má co dělat pokálený anděl s tribunem, Římem a celou Itálií?“

„Nevíš, co je to černý anděl?“ zeptal se Pandolfo a Odorikovi se sevřelo srdce zlým tušením. „Můj strýc je arcibiskupem v Syrakusách. Včera došel jeho list. Na podzim přivezla loď z východu mor do Messiny. Přes úžinu pronikl do Kalábrie a míří dál. Na Neapol. A k Římu.“

Cecca se otřásla. „Nestraš. Na východě je mor pořád. V Indii, v Číně, všude. Proč by měl zrovna teď... Co je to?“

Odoric ji už držel v náruči a Pandolfo ochranitelsky rozpjal paže kolem obou. Několik vteřin se potáceli jako opilí. Lateránská bazilika, do které se právě chystali vstoupit, se zakymácela. Trámy stropu se nadzvedly a střecha zmizela. V absidě se objevila trhlina.

Pohyb země ustal, bylo slyšet jen rachot dalších padajících budov a úpění raněných. Cecca byla bledá jako stěna, když se vyprostila z náruče svých ochránců. Její oči byly obrovské.

„Náš obraz,“ řekla tiše, jako by v té chvíli nic nebylo důležitější. I v tom strašném úleku Odorika to *náš* zahřálo u srdce.

Země se zakymácela ještě jednou, tentokrát slaběji.

Ruku v ruce postoupili mezi trosky. Otevřenou lodí, odkud prchali zděšení věřící, pokud ještě žili, fičel zimní vítr. Stropní trámy se nad oltářem zatím udržely a visely dolů v divné změti, pod níž bylo vidět spodní kus Odorikovy fresky s nohama papeže, císaře a jejich průvodců. Vypadalo to, jako by vybízely k útěku z hroutícího se města. Trhlina, jíž prosvítalo denní světlo, je dělila.

„Pojď,“ řekla zadrhle Cecca a vzala Odorika za ruku. „Podíváme se po Městě. Bojím se, že v Lateránu se dnes mše sloužit nebude.“

25. ledna v den Obrácení svatého Pavla uherský král se svým vojskem vstoupil čerstvými trhlinami v hradbách do vyděšené Neapole. Město ho přijalo bez odporu. Vypadalo to, že mu opevnění otevřel sám Bůh.

Český a římský král Karel daleko na severu ucítil záchvěv půdy cestou z Rottenburgu do Ulmu, ale nevěnoval mu pozornost, jen pevněji přitáhl uzdu plašícímu se koni. Domníval se, že se to jen na okamžik zastavilo jeho srdce, rozbolavělé touhou po návratu do vlasti.

ČAS VADNOUCÍ RŮŽE

„List Jeho Svatosti je určen do vlastních rukou Vašeho Veličenstva,“ řekl nuncius, když protonotář královské kanceláře k němu pokročil, aby převzal zapečetěný svitek.

Náznak podivného úsměvu na jeho rtech Karla upoutal. „Mistr Jan mi list předá, Excelence,“ řekl zdvořile. „Nemusíte mít obavy, že by snad nahlížel do mého soukromí. Poselství Jeho Svatosti čtu vždycky sám.“

Copak? Pověřený biskup se viditelně zarazil, když padlo slovo soukromí. Pohled, který na krále upíral, byl podezíravý a uznalý. Trefil jsem do černého, pomyslel si Karel s uspokojením, když přejímal s veškerou obřadností podávaný list. Ale jen ho nedbale položil na stolek, ačkoli ten úvod v něm vzbudil silnou zvědavost.

„Vaše Veličenstvo ani nenahlédne?“ dovolil si nuncius otázku.

„Už jsem vám říkal, že listy Jeho Svatosti čtu sám, což míním doslova. Ukojím svou dychtivost hned, jakmile se rozloučíme.“

Dal si záležet. Tak pramálo dychtivosti zaznělo v jeho hlase, že biskupa jen utvrdil v podezření, že to, co mu papež píše, už dávno od někoho ví. Určitě se těšil na to, jak se král zatváří.

Stejně by se zklamal. Karel se ovládal dobře a nezatvářil se vůbec nijak, když po jeho odchodu rozlomil pečeť a přeletěl zvědavýma očima několik řádek. Zavrtěl hlavou, usmál se a podal dopis protonotáři. „Čti.“

„Nahlas?“

Karel ho chvíli mlčky pozoroval. Proč ne? pomyslel si pak pobaveně. „Můžeš nahlas,“ řekl lenivě. „Aspoň si nacvičíš přednes. Budeš ho předčítat královně. Čti s citem. A nekoktej.“

„Já?“ Sebevědomý úsměv zmizel z jeho tváře, jakmile nahlédl do dopisu. „Veličenstvo ráčí žertovat,“ řekl úpěnlivě a ze všeho nejraději by tvrdil, že se nikdy nenaučil ani číst. „List Jeho Svatosti byl přece určen jen do tvých rukou.“

„Se svýma rukama si můžu dělat, co chci. To Jeho Svatost ve své laskavosti myslela z ohledu ke mně. Já ho zachovávat nemusím. Jen čti. Před královnou musíš číst jasně a plynně, rozumíš?“

Jan ze Středy nerozuměl a nešťastně se zadíval do dopisu. Tomu neuniknu, když už si to jednou vzal do hlavy, pomyslel si zoufale a nejradši by se neviděl. Ještě před královnou! Tohle! S hrůzou poočku pozoroval krále, který zavolal komorníka a dal se sešněrovat do svého nejtěsnějšího kabátce. A taky nejkratšího, ač ke kladení základního kamene hradeb nově vznikajícího pražského města byl původně oblečen mnohem důstojněji.

Nemálo německých velmožů, kteří horlivě dbají tvé cti z čisté lásky, si stěžuje a nejvýš trapně nese, že ve svých oblecích, které prý nosíš nadmíru krátké a těsné, nedbáš důstojnosti, jaké si žádá císařská hodnost.

„Pojď,“ řekl Karel v dobré náladě. „Nevěřil jsem Blance, ale papež mě přesvědčil. Nezapomeň ten dopis.“

Blanku jako obvykle našel před zrcadlem. Byly i chvíle, kdy mu to vadilo, ale tentokrát se na ni zadíval s potěšením. Blanka ho spatřila za sebou a otočila se s radostným výkřikem. „Přece jsi nahlédl, že mám pravdu,“ řekla rozesmátě. „Takhle ti to určitě sluší líp.“

Objal ji. „Jen z lásky k tobě riskuju věčné zatracení,“ zašeptal jí mezi dvěma polibky. „Tohle se pro císaře přece nehodí.“

„Nezlob mě. Kdyby se francouzský král objevil mezi svými dvořany jako ty prve, vysmáli by se mu.“

„O jakých dvořanech to mluvíš, drahá? Znával jsem nejpřednějšího z nich a ten se jmenoval Pierre de Rosières.“

„Ten, myslíš, by tě pochválil?“

„Teď? Stěží.“ Znovu ji políbil. „Zavři svou krásnou pusinku a chvíli poslouchej. Náš přítel Pierre mi ráčil napsat list.“

Jan ze Středy zčervenal jako rak a začal trapně koktat. Karel se posadil. „To o Scaligerovi vynech. Začni o těch německých velmožích. To se královně bude líbit.“

Blanka nevěřícně naslouchala. „Tohle sis vymyslel.“

„Vůbec ne. Jen jsem se v Basileji oblékl do šatů, kterými jsi mě laskavě vybavila. Takových, jako mám dnes. Pokračuj, příteli.“

„A že se předvádíš proti slušnosti a počestnému mravu v rytířských hrách a turnajích,“ četl Jan ze Středy chvějícím se hlasem. „Na což my, kteří toužíme s otcovskou láskou, aby tvá vážnost vzrůstala, s podivem zíráme a Tvou Jasnost vyzýváme, abys napříště nosil roucha volná a dlouhá...“

„Ne!“ vykřikla Blanka. „Tohle že psal Pierre?“

Karel vzal zpocenému Janovi list z ruky. „A prozrazující zralost žádoucí u vladaře a tím, že se zdržíš účasti na hrách a turnajích všeho druhu, se ve svých skutcích a chování ukážeš vážný a zralý, aby se na tobě nic nejevilo neslušné a pokárání hodné, ale abys důstojnost, jejíž břímě a váhu neseš, naplnil mravností a zosobnil ctnými činy.“

Blanka se ohlédla po služebných a pokynem ruky je poslala pryč dřív, než promluvila. Jan ze Středy byl domácí člověk a přítel. Zůstal, i když výjimečně toužil po opaku.

„Napíšu Pierrovi sama,“ řekla upjatě. „S tím se chlubit nebude.“

„Miláčku, je to papež,“ připomněl jí Karel jemně. „Nesmíš se na něj pořád dívat jako na sluhu svého bratra.“

„Jako takový se stal papežem,“ pokračovala neochvějně. „O tom by se mu ani nesnilo, nebýt naší rodiny.“

„Neotírá se přece o Filipa ani o tebe.“

„Jak to, že ne? Kdo ti kladl na srdce, aby ses vystrojoval, jak se sluší? Aby na první pohled bylo vidět, že jsi byl vychován v Paříži? Jestlipak jsi ty někdy řekl Pierrovi, že se nesluší, aby se papež obklopoval milenkami? A jestlipak on nosí šat dlouhý a volný jindy, než když slouží mši?“

„Je papež,“ připomněl jí znovu. „Ornáty nebývají přiléhavé.“

„Nosí je i při večeřích s krásnou dámou?“ ušklíbla se. „Chtěla bych ho vidět v jeho soukromí.“

„On nekárá mé soukromí, ale jak vystupuju na veřejnosti.“

„Tím hůř. Připomenu mu, že jsi manžel Blanky z Valois. Němci! Musí to být pěkně úzkoprsá banda. Kdo si stěžoval?“

„Možná všichni a možná nikdo,“ usmál se. „To víš, že jsem po celou cestu cítil v zádech očko z Avignonu. Pierre mě těžko mohl kárat za to, jak jsem překroutil jeho verdikty, jednou jsme z měst sňali klatbu, a kdyby ji vyřkl znovu, na první pohled by to znamenalo, že nejsme zajedno. To nechce připustit, ještě jsme v říši nezvítězili. Takže se lísá k omilostněným měšťanům a spílá pofrancouzštělému císaři. Kdyby mi mohl vytknout české mravy, udělal by to ještě raději. Jenže o českých mravech toho moc neví.“

„Půjč mi na chvíli mistra Jana.“ Blanka se koketně ohlédla po protonotáři. „Ten můj list napíše krásnou řečí a ozdobí ho básnickými obraty.“

Jan ze Středy zbledl. Ještě psát káravý list papeži! Ale Karlova příští slova ho uklidnila. „Jana ti nepůjčím a žádný dopis psát nebudeš,“ řekl laskavě, ale neochvějně.

„Proč ne?“

„Protože jsem tvůj vladař a zakazuju ti to.“ Objal ji. „Ty má nejlíbeznější poddaná.“

Blanka se chvíli dala hýčkat a pak se mu vyvinula. Docela se jí to nepovedlo. „Jsi zbabělec,“ řekla.

Políbil ji. „Jsem.“

„Nechceš si rozhněvat pana Pierra.“

„Nechci.“

„Nemiluješ mě.“

„Miluju tě.“ Znovu políbil rozesmáté rty.

„Odporuješ mi?“

„V tomhle vždycky. Ty se ani nezeptáš, co jsem prováděl?“

„Oblékl ses patrně na ples?“

„Přesně tak.“

„A tančil jsi?“

„Ano. V Basileji se všemi přítomnými paními včetně purkmistrovy centnýřové choti.“

„A dával sis dostaveníčka.“

„Skoro s každou.“

„Přistihli tě!“

„Vůbec ne. Na žádné jsem nešel, ujel jsem hned ráno.“

„Je to pravda?“

„Svatosvatě přísahám.“

„V tom případě si v Avignonu stěžovaly ty paní. Pak jsi někde na turnaji smetl všechny soupeře.“

„To bohužel ne. Oni zametli se mnou.“

Tentokrát se mu vytrhla. „Jak je tohle možné! To se nestydíš?“

„Má milá, rytíř musí umět prohrát. Ale pro tvou útěchu ti řeknu, že mě dostali úskokem. Předtím jsem vyhrával.“

„A proč jsi mi to nevypravoval? Měsíc jsi doma a nevím nic o plesech ani o turnajích. Přece víš, že mě to zajímá.“

„Tady na to vždycky hned zapomenu. Jako z českého krále by Pierre ze mne měl radost, jak jsem počestný.“

„Ano,“ ušklíbla se. „Sám od sebe se oblékáš důstojně a mravně, ačkoli v Čechách je to naprosto zbytečné.“

„Je to pohodlnější.“

„Ale styď se! Copak jsi stařeček? Jen se podívej na starého Viléma z Landštejna, jak se vystrojuje. Nastrojují se i paničky a nikomu nevadí moje přiléhavé šaty.“

„To proto, že ti všechno tolik sluší,“ usmál se. „Přijel už ten krejčí z Paříže?“

„Večer uvidíš na plese. Možná to bude už naposledy.“ Vzdychla. „Leda bys hodně brzy pořádal další slavnosti.“

„Za dvanáct dní se sejde říšský i český rok jen kvůli tvým novým šatům,“ řekl se smrtelnou vážností. „Doufám, že ti jich ten Pařížan stačí našít dost.“

„Ano. Potom aby už začal šít ta volná roucha.“

„Copak Pierre kárá i tebe?“

„To by si mohl zkusit. Ne. Ale zdá se mi a stěží se mýlím, i když docela jistě to zatím nemůžu tvrdit, že začnu zase tloustnout, miláčku.“

Chvíli se na ni mlčky díval. Markétce bylo sedm, když se narodila Kateřina. A od toho dne už uplynulo víc než šest let. Panebože, ty víš, že zoufale čekám syna! Blanka je dokonalá královská choť. Jen by to nemuselo být vždycky až po sedmi letech. Ačkoli teď budu doma častěji. Kolikrát mi to vyčítala. Možná měla pravdu. To, že jsem tentokrát přijel na delší čas.

Sklonil se k její ruce a políbil ji. Nic víc.

„Pojď, je čas položit základní kámen pro bezpečí nového města," řekl. „Je vlídný jarní den, nemusíš mít plášť. Ať moji Češi vidí, jak nádhernou máme královnu."

Ještě vlídnější jaro bývá v Neapoli. Slunce hřálo jako v Čechách v létě, když město vítalo spojence krále Ludvíka, římského tribuna. Slavně a v čele se samotným arcibiskupem.

Přes tu honosnou okázalost byla nálada stísněná. Nad městem rozestřel křídla černý anděl smrti. A mrtvých přibývalo. Den za dnem víc. Není to trest za vlídnou tvář, s kterou nová vláda přijímá papežem a církví prokletého tribuna?

Bohu, seslal-li trest on, nešlo o zástupce římského lidu. Stejný trest stihl nepřátelské papežovo město. Z Marseille připochodovaly lodní krysy, provázené prvními mrtvými. Avignon zachvátil děs. Bůh nedržel nad ním ochrannou ruku, stejně jako ji dřív nedržel ani nad Římem. Jako by ho nezajímalo světské uspořádání svatých věcí. Umírali. Chudí i bohatí. Chudí víc.

S polibkem černého anděla na bílém čele odešla básníkova milovaná Laura. Odcházeli kardinálové, mezi nimi i Petrarkův přítel a odpůrce Coly di Rienzo Giovanni Colonna. Černý mrak se táhl jihem a houstl s každým mrtvým, jako by sbíral síly k rozletu dál, k srdci pevniny, kam neproniknou přízračné lodi s krysí posádkou. Zatím jen hrozil skrytý za obzorem.

Na severu Alp zářilo slunce, nezastřené očím smrtelníků hrůzou a zoufalstvím. Tady se červen vydařil. Bylo jaro a kvetly růže.

Krásný den. Udílení říšských lén nebylo novinkou pro mladého římského krále, ale tohle bylo obzvlášť významné. Rakousko. Habsburk v úloze leníka. Naposledy to bylo naopak. Kdy bylo naposledy?

Karel se usmál. To už je víc než sedmdesát let, co pokořený Přemysl klečel před Rudolfem, prvním Habsburkem, kterého štěstí a vrtkavost kurfiřtů povýšily na první místo v říši, a přijímal z jeho rukou praporce Čech a Moravy. Za jejich synů to už bylo jinak. Albrecht Václavovi udělil léna zvláštním poslem. Český král se neráčil obtěžovat.

Ani Albrechtův stejnojmenný syn se neobtěžuje k přijetí říšských lén, ale to má svou zvláštní příčinu. Taky tu přede mnou nekleční on, ale jeho syn. Slova přísahy ovšem pronáší vévoda z křesla hned za synkem.

Rukama už jakž takž vládne, ale dosud se nepostaví. A nejspíš nikdy ne. Osmnáct let! Kdo je víc hrdina? Rytíř s mečem v bitvě na hbitém koni, či sedící mrzák, který se usmívá? Dokonce šťastně při pohledu na to hezké dítě, které vážně a čiperně plní svůj úkol příštího vévody.

Všechno je jaksi naruby. Rakouský vévoda přijímá léna z rukou a z milosti římského krále — a vůbec tu nejde o to, že by ho římský král uznával nepochybným vévodou Rakouska, ne, to on tu laskavě uznává za římského krále Karla Českého. Co jsem se o to naucházel jako mládenec o vrtkavou pannu! Albrecht se točil jako had, dokud byl starý Ludvík naživu. Ne že by mu snad přál proti mně, ale prostě si nemohl dovolit mít mocného nepřítele, uvázán ke křeslu s habsburskou drobotou kolem sebe. Ani jeho, ani mne, takže se k našemu sporu nevyslovoval. I teď ještě čekal, dokud nenabyl jistoty, že anglický Eduard odmítá nepodařenou volbu nepodařených kurfiřtů. Eduard Anglický, dnes nejmocnější vladař Evropy, vítěz od Crécy i nad Skoty, pán Calais, a tím i celého Kanálu a všech svých francouzských držav, uznává bez vlastních nároků Karla Českého za pravého římského krále, a po něm tedy i Albrecht Rakouský. Samozřejmě, bez povyku mě tiše respektovali oba už před dvěma lety, ale s náležitou pompou se to děje až teď. Eduardovi poslové právě obcházejí říšské stavy, dokonce na mě možná už čekají v Praze s nabídkou přátelství. Copak tomu řekne přítel Pierre? Bude jistě rád, že nebezpečí bojů o římský trůn je odvráceno, ale spojenecká smlouva s Anglií... Ne, neboj se. Pokud nebude ohrožen říšský zájem, nedám se strhnout k boji proti Francii.

Ale ani po jejím boku. Zkušenost mě už poučila, že válčením se vyřeší jen málo, pokud vůbec něco, a rozhodně to nikdy nestojí za ztráty na lidech a výdaje. S Albrechtem si rozumím odjakživa. Jistěže nás zájmy našich zemí někdy postaví proti sobě, jak jinak mezi sousedy, ale upřímná touha po rychlém a bezpečném míru nás

spojuje. Nejsem si jist, jestli to plyne z povahového příbuzenství. Albrecht je přece jenom Habsburk, ale kruté neštěstí propůjčilo vlkovi vedle beránčího roucha i duši beránka. Habsburk? Kdoví. Já jsem Lucemburk a Přemyslovec a v historii obou rodů pravá mírumilovnost nikdy neměla místo, s výjimkou mého děda Václava. Ale i ten se dokázal chopit v krajním ohrožení meče. Což ovšem dokážu i já.

Usmívám se na malého Rudolfa. Můj příští zeť. Ano, o tuto svatební smlouvu velice stojím, pojišťuje dobré styky na jižní hranici. I když s sebou nese nemilou povinnost vzdát se dcerky, která má po právu vyrůstat na dvoře svého ženicha, aby bez nesnází přivykla své úloze vévodkyně a paní země. Otec ve mně se vzpouzí. Copak já jsem už jako dospělý nenašel svou vlast a nepřilnul k ní, jako bych celé dětství strávil v Praze? Miluju malou Kateřinu možná nepřiměřeně. Aspoň Blanka mi často se smíchem vyčítala, že Kateřině dávám přednost hezky daleko před chotí. Lecčíms se mohu utěšit, i když mě srdce bolí. Jednak to do Vídně nemám daleko. Ani v Praze jsem v uplynulých létech nepobýval dlouho a možná, že Kateřinu neuvidím o nic míň. Albrechtova choť je přítelkyně má i Blančina, mám ji rád a důvěřuju jí. Horší to měla Markétka se svou uherskou tchyní, a přece, jak jsem viděl, ji nikdo nešidí. Ludvík je studený čumák a maminčin mazlíček, ale Markétu má rád. Děti přivyknou snadno. I tenhle Rudolf snad bude mít rád Kačku.

Ostatně ona se zajímá zatím víc o jeho sestry. Jedna je v jejím věku, druhá dvouletá. Bane, děvčátko moje, hleď si raději chlapců. Tyhle dvě brzy poputují stejně jako ty do zemí svých ženichů. Ta malička dokonce do Tyrol jako příští choť toho parchanta, kterého manželka mého bratra má s Ludvíkem Braniborským. Jistě, mohl bych se za to mračit na Albrechta. Ale on se už na mne taky nemračí za to, že jsem ve své zemi poskytl útočiště drzému pánu, který se bez jeho svolení oženil s jeho vlastní neteří Habsburkovnou. Ne, nic nekalí naši novou shodu.

Obřad končí. Ještě hostina a odpoledne závazná svatební smlouva. Pak hned zpátky do Brna, jedeme bez malé, tak můžeme v noci. Čeká mě na Moravě příliš práce a rád bych se vrátil do Čech k

slavnostnímu položení základního kamene mého nádherného hradu v údolí Berounky. Určil jsem slavnost za necelý týden, spíš to nestihnu. Zastoupí mě Arnošt a snad se přijede podívat Blanka. Blanička.

Vzpomínka na manželku byla tentokrát prodchnuta zcela zvláštní něhou. Karel ukončil obřad se zasněným úsměvem a sotva se vyvlekl ze slavnostního roucha, obrátil se k rakouské vévodkyni, která tu stála v houfu svých dětí šťastná a rozradovaná, jako by nic nemohlo nikdy zkalit pohodu, která ji obklopovala. Karel si bezděky vzpomněl na den ve Znojmě, kdy mu se zářícíma očima svěřila sladké a nečekané tajemství. Nikdo už nevěřil, že chromý Albrecht by vůbec někdy mohl mít děti. A vida. Čtyři jsou tady, nejmladšímu chlapci je sotva rok a Jana hrdě kvete novou nadějí. Dřív než my, pomyslel si bezděky. Na Blance by to ještě nikdo nepoznal.

„Jsem ráda, že Kateřina zůstane u nás," řekla mu se smíchem. „Je to milé dítě a moje dvě holčičky mi už brzy vezmou."

„Máš dětí málo?" zeptal se vesele.

„Jsou to jen chlapci," ušklíbla se. „Rudíkovi už bylo osm, nerad se mazlí. Maličký je moc malý a ten, který se narodí..."

Albrecht se dal přistrčit až k nim. „Třeba to bude holčička."

„Miminko," odbyla ho. „To už máš jedno. Kateřinka je právě to, co tady potřebujeme. Ostatně to docela určitě bude zase kluk. Těšila jsem se, že uvidím Blanku. Proč nepřijela?"

Karel se docela nevhodně usmál. „Necítí se dobře."

Jana se dovtípila. „Však jsem se divila, že dáváš jediné dítě!" vykřikla. „Mohla jsem si myslet, že brzy jediná nebude."

„Myslíš, že to bude zase dcera?" znepokojil se. „Když čekala Markétku a po ní Kačku, nikdy jí nebylo nic. Báby i mistři tvrdí shodně, že potíže bývají hlavně při chlapcích."

„To je pravda. Když se měl narodit Rudolf a po něm Fridrich, bývalo mi dokonce krutě zle." Přitiskla k sobě malou Kateřinu. „Jsi nevděčník. Já mám holčičky ráda."

Slavnostní hostina se konala pod širým nebem. Na hradě Seefeldu nebylo dost místa pro bohatou tabuli a všechny vzácné hosty. Oblak prachu na cestě od Vídně mohli vidět všichni. Albrecht zmlkl v půli

slova a znepokojeně se zadíval vstříc přijíždějícím. Takovým tryskem se mohl hnát jen posel spěšných zpráv a ty bývají spíš zlé.

Nebyl to posel. Slavnostní ceremoniál ohlašoval nečekaný příjezd uherského krále. Albrecht i Karel dobře věděli, že Ludvík dlí na svém nežádoucím výboji v Neapoli, ačkoli z Prahy i z Vídně šlo na uherský dvůr pozvání, jako by se rozumělo samo sebou, že válčící král poklidně čeká na přátelské posezení se sousedy. A teď byl tady. Karel pocítil znepokojení, něco se muselo stát. Ale převýšila úleva, protože Ludvíkův návrat přinášel vyjasnění vztahů k Avignonu, kde na něj přítel Pierre zle zahlížel za to, že svému zeti nezabránil v tažení.

Ludvík byl přepadlý a vypadal unaveně. Ani nebyl vystrojen k takové slávě, musel se hnát hezky divoce. Plýtval mnohomluvnými omluvami, které neříkaly nic. „Posel mě zastihl cestou, ani jsem se nezastavil v Budíně. Ze Záhřebu je to zajížďka a už bych nepřišel včas. Doufám, že jsem se neopozdil aspoň k zásnubám."

Ze Záhřebu? Karla by překvapilo, i kdyby se dostavil z Budína. Přece stačil plnomocník. Ludvík na něm často ulpíval štvaným pohledem, jako by od něj cosi očekával, a přece jejich vztahy v poslední době bývaly napjaté. Až dodatečně si uvědomil, že tři čtvrtě roku Ludvík neviděl svou matku a její bezprostřední vliv se aspoň načas vytratil. Byl srdečný a přátelský, jako dávno ne. Škoda. Ctil by ve mně víc Markétina otce, kdyby Karel Robert byl ještě naživu. Ten jediný dokázal držet na uzdě tu saň.

Jako by byli domluveni, nepadla ani zmínka o Ludvíkově italském dobrodružství. Hovořilo se jen rodinně o dětech a zásnubách. Karlova Markéta, choť uherského krále, byla už třináctiletá. Doba, kdy bude moci i ona dát Uhrám dědice, se blížila.

Ludvíka zvolna opouštěl štvaný výraz, jak ve společnosti viditelně pookříval. Jako by přicházel z pustiny, a přece Neapol byla bujné, prostopášné město, kde se hody určitě strojily každý den.

Ale nezeptali se dřív, než opustili hostinu a Janu s dětmi, aby přivěsili slavnostní pečeti ke všem listinám. V úloze tazatele vystoupil saský kurfiřt Rudolf, který setrvával v Karlově průvodu.

„Poměry v Neapoli jsou už jistě klidné, když ji Vaše Veličenstvo tak brzy opustilo," nadhodil lehce a podíval se na Karla. Zprávy, které chodily z Itálie, tomu naprosto nenasvědčovaly.

Ludvík se zamračil. „Vezu do Uher zajatce, bratránky z Neapole. Když nebude mít kdo štvát, budou ostatní zticha. Můžou být rádi. Panebože!" Zadíval se na Karla. „Já nevím, co bys udělal ty na mém místě. Prosím tě, zapomeň na chvíli na papeže a promluv ke mně jako otec."

„Ten by nechal Neapol na pokoji. Znal své síly."

„Myslíš, že moje síly na dobytí Neapole nestačily?"

„K dobývání je třeba jen peněz a žoldnéřů. Zemi dobudeš snadno. Svízelnější je spravovat ji."

„Můj nepřítel není z tohoto světa," zamumlal Ludvík a zatěkal pohledem z jednoho na druhého. „Ptám se sám sebe, na koho je to trest. Na ně? Na mne? V lednu mi nebe otevřelo hradby. Směl jsem odejít?"

„A směl jsi zůstat?"

Účinek otázky na Ludvíka byl ohromující. Roztřásl se na celém těle. Rudolf Saský na Albrechtův starostlivý pokyn přidržel číši u jeho rtů. Uherský král se dlouze napil a zavrtěl hlavou.

„Přijel jsem k dalmatskému břehu na přízračné lodi. Vystoupila nás sotva čtvrtina. Tři dny jsme se modlili v kostele v Senji, než jsem si troufl dál. Už týden nikdo z nás nezemřel. Snad jsme zachráněni."

„Já ti nerozumím," řekl napjatě Albrecht.

Karel začínal tušit. Vzdálené pověsti se zatím tvářily, že nejde o nic, co by se mohlo týkat zemí Evropy.

„Černá smrt," zamumlal Ludvík. „Ve východních zemích řádí už dva roky. Kupecké lodi ji přivezly do Messiny. Dal jsem příkaz vyhánět je z mých přístavů, ale smrt už kráčí po pevnině. Viděl jsem ..." Ludvík si znaveně přetřel čelo. „Nechci vzpomínat. A nechci vidět. Jen nevím, jak jí zabráníme. Doma mě budou hnát, abych se vrátil — tam. Hrůzná nevědomost."

„A vrátíš se?" zeptal se Karel tiše. Ludvík potřásl hlavou. „Jestli ne, vrátí se královna. S tím musíš počítat."

„Já vím.“ Uherský král se usmál, prvně od svého příjezdu. „Zardousí-li ji černý anděl, aspoň budu vědět, že jsem v právu. Zatím rdousí mé lidi, které jsem tam nechal. Plíží se k severu. Možná už je před branami Říma. Dál. Možná v Toskáně. Moc jsem se nerozhlížel a ujížděl jak štvanec k východnímu pobřeží. Na loď nevstoupím, dokud přízraky neodejdou. Tam jsi bezmocný. Mřou kolem tebe a neutečeš.“

Ostatní páni mlčeli. Neapol byla daleko, mnohem dál, než od ní na jih ležela postižená Messina. Celá Itálie ji dělila od Rakouska a vysoké hory, na nichž se odjakživa nedaří nemocem. Ale neklid uherského krále byl nakažlivý. „Nezvyšujme počet padlých,“ promluvil konečně Albrecht a zadíval se zpříma na Karla. „Braniborský markrabí je se mou příbuzný stejně jako vy oba. Vaše tři báby byly vlastní sestry mého otce. Neměl by i on být účasten našeho přátelství?“

Karel netrpělivě trhl rameny. „Jsem řádně zvolený římský král,“ řekl. „Tohle mi nesmí upírat ani vlastní bratr, natož vzdálený bratranec. Já nepřátelství nevyhledávám. Netoužím po ničem víc než žít i s Wittelsbachy v míru. Ale nebudu se ho ptát, smím-li se vypravit pro císařskou korunu.“ Na chvíli se odmlčel a zadíval se na Albrechta. „Zavázal jsem se papeži, že nebudu jednat s rodinou prokletého kacíře,“ řekl, ale znělo to smířlivě. „Ale pro zachování míru jsem ochoten užít tvého prostřednictví. Bude-li co platné. Ludvík Wittelsbach je zavilý.“

„Nemají vzdorokrále,“ připomněl Rudolf Saský. „Když Eduard Anglický odmítl volbu, nezbude jim než se dohodnout.“

„Rád tomu uvěřím, když dostanu příležitost,“ usmál se Karel.

Rozešli se ve shodě. Karel s Rudolfem na Moravu, Ludvík do Uher a Albrecht s celým dvorem zpátky do Vídně. Tentokrát s nimi jela i Karlova poslední a milovaná dceruška.

Rudolf Saský zamlklost královského společníka přičetl snaze rakouského vévody po smíru s Wittelsbachy. „Myslel jsem, že jsi přítel smírných jednání,“ nadhodil s úsměvem. Přes rozdíl věku i postavení si při sblížení nastalém od Karlovy volby začali tykat, i

když Rudolfovi synové královskému Veličenstvu nadále vykali. „Z hlediska klidu v sousedství své země bych i já vaše smíření uvítal.“

Karel se vytrhl ze zamyšlení. Nechtělo se mu přiznávat, že ho zavinilo rozloučení s Kateřinou. Vladař má povinnosti, před nimiž láska k dítěti musí ustoupit. *Jsem* přítel smírných jednání a jsem ochoten vyčerpat všechny prostředky, než sáhnu ke zbrani. Ale na ústupnost Braniborského nevěřím.“

„Proto je třeba, aby přestal být Braniborským,“ podotkl Rudolf lehce. „Není dobře, aby měl v rodině kurfiřtský hlas. Dokonce dva, počítáme-li hlas falcký. Často se svářili, ale zatím jsou ve shodě, a to je nebezpečné. Mohou volit znovu.“

„Ty myslíš, že takový pokus má naději na úspěch?“

„V každém případě zvýší cenu tvých přívrženců.“

„Tvou taky?“

„Já už jsem, můj králi, odměněn tvou přízní. Přece jsi mi věnoval dokonce v Praze dům.“

„Francouzský král daroval v Paříži palác mému otci. Bylo to od něj moudré, i když s přátelstvím Jana Českého mohl vždycky počítat.“

„Ani o mou oddanost nemusíš mít strach. Bude-li třeba bojovat vydatněji, je naše zbraň už ukuta.“

KLAMAČI

Karel si nedělal velké iluze o možnostech domluvit se s Bavorovými syny, ale naprosto neodmítal smírčí snahu rakouského vévody, i když bylo dost jasné, co tomu bude říkat *přítel Pierre.* Když před svou volbou skládal do papežových rukou slib pronásledovat až do úplného zničení Belialovo plémě, Ludvíka Bavora a jeho rodinu, zdálo se, že tím vyjadřuje jen svůj nejvlastnější zájem. Proti jiným slibům se tenhle zdál nejpřijatelnější. Císařova smrt ovšem zbavila jeho syny nároků k právům římského krále a dohodu učinila žádoucí. Zvlášť když se dařilo diplomatickým úsilím mařit pokusy o královské schisma, jako se stalo v případě anglického krále, který raději volil přátelství se

zvoleným císařem než nejistý a dlouhotrvající boj. *Přítel Pierre* mohl mít na věc jistě jiný názor a bylo prozřetelnější ho postavit před hotovou věc. Ovšem tak, aby se zdálo, že byl přece jen požádán o radu. O schůzce smluvené na konec července ho Karel informoval rychlým poslem. Teologický mistr pražského vysokého učení se vypravil včas. Ale právě jen tak včas, aby stihl přinést odpověď z Avignonu, kdyby se hnal tryskem a papež mu ji dal hned první den. I pro ten případ se Karel pojistil. Jan Moravec měl přesné instrukce, který den o polednách se smí nejdřív vrátit do Prahy. Král ji mínil opustit hned ráno.

Opatrnost byla zbytečná. Mistr dorazil do Avignonu se zpožděním, jak se cestou vyhýbal městům, sotva zjistil, jak nebezpečno je na jihu Francie. Velký mor neúprosně postupoval po březích Středozemního moře a po papežském městě natahoval svůj spár už od jara. Kliment Šestý seděl ve svém paláci obklopen dýmem z trvale udržovaných ohňů a kardinálové v děsu prchali do svých venkovských sídel. Kdo zůstal, měl sotva poloviční naději, že přežije.

A přece se do Avignonu dále táhli prosebníci. Dosud tu prodlévala i neapolská královna, ačkoli její město ji po odjezdu uherského krále zvalo zpátky. Sbíhaly se tu nitky diplomatických jednání i bolavého, stále trvajícího sporu mezi Francií a Anglií. Papež se s neúnavnou pílí zabýval otázkami celého křesťanstva. Itálie. Řím. Neapol a Uhry. Římská říše. A v neposlední řadě důsledky děsu z černé smrti, fanatické výbuchy pobloudilé víry i opatření k úlevě trpícím. Spor s Wittelsbachy zůstal věcí zásady, ne bytostného zájmu. Papežova odpověď na Karlovu zprávu se opozdila a vedena chladným rozumem nebyla v zásadě zamítavá. Na podzim, když dorazila do Prahy, však už zbytečná.

Na poměrně časnou ranní hodinu zaznamenal Karel u Blančiných dveří nebývalý shon. Zarazil se. Poslední měsíc spala sama a ani ji nechtěl budit, jen se podívat, jak v něm zůstala nejasná obava z předchozího večera, kdy se Blanka skoro nedotkla jídla a vypadala strašně unaveně s temnými kruhy kolem očí. Nestěžovala si na nic, a

to snad Karla vyděsilo nejvíc. Blanka byla zvyklá fňukat při každé hlouposti, ráda se dala rozmazlovat a ani slzičkami nešetřila ve snaze budit lítostivý soucit. A najednou jen tiše trpí. Dnes, kdy by jí ochotný manžel snesl modré z nebe za tu novou naději.

Dokonce mistr lékař! Vycházel z Blančiných dveří s ustaranou tváří.

„Co se stalo?“ vyhrkl Karel zděšeně. Přijít tak o tohle vytoužené dítě! A Blanka není žádná silačka.

„Snad nic vážného.“ Mistr se unaveně usmál. Možná bděl u královny celou noc. „Tvé Veličenstvo nemusí mít strach, dítě ohroženo není.“

Dítě! A ona? Pětiměsíční plod nemůže přežít bez matky. Nikdy jsem Blanku nebral vážně. Nebyla nedílnou součástí mých královských a mužných snů. Ale ze všech lidí na světě byla nejvíc moje. Pětadvacet let! To člověk přivykne k neodtržení.

Vešel. Blanka ležela na loži divně přepadlá a proměněná. Usmála se, když ho poznala, ale bylo vidět, že ji to stojí přemáhání.

„Ty jsi ještě tady? Myslela jsem, že hned ráno odjíždíš.“

„Je ráno,“ řekl a políbil zprůsvitnělou ruku. „Chtěl jsem se s tebou rozloučit. A teď nevím, mám-li.“

„Co nevíš ?“

„Chtěla bys, abych zůstal?“ zeptal se. „Albrecht se bude zlobit, ale nějak to vysvětlím. Pochybuju, že schůzka někam povede.“

S námahou se posadila. „Prosím tě! Co tě to napadlo?“

„Stůněš.“

„Já? Spíš kolem mne skáče tvůj lékař. Všechny jsi tady nakazil.“ Drobně se zasmála. „Jen počkej, až to zase bude dcerka. Pak už mě nebudeš chtít ani vidět, viď?“

„Mám rád tebe i tvoje dcerky, to přece víš. A taky tě rád vidím, ale zdravou. Co mi to děláš? Budu mít o tebe strach.“

„Mně přece vůbec nic není. To takhle bývá.“ Ztěžka se zase uložila. „Asi to přece jenom bude kluk.“

Nějak se nemohl radovat z té vyhlídky. Začínalo mu být úzko. Blanka ho vyděsila k smrti. Při každé bolístce se rozplývala v slzách a teď potají zatíná zuby do horečkou popraskaných rtů. „Přece tu

nemůžeš zůstat,“ řekla statečně. Panebože! Zase už mě opouštíš? lkala vždycky a on odcházel s lehkým srdcem. Ne tak dnes. „Kdybys odjel rovnou ráno, jak jsi chtěl, ani by tě to nenapadlo.“

„Napadlo mě to už večer.“ Vzal ji za horkou suchou ruku. „Proto jsem tady.“

Vztáhla druhou ruku a lehce dlaní přejela po jeho tváři. „Vidíš, jak to bylo nerozumné? Teď tady sedíš a ještě se dočkáš mistra Moravce se zákazem přítele Pierra. Co si počneš pak?“

„Zůstanu. Aspoň budu mít omluvu před Albrechtem.“

„Prosím tě, nerozčiluj mě. Ještě se začnu bát, že jsem na umření. Seber se a jeď.“

Ne, děsit ji nechtěl. Políbil ruku ve své dlani a váhavě vstal. „Budu na tebe myslet celou cestu,“ ujistil ji tiše, ačkoli to docela výjimečně nežádala. „A vrátím se co nejdřív. To ti slibuju.“

Ještě ho zadržela. „Prosím tě, ať kolem mne pořád nepoletují,“ řekla unaveně. „Chci být sama. Je mi potom líp.“

Sama. Obletovaná Blanka. Také býval raději sám, když měl starosti, ale jí se to tak nepodobalo. Třeba ji vskutku proměňuje příští dítě. Snad matka skutečně dospívá, když se rodí syn.

Na nádvoří už všichni čekali, když vycházel, včetně dvou arcibiskupů, kteří ho na schůzku do Pasova doprovázeli. Nechyběl ani starý Rudolf Saský. Karla uvítal vzdech úlevy. To, že zanedbal určenou hodinu odjezdu, bylo nezvyklé.

„Stalo se něco?“ zeptal se tiše Arnošt z Pardubic, který jediný postřehl znepokojení na královské tváři.

„Blance není dobře. Dělá mi to starosti.“

„Na co si stěžuje?“

„Právě že na nic.“

Arcibiskup se na Karla zadíval s pochopením. Královnu důvěrně znal. „Snad nebude tak zle,“ řekl útěšně. „Je příliš horko. To se v jejím stavu špatně snáší.“

Vedro bylo to léto skutečně k padnutí. Vystrojení páni se závistí pozorovali venkovské chasníky i děvečky, bosé, s holými lýtky a rozhalenými košilemi, když se v době žní územím Rožmberků brali s celým honosným průvodem na jih k hraničním horám a od nich dolů

k Linci. Tam nastala vítaná změna. Rakouský vévoda je očekával s ozdobenými lodicemi k zdlouhavé, ale příjemnější plavbě proti proudu Dunaje.

Karel to uvítal už proto, že cestou měl k rozhovoru s Albrechtem víc příležitosti, než by měl jako jezdec vedle vévodových nosítek. Anebo uvnitř s ním. Otřásl se při představě dusného vedra. Tady nad řekou vál mírný vánek a baldachýn nad jejich hlavami poskytoval vytoužený stín. Do Pasova dorazili svěží a odpočatí.

Zato braniborský markrabí a jeho bratři měli za sebou vyčerpávající jízdu v úpalu, když za dva dny dorazili s hotovostí početnou jako do bitvy. Všichni byli nevrlí a unavení, což značně zvýšilo Ludvíkovu hádavost. Hned první den nevybíravě napadl Karla, že anglického krále podplatil udělením říšských lén, na která neměl právo. Pasovský biskup, jejich hostitel, byl bratr saského vévody a velmi dychtivý dosáhnout úspěšného průběhu schůzky. Konflikt rozřešil velkolepou hostinou, při které však pohledy z tábora Wittelsbachů metaly blesky na průvod českého krále, jemuž by tak rádi odepřeli titul římského. Jejich žoldnéři zatím řádili po městě přes houževnatou, ale marnou snahu strážců pořádku pasovského biskupa i rytířské družiny saského kurfiřta. Češi do šarvátek na přísný Karlův zákaz nezasahovali. Přes tu opatrnost začalo být jasné, že k smírnému urovnání dojde stěží.

„Účelu schůzky bylo dosaženo," řekl Karel s úsměvem znepokojenému Arnoštovi, když se konečně pod ochranou svých družin po hostině prodrali řvoucí ulicí do svého příbytku. „Aspoň pro mne. Albrecht, který vyvinul tolik námahy a snahy, tohle Ludvíkovi hned tak nezapomene."

„Chce se ti do války?" zeptal se Arnošt pochybovačně.

„Nechce. Ale někdy nic jinak nezbývá. Na tyhle císařské milánky mám doufám síly dost."

„Peněz na žold taky?"

Karel na Arnošta pohlédl přímo bolestně. Tohle byla nejstinnější stránka věci. Dluhy, dluhy a dluhy. Král Jan se na nebesích může smát. Šetrný syn je přinucen rozhazovat daleko víc než kdy on.

Zato druhý arcibiskup viditelně pookřál, jak se naděje na smír vypařovala. Jemu narovnání neslibovalo nic, spíš naopak, protože podmínky by docela jistě zahrnovaly i jeho soupeře na mohučském stolci Jindřicha, i když pro věkový rozdíl mezi nimi bylo jasné, že Gerlach se bezvýhradné vlády ve své arcidiecési dočká určitě v mladším věku než jeho předchůdce. Bylo mu stěží šestadvacet a papež musel přímo hýřit nejrúznějšími dispensemi, aby ho vůbec mohl jmenovat.

„Nevím, jestli je hodno důstojnosti římského císaře, aby Vaše Veličenstvo hovořilo s těmi proklatci," vmísil se do hovoru. „Byl by to přímo zločin ukazovat jim ještě vlídnou tvář."

„Vaše Excelence mě pokládá za zločince?" zeptal se Karel nevinně. Tyhle bojechtivé řeči neměl rád. Gerlach byl ještě příliš mladý, než aby mohl pochopit, že ušlechtilou přetvářkou nikoho neoklame, tím méně českého a římského krále, Lucemburka a Přemyslovce Karla. Šlo zkrátka o to zakroutit chřtánem Ludvíkovi a jeho všem bratrům a pokud možno celé rodině. A v neposlední řadě samozřejmě tak strašně nepohodlnému Jindřichovi z Virneburgu. Jaképak dohody.

Než Gerlach stačil odpovědět, strhl se venku povyk. Karlův maršálek Čeněk z Lipé už dupal rozčileně po schodech. „Veličenstvo!" vykřikl na prahu, nedbaje povinné úcty. „Dej svolení a zasáhneme! Braniborští se rvou s pasovskou stráží zrovna před domem."

„Co se děje?"

„Strhli říšskou orlici z tvého domu. Možná se chtějí i probít dovnitř. Smím?"

Karel pomalu vstal a podíval se na Gerlacha. Budeš mít radost, arcibiskupe. Arnošt stál u okna a vyhlížel ven.

„Zpátky!" okřikl ho Karel v pravou chvíli. Arnošt ustoupil a těsně kolem jeho hlavy prolétl dobře mířený kámen. Kdyby setrval u okna, měl ho vprostřed čela. Takhle dopadl na stůl a roztříštil džbán s vínem.

„Dávám ti volnou ruku, pane Čeňku," řekl Karel s povzdechem. Než stačil připojit několik dobře míněných rad, maršálek vyrazil

rozjařeně ven. Pohotový dupot v průjezdu Karlovi zvěstoval, že celá družina netrpělivě čekala jen na tu chvíli. Domovní dveře třískly a ryk venku zesílil. Teď přistoupil i Karel ze strany opatrně k oknu. Pod náporem Čechů budou mít povaleči sotva čas metat své kameny. Gerlach se ze zvuků snažil uhadovat, co se děje. Maršálkově češtině nerozuměl. Zato Rudolf Saský se spokojeně usmál, když se podíval dolů přes rameno Karlovi.

„Otrlá banda hrdlořezů jsme my Češi," řekl kobrtavě. Češtinu odposlouchal, ale lámal ji hrozně, jak vůbec Němci nemají pro slovanskou řeč vlohy. Od doby, co vlastnil v Praze dům, se snažil mluvit, kdykoli to šlo. „Braniborský ušetří, až bude vyplácet. Nezbude jich příliš."

Výrostek, který se snažil zmizet mezi prvními, měl tvář třetího Bavorova syna, kterému matka pro odlišení od nejstaršího a taky z hrdosti říkala Ludvík Říman, protože byl počat pod sluncem slunné Itálie při Wittelsbachově císařském tažení. Má odvahu, pomyslel si Karel. Jistě si nikdo nepředstavoval, že tak urážlivý čin projde bez následků. Kdyby se tu dal přistihnout, bratr, který ho poslal, by ho nepochválil. Stržení znaku by jistě rádi připsali pobouření ulice.

Čechové jasně nabyli převahy a Karel se vyklonil ven. „Zajatce!" křikl na pana Čeňka. „Čím víc, tím líp!"

Bušek už šplhal po ramenou vojáků, aby pocuchanou orlici upevnil zpátky na její místo. Útočníci prchali a bohužel tarasili cestu. To by byl zítra povyk, až bych jim mezi zadrženými předvedl toho nedopeřeného Ludvíčka! Karel si povzdechl. Ze všeho nejradši by byl tam dole mezi mstiteli, jaký měl na Wittelsbachy vztek. Arnošt mu před chvílí postavil před oči, co tahle roztržka zas bude stát. Znovu ždímat království, které má kvést. Možná i na čas zastavit stavbu hradu. Města. Všeho. Bez dokončených hradeb pozemky pro domy nemají cenu. Ne, nikdy. Hradby nového města i můj Karlštejn musí stát.

Albrecht ho ani nepřemlouval, když projevil přání plavit se zpátky do Lince. Biskup s chladnou zdvořilostí požádal Wittelsbachy, aby opustili Pasov, jakmile zaplatí škody způsobené neukázněnými tlupami. Spočítal jim je pěkně vysoko. Ludvík

Braniborský si mrzutě uvědomil, že to přehnal a připravil se o možné sympatie rakouského vévody. Ač mrzák, byl z nejvlivnějších říšských knížat. Teď ho má na své straně ničemný Čech. Pověst o jeho morální převaze roznesou nohsledi z jeho průvodu.

Ničemného Čecha mravní převaha netěšila. Trpce si uvědomoval, že ji draho zaplatí. Nálada na lodi, po které se plavil s rakouským vévodou zpátky do Lince, byla hanebná. Albrechtovo pozvání do Vídně zdvořile odmítl. Byl by nesmírně rád spatřil Kateřinu, ale znepokojovala ho myšlenka na Blanku. Jak se blížili k českým hranicím, starost na něj doléhala čím dál tím tíživěji. Věděl to, jakmile spatřil posla na zpěněném koni, který se jim hnal vstříc cestou od Budějovic. Se srdcem zledovělým úzkostí čekal, až promluví, a zmužile se snažil živit plamínek naděje, který pohasl dřív, než se mu podařilo ho rozdmýchat.

„Její Veličenstvo se z tvého návratu raduje s anděly na nebesích," řekl vážně pražský purkrabí a pokřižoval se. „Skonala v pánu prvního dne měsíce srpna."

Předevčírem! Karel zavřel oči a slepě pokynul rukou. „Nechte mě teď!"

Saský vévoda se chopil uzdy koně Gerlacha Mohučského a šetrně s ním couvl zpátky mezi Karlovu družinu. Arnošt z Pardubic naopak popojel o něco blíž. Karel ucítil jeho účastnou dlaň na své paži a vzhlédl.

„To tomu ničemovi nikdy nezapomenu," procedil mezi zuby. „Že jsem ji opustil. A marně."

Arcibiskup mlčel. Ještě nenastala chvíle pro slova duchovní útěchy. Rozjitřená duše ji vnímat nedovedla.

„Kdo ji držel za ruku v té chvíli?" řekl Karel mrtvě a sklonil hlavu. „I tebe jsem jí odvedl." Obrátil se k saskému kurfiřtovi. „Budu špatný hostitel, příteli Rudolfe. Pravnučku Svatého Ludvíka pochovám se všemi poctami a v slávě. Ale po pohřbu bych radši zůstal sám."

„Stejně jsem Tvé Veličenstvo chtěl požádat o propuštění. Nejen pro hlubokou účast s tvým žalem. Doma mě čekají naléhavé úkoly."

Karel přemohl obluzující zármutek a ostře na něj pohlédl. O těch *naléhavých úkolech* tušil dost. Jako nejlepší žák přítele Pierra si vždycky dával pozor, aby byl dobře informován o všem, co se v jeho říši děje. „Jakákoli snaha o prospěch svaté říše je sama o sobě také svatá. Přeju ti v ní zdar.“

PO ZÁKONU DŽUNGLE

„Nicolò Orsini se zase dal zapřít.“ Pandolfo jen nerad viděl, jak záře v dívčích očích pohasla. Lhát nedovedl a taky to nemělo smysl. Spíš dřív než později by to odhalila.

Seděli ve třech jako obvykle. Cecca se nastěhovala zpátky do tribunova bývalého domu, který strýc Gianni tiše a rychle opustil hned koncem roku. Už si také neříkal Roscio, ale holič, a místo vznešených projížděk v čele jízdy si skromně otevřel zase krám. Dům zůstal prázdný. Cecca mohla jít k dědečkovi Mancinimu jako oba bratři, ale nechtěla. Pandolfo a hlavně Odoric byl rád. Do domu Franceska Manciniho za Cekkou mohl přicházet jen ženich. K tomu se z nich dvou hodil jedině Pandolfo, jenže ten nepřemýšlel o ženění.

„V Římě je příliš mnoho kostelů,“ řekla bez souvislosti, ale oba dobře věděli, oč jde. Právě se začalo zvonit na kampanile sousedního San Giorgia ve Velabru. Zvuk jeho zvonu disharmonicky zapadl do vzdálenějšího cinkání Panny Marie řecké školy z dobytčího trhu i San Angela na rybím trhu. Když se některý z nich na chvíli odmlčel, bylo slyšet další a další. Mlčel jen kapitolský zvon. Ten na Aracoeli cinkal spolu s ostatními. Umíráček. A přece tak mnozí byli pochováni bez něho. A ještě jiní nebyli pochováni vůbec. Ti, co se nevešli do jam u hradeb Města, pluli po Tibeře do moře. Řeka se měnila v páchnoucí stoku. Bylo o strach z ní pít. Odoric nosil Cecce vodu z čistší Aniene a Pandolfo občas přivezl několik vaků na mule od horských pramenů. Město zmíralo spolu s ostatními městy. Zjara se plíživá smrt rozšířila i sem.

Mezi mrtvými se proplétali živí, ale jejich život neplynul stejně jako dřív. Velká hodina pravdy bila na poplach. Už z ní byly dny a měsíce. Brzy roky. Morový meč rozdělil bytosti, které se nazývaly lidmi, nesmlouvavě do dvou táborů. Milosrdná láska a černé sobectví se prolínaly. Jedni sloužili umírajícím vědouce, že umřou s

nimi. Jinde matky opouštěly kojence a děti starce, aby se samy zachránily. Většinou se jim to nepodařilo. Do dvou let z kvetoucího lidstva zbyla třetina.

Teď na začátku ještě setrvačností život klopýtavě dobíhal načaté běhy. Tribun, který v patách uherského krále opustil zamořenou Neapol, kde už neměl v co doufat, na počátku léta dorazil do Říma. Jeho plány na pomoc zvenčí se rozpadly. Žoldnéřský houf německých zabijáků musel propustit, když bratr Petruccio tiše zmizel s penězi sebranými v Římě. Možná byl cestou do Neapole zabit a oloupen. Možná se setkal s černou smrtí. Možná prostě kradl. Pravda byla snad klíčem ke spáse jeho duše, ale pro tribunův osud už lhostejná. Zůstal sám, bez prostředků a jeho nejmocnější ochránce byl na útěku. Zbýval mu jako na počátku věcí jen jeho lid.

Šel, a černá smrt ho provázela. Do Říma vstoupila dřív než on. Ve vzrůstajícím děsu už nikdo nemyslel na slávu Města, na svobodu, na vítězný návrat tribuna. Jen nenávist byla dost silná, aby přežila. Cola, který se setkal s nezájmem těch, které měl za sobě věrné, upoutal zájem nepřátel. Příznivá chvíle, v klatbě a na zapřenou ve Městě. Šli po něm. Varován se uchýlil znovu do Andělského hradu pod ochranu Nicola Orsiniho. Ten den ho Cecca viděla naposledy v zavírající se bráně. Už se neotevřela.

Pandolfo brzy zjistil, co se děje. Zjara do Říma přijel z Avignonu papežský sekretář Francesco Orsini, Nicolův strýc. Ve vleklých rozhovorech se synovcem v bezpečí bývalého Hadriánova mauzolea ho nakonec přesvědčil o prospěchu jeho duše i těla. Spásu i hmotnou odměnu mu zaručoval papež svou svatou hodností a svými poklady. Ve štědrosti byl překonán smrtelníky, Rainaldem a Giordanem z Marina. Jejich nabídka přišla, jakmile pronásledovaný tribun neprozřetelně zabušil na bránu, která mu měla přinést bezpečí. Ve všem. Na vrcholu hradu střežícího Vatikán se přece skvěla socha anděla, který se zde před sedmi sty lety zjevil s plamenným mečem sužovanému římskému lidu, aby mu oznámil boží odpuštění a konec morové rány. Snad si Bůh vzpomene i dnes.

Bůh zapomněl. Zejména nedbal o to, co se děje v hradních vězeních. Nicolò Orsini, chráněn božím požehnáním

zprostředkovaným vůlí pozemského papeže, zradil důvěru přítele. Ale mohl být jeho přítelem psanec pronásledovaný klatbou, se znamením kacíře na čele? Nicolò Orsini byl muž bohabojný a dbal o svůj zisk. Vždycky byl nepřítel Colonnů. To ho přivedlo na tribunovu stranu. Ale moc Colonnů byla po bitvě před Římem v troskách a strýc Francesco ho smířil s příbuznými z Marina. Nicolò by snad ještě váhal, ale Francesco rozhodl za něho. Jeho poslání bylo přímo od papeže, k ochraně jehož čtvrti stál Andělský hrad. Nemusel se ptát. Řekl mu to, až když se zavřelo vězení. Nabídka byla skvělá a Nicolò se stěží mohl spolehnout na věrnost stráží, kdyby strýcův rozkaz zrušil.

Smířil se rychle. Zlomyslností osudu Colův život ochránil jeho úhlavní nepřítel Rainaldo z Marina. Nebýt jeho touhy získat zajatce pro vlastní pomstu stůj co stůj, hamižní příbuzní by do nekonečna neodvažovali nabízené zlato, kdo dá víc. Přidávali. Papež i Rainaldo. Váhy se svůdně pohybovaly a dva Orsiniové, které na vrcholu Andělského hradu chránil plamenný meč před morem, dva měsíce už váhali a pořád nedocházeli k rozhodnutí a tribun žil. Ve tmě a o chlebě a vodě, opuštěný, ale žil.

Dva měsíce Pandolfuccio de Guido dei Franchi, jeden z třinácti, tribunův přítel a římský patricij, se pokoušel setkat s velitelem Andělského hradu, kdysi spojencem Nicolem Orsinim. Dva měsíce u brány dostával odpověď, že hejtman není ve Městě či je nemocen. Pandolfo nedbal šklebících se stráží a denně bušil znovu. A nosil Cecce stejnou odpověď.

Cecce se konečně zdařilo nevnímat vtíravý umíráček. „Kampak odjel dneska pan Nicolò?“ zeptala se posměšně.

„Dnes neodjel. Pro změnu stůně.“

„Kéž by ho spral mor,“ řekla Cecca a ani se nepokřižovala při těch rouhavých slovech. Vstala. „Půjdu k němu sama,“ prohlásila rozhodně.

„Jsi dítě,“ řekl Pandolfo.

„Právě. Jsem *jeho* dítě. Mám právo aspoň na vysvětlení.“

„Nemáš právo na nic. A Andělský hrad je plný vojáků.“

Zamračeně se na něj podívala. V jejím pohledu byla nezasloužená výčitka. Přece dělal, co mohl.

Jeho slova zburcovala nemluvného Odorika. „Sama nechoď," požádal ji.

„Pandolfo tam už dneska byl."

„Tak s tebou půjdu já."

„Můžu jít znova," vložil se Pandolfo. „Budu je otravovat třeba každou hodinu." Nerozhodně se podíval na Cekku. „Rozmysli si to."

„To tu mám sedět a čekat?" utrhla se na něj. „Ne, jdu. Když půjdeme všichni, nemůže se mi nic stát."

Určitě míň než samotné. Pandolfo převzal povinnosti otce a ve dne se s Odorikem střídali v domě, v noci před domem. Už se i stalo, že chytli záškodníka. Cekku znal. Říci si nedá, tak ať jde.

Nezamykali. V prázdném domě nebylo co krást. Všechno zůstalo na Kapitolu, pokud to včas neodvezl shánčlivý Mancini. Prošli klikatou ulicí na nábřeží a vydali se k mostu. Na prostranství pod příkrým svahem před kostelíkem San Nicoly v žaláři potkali průvod mrskačů. Obejít je nebylo kudy. Pandolfo se chtěl stáhnout zpátky, ale Cecca zůstala tvrdohlavě stát. „Přece tu nezůstanou věčně."

„Jestli se zastaví tady, tak několik hodin."

Výkřiky sebetrýznitelského houfce sílily a mísily se se vzlyky přihlížejících. Krev stříkala až do prvních řad, jak důtky s kovovými hroty nemilosrdně dopadaly na nahá těla. Ve všech tvářích se zračila blažená extáze. Velekněz, který se týral nejzběsileji, vystoupil na padlý sloup bývalého antického chrámu a volal k nebesům podivnou modlitbu. Skřeky a vytí kolem sílily. Sem tam se přidal přihlížející kajícník. Ženy se draly do uzavřeného kruhu a byly vyháněny. Také mniši, dokud nestáhli kutnu. Pak důtky v trestajících rukou dopadaly pádněji. Mrskali slepě kolem sebe. Nikdo už nerozeznával, zda drásá vlastní tělo nebo cizí. I na něj dopadaly rány odjinud. Rytmus se zrychloval, vytí stoupalo, zmítajících těl se zmocňovaly křeče. Představení rychle spělo k orgastickému závěru.

„Pojď odtud," řekl Odoric s nebývalou přísností. „Slyšíš, Cekko?"

Pandolfo se na něj závistivě podíval. Jeho mluvení nebylo nic platné. Odorika okamžitě poslechla. S námahou se vyšplhali na

kopec a zase dolů pod schody k Aracoeli, kde nepohnutě trůnila Roma mezi dvěma lvy. Cecca se s povzdechem podívala vzhůru. Kapitol. Mrtvý klid. Zatlučená okna a dveře. Senátoři se spasili na své statky někde v přírodě. Třináct dobrých mužů se ze setrvačnosti scházelo po bytech. Už jich bylo jen šest. Tribun usiluje o vládu nad mrtvým městem a bláhoví Orsiniové ho drží v zajetí. Jako by vůbec na něčem záleželo.

Malomyslně se chtěla vrátit, ale zase se vzchopila. Ulice až k mostu byly prázdné. Přešli. Od hradu dlouhým portikem k bazilice klopýtal osamělý poutník. Ve výsostném stánku božím hledal spásu před nemocí, která ho už možná sžírala. Cecca ho sledovala pohledem. Uprostřed cesty padl. Od brány hradu bylo slyšet vzdálený nářek. To další shromáždění sebetrýznitelů se rozložilo kolem kostela Marie Maddaleny. Už skončili svou produkci a vysíleně leželi na zemi, rozloženi do tvaru kříže. Mnozí z nich hlasitě vzlykali. U pilíře mostu se zachytilo mrtvé tělo. Zčernalé a odulé.

„Vidíš, že je lépe sedět doma," řekl Odoric, který si na dívčině tváři přečetl její pocity.

„Na to se díváte denně?" špitla.

„Denně," potvrdil Pandolfo a obrátil se k bráně. K jeho překvapení se pootevřela. Výstražně sykl a všichni tři ustoupili.

Otvorem se protáhl muž ve stejnokroji. Plížil se podél zdi, najednou se odhodlal a rozběhl se k mostu. Za několik okamžiků zmizel za řekou. V naprostém tichu bylo slyšet jen zmírající nářek v dálce a skřípání veřejí. Pootevřené křídlo brány se zvolna pohybovalo. Sem, tam.

Muži se na sebe podívali. „Půjdu tam," řekl Pandolfo šeptem.

„Já taky," ozvala se Cecca.

„Ty ne." Pandolfo se obrátil k Odorikovi. „Ty, jestli chceš, můžeš jít kousek za mnou. Ale opatrně. Kdyby se něco stalo, okamžitě se vrať k ní. Nehýbej se, Cekko. Nebo se vrátíme." Pochopila, že to myslí vážně, a ukázněně kývla. Odoric se na ni ještě jednou výstražně obrátil, když mizel v bráně. Zavřel ji za sebou.

Hned na prostranství před vnitřním hradem jich bylo pět. Jeden dokonce zůstal stát opřený o zeď. Na zčernalé tváři byl škleb, jako by se smál sám ďábel. Odoric nečekal mezi mrtvými a šel za Pandolfem dovnitř. Našel ho brzy. Stál u otevřených dveří a upřeně se díval do místnosti.

Rovnou u dveří ležel Francesco Orsini. Snad se snažil odejít, když Nicolò padl. Nedošel. Den, možná dva tu umírali, zatímco poslední strážný obcházel hrad a odhodlával se k útěku. Co vězni? Mrtvým tichem odkudsi pronikaly hlasy. Jako by někdo volal za tlustou zdí.

Pandolfo se obrátil k Odorikovi. „Můžeme jít spolu," řekl. Ruce se mu třásly, ale hlas byl pevný. „Dnes mi o Nicolòvi nelhali." Odplivl si na mrtvolu papežova sekretáře a zabouchl dveře do chodby.

„Taky se bojíš?" zeptal se Odoric tiše.

„Strašně," řekl Pandolfo bez pohledu na něj. „Pojď."

Šli, vyhýbajíce se zdem a každému doteku. Do dveří napřed kopli. Většinou byly pootevřené. Nakonec se po hlase dostali do chodby lemované mříží. Ve světle pochodně rozšklebené tváře. Mohlo jich tam být ke dvaceti. Polovina z nich visela v mřížích a řvala. Ostatní leželi. Nehybně. Vyzáblé, špinavé ruce se po nich vztahovaly, když procházeli kolem. „Pít!"

„Pusťte nás!"

„Dejte nám jíst!"

Na konci další dveře. Zavřené. Pandolfo se vytáhl na špičky a nahlédl dovnitř mřížkou. Byl tam jen jeden. Sám. Ležel nehybně na pryčně obrácen zády. Šaty, které měl na sobě, nepatřily léta vězněným žebrákům.

„Je mrtvý." Pandolfo se odtáhl. „Pojď pryč."

„Kdo je tam?" ozval se zevnitř Colův hlas, když do okénka ve dveřích dopadlo světlo. „Vy zatracení psi! Dejte mi aspoň najíst!"

„Jíst!" ozvalo se kolem přišerným sborem. „Dej!" Ruce se natahovaly blíž. Sem tam se některá ruka vetřelců dotkla. Pandolfo se vrátil ke dveřím.

„Kdo má klíče?" vykřikl. „Colo! Kde je žalářník?"

„To jsi ty!" Tribunův hlas se zlomil ve vzlyku. „Co se stalo?"

„Anděl smrti. Jediní živí v hradu jsou vězňové."

Odoric už byl někde napřed. Chvíli se hledali po hlase. Nakonec Pandolfo našel přítele v komůrce žalářníka. Otylý chlap tam ležel na zváleném lůžku a svazek klíčů měl u pasu. Tvář zčernalá, na ústech krvavá pěna. Před chvílí možná ještě žil.

Stáli tam jako sochy. Odorik těžce vzdychl a vztáhl ruku k mrtvému. Dotkl se klíčů, ale držely. Pandolfo se vzpamatoval. Dám se zahanbit malířem, který se neumí ani pořádně porvat? Pokročil blíž a s mrazením v zádech rozepjal řetěz visící kolem mrtvého těla. Svazek z něj sklouzl a zůstal v ruce Odorikovi. Podívali se na sebe. Oběma na čele stál pot. Pandolfo vyšel napřed. Nedokázal vypravit ani slovo z vyschlých rtů.

Prošli znovu hrůznou uličkou. Odoric zkoušel klíče, které mu z třesoucích se prstů vypadávaly. Teď bylo ticho. Vězňové s napětím sledovali jejich počínání. Pandolfo vzal Odorikovi svazek z ruky a konečně našel klíč. Zámek zaskřípal. Tribun zůstal stát na prahu. Nikdo z nich náruč nerozpřáhl. Tady se zdálo, že každý dotek přináší smrt. Jen se na sebe dívali očima, do nichž se, docela vzadu a nesměle, kradla úleva. „Pojďme."

Vězňové spustili pekelný řev, když si uvědomili, že zachránci odcházejí. Odoric se zastavil. „Dej mi ty klíče," řekl Pandolfovi.

„Uvědomuješ si, že to jsou možná vrahové?" zeptal se Pandolfo tiše.

„Máme je zaživa pohřbít?"

Cola zasáhl. Ohlédl se zpátky a setkal se s hořícíma očima, které vídal, když se mu povedlo vytáhnout se až k oknu. „Byl jsem tu s nimi dva měsíce," řekl svým zvučným, jasným hlasem. „Pusť je!"

Odoric spěšně odemkl obě mříže. Vyhrnuli se ven. Několik z těch, kteří leželi, se ještě pokoušelo lézt. Cola s Pandolfem štítivě ustoupili, když se hnali kolem nich. Odoric se vzpamatoval a řítil se za nimi. Cecca! Vyběhli ven současně s přízračným hloučkem, který se rozprchl do všech stran. Cecca tu stála a zářícíma očima se dívala někam za ně. Oba ochránci, najednou zbyteční, se rozestoupili. Cola rozevřel náruč a přitiskl k sobě Cekku, která se do ní s pláčem vrhla.

Tady venku jako by morové kouzlo najednou neplatilo. Výkřiky flagelantů už dozněly a poklidný den zářil slavnostně jako jiné roky.

Daleko na severu právě oslavili svátek patrona české země knížete Václava.

„Jeho Výsost Waldemar, markrabí braniborský."

Karel se ostře zadíval na příchozího, který mu skládal povinný hold. Vypadal dobře. Jeho zjev nebyl přehnaně knížecí, což Karel ocenil. Příliš nápadně knížecí zjev budí podezření. Nejvíc se vyšňořují povýšenci, kteří na své nově nabyté tituly nemají zvykové právo. Ten zde vypadal, jako by se na vladařském stolci narodil. Waldemar. Slavný braniborský markrabí, který zemřel před třiceti lety. Zmizel, říkají dnes pamětníci. Pohřeb, pravda, byl, ale mrtvého nikomu neukázali. Dědic, Waldemarův synovec, snad věděl víc. Ale zemřel brzy a nikomu nesdělil své tajemství.

„Vstaňte a posaďte se," řekl Karel vlídně a vztáhl ruku k starému muži, který ji uctivě políbil. „Buďte mezi námi vítán, můžete-li předložit nějaký doklad o svém původu."

Waldemar se ohlédl po Rudolfovi Saském, který se povzbudivě usmíval. „Nemám jiný doklad než svou tvář a své vzpomínky. A lásku k rodné zemi, která mi velela vrátit se, když jsem se v daleké cizině dověděl, co se stalo. Když jsem se odebral do pustiny vést svatý život, byl můj synovec mlád. Netušil jsem, že zemře bez dědiců a nechá Branibory vplen synu kacíře. Tam —" pokynul neurčitě rukou, „zprávy z tohoto světa nedoléhají. Docela náhodou jsem se o tom doslechl až teď. Důkaz? Jsem ochoten podrobit se jakémukoli výslechu."

„To stačí. Ještě žijí pamětníci a vaši přátelé."

„S těmi jsem se už setkal. Vaše Veličenstvo mi promine, že jsem spěchal obejmout je první. Vám byly sotva tři roky, když jsem ... odcházel."

Z pamětníků a přátel ve skutečnosti zbýval jen Rudolf Saský a hessenští bratři, lantkrabí Jindřich a magdeburský arcibiskup Otta. V nepřátelském táboře byl stěží někdo, kdo by se k osobě markraběte Waldemara mohl zodpovědně vyjádřit. Rudolf Falcký byl mrtev. Jeho syn Rudolf Druhý, dnes nejstarší člen wittelsbašského rodu, byl třináctiletý, když Waldemar zmizel z politické scény. Navíc oslepl. Synové bývalého císaře byli ještě mladší. Waldemara mohl pamatovat letmo Vilém z Landštejna a pár jeho vrstevníků v říši. Meklenburští vévodové, kteří se s takovou vervou stavěli za jeho

zázračné zmrtvýchvstání, byli v plenkách, či vůbec ještě ani ne na světě. Snad padal v úvahu Albrecht z Anhaltu.

Karel se rozhlédl po přítomných. „Čekám na váš výrok, pánové."

Jan Jindřich po jeho boku ho nenápadně dloubl. „Blázníš?" sykl. „Držíme Braniborského za chřtán. Neváhej."

Arnošt z Pardubic po druhé králově straně se na Jana nespokojeně zadíval a lehce vzdychl. Měl vážné podezření, že příchod záhadného markraběte se hodí tak příliš, až je to k nevíře. A Karla znal. Jediná nesnáz byla v tom, že se mu král obvykle svěřoval se svými plány a tentokrát ani muk. Ale od královniny smrti byl jiný. Nesmiřitelný. Uzavřenější. Arnošt silně pochyboval, že by svého arcibiskupa zasvětil do věci, kterou muž oddaný službě boží a vůbec každý čestný člověk musel odsoudit. Velkorysý hanebný podvod. Na druhé straně měla opodstatnění každá zbraň schopná ukončit vleklý spor. Ostatně viníky bylo třeba hledat jinde. A jeden z nich byl dokonce arcibiskup.

Rudolf Saský promluvil první. „Waldemara jsem znával celý život, je dokonce o něco mladší, než jsem já. Mýlit se nemohu. Máme společné vzpomínky, společné mládí. Když mi Otta vzkázal, kdo k němu přišel po všech těch letech, zaradoval jsem se. Strávili jsme řadu hodin vzpomínkami, které mohl znát jen on a já. Nedej svou duši otrávit pochybnostmi. Je to on."

Připojil se magdeburský arcibiskup i Albrecht z Anhaltu. Oba meklenburští vévodové hlučně potvrzovali svou víru v pravost Waldemara. Karel se vyhnul pohledem Arnoštovi a řekl: „Nebudu váhat s udělením lén. Ten, kdo je drží od mého předchůdce, nemá k Waldemarovým državám právo, i kdyby to nebyl syn kacíře a nepřítel nás a naší říše. Žije vládce marky, která mu byla uloupena. Vrátíme mu ji."

Teprve teď se podíval na Arnošta, který zachmuřeně mlčel, a na Jana, který zářil, hotov padnout starému muži do náruče. Karel se zamračil. Bratr českého krále a římského císaře se neobjímá se saským mlynářem, i když hraje svou úlohu sebevěrohodněji. Waldemar, poučen o králově povaze svými stvořiteli, si odpustil zmínku o prabábě z Přemyslova rodu a chránil se opustit

předepsanou obřadnost. Ani Rudolf Saský *drahého přítele* neobjímal, což bylo ještě podivnější a neuniklo bdělému oku pražského arcibiskupa.

„Ty tomu věříš?“ zeptal se Karla, když osaměli. Zatvrzele setrval v královském stanu přes zřetelně vyjádřené Karlovo přání zůstat sám. Jindy tak taktní arcibiskup ho tentokrát nedbal.

Karel si nalil sám víno z konvice. I Buška poslal pryč, když viděl Arnoštovou neodbytnost. Chvíli zamyšleně otáčel číší, než promluvil.

„Mám pochybovat o slovu otcovského přítele?“ zeptal se výsměšně. „Rudolf Saský je nejstarší říšský kníže. A jeden z nejvěrnějších. Mám úctu k jeho šedinám.“

„Neodpověděl jsi mi,“ řekl arcibiskup neústupně.

„Jsem povinen? Ale já mám jiného zpovědníka, příteli.“

„Tak tedy nevěříš,“ prohlásil Arnošt a posadil se. „Nikdy nebýváš lehkověrný a tentokrát to zrovna bije do očí.“

„Co bije do očí? Znal jsi snad Waldemara? Můžeš odpřisáhnout, že je to všechno lež a výmysl?“

„Chvíle je pozoruhodně příhodná.“

„Ano, pozoruhodně. Tím větší je můj vděk.“

„Komu?“

Karel pokrčil rameny a usmál se. „Prozřetelnosti. Osudu.“

„A Bohu?“

Karel svraštil obočí a zamračil se. „Nechme toho,“ řekl příkře. „I kdybych věděl s naprostou jistotou, že muž, kterého mi přivedl magdeburský arcibiskup a saský vévoda, není markrabí Waldemar, copak jsem blázen, abych ho zaháněl a usvědčoval? To ať si dělají ti, kdo na tom mají zájem. Což docela určitě není nikdo z mých přátel, Arnošte.“

Ač to zaznělo jemnou pohrůžkou, arcibiskup se nevzdal. „Čisté srdce a čistá dlaň jsou chloubou panovníka,“ řekl tiše.

„Znáš takového?“ zeptal se Karel výsměšně. „Jestli ano, tak určitě nezůstane panovníkem dlouho. To mi snad nepřeješ. A nezastávej se zájmů kacíře. Copak by tomu řekl Svatý otec?“

„Svatý otec mě stejně nemá v lásce," usmál se Arnošt. Připomínka to byla vyčítavá. Pražský arcibiskup býval Karlovým vyslancem v Avignonu a obratně užíval citátů z Písma k občasnému pobouření *přítele Pierra,* který se jednou dokonce cítil nucen s ním v dlouhém projevu polemizovat. To když Arnošt ve své řeči potměšile vynechal zájmeno, přivlastňující Karlův říšský trůn pod pravomoc papeže. Protože ať už jakékoli byly sliby, které jeho král před svou volbou složil do nejsvětějších rukou, byl odhodlán dbát z nich jen těch, které nebyly na újmu jeho záměrům. Arnošt, i když nadále zahrnován poctami, byl v Avignonu přijímán opatrně. Kliment Šestý byl nedůvěřivý.

„Ani mne," odrazil Karel výtku. „Dá se říci, že jsme ho oba zklamali. Máme možnost to trochu napravit v případě Waldemara. Tvoje svědomí je čisté a Pierre bude jistě rád."

„O svém svědomí nemluvíš?"

„O to tu nejde. Ty jsi na pochybách, ne já."

Arnošt vzdychl. Znal svého krále. Jak se začal takhle vytáčet z přímé odpovědi, nevypáčil by ji z něho ani na mučidlech.

Ostatně bylo jednodušší nechat věci tak, jak jsou. Pro Arnošta, který bděl úzkostlivě nad Karlovou duší, to bylo bolestné. Ale bděl i nad prospěchem jeho vlády a musel uznat, že přílišná přecitlivělost není na místě. Jen by tím prospěl Ludvíkovi Braniborskému, teď vlastně spíš už jen Tyrolskému, který se bránil v jednom z mála míst, které mu v Braniborech po mohutném náporu Waldemara a jeho spojenců zůstaly. Římský král přišel vlastně k hotovému. Rudolf Saský, meklenburští vévodové a hrabata z Anhaltu už vykonali své. Waldemar byl pánem většiny braniborské marky. Byl řádným vladařem, teď dokonce s řádně udělenými lény, a hlavně měl z čeho rozdávat. Takže většinu braniborské marky měli už vlastně jiní. Wittenberští, Meklenburští, Anhaltští, ani magdeburský arcibiskup nevyšel zkrátka. Karel se spokojil Lužicí, i dědický nárok k Braniborům přiřkl Rudolfovi Saskému a jeho synům. Zisk, o kterém se samozřejmě nevědělo, zda ziskem zůstane. Ještě spojenými silami zaútočili na Frankfurt nad Odrou, v jehož hradbách se skrýval Ludvík Braniborský, podporovaný Güntherem ze Schwarzburgu.

Štěstí tentokrát neměli, ani ho nečekali. Spíš šlo o to předvést celou sílu spojeneckých vojsk. Ludvík se ubránil, ale z toho pohledu mu naskakovala husí kůže.

„Tohle mu nedaruju," řekl se skřípajícími zuby Güntherovi, když obléhatelé odtáhli. „Podvodník! Mizera! Papežova stvůra! Vsadím se, že toho komedianta nastrčil. Ty jsi přece znal pravého Waldemara."

Günther pokrčil rameny. „Bylo mi patnáct, když umřel. Viděl jsem ho všehovšudy dvakrát jako kluk. Ale samozřejmě můžu dosvědčit, co chceš. Oni až na saského kurfiřta a magdeburského Ottu ho stejně neznali."

„Obhlídneš mi ho."

„A co když ho poznám?" zeptal se Günther potměšile. „Koneckonců může být i pravý. Vzpomínám si, že kolem jeho smrti byla záhada. Říkalo se, že ho zavraždila jeho Agnes, aby si mohla vzít Ottu Brunšvika."

„Tak vidíš."

„Ale to se říkalo spíš proto, že mrtvolu nikdo neviděl."

Ludvík se na něj ostře podíval. „Co tím chceš říci?"

„Já nic. Samozřejmě ho odhalím jako podvodníka, bude-li někdo dbát na mou řeč."

„Přece není na světě jen Eduard Anglický," řekl Ludvík zdánlivě bez souvislosti.

V Güntherovi poskočilo srdce. Přesně těchto slov užil před půl rokem, když anglický král odmítl nabízenou volbu, a Ludvík se tehdy tvářil nechápavě. Kde teď vzít mocnějšího protikrále? V nejhorším stačí jakýkoli a Günther měl dost jasnou představu. Vlastnil jen tři nepatrná panství, o která se ještě dělil s příbuznými. Při válečných podnicích sice nashromáždil dost, ale pořád málo na to, aby mohl se svou nabídkou předstoupit před rýnského falckraběte. Byl čerstvý vdovec, ale bylo mu už pětačtyřicet. To by snad tolik nevadilo, jenomže Anna byla vybíravá a odjakživa zvyklá dívat se na něho jako na svého otroka. Římským králem by snad nepohrdla. Jen kdyby se Ludvík pořád netvářil, že nechápe.

Chápal. Günthera potřeboval a popudit ho nechtěl. „Zajedu do Drážďan," řekl nicméně. „S Fridrichem Míšeňským v zádech by se mi tu aspoň ten proklatec z Čech nemohl tak bezostyšně prohánět."

„Fridrich ho uznal ani ne před měsícem a na válčení vůbec není zvědavý. Naštěstí." Günther se zasmál. „To by mě už, chlapče, roznesl na kopytech. Sváříme se už léta Co mu ty můžeš nabídnout?"

„Římskou korunu," řekl Ludvík vážně. „Dosud jsem váhal spíš kvůli tobě. Vím, že nejste přátelé. Ale není zbytí."

Günther s úsilím spolkl hořské sousto. „Fridrich je mocný jen uznalostí sousedů," řekl uštěpačně. „Proti Čechovi bojovat nebude."

„Musí. Dva králové vedle sebe vládnout nemohou."

„A odmítne-li?" Myšlenka byla příliš krásná a Günther se v rozčilení olízl jako mlsný kocour.

„Nestraš mě. Dojde-li k nejhoršímu, už mi nezbývá nic jiného."

Než co? Günther napjatě mlčel.

„To by pak římským králem musel být Günther ze Schwarzburgu," řekl Ludvík mrzutě. „Ale budu upřímný. Neslibuju si od toho nic."

„Proč?" ohradil se Günther dotčeně. „Kdo byl Adolf Nasavský, když se před půl stoletím stal římským králem?"

„Však taky špatně skončil. To ti nepřeju. Víš, kdo je on a kdo jsi ty? Můžeš se rozmyslet. Vzkážu ti z Drážďan, kdyby mě Fridrich nevyslyšel. Ale ve vlastním zájmu se modli, aby ano."

„Mám pro strach uděláno," řekl Günther upjatě. „Nesdílím srdce zajíce ani s přáteli."

Ludvík na urážku nereagoval. Věděl, že stejně jako on potřebuje Günthera, je Günther vázán k Wittelsbachům. Navíc je spojovala společná zášť k hanebnému uchvatiteli římského trůnu. Ludvík byl dobře zpraven o turnaji v Rottenburgu a také věděl o Güntherově slabosti pro neteř Annu, které se kořil od chvíle, kdy vyrostla z dětských střevíčků. Anna už byla dvacetiletá a pořád svobodná. Bratranec Rudolf s jejím sňatkem nepospíchal. Jako by zrovna čekal, až horlivý ctitel Günther bude s to nabídnout jí i římský trůn. Ne. Tohle, až nebude-li zbytí. Ještě zbývá naděje ve Fridrichu Míšeňském.

Ta se v Drážďanech rychle rozplynula. Čekalo ho tam nemilé setkání. Bez předchozího upozornění padl přímo na nádvoří Fridrichova sídla na nenáviděného Lucemburka, který se chystal k odjezdu.. Karel se na Ludvíka usmíval, jako by byli rodní bratři, ale spíš než bratrská láska se za jeho vlídností tajila vítězosláva. Česká družina poraženého protivníka zdravila s přehnanou uctivostí. Jako Fridrichův host, který navíc od něho něco chtěl, to nemohl pominout. Pozdravil odměřeně, ale přece. Karel mu odpověděl s gestem vpravdě královským a odcválal v čele svých lidí zjevně neznepokojen přítomností sesazeného braniborského markraběte. Vypadalo to, že Fridrichem Míšeňským je si jist.

Měl proč. Fridrich Ludvíka přijal téměř nezdvořile a zarazil ho v půli slova, jakmile se dostal k vlastnímu účelu své návštěvy.

„Holdoval jsem římskému králi," řekl odmítavě. „Přijal jsem svoje země od něj v léno a složil jsem mu přísahu věrnosti. Neporuším ji."

„To ti nevadí, že tě obklíčil jako krysu v pasti? On od jihu, na východě sebral Lužici a ze severu tě bude tlačit ten šašek, kterého nastrčili místo Waldemara. Přece vážně nevěříš, že je to on!"

„Waldemara jsem neznal, abych mohl soudit. Za jeho pravost ručí magdeburský arcibiskup a saský vévoda. Obou si vážím. A celá záležitost se mě netýká. Neměl jsem Lužici ani Branibory."

„Ale já ano! Byl jsi chotěm mé sestry, máš s ní syny. To proti mně, jejich vlastnímu strýci, půjdeš se zbraní?"

„To nežádal. Ale kdybych přistoupil na tvou nabídku, musel bych se zbraní proti němu. Nechci a ani nemůžu. Nejsem zdráv."

Skutečně nevypadal dobře. Lékař, který se na chodbě pletl do cesty Ludvíkovi a jeho skromnému průvodu, byl Čech. Mistr vysokých učení zvučného jména a vyhlédnutý učitel na pražské univerzitě. Osobní lékař Karla, českého krále. A u všech hromů, taky římského.

Když Fridrich pochopil, že posel, kterého jeho host vypravuje ke Güntherovi ze Schwarzburgu, mu nese závazné kurfiřtovy sliby, pokusil se ještě Ludvíka zadržet. „S hlavou říše nemůžeš žít v trvalém nepřátelství," řekl mu nabádavě.

„Že ne? S císařem se znepřátelili hned Lucemburkové. Nasadit mu za krk vzdorokrále, jako to oni učinili mému otci, je to nejmenší.“

Fridrich se zachmuřil. „Dlouho s ním žili v míru. Král Jan se velkomyslně přenesl přes nejedno příkoří. Ale kousek, který jste jeho synovi provedli v Tyrolech ...“

„Impotent!“ ulevil si Ludvík. „Vím to od své choti. Při naší svatební noci byla panna, rozumíš? Kdyby můj otec byl živ...“

„Ale už rok není,“ skočil mu Fridrich do řeči. „A ty ani se svými bratry nežiješ v nejlepší shodě. Co chceš dokázat? Kdybys hned nestřečkoval jako dobytek, když ho bodne ovád, mohli jste se slušně domluvit. Albrecht Habsburk mi napsal, co se dělo v Pasově. Máš rozum? Teď nemusel proti tobě stát žádný Waldemar.“

„Taky víš, že je podvodník,“ konstatoval Ludvík s chmurným uspokojením.

„To nevím. Ale i kdyby byl sebepravější a vy jste s Karlem uzavřeli smlouvu míru, tak by se nehodil. Teď se hodí. Chceš? Král jenom odjel do Perná a za několik dní se vrátí. Smířím vás.“

„Nikdy!“ Ludvík dokonce práskl dveřmi, nedbaje, že může mít o nepřítele víc. Od Fridricha nehrozilo, že zasáhne činně do bojů. Teď, kdy odmítl nabízenou hodnost, to byla vlastně výhoda. Günther je rváč, ten se jen tak nedá. A leckdo, kdo pozoruje s obavami tu rostoucí moc, bude možná s ním. Günther nikoho neohrozí. Jenom je třeba stisknout falcké bratránky. Saský vévoda nedávno zajal mladého Ruprechta, mohli by chtít vyjednávat. Musím za Rudolfem. A taky za Jindřichem z Virneburgu, který si zachoval autoritu mohučského arcibiskupa. Volba se musí uskutečnit do měsíce.

Na nádvoří Fridrichova sídla se odehrála stejná scéna naruby. Karel, český a římský král, slavnostně vjížděl a skromný houfec, doprovázející odjíždějícího Wittelsbacha, se musel tlačit stranou, rovnou u stájí. Ludvík tentokrát nepozdravil. Ani jemu nevěnoval nikdo pozornost v průvodu, v němž byl i králův bratr. Toho jediného stálo úsilí tvářit se, že svého soka a nástupce u své choti nevidí.

Zimní moře je nevlídné. Nikde nic. Prázdná hladina. Lodě se objevovaly zřídka a na bouřlivou vodu nevyjížděly ani čluny rybářů.

Cola chmurně postával na útesu. Sem, na ostrov Ponzu, odjel pro vlastní bezpečí. Potřeboval se skrýt před nepřáteli, ale hlavně se skrýval před morem. Marně. Našel si ho. Na ostrově byl na tom hůř než ve městě. Nebylo kam jít. V domcích lidé umírali jeden po druhém. Ve vesničce, kde se schovával, nezůstal naživu už nikdo. Před měsícem do zátoky přijela loď a bláhovci ji přijali. Nikdo nepodezíral lodní krysy, když se rojily po břehu. Teď zalezly do sýpek a umíraly. Lidé s nimi. Do městečka opodál si Cola netroufal. Když se roznesla zpráva o neštěstí, zaháněli příchozí kamením. Už ne. Nezůstal nikdo, kdo by házel. Lze přežít do jara?

Vítr zimavě zafičel. Už se chtěl vrátit do úkrytu, když cosi upoutalo jeho pozornost. Loď! Plula pomalu pod plachtou napůl zkasanou. Na rybáře moc velká a na kupce zas malá. Tak pro tři muže posádky. V duchu ji soustředěně přivolával. Kolik jich už viděl tak plout okolo!

Tahle ho poslechla a zamířila ke břehu. Daleko v zátoce zkasala plachty a zůstala stát na vlnách. Cola napjal zrak a zdálo se mu, že rozeznává postavu, která cosi vleče. Balík větší než ona žuchnul do moře. Druhý a třetí. Plachta se zvětšila a naklonila neřízenou loď. Muž skočil na záď ke kormidlu, příď zamířila ke břehu a prořezávala zčeřené vlny rovnou do zátoky. Cola sešel z útesu a zůstal stát na písčině, připraven vyjet mu vstříc na některém z vytažených člunů. Ale loď obratně přistála u mola. Cola chytil hozený provaz a námořník vystoupil.

„Tebe neznám," řekl.

„Nejsem tu dlouho. Odkud jsi?"

„Z Terraciny. V létě jezdím mezi pevninou a Ponzou sem a tam."

„Co se tam děje?" Myslel na Gaetaniho, který v dobách, kdy na tom ještě záleželo, byl pánem Terraciny. Jeho nepřítel.

„Co by se dělo? Je tam krásně." Smích zněl nuceně.

„Vezmeš mě zpátky?"

„Zpátky?" Námořník zvážněl. „Plavba je zlá," zahučel s odvrácenou tváří. „Chtěl jsem zůstat tady. Aspoň do jara."

„Dobře zaplatím."

„Za žádné peníze.“ Otřásl se a podíval se k vesnici. „Myslíš, že seženu postel v některém domě?“

„Ve kterém chceš,“ řekl Cola zlostně. „Ale mrtvého, který na ní leží, budeš muset napřed pochovat.“

Námořník uskočil. „Co to říkáš?“

„Živý jsem zůstal jenom já. Jako ty na své lodi.“

„Blázníš?“

„A co jsi to vyhazoval do moře?“

Chvíli se na sebe dívali. Ztracení. Zoufalí. Podezíraví.

„Kdy umřel poslední?“ zeptal se námořník tiše.

„Včera.“

„Ale to ty můžeš...“ Zarazil se. Na jeho lodi byli mrtví dnes.

Dál se dívali jeden na druhého a mlčky vážili své možnosti. Vlastně nebyly žádné. „Ostrov je jako loď,“ řekl nakonec Cola. „Uvaž to.“

Zacinkal váčkem s penězi. Námořník mávl rukou. „Nech si to. Budeš mi pomáhat cestou. Sám bych loď nezvládl, byli jsme na ni čtyři. Sem jsme se plavili tři dny. Když jsme vyjížděli, byli zdrávi. Jestli se vítr neobrátí, zpátky to stihnem za den. Kde se dá přespat?“

Cola pokrčil rameny. Zamořená loď jako zamořený dům. A venku je zima. Nakonec, zamotáni do plachet, přespali v opuštěných bárkách. Každý sám. Ráno vyrazili a pokud to šlo, vyhýbali se na palubě jeden druhému. Večer se přiblížili ke břehu. Colův druh se rozkašlal a vyplivl chuchvalec krve.

„To nic není,“ řekl zarputile. „Jsem zdravý.“ Oči mu horečnatě svítily.

„Vysaď mě,“ požádal ho Cola. „Nechci do Terraciny.“

„Bojíš se?“

Bojím? Slabé slovo. Zůstat na lodi s nakaženým morem, či padnout do rukou Gaetanimu. Taktak jsem unikl před Rainaldem z Marina.

Námořník zavrávoral a pustil kormidlo. Loď se zakymácela. Cola ho odsunul nohou a stočil kolo. Bláznivý manévr. Ten na palubě už jen chroptěl a nemohl mu poradit. Vyrovnal směr a zavřel oči, aby neviděl břeh, který mu letěl vstříc. Náraz a praskot. Loď se

rozlomila. Najel na skálu, ale ta čněla z písčiny. Vyskočil. Voda mu šla jen do pasu, ale byla ledová. Brodil se na břeh smýkán vlnami. Nakonec vylezl, kolena se mu třásla, a rozhlédl se. Pustina. V dálce za plochým břehem se zvedaly kopce. Slepě zamířil k nim. Šel i v noci, dokud vichr nevysušil jeho šaty. To už byl v kopcích, uprostřed nepřátelského kraje. Gaeta, Fondi, Ceccano. Přespal v opuštěném klášteře a ráno se potácel dál. Přímou cestou do vzdálených opuštěných hor, které shlížejí k Jadranu.

Sám, a přece ne opuštěný. Věděl o nich. Tam, ve skalách Maielly, se odedávna skrývala záhadná společnost svatých poustevníků. Leckterý psanec mezi nimi zmizel beze jména a v horách vane čerstvý, zdravý vzduch. Údolím na jejich severním úbočí vede antická Via Tiburtina z Pescary přes Tivoli do Říma.

KRÁLOVSTVÍ SPIRITUÁLŮ

Pustina byla živá. Žila přejemným duchovním životem. Pro poustníka, který tudy kráčel se zpěvem, aby si dodal odvahy, byla liduprázdná. Tiší a hbití obyvatelé se skryli včas. Leckoho z nich hledala pokřivená spravedlnost moci, která se cítí ohrožena myšlenkou. V klášterních komunitách tu žili kajícníci, jimž přísnou klauzurou byla příroda. Jejich kláštery nebyly obehnané zdí, neměly cely, pryčny, zahradníky ani kuchaře. Jejich kaple se klenuly převysoko, až k nebesům, na nichž jim svaté mozaiky skládala oblaka s hvězdami. Žili střídmě a spravedlivě a řídili se podle dávných proroctví.

Příchod Svatého ducha na zemi už před půldruhým stoletím hlásal zbožný opat z Kalabrie, Joachim di Fiore. Po jeho smrti se věřilo, že se jeho proroctví plní, když na zemi přišli dva chudí svatí, v Itálii František a ve Španělsku Dominik. Ale neosvobodili křesťanskou věřící duši z panství psaného dogmatu. Zkostnatělá, zvnějšnělá, *tělesná* církev se jich zmocnila. Dominikův řád se stal nejobávanějším potíratelem myšlenek, které hlásal jeho zakladatel. František ve své svaté prostotě ještě žil, ale jen mezi těmi, kteří se odvrátili od světa. Jeho tvář světce se jim stala zbraní.

Léta šla a Svatý duch se neobjevoval. Staletí šla. V tom čtrnáctém, předznamenaném světovládným snem papežů, hnutí vyznavačů Svatého ducha sílilo. Teď se věřilo v návrat svatého Františka a Dominika v jejich čisté, církví nepokroucené podobě. Zvnitřnělé křesťanství, povýšené pokáním a mystickým osvícením, osvobodí z nedůstojné avignonské poroby andělský papež chudých, který obrodí zkaženou církev, obrátí k svaté víře židy a všechny pohany a spolu s císařem mesiášem zachrání Itálii, krvácející z hlubokých ran. Pod vládou Svatého ducha a obrozené církve pod žezlem císařského spasitele vznikne boží říše na zemi.

Tribun se ponořil do tajuplných proudů a s přijatým jménem zmizel mezi bratry spřízněných duší. Jako nikdy si připadal v bezpečí. A přece ho sledovaly bdělé oči. Jejich pohledy se křižovaly. Pro jedny byl nebezpečí, pro druhé naděje.

SVATBA V BACHARACHU

Po dlouhých vánicích se nebe vyčistilo. Sníh jiskřil v šikmých paprscích. Jezdci přivírali unavené oči. Podél toku zamrzlé řeky jeli přímo proti nízkému slunci, které klesalo k západu. Skupina jezdců, která se přihnala k průvodu z boku, zůstala do poslední chvíle nepozorována. Až když zbrojnoš na kraji varovně vykřikl, nastal ruch.

Družina, která před chvílí vypadala, že žene do útoku, se ukázněně vzdálila na pokyn vedoucího jezdce. Vlastně jezdkyně. Český komoří Jošt z Rožmberka jí vyjel vstříc. Vetřelkyně byla mladá a krásná, to poznal na první pohled. A patrně vznešená, soudě podle nedbalého kývnutí, jímž odpověděla na jeho přeuctivý pozdrav.

„Přeju si mluvit se zajatým," prohlásila svrchu bez zdvořilých úvodních slov. „Poručila jsem svým lidem, aby zůstali zpátky, protože se mi zdálo, že váš po zuby ozbrojený voj se cítí ohrožen."

„Najížděli jste jako v bitvě."

„Ano? To nevím. Bitvy nesvádím. Rýnský falckrabí Ruprecht je můj bratranec. Chci vědět, jak se s ním zachází."

Jošt se usmál. „S válečnými zajatci se odjakživa zachází velmi špatně, paní. To už je takový zvyk. Váš příbuzný je na tom líp, ale s nikým nesmí mluvit bez výslovného souhlasu Jeho Veličenstva."

Svraštila obočí. „To musím poprosit?"

„Je mi líto, ale patrně to bude nezbytné. Pokud se ovšem nespokojíte mým prostřednictvím. Nikdo mi nezakázal vyřizovat vzkazy."

„Jakéhokoli obsahu?"

„Máte-li na mysli návod k útěku, tak daleko má ochota nesahá."

„Dobře. Uveďte mě k — vašemu pánu."

„To musím nejdřív znát vaše jméno. Já jsem Jošt z Rožmberka."

Vzdychla. „Oznamte Jeho Veličenstvu *českému* králi," řekla významně, „Annu, dceru falckého lantkraběte Rudolfa."

„Ohlásím ji jeho Veličenstvu *římskému* králi. Českého království se záležitost Ruprechta Falckého nijak netýká."

Anna se stáhla zpátky ke svým lidem. Viděla, jak se průvod zastavil a z jeho čela se oddělili tři jezdci. Jeden zůstal v půli cesty stát, dva pokračovali až k ní. Věru důstojné uvítání. Sám starý Rudolf Saský a opavský vévoda Mikuláš, jak ji šeptem upozornil dobře zpravený hofmistr. Šlehla rychlým pohledem k osamělému jezdci. On? Ale proti slunci ho na dálku nepoznala.

Pozdravili se odměřeně. „Hledala jsem vás ve Wittenberku, Výsosti," oslovila Rudolfa. „Ale řekli mi, že jste odjel hned po tom hanebném sněmování. Co žádáte za svobodu Ruprechta?"

„Já nic. Je to zajatec římského krále."

„Zajal jste ho vy."

„Ne pro sebe, Aničko." Rudolf se usmál. Annu znal od batolete a měl ji rád. Výrazně se lišila od dětí a žen, které šedivě splývaly se svým okolím. „Chceš-li opravdu prospět Ruprechtovi, radím ti, aby sis uvědomila, že chceš mluvit s příštím císařem."

Stáhla posměšně rty. „Děkuji, pane. Já vím, co se patří."

„Král je ochoten se s vámi setkat beze svědků," vložil se do rozmluvy vévoda. „Prosím, následujte nás."

„Nevyslovila jsem takové přání," řekla Anna uštěpačně. „Ale není-li zbytí, jsem k tomu ochotná."

Oba průvodci se obloukem vyhnuli, když se ke Karlovi přiblížila v plném trysku. Vyjel jí vstříc.

„V lednu v jiskřícím sněhu," řekl dřív, než si stačila rozmyslet, jak pozdravem zdvořile vyjádřit odstup k samozvanci. „Setkáváme se tak už třetí rok."

„A naposled," odsekla, ale usmála se.

„To jistě. Už nikdy k sobě nepřistoupíme jako dva neznámí. Nejdřív jsem věděl jenom já, kdo jste vy. Teď to víte i vy o mně."

Ušklíbla se. „Věděla jsem to už v Rottenburgu."

„A kdepak máte milého přítele Günthera? Neviděl jsem ho."

Na dálku stěží mohl něco vidět, ale hra se jí líbila. Zřejmě byl dobře zpraven. „Je zaneprázdněn, ale buďte klidný, uvidíte ho včas. Natloukl si hřbet při utkání s vámi. Chce to napravit.“

„Rád se mu postavím, chce-li si natlouci ještě něco jiného. Ale nechci zamluvit vaši prosbu. Předneste mi ji.“

Nerada spolkla slovo prosba. Radši poroučela. „Vyrůstala jsem s Ruprechtem,“ řekla prostě. „Ráda bych ho aspoň viděla.“

„Můžete s ním dokonce mluvit, ale jen v mé přítomnosti, doprovodíte-li nás laskavě k příštímu noclehu. Ne na koni ve volné přírodě s houfem ozbrojenců za zády.“

„Myslíte si, že ho chci unést?“

Usmál se. „To docela určitě chcete. Otázka je, jestli můžete.“

Stáhla se zpátky. „Vaše nabídka je velkodušná,“ řekla svrchu. „Vděčně ji přijímám.“ Obrátila koně a byla pryč.

Připojila se se svou družinou ke konci průvodu. Za soumraku kolem blízkého městečka stavěli stany. Karel se ubytoval v hostinci. Poslal pro Annu a dal si předvést zajatce. Anna mu nevěnovala pozornost. Vrhla se okamžitě do náruče Ruprechtovi.

„Byl jsi zraněný?“ ptala se starostlivě.

„Jinak by mě nedostali. Čtyři měsíce! Jak jsi to dokázala?“

Anna se prvně ohlédla po Karlovi, který stál tiše u okna. „Celkem snadno,“ přiznala dost nerada. „Neboj se, vykoupíme tě.“

„Půjde-li to.“ Ruprecht vzdychl. „Strýc Ruprecht i tvůj otec už o tom jednali, ale marně. Čert ví, co za mne chce.“

Karel se vložil do rozmluvy. „Možná budete překvapen,“ řekl a znovu se netečně obrátil k oknu. Zatímco si mladí lidé za jeho zády horečně šeptali, dopřál si chvíli snít.

Anna zkřížila jeho cestu po třetí. Možná nejosudněji. Myslel na to, už když vypravoval do Avignonu svého kancléře, aby zpravil Pierra o jeho anglických námluvách? Už tehdy, když anglickému králi na jeho nabídku odpověděl, že je třeba dbát souhlasu papeže? Právě se dověděl, že saský kurfiřt zajal synovce rýnského falckraběte. Myslel na to už, když si zajatce vyžádal?

Odpověď z Avignonu tady je, a zamítavá. Dalo se čekat, že Klimenta taková protifrancouzská aliance podráždí. S nedostatkem

taktu až překvapujícím u vzorného dvořana Pierra de Rosières neomaleně nadhazoval už v soustrastném listu k úmrtí Blanky, že příští císař si má znovu zvolit choť z francouzského královského domu, a anglický Eduard je přece úhlavní nepřítel. Karel to mohl obejít úvahou o tom, že anglická princezna Isabella je vnučka Isabelly Francouzské. Jenomže nechtěl. Zcela zjevně nechtěl, aby papež projevil nad anglickým sňatkem nadšení. Na kancléřem vhodně nadhozenou připomínku, že francouzský královský rod je s Lucemburky mnohostranně spřízněn, okamžitě odpověděl všeobecnou dispensí, odstraňující překážku z příbuzenství. A to s kýmkoliv.

Vyzbrojen dispensí a papežovým nesouhlasem mohl teď Karel snít docela o všem. Určitě mohl jeho přání nedbat, ženit se měl přece on, a ne přítel Pierre. Ale s Isabellou Anglickou by papeže pokoušel pro nic za nic. Eduardova touha zcela jasně nesměřovala k tomu urvat říšský trůn. Měl dost starostí s Francií, kterou si usmyslel položit ke svým nohám. Stačí mu, aby se císař nepřiklonil k Francii s ozbrojenou mocí, a nebude ho znepokojovat. Sňatek prvorozené dcery na římský trůn měl být jen ozdobou dohod. Jejich platnost trvá i bez něho.

Když už si rozhněvat Pierra, tak ať je to skutek užitečný. Pokud možno i srdci lahodící. Jaká je Isabella? Vilém Jülišský ji zná. Ještě se mohu rozmyslet a posoudit, stojí-li za to.

„Kolik?“ zeptala se Anna nečekaně za jeho zády. „Mému otci jste neodpověděl.“

„Prosím?“ Karel se nechápavě obrátil. V první chvíli nepochopil, o čem je řeč.

„Mluvím o výkupném za Ruprechta,“ vysvětlila mu s urážlivou trpělivostí. „Všichni vědí, jak jste zadlužený. Bude se hodit.“

Zadlužený? Ano, to jsem. Ale hlavně proto, že jsou věci, kterých si cením nad peníze. „Odpovím vašemu otci, až se mě zeptá přímo,“ řekl. „Vyřiďte mu, prosím, aby mě navštívil.“

„Můj otec nevidí,“ řekla Anna tiše. „Nevyjíždí.“

„Že ne? Pokud vím, tak se zrovna chystá na cestu.“

Anna zrudla. „Nějak moc toho víte,“ odsekla.

Usmál se. „Často je to třeba.“
Anna se obrátila k Ruprechtovi. „Sbohem, milý.“

„Vy odcházíte?“ zeptal se Karel překvapeně.

„Čekají mě. Musím se vrátit do zítra.“

„Teď v noci?“

„Proč ne? Je jasno. Ve sněhu je při úplňku vidět jako ve dne.“

„Chtěl jsem...“ Pod výsměšným pohledem spolkl zbytek řeči. Vystavit se odmítnutí? Lákala ho vyhlídka na večeři ve dvou a byl rozhodnut postoupit jí své lože i za tu cenu, že by sám nocoval ve stanu. Možná — Ne. Zatím se zdráhal domyslet, co by mohla přinést šťastná náhoda. A najednou nic. „Chtěl jsem vám nabídnout silnější doprovod,“ řekl lehce. „Smečka vlků by mohla být v noci nebezpečná.“

„Díky. Je nás dost.“

Nedalo mu to a díval se za ní, když odjížděla. Tryskem v čele pádící družiny. Znovu si bezděky vzpomněl na divoké, svobodné dcery Karla Velikého, které zaplnily otcův palác v Cáchách svými milenci. Má je ona? S lehkým povzdechem žárlivé závisti šel spát sám.

DVOJÍ ÚLOHA VILÉMA Z JÚLICHU

Jülišský markrabí doprovázel Karlův honosný průvod už z Bonnu a tady v Kolíně se stal hostitelem místo svého bratra arcibiskupa, který byl těžce nemocen a léčil se u mistrů pařížské Sorbonny. Pro lesk slavností to byla výhoda. Arcibiskup Walram byl tak zadlužený, že si nemohl dovolit honosnou okázalost, které k uvítání nejvyššího představitele světské moci bylo třeba. Vévoda Vilém na ní nešetřil.

Karel v Kolíně ještě nebyl. Přede dvěma lety po jeho zvolení a hlavně po porážce u Crécy ho kolínští nevpustili do města ke korunovaci z obavy před tehdy ještě žijícím Ludvíkem Bavorem. Královskou římskou korunu musel přijmout v Bonnu. Před rokem objížděl švábská města a sem na sever se nedostal. Nejdál byl v Mohuči. A i když mu půdu připravil strýc Balduin, osobně hold města přijímal až teď. Přibližně ve stejnou chvíli, kdy Wittelsbachům vždy věrný Frankfurt po mnohých vytáčkách holdoval nově zvolenému protikráli Güntherovi ze Schwarzburgu.

Karel dal rád vyznít tomu kontrastu. Oč Kolín čněl významem nad Frankfurtem, o to mocnější byl on než Günther. I Frankfurt se pro něho vyslovil vlažně. Dalo se čekat, že se z holé nutnosti připojí jen nejbližší okolí. Volba — jakkoli pochybná, to přece jenom byla volba, i když jediný nesporně platný hlas byl Rudolfa Falckého — mocensky Karla neohrožovala. Zato finančně to byla pohroma. Sliby a dary rostly a už nebylo z čeho brát. Karel byl nucen Balduinovi na čas odprodat dokonce celé Lucembursko, aby strýc arcibiskup měl vlastním početným věřitelům co zastavit, přes halasný pokřik vdovy Beatrix, teď už paní de Grancey, která si trpce stěžovala každému, kdo byl ochoten poslouchat, přes Balduinovo i Karlovo ujištění, že než desetiletý Václav dospěje, bude už všechno zpátky v jeho rukou.

Slavný a nákladný vjezd do velkého porýnského města o nouzi Jeho Veličenstva nijak nesvědčil. Měšťané, paničky i chasa se tísnili v uličkách. Městská rada sršela úsměvy. Byly to i úsměvy ulehčení. Nastalý ruch kolem císařského příjezdu aspoň na pár dní utlumil vroucí kotel vášní, které se užuž chystaly vybuchnout. Až na hrozivé hlídky povalečů kolem bohatých židovských domů byl zatím klid.

Vilém Jülišský si okázale hleděl bratrových hostů. Ještě před nedávnem využívali jeho služeb Wittelsbachové. Na Karlův vzkaz rychle změnil tábor, a rád. Situace potomků zemřelého císaře vypadala beznadějně a nová hvězda zářila čím dál jasněji. Ostatně byl Vilém dávný druh a přítel už Karlova otce. Srdcem byl Lucemburkům blíž, a jakmile se hlas srdce harmonicky vyladil do souzvuku s vlastním prospěchem, Vilém Jülišský nezaváhal. Dnes prvně se po Karlův bok stavěl veřejně.

Jeho úloha nebyla bezvýznamná. Byl oblíbenec a vlivný muž u anglického dvora, král Eduard se v otázkách římské říše spoléhal především na jeho radu. On veřejně prostředkoval volební nabídku Braniborského a jeho narychlo ušitého kurfiřtského sboru a potají se přičinil, že byla odmítnuta. Ne snad nějakou intrikou. Prostě jen Eduardovi pravdivě vylíčil poměr sil v říši. O zbytek se už postaral anglický neúplatný parlament. Takže Vilémovo svědomí bylo čisté a bez výčitek se mohl zabývat dalšími angloříšskými zájmy. Tentokrát to byly zájmy rodinné.

„Mrzí mě, že přicházíte do tak nevlídného ovzduší, Vaše Veličenstvo," řekl Vilém Jülišský Karlovi, když se usadili v arcibiskupském paláci. Ve Walramově nepřítomnosti ho metropolitní důstojností zdobil Arnošt z Pardubic. Též Gerlach Mohučský, ale to byl zatím arcibiskup bezzemek. Pražský arcibiskup nad ním vysoko čněl významem. Vítaná změna pro zapřísáhlého Čecha Přemyslovce na říšském trůnu. Dřív Praha bývala v područí Mohuče.

„Nic nevlídného nepozoruju," odpověděl Karel s úsměvem. „Kolín je milé město. Lituju, že jsem se sem nevypravil dřív, ale tak docela moje vina to není. Přede dvěma lety jsem zde chtěl mít korunovaci. Táž rada mě odmítla vpustit do města."

„Jsou opatrní. Protáhlo tudy hejno flagelantů. Od toho dne jen čekáme, kdy a jak se napětí vybije. Já jsem se s nimi setkal prvně. Je neuvěřitelné, jak dokážou působit na bláhový dav. Ženské se kolem nich válely v křečích. Kdyby jen ženské. Vyvolali děs i v lidech, kteří jsou jinak rozumní. Všichni s hrůzou naslouchají, neuslyší-li blížící se kroky černé smrti."

„Černá smrt přece už ustoupila," ozval se Gerlach Mohučský. „Na podzim dohasla na horním Rýnu. Sem už nepřijde."

„Savojský hrabě ji prý zapudil rázným vystoupením proti židům." Vilém pokrčil rameny. „Zběsilci vykřikují, že jen tak jí lze zabránit v příchodu. Luza hlídá, aby nemohli odvézt majetek. Bez toho, co nalichvařil, žádný žid neopustí svůj dům."

„Já židy nemiluju," zamračil se Arnošt. „Chtěl bych raději z nich mít křesťany. Ale ze všeho nejvíc se hrozím toho, že křesťanské duše jsou ochotny poskvrnit se smrtelným hříchem. Papežův list o tom mluví jasně. Žádný žid nezpůsobil mor."

„Drábové ho až do ochraptění předčítají po všech rozích ve městě. Ale rozumné slovo u nerozumných neplatí."

„Jde o zisk," řekl Karel suše. „Chtějí krást. Viděl jsem flagelanty a naplnili mě odporem. Kudy prošli, všude se kradlo. Oni především. Nadšení je záminka. Jenom ho předstírají."

Arnošt na něj krátce pohlédl. „Nesuď podle sebe. Lidská duše je nevyzpytatelná hlubina."

Chvíli bylo ticho. Jülišský markrabí se pak zasmál. I když to znělo nucené, ovzduší zvlídnělo. „Nechme toho. Ve městě je moje posádka. Nedopustím, aby se něco stalo, dokud tu budete.“

„A potom?“ zeptal se Karel tiše.

Vilém otázku přešel. „Chystejme raději svatbu,“ řekl. „Dostal jsem od anglického krále plnou moc. Ale...“

„Ale?“

„Isabella je jistě krásná. A mladinká.“

„To není žádné ale.“

„Je to tak půvabné dítě, že je nadobyčej rozmazlená. Mladý Ludvík Flanderský se vyděsil k smrti a raději riskoval život bezhlavým útěkem.“

Karel zpozorněl. O překažené svatbě své nevěsty věděl, ale přičítal nezdar francouzské politice a spojeneckým závazkům mladičkého Ludvíka, který po smrti svého otce u Crécy uvízl v anglickém zajetí. Sňatek s prvorozenou dcerou krále Eduarda by ho připoutal k nepřátelskému táboru. Filip Francouzský ho přivítal v Paříži s otevřenou náručí a okamžitě ho oženil s Markétou Brabantskou. A Ludvík se tentokrát nevzpouzel, ačkoli Markéta nebyla žádná kráska. S její pomocí unikl z anglické pasti s konečnou platností.

„Mluvte dál,“ vyzval Viléma potutelně. „Ale uvědomte si, že to mohu vyprávět své příští choti. A nejen já.“

„Mám domluvit podmínky sňatku, Vaše Veličenstvo, ale sňatkem společný život teprve začíná. Isabella je líbezná, ale je krutě rozhazovačná. Otec se v ní vidí. Zahrnul ji přepychem a splnil každé její přání. Docela určitě očekává totéž od chotě.“

„Královské choti mívají rozmarná přání,“ usmál se Karel. „A já je plnívám. A rád.“ V rozporu s papežovým přáním, vlastní úvahou i tím, co slyšel, se kupodivu k sňatku s anglickou princeznou začal přiklánět. Konečně se stávala víc než pouhým jménem. Jülišský markrabí podnítil jeho zvědavost.

„Jsi nenapravitelný,“ řekl Arnošt tiše. Královské myšlenky se tentokrát daly vyčíst z tváře. „Náhoda a rozmar o osudu země nerozhodují.“

„Choť není osud země," odpověděl mu Karel. „Aspoň u mne ne."

To byla pravda. Arnošt se stáhl a tiše vyčkával.

Jülišský markrabí se tvářil spokojeně. Varoval a nebyl vyslyšen. Vypadalo to, že obtížné poslání úspěšně splní, aniž si zadal v očích vladaře. Stěží by mu odpustil dohazovačskou úlohu, kdyby to bylo jinak. Isabella, podporovaná otcovou láskou, bývala až protivná. Vilém to zakusil na vlastní kůži a vlastně to sebejistému Karlovi přál.

„Jestli jsem se Vašemu Veličenstvu znelíbil, tak prosím za prominutí," řekl pokorně. „Nechtěl jsem zmařit jednání. Jen upozornit."

„Taková oddanost si zaslouží odměnu. Neobávejte se, to, co jste mi řekl, zůstane mezi námi. Vážím si přátelství."

V dalších dnech oživeně projednával s Vilémem podmínky příštího sňatku. Do konce měsíce je měl jülišský markrabí předložit poslům anglického krále a vydat se s nimi do Anglie pro nevěstu. Severský ostrov Tholen byl místem schůzky. Nakonec se Karel rozhodl, že s ním pojede sám. S honosnou družinou a třemi arcibiskupy. Také Balduin Trevírský už přibyl do Kolína. Ale v předvečer odjezdu se náhle všechno zvrtlo.

Arnošt se usmíval, když vklouzl do královy ložnice. „Jsi moc unavený?" zeptal se, když Karla našel na loži. „Ještě není tak pozdě."

„Na co?"

„Na návštěvu."

„Není pozdě, ale unavený jsem. A ráno vstáváme na cestu. Buď tak laskav a vyřiď to sám, chceš-li. Když ne, ať počká, až se vrátím."

„Jak si přeješ. Vyřídím to tak falckraběti," řekl Arnošt poklidně a obrátil se k odchodu.

Karel se posadil. „Komuže?" zeptal se pomalu.

„Je tu falckrabí Rudolf Slepý, provázený jakýmsi panošem." Arnoštův úsměv zesílil. „Odpusť, že jsem tě kvůli tomu vyrušoval."

Karel už byl na nohou. Přivolaný Bušek chvatně zapínal spony na šatech. Těch nejkrásnějších z královského šatníku, jak si Arnošt všiml.

„Nemusíš se tak pečlivě upravovat. Je slepý," připomenul mu účinlivě. „Radši pospíchej. Má za sebou svízelnou cestu."

„Pospíchám," řekl Karel tiše. „Kdybys věděl, jak velice."

„Vím to." Karel po něm šlehl pohledem, ale prelátova tvář byla bez výrazu. V slavnostní síni arcibiskupství s hostem seděl Vilém z Jülichu a Balduin. Při králově příchodu oba vstali.

„Přál jste si se mnou mluvit o samotě," řekl falckrabí, který pochopil, kdo vešel. Také on vstal a tápavě se přidržel svého křesla.

Karel si bezděky vzpomněl na otce. Ten zde se nepřetvařoval. Naopak se zdálo, že slepotu spíš zdůrazňuje. „Ano, docela bez obřadností. Prosím, posaďte se." Zavadil pohledem o temnou postavu ve stínu za křeslem. „Jste-li zvyklý na služby svého panoše, může zůstat."

„Díky." Oba muži chvíli mlčeli. Falckrabí byl v nevýhodě. Nemohl sledovat výraz tváře svého soupeře. Byl-li to soupeř.

Karel si ho prohlížel se zájmem. Osudem těžce postižený Rudolf byl nejstarší člen wittelsbašského rodu. Vypadal statně a mladě, bylo mu teprve třiačtyřicet. Tváří v tvář se dosud nesetkali. Přesto Karel věděl, že s bratranci a předtím se strýcem Ludvíkem mívá neshody. Tři bratři falcké větve držívali proti bavorské pohromadě. Nejstarší Adolf zemřel a zanechal syna Ruprechta. Stejně se jmenoval nejmladší bratr. S Rudolfem žili vždycky ve shodě. Starší Ruprecht měl stálé spory s Jindřichem z Virneburgu, sesazeným mohučským arcibiskupem a hlavním spojencem Ludvíka. Málem kvůli tomu už před čtyřmi lety přešel do lucemburského tábora. Teď cítili ohrožení rodu prokletého papežem a semkli se k obraně. Nový římský král se přece zavázal při své volbě, že je zničí. Ale ukáže-li se, že i tenhle slib lze obejít? „Chtěl jsem vás poznat," řekl Karel prostě. „Nevím, proč jsme nepřátelé. Ludvíkova tvrdohlavost se vás přece netýká."

Rudolf Falcký se ošil. Nebyl to ještě ani měsíc, co svým kurfiřtským hlasem přispěl k volbě protikrále, a dokonce vážil cestu až do Frankfurtu, aby mu mohl holdovat. Mladý Lucemburk to musel vědět.

„Myslel jsem, že chcete hovořit o výkupném za Ruprechta," vyhnul se přímé odpovědi. „Aspoň tak mi to dcera říkala."

„Vaše dcera připojila jen vlastní úvahu.“ Karel se usmál. „Myslí si, že jsem příliš lačný peněz. Mladého Ruprechta vám pustím rád.“

Panoš za Rudolfovými zády se prudce pohnul, ale zůstal ve stínu.

Rudolf zostražitěl. „Zajisté máte podmínky.“

„To zajisté mám.“ Znovu se odmlčeli. Falckrabí marně čekal na vyjádření svého hostitele. Nakonec mlčení porušil sám.

„Já nejsem válečník. Nemůžu. Když se vám zavážu, že nebudu bojovat po Ludvíkově boku, není to pro vás žádný zisk.“

Karlovi se představa anglických námluv znovu vzdálila do nedohledna. Dlouho se nerozmýšlel. „Vaše dcera je dosud svobodná?“ zeptal se bez přechodu.

Rudolf se zarazil. Také wittelsbašský tábor byl přesně zpraven o Karlových záměrech a nitky, které se táhly přes kanál, dobře znali. Ani jülišský markrabí o svém poslání nemlčel. Otázka pro něj zdaleka nebyla tak jednoznačná, jak by se na první pohled zdálo.

„Je zasnoubená,“ odpověděl po krátkém zaváhání a dodal: „Snad.“

„Vy to nevíte?“

Rudolf se usmál. „S Annou člověk nikdy neví. Ale snad je ochotná stát se římskou královnou.“ Zarazil se a nejradši by si vrazil zrádnou větu zpátky do úst. Karel se rozesmál.

„To je skvělé!“ zvolal. „Kdy bude svatba?“

Panoš vystoupil ze stínu. „Kdykoli si budete přát.“

Karel se ohlédl. Byli tu sami tři a falckrabí zatím zmateně lapal po dechu. Vstal, přistoupil dvěma kroky k Anně a políbil ji.

„Ano,“ řekl po chvíli tak dlouhé, že už se znepokojený otec bezradně ohlížel. „Právě jsem přišel na to, že si ji přeju co nejdříve. Těší mě, že jste zasnoubení provedli už dřív. Mám tu čest vám sdělit, otče, že papežskou dispens k tomu sňatku mám.“

Falckrabí našel svou důstojnost. „Ale já jsem volil římským králem Günthera ze Schwarzburgu,“ prohlásil zatvrzele. Dceřina zrada v něm probudila vzdor. „Holdoval jsem mu ani ne před dvěma týdny.“

Karel stál s Annou v objetí a těšil se z toho dotyku. „Vy jste si chtěla vzít Günthera?“ zeptal se s hraným překvapením.

„Já? Nikdy. To přece musíš vědět, tatínku.“

„Přece jsi souhlasila.“

„Ptal ses mne, chci-li být římskou královnou. A to chci.“

Rudolf dceru zbožňoval, ale zdálo se mu, že si s ním zahrála ošemetně. „Musím se rozmyslet, Vaše Veličenstvo,“ řekl upjatě, ale přece jen prvně použil titulu, který hlavě římské říše patřil. „Zatím jsem příliš překvapen vaší nabídkou. Přijel jsem jenom kvůli Ruprechtovi.“

Karel se zdvořile uklonil. „Bude milým hostem na mé svatbě.“

„Vydíráte?“ zeptala se tiše.

„Krutě. Buď vy, anebo on. Už se asi budete muset obětovat.“

„Na to jste myslel už prve,“ ušklíbla se. „Jenomže vás napadla jenom noc v hospodě. Já věci domýšlím.“

„Nejenom,“ opravil ji. „Byl bych blázen, kdybych se tím chtěl spokojit.“

Balduinovi Trevírskému hrál v očích při obřadu potměšilý úsměv, ale tvář zůstala vážná a slavnostní. Byl na výsost spokojen. Synovec, vlastně prasynovec, se mu vskutku vydařil. Hrál svou hru s chladnou hlavou a tak dokonalým přehledem, jak to nedokázal ani jeho zvěčnělý otec. Ač byl Balduinovu srdci mimořádně drahý, přece si s ním nerozuměl tak dokonale jako se synem. Bacharach, složitým předivem lenních svazků společná država rýnských falckrabat a Lucemburků, byl vpravdě místem přímo stvořeným pro slavnostní akt. Karlovo bleskové rozhodnutí bylo pro všechny omračující. Zaskočení nepřátelé možná ještě ani netušili, že vzdorokrál Günther ze Schwarzburgu právě přišel nejen o vytouženou nevěstu, ale s ní i o jediný platný kurfiřtský hlas, takže se jeho už tak pokoutní volba stávala prostě směšným spiknutím.

Karel se přirozeně přišel poradit. Ale co arcibiskupovi ještě zbývalo dodat? Všechno měl promyšleno až do posledního záhybu svatebního roucha. Ani ne před měsícem dal rýnský kurfiřt svůj hlas Güntherovi. Dnes vdává dceru za jediného římského krále, kterého uznává. A co víc, jedinou dceru. Dědičku otcových držav. Svatební smlouva byla mistrovské dílo. Věno nebylo nepřiměřeně vysoké, zato důležité strategicky. Zatímco Karel přiznal své choti obvyklé

věno českých královen, on dostal řadu měst v Horní Falci, přilehlé na západě k českým hranicím. I bez vyhlídky na dědictví po otci by to byla kořist vítaná. A do třetice, Anna je krásná. Neuvěřitelné, ale snoubenci vskutku vypadali jako zamilovaný pár. Balduin nešetřil vřelostí ve svém dokonale ovládaném hlase, když uzavíranému manželství uděloval arcibiskupské požehnání.

Hlavně děti. Karel byl s Blankou z Valois oddán čtvrt století, ale za čtrnáct let skutečného manželství získal jenom dvě dcery. Blanka byla křehká bytost. Tahle divoká hrdopyška se od ní nápadně lišila smyslnou životností. Naděje na slušné urovnání sporů v říši i na pokračování lucemburského rodu rostla. Balduin měl proč se usmívat.

Zato Karel byl vážný a po dnech horečných příprav se ho zmocňovala nevítaná nejistota. Čím silněji vnímal ženu po svém boku, tím víc se v něm ozývala pochybnost, jestli se přece jenom nedal příliš unést osobním chtěním proti zdravému rozumu. Papež, který nevlídně přijal už jeho záměr anglického sňatku, musí zrovna vyletět z kůže. Anna Falcká! Dcera tolikrát prokletého rodu! Teď se dal očekávat i smír s bratranci a přítel Pierre, hledící si svých kuriálních a také francouzských zájmů, to určitě bude chápat jako proradu. Zatím si budeme sice ještě hrozit mocí, ale v dohlednu už vidím vytoužený mír.

Snad by se mi i chtělo rozšlápnout toho hada v souladu se zájmem papeže. Jenomže k tomu nemám ani dost peněz, ani chuti dál ničit už tak zbídačelou zem. Válka. Věčné šarvátky a bitvy, výkupné, zajatci. Mrtví. A zmrzačení, těch nejvíce. Můj otec zdaleka nebýval tak útlocitný, jenomže za doby jeho skvoucí slávy nekráčel světem nejohavnější nepřítel. V zimě se sice mor stáhl zpátky a takřka vymizel, ale kdo může odpřisáhnout, že se nevrátí? Luza ve městech se baví tím, že vyvražďuje židy pod chatrnou záminkou, že záměrně k záhubě křesťanstva roznášejí mor. Kam přijdou průvody ničemných flagelantů, zakrátko začnou hořet židovské domy a hranice. Věc víry? Naprosto ne. Jde o to krást. Židé bývají boháči. A kde se městská rada postaví na odpor, letí. A já, král, ba císař, až dosud nekorunovaný, přece pán světa nejvyšší v křesťanstvu, se na

to dívám a mlčím. Protože z malicherných sporů s Wittelsbachem jsem chudý a bezmocný, nemohu poroučet a svou loď řídím jenom tak, aby nenarazila na skálu nesena dravým proudem. Ujíždím a tvářím se, že právě po proudu je směr, po kterém toužím.

Pod bezděčným dotekem Anniny ruky jím projel proud zahanbujícího vzrušení. Možná, že všechno podstupuju jen proto, abych tuhle divoženku dostal do svého královského lože. Možná, že ani nemyslím na mír a mor a vraždy a že bych docela s chutí zvedal zbraň až do konečného vítězství, nebýt jí. Možná, že všechno dobré si jen nalhávám, abych zdůvodnil bezhlavou rostoucí vášeň. Vždyť co máme společného, ona a já?

A co jsem měl společného s Blankou?

Představa první choti se mu vynořila s nebývalou silou. Až to zabolelo. Ani rok není mrtva. Ani rok. Nikdy jsem po ní netoužil s neodbytnou vroucností, ale byla moje, částečka mne samého, vyrůstali jsme spolu od dětských let, měli jsme společné zázemí, společné povědomí o věcech tohoto světa. Nerozuměla vůbec ničemu z toho, co zmítalo mou duší, ale byla ozdobou královského jména a květinou v šedi všedních dnů. Často jsem ji opouštěl a sotva jsem překročil práh rodné země, býval jsem jí nevěrný. Dvakrát jsem možná miloval doopravdy. Miluju teď?

Obrátil se k Anně přímo a jejich oči se setkaly. Když se do nich podíval, shledal, že jsou jen zrcadlem jeho pocitů. Neproniknutelné. Hněvivé. Vskutku v té chvíli nevěděl, touží-li ji spíš zlíbat, nebo zabít. Jejich dosavadní setkání byla koketní a hravá. Líbila se mu a on nejspíš jí. Od chvíle, kdy bylo řečeno rozhodující slovo a touha dostala volnou uzdu k rozletu, začaly se otevírat krajiny dříve nepoznané. Možná, že takhle vypadá vlastní domov vášně. Možná, že ji dosud znal jen zpovzdálí. Nijak se nezabýval tím, nač myslí jeho příští žena. Zato její tělesnou blízkost vnímal ostře a bezprostředně, až ho to zaráželo. Je to láska? Nikdy dřív se s něčím podobným nesetkal.

Annu neznepokojovalo složité přemýšlení a rozebírání vlastních pocitů. Nebylo jí vlastní lámat si hlavu se svým chtěním. Prostě zde bylo a žádalo si své. Po létech her, častokrát dost krutých, jako byla

hned ta s Güntherem, zachtělo se jí konečně poznat to nejpalčivější mezi mužem a ženou. Hleděla budoucnosti vstříc s žádostivým očekáváním a současně s chladnou zvědavostí. Prozatím se jí nabízela řádka otroků, což její povaze vyhovovalo spíš. Ale vítězství dosažené předem ji nevábilo. Tady přicházel kdosi, kdo mínil uplatňovat práva pána. Pohled hovořil jasně a zdvořilá slova ji nemohla oklamat. Obřad, kterým právě procházeli v naučené pokoře, sliboval otevřít nekončící boj. Lákal ji víc než svůdný titul římské císařovny, kterým si sebevědomý nápadník zajistil souhlas otce, jehož opatrnost ve skutečnosti zakrývala až nesoudné nadšení. Hnán okolnostmi do nepřátelského tábora zrovna chňapl po podávané ruce. Jediná zbožňovaná dcera nepochybnou římskou královnou!

Noc lásky se podobala souboji a Anna z ní vyšla snad poražená, ale určitě nepokořená. Karel své neúplné vítězství nesl s předstíranou klidnou převahou. Ve skutečnosti byl znepokojen. Chtěl vidět ty oči prosící, malátně přivřené a naplněné odevzdáním, slyšet hlas zlomený touhou a vděčným úžasem. Nic z toho. Oči se nezavíraly, zářily doširoka otevřené dál, pravda, zářily štěstím a nenasytnou žádostí, k plnosti rozkoše přispěla přinejmenším stejnou mírou jako on. Hrdě a samozřejmě. Ruce obemykající jeho šíji jako by chtěly poroučet. Nebyl zvyklý. Vzrušovalo ho to možná víc a bičovalo k neumdlévající snaze vyloudit z hrdých rtů pokořený vzdech. Marně si namlouval, že ho slyší. Byl to jen zrychlený dech úporného zápasu. Ráno byl k smrti vyčerpaný, šťastný a zoufalý zároveň. Anna se tvářila spokojeně. Prožitá noc předčila její představy.

Naklonil se nad ni a políbil ji. „Stálo to za to," řekl procítěně, ale vzdychl.

„Bolí vás něco?"

Karel na ni překvapeně pohlédl. Vás! V noci si tykali. Ano, bylo to přesné. Nebyli důvěrnější než včera ani o vlásek.

„Ne. Ale chtěl bych, abyste byla víc moje."

Nadzvedla obočí. „To je ještě možné?" zeptala se užasle.

Chvíli se na ni mlčky díval. Bylo to možné — s ní? „Vlastně nevím," řekl upřímně. „Jste jiná."

„Než kdo?"

„Než kdokoli.“

„Každý je jiný než ti ostatní.“

„Ne tolik jako vy.“ Podíval se k oknu, za kterým už vstával nový den. Svatební noc má své výsady. „Jako ty,“ opravil se významně.

Pochopila a přimkla se k němu první. „Jsem tvoje, nejvíc jak můžu,“ zašeptala.

„Já vím.“ Zadíval se jí do očí. Jsme svoji, řekl si náhle uklidněn a znovu sebejistý. Možná, že je to víc.

Zpráva o svatbě v Bacharachu zapůsobila v nepřátelském táboře jako výbuch sopky. Přivezl ji mladý Ruprecht, který zajel za Jindřichem z Virneburgu do jeho sídla v Eltville rovnou z hostiny. Nikdo o zradě falckého kurfiřta neměl tušení. Zneklidnělý arcibiskup okamžitě vyhledal ve Frankfurtu svého krále. Dvojnásobně potupený Günther, který už viděl vedle sebe na římském trůnu půvabnou choť, se rozzuřil, až se o něj pokoušely mdloby. Taktak lapal po dechu. Zatímco Karel si dopřál bezstarostný týden a vozil mladou choť Lucemburskem, napjal Günther síly i úvěr k prasknutí a začal shromažďovat hotovost, aby rozdrtil potměšilého soka. Arcibiskup jeho počínání sledoval s neklidem. Bylo dost zjevné, že Günther se přeceňuje. O rozdrcení nemohla být řeč. Ludvík Braniborský byl v Tyrolech a pořád ještě nevěděl nic.

Jindřich z Virneburgu byl vlastní držitel moci, o kterou se nový vzdorokrál opíral. Güntherovo panství bylo nepatrné a Ludvík Braniborský byl z markrabství takřka vystrnaděn. S odpadlou falckou větví rodu v týle měl nejpevnější oporu jen v Tyrolech. V Bavorsku většina měst uznávala Karla. Zbývaly hrady s wittelsbašskou posádkou. A Norimberk, tak pracně získaný Karlem při jeho jízdě začátkem minulého roku. Už od června tam vládli zástupci řemeslnictva a městská rada se při revoltě taktak spasila útěkem. Tehdy nové vedení města vzdalo hold Ludvíkovi Braniborskému. Günther s ním možná mohl počítat.

Většinou země uznávaný římský král a manžel Anny Falcké se vznešenou blahovůlí pozval Günthera ze Schwarzburgu na svůj říšský sněm, který pořádal ve Špýru po návratu z cesty. Jindřicha z Virneburgu ne. Sesazený arcibiskup pro něj nebyl říšský kníže.

Günther byl aspoň hrabě, i když nijak zvlášť významný. Posel ze Špýru přijel do Frankfurtu chráněn nejrůznějšími glejty. Ten od Rudolfa Falckého si Günther nedovolil porušit. Snad byla naděje, že mocný kurfiřt ještě zakolísá, i když jeho dcera... Rudý vztek vzpomínky zastřel Güntherovi oči, že málem nepochopil, o čem je řeč. O to víc ho to rozzuřilo.

„Co! Já? Já že se mám dostavit k soudu toho usmrkance?“ soptil.

„*Usmrkanci* je třiatřicet,“ opravil ho Jindřich z Virneburgu a radši sám o své vůli propustil čekajícího posla. „Podceňujete ho docela neprávem, Vaše Veličenstvo.“

„Nějak si vážíte toho papežova miláčka, Excelence.“

Jindřich z Virneburgu se ušklíbl. Sám býval papežovým miláčkem, dosazeným do Mohuče provizí z Avignonu proti zvolenci kapituly Balduinovi Trevírskému. Jeho jmenování mělo stejnou platnost jako obratně zinscenovaná volba mladého Lucemburka na římský trůn. Ale Jindřich z Virneburgu změnil strany, a možná ne tak docela z přesvědčení. Musel, chtěl-li zůstat arcibiskupem. Moc Ludvíka Bavora v říši byla tehdy velká. „Znepřátelil jsem si Svatého otce kvůli císaři Ludvíkovi,“ řekl tiše. „Bůhví, že po jeho smrti jsem toho už stokrát litoval.“

„Chcete mě zradit?“ vybuchl Günther.

„Já vás? To nemůžu. Ale bojím se, aby nás oba nezradila vaše zbrklost. Jste samolibý, to k úspěchu nepřispívá. A nemáte ani proč.“

Günther přijal jeho pokárání docela nepřiměřeným výbuchem hněvu. Jindřich se starostlivě podíval na jeho rudnoucí čelo a šel zavolat lékaře. Taktak s Ruprechtem Günthera přemluvili, aby si dal pustit žilou. Zesláblý, ale při smyslech začal konečně uvažovat střízlivěji.

„Pro první chvíli bude důležité se aspoň udržet,“ řekl věcně k Jindřichovu ulehčení. „Naše zázemí je tady kolem Frankfurtu a v državách Vaší Excelence. Ale nejsem si jist, můžeme-li počítat s Mohučí.“

„Nepřijali loni do města Gerlacha Nasavského,“ připomněl mu Jindřich. Ale Günther si pamatoval víc.

„Zato uznali Lucemburka. Ne, na Mohuč bych nespoléhal. Budeli se jim zdát Lucemburk dost silný, přijmou i Gerlacha."

„Hlavně na ně zapůsobí Anna jako jeho choť," řekl mladý Ruprecht neprozřetelně, neb si sestřenice vážil a panství rýnských falckrabat se Mohuče dotýkalo bezprostředně. Günther se po té připomínce rozzuřil znovu a přes úbytek krve svazky žil na jeho spáncích zase vystoupily. Arcibiskup ho pozoroval znepokojeně. To by tak scházelo, aby se nám odporoučel, po tom všem! Po odpadnutí falckraběte jiného krále neseženeme. Günthera je třeba udržet stůj co stůj.

Po novém pouštění žilou zesláblý a unavený Günther odešel spát. Jindřich z Virneburgu s mladším Ruprechtem seděli dlouho do noci u konvice. Strýc Ruprecht starší se podezřele neobjevoval.

Pověsti o hotovosti, kterou protivník shromažďoval dál proti proudu na druhém břehu Rýna, byly zmatené. Nikdo nedovedl říci, kdo z říšských pánů ještě zůstal na straně synů zemřelého císaře a jejich *krále* Günthera. Jindřich z Virneburgu posílal posla za poslem do Tyrol za Ludvíkem, který stále nepřicházel. Mladý Ruprecht se na všechno díval jen jako na zdroj obrovské zábavy. V nepřátelském táboře měl milovanou sestřenici Annu a také Karel na něj udělal dojem rozhodně lepší než vzteklý Günther, jemuž byl zavázán rytířskou přísahou. Setrval na jeho straně, ale rozhodně ne z přesvědčení. Ani to pro něj nebyl jako pro Günthera a pro Jindřicha boj na život a na smrt. Po konečné porážce mu nehrozilo vlastně nic.

Zbytek Güntherova vojska tvořila frankfurtská milice a najatí žoldnéři. Jindřich z Virneburgu se na Güntherovy možnosti díval skepticky a netrpělivě čekal na Ludvíka. Mladší bavorští bratři byli zbrklí a také měli co dělat v Braniborech proti nastrčenému Waldemarovi. Nejstarší Ludvík byl jediný, kdo Güntherův boj považoval za svůj vlastní a věděl, jak důležité je udržet pozici Jindřicha z Virneburgu jako mohučského arcibiskupa. Ta se hroutila vůčihledně, ačkoli ve své moci držel vládu nad statky arcibiskupství, pokud je od Mohuče odděloval mohutný tok Rýna. Na levém břehu to vypadalo hůř.

Když se Karel konečně hnul ze Špýru a přitáhl k Mohuči provázen hotovostí, která na něj čekala cestou, město přijalo nejen jeho, ale dokonce nového arcibiskupa Gerlacha Nasavského, aby se mohl ujmout metropolitních práv. Jedinou naději měl Jindřich z Virneburgu, který po dlouholetém působení ovládal všechny diplomatické triky a věděl o všem, co se v diecési a celé říši šustlo. Nebylo žádné tajemství, že Karel Lucemburský je tak zoufale zadlužený, jak ani jeho otec nebýval. Na dlouhé válčení určitě neměl. Günther s bezpečným zázemím v Jindřichových državách a s vlastním značným bohatstvím, které ukořistil v minulých bojích, byl na tom o něco líp. I Balduin Trevírský si prý už vypůjčuje na krkolomné zástavy. To Günther ani Jindřich z Virneburgu zatím nemuseli. Ale prestiž Lucemburků proti bezvýznamnému hraběti ze Schwarzburgu byla vysoká. Navíc sňatek s Annou Falckou stavěl Karla po bok říšských knížat jako jednoho z nich. Dřív bylo možné zdůrazňovat jeho českofrancouzský původ, který žádnému Němci nevoněl.

Günther konečně opustil Frankfurt, vytáhl v čele vojska po proudu Mohanu a usadil se kolem Kastelu proti Mohuči na druhém břehu Rýna. Včas, aby ovládl široký brod. Karlova hotovost se opozdila a zůstala trčet za řekou. Jindřich z Virneburgu to ocenil. Günther byl skvělý válečník. Jestli se Lucemburk pokusí přejít Rýn, spolyká jeho vojsko jednoho po druhém. Vyhlídka na brzký a patrně vítězný boj Günthera rozjařila. A ačkoli arcibiskup s leknutím na druhém břehu mezi skupinkou jezdců rozeznal i Annu, on sám zůstal klidný a sebevědomý. „Však ji dostanu," řekl s hlubokým přesvědčením. „Ještě bude prosit. Anna si váží síly. Ukážu mu ji." Bezohledně dal vypustit střely z katapultů a královská družina na druhé straně se rozprchla.

Karel držel za uzdu Annina koně a cválal z dostřelu. Nevzpouzela se, ačkoli zřejmě měla v úmyslu zůstat. „Bojíte se?" zeptala se s přivřenýma očima. Zapuzený Günther tím činem u ní stoupl ve vážnosti.

Já bych to neudělal, pomyslel si. Přece ji musel vidět. Je nápadná. „Jsem zvyklý, že se na mě střílí." řekl klidně. „Ale nemám rád, když

mi někdo chce zmrzačit mou choť. Mám ji příliš krátce a je krásná. Rád se těším z toho pohledu.“

„Vrátíte se tam beze mne?“

„Vůbec ne. Ujela byste znovu.“

„To máte pravdu. Jsem vaše zajatkyně, pane. Ale chci, aby otec mého syna byl statečný.“

Rychle se na ni podíval. „Víte to jistě?“ zeptal se tiše.

„Co můžeme vědět jistě?“ Usmála se a tentokrát kupodivu docela žensky něžně. „Ale nepochybuju, že to bude syn.“

Jak je to dlouho? Právě rok, co mu to podobnými slovy říkala Blanka. Vzal Anninu ruku do svých a políbil ji. Zrovna jako tenkrát tu Blančinu. „Slibte mi, že odjedete do bezpečí, Anno,“ řekl vážně, „a já jsem ochoten vám ukázat, cokoli chcete, i když si v této chvíli vážím života dvojnásob.“

Podívala se přes řeku. Střelci zmizeli. Zato viděla Günthera, který popojel na místo, odkud na ně mohl vidět, a teď se zastavil. „Dokažte mi svou statečnost,“ řekla. „Polibte mě tady, všem na očích.“

Poslechl bez váhání a rád. Na druhé straně Jindřich z Virneburgu se cvalem řítil ke Güntherovi, kterého opouštěly zbytky rozvahy.

„Dělají to schválně!“ vykřikl už z dálky. „Proboha vás prosím, hrabě — totiž Vaše Veličenstvo — ovládejte se!“

Günther zavřel oči a chvíli zhluboka dýchal. Zbrunátnělá tvář zase pobledla. Arcibiskup mu ulehčené otřel pot z čela a chopil se uzdy jeho koně. „Vrátíme se a chvilku si lehnete,“ řekl starostlivě. „Prosím vás! Teď se nesmíte rozstonat.“

Günther zaletěl pohledem k objímající se dvojici. Jak ho síly opouštěly, už nebyl schopen hněvu, jen lítosti. Žádný z těch dvou se jeho směrem ani nepodíval. Jako by nebyl. Zahanbeně se dal odvést do svého stanu a na lože.

Druhý den za řekou nebylo vidět žádný pohyb, ale vyslaní zvědové navečer přinesli překvapující zvěst. Günther s ní spěchal k arcibiskupovi. „Táhne pryč, rovnou na západ. Možná se vrací do Lucemburska. Začíná rozpouštět hotovost, za řekou jich zbyla sotva polovina. Už nemá na další žold.“

„Tohle vám někdo říkal?“ zeptal se arcibiskup podezíravě.

„Vy přece.“

„Já? Ano, zadlužený je. Ale tohle mi připadá moc brzy.“

„Zaskočil jsem ho,“ zachechtal se Günther. „Tady nemůže přejít brod a rozdrtit mě, jak si možná představoval. Strašit se přes řeku můžeme donekonečna. Na to mám já, ale on ne.“

Brod! V Jindřichovi hrklo. „Vrátím se do Eltville,“ řekl nesvým hlasem. „A bude-li zle, vzkážu vám.“

V té chvíli si to Günther uvědomil taky. Ne, hotovost Lucemburk nerozpustil. Většina byla na cestě s ním. Na přímé cestě, která přetínala záhyb Rýna k dalšímu brodu u Eltville. Oni to po pravém břehu měli dál a ztratili už celý den. Možná i noc. „Pošlu s vámi Ruprechta, má lehkou jízdu, pojedete jako ďasi. Bude-li zle, zasáhneme včas.“

Eltville bylo arcibiskupovo hlavní sídlo od té doby, co nemohl pobývat v Mohuči. Jindřich z Virneburgu a Ruprechtovi jezdci k němu dorazili právě ve chvili, kdy z brodu za městem vystupovaly z řeky zbytky Karlovy hotovosti. Taktak že jim vyděšené stráže pootevřely zatarasenou bránu. Ruprecht se otočil a pádil zpátky ke Güntherovi, jako by se mu pronásledovatelé hnali v patách. Málem ano, ale Karel poznal mladého falckraběte a odvolal rozkaz k stíhání.

„Procházka končí, Anno,“ řekl přísně své choti, která ho tvrdošíjně doprovázela.

„Chci to vidět zblízka.“

„Nesmíte.“

„Chcete mi poroučet?“

Znělo to vyzývavě. Dlouze se na ni zadíval. V přicházejícím nebezpečí byla ve svém živlu. Oči jí zářily. Byla tak krásná, že byl ochoten zapomenout na všechno ostatní. Jenom na jedno nezapomínal.

„Rád bych, aspoň než se narodí on,“ usmál se. „Ale jste tvrdohlavá. Pomůže to, když vás poprosím?“

„Vy prosíte?“ Znělo to udiveně. Najednou byla v jeho náruči. „Miluju tě a nenávidím,“ šeptala divoce. „Ty mě taky. Nemůžeme

jinak, nejsme otroci. A dva vladaři se spolu bijí navěky. Láska dvou hrdých duší nemůže být jiná. Kdybys věděl, jak nesmírně tě miluju!“

„A nenávidíš.“

„Taky.“ Krutý polibek nakonec přece jenom zněžněl. „Popros a pokořím se. Docela výjimečně. Pro slávu toho, kdo přichází.“

„Prosím tě, abys dbala o své bezpečí,“ řekl a políbil ji znovu. „Moc tě prosím, Anno.“

Vyvinula se mu. „Jsem vždy poslušná rozkazů Vašeho Veličenstva, pokud mi je budete tlumočit tak ohleduplně jako dnes.“

Poslechla a držela se v táboře, který Karel dal postavit na západ od Eltville, protože od východu čekal Güntherovu hotovost. Družiny zaujaly pozice okolo města, aby je přicházející nepřítel nemohl překvapit. Jošt z Rožmberka se svými lidmi znovu přebrodil řeku a hnal se se vzkazem k vojsku, které čekalo u Mohuče. Právě včas. Na druhém břehu zadní Güntherův voj ničil opevnění, která opouštěl.

Jošt přešel v čele zbylé hotovosti, sotva odtáhli, ale brod ho zdržel. Přišel už k hotovému, když Gerlachův bratr hrabě Jan Nasavský doráželposlední opozdilce. Spojili se a v ukázněném šiku táhli za Güntherem, který se před Eltvillem octl jako v pasti, sevřen z obou stran. Hotovost, kterou mu na pomoc přiváděl touženě očekávaný Ludvík Braniborský, nestála ani za řeč. A taky se k němu nedostala. Na Karlův rozkaz Jošt z Rožmberka a Jan Nasavský propustili jenom Ludvíka s nepatrnou družinou.

Spojence našel ve stanu v zbědovaném stavu a dal ho odvézt do Eltville na nosítkách mezi dvěma koni, aby soupeři nedopřál pohled jistě nadějný. Co teď? Günther byl zatím stěží schopen vnímat. Uložili ho a Ludvík s Jindřichem z Virneburgu zasedli k poradě.

„Eltville se dá hájit,“ řekl Ludvík zarputile, „uzná-li Güntherova hotovost za velitele mne.“

„A co pak?“ zeptal se arcibiskup tiše. „Uhájíš mi Eltville, dobře, snad. Ale v Mohuči už sedí Gerlach a v Braniborech ten podvodník. Všechna říšská města, která stojí za řeč, jsou s Lucemburkem.“

„Všechna ne,“ zamračil se Ludvík. „Norimberk stojí za námi.“

„Dokdy? Než se tam vrátí stará městská rada. Jakmile smete nás, bude mít k tomu dost sil.“

„Nás nesmete, když nebudeme chtít.“

Jindřich se na něj mlčky zadíval. „Ano, to jsi řekl přesně,“ promluvil po chvíli. „Nesmete nás, když nebudeme chtít. Ale v boji, můj milý, by nás smetl snadno.“

„Mluvíte v hádankách,“ zakoktal překvapený Ludvík.

Ruprecht, který dosud mlčky naslouchal, se vložil do rozpravy. „To nejsou žádné hádanky. Jeho Excelence má pravdu. Vsadím se, oč chceš, že on po boji netouží.

Má nás tu pěkně v kleštích. Počkej chvíli a uvidíš, jestli začne útočit.“

„Bude se chtít ukázat před Annou,“ zasmál se Ludvík nevesele. „Ty, Ruprechte, přece znáš svou sestřenku.“

Jindřich zvolna zavrtěl hlavou. „To není Günther, Ludvíku. Nepodceňuju Annu, ale na toho nevyzraje žádný Wittelsbach, i když má k úspěšnému zápasu tolik prostředků co ona. Prodlužovat válečný stav je pro něj neúnosné, jako ostatně pro každého. Mluvme si pravdu i pro tebe.“

„V Tyrolech jsem ho dostal.“

„V Braniborech zase on tebe, takže jste vlastně vyrovnáni. Nabídneme-li slušný mír, neodmítne, o tom jsem přesvědčen.“

JAKOŽ I MY NEODPOUŠTÍME NEVINNÝM

„Já s vámi nejsem spokojena,“ prohlásila Anna bez obalu. „Ne?“ Karel ji políbil na šíji, když od něj odvracela tvář. Ucukla.

„Vždyť to jsou vaši příbuzní.“

„Ještě řekněte, že jste to udělal kvůli mně.“

„Důvodů bylo víc, ale takhle to mohu říci taky.“

Prudce se obrátila. Oči jí sršely. „Císař má poroučet, ne prosit!“

„Neprosil jsem.“

„Dohadovat se a ustoupit, to je přece totéž!“

„Dohodnout se lze jen, když ustoupí obě strany,“ usmál se.

„Vítěz poroučí.“

„Držet pokořené v prachu navěky není snadné. Dokonce to bývá nemožné. Takový už je život, moje nejdražší.“

„Jak jste moudrý,“ řekla uštěpačně. „Je mi z vás zima. Představovala jsem si něco jiného.“

„A co? Jak v boji zabiju vašeho Ruprechta? Jděte! Vy sama byste mi to vyčítala.“

„Proč zrovna Ruprechta?“ zeptala se netýkavě.

„A proč ne? V bitvě si nevybíráte, koho k vám přinese.“

Mlčela a neklidně cupovala v prstech visící cíp rukávu.

„A třeba dohoda ani nevstoupí v platnost. Váš Günther k ní nepřivěsil pečeti. Raději se dal odnést zpátky do Frankfurtu.“

„Neříkejte můj Günther. Co s ním mám společného?“ řekla nevrle. „Proč odnést? Copak je beznohý?“

„Skoro. Prý napůl ochrnul, jak se dusil vzteky.“

„Dal jste ho otrávit?“ usmála se zlomyslně.

Užasl. „Já? Proč?“

„Třeba abyste se zbavil soka.“

„Günther ze Schwarzburgu nemůže být můj sok vůbec v ničem," řekl vážně. „Jste neobyčejně krásná, když se zlobíte, Anno, ale zbytečně ztrácíme hádkou čas."

Odstrčila ho. „Mluvit se mnou je ztráta času?" vykřikla zuřivě.

„Večer a o samotě, jako jsme teď, nebýváme tak často."

„Denně."

„Jednou denně," opravil ji. „A ne vždycky mě čeká klidný den jako zítra, abych mohl probdít celou noc."

Mlčela. Celých nocí bylo v poslední době pořídku a ani jí se nechtělo kazit přicházející chvíli lásky mudrováním. Raději by ho viděla jako bojovníka a vítěze, ale vlastně se jí líbilo, že ji neposlouchal. Zkušenost to byla v jejím životě ojedinělá. Zatím se vždycky všichni snažili číst jí přání z očí. „Přivolal jsem na sebe hněv papeže," řekl a objal ji. „Už sňatek s vámi a teď ten smír se syny Ludvíka Bavora. To vám jako projev hrdinství nestačí?"

„Ne," odpověděla krátce, ale usmála se.

„Miluju vás."

„To je hrdinství?"

„Nesmírné."

„To už je lepší." Tentokrát dychtivé ruce neodstrčila. Smír se přiblížil na dosah ruky a Karel příležitost nezmeškal. Noci koncem května bývají ještě chladné, ale ani jeden z nich zimu necítil.

Způsob, kterým dosáhl Anniny milosti, nebyl sice pohodlný, ale zato líbezný. Daleko nepříjemnější nesnáz ho čekala v Mohuči, kde ho arcibiskup Gerlach přivítal na pokraji zoufalství. Viditelně pookřál, když spatřil Karla v slavnostním průvodu, ale neklid ho neopouštěl.

Karel se rozhodl čelit tomu přímo. Nač prodlužovat trapné chvíle vysvětlování. Gerlach byl Pierrův odchovanec zrovna jako on a navíc si zachoval naprostou závislost na apoštolském stolci. Z nich dvou si v dané chvíli *přítel Pierre* určitě cenil výš Gerlacha jako daleko povolnějšího nástroje ve svých rukou a celá síť avignonských špehů, skrývající se v nejrůznějším odění a ve všech společenských vrstvách, stála k jeho službám. Karel byl nejen starší a zkušenější, ale taky obratnější a zvyklý spoléhat se sám na sebe. „Copak se

stalo?“ zeptal se nevinně, sotva osaměli. „Vypadáte ustaraně, příteli.“ Záměrně ho neoslovil oficiálním titulem jeho hodnosti. Možná prvně, co se znali.

Gerlach se znepokojil. Oslovení bylo přátelsky důvěrné, ale taky mohlo znamenat něco jiného. „To se ptáte vy?“ zeptal se a neznělo to nijak zvlášť bojovně, ačkoli ho Kliment ústy svých poslů nabádal k rozhodnosti, zejména vůči nejmocnějšímu spojenci. Dokud mu nedonesli zprávy z Eltville, nedokázal to pochopit. Díval se na toho obojetníka se strachem i s nadějí. Avignon byl z ruky a před ním stál skutečný pán světa. Už nebylo nikoho, kdo by mu upíral právo na císařský vínek. Natolik protřelý i při svém mládí Gerlach byl, aby věděl, že teď ho Karel Lucemburský už nepotřebuje.

Karel se smiloval. „To se ptá císař mohučského arcibiskupa,“ řekl vlídně. „Předpokládám, že vaše starosti se netýkají vaší rodiny.“

„To jistě ne.“ Gerlachovi se zvolna vracela barva do zbledlé tváře. „Ale slyšel jsem, že Vaše Veličenstvo si není tak zcela jisto, kdo je mohučským arcibiskupem.“

„Vyhoďte svoje zvědy, podvádějí vás,“ řekl Karel klidně. „Vybavím vás lepšími. Zásadně věřte jenom tomu, kdo byl přímo při tom, a to ještě važte jeho věrohodnost. Ta banda dobře ví, že za děsivé zprávy mohou vyloudit víc. Tak si trochu vymýšlejí. Na to vás Pierre de Rosières neupozorňoval? Mne ano, dokud jsem byl jeho žákem. To ovšem nebyl ještě ani kardinálem a měl víc času. Možná i upřímnosti. A ve svých radách sledoval jen moje zájmy. Rozumíte mi?“

Gerlachova tvář byla pro změnu temně rudá. Cítil se přistižen, ale vzchopil se k odvetě. „Bohužel jsem neměl žádné zprávy od Vašeho Veličenstva. Byl jsem nucen vzít za vděk těmi, které mi donesli možná méně povolaní. Rád se dám poučit.“

„Nechtěl jsem se svěřovat poslům. Přijíždím okamžitě, jakmile jsme skončili. Představoval jste si, že povedeme věčnou válku? To snad ne. Uzavřel jsem s Wittelsbachy příměří, což znamená klid zbraní i s Jindřichem z Virneburgu. O Mohuči nebyla řeč. Sedíte tady přece vy. Či ne?“

„Jak dlouho?“ zeptal se Gerlach trpce.

„To záleží taky na vás. Máte bratra. Město vás uznává. Co můžu dělat víc? Moje říše je rozsáhlejší než jedno arcibiskupství. Nemohu sedět jenom tady a hlídat sesazeného arcibiskupa. Byl bych směšný. A to platí i bez ohledu na jakékoli uzavřené dohody.“

„Slíbil jste mu ...“

„Neslíbil jsem mu vůbec nic. Jen jsme uzavřeli klid zbraní. Nevěříte-li mému slovu, jsem ochoten vám to odpřisáhnout.“

„Slavnou přísahou na Písmo svaté?“ zeptal se Gerlach nedůvěřivě.

„Slavnou přísahou, ano.“ Karel položil ruku na bibli, která ležela před arcibiskupem na stole. „Přísahám při své spáse, že jsem se nezavázal podniknout cokoli proti vám a nikdy a ničím se k něčemu podobnému nedám svést. Stačí?“

„Naprosto.“ Gerlach byl zahanben a docela mu ušlo, že na přetřes nepřišla otázka příští účinné podpory jeho moci. Karel měl pravdu, zvědové mu podali zprávu přehnanou. Císař byl dalek toho uznat Jindřicha z Virnebergu za pravého a jediného mohučského arcibiskupa. Znamenalo by to uznat i království Güntherovo. On byl přece Jindřichův volenec, ne Karel. Zkreslená zpráva Karla zachránila, že se nemusel vytáčet příliš nedůstojně. Klid zbraní přece znamenal, že nebude bojovat proti Jindřichovi z Virneburgu, a ten se mu nezavázal, že Gerlacha Nasavského nechá na pokoji v Mohuči.

Kliment Šestý by se zněním přísahy nedal prostoduše oklamat, ale Gerlachovi postačila. Ostatně měl vskutku bojovného bratra a bránit se mohl i sám. Když ho uznala Mohuč, měl naději. Spokojil se tedy zjištěním, že Karel určitě nemíní vystoupit se zbraní proti němu, a hleděl překotnou pohostinností smazat špatný dojem ze své nedůvěřivé otázky i z vynucení slibu. Bylo víc než pravděpodobné, že padnout by ho Karel stejně nenechal. To by se mohl dostat do svízelné situace, jakmile se znovu znepřátelí s Ludvíkem Braniborským, což se dalo čekat. V braniborské marce dál seděl nastrčený Waldemar, a i když Karel slíbil nevystupovat proti nárokům Wittelsbachů v přímém boji, neudělal a zřejmě nemínil udělat nic, co by Waldemarovým postavením otřáslo.

Ludvík Braniborský, který od chvíle, kdy pochopil — za vydatného přispění Jindřicha z Virneburgu — že spoléhat na Günthera jako na skutečného krále je bláznovství, měl mimořádný zájem na uskutečnění dohod. Odjel za Güntherem do Frankfurtu a vymámil na něm souhlas. Günther o něm už možná ani nevěděl. Zakrátko nato skonal, čímž by spor byl vyřešen i bez jeho pečetí. Ale přičiněním Braniborského i ty byly a Karel se osobně dostavil do Frankfurtu. S velkorysým gestem se on i Anna účastnili pohřbu neslavného uchazeče o Karlovu korunu i choť.

Karel své shovívavosti brzo litoval. Frankfurtem procházely flagelantské průvody, z nichž na něj padal neklid a neblahé očekávání nežádoucích zvratů. Obyvatelé jejich krvavým produkcím přihlíželi jako uhranutí a s nelibostí pozoroval, že mají zvrácenou přitažlivost i pro Annu. Spěchala k oknu, kdykoli se objevili v dohledu, a neodvracela zářící oči od jejich krutých obřadů.

„Tohle se vám líbí?“ zeptal se jednou znechuceně, když dychtivě přihlížela představení, které mu flagelanti uspořádali rovnou před domem. „Lidé přece nejsou zvířata, aby vyli jako vlčí smečka na rozkaz takového špindíry.“

„Má v očích cosi uchvacujícího,“ řekla. „Jednou se podíval sem nahoru a dech se ve mně zatajil.“

„Vy! Zrovna vy!“ vykřikl vztekle. „Vy, samostatná hrdá bytost, která se nepokořuje!“

Podívala se na něj přivřenýma očima. „Však se taky nepokořuju,“ odbyla ho klidně. „Copak jsem tam mezi nimi? Ne, dívám se shora. A jsem zvědavá, kolik ženských, děcek a hlavně těch namyšlených chlapů se ještě seběhne, aby pochytili něco z jejich svatosti.“

„Naprosto nejsou svatí.“

„Jak to víte? Hladoví, trýzní své tělo, nemají nic než pár hadrů.“

„A pod nimi schované zlato, které vymámili z měšťanských břichopasů,“ zasmál se zle. „Nebuďte bláhová, Anno. Ti, kteří přijímají svátost z těchhle rukou, hřeší dvojnásob.“

„Říkají, že Bůh je s nimi. Jak víte, že není?“

„Takové právo bych si neosoboval. Jsem světský kníže, ne duchovní. Ale požádal jsem o vyjádření nejvyšší autoritu. A nejen já.“

Zasmála se. „Vám velmi záleží na mínění papeže v Avignonu, že?“

„Ve věcech zbožnosti a spásy lidské duše se proti církvi nestavím,“ řekl vážně. „Jenom tíhu světských činů na sebe občas beru sám. Pojďte od toho okna, Anno. Je to nechutná podívaná. Nemám rád, když se díváte.“

Tentokrát se tvářil neoblomně. Kupodivu poslechla, i když jeho hlas prostě rozkazoval, což ji obvykle popouzelo. Ale od té doby, co

se očekávané dítě stávalo zvolna jistotou, byla zjihlá a mnohem poddajnější. Karel okamžitě zalitoval své přísnosti. V pohledu, který na něj upírala, byla výčitka.

„To už mi vždycky chcete rozkazovat?“ zeptala se tiše.

Vzal její ruku do svých a políbil ji. „To nechci nikdy. Někdy musím. Jindy zase na oplátku poslouchám já vás.“

„Jenom když chci odejít dřív z večerního hodokvasu,“ usmála se. „Ale budiž. Zatím mi to docela postačí.“

Od hostin večer skutečně odcházeli brzy. Ani jeden z nich se dosud nenabažil manželské samoty beze slov, jaká je možná jen v tichu noci. Karel k ní vždycky přistupoval, jako by to bylo prvně. Zvědavě a někdy dokonce s ostychem. Podivným způsobem ho přitahovala ta žena, o které přes vášnivou a dychtivě vyhledávanou důvěrnost nevěděl nic. Jenom že je krásná a že mu poskytuje rozkoš zcela nezvyklou. Každé vítězství s ní musel úporně vybojovat. Vážil si jich tím víc, čím méně jich dosáhl.

Někdy zůstaly síly vyrovnány a on od ní ráno odcházel s pocitem porážky. Už to poznala a zlomyslně se snažila, aby takových nocí bylo co nejvíc. Musel uznat, že dostal důstojného soupeře. Zaměstnávala jeho myšlenky mnohem víc, než jeho mírotvornému úsilí bylo zdrávo. Zakončit obratně spor ho často stálo všechny síly. Zhubl a jeho tvář ztvrdla. Obvyklý vlídný úsměv se z ní nadobro vytratil. Anna to kvitovala s povděkem. „Teď vypadáte skutečně jako César. Nebo Nero.“

„Nero byl tlustý. A já docela jistě nechci hubit křesťany.“

„Ani Židy,“ nadhodila vyčítavě.

Umlčel ji polibkem, protože nechtěl pokračovat ve starém sporu. Anna chovala k Židům živelný odpor. Vyvržené plemeno ji odpuzovalo možná i pod vlivem procesí flagelantů. Koncem minulého roku savojský hrabě připustil proces proti Židům jako travičům studní, kteří záměrně mezi křesťanstvo přinesli mor. Na mučení se leckdo přiznal k spolkům se soukmenovci ze Španělska, odkud tajní emisaři prý přinášeli jed.

Flagelanti se chopili příležitosti a roznášeli znění vynuceného doznání po Evropě. Ačkoli Kliment v Avignonu okamžitě reagoval

papežskou bulou, kde vyvracel nesmyslná obvinění a odsoudil zaujaté soudy a masakry, vlna vášní se přelévala dál. Zejména v německých krajích nalezla živnou půdu. Kdo se vraždám pokoušel zabránit, býval smeten. Fanatických horlitelů se chytla městská luza ve snaze rychle a lacino zbohatnout. Židovské domy byly výstavné a jejich obyvatelé bohatí. Ze zlata vydřeného na křesťanech. Židé, kteří jediní směli půjčovat peníze na úroky, byli obávaní a nenávidění, ač příliš často vyhledávaní. Ze z lichvářských úroků odváděli ještě lichvářštější daň panovníkům, na to rozvášněná nenávist nedbala. Ostatně spodina to ani nevěděla.

Vládcové se snažili výnosné otroky udržet, ale většinou se jim to nedařilo. Karel lítou nenávist nesdílel, ale stejně jako ostatní byl vlečen proudem, kterému se postavit na odpor v jeho silách nebylo. Ještě dokud dlel se svou družinou v některém městě. Ale sotva odjel, za jeho zády vypukla krvavá srážka tím děsivější. Ve Štrasburku, Wormsu, Špýru.

Tady ve Frankfurtu viselo ve vzduchu krveprolití víc než jinde. Karel část vojska dokonce povolal do města, aby udržel na uzdě rozvášněný dav. Ale posádku tu nemohl nechat na věčnost. Mor, přes zimu utajený, se znovu šířil. Bláhovci věřili, že nevstoupí do jejich města, když se zbaví Židů. A chytráci doufali, že při tom zbohatnou.

Bušek z Velhartic se nevtíravé vsunul dovnitř. „Městský primas přišel s nějakým stařík em," ohlásil omluvně. „Prý je to důležité."

Karel zanechal Annu v jeho společnosti. Buškovy vtipy ji bavily, zato ji nebavilo rozdávat milostivé úsměvy prosebníkům. Sám vešel do místnosti, kde čekal primas, a v uctivém odstupu stařec majestátního vzhledu. Při Karlově příchodu uctivě poklekl, což se nijak nehodilo k hrdé tváři. Oblečen byl nenápadně v nejobvyklejším šatu městské chudiny. Karel hádal tak nejspíš na přestrojeného knížete či preláta.

„Dovolil jsem si, Vaše Veličenstvo..." Primas koktal a v rozpacích pohlížel z jednoho na druhého. „Je to neodpustitelná smělost, ale ..."

Karel umlčel pohledem nesouvislou řeč a obrátil se ke klečícímu starci. „Proč přicházíš?“ zeptal se vlídně.

Něco na tom muži ho přitahovalo. V příští chvíli se až zalekl.

„Jsem rabín zdejší židovské obce,“ řekl stařec a zvedl ke Karlovi zářící pohled. Mandlové oči byly tím jediným, co mohlo upomínat na cizí nepřátelskou rasu, a to ještě jen pro toho, kdo věděl, že je Žid.

„Proč chodíš městem v křesťanském šatu?“ zeptal se Karel a do přísnosti, které dal zaznít ve svém hlase, se musel nutit. Teď byl rád, že Anna ho ke slyšení nedoprovázela.

Žid potřásl hlavou. „Jinak bych neprošel, Vaše Veličenstvo. Také dávám přednost kroji svého národa, ale v nejlepším případě by mě ukamenovali. Starého života není škoda, ale toužil jsem splnit své poslání.“

„Jaké máš poslání k římskému králi?“

„Nejuctivější prosbu, pane. Jsme v nebezpečí. Na mnoha místech byly židovské obce vyvražděny do posledního dítěte. Naši bratři ve Wormsu raději ve své čtvrti založili oheň sami, aby unikli zhanobení po smrti.“

Karel se otřásl. „Uhořeli zaživa. Mohli přece vyváznout.“

„Vyváznout?“ Židovy rty zkřivil posměšný úsměv. „Neuhořeli zaživa, ale v pokojném spánku. Naši lékaři naštěstí znají takový lék. Nebojíme se smrti, ale milujeme své děti, Vaše Veličenstvo. Nespáchali jsme, z čeho nás obviňujete. Jsme nevinní.“

„Já vás neobviňuju. Ani hlava apoštolské katolické církve nevěří, že Židé otrávili studně křesťanů. Dokud jsem ve městě, nemáte se čeho bát. Ochráníme vás.“

„Dokud jste ve městě!“ Tichý bolestný výkřik se Karla hluboce dotkl, ale nedal to znát na nepřístupné tváři. Koneckonců byli Židé odvěcí nepřátelé. Ukřižovali Krista, když byli silnější. Teď jsou slabší. Ale kam se podělo křesťanské milosrdenství?

Klečící se k němu plazil po kolenou. „Zůstanete v našem městě navěky? A co jiná města, kde právě nedlíte? Až odjedete, co pak?“

„Uklidni se. Židů si cením a udělám všechno, co je v mých silách. Město má milici. Posílíme ji. Zůstat ve Frankfurtu ale nemůžu.“

„A to je všechno?“ zeptal se stařec zoufale. „To je všechno, co uděláte k naší záchraně?“

„Co myslíš, že můžu ještě dělat?“ Karlova otázka zněla chladně, ale ve skutečnosti to byla prosba za odpuštění. Věděl stejně dobře jako muž na zemi před ním, co se stane, až jeho hotovost vyjde z městských bran. Jeden jako druhý byli bezmocní stejně, ať už si jeden říkal pán křesťanského světa a druhý byl v tom světě vyvrhel.

Primas Karlovy sevřené rty přičetl zlobě a spěchal svůj přehmat napravit. „Jdi,“ řekl přísně. „Jdi a neotravuj vzduch, který dýchá Jeho Veličenstvo. Už jsem pro tebe udělal až příliš. Jdi.“

Karla ty hořící oči pronásledovaly i v noci ve snu. Ráno se pokusil ještě zpřísnit opatření, která udělal proti krvelačným živlům ve městě. Ludvík Braniborský, který přišel pozdravit Annu, to sledoval s přezíravým úsměvem. „Co chcete?“ zeptal se. „Pravda, Židé odvádějí daně poctivě, a když ne, můžete je přinutit. Ale je to odporná, zrádná chamraď.“

Karel si odpustil otázku, jestli Ludvík ve svých zemích lhostejně přihlíží, jak ho luza připravuje o zisky z židovských příjmů. Jeho bratranec Ruprecht dokonce přijímal Židy, kterým se podařilo prchnout, na své panství. Jistě ne zadarmo. „Nemám rád, když člověk přestává být člověkem a z děr vylézají slepí štíři nenávisti. Krásná je řeka, spoutaná úrodnými břehy, ne ničivá povodeň. Znepokojuje mě, že netuším, jak se v příští chvíli zachová luza, které nerozumím. Nejde jen o bezpečí Židů. Je to věc zásady. Vladař má vládnout, ne se dát vláčet davem. Tady si zdání moci dodá ten, kdo hoví nízkým pudům a tváří se, že usměrňuje proud, který ho unáší.“

„Vy přece vládnete celé říši,“ ušklíbl se Ludvík. „Jste římský král.“

„Váš otec vládl?“ zeptal se Karel posměšně. „V říši je to nesnadné. Všechno se drolí pod rukama. Já jsem se o to dokonce ještě ani nepokusil, protože mě pořád zaneprázdňuje ňafání protivných hafánků.“

Ludvík se zamračil, ale urážku spolkl. „Taky dluhy.“ dovolil si malou odvetu. „Ta luza vám ještě může být prospěšná. Slyšel jsem, že dáváte předem obstavit všechen židovský majetek.“

„Nechci, aby osnovatelé zločinu z něho měli užitek. To odradí leckterého výtržníka. Snadno strhne dav k vraždě, ale aby pro něj hájil ukradený majetek, to už ne. Každý si radši urve sám. Ve chvíli, kdy dojde k dělení kořisti, už nejsou jednotní. A vyhlídka na vlastní zisk trestající ruce dodá sílu.“

Ludvík naslouchal velmi pozorně. „To jste si nevymyslel špatně,“ řekl nakonec uznale. „Vaší trestající rukou bych byl rád.“

Karel sevřel rty. „Budiž,“ řekl upjatě. „Můžete si vybrat tři domy v Norimberce, dojde-li k vyvražďování židů i tam.“

„Proč zrovna v Norimberce?“ zeptal se Ludvík ježatě. Norimberk pokládal za své město, které mu holdovalo, ba odvádělo daň. Neměl k tomu žádné právo, o královský stolec se sám nikdy ani neucházel, ale tiše doufal, že Karel tenhle nárok mlčky přejde, jako opatrně obcházel řadu citlivých míst.

„Myslel jsem, že se vám v Norimberce líbí,“ usmál se Karel studeně. „Buďte bez obav. Dám vám vystavit platnou listinu, abyste dobře věděl, na čí straně je právo i váš zisk.“

Nebylo snadné se dohodnout s Ludvíkem Braniborským, a nenarazit jinde. Po Gerlachovi Mohučském měl nepříjemný rozhovor i s Rudolfem Saským, který mu prudce vyčetl smířlivý konec tažení. Mohl přece nadobro rozdrtit wittelsbašskou moc. Rudolf byl ovšem zdvořilý člověk a přítel. Karel si dopřál ten přepych mluvit s ním bez přetvářky.

„V Tyrolech sedí Ludvík pevně a Bavorsko je rodová základna jejich moci. Ani rýnská falckrabata by nikdy nedopustila, abych jim ho vzal. I kdybych na to měl, jako že nemám, drahý Rudolfe. Mohu strašlivou apokalypsu, která se blíží s morem, ještě zvyšovat hrůzami trvalé války? Pošťuchování v Braniborech zcela postačí, aby Ludvíkovi vzalo chuť stavět se na odpor.“

„Waldemar bez tvé podpory nic není.“

„Ani s ní to není skutečný Waldemar.“ Karel umlčel Rudolfův nejistý protest mávnutím ruky. „Kdysi mi vyprávěl můj otec, že v Sasku žije mlynář jménem Rehbock, který je fantasticky podoben zesnulému Waldemarovi. Ukazoval jsi mu ho sám jako přírodní

hříčku. Ukážeš ho i mně — ve mlýně? To přece není možné držet natrvalo. Sám sis to jistě nemyslel.“

„Je už starý,“ ustoupil Rudolf. „Nebude tady dlouho a určitě nezplodí dědice.“

„A Rudolf Saský po něm zdědí braniborskou marku,“ usmál se Karel. „Jenomže Wittelsbachů je příliš mnoho.“

„Já vím.“ Rudolf sklonil hlavu. „Co chceš dělat,“ zeptal se tiše.

„Vůbec nic. Určitě nechci uvádět v pochybu tvou věrohodnost. Bude-li Waldemar někdy usvědčen jako podvodník...“

„To těžko může být. Už se nenajde živý pamětník krom mne.“

„A hessenského lantkraběte a jeho bratra, ano. Ale po třiceti letech mohl podvodník podvést i vás. Počkám a uvidíme. Ale bohužel jsem slyšel, že spolky, které Waldemar vyhledává, pro něj zrovna nesvědčí.“

„To tvrdí Ludvík Wittelsbach.“

„I jiní.“ Karel mu položil ruku na rameno. „Je mi líto, Rudolfe, ale věci obvykle neskončí tak, jak si představujeme. Také bych uvítal vítězství, ale muselo by být okamžité. Spor nelze protahovat. Ustoupil jsem mu formálně i v otázce Tyrol. Už je stejně má.“

„Má i choť tvého bratra,“ ušklíbl se Rudolf.

„A co s takovou chotí? Jan už dal souhlas k rozvodu. Teď, když jsme ustoupili od jeho nároku, už není na nic skutečnost, že se sám nemůže oženit a postarat se o dědice. Jak jinak může vyvrátit pomluvu?“

Rudolf, který se zúčastňoval Karlových tažení a býval častým hostem v Praze, se ušklíbl. „Kdo ho zná, ten jeho nedostatečnosti stejně nevěří. Tvůj bratr se mezi sukněmi umí otáčet pomalu líp než ...“ Zarazil se. Nebylo vkusné novomanželovi připomínat skutečnosti za hranicemi Čech až příliš známé. „Než jiní,“ doplnil krotce.

„Každý ho nezná,“ usmál se Karel. „Vím o dívence, která je pro něj jako stvořená. Ostatně — teď už to mohu říci — s Markétou nespal nikdy. Nesnášeli se. Svést to lze jedině na kouzla. Papežovo pověření má Oldřich Chursk ý naštěstí už od prosince. Teď bych ho stěží dosáhl.“

„Ani při osobní návštěvě v Avignonu?“ zeptal se Rudolf nedůvěřivě.

„A při jaké? Myslíš tím, že podle svého slibu pojedu smiřovat Ludvíka se Svatou stolicí? Příteli! Pierra de Rosières znám natolik, abych věděl, co mi na tu žádost odpoví.“

Ovšem se tvářil, že všechny dohody myslí vážně, a spoléhal přitom hodně na štěstí. Balancoval na ostří obojakosti a usvědčit se dával jenon nerad. Ohledně přítele Pierra si byl jist. Jen bláhovec neznalý kuriálních zvyků jako mladý Ludvík si mohl představovat, že papež přijme smírnou nabídku s otevřenou náručí. A že nebude příliš drahá.

Ani zpráva o nové Karlově korunovaci Klimenta příliš nepotěší, ale Ludvík se toužil předvést světu v hodnosti braniborského kurfiřta. Waldemar pozván nebyl, ostatně měl co dělat v Braniborech. A konečně nešlo jenom o ukojení Ludvíkovy ctižádosti. Římskou korunu přijal Karel před třemi lety v Bonnu, ale korunovační místo římských králů byly Cáchy, památné sídlo Karla Velikého. Také bylo třeba korunovat Annu a oprávněný kolínský arcibiskup právě umíral. Bylo možné odepřít strýci Balduinovi přání ozdobit vedle římské královny korunou i krále ze své krve? Karel se nezdráhal, i když věděl, co klevet to vyvolá po říši.

Frankfurt opouštěl k smrti unaven složitým vyjednáváním. I hradbou honosného průvodu cítil v zádech hořící pohled starého rabína. Ochránci opouštěli město. Obecní radní mu sice odpřisáhli všemožnou péči o nerušený mír, ale stačí, aby přitáhlo další procesí flagelantů. Obklopovala je pověra o svatosti, posvátná hrůza před bezohledným sebetrýzněním, které jako by jim dávalo právo nad jinými. Židy i křesťany.

Jak putovali podél Rýna, houfce se množily a jejich počet vzrůstal. V Bonnu, který rozumně zavřel brány, se Karel rozhodl přečkat nejhorší čas pod záminkou neodkladných jednání. Vždycky jich bylo dost, aby výmluva zněla věrohodně. Ve skutečnosti se mu nechtělo ze své vlastní moci rozhánět nebezpečná srocení, která ještě nikdo veřejně neodsoudil. Balduinův vzkaz z Cách mluvil jasně. Zatím nejezdi.

Bylo třeba vyčkat i s ohledem na Annu. Jednak Karel věděl, jak ji mrskači zajímají a pobíjet před jejíma očima bezbranné by ho neověnčilo hrdinskou svatozáří. Jinak se k vzrostlému šílenství už stavět nemohl. Za druhé a hlavně, Anna postonávala. Očekávané dítě ji zlomyslně pronásledovalo ranní nevolností, kterou jen těžko zmáhala. Zastávku v Bonnu uvítala s povděkem, dokonce bez podezření, že se i jinak hodí.

Dlouho odkládaný vjezd do Cách byl slavný. Den bez mráčku a země bez flagelantů, kteří obloukem odtáhli zpátky k jihu. Jejich spolek se každý měsíc rozpadal. Teď se dávali dohromady kolem ústí Mosely a nikdo nevěděl, kam se vrtnou. K Mohuči? K Frankfurtu? Nebo k Trevíru?

Do města vzrušeného blížící se slavností jako by stín stahujících se mračen nezasahoval. Příšera moru plížící se dvěma proudy ze západu a z jihu sem ještě nedospěla, i když první mrtví se už objevovali v blízkém okolí. Karel si sídlo svého velikého jmenovce prohlížel uchváceně, ale přistihl se při nesmělé myšlence, která sílila a rostla s každou hodinou. Domů!

Seděla v jeho podvědomí při korunovaci i slavnostních hostinách. Jak je doma? Bratr, který ho od začátku roku zastupoval, mu podával zprávy, kde o smrtící vlně nic nebylo. A přece už se objevila v Uhrách i v Rakousku. Proč Jan mlčí? Teď při návratu budou muset projet zamořenou zemí. Mor se jim táhl v patách a v létě jeho vlna vždycky vrcholí.

Taktak že soustředěně prožil Balduinovu i svou zatím nejslavnější chvíli. Jen Řím může významem předčit místo, posvěcené památkou Karla Velikého, kde lze přijmout nejvyšší světskou korunu.

Korunovací selanka skončila. Hned druhý den se ostře střetl s Wittelsbachem, který povzbuzen projevenou přízní žádal, aby Karel zásadně a veřejně vystoupil proti Waldemarovi. Karel mu vysvětlil dost svrchu, že nepomáhat někomu a stavět se přímo proti němu je jistý rozdíl, kterého prozatím chce dbát. Waldemar že mu ničím neuškodil a nezasloužil si tak proradné jednání. Ludvík to pochopil jako proradu proti sobě a ještě mu přidalo sdělení, že do Avignonu zatím nepojedou. Marně mu Karel mával před nosem papežovým

listem, v němž mu přítel Pierre jízlivě sděloval, že k návštěvě vůbec není žádný důvod, zvlášť když má teď v říši tolik starostí. Ludvík to prohlásil za nedodržení všech slibů a po krátkém sblížení se rozešli velmi upjatě.

Karel zatím o dokonalý souzvuk nedbal. Dobře věděl, že zápas o říši, který pro většinu pozorovatelů završil vítězstvím, ještě trvá. Jen doufal, že nebude už nutné ho dobojovat zbraní. Nechtěl se zbytečně zdržovat. Dost ho už zlobila zdlouhavost cest a nekonečného vyjednávání s městy i knížaty na pozadí ponuré kulisy černé smrti. Anna, už zase svěží a rozesmátá, nesdílela jeho starosti. Zdálo se jí, že ve své korunované výši jsou v bezpečí. Cáchy. Kolín. Teprve po měsíci se brali znovu proti proudu Rýna, tentokrát jen s jezdeckou družinou. Vozy a pěší zůstávali vzadu a doháněli je až v místech delšího pobytu. V Bacharachu se zastavili. Snad pro tu svatební vzpomínku.

Ale noc byla plná pochmurných zvuků. Cinkání zvonků a skřípot kol v podhradí, jak káry odvážely nové a nové mrtvé do společné morové jámy, rušily královský sen i vzpomínky na milostnou noc. Nebylo možné ji nerušeně prožít znovu. Vydali se na cestu hned ráno. V půli dne, sotva opustili tok Rýna a vydali se zkratkou k Wormsu, dohnal je uřícený posel Gerlacha Mohučského. „Jeho Excelence prosí o přispění. Nasavská hotovost odtáhla a ve městě teď bijí Židé křesťany."

„Snad křesťané Židy?" zeptal se Karel a podíval se na Annu, která rozhovor sledovala kupodivu netečně. Stálé třenice ji přestávaly bavit.

„Tím to začalo, jenomže ta zrádná chamraď měla zbraně, Vaše Veličenstvo! Je jich na čtyři tisíce!"

Karel svraštil obočí. „Proč jste začínali? Vydal jsem přísný zákaz. Ve Frankfurtu..."

„Ve Frankfurtu už Židé nejsou. Před měsícem se sami spálili. Všichni do posledního dítěte! Udělali by to, kdyby nebyli vinni?"

Karla zamrazilo a znovu jako by ucítil v zádech ty hořící oči. V pokojném spánku. Aspoň to, díky umění židovských lékařů.

„Určitě chtěli zapálit město, vyhořela ho větší část. Ale Bůh je potrestal, že chytlo i u nich.“

„Křesťané u toho nebyli?“

„Pronikli sotva do dvou prvních domů,“ podřekl se posel. „Velmistr svatého mrskačského houfce...“

„Dost,“ zarazil ho Karel. „U vás byli také? Myslím flagelanty.“

„Jistě. Tvoří se stále nová a nová společenství. Vaše Veličenstvo! Čtyři dny jsem strávil mezi nimi a ...“

.Arcibiskup to viděl rád?“ přerušil ho Karel. „Jsou to rouhači.“

„Rouhači!“ Muž se zalekl. Římský král byl autorita a tvářil se přísně. „Jeho Excelence to ani nevěděla,“ přiznal zkroušeně. „Nemyslel jsem, že by ho to mohlo zajímat.“

Z blízké vesnice se ozvalo zvonění. Známý zvuk umíráčku. Karel přerušil rozhovor. „Vyřiď pozdrav arcibiskupovi. My pojedeme.“

„Vracíme se?“ zeptala se Anna znuděně.

„Ne, pojedeme dál.“

„Vaše Veličenstvo!“ vykřikl zděšeně posel, který pochopil, že král nemíní vyhovět arcibiskupovu přání. „Přece jsem vám říkal, že Židé...“

Karel se díval kamsi mimo něj. Nikdo netušil, že upírá pohled do hořících očí, neviditelných pro každého jiného. „Jen ať si arcibiskup povolá zpátky nasavskou posádku,“ řekl. „Měli tam být, když luza začala. Arcibiskupův palác snad nikdo neohrožuje. Já neodbočím ze své cesty kvůli nějakým Židům,“ dodal spíš kvůli Anně. „Máte své ochránce.“

„Ale nasavská hotovost...“

„Tak ať dá chvíli pokoj Jindřichovi z Virneburgu,“ odbyl ho Karel příkře. „Já s ním mám příměří.“ Zvedl ruku. „Dál!“

„Sajou křesťanskou krev!“ slyšel za sebou rozčilený hlas. „Zavraždili většinu flagelantů i velmistra! Jsou to...“ Hlas slábl. Už nebylo rozumět slovům. Hořící pohled se vytratil. Vybledl. Snad usmířen.

„To je dobře, že jste se nevracel,“ řekla Anna. „Pro pár Židů! Jistě jsou touhle dobou dávno mrtví.“

Karel mlčel. Ano, jistě jsou. Anebo brzy budou. Nemají kam prchnout a krutá bude pomsta milosrdných křesťanů. Pán světa! Bezmocnost, s níž se nemohl postavit ani proti zuřící chátře, ho zrovna urážela. Nešlo jen o Židy. Šlo o podstatu královské moci. Tady v říši jako by nebyla. Bolestně zatoužil po Čechách, ale návrat byl ještě krutě vzdálený. Ploužit se sem a tam. Poslouchat stížnosti. A spravedlnosti učinit zadost, jen když to jde. Což bývá zřídka.

Přímo pookřál, když si mu ve Špýru měšťané stěžovali na loupeživé výpady z blízkých hradů. Kupci už na cestách nejsou bezpeční. Znělo to směšně. Bezpeční, když všude řádí mor! Ale už toužil po nějaké činnosti, která by ho vyvedla z neradostných úvah.

Vyjel proti lapkům s celou hotovostí. Hotová válečná výprava. Anna, která po několika dnech v klidu pookřála, se zářícíma očima jela s ním, ale poslušně zůstala stranou pod ochranou Rožmberka, který měl tisíc chutí zasáhnout do boje, ale svůj čestný úřad přijal ochotně a s potěšením. Anna měla přitažlivý půvab pro leckoho, nejen pro chotě, a pan Jošt patřil k jejím předním obdivovatelům.

Jestli si sliboval víc, než že bude jen trpěn, zklamal se. Anna vzrušeně sledovala Karla, který se proti vyjíždějícím lupičům vrhl jako blesk. Sám v čele několika zbrojnošů, zatímco ostatní objížděli hrádek, hledajíce místo vhodné ke zteči.

Nebylo třeba. Mocná paže panovníka vykonala své. Brána se po krátkém zaváhání otevřela, když vlastnoručně skolil dočasného pána chátrajícího opuštěného sídla, kde se se svou tlupou usadil. Ostatní rozumně usoudili, že ústupností dosáhnou spíš milosti. Sousední tvrz vzdorovala houževnatěji, ale po krátkém obléhání ji nakonec zmohli. Ztečí, jak sluší hrdinům. „Ještě nikdy jsem vás neviděla ve skutečném boji," řekla Anna Karlovi, když se vracel. „Vždycky jsem myslela, že se jen zdobíte úspěchem ve šraňcích."

„Takového budižkničemu že jste si vzala?" zasmál se.

„Vždycky jste tvrdil, že válku nenávidíte."

„To nenávidím. Ale když už jsem k ní nucen, hledím válčit líp než nepřítel. Ostatně tohle není válka. Jen pokárání."

„Pravda. Důrazné." Nevšímavě překročila mrtvého, který ležel v cestě jejímu koni, a připojila se k manželovi. Meč v jeho ruce byl

ještě od krve. Otřel ho o sedlo a vrátil do pochvy. Můj otec by nad takovou chotí zajásal, pomyslel si melancholicky. To jenom já si někdy nevím rady. Celý život jsem byl zvyklý na Blanku, která pach krve nesnášela a válku brala jako nutné, ale nevítané zlo. Anně se, jak to vypadá, líbí. Až se mi zdaří skončit s proléváním krve, bude zklamaná. Starám se předčasně. Jako by se mi kdy podařilo skončit!

„Miluju vás, i když nebojujete," řekla vážně, odpovídajíc jeho myšlenkám. „Možná víc. Ale je ve mně touha obdivovat toho, komu podléhám."

„Mně nepodléháte."

„Častokrát ano. Ale snažím se, abyste to nepoznal."

Přiznání ho dojalo. Ať už bylo pravdivé či ne, chtěla ho potěšit a k tomu nebývala ochotná tak často. Vrátili se v dokonalé shodě do města, které ho vítalo hlučným jásotem. Ale také nezbytným umíráčkem.

Karel se díval starostlivě na Annu. Vlastní bezpečí ho kupodivu neznepokojovalo. Snad že byl tak příliš upnut k naději, která mu rostla v ní. „Musíme domů," řekl jí, když mrtvých na ulicích přibývalo. „Ještě jste nikdy neviděla moji, vaši zem. Chci, aby se vám zalíbila a abyste se v ní cítila tak dobře jako já."

„Dobře se cítím doma," odpověděla vážně. „Ale jsem zvědavá na zemi silných mužů, jsou-li všichni takoví jako vy a vaše družina."

„Jsou silnější," usmál se. „A Praha je veselá. Chci, aby vás pražský arcibiskup korunoval. Aby se můj syn narodil z korunované české královny. Ještě vám to snad nevadí."

„Co mi má vadit?" zeptala se udiveně. „Korunovace mám ráda."

Vděčně přitulil svou tvář k její. S korunovací Beatrix, druhé choti jeho otce, se muselo počkat, dokud neporadila jeho nejmladšího bratra Václava. Jakpak by vypadala, kdyby při korunovaci nemohla mít přiléhavý pařížský šat? Také Blanka pokročilé mateřství vždycky oplakala a hlavně kvůli šatům. Anně taková myšlenka ani nepřišla. Pravda, dosud neměla příčinu mudrovat nad ztrátou krásy. Jenom rozkvetla. Neprohánělа houfy krejčíků a švadlen, ale už bude muset, až doma odloží pohodlný cestovní šat. „Korunovace v Praze

bude slavná,“ řekl. „Ale rád bych byl po vašem boku účasten jiné, ještě slavnější.“

Schoulila se mu do náruče. Nezvykle něžně a ženský. „Císařská koruna ve Věčném městě,“ řekla. „Vždycky jich budete mít víc. Železný vínek krále Lombardie jeho choť nesdílí.“

„Třeba se s Viscontim dá mluvit, jde-li o královnu z rodu Wittelsbachů,“ zasmál se. „Je kardinálem díky vašemu strýci Ludvíkovi. Stále si tak říká k nelibosti avignonských papežů.“

„Karla Velikého korunoval papež. Přijede váš Pierre do Říma?“

Vzdychl. Otázka císařské korunovace ho pálila. Bylo víc než jisté, že zakončení slibného tažení proti Wittelsbachům papeži v Avignonu pění krev. Smír s potomky prokletého kacíře a ještě svatba s Annou Falckou! Navenek dal sice své nevoli zaznít jen v zamítavé odpovědi na Karlovu nabídku dovést smír ke konci i s kurií a ve vytáčkách k žádostem o různé benefice, ale nepochybně jím lomcuje lítý vztek. Žák se mu vydařil. Až příliš. Pierre de Rosières ho dobře naučil, jak obcházet závazky a vyhnout se obtížné závislosti. Celkem bezvýznamný, i když nadějný opat vzdělával chlapce ze vzdáleného království. Jak mohl tušit, že se jejich zájmy jednou střetnou na nejvyšší úrovni? Žák si počínal slibně, učitel mohl mít radost. Nositel papežské tiáry už ne.

Přese všechno Karel k němu v srdci choval hřejivý cit a věřil, že Pierre ho sdílí a že jejich neshody nemohou přerůst v otevřený boj. Dokonce byl přesvědčen, že ve chvílích pohody se Pierre jeho počínáním baví. Měl nádherný smysl pro směšnost zlomyslných zvratů osudu.

Bohužel chvíle pohody teď míjely papežův palác s neúprosnou vytrvalostí. Jeho město už druhý rok svíralo řádění moru víc než jiné. Poselstva přicházela jako dřív, ale cestou domů každý s chvěním pozoroval své průvodce i sebe, jestli si krom papežského požehnání z Avignonu neodnášejí i jistou smrt. Byla tak rychlá, že ten, kdo je vyslal, zůstal neohrožen. Žádný nakažený se konce cesty nedožil.

Černá smrt ovšem nezůstávala jen v Avignonu. V létě Karlova triumfu se vítězně rozběhla dál k severu a roztáhla svá chapadla do

německých zemí. Život umíral. Diplomatické kličky nad hroby by byly směšné, kdyby ještě bylo možné se něčemu smát.

„Do Říma Pierre nepřijede," řekl a políbil Annu na čelo. „S tím se musíte smířit, moje drahá. Budu rád, když tam přijedeme my."

PRAŽSKÉ SLAVNOSTI

Jan Jindřich, mladší bratr českého krále, váhavě klusal k západu. Jen s nepočetnou družinou dorazil k bráně hradu, který ještě nedávno byl jeho jediným panstvím. Býval tu šťasten jako pan Nikdo. Co bude teď? Skoro osm let si po Karlově přání dál říkal tyrolský hrabě a korutanský vévoda, ačkoli nic z toho dávno nebylo pravda. Korutany měl Habsburk, od těch odstoupili první. Tyroly a bývalou manželku měl Ludvík Braniborský. Jan špatně snášel už pohled na něho. Nemohl v noci spát, jenom ho v Drážďanech zahlédl na nádvoří. Smír, který s ním Karel uzavřel, byl sice ošemetný, ale Jan už věděl, že pro zdar české země a císařský majestát uctívaného bratra bude nutné ho provést důsledně. Nebyl ochoten se s Ludvíkem setkat jinak než s mečem v ruce jako nepřítel, ale Wittelsbacha přece není třeba zvát právě na Moravu.

Vzdychl. Nepříjemnostem se rád vyhýbal, ale tentokrát mužně odmítl, když mu Karel nabídl, že nemilou záležitost vyřídí místo něho. Jenže teď zpomaloval krok koně a loudal se, jak marně shlodával slova.

Morava. Moravský markrabí. Kníže. Osm let strávil v tichu lesů či jako velitel šarvátek na západním pomezí a při nájezdech do Bavor. To obzvlášť rád. Jinam než do zemí Wittelsbachů se nezúčastňoval otcových ani bratrových tažení. V podstatě byl pecivál a venkovský šlechtic, jak se sluší. Jen nerad se dával vytahovat ke dvoru v hodnosti místodržícího, když český král táhl za hranice země.

Zpočátku nerad. Zvolna si zvykal. Karel v něm potměšile pěstoval ctižádost vladaře. Myšlenku na vlastní knížecí úděl vždycky odmítal smíchem a mávnutím ruky. Najednou se mu zalíbila. Moravský markrabí.

Jenže co dál? Do knížecího sídla v Brně nemohl přivést dívku, kterou si choval v ústraní na Nižboru. Pro potěšení i z vděčnosti. Vysvobodila ho ze zakletí. Dala mu syna a dvě dcerušky. Ohavné pomluvy šířené z Tyrol mohl odbývat posměchem především díky jí. Jenomže osm let vykonalo své. Z lásky je zvyk, z milenky hospodyně, milostných chvilek ubývá. Až vlastně nejsou. Na Nižboru se neukázal téměř rok. Synka měl v Praze, bylo mu osm a navštěvoval kapitulní školu na Hradě. Pro levobočka byl jediný úděl. Bude kněz. Pro církevní hodnosti mu papežská dispens urovná cestu. Do sídel urozených ne. Vždyť matka, marná sláva, je kovářova dcera. Do sídla knížete lze přivést jenom kněžnu.

Nepokojně si přesedl v sedle. Rosemarie samozřejmě věděla a častokrát to i řekla, že jakmile bude Jan moci pomýšlet na nový sňatek, určitě se neožení s ní. Byla s tím skutečně smířena? Nepátral po tom a se smíchem odbýval řeči o ženění. Zprvu mu nepřišlo ani na mysl, že by svou zkušenost měl opakovat. Manželka! Nikdy. Rosemarie mu vyhovovala. Nedoprovázela ho nikdy jinam než po okolí jeho hradu, a tak byl svobodný a zvykl si toho využívat. Uplývajícími léty čím dál častěji.

Byly to dvě věci, které se mu šťastně nikdy nepletly dohromady. Byl oblíbený společník, náruživý lovec a hráč, milovník žen a dvorný rytíř. Službu dámám a turnaje pod zástavou své paní bával spíš žertem. Většinou vyjížděl do šraňků v barvách dcerky opavského vévody, které tu poctu prvně prokázal před sedmi lety. To byla dítě a vůbec ji nebral vážně. Jenže léta jdou a dívenka vyrostla v pannu. Půvabnou. A zamilovanou. Ale ženatý rytíř a květ z výhonku opavských Přemyslovců?

Od chvíle, kdy zjistil, že dospěla a v její přítomnosti se mu rozbušilo srdce, pro jistotu se jí vyhýbal. Jenže už nebyl ženatý a podle papežova výnosu dokonce nikdy nebyl. Nenaplněné manželství prostě manželstvím nebylo. Byl svobodný, budoucí moravský markrabí, a Markéta byla dívka na vdávání a jemu rovná rodem. Počet byl jednoduchý. Ale byl tu háček, který mu nedovoloval se těšit ze šťastného rozuzlení úplně. Nebyl tak docela

bez závazků. Měl početnou rodinu a Rosemarii, i když jim nikdy nepožehnali v kostele.

Za Berounem se vzchopil. „Tryskem!“ zavelel a řítil se v čele družiny k svému hradu. V lesích potkali lovčího z Nižboru. Zatvářil se velice nevlídně, když spatřil svého pána.

„Zítra si vyjedeme!“ houkl na něj Jan. „Připrav léč.“

Lovčí zůstal stát a díval se za nimi. Vypadal nešťastné. Proč? Léč v podzimních lesích! Nic není snazšího. Jan to obratem pustil z hlavy. Kdoví, co bude zítra. Možná už budu na cestě zpátky, i když v nižborských lesích lovím rád. Na rozloučenou! Zůstanu?

Rosemarie upadla do rozpaků, když ho spatřila. „Nic není připraveno,“ špitla. „Nečekala jsem tě. Nevzkázal jsi, kdy přijedeš.“

„To nevadí, nic nepotřebuju.“ Starší dcerka se mu připletla do náruče. Jaksi opomenul obejmout i matku. S úlevou zjistil, že si toho nevšimla. Zaujatě konejšila nejmladší ratolest, která se rozplakala, když se k ní otec hrnul. Rok ho neviděla, a když odjížděl, nebyly jí ještě ani dva. To dítě snadno zapomene. Zato pětiletá Rosa mu nadšeně lezla na klín. Ještě nezapomněla, jak si tatínek umí hrát.

Nezklamal ji. Zábava s dítětem oddalovala trapnou chvíli. Rosemarie utišila malou a spolu někam zmizely. Nejspíš do kuchyně. Jan ji chtěl zavolat zpátky, ale pak si to rozmyslel. Počkám. Vždyť nehoří.

Vrátila se až s večeří a obsluhovala ho sama jako za starých časů, ačkoli měla vycepovaného jídlonoše. Ale za ten rok možná odvykla dělat u stolu paní. Nepokáral ji, jako by to udělal kdykoli jindy. S chutí se najedl, a teprve když chtěla sklízet ze stolu, zarazil ji.

„Posaď se. Musíme si promluvit.“

Zčervenala a sklopila oči. „Smím uložit děti?“ zeptala se tiše.

„Samozřejmě.“ Kdykoli dřív je ukládal s ní. Dnes zůstal sedět u vína a čekal, až se vrátí. „Odpusť mi, že jsem nepřivezl Jeníka, ale odjížděl jsem ve spěchu,“ řekl, když vrzly dveře. „Ještě včera jsem netušil, že se mi vůbec podaří zmizet. Bratr si přivezl novou ženu a chystá slavnou korunovaci. Nahonem. Na nic jiného zatím nemá čas, všechno ještě vyřizuju já. Příště ...“ Zarazil se. „Pošlu ti ho, neboj

se,“ zamlouval to honem. Vždyť jaké bude příště? Z Moravy na Nižbor!

„Děkuju,“ špitla.

„Proč si nesedneš?“

Poslušně usedla a žmoulala v prstech cípek zástěry. Teprve teď si všiml, že proti všem zvykům i jeho důraznému přání na sebe při jeho příjezdu neoblékla panský šat. Přešel to bez poznámky.

„Karel mi chce udělit v léno moravské markrabství,“ řekl rychle, aby to měl už z krku. „Budu bydlet v Brně.“

„A Jeník?“ zeptala se tiše.

Překvapeně se na ni podíval. Žádná jiná otázka. Přeslechla snad to *budu ?* „Zůstane v Praze. Navštěvuje kapitulní školu a na Nižbor to má blíž.“ Teď to bylo řečeno jasně. Čekal slzy. Nic. Snad jí stály v očích. Vytrvale je odvracela. „Rosemarie,“ řekl něžně, „jsem ti zavázán jako nikomu. Zachránilas mě. Dalas mi lásku, děti. Nikdy na to nezapomenu.“

„Ani já.“ Konečně zvedla k němu oči. Dojaté, ale bez slz. „Děkuju, že mi nelžeš. Vždycky jsem věděla, že jednou odejdeš. Petr přivezl z Prahy zprávu, že už jsi rozvedený. Musíš se oženit.“

„Ano, musím.“ Vzal její ruku do svých, šťastný a vděčný. „Neměj strach z budoucnosti. Nižbor ti samozřejmě zůstane. Tobě a dětem. Postarám se o ně, nezapomenu.“ Podíval se na ni. „Pořád jsi mladá a krásná. Ani pro tebe život nekončí.“

Zapýřila se a vstala. „Ustlala jsem si u dětí,“ řekla tiše. „Před ranním lovem chodíváš na lože časně. Dobrou noc.

Ranní lov? Najednou neměl stání. „Řekni Petrovi, že lov odpadá,“ požádal ji. „Rozmyslel jsem se. Odjedu před úsvitem.“ Přistoupil k ní a vzal její hlavu do svých dlaní. Sluší se rozloučit se polibkem? Malinko uhnula a jeho rty slouzly po její tváři. Chvíli setrvala s tváří přitulenou k jeho rameni. Pak se uklonila, důstojně jako královna, a vyklouzla ze dveří. Beze slova. S velice smíšenými pocity šel spát.

Ráno, když vyrazili z hradu, Petr čekal před branou. Jan zastavil.

„Neřekla ti, že na lov nejedeme?“ zeptal se překvapeně.

„Řekla. Chtěl jsem se rozloučit.“

Rozloučit! Řekla mu toho nějak příliš. Jan se ostře zadíval na svého lovčího. Honívali spolu často a měl příležitost ocenit jeho obratnost. Zdatný chlapík. A pohledný. „Jsi ženatý?“ zeptal se bez souvislosti.

„Nejsem, Výsosti.“

Oči neuhnuly a usmívaly se. To jsem mohl dopadnout! pomyslel si Jan s úžasem. Nelibost ho přemohla, ale jen na chvíli. Celý rok! Co si měla myslet? Z Prahy je sem skok a nedočkavý milenec lituje několika hodin? Zašli dál než... Ne. Ne, co je mi do toho. Včera nevraživý, dnes v dobré náladě. Ať si je šťastný. Já jsem též. „Buďte tu zdrávi a poslouchej paní,“ řekl zlomyslně. „Teď budeš v jejích službách, už ne v mých.“

„Nezapomenu na to. Přeju ti z celého srdce štěstí, Výsosti.“

Znělo to upřímně. Jan pobodl koně. „Já tobě taky!“ křikl přes rameno a s lehkým srdcem se hnal zpátky ku Praze.

Pražský arcibiskup sepjal ruce v klíně a s úsměvem se zadíval na svého hosta. Byli přátelé z doby studií a Arnošt při svých cestách do Avignonu býval často v jeho domě. Vítal výjimečnou příležitost oplatit pohostinství. Kardinálové tu často nepobývali. Také Guy de Boulogne se tu jenom zastavil cestou za mnohem složitějším posláním.

„Slíbil jsem zprostředkovat ti schůzku s Karlem,“ řekl prostě, protože byli v nejpřísnějším soukromí a také krále znal Guy z dávných časů v Bologni. „Ale z Hradu plného hostů se špatně utíká.“

„Paseš své ovečky v krásné zemi. Černá smrt sem prý ani nepřišla.“

„Několik případů všeho všudy. Sem tam někdo přinesl nákazu zvenčí. Ale tady se na štěstí nerozšířila.“

Guy povzdechl. „Avignon je jako po vymření. I třetina kardinálského kolegia podlehla. Odjel jsem rád, ačkoli se zdá, že se nemoc už zastavila. Dva roky! Po třetí se snad nevrátí.“

„Svatý otec je zdráv?“

„Morem se nenakazil, ale sešel. Vidět své dílo v troskách není nic milého.“ Guy potřásl hlavou. „Namítneš snad, že cílem snah Svatého otce není světský ruch jeho sídla, ale Kliment si na něm velmi

zakládal. Takový duch! A den za dnem aby se smiřoval s porážkami.“

Arnošt taktně přešel narážku, která docela dobře mohla mířit do Prahy. Karel připravil papeži jistě nejednu trpkou chvíli. „Na severu se mor ještě nevybouřil,“ couvl k všeobecným úvahám. „Mohu se jen modlit, aby napřesrok nezamířil sem.“

„Zdá se, že tvá modlitba nalézá milost před boží tváří," usmál se kardinál. „Škoda, že neumím česky a nemohu o tobě mluvit s obyčejnými lidmi. Tvé skutky by mi možná zjevily to tajemství."

„Nedělám nic zvláštního, jenom se snažím plnit svoje povinnosti. Být přísný a milosrdný zároveň. Můj cíl, jak vidíš, je nepatrný a ještě se mi vždycky nedaří."

„Také skromnost se Bohu líbí. Bohužel jí mezi námi je pramálo."

Karel vstoupil sám. Arcibiskupův dvůr na Petrském ostrově na Vltavě znal dobře. Nebylo třeba, aby ho někdo uváděl. Srdečně objal kardinála. „Tvá přítomnost posvětila celý obřad," řekl vřele. „I když jsi nenápadně postával mezi věřícími, přece o tobě všichni věděli. Anna byla přešťastná."

„Vaše korunovace má své zvláštnosti. Sledoval jsem ji s velkým zaujetím. Shledal jsem řadu rozdílů."

„Byla to korunovace královny, ne krále."

„I tak." Kardinál se odmlčel a zadíval se na Karla. „Slyšel jsem od Arnošta, že jsi korunovační řád sestavoval sám."

„Jen jsem ho přizpůsobil. Čeští králové korunovační řád měli, jenomže je dřív korunoval mohučský arcibiskup, který českou svébytnost nechápal." Potměšile se usmál. „Řád císařské korunovace v Římě upravovat nebudu. Postačí mi tak, jak jím procházel Karel Veliký."

„Ty jsi přece jen odhodlán přijmout korunu v Římě?" Guy se teď na něj nedíval. Čmáral si po stole prstem. Karlovi to připomnělo studentská léta, kdy rozmazávali loužičky rozlitého vína v krčmě po stole.

Usmál se. „A ty jsi přesvědčen, že mi ji papež nepovolí."

Nebyla to otázka. Jen konstatoval skutečnost. Guy vzhlédl. „Těžko by ses dnes vyznal v Pierrovi de Rosières, i kdybys měl příležitost pobývat v jeho blízkosti. Jist si nemohu být ničím. Nepověřil mě vyhledat tě v Praze. Možná se bude hněvat, až zjistí, že jsem tady byl. Události posledních dvou let ho utvrdily v přesvědčení, že závazky, které jsi mu před volbou svatě odpřisáhl, plnit nehodláš."

Karel se zachmuřil. „Plním všechny závazky, které jsem odpřisáhl. Ale když je třeba, sáhnu k příznivějšímu výkladu. Neříkej, že Pierre nevěděl, že tuhle možnost připouštějí. Dal mi ji záměrně a sám a jistě nečekal, že se nad ní nezamýšlím. Na to mě příliš dobře zná a ví, co mi řadu let vtloukal do hlavy."

Guy se zasmál. „V tom je ta nesnáz. Uhaduje tvé možnosti a zjišťuje, že ti jich dal příliš. Bojí se pustit tě do Říma."

„Kdyby se tam vrátil, mohl by si mě ohlídat."

„To neudělá. Má rád Avignon."

„A závislost na francouzském králi. Dobrá, dobrá," dodal rychle, když viděl, že kardinál, Francouz, se chystá protestovat. „S Filipem jsme se trochu poškorpili a docela hanebně o peníze. Ale s následníkem Janem jsem zadobře vždycky. Je můj švagr. Totiž byl." Zachmuřeně se odmlčel. Zpráva o smrti jeho sestry, která se měla stát francouzskou královnou, došla až teď. Černá smrt. A při návratu do vlasti ho čekala zvěst ještě smutnější. Dceruška, která uherskou královnou už byla. „Ani Ludvík Uherský už není můj zeť," dodal tiše.

„Slyšel jsem o nové ráně, která tě stihla," řekl Guy soucitně. „Ale zdálo se mi, že tvá choť chová novou naději."

„Do tří měsíců."

„Tvá země je ve zvláštní milosti boží," usmál se kardinál. „Nepochybuju, že to bude syn."

„Snad." Karel se stáhl zpátky. Také jsme s Blankou čekali syna. Těšili se. Ne, raději nemyslet. „Jsi legátem pro jubilejní rok?" odvedl řeč od svých osobních starostí k starostem vladaře. Byl jim zvyklý a snášel je líp.

„V Římě ne, tam přijede Ceccano z Neapole. Jen se tam podívám. Jedu na synodu do Padovy. A nenápadně zjistit naše možnosti v Bologni. Toho se bojím. Mám v paměti veselé město. Mor prý tam řádil strašlivě."

„Ano." Znovu zpátky u vzpomínek. Karel se na kardinála už díval nevraživě. Rozdírá mě. Chce prohodit pár bezvýznamných slov a drásá. Mám uhýbat? Ne, jen zpříma čelem.

Ale Arnošt, který celou dobu mlčel, ho předešel. Přes své odhodlání to Karel přijal vděčně. „Chtěli jsme v Bologni získat pro naše generální učení doktora Giovanniho. Giovanni ďAndreae. Pamatuješ?“

„Jak by ne? Měl přece dceru.“ Guy se usmíval. „Pro povznesení své univerzity jsi měl pozvat spíš ji, aby tu přednášela. Patnáct let! Už bude stará. Možná by ani nezakrývala tvář.“

Karla bodlo u srdce a odvrátil se. Kateřina! Láska, možná jediná. Nepočítám-li tu v Basileji, která nosí jméno stejné světice.

Arnošt potřásl hlavou. „Ovšem, chtěli jsme pozvat celou rodinu. Poslal jsem svého vikáře, možná pamatuješ i jeho, Štěpán z Uherčic. Studoval v Bologni a s teologickou fakultou i doktory je obeznámen. Přivezl příslib Buonsignora. Přijede příští rok vykládat kanonické právo. Doktor Giovanni totiž loni zahynul při morové epidemii.“

„A Novela?“ zeptal se kardinál zadrhle. Vypadal dojatě.

„Štěpán se bohužel na rodinu nezeptal. Když nemohl získat Giovanniho, hledal samozřejmě jinde. Ale víš líp než já, jak to vypadá. Když mor vejde do domu, zřídka někdo zůstane živ.“

Karel prudce vstal a odvrátil se. Žádný z prelátů si jeho rozrušení nepovšiml. Či aspoň se tak tvářili na úrovni své dokonalosti.

„Buonsignore je skvělý vykladač církevního práva,“ řekl Guy povzbudivě. „Nejlepší Giovanniho žák, nepočítáme-li...“ Povzdechl si. „Dobře, že se tvůj vikář nezeptal. Pro nás zůstane nesmrtelná. Žije. Nikdo neřekl, že zemřela. Ani já nebudu pátrat. Nevarován bych se možná dověděl, co vědět nechci. A nepotřebuju.“

Karel se na něj vděčně podíval. „Je krásné, když se setkají přátelé po tolika letech. Věřím ti, že se z toho také raduješ. Ale neříkej, že jen kvůli tomu sis zajel z Avignonu do Itálie přes Prahu.“

Kardinál se zasmál. „Přímost mám rád, duše si při ní na chvíli odpočine. Samozřejmě, že něco chci. Ale zisk je pochybný a nevážil bych tak dalekou cestu jen kvůli tomu. Viděl jsem tě rád. Jde o uherského krále. Chystá se znovu na Neapol. Mor na jihu Itálie prý už přešel.“

Karel se zatvářil odmítavě. „O Ludvíkových úmyslech nevím nic. Naše vztahy bohužel nejsou takové, jak by mohly být, a bojím se, že

teď to bude ještě horší. Markétu měl moc rád. Ale nad všechny chotě a milenky miluje svou matku. Ta zase naneštěstí nemiluje mne.“

„Proto jsi před třemi lety u něho nepochodil?“

„Proto. A pokud zůstane stará královna naživu, nepochodím zas.“

„O to jsem tě ani žádat nepřišel. Spíš o radu. Tak královná matka. Možná víš, co má ráda. Třeba ji lze usmířit dary, bude-li jich dost.“

„Co má ráda? Jedině slávu Piastovců a svého syna Ludvíka. Karel Robert by našel cestu k smíru i přes krutou vraždu svého syna Ondřeje. Já osobně jsem přesvědčen, že Jana Neapolská není vinna. Nedala by ho tak podezřele zabít rovnou na prahu své ložnice.“

„Možná právě pro tu očividnost, která podezření odvrací.“ Guy se usmál. „Ne, máš pravdu, takhle složitě ona neuvažuje. Čekala dítě a manžel jí v žádném případě nepřekážel. Měl jsem příležitost ji poznat loni v Avignonu. Je trochu prostoduchá a přitom divá po mužích. Svého nového manžela přímo nenávidí. Celou dobu se hádali jako posedlí. Kliment je smutně smiřoval proti svému nejlepšímu přesvědčení. Rozvést manželství bez dispenzace by bylo nejjednodušší řešení, jenomže ona se znovu čeká. A vidíš, ani ji nenapadlo dát Ludvíka Tarantského odstranit, ačkoli by to bylo snadné a uherský král by to jistě ocenil.“

Karel se na něj útrpně podíval. „Copak v Avignonu není zřejmé, že tady nejde o spravedlivý soud, ale o neapolskou korunu?“

Kardinál rozhodil ruce. „Světská marnost. Tím, že nazveme věci pravými jmény, je ještě nenapravíme.“

„V ničem dalším ti prospět nemůžu?“

Guy se na něj chvíli mlčky díval. „Ne,“ řekl pak. „Jsou poselství, která vyřídit je nesmyslné. Ty se od římské jízdy nedáš odvrátit.“

Karel se usmál. „Možná se v Itálii sejdeme v jubilejním roce.“

Guy k němu zvedl znovu pohled a dodal srdečně: „Uvidím tě rád — budeš-li tam s papežovým požehnáním.“

„Jinak ne,“ řekl Karel s povzdechem. „Mám před očima výstražný příklad svého děda a přímo odstrašující Ludvíka Bavora. Věřím, že přítel Pierre má ještě soudnost a svolení mi nakonec neodepře.“

„A odepře-li?“

Karel se zamyslel. „Nevím," řekl upřímně. „Zatím mé úsilí směřuje k tomu ho přesvědčit. A nechtěj, abych už teď domýšlel své skutky, nepochodím-li. Až se rozhodnu, budu jednat. Nezneklidňuj mé čekání."

„Čas je pomocník moudrých," usmál se Guy. „Ve chvíli, kdy se přátelíš s Wittelsbachy a z lůna jejich dcery čekáš následníka, není vhodná chvíle k tomu vynucovat papežovu ústupnost."

„Na počest dcery Wittelsbachů bude zítra v Praze slavný turnaj," řekl Karel. „Pokládám si za čest pozvat tě, abys přihlížel."

Kardinálovi cuklo v koutcích. „Ještě se pamatuju, jak tě papež ostouzel za účast při turnajích. Copak by asi řekl mně?"

Karel se zasmál. „Tenkrát jsem bojoval. To ty nemusíš."

„Ty budeš?"

„Já? Něco jsi mi připomněl. Ne, před očima Anny Falcké na kolbiště už nevstoupím."

„Snad Anny České," opravil ho Arnošt.

Karel se na něj překvapeně zadíval. Ovšem, korunovaná česká královna, má choť. Přeřekl jsem se, ale právem. Než tahle Anna bude také česká, ještě si počkáme.

Guy de Boulogne se omluvil. Také Arnošt se nezúčastnil zábavy tak ryze světské. Karel to chápal, ale Anna se mračila.

„Váš arcibiskup je snad svatý?" šlehla ho. „Jindřich z Virneburgu se na klání vždycky díval rád."

„Jindřich z Virneburgu není arcibiskup," řekl klidně.

„Jak to že není?"

„Papež ho sesadil. A v tomhle případě měl k tomu plné právo. Jan Dvaadvacátý Jindřicha jmenoval dokonce proti volbě kapituly. Mohučským arcibiskupem měl být můj strýc Balduin."

„Skutečně?" užasla. „Pokud se pamatuju, byl Jindřich vždycky straník mého strýce císaře."

„Má drahá! Stěží jste byla na světě, když se to stalo. Zajímáte-li se tolik o minulost, budu vás vzdělávat."

„Ale ne!" odmítla se smíchem. „Nechtějte mě, prosím vás, nudit."

Objevili se v královské lóži. Krásný a vznešený pár, vítaný provoláváním slávy. Kolem šraňků se tísnil nadšený dav. Karla měli

v Praze odjakživa rádi a nová královna byla v naději, což jim dávalo zapomenout na půvab Blanky. Každý podomek věděl, že král potřebuje dědice.

„Převléknete se až po zahájení?“ zeptala se Anna s úsměvem. Přijímat pocty ji těšilo. Tolik lidí a tolik nadšení doma nevídala a nad posledními vzpomínkami ještě visel přízrak moru jako těžký mrak. Tady se dýchalo volně, bez úzkosti a umíráčku. Na staveništích nového města ještě teď začátkem zimy vládl čilý ruch. Česká země kypěla životem a pohostinností, jako by černá příšera nemohla přejít hraniční hory, které ji chránily. Dva roky zhouby všude kolem. Tady kvetoucí mír.

„Proč se mám převlékat? Nelíbí se vám můj plášť?“

Potměšile se usmíval. Anna se zamračila.

„Chcete snad říci, že nebudu mít na kolbišti svého rytíře?“

„Přejete-li si. někdo se už najde.“

„Vy ne?“

Podíval se na ni. „Máte mezi mými pány příliš mnoho ctitelů. Nechci, aby mi vpadli do zad, i když samozřejmě Praha není Rottenburg.“

„Co tím myslíte?“ zeptala se v rozpacích. Slušely jí.

„Nic, na co nechcete vzpomínat,“ řekl velkoryse. „Ale ve vaší společnosti jsem šťastnější než při lámání dřevců. Dopřejte mi ji.“

„Dobře.“ Chvíli se rozhlížela. „Asi požádám pana z Rožmberka.“

„Vy ráda vídáte své rytíře mezi poraženými?“

„Pan komoří není dost obratný?“

„Dost? To je, ale domýšlivý. Zdaleka se nevyrovná svému bratrovi. Tomu bych úkol hájit vaše barvy svěřil bez váhání. Takhle musím zklamat jednu naději.“

„Mou?“

„Vaši nikdy. Vy smíte ověnčit jen vítěze.“ Pokynul bratrovi, který se projížděl po kolbišti a vysílal zářivé úsměvy k místu, kde seděl Mikuláš Opavský. Jan přicválal a vztyčený dřevec sklonil na pozdrav.

„Má choť ti prokazuje převzácnou čest, Jene,“ řekl Karel zlomyslně. „Svoluje, abys dnes byl jejím rytířem.“

„Já?!“

„A kdo už, když já nenastoupím?“

Jan se vzpamatoval. „Bude mi ctí bít se před nejkrásnějšíma očima,“ řekl dvorně, jak přikazoval rytířský mrav, ale nedalo mu to a pohledem zalétl k rodině opavského vévody. Markéta vyskočila ze svého místa a velice nevraživě pozorovala, jak královna připíná švagrovi na rameno závoj s klenotem. Všetečný bratr přicválal k ohrazení.

„Dnes budeš bez rytíře, Markéto!“ vykřikl. „Má zářivější hvězdu!“

„Jako dnes všichni,“ okřikl ho otec. „Celá slavnost je na počest včerejší korunovace.“

„Takže všichni jsou její rytíři a nemusela zvlášť věnčit nikoho.“ Markéta si rozdurděně sedla. „Bude mít ostudu, až se *ten* vyválí.“

Hanuš se k ní naklonil přes zábradlí. „Mám na něj najmout vrahy?“ zeptal se pletichářsky. „Obětuješ-li na to část svého věna, rád.“

„Vtipálku! Koukej zmizet. Přeju ti, aby sis natloukl hřbet.“

Hanuš rozveselen projevem sesterské lásky odcválal k místu, kde se řadili rytíři. Markéta statečně spolkla slzičku. Otec jí dosud neřekl, že ji přivezl do Prahy i k jiné slavnosti než ke korunovaci. Ačkoli si hluboce vážil pocty, kterou mu král prokázal, měl podmínku. Nechtěl dát konečný souhlas dřív, než příští moravský markrabí rozváže nejen svůj ostudný sňatek, ale i ještě ostudnější dlouhotrvající poměr, který udržoval na hradě kdesi v lesích a o kterém všichni věděli. Závazné slovo dosud nepadlo. Jan se vrátil z Nižboru těsně před korunovací a nikdo nevěděl, čemu dal přednost. Pohnutky, které obvykle vedou rozhodování knížat, mu byly cizí. Byl zkrátka odjakživa černá ovce rodiny.

Vévoda Mikuláš byl Přemyslovec a s oběma bratry měl společného předka v železném a zlatém králi Přemyslovi. Na Jana se odjakživa díval svrchu a nebýt krutě zamilované Markéty, určitě by se raději ohlédl po jiném ženichovi. Nejmladší dcera byla jeho miláček. Rád by ji viděl šťastnou. Vyhledal očima možného příštího zetě a musel uznat, že na kolbišti má co do sebe. S půvabem a

hravou lehkostí kosil protivníky a jeho panoš stěží stačil zaznamenávat dlužníky skvělé kořisti.

„Bude mít dobrý základ pro markraběcí hřebčinec," naklonil se Karel k usmívající se Anně, která byla čím dál tím spokojenější se svým rytířem. „A vy pokladnici plnou šperků, aniž by mě to stálo groš."

„To vás stát bude," řekla. „Koupíte mi jiné. Tyhle musím nechat budoucí markraběnce. Už tak je smutná, že jsem ji oloupila o tolik poct."

„Pocty jsou vaše. Kterýkoli vítěz by dnes nemohl opomenout vás."

Jošt z Rožmberka se vyhnul srážce s Janem a odstoupil z utkání pod záminkou poškozené zbroje.

„Je chytrý," ocenil to Karel. „Ví, že by se vyválel."

„Jste si tím tak jist?"

„Nad Janem ještě nikdy nezvítězil. Proto jsem nechtěl, aby se nad vás povyšovala nějaká Markéta Opavská. Můj bratr totiž neví, co se sluší. Kdybych ho nechal bít se v jejích barvách, spletl by si korunovační turnaj s turnajem svatebním."

„I v noci?" zasmála se.

„Kdo ví. A to by bylo horší. Nevím, jestli by s tím byl spokojen přísný Mikuláš."

Jošt mezitím odložil zbroj a zaujal mezi hodnostáři místo Buška z Velhartic, který se horlivě honil po kolbišti. Petr, druhorozený Rožmberk, jeho starší bratr, si ho ze skupiny kanovníků měřil s nesouhlasem. Komoří mu nevěnoval pozornost. Nenápadně se posunul, až se octl v bezprostřední blízkosti královny. Tak zůstal. Karel si ho nevšímal, zato Anna se po něm ohlédla s posměšným úžasem.

„Včera jste mi nabídl své kopí a svůj štít, pane," řekla s úsměvem. „To myslíte, že bych vyznamenala tak líného rytíře?"

„Vaše Veličenstvo slíbilo přijmout mé pokorné služby," vyčetl jí.

„Jen podmínečně, pane. Kdyby nenastoupil král."

„A nastoupil snad?"

Nadzvedla obočí. „Jsem paní svých skutků a vám určitě nejsem zavázána. Ostatně jsem si rytíře nevybírala. Přikázal mi ho můj choť.“

„Paní svých skutků může choť přikazovat?“ zeptal se drze.

Zpražila ho pohledem. „Když chci, tak poslouchám. Nedělejte si starosti, které vám nepřísluší. Vaše věc to není určitě. Mohla jsem si vybrat líp? Sama všechny neznám a nejspíš bych se zmýlila. Proč jste se Jeho Výsosti nepostavil vy? Bojíte se porážky?“

„Tohle vám řekli?“

„Ptám se já.“

„Chtěl jsem být u vás blíž,“ zašeptal a rychle ustoupil. Král se právě obracel k své choti. Anna v duchu vážila, jestli to byl další projev zbabělosti. Jošt se choval sebevědomě, ale třeba jen zastíral nejistotu. Byl mladý a jako třetí syn ke své hodnosti nebyl vychován.

Anna mu věnovala pozornost spíš z nudy. Byla na obdiv zvyklá, ale od chvíle, kdy se provdala na římský trůn, ho všichni zaměnili za projevy úcty. Jen mladý Rožmberk za královnou viděl ženu, snad díky nedostatku dvorského mravu, který do něj po smrti jeho prvorozeného bratra vtloukli moc narychlo. Annu nezajímal víc než jiní, ale Karel na ni míval málo času. Zvlášť v Čechách. Někdy se nudila. Nezřídka si připadala jen jako schránka na dědice trůnu. Radostné očekávání se mísilo do všech projevů. Anna mateřství neskrývala, naopak, byla na ně hrdá, ale zdálo se jí, že hold si zaslouží spíš ona sama než ten plod. Jošt byl jediný, kdo o příští dítě nedbal. Naopak, snad ho dokonce mrzelo.

„Ověnčíte sama svého víže?“ zeptal se jí Karel.

„Jen aby mi ho teď ještě někdo neskácel.“

Strach byl zbytečný. Jan bravurně zakončil celé klání smetením pana Buška, který býval jeho nejčastějším soupeřem. Utkávali se se střídavým štěstím, ale většinou podlehl Bušek. A dnes prostě musel. Přijal to ukázněně, dobře věděl, že král mu koně i zbroj nahradí. Šperkem své dámy se na rozdíl od jiných neozdobil. Ve skupince poražených se škodolibě šeptalo, že z lakoty.

Závěrečný ceremoniál proběhl bez kazu. Karel s potěšením pozoroval statečného bratra a překrásnou choť. Anna sňala z hrdla

zářící náhrdelník a propletla jím věnec vítěze. „Váš dar přijímám do zástavy," řekla, přebírajíc křišťálovou schránu, do které Janův panoš uložil ukořistěné prsteny. „Jsou to skvosty, které jednou ozdobí vaši choť. Abyste nelitoval prokázané služby, vezměte zatím závdavek."

Vítězný rytíř setrval v postoji uctivé oddanosti, dokud královský pár neodešel. Pak se vrhl ke svému koni a pádil přes arénu k místu, kde se právě zvedal k odchodu opavský vévoda. „Markéto!" vykřikl.

Obrátila se, ještě rozdurděná, ale na rty se jí loudil úsměv smíření. „Královnin rytíř, vida," řekla uštěpačně. „Čemu smím děkovat za tu čest, že svůj oslněný zrak teď obracíš ke mně?"

„Nebuď drzá," řekl nezdvořile a seskočil z koně rovnou přes zábradlí. Zběžně pozdravil ostražitého otce a vzal Markétu za ruku. „Ještě nikdy jsem se na tebe nepodíval očima nápadníka," zasmál se. „Ale tak se mi líbíš ještě víc než dřív. Tvou podmínku jsem splnil beze zbytku, pane," obrátil se Mikulášovi, který znepokojeně přistoupil. „Jsem volný pro lásku tvé dcery, je-li ochotna mi ji dát."

Zavěsil královnin šperk na Markétinu šíji a obřadně ji políbil. „Jinak nemůžu," zašeptal do zardívajícího se ouška. „Až shodím tu hromadu chřestícího železa, ukážu ti to líp."

Vrátil se k svému koni a díval se, jak odcházejí. Markéta klopýtala s tváří obrácenou vzad. To jsem si svobody moc neužil, blesklo mu hlavou nespravedlivě. Na vánoce budu znovu ženatý, a zase s Markétou. To jméno mě zrovna pronásleduje. Ale kvůli tomuhle kotěti jsem ochoten zapomenout na tu první. Markéta. Má choť. Tentokrát nenechám vychladnout manželské lože a vstoupím do něj včas. A rád.

„Syn! Je to syn!"

Karel vyskočil, když do síně vrazil udýchaný Bušek. Až dosud seděl ukázněně u konvice a nad listinami a pilně předstíral, že je čte. Pro císaře a krále se nijak nehodilo, aby rozčileně přešlapoval přede dveřmi, za nimiž rodila jeho choť. Bušek ho zastal a pilně se pletl na chodbě mezi ženské. Občas popleskal boubelatý tvar, který se mu ve spěchu obzvlášť svádivě zavlnil na dosah, a zpestřoval si tak nudu čekání. Pohoršené výkřiky se střídaly s úsměvy, jak kdo. Laškováním pan Bušek zakrýval rozechvění. Byl rozčilen skoro

stejně jako král. Za jeho oddanost ho čekala odměna obzvlášť milá. Sotva se dveře rozlétly s ohlášením radostné zprávy, spěchal jako na křídlech.

„Napij se na to," řekl otcovsky, ačkoli byl o pár let mladší, a nalil víno z nedotčené konvice. „V tak slavnostní chvíli musíš být při smyslech. Vypadáš." Dál raději nedořekl. Bývali s Karlem důvěrní, zvlášť o samotě, ale příměry, které ho napadaly při pohledu na královu tvář, byly nezdvořilé i pro nositele šťastných zpráv.

Karel vděčně přijal nabízenou číši do třesoucích se rukou a obrátil ji do sebe. Dobrá zvěst ho málem porazila. Takový náraz nezažil při narození dvou dcer. Snad že už byl v letech, kdy panovník na syna čeká zvlášť netrpělivě. „Syn," opakoval jen a úsměv, který se šířil po jeho tváři, nijak neukazoval na bystrost jeho ducha. Zářícíma očima se díval nikam. Možná do sebe.

„Ty tam nepůjdeš?" zeptal se Bušek překvapeně.

Karel se vzpamatoval. „Samozřejmě půjdu. Ty vyprav posly ke křtinám." Poslové byli připraveni hned od začátku ledna, když se začal naklánět královnin čas. Sedmnáct dní čekali i osedlaní koně. Sedmnáctkrát snímali postroje a kladli na jiné. Ti, které vystrojili dneska, už pojedou. „A nespleť dopisy," dodal ještě.

Pro každého jezdce byly připraveny dva listy. Dcera — syn. Slavné křtiny se měly konat do týdne. Ti vzdálenější z hostů, jako Annin otec, byli, či měli být, už na cestě. Novopečný moravský markrabí s chotí a tchánem zatím zůstával v Praze. Na převzetí skutečné vlády musel čekat až po bratrově slavné chvíli.

Karel šel chodbou zvolna a vychutnával pocit nedočkavého štěstí, které ho pohánělo k větší rychlosti. Ale odolal a loudal se, práv své důstojnosti. Zadržovaná netrpělivost jen zvyšovala požitek z čekání. Těšit se na něco bývá víc než mít to skutečně. První pohled je každému dopřán jenom jednou. U dveří se zastavil, ačkoli byly otevřené a čekaly na jeho vstup. Anna na lůžku už upraveném, pobledlá, ale usmívající se. Vedle ní cosi červeného v bílém zavití.

Postoupil dovnitř a řekl tiše: „Nechte nás samotné."

Královský lékař mistr Havel souhlasně kývl. Královna zvláštní péči nepotřebovala. I dítě bylo zdravé. Všechno šlo tak hladce, jako

by už dětí měla celou hromadu. Na jeho pokyn se všichni vytrousili ven a dveře se tiše zavřely.

První promluvila Anna. „Věděla jsem, že to bude chlapec," řekla vítězně. „Ty jsi byl malověrný. Já ne."

Ty? Přiklekl k loži a přitiskl rty k její ruce.

„Díky," zašeptal. „Jsem ochoten uznat, že jsi moudřejší než já. A krásnější. A užitečnější. A vůbec všechno."

„Zamilovanější," usmála se.

„To ne." Podíval se jí do očí, které byly vždycky výsměšné a trochu cizí. Ve chvílích touhy je přivírala, takže jejich výraz neviděl. Teď zářily naplno zvláštním světlem. „Podívej se na něj," vyzvala ho. „Je mnohem krásnější, než jsem očekávala."

Pohlédl na dítě. „Český král," zasmál se, „a vypadá jako opička. Skutečně krásná opička, na mou duši."

Zamračila se. „Tobě se nelíbí?"

Zvážněl. „Strašně se mi líbí. Možná se stydím ti říci, jak moc."

„Tobě se na něm líbí jen to, co není vidět," ušklíbla se. „Buď klidný, neoklamali tě. Rozbalovat ho nemusíš."

Rozhovor sjížděl do obvyklého posměvačného tónu. Za chvíli mi začne zase vykat, pomyslel si rozmrzele a honem se sklonil, aby ji políbil.

Dlouze vzdychla. Oči se jí znovu rozzářily. „Líbí se mi mít děti," zašeptala. „Doufám, že budeme brzy přemýšlet o jiném."

Zachvěl se, když zvláčněla v jeho rukou, a vstal. Teprve před chvílí se narodil můj syn a už se nás zmocňuje touha? Úzkostlivě se na ni zadíval. Tentokrát měla zavřené oči a usmívala se.

„Jděte už. Jsem unavená, budu spát. Vy přemýšlíte příliš rychle. Můj druhý syn se nenarodí hned devět měsíců po prvním."

Zahanbeně vycouval. Zavírajícími se dveřmi ještě zahlédl, jak se obrací na bok a přitahuje k sobě blíž to nejzázračnější dítě.

Praha takovou slávu nepamatovala. Jako zářící ostrov v potemnělém světě už několik měsíců kráčela od slavnosti k slavnosti, zatímco za hranicemi Čech se prostíralo přízračné ticho smrti. Návrat krále, který se po druhé ozdobil říšskou korunou. Korunovace české královny. Turnaje. Velký vánoční sněm.

Přeslavný sňatek králova bratra s dcerou opavského vévody, který posílí podíl přemyslovské krve v žilách českých králů, kdyby se Karlovi nenarodil syn. Ale syn se konečně narodil a oslavovala to celá zem. V Praze teklo víno v kašnách proudem od jeho narození až ke křtinám. Sjeli se hosté zblízka i zdáli. Matčin otec chyběl. Osleplý se obával vážit dalekou cestu zasněženými hvozdy, jimiž se probíhali hladoví vlci, nenasycení ani tak vydatnou kořistí, jakou jim nabízelo hromadné mření. Chyběli i bavorští příbuzní. Karel záměrně vypravil posly opožděně, aby bratra ušetřil toho setkání. Byli jediní, koho vynechal z okolních knížat, ačkoli jich v tom ponurém čase nepřijelo víc.

Ruprecht Falcký přijel s vážnou tváří a vyžádal si u Karla soukromé slyšení. Rokovali dlouho, zatímco ostatní hodovali.

„Co se stalo?“ zeptala se Anna, která se i v Karlově nepřítomnosti skvěle bavila. Div ne při tanci. Ale s ohledem na krátkou dobu, která ji dělila od narození syna, to Karel nedovolil. Dost na tom, že zítra stráví dlouhý čas v chrámu při křtinách. Jiná na jejím místě by ještě neopustila lože, ale Anna si říci nedala. Křtiny jejího syna byly její slavnost. Karel to uznal, když lékař souhlasil. „Strýc Ruprecht se tvářil jako smuteční havran. Jenom zakrákorat.“

Přirovnání sedělo. Karel se usmál. „Nic zvláštního,“ řekl. „Jenom že se budu muset vypravit na cestu.“

„Budu vás doprovázet?“

Karel potřásl hlavou. „Jste skvělá choť, Anno, ale tohle ne. Je to moc brzy. Když budete hezky poslouchat, přivedu vám za odměnu do Prahy další hosty. Máte, jak vidím, ráda slavnosti. Za měsíc jsme zpátky.“

„Kdo my?“

„Já s vaším strýcem Ruprechtem. A možná leckdo další.“

„Nudit se nebudu,“ usmála se. „Mám maličkého. Kojnou jsem poslala pryč.“

„Jak jste mě chtěla doprovázet?“ užasl.

„Přece s ním, ať si zvyká. Chlapec se musí otužit.“

Podíval se na ni. „Žertujete," řekl vážně. „Ale já jedu za hranice. Děti moru padají za oběť nejrychleji. Kroťte svou neposednost a zůstaňte v Praze. Prosím vás o to pokorně."

„Když prosíte, a ještě pokorně, tak to poslechnout musím. Necháte mě aspoň jednou zatančit?"

Zaváhal. Dítěti byl teprve týden. Ale vypadala svěže. „Jenom se mnou a krátce," řekl. „A až budu pryč, žádné plesy a radovánky. Chci vás tu najít odpočatou a zdravou."

Vstoupili do řady za hlučných projevů nadšení. Anna tančila důstojně a vážně, jen v pohledu, který občas vrhla na manžela, byl smích.

Křtiny byly úměrné té slávě. Poprvé pražský arcibiskup křtil královského syna. Dostal do vínku tradiční jméno českých králů a patrona české země, svatého Václava. Stará bazilika knížete Spytihněva zrovna praskala ve švech pod množstvím vznešených hostí, které přilákaly Karlovy velkorysé slavnosti. Příliš mnoho jich tady už možná nebude. Baziliku obepínal pás založených kaplí příštího velechrámu. Až stavba postoupí až k chóru, padne zchátralé zdivo a obřady se přestěhují do nedostavěné katedrály. Zatím stará bazilika sloužila. Plánům mladého vládce zdaleka nestačila, stejně jako město tísnící se v hradbách za řekou. Zde i tam už bylo patrné slavné a mohutnější příští.

Karlův nenadálý odjezd hned po křtinách překvapil všechny, kdo nevěděli, co se děje v říši. Falckrabí Ruprecht dobře pochopil, jakou cenu má přesná zpráva, kterou přivezl novému příbuznému. Karla cesta neplnila zvláštním potěšením. Určitě bylo prospěšnější protahovat ošemetnou hru. Nemiloval řešení, k němuž byl nucen pod nátlakem, ale jiné nebylo. Cítil se povinen podat vysvětlení aspoň Rudolfovi Saskému, který ho doprovázel.

„Musíme nechat Waldemara padnout," řekl mu zachmuřeně. „Hned."

„Proč hned?" pokusil se o odpor Rudolf. Byl, ač nerad, připraven na to, že jednou to bude nezbytné, ale i jemu se zdálo, že dokud je příchozí ze zásvětí uznaným pánem Branibor, lze z toho těžit neomezeně.

Karel se na něj káravě podíval. Věděl, co Rudolf má na mysli. Taky to byla jedna z příčin, proč se situace stala už neudržitelnou. „Kdybyste se drželi trochu na uzdě," řekl s povzdechem. „Ty, meklenburští, anhaltští a kdekdo. Do sporu se bohužel zamíchal dánský král, který se z Meklenburska cítí ohrožen. Z Branibor, o které je spor, přece už po tom rozdávání nezbývá skoro nic. Skutečný Waldemar, který svou zemi rozšiřoval, se v hrobě musí zrovna točit. Divím se, že ho to neprobudilo."

„Skutečný Waldemar je naživu," ohradil se Rudolf důstojně. „Poznal jsem ho nejen já. I ty jsi ho přijal za pravého."

„Asi si začnu myslet, že jsem neměl pravdu. Asi začnu." Karel pokýval hlavou. „Spíš budu muset, drahý Rudolfe. Dánský král si jako rozhodčího sporu povolal švédského Magnusa."

„To se tě přece netýká."

„Ne? Jenže Wittelsbachové chtějí spor o Branibory řešit stejně. Rozumíš? Švédský král má rozhodnout, čí nárok je pravý."

„Vždyť k tomu nemá právo."

„Nemá. Jenže upřít mu ho znamená vypovědět nepřátelství. Určitě kvůli tvému mlynáři nechci válčit ještě s Magnusem. Ty snad ano?"

Rudolf se zarazil. V Karlově přívětivém hlase zazněla pohrůžka. Kdyby je nechal na holičkách... Vzdychl. Konečně už ukořistil dost.

„Byl to překrásný sen," řekl. „Neměls mě budit tak brzy."

„Probudili i mne, a surově. Ničemný Ludvík mě zase jednou doběhl. Zdá se mi, že je mazanější než tatínek."

„Naštěstí není tak mocný. Bratři se hádají a falckou větev jsi jim uřízl pod nohama. Ruprecht je, zdá se, tvůj."

„To doufám. Potrpí si na důstojnost a té jeho mohu dát příležitost jako nikdo. Bude vynášet nálezy místo švédského krále. To je dost."

„Nemůže pamatovat Waldemara."

„Stěží kdo může. Po třiceti letech přece ani ty. Obratný podvodník tě snad nemohl oklamat?"

Rudolf se ušklíbl. „Připustím, že mohl. Dáš ho zajmout a popravit?"

Karel se na něj podíval zrovna pobouřeně. „Copak jsem blázen? Vezmu na vědomí jen pochybnosti. Není v ničí moci podat nezvratné důkazy ať už pro anebo proti. Dám Ludvíkovi veřejně požehnání, ale snažit se už musí sám. Je-li tvůj Waldemar dost obratný, unaví ho natolik, že si v klidu a míru udrží aspoň jedno sídlo pro důstojný knížecí odpočinek. Což pro jednoho mlynáře je vskutku víc, než kdy mohl snít. Ale zaslouží si to už za tu snahu. Ostatně by i po vítězství nad Ludvíkem sotva dopadl líp. Je obklopen pozoruhodně nezištnými přáteli. A to si ještě nemyslím, že ty jsi mezi nimi na prvním místě."

„Mně šlo spíš o zábavu," řekl Rudolf skromně. „Jsem rád, že aspoň tu nechceš ukončit moc rázně."

„Poslyš, příteli, musím tě na něco upozornit. Dopadnou-li věci tak, jak doufám, nebude Waldemar mít už žádné právo rozdávat z říšských lén. Ostatně ho neměl ani dřív, rozumíš-li, co tím myslím."

„Proč mi to říkáš?" naježil se Rudolf.

„Jenom tak." Karel se usmál. „Bav se, jak umíš. To ti neberu."

Vévoda posmutněl a v duchu se loučil se všemi zisky. S některými, opravil se pak. Tak daleko Karel jistě nezajde, aby odměňoval nepřátele na úkor věrných. Ve vzájemných vztazích vládl nepsaný zákon, že co máš moc udržet, to ti právem patří. Dokud nepřijde silnější. V duchu hodnotil své síly a usoudil, že vyrovnání tak zlé nebude.

„Pojedu domů," řekl Karlovi. „Budeš-li potřebovat, abych přijel pečetit do Budyšína, vzkaž. Určitě by nebylo prozíravé, abychom tam na Ludvíka čekali už spolu. Jestli ovšem přijede."

Přijede? Ani Karel si nebyl jist, když vyřizoval správní záležitosti země, zatímco Ruprecht odjel za Ludvíkem do Branibor. Málem bylo pozdě. Ruprecht, ačkoli se hnal z Budyšína tryskem, dorazil do Sprembergu, až když dohoda o smírčí úloze švédského krále byla slavnostně zpečetěna. Ale do letnic, kdy měl být Magnusův nález vynesen, zbývaly tři měsíce. Smírčí výnosy byly výsadou králů. Také ctižádost poháněla falckraběte Ruprechta, když drsně vysvětlil Ludvíkovi, že mravní podpora mimo území říše mu nepřinese valný užitek. Ludvík si Ruprechta vážil a byl mu zavázán. A ostatně to, co

mu říkal, věděl taky. Snad dokonce doufal, že vyprovokuje nabídnuté řešení. Ruprechtův zpěněný kůň ještě ani nevydechl, když už mu strojili jiného na cestu zpět. A ač byl v Budyšíně netrpělivě očekáván, nebyl to on, koho dveřník ohlásil.

„Ludvík, vévoda bavorský, markrabí braniborský a tyrolský hrabě."

Karel se usadil pohodlněji a na tváři vyloudil přívětivý úsměv. Všechny tituly, kohoutku? Budiž. Ošemetný boj závazků a slibů je tentokrát třeba vybojovat s konečnou platností.

Posel, který se hnal do Prahy tryskem, dvakrát vyměnil zchváceného koně, ale dojel včas. Anna své úloze dostála v závratně krátké době. Velkolepému uvítání neměl co vytknout ani náročný Karel, natož ostatní. Úsměvy a objetím se nešetřilo. Anna byla přece milovaná dcera drahého bratrance Rudolfa. Choť římského císaře a českého krále. Matka dědice nejvznešenějšího říšského trůnu. A konečně i krásná žena, což ocenil především mladý dánský král. Společnost vskutku skvělá přijela do Prahy oslavit smíření za měsíc poté, co ji Karel v obavách opouštěl. Nejspokojeněji se tvářil Ruprecht. Jeho podíl na celém jednání byl zásadní a Karel nešetřil uznalostí.

Jeho ctižádost se hřála na výsluní. On vynesl závazný výrok soudu sboru kmetů, narychlo sehnaného v Budyšíně, i když oprávněnost přítomných byla pochybná. Ale o nic pochybnější než před rokem ve Wittenberku, kde Waldemar byl uznán jako pravý Waldemar. Dnes se pravý Waldemar zas změnil v pochybného a navíc byl obviněn z přečinů proti říši. Svěřené území rozdával bez souhlasu lenního pána a pro své spory hledal pomoc za hranicemi. Švédský král mu byl hozen na krk jako vina, ačkoli s ním jednal Ludvík Wittelsbach. Co na tom. Všichni věděli, že Waldemar je jen jednou z figur tance, který provozovali Lucemburkové s Wittelsbachy pomalu třicet let. Záminka je záminka, a tahle nikoho nepoškozovala. Jen oprávnila římského krále k tomu, aby uznal práva wittelsbašských bratří a vyjádřil je slavnostním udělením lén po jejich holdu, kterým zase oni uznali Karlovu královskou svrchovanost. Všichni se přitom tvářili velice upřímně a slavnostně.

Hlavní úlohu při smíření měla ve skutečnosti Praha zrovna tak, jak si od toho Karel sliboval. Všechny dohody vcházely v platnost docela jinak než vznešeným představením pro diváky. Tradiční česká pohostinnost dostala příležitost vykonat zase jednou své. A zhostila se svého úkolu bez vady. Nádherné město, srdečné přijetí, bohatý stůl. Na ženy se nezapomíná. Jsou krásné a milé, v čele s královnou.

Anna se cítila docela ve svém živlu. Karel ji nesledoval žárlivým okem, když se důvěrně smála s dánským králem. Naopak se těšil z jejího úspěchu, což mu strýc Ruprecht tiše vytkl. Ano, německá mravnost! Vzpomněl si na stížnosti z Basileje a usmál se. Bude mě Pierre kárat, až se mu to donese? Má věru za co. A nejde o mou choť.

Shody s prokletým plemenem, která ho měla připravit o potrhané zbytky papežské přízně, byl Karel odhodlán využít do krajnosti. Kdy už bude mít takhle po ruce rozjařeného a změklého Ludvíka! Nehledě k tomu, že předstíraná bratrská láska ani z jeho strany docela upřímná nebyla a neměl nejmenší chuť se s mladší větví Wittelsbachů osobně stýkat častěji, než bylo bezpodmínečně nutné.

Za měsíc shoda ještě potrvá. Na slavném sněmu v Norimberce bude teprve veřejně dán výraz novým nálezům a omilostnění wittelsbašských bratrů oznámeno zástupcům celé země. K soudu byl pozván i Waldemar spolu s tajnou královskou připomínkou, aby ho v žádném případě nenapadlo přijít osobně hájit svůj spor. V dubnu v Norimberce se duha smíření rozklene možná ještě mocněji. Ale přesto není nutné, aby říšské korunovační klenoty, které dosud Ludvík přechovával v Mnichově, byly se slávou předány uznávanému králi až tam. Sláva je čeká v Praze. Nač je vystavovat nebezpečí tolika cest? A nejistého uschování v Norimberku na dobu neurčitě prodlužovanou, po kterou bude třeba přítomnosti krále k vyřešení sporů a otázek, které se za dlouhý čas neshod nahromadily?

V dobré vůli to nahlédl Ludvík i jeho bratři. Prahu opouštěli po týdnu radovánek v slavnostním doprovodu nejvyššího pražského purkrabího Viléma z Landštejna a kancléře české země, Přemyslovce a olomouckého biskupa Jana Volka, kteří je doprovázeli do

Mnichova s královskou plnou mocí. A s mohutnou silou ozbrojenců málem jak na vojenské tažení. Šlo nejen o bezpečí vzácného pokladu, ale hlavně poctu, protože stěží by se našel sebesmělejší lapka, který by se opovážil vztáhnout ruku na posvátné klenoty. V Domažlicích, Plzni, Berouně, po celou cestu Čechami byly skvosty nadšeně pozdravovány, byť i před zvědavými zraky zůstávaly skryty v bezpečí. Sám král, arcibiskup, královna s celým dvorem očekávali vzácný poklad ještě před Vyšehradem, kam byl právě v líbezný den jarní rovnodennosti dopraven.

Na hradě, který před třemi sty lety zbudoval první český král, první římský císař z téže krve otvíral skvostné schránky a přebíral se u vytržení posvátnými předměty. Annu to dávno omrzelo a odebrala se s průvodem zpátky na sídelní Hrad. Jen arcibiskup zůstával se svým králem. Karel byl jistě horlivý zastánce křesťanské víry, ale v tom vytržení se Arnoštovi přece jen něco nezdálo. Karel v soukromí obvykle upouštěl od okatých projevů zbožnosti, které vyhrazoval chrámu.

Pravda, k říšským svátostem patřily převzácné ostatky, jako hřebík a část dřeva svatého kříže. Ale když před půl rokem přivezl Tobiáš z Kamenice jako dar uherského krále částečku ubrusu z Poslední večeře Páně, přes všechnu vnější slávu Karel vzácnou relikvii opustil, jakmile byla v bezpečí uložena. Od císařského pokladu se zřejmě nemínil odloučit ani v noci. Pohyboval rty jako při modlitbě. Ale když arcibiskup zbystřenou pozorností začal vnímat slova, skoro se ulekl. Položil mu ruku na rameno a Karel k němu zvedl zářící oči.

„Můj otec se mi kdysi vysmíval, že chci z Prahy udělat Řím anebo Paříž," řekl a v jeho hlase zazněla vítězosláva. „Nikdy jsem nechtěl a nechci. Ale udělám z ní Prahu. Takovou, že před ní úžasem oněmí celý svět."

„Bojím se, že ti docela nerozumím." Arnošt potřásl hlavou. Bylo to nezvyklé. Obvykle myšlenky královského přítele uhadoval předem.

Karel otevřel truhlu, v níž byly uloženy škorně a mošna Přemysla ze Stadic. Vzal je do ruky a vrátil se s nimi k říšským skvostům.

„Dnes stráví noc pospolu s pláštěm a korunou Karla Velikého," řekl a trochu se mu zachvěl hlas. „První Přemyslovec a první křesťanský císař."

„První křesťanský císař byl Konstantin," opravil ho Arnošt.

„Nemám na mysli Římana. Jemu do šlépějí císař ze severu nikdy vstoupit nemůže. Pro nás Itálie může být jen místem nejvyššího svěcení, ne vlády. Ve skutečnosti v ní nevládl ani Karel Veliký."

„Štaufové ano."

„Byl snad Fridrich Druhý císař ze severu? Ne, narodil se na Sicílii. Vybral si k vládě jih své říše, možná krásnější a slavnější. Ale já jsem doma tady. Nenarodil jsem se v Palermu, ale v Praze. Pán světa! Nemám okřídleného koně, abych přehlédl celou zemi. Ani Fridrich ho neměl. Ve skutečnosti na sever od Alp nikdy nevládl. Němci tím možná byli spokojeni, mohli si dělat, co se jim líbilo." Vzdychl. „Dát dohromady římskou říši, aby alespoň jakž takž držela pohromadě, je úkol nadlidský. Žijeme v době rozkladu. V Itálii je ještě patrnější. Pobýval jsem tam dost často a dost dlouho, abych věděl, že vláda se tam podobá spíš plavbě na moři. Udržíš-li svou kocábku nahoře na vlnách, dobře. Můžeš si pak říkat císař a král."

„To je trpká řeč. Vzdáváš se předem."

„A čeho? Co zbylo za sto let od smrti Fridricha? Žil jsi tam čtrnáct roků. Máš důvod myslet si něco jiného?"

„Nemám." Arnošt se usmál. „Odvedl jsem tvé myšlenky od Přemysla a Karla. Pokračuj. Jsem zvědavý."

Karel pomalu a něžně ukládal do truhly všechny rozložené předměty. Na dno památky na Oráče. K nim schránu se svatými ostatky, korunu, dva meče, dvě zlatá jablka, prsteny, ostruhy a kadidelnici. Nahoru obřadná roucha Karla Velikého, císařský plášť, kabátec, několik rouch a štolu. Císařské střevíce uložil u Přemyslových.

„Tuto posvátnou noc zůstanu s vámi," řekl, nechal víko otevřené a obrátil se k Arnoštovi. „Ludvík Bavor ani jeho předchůdci, dokonce ani můj děd Jindřich Sedmý nedokázali zhodnotit tak nesmírný poklad," řekl z ničeho nic docela obyčejným hlasem. „Přítel Pierre se hněvá a z mých žádostí zamítá ty, o které mi jde

nejvíc. Ale nad klenoty, které jsem vyrval zlým Wittelsbachům, se snad smiluje.“

Arnošt mlčel. Nejvýš mohl opakovat zmatenou větu, že nerozumí. Dal přednost tichému vyčkávání.

Karel se zasmál. „Přestaňme blouznit, doba si žádá čin. Praha se musí stát poutním místem prvořadého významu. Nejen studenty a vědce univerzitou, ale každého musí lákat svými památkami a poklady. Mají-li v Římě apoštolské hroby a v Paříži Kristovu trnovou korunu, Praha má poklad křesťanských římských císařů. A bude na něj vidět. Na nejprostornějším náměstí nového města postavím kapli, kde je o slavnostních dnech budu vystavovat spolu s dalšími relikviemi. Novoměstský dobytčí trh nebude přívalu poutníků ani stačit, až se to rozkřikne.“

Arcibiskup se nejisté usmál. „Uvažuju, není-li ta myšlenka rouhavá. A příliš světská. Jde o duchovní statek.“

„Vždyť ho také bude vidět jen na svatém místě. Jinak ho budu střežit na Hradě jako oko v hlavě. Do města bude odvážen jen k slavnostem. A pod dobrou stráží. Ne nějakých žoldnéřů, ale předních rytířů. Obřady bude vykonávat sám arcibiskup. Či mi to odepřeš?“

„Nechtěl bys raději papeže?“ zeptal se Arnošt s mírnou ironií.

„Bez urážky, to ano. Jenže to nedokážu. Ten nepojede ani k jubilejnímu roku do Říma.“

Arnošt se přistihl, že se mu Karlova myšlenka vlastně už zalíbila. Praha střed křesťanského světa! I on ji toužil vidět slavnou, jak o tom snil jeho přítel a král. Nejen snil. Své sny ráznou rukou a houževnatou pílí uváděl ve skutek. Den za dnem a krok za krokem.

Nazítří byly vzácné relikvie ukázány ohromnému shluku lidu na dobytčím trhu, kde měl jednou stát stánek jejich vrcholného zbožňování, a v nádherném průvodu dopraveny do bezpečí na Hrad českých králů, který se tak stal skutečným sídlem pána světa, představitele moci, nad niž v křesťanském světě nebylo.

SLOVA ZJEVENÍ

Via Salaria spojuje Řím s přístavem Ascoli na Jadranu. Ve slavném jubilejním roce léta třináctistého padesátého se na ní slévaly proudy poutníků ze všech cest. Jubilejní rok v Římě! Nejsvětější vzácné relikvie budou k vidění pro každého, vyneseny na světlo ze svých úkrytů a vystaveny žádostivým zrakům. Palec u svaté nohy na soše apoštola Petra se zase zmenší tisíci polibky. Statisíci. Snad milióny. Jen denně jich pět tisíc vcházelo do Města. Pro povznesení duše, pro odpuštění tělu, ze zvědavosti či pro nekalý zisk. Poutník, který vyjeveně bloudí svatými místy sem a tam, nebývá opatrný na měšec.

Jeden se k procesí táhnoucímu od severu připojil z jihu. V noci šel sám a tmou. Ohně ho přilákaly. Ohně, které z dálky vyhlížel, aby mu svou září ukázaly cestu. Ve vetché kápi ulehl na zem mezi ostatními. Teď, časně zjara, bylo ještě chladno, ale na zimu byl zvyklý, jak nikdy nebýval. Po samotě v pustých horách byl jako u vidění. Ve spáncích mu bušila vzbouřená krev. Usnul, ačkoli si v rozrušení myslel, že nezamhouří oko. Těch lidí! Šly hloučky přátel, ale leckdo byl i sám.

Osamělí se připojovali ke zpěvu ostatních. Některé písně byly neznámé a zvláštní, to když poutníci táhli obzvlášť zdaleka. Leckdo i padl cestou, zahrabán v poli s prostým dřevěným křížem. Šťastní se dočkali.

Zpěv vpředu zesílil, když poutníci zahlédli hradby Říma. U cíle! Všichni dychtivě směřovali ke Svatému Petru, ale cesta vedla rovně k velké bazilice Santa Maria Maggiore.

Poutník se odpojil od zbožného proudu a tiše zmizel ve zbytcích honosné stavby Diokleciánovy. Řím znal dobře. Tady, na vrcholu císařských lázní, bylo ho vidět celý jako na dlani. Sloupy a kostely, kostely a sloupy, úchvatná směs starého a nového. Ale jako by se

zastavila pečlivá ruka času. I nové se stávalo starým a spolu s ním chátralo.

Okouzlen a zasněný slezl a pokračoval s proudem k velkému chrámu Marie. Nevešel dovnitř. Zůstal stát a dlouho se nehnuté díval na schodiště, kde kdysi na hlavu tribuna města Říma opati kladli zelené věnce a stříbrnou korunu požehnal sám neapolský arcibiskup Giovanni. Ano. Také Nicolò Orsini připjal zlatou ostruhu k rytířské noze v lodžii lateránského paláce.

Ušklíbl se při vzpomínce a šel dál. Rozhlížel se spíš po lidech než po památkách. Aspoň nezakopával o rozházenou suť, která se povalovala v ulicích. Zatímco všichni táhli k Lateránu, odbočil docela jinam, ztichlými uličkami, kam zbožný křesťan leda zabloudil. Divadlo Flaviovců znovu proměněné v pevnost. Minul ho se schýlenou hlavou, prošel Konstantinovým vítězným obloukem, po něm Titovým a začal stoupat vzhůru na Palatin. A přece tu nebyl sám. Ovce a kozy se popásaly v bujné zeleni. Vida, ani krávy už ne. I ten boží dobytek je menší a menší, jako by se celý Řím vyvlékal ze své velikosti a scvrkával se.

Došel k Augustovu domu. Zemětřesení před dvěma lety otřáslo jeho zdmi a pobořilo krovy, ale ještě stál. Uskočil mezi sloupy atria, když zaslechl rychle běžící kroky. Příchozí ho minul bez povšimnutí.

„Cekko!“ vykřikl uprostřed dvora. „Jsi tady?“

„Kdepak bych byla?“

Objevila se v patře. Poutník ustoupil ke schodům. Věděl o nich dobře a vypadalo to, že nejsou zbořené. Potichu vystoupil nahoru.

„Nemůžeš domů,“ říkal hlas dole. Patřil malíři. „Vtrhli tam. Nevím, jestli jsou z Kapitolu nebo z legátovy stráže. Taktak jsem uklouzl. Rozložili se v domě, aby na ně nebylo vidět, a čekají. Pandolfo tě hledá na tržišti. Já jsem šel sem.“

„Znáš mě líp. To čekají na mne?“

„Nezpovídal jsem je. Spíš na tribuna.“

„Ještě není v Římě. To by už byl tady.“

„Taky že tu jsem,“ řekl za ní.

Obrátila se. „Tatínku!“

Odoric dole na dvoře přešlápl. Ti dva v objetí nad ním na něho zapomněli. Nakonec popošel k schůdkům bývalé kašny a posadil se. Zprávy chodily zřídka. Poslední byla, čekej mě. Nech mi vzkaz v Augustově domě. Nejdřív půjdu tam. Vzkaz? Cecca sem chodila dnes a denně. Už tři týdny. Taktak, že tady nespala.

„Viděl tě někdo, jak sem jdeš?“ zeptal se Cola.

Cecca se podívala dolů. „Odoriku!“ křikla. „Vylez si na střechu a hlídej, kdyby někdo šel!“

„Jak na střechu? Je propadlá.“

„Kus zdi přece stojí!“ Už se zlobila. Zvedl se a mlčky šel šplhat. U zdi stál strom. Po pahýlech větví a dutinách po vypadlých cihlách se stoupalo pohodlněji než po schodech. Určitě jistěji. Sotva vylezl, už chtěl ztropit poplach, ale poznal Pandolfa. Věděl, že k státnickým úvahám ho dole nepotřebují, a zůstal, kde byl.

Opatrnosti bylo třeba. Po tribunovi neúnavně pásli. Strach má velké oči. Co chvíli ho někdo viděl v Římě, jak popouzí lid. Jako by ho musel někdo popouzet! Odoric vzdychl. Nebýt Cekky, byl by z prodaného Říma dávno pryč. Léta šla a zatím nic nedokázal krom těch dávno zničených obrazů. Trhlina v absidě Lateránu se povážlivě šířila. Kusy omítky opadávaly. Zabýval se tím, že je spravoval a zamalovával znovu a znovu. Možná, že z původního obrazu už tam nebylo nic. Ale bylo to jeho zatím největší dílo. Patriarchální chrám římského biskupa. Teď do něj pršelo, přesto sem proudily davy. Jubilejní rok byl úspěšný.

„Půjdeme bydlet k Odorikovi,“ řekla dole Cecca klidně, jako by to byl její byt. „Na toho zapomněli, ale Pandolfa hlídají.“

„Ty a on...,“ řekl Cola nejisté.

„Já a on a Pandolfo a všichni. Je mi osmnáct. To myslíš, že co Říman, to můj milenec? V jubilejním roce bych to těžko stihla.“

„Přestaň!“ okřikl ji Cola. „I když leccos můžeš svést na mne, pro dívku se nehodí, ani jak žiješ, ani jak mluvíš. Měla jsi zůstat u dědečka.“

„Umřel při moru,“ připomněla mu.

„Babička snad ne.“

„Ta má dost práce s Lorenzem. Je stará.“

„Tak jí pomoz.“

„Já?“ Cecca se podívala na Pandolfa, který si v rozpacích odkašlal.

„Stará paní je paličatá,“ řekl. „Pohádaly se.“

„Kvůli mně?“

„Vlastně taky. Hlavně kvůli paní Livii.“

„Říká, že jsi jí zničil život. Nechoď tam. Já ti Lorenza přivedu.“

„Trochu řečí snad snesu,“ usmál se.

„Nejde o řeči. Udala by tě.“ Podívala se na něj zpříma. „Myslela jsem, že se ti líbí, když žiju sama. Věrná tobě i sobě.“

Měla by se vdát, pomyslel si, ale nedokázal to říci. Za koho? Pandolfo? Odoric? Jeden sukničkář, druhý žebrák. A jiný? Kdo by se asi oženil s psancovou dcerou bez věna? Zatím. Věno, to je to nejmenší. Jednou bude. A neslýchané. Ještě letos možná ... Zarazil se. Ne, tyhle myšlenky raději neprozrazovat.

Pandolfo jako by je četl. „Karel, zvolený kurfiřty, se prý chystá do Říma pro korunu. Řada měst už od něj dostala zprávu.“

„Je to římský císař,“ řekl Cola. „Koruna čeká jenom na něj. Zvolil-li k tažení do Říma jubilejní rok, nemohl zvolit šťastněji.“

„Ty myslíš, že ho Řím přivítá vlídně? Legát se bojí prý vycházet, aby ho lidé nekamenovali.“

„Legát je legát. Ale Itálie potřebuje císaře.“

Cecca mlčela a hrála si s jeho rukou. Obrat v otcově smýšlení jí připadal šťastný. Jen dokáže-li ho císař ze severu ocenit.

„Řím potřebuje tebe,“ řekl Pandolfo vážně. „Doba zraje.“

„Pomalu dozrává,“ opravil ho Cola. „Než se přežene hlavní tah poutníků, nemůžeme pomýšlet na povstání. Proto jsem nepřišel. Jen jsem chtěl vidět. A pochopit.“

„Bojí se tě.“

Cola kývl. Ano, báli se ho. A nelitovali peněz ani námahy pro jeho záhubu. Papež z Avignonu rozesílal jeho přívržencům list za listem. Měl mu být nápadný každý, kdo se o tom nezmínil. Málem, a sedl na lep, když ho neapolský arcibiskup Giovanni Orsini, jeho přítel, lákal na vějičku chystaného smíru s kurií. Prý ho s poctami

čekají v Anconě, aby z něj sňali klatbu. Málem, a šel na schůzku s Giovannim.

Službu mu prokázal nový manžel Jany Neapolské, Ludvík Tarantský. Arcibiskupa, který patřil k oporám uherského krále, zajal a uvěznil. Právě včas, aby se zklamaný Rienzo při té zvěsti s nepořízenou vrátil. Naštěstí ho ještě nikdo neviděl. V jeho jeskyňce ho čekal vyděšený důvěrník, který se bál, že už přišel pozdě. Všechno byl uskok a lest. Šlo o to vydat ho papežskému legátovi k rozsudku nad kacířem.

„Chci vidět svůj Řím," řekl. „Položit ruku k srdci Věčného města. Pochopit."

Cecca zamávala na Odorika a sestoupili na Fórum Romanům. Prošli pod Kapitolem a vydali se k bývalému Domiciánovu cirku na Martově poli, kam se dávno přestěhoval život Říma ze zpustlého Fora Romana. Právě včas na podívanou. Legát pro jubilejní rok, kardinál Annibal Ceccano de Gaetani, mířil do Vatikánu z papežského lateránského paláce a kudy jinudy než shromáždištěm Římanů. „Kapitol už není přitažlivý," usmála se Cecca, „od té doby, co tam nejsi ty."

Legátův průvod se blížil. V husté mačkanici ani nezahlédli, co se stalo. Široký kardinálský klobouk odlétl z vyvolené hlavy kamsi do davu. Kardinál, bledý jako stěna, zastavil koně a chytil se za srdce. Málem se skácel. Kolem nastal ruch.

Pandolfo z nich byl největší a měl oči jako rys. „Někdo mu ustřelil klobouk z hlavy. Trčel v něm šíp. Rychle pryč, teď začnou sbírat všechny hlava nehlava."

„My přece nemáme luk," namítla Cecca.

„Ne. Ale máme Colu." Prolezli Odeonem do Pompeiova divadla a schovali se v portiku nad hledištěm. Dole po jevišti stráže honily utíkající Římany. Honička se vzdalovala směrem k ostrovu v Tibeře. „Pryč," zavelel Pandolfo. „Tady to budou pročesávat, jestli nenajdou lučištníka. Moc bych se divil, kdyby ho našli. Římané drží pospolu."

„Kam?"

„Ke mně," zahučel Odoric. „Je to nejblíž."

Domácí stál před domem. „Co se stalo?" ptal se. Povyk se blížil.

„Snad něco na Domiciánově cirku. Nevím. Nebyli jsme tam." Cecca přidala zářivý úsměv.

Domácí se za nimi díval s pochybností. Neviděl rád, když si nájemník vodil návštěvy.

Uzounká dlouhá místnost. Cola objevil na několika obrazech Cekku a káravě se na ni zadíval. Ale spolkl otázku a mlčel. Dnes jsem tady, a zítra? Musím doufat, že je rozumná.

Dole v průjezdě zadupaly kroky. „Pane Odoriku!" volal domácí. „Nocležníky netrpím. Leda by zaplatili."

„Zaplatíme," houkl Pandolfo netrpělivě, ale Cola ho zadržel.

„Ne. Nezdržíme se. Aspoň já ne. V noci se podívám po Římě, potmě se budu cítit bezpečnější a poutníci většinou spát nechodí. Potom odejdu — možná daleko. Ale na podzim se vrátím zpátky. Už tu zůstanu."

Když se roztřesený legát vrátil do paláce pro přilbu a drátěnou košili, které od toho dne nosil pod kloboukem a pod ornátem, a zmatek kolem Domiciánova cirku utichl, sestoupili dolů. Už se šeřilo. Domácí podezíravě vzhlížel k oknům a spokojeně kývl, když odcházeli.

„Někdo se pokusil zabít legáta," řekl Odorikovi. „Prý byl u toho tribun Rienzo."

„Co by tu dělal?" zeptal se Cola drze.

„Co by tu dělal? Milý pane! Měl by tu toho na práci až dost."

Ano, měl. Procházel městem se svými vzpomínkami i nadějemi. Růžový líc a černý rub. Za úsvitu políbil Cekku u brány San Lorenzo. Bál se tudy vejít, ale odejít už ne. „Dám o sobě vědět," řekl Pandolfovi. „Můžeš slíbit můj návrat do Povýšení svatého kříže. Dávej mi na ni pozor." Štípl Cekku do tváře. „Se svatbou na mě počkej, dceruško."

Dívali se za ním. Jeho postava se ostře rýsovala na pozadí jasnícího se nebe, když odcházel cestou svého posledního vítězství.

Příkrý sráz a hluboký les odděloval ruch na cestách od svaté tišiny. Pustá nebyla. Sotva se vzdálil z přívalu důvěřivých věřících, začal potkávat bratry. S některými se znal. Zdravili se či ne, podle stupně vlastního zahloubání. Colovo bylo hluboké. Měl pocit, že se něco musí stát. Přes rok se jeho duše uzdravovala. Teď zatoužila vzlétnout, ale jeho let nebyl týž jako těch, kteří zde kolem žili a přijali ho za svého. Jeho duše byla rozpolcená a nebyla s to odříkavé službě vlastní spásy vzdát se celá a navěky. Z nich nelákal jubilejní rok nikoho. Šalba a mam. On neodolal. Viděl a znovu ucítil tep života. Byl rozervaný. Toužil. Nebýt minulosti, bez váhání by se vydal na dalekou cestu za horské průsmyky, kde ten, který přichází, mohl být jeho spása. Vrátit se do Říma sám? Snad i to mohl. Se

svěšenou hlavou kráčel známými stezkami a snažil se najít východisko. Vlastní chtění ho mátlo.

Toho, který na něj promluvil u studánky, ještě nikdy neviděl. Seděl tu, jako by někoho očekával, a zamyšleně pozoroval v hladině svůj obraz a větve stromů na blankytném nebi.

„Nech žíznivého pít," řekl Cola.

Stařec vstal a ustoupil. „Pij." Když se Cola sklonil, dodal tiše: „Fra Alcuno."

Cola se napřed napil a pak řekl: „Tvůj omyl je zvláštní. Jsem Fra Nessuno."

Starý muž zavrtěl hlavou. „Ty nejsi Nikdo," řekl a usmál se. „Nicolò přísný a milostivý."

Cola se prudce otočil a upřeně se na něj zadíval. Ne, určitě ho nikdy předtím neviděl. Tu tvář nemohl zapomenout. Byla v ní zvláštní záře a oči se dívaly jako z věků do věků.

„Dnes v noci se mi zdálo, že tě potkám. Sedl jsem si a čekal. A přišel jsi. Jsi to přece ty?"

„Jsem." Nemělo smysl lhát. Rozhovor ho zajímal. Možná přinášel rozřešení. „A kdo jsi ty?"

„Říkají mi Fra Angelo. Přicházím z Vulkánový hory, odkud dým stoupá k nebesům. Mnozí se bojí za mnou přicházet. Ale já se dívám do Šíra prizmatem vzduchu, který se chvěje horkem. Vidím věci netušené a nevyslovené. Nastal čas, kdy zjevení se stane skutkem. Hledám vyvoleného. Božím úradkem jsem pochopil, že nalézám."

Cola se zachvěl. Pohled těch očí by nazval uhrančlivým, kdyby v nich nebyla ta neskonalá líbeznost, jakou se vyznačuje prostota boží mysli, vlastní většině poustevníků, jeho bratrů, jeho vyčítavých bratrů, které chtěl opustit. Když se díval do Angelových očí, už si nebyl jist. „Zůstanu," řekl mimovolně. „Jen tady je pravda a život. Ano, zapochyboval jsem. Ano, byl jsem se podívat na jubilejní Řím. Ďábel Gaetani tam prodává odpustky, jako by Pán mohl odpustit hřích za zlaťák hozený do jícnu Avignonu. Pravá církev je jinde. A odpouští z lásky, ne pro peníze."

Angelovy oči potemněly. „Tys nikdy nedbal na světský lesk?"

„Až příliš dbal. Proto jsem přišel sem. A už tu zůstanu."

„Bez konce je milosrdenství.“ Poustevník vstal. „Pojď se mnou.“

Cola se neptal, kam. Čas ani místo zde neměly důležitost. Putovali jarními horami a přespávali, jak se dalo. Občas potkali bratra, který sbíral byliny. Většinou se s nimi rozdělil o chudou kořist.

Angelo se konečně zastavil. Před nimi se tyčil vrch. Čněl majestátně nad okolím. V průzračném vzduchu bylo vidět tenounký pramínek dýmu.

„To je moje Monte Vulcano.“

Na svahu pod přístřeškem z větví se skrývala sroubená chatrč. Angelo bydlel pohodlněji než ostatní. Na pryčně z hrubých prken dokonce poduška ze suchého mechu a travin. Voněla.

„Znáš Cyrilovo proroctví?“ zeptal se Coly, když venku usedli na lavičku vydlabanou v mohutném padlém kmenu.

Cola kývl. Mezi poustevníky kolovaly otrhané staré svitky a ostatně slavné Oraculum Angelicum znal už ž dřívějška.

„Dobře?“

„V uplynulém roce jsem ho četl mnohokrát.“

„A nic ti neřeklo?“

Cola se na něj tázavě zadíval. Apokalyptický obraz orla, rvoucího kořist? *„Veliký orle černých perutí,“* řekl. *„Zanech zahálčivého snění, rozepni křídla a zobanem bodej a rvi!“*

Angelo kývl. „Jsi chápavý. Orlice je znak císaře, který si říká římský. Přijde s ohněm a mečem a spasí svět.“

„Myslel jsem na to. Budu hledět na jeho počínání z tišiny hor.“

„Nebudeš.“ Angelo se na něj ostře podíval. „Musím tě vést? To je zbytečné. Had, který orlovi pomáhá, je lstivý a myslí. Myslí!“

„*Skrývá* se,“ zašeptal Cola, před kterým se pod Angelovým uhrančlivým zrakem začala otvírat svůdná vidina. *„Spojen s ním stranicky...“*

„Uč se číst svatá proroctví!“ vykřikl Angelo a vztyčil se. „Stranický? Špatný latiníku! Ne. Pokrevně příbuzný. Z boku!“

Cola se otřásl. Osudná slova před ním vyvstala jako ohnivé písmo. *Ex latere coniungetur.* Zjevení. Levoboček císaře Jindřicha a vnuk, který hodnost zdědil.

„Vidím, že rozumíš.“ Angelův hlas byl zase pokojný a mírný. „Mysli dál. Mysli na svůj znak, který sis vyvolil úradkem božím. Slunce! Stoupá z temných počátků k zářivé výši, odkud je štváno zplozenci štíra z místa na místo. Vzpomeň si, cos byl. Odkud jsi vyšel a kam docházíš. Jestli pochybuješ i teď, jdi a zapomeň. Itálie je ztracená a nic už neodvrátí boží hněv a záhubu světa. Morem nás varoval, ale tebe osvobodil. Tvůj život ti už nepatří. Byl ti dán, abys splnil úkol.“

Vzal ho za ruku a strmou stezkou ho vyvedl na vrchol. Nádherný výhled. Po jedné straně až k moři. A všude kolem hory. Božský mír. Pramínek dýmu se vinul z pukliny docela blízko. Ve slunci žlutě zářil. Vítr vál od nich a odnášel sirný pach. Cola všemi smysly vnímal tuto chvíli, ale po čichu neodhalil ďábla pokušitele. Ostře si na to vzpomněl až po dvou letech. Teď vzhlížel k světci.

„Tady před sebou vidíš čistý širý svět,“ šeptal svůdce. „Takovému budeš vládnout v míru. Orel rozsápe tvé nepřátele a odletí. Na zemi zůstane had. Mocný a silný jako kdysi.“ Vzal ho kolem ramen. „Věštby poslouchali nehodní. Bývalý císař chtěl na sebe strhnout poslání Mesiáše. Ale nebyl ten pravý. Na apoštolský stolec proti Antikristovi z Avignonu povýšil chudého papeže Pietra Corvaru. Nebyl to ten pravý. Opelichaný orel zapomněl hledat svého hada. Stejně by ho nenašel, proroctví se naplňuje až dnes. Přemýšlej. Byls v Avignonu, znáš pekelného papeže. Vládls na Kapitolu, znáš Řím. Byls štvanec, poznal jsi Itálii. Poznej i říši za Alpami a svého císaře.“

Cola nemohl odtrhnout oči od závratného pohledu. Čistá a sladká příroda bez zásahu zločinné ruky lidí. A přece v jeho srdci byla láska k hříšnému plemeni, jehož spásu si cenil nad svou vlastní. Pokorné pokání poustevníků bylo sobecké a pyšné. Nestaralo se o jiné.

Angelo odstoupil. „Rozmysli si to,“ řekl mírně. „Můžeš zůstat zde a v míru přihlížet zkáze okolního světa. Nejsem zmocněn k tomu činit ti násilí. Jen zjevit pravdu. A naději.“

„Jsem hotov splnit poslání,“ promluvil Cola a neodvrátil pohled od zaslíbené země, která se mu zamžívala a ztrácela. Díval se do konce. Ze všech údolí v šíř i v dál začala stoupat bílá mlha. Sirný

dým zmizel v soumraku. Oni dva zůstali nad mraky, jako by v tiché, věčné nadoblačné výši s nimi rozmlouval sám Bůh.

NORIMBERK

Norimberk, staré říšské město, se v dubnových dnech roku třináctistého padesátého stal jako už tolikrát dějištěm velkého rokování. Tentokrát se nad ním klenula duha smíru, který římský král Karel uzavíral s celou rodinou Ludvíka Wittelsbacha, kdysi císaře.

Jeho vztah k místu sněmování byl proměnlivý. Norimberk byl jedním z prvních měst, které uznalo jeho vládu po smrti císaře Ludvíka. Za půl roku nato představitelé cechů v povstání smetli vedení města a povolali si jako ochránce Bavorova syna Ludvíka. Přes rok bojů a třenic Norimberk stál na straně potomků zemřelého císaře. Na sklonku čtyřicátého devátého roku nastala příležitost k zvratu. Nové vedení města nejen připustilo, ale dokonce se zúčastnilo velkého židovského pogromu. Král, který mezitím upevnil své postavení v říši, vtáhl s trestající rukou a nastolil starý pořádek. *Ochránce* Ludvík, ovlivněný nedávným smírem v Eltville a také vyhlídkou na vlastní zisk zabavením tří bývalých židovských domů, si hleděl víc svého prospěchu a k podpoře svých straníků nepřispěchal. Karel se stal vrchním pánem Norimberka jako ostatních říšských měst.

Pro postavení Českého království byl Norimberk obzvlášť důležitý. Ležel blízko a na významné obchodní cestě ze západu na východ. Obchod mezi českými zeměmi a dolnobavorskou a franckou oblastí bývalým nepřátelstvím trpěl. Teď se měl mírem povznést k novému ruchu.

Ve městě, jako ve všech v Karlově zvláštní péči, kypěl stavební ruch. Rány minulých let se zacelovaly jen zvolna. Už před rokem vydal příkaz na místě spálené židovské čtvrti vybudovat prostorné tržiště, jemuž by vévodil nový chrám, zasvěcený Panně Marii a českému patronu Václavovi. Tržiště se už používalo, z chrámu zatím stály základy. Na balkónu jeho vznosné předsíně měl v dohledné době stát pohyblivý orloj na základě jednoho z mechanismů, které Karla vždycky uchvacovaly. Zde bude trůnícího krále každé poledne

pozdravovat skupina pochodujících kurfiřtů, zatímco trubači budou troubit.

K tomu bylo ještě daleko. Teď všichni vychutnávali slávu smíření mnohem výraznějšího, než byly pokoutní eltvillské úmluvy. I když bylo zřejmé, že nepřátelství spíš načas usíná, než aby navěky umíralo, byli wittelsbašští bratři, dva Ludvíci a Otta, slavnostně uvedeni k právnímu držení marky braniborské a lužické s přikázanou pomocí říšských knížat, zejména Fridricha Míšeňského a vévodů brunšvickoluneburských. O nejbližších sousedech, Rudolfovi Saském, anhaltských a meklenburských knížatech se mlčelo. Waldemar, předloni uvedený do svých práv, byl teď odsouzen jako pochybný uchazeč a nedbalý otčím svěřeného území.

K vlastnímu zákroku se římský král nezavazoval. Dalo se čekat, že hezkých pár let bude Waldemar ještě s to vázat neklidnou sílu Wittelsbachů k žabomyšímu braniborskému pošťuchování.

Ve světle dosaženého smíru se ale poťouchlé stíny ztrácely. Ruprecht Falcký dokonce zprostředkoval cennou dohodu, v níž se zavázal tyrolský hrabě Ludvík, že pro Karlovo císařské korunovační tažení uvolní cestu svou zemí. Tou zemí, o kterou donedávna válčili. Karel z Norimberka rozeslal italským městům zprávu o tom, že ještě letos překročí Alpy, aby se v Římě ozdobil císařskou korunou. Zvláštní poselstvo v mimořádně slavnostním složení, sám pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic a Přemyslovec Mikuláš, opavský vévoda, se mělo do Avignonu vypravit z Prahy hned po návratu.

Královský protonotář Jan stál vedle arcibiskupova vikáře Štěpána až na hradním nádvoří. Docela výjimečně nevyšli v čele slavného procesí před brány města při návratu honosné výpravy z říšského roku v Norimberce. Jejich pánové a přátelé si to uvědomili s jistým podivem, až když těsně před sesednutím spatřili dvojici, zářící potlačovaným vzrušením. Karel s Arnoštem si rozuměli beze slov. Vyměnili jen pobavený pohled a rozešli se do svých paláců.

Karel pochopil, že Jan mu chce něco naléhavého. Zatím jen vzkázal královně, že přijel, a obrátil se k protonotáři.

„Tak co je?“ zeptal se přímo. „Vypadáš, jako bys mi přinášel zvláštní poselství od samého pánaboha či aspoň od papeže.“

„Když Tvoje Veličenstvo dovolí.“ Jan ze Středy ovládal svůj hlas. Když se teď zachvěl, bylo to nejspíš schválně. Karel vzdychl. Měl rád věcnost. Jan byl vynikající úředník, ale jeho slohu občas vadila příliš květnatá mluva. Do královských listů se hodila, ale při soukromé rozmluvě si ji mohl odpustit.

„Prosím tě o stručnost. Vidíš, že tě nechávám mluvit prvního, ačkoli jsem se ještě nepřivítal se svou chotí.“

Jan spolkl honosný úvod. „Je zde prosebník, který žádá o slyšení, a já se za něj vřele přimlouvám,“ řekl prostě.

„Zde? Čeká už za dveřmi?“ usmál se Karel.

„Ne, dole ve městě. Přichází zdaleka. Je to podivuhodný muž. Přichází jako vyslanec jistého svatého muže z Itálie.“

Z Itálie! Karel byl zaujat a posadil se na znamení, že je ochoten vyslechnout obšírnější zprávu. V říšských záležitostech se po norimberském sněmu cítil pevný. Otázka římské jízdy za císařskou korunovací nabyla prvořadé důležitosti. Cestou domů probírali s Arnoštem znění obšírného traktátu, který měl arcibiskup přednést v Avignonu. Připadalo mu jako pokyn nebes, že právě v této chvíli se Itálie hlásí sama.

„Svatý poustevník se jmenuje Fra Angelo a není o něm známo nic.“

„Nakonec je to náš lékárník,“ usmál se Karel.

Jan ze Středy to přijal se smíchem. „Ani náš Angelo svatého Angela nezná. Ale lékař Matteo, který posla doprovází, k němu měl doporučení. Ten zvláštní muž apatykáře přímo uchvátil výmluvností. Mne, přiznávám se, též. Domnívám se, že vyslechnout ho bude požitek i pro tebe.“

„Co říká?“

Jan ze Středy se zarazil. „Vlastně nevím. Ale *jak* to říká! Veličenstvo, hlavní poselství si nechává až pro tebe. Slíbil jsem přímluvu a přimlouvám se. Z celého srdce se přimlouvám!“

„Kdo je ten člověk?“

„Říká si Fra Nessuno. Nepochybně je to přezdívka. Přichází z pustiny, kde si všichni jemu podobní dávají přijatá jména.“

„Prapodivné jméno — pro někoho,“ řekl Karel zadumaně. „Je to mnich?“

„Mnich není. Apatykář se prořekl, že je ženatý a má děti. V Římě.“

Karel se rozhodl. „Přijmu ho. Přiveď ho zítra hned ráno.“

Večer se sešel s Arnoštem. „Tvůj Štěpán v tom má také prsty?“ zeptal se, když mu arcibiskup začal vyprávět o neznámém poutníkovi.

„Zná ze studií v Bologni Mattea. To je ten lékař, který Nessuna doprovází. Nevím, co bych ti poradil. Může to být i zlá nástraha.“

„Už jsem se rozhodl. Přijmu ho zítra ráno.“

„Chceš, abych byl u toho?“

Karel se zamyslel. „Zatím ne. Slíbil jsem, že ho přijmu o samotě.“

„Tak přikaž, ať ho prohledají, jestli nemá zbraň.“

„Mám ji také,“ řekl Karel klidně. „Přiznám se ti, že jsem zvědavý. Jan se tvářil, jako by mluvil o světci, který je jeho srdci obzvlášť drahý. Vím toho o Itálii dost. Co říká papež, co vojáci, co signoři a někdy snad i obyčejní lidé. Ale ještě jsem neslyšel názor poustevníků. Rád si ho vyslechnu. To nezavazuje.“

„Nezapomeň, že to jsou přívrženci Ludvíka Bavora.“

„Ludvík Bavor už není a teď jsem císař já. Samozřejmě to nejsou přátelé přítele Pierra. Ale ani on už není tak docela mým přítelem.

„Chceš se stát korouhví ghibellinů?“

„Můj drahý!“ Karel se pousmál. „Můj vztah k institucím je dán jednou provždy. Chci v pokoji a míru vybudovat svou zem ke krásе a štěstí. Především Čechy. Bude-li to možné, i celou říši. Což nelze v každodenním boji s intrikami, klevetami, dokonce klatbami. Chci, aby v mé zemi svobodně zněly zvony a aby ji nesužoval žádný interdikt. Netvrdím, že avignonská kurie je bez vady, ale *je.* Stojím na zemi, Arnošte. Snad je krásné mít hlavu v oblacích, ale lidé, kteří zůstali dole, tím vždycky trpí. Naučil jsem se, že neprorazím hlavou zeď. Ale soustavnou pílí se lze dostat za ni. Je to snad méně skvělé a méně obdivované, ale nemám rád mrtvé a krev. Už tak jsem jich za sebou zanechal až příliš.“

„Zapomínáš na Itálii.“

„Nezapomínám. Bude-li mi přebývat věčnost a síla, rád se pokusím i tam rozsévat štěstí a mír. Blahobyt mají i beze mne. Zdá se, že jim docela stačí.“ Vzdychl.

„Řekl jsem věčnost, Arnošte. Žádný čas vyměřený smrtelníkovi mi na to nepostačí, i kdybych se dožil sta let. Nemohu začít všechno najednou a vzkaz nějakého poustevníka mě nemůže odvést z cesty, kterou jsem před sebou vytyčil z toho, co mohu a co chci, a to, věř mi, je mnohem víc, než se teď zdá, že mohu. Ale někdy se zasnívám a toho, kdo mi chce zjevit moje sny, vyslechnu s potěšením.“

Ve svém odhadu se nemýlil. Muž, který před něho předstoupil druhý den ráno, byl vskutku podivuhodný. Už zjevem připomínal anděla s aureolou zlatorusých kadeří kolem čela. V jeho hlase se střídal zpěv andělských kůrů s troubami posledního soudu. Sen, o kterém vyprávěl, byl závratný. Nic menšího než náprava celého světa k všeobecnému míru a spasení. Karel, který zápasil s krutými dluhy a těžkými úkoly už v Čechách, zasněně naslouchal, jak on, císař, hlava římské říše, zachrání lidstvo za přispění andělského papeže, jenž vrátí zesvětštělou pyšnou církev prvotní chudobě a pokoře. Pak padnou na tvář před Kristem i Saracéni a Svatý duch se vrátí na zemi, jak slibují dávná proroctví. A bude mít Duch svatý v Římě chrám zvaný Jeruzalém, kde se ke křesťanskému Bohu budou modlit i nevěřící. A muž v poutnickém hábitu přestane být Nikdo a vyjeví své pravé jméno. Bude pak radou i pomocí císaři, který je v řadě Augustů přesně stý.

„Vím, kdo jsi,“ přerušil ho Karel, když se v řeči dostal až sem. „Jsi-li ten, koho myslím.“

„A kdo si myslíte, že jsem?“

„Ty jsi Rienzo, tribun římského lidu.“

Chvilkové ticho a pak se hlas ozval nejisté, i když chtěl znít jasně & hrdě. „Ano, já jsem ten, kterému bylo přáno vládnout Římu ve spravedlnosti a míru.“

„A zvát před svůj soud císaře.“ Karel se pousmál, když sebou Cola trhl. „Přišel jsi s důvěrou, budiž. Zapomenu, že jsi chtěl zjišťovat, nazývají-li mne císařem právem. Už jsi to rozsoudil, nazýváš mě tak. To mi stačí a nehodlám tě vinit z ničeho, čím ses

kdy prohřešil proti mé osobě a povinné poslušnosti. Je tady jiná věc. Teď, když vím, kdo jsi, nemohu přehlédnout, že církví jsi pokládán za kacíře.“

„Nikdo mě nesoudil!“ vybuchl Cola.

„Ty ses soudu vyhnul. V takovém případě se obvinění stává skutečností. Měl by ses z něho očistit.“ Cola sklonil hlavu. „Přijď zítra znovu,“ řekl Karel na znamení, že rozhovor je u konce. „Chci slyšet víc než tvoje proroctví. Chceš, abych věřil, že jsi od pádu své moci trávil čas jen na modlitbách v opuštěném kraji? Jel jsi do Neapole. Dvakrát dokonce. A letos jsi byl v Římě.“

„Vaše Veličenstvo má dobré zprávy.“

„To mívám. Pocházejí z Avignonu. Tam sledují každý tvůj krok.“

„To bych už byl mrtev, kdyby to dokázali,“ usmál se Cola. „Nikdy bych nedošel až sem.“

Pravda. Příchod tribunův na Karlův dvůr bylo to poslední, po čem Pierre asi toužil. A taky poslední, co by ho napadlo.

Nazítří a pak ještě do třetice se už tolik nemluvilo o svatých proroctvích. Tribun se sebevědomě dušoval, že je schopen císaři položit k nohám sjednocenou Itálii, spokojen úlohou ovčáckého psa, který věrně slouží pánovi. Sršel výmluvností a duchaplnými obraty. Nakonec zneklidněl. Muž, který mu naslouchal pozorně a s pronikavou zvídavostí, nebyl posluchač, na jaké byl zvyklý. Se zjevným potěšením vnímal tribunův hlas a krok za krokem ho sledoval na cestách jeho myšlenek a vět. Kdykoli za slovy narůstalo prázdno, svraštil nespokojeně obočí. Cola se musel dobře hlídat. Prvně v životě ho řečnění unavovalo. Byl zvyklý dojmout ty, kteří mu naslouchali. Tremolo hlasu se nikdy neminulo účinkem. Měl k tomu pohotově vlastní slzy, aby se smísily s těmi, které vyvolal. Tady cítil, že by se jen zesměšnil pláčem, který nikdo nesdílí. Ač zaujal, přece nevládl. O tom, kdo je pán, nebylo sporu.

Cola, ač přišel v pokoře, občas tiše zuřil. Vnuknout té tvrdé vůli myšlenky, které jí nebyly vlastní, nebyl s to dokázat. A přece mu císař naslouchal trpělivě a dlouho, jak se ani neodvážil doufat, když se za ním vypravil. Rozkolísaný duch by už podlehl zářivé výmluvnosti. Aspoň na chvíli. Karel se tvářil, jako by si dopřával

přepych kochat se uměním úspěšného pěvce a v nejmenším nebral vážně jeho návrhy. Fantasta. Snílek, jako by tato slova četl z usmívajících se rtů.

„Poslyš," řekl mu král při posledním slyšení. „Ty se chceš do Říma vrátit, ať už se mnou, přede mnou či po mně. Nejsi stvořen pro život mezi poustevníky. Byl bys tam zůstal, kdybys byl. Za nic na světě by ses nedal svést k poslání tak ošemetnému, kdyby tvá touha nebyla silnější než tvá opatrnost. Ale je to touha marnivá. Jde ti o vlastní povznesení, jenomže toho jako psanec dojít nemůžeš. Uvážil jsi, co by se stalo, kdybych na tvé plány přistoupil?"

„Byl by to krok k nápravě světa a povznesení Itálie," vykřikl Cola zoufale. „Římský lid je váš lid! Přece ho nemůžete zklamat!"

„Vůbec ho neklamu, ale ty neklam sebe a zvaž dobře svoje možnosti. Jsi zvyklý oslňovat slovy, která jsou mnohdy prázdná. Tváří v tvář vlastní duši jich nepoužívej. Mluvíš o míru. Svými záměry bys vyvolal válku, lítou a ničivou. Či myslíš, že by po tobě — či po nás dejme tomu — vztahoval otevřenou náruč Visconti? Estenští? Scaliger? Republika svatého Jiří a republika svatého Marka, Florencie, Siena, Bologna?"

„V Perugii..."

„Nejmenoval jsem všechny. Zejména jsem nejmenoval rektory papežského státu. A Velkou kumpanii cizích žoldnéřů, která se potlouká Itálií. Pravda, přišla by i pod císařské korouhve, jenže to má háček. Mění pána podle toho, kdo dá víc. Myslíš, že mohu dát víc než florentští bankéři? A vůbec že by si mě velmistr Moriale, který své zlato ukládá právě v tvé Perugii, nemohl koupit i s císařskou korunou? Kdo dá víc! Chci přijít v míru, v tom se shodujeme. Ale bojím se, že jen v tom jediném. Velcí signoři jsou ti snad nakloněni? Vítali s nadšením tvůj plán, že ty sám se staneš pánem světa navzdory zvolenému císaři?"

„To jsem neřekl," ohradil se Cola. „Nikdy."

„Nikdy otevřeně. Ale zval jsi představitele signorií a měst k nové císařské volbě, to snad nepopřeš."

Cola se prohnaně usmál. „To byla záminka," řekl najednou docela jiným hlasem. „Chtěl jsem je nic netušící dostat do Říma. A tam ..."

Gesto ruky bylo výmluvné. „Už jednou jsem to udělal při hostině s římskou šlechtou. Je to snadné, když sedí u vína. Měl byste z cesty hlavní nepřátele a Itálie by vám otvírala vstříc jen náruč plnou poct."

„Na tohle jsi myslel?"

„Jenom na to," zalhal Cola bez uzardění a Karel se zamračil.

„Jsem ze země, kde slovo host je posvátné," řekl, „ale mravní stránku věci nechme stranou. Udivuje mě taková bláhovost. Ti, kteří drží moc železnou rukou, přece nejsou hloupí. To by je dávno o ni už někdo připravil. Máš vtíravou výmluvnost. Člověk až lituje, že není schopen jí podlehnout jako dav prosťáčků. Je to asi krásné. Ale je to tvá osobní vlastnost, ne už tvých listů. Pokud vím, pozvání nepřijal ani jediný."

„I o tom víte z Avignonu?"

„Z Avignonu i odjinud. Nevěřil bys, jak se všichni snaží posílat zprávy mně — a každému. Byl jsem v Tyrolech, když jsi se dostal k moci. Znám severní Itálii jako nikdo z těch, kdo kdy překročili Alpy, aby v Římě získali svatou císařskou korunu. Snad by ses dočkal většího pochopení u mého děda císaře Jindřicha. Mne život naučil hořké řeči pravdy. K úspěchu je třeba znát svoje síly, tribune. Ty ses přecenil a spolčuješ se s těmi, kdo se přeceňují ještě víc."

„Nic nechtějí."

„Chtějí. A jsou domýšliví, příteli. Věří, že spolkli celou pravdu světa. Jsou chudí, ale svou chudobu nesou před sebou jako korouhev. Nikdy totiž neměli příležitost být jiní. Dostanou-li ji..." Odmlčel se a usmál se. „Zpytuj své svědomí, tribune. Uvažuj, jestli tvá pokora, pokud v ni skutečně věříš, není vlastně pýchou, stejně tak jako ta tvého poustevníka. Jak že se jmenuje skutečně?"

„Fra Michael z Andělské hory," odpověděl Cola mimovolně. Původně pravé jméno svého pokušitele nemínil prozradit.

„Říká si Fra Angelo. Proč? Uvaž, koho asi myslí tím andělským papežem. Uhodneš snadno. I ty jsi usiloval o vínek císaře."

Tribun mlčel. Chtěl ohnivě odporovat, ale cítil, že muž před ním v této chvíli nemá chuť poslouchat řečnické obraty.

„Mluvil jsem o tobě i s arcibiskupem," řekl Karel vlídně. „Tvoje cesta je jediná. Ať jakkoli spíláš kurii v Avignonu, je to jen ze

zhrzené lásky. Toužíš se smířit. To jsi dokázal na konci svého tribunátu. Nelži si a pokus se ospravedlnit se z nařčení z kacířství. Můžeš začít zde, chceš-li se obhájit před univerzitními mistry a arcibiskupem.“

„To chci a to udělám.“ Cola se sebevědomě usmál. „Mluvit před tak vzácným kolegiem budu rád.“

Ke schůzce hned nedošlo. Na Karlův pokyn mu Cola napsal dopis, v němž zachytil obsah svých proslovů, ale hned na to onemocněl. Římský lékař Matteo znepokojen vyhledal mistra Havla. Příznaky se nepodobaly tribunově obvyklé nemoci. Drsné severní podnebí? Ale byl červenec. A parno, na jaké byl zvyklý. Mistr Havel měl na jazyku obvyklé slovo *otráven*, ale nechal si ho jen pro svého krále. Lékárník Angelo byl Colův hostitel a na jeho zahradě rostly byliny, které se z léků mohly změnit v jed. Tribuna obklopovali poutníci, kteří ho doprovázeli z Itálie. Znamenalo to vinit je.

Zatímco se zotavoval, měl Karel dlouhou poradu s arcibiskupem.

„Jsi podivín,“ vytkl mu Arnošt. „Ten člověk tě už stál příliš mnoho času a ještě jsi ochoten zkomplikovat svůj vztah k Avignonu starostí o spásu jeho duše.“

„V tomto případě jde spíš o tělo,“ usmál se Karel. „A jsem mu to dlužen. Co myslíš, že si mi přítel Pierre teď troufne odepřít? Tribun fantazíruje, pravda. Ale jeho moc v Římě je dosud veliká. To ví i Pierre. A jeho myšlenky jsou nebezpečné. Jednotná Itálie, a ne pod žezlem papeže! Velmi se namáhal přesvědčovat všechny o nevěrohodnosti římského tribuna. I mne. A mnohokrát. Ačkoli vůbec nemohl tušit, že se s ním někdy setkám. A vidíš, on je tady. Láká mě ke korunovaci, kterou Pierre odkládá. Sáhnout po císařském vínku je přece sen každého vladaře, který si říká římský.“

„Tvůj sen to za každou cenu není.“

„Za každou ne. Ale moje koupěschopnost se Rienzovou přítomností v Praze značně zvýšila.“

„Jeho přítomnost v Praze zcela stačí. Nač se máme ještě zabývat jeho pravověrností? Jsou tu přece papežské výnosy.“

Karel se zadíval kamsi mimo něj s nepřítomným úsměvem. „Ty jsi ho neslyšel mluvit, Arnošte. Až to uděláš, pochopíš, že je takového ducha škoda, aby byl prostě odsouzen.“

„Budeš ho papeži muset vydat.“

„Nebudu muset nic. Nechám ho tu tak dlouho, jak bude třeba pro jeho bezpečí. Kdyby se vrátil zpátky, nedojel by. V jeho okolí je někdo, kdo ho střeží příliš bedlivě. Sotva projevil ochotu očistit se před církevním soudem ... Havel s určitostí soudí, že to byl jed.“

Arnošt byl konečně zaujat. „Zajímavé,“ řekl. „Že by ho tak hlídal jeho poustevník? Nebo se do jeho přízně vetřel jiný. Uhodneš, jestli za avignonský florin anebo talent z Milána?“

„To je právě to, co nevím. Nikdo, rozumíš, *nikdo* nechce, aby vyvrhel došel odpuštění. Nehodí se jim.“

„A tobě ano?“

„Mně?“ Karel se usmál. „Mně se hodí, dokud je živ a zdráv. Takže, můj milý Arnošte, ho hezky zajistíš z moci církevní. Ať už jsou jeho řeči kacířské anebo nejsou, jednou byl nejvyšší instancí obviněn a ty ho nemůžeš nechat běhat na svobodě. Do konečného posouzení celého případu. Doufám, že tvá jemná duchovní ruka na něj nedopadne příliš těžce. Pokud jde o mne, dám jeho průvodce střežit docela po světsku.“

„A lékař?“

„Lékaře nechám. Neber mu ho, už se vyzná v jeho chorobách.“

Cola se pro vystoupení před arcibiskupem ozbrojil svou nejzářivější výmluvností a vskutku všechny okouzlil. Arnošt si musel třikrát opakovat, že božskému řečníkovi jde o život, než s náležitou velebností vyřkl zajišťovací formuli. Cola byl překvapen. Po tom, co zažil na císařském dvoře, to už nečekal. Nechápal. „Čekáte odměnu za to, že jste mě dal zajmout?“ utrhl se na Arnošta. „Třeba se dočkáte i povýšení mezi kardinály. Váš papež uznalostí nešetří.“

Arcibiskup jen potřásl pobaveně hlavou. Tohle bylo dětinství. Karel má pravdu, dostat se do rukou jiné moci, udělali by s ním rychlý konec. A na svobodě? Donekonečna se skrývat nemohl. Tam, kde se domníval být v bezpečí, ho znali. Hodil se k dosažení

ctižádostivých cílů, ale teď zklamal naděje. Mrtvolu v rokli, roztrhanou vlky, by nikdo už nepoznal.

Cola, který znal vězení ve věži Kapitolu a na vlastní kůži měl příležitost poznat kobku Andělského hradu, si kupodivu neuvědomoval, že příbytek ve věži blízko arcibiskupova paláce na nádvoří Hradu ve skutečnosti ani není vězením. Královští vězni bývali drženi v Bílé věži. Tam skřípěly okovy a těžké veřeje. Zde okno, obyčejné dveře na klíč a hostiny z hradní kuchyně. Knihy a psací náčiní. Návštěvy. Po poutnících, kteří ho doprovázeli, sice jako by se zem slehla, jen dva tři našli Karlovi lidé, když pro ně poslal k apatykáři, ale královský protonotář Jan u něho býval denním hostem. Jeho lékař též. Cola si krátil čas žádostmi, výčitkami, útoky, nebo psal v dobrém rozmaru. Což se řídilo většinou podle toho, co bylo k obědu a dostal-li lahodné víno.

Jan ze Středy přiběhl hned druhý den ke králi s očima navrch hlavy. „Zajali tribuna!“ vykřikl. „Tys to připustil?“

Obvyklá pokorná póza zmizela. Podívejme se, příklady táhnou, pomyslel si pobaveně Karel a sjel nešťastného protonotáře nemilostivým pohledem. Ten se zrovna viditelně zmenšil, jak si uvědomil svůj přehmat.

„Prosím Tvé Veličenstvo za prominutí,“ zahuhlal se sklopenýma očima. „Domníval jsem se, že o tom možná nevíš.“

„Vím.“ Karel se konečně slitoval. „Slíbil jsem mu, že ho nepotrestám za nic, co kdy podnikl proti mně. Za to ho přece netrestám. A vůbec za nic. Copak je vězeň? Je hostem arcibiskupa.“

„Nesmí vycházet.“

„Chybí mu něco? Ne, nesmí vycházet. Ale proč by měl? Jeho přátelé chodí za ním, pokud zbyli. Ty, jeho lékař, lékárník Angelo. Přijdou-li jiní a prokážou-li, kdo jsou opravdu, Arnošt nebude mít námitky. Zeptej se svého přítele Štěpána, poví ti to líp. Já nejsem arcibiskupův člověk, který plní jeho příkazy.“

„Tribunův život je v nebezpečí.“

Karel se na něj ostře podíval. „Co o tom víš?“

„Tribun to říká. Má obavy, že bude vydán do Avignonu a upálen.“

Upálen! Karel se chystal říci pravdu, ale pak si to rozmyslel. Ne, ne, Jan byl jeho důvěrník, téměř přítel, ale pro tajemství, dotýkající se tak nebeských výšin, neměl jinou blízkou duši než Arnošta. „Uklidni svého tribuna," řekl. „Já ani arcibiskup nemáme v úmyslu posílat ho z Prahy. To ti mohu zodpovědně říci, i když o jeho osudu nerozhoduju sám. Leda by si to vyžádal on sám anebo naléhavá nutnost. Ale tu si zatím nedovedu představit."

Pro Karla i Arnošta se zvraty tribunova počínání staly zdrojem každodenní zábavy. Vyměňovali si vzájemně spisy, které jim posílal, a četli si je v dobré pohodě. „Měl bys mu odpovědět," řekl Karel Arnoštovi. „Obviňuje tě z nepěkných věcí. To si dáš líbit?"

„A proč mu nenapíšeš ty?" odrazil ho Arnošt.

Karel se zamyslel. „To je dobrý nápad. Asi to udělám."

Teď bylo na Arnoštovi žasnout. „Ty, král?"

„Vlastnoručně. Musím jít příkladem vstříc línému arcibiskupovi. Takový vězeň si zaslouží pozornost."

Arnošt se ušklíbl. „To ti je zvláštní, ale já ho začínám mít rád. Čím víc a nespravedlivěji mi spílá, tím je mi milejší."

„Tobě taky? Mně, pravda, tolik nespílá. Prý poslal nějaký spis Pierrovi do Avignonu, ještě než opustil Itálii. Jestli ho zahrnuje roztomilostmi jako tebe, je naše námaha zbytečná a budeš ho muset ulít někde v Čechách potají do kláštera. Což ovšem nevím, jestli by se mu líbilo."

Odepsali mu oba a Colu to povzbudilo k další literární činnosti. Zatímco arcibiskupa nadále napadal až urážlivě, na Karla zvolil jinou taktiku. Začal mu tykat po vzoru antických tradic Říma, čímž dovršil svou snahu po sblížení, s níž se už dovolával příbuzenského vztahu mezi sebou, synem, a Karlem, vnukem císaře Jindřicha Sedmého.

Zatímco vězeň byl ve svých projevech nevyzpytatelný, *přítel Pierre* reagoval přesně tak, jak se čekalo. Žádosti, které se povalovaly měsíce nepovšimnuty u kurie, byly obratem vyřízeny, vesměs příznivě. Jarní pouť k vystavovaným říšským svátostem byla povolena, ač Kliment takové slavnosti mimo bezprostřední okruh svého vlivu nikdy nevítal. Milosti na vyvolené hlavy jenom pršely, a

to dokonce i na přímluvu *nejdražší dcery* Anny! Ale listy byly stručné a zněly potlačovaným hněvem. Dík za polapení Belialova syna, ale vydejte ho nám! Druhý den zvážil okolnosti a nebyl by to Pierre, aby nepochopil, že Karel určitě nemíní dát z ruky tak příhodnou zbraň. Umírněně připsal Arnoštovi, že pokud král nepřistoupí na to Colu poslat, aby ho držel v bezpečné vazbě a sám ho podrobil výslechu. Arnošt obratem zaslal zprávu a dal si dobrý pozor, aby v ní nezaznělo nic z ostrých tribunových slov. „Zbytek mu vysvětlím v Avignonu," řekl Karlovi. „Kdy chceš, abych odjel?"

„Teď hned by to vypadalo hloupě. Jako bych ho chtěl vydírat."

„A nechceš?"

„Samozřejmě chci, ale v ušlechtilejším hávu. Takový takt Pierre jistě ocení. Odložíme to."

„Slíbil jsi Italům příjezd už v jubilejním roce," připomněl mu Arnošt. „Florencii, Pise, kdekomu."

„Ke korunovaci v jubilejním roce mě zve *on* a ví to kdekdo," pospíšil si Karel s vysvětlením. „Psal už o tom domů. Nechci, aby vznikla jakákoli pochybnost. Já nejsem panáček v rukou římského tribuna a abruzzských poustevníků. A nejmíň už jsem ochoten plnit přání rádoby andělského papeže. Náš Cola správně říká, Bohu, co je božího, a co je císařovo, císaři. Legáti a papež jsou hlavní postavy milostivého léta. Já chci mít svou císařskou slávu sám pro sebe."

DONÉST SVŮJ KŘÍŽ

Divoká jízda skončila u studánky. Havraní křídlo polehlo a teď se podobalo splývavým prutům smuteční vrby, když Anna seskočila z koně a naklonila se k hladině. Karel sestoupil k ní a políbil ji zezadu na šíji. Prudce se obrátila a zvedla k němu tvář. „První něžné gesto za tři měsíce," řekla hořce. „Od té doby, co jste se vrátil z Norimberka, jste jako vyměněný."

„Já?" užasl. V Norimberce se určitě nestalo vůbec nic, co by mělo vliv na jeho vztah k Anně. Neměl čas na náhodná objetí, dokonce ani chuť. Toužil po ní. „Běžel jsem za vámi. To vy jste nečekala u brány."

Nadzvedla obočí. „Měla jsem čekat v davu?"

„To není výtka," pospíšil si. S Annou bylo někdy těžké vycházet. „Jen jsem se těšil, že vás uvidím."

„Nechtěl jste se zkrátka se mnou setkat o samotě." Nevesele se zasmála. „To první objetí jsem si vynutila. Nezbývalo vám nic jiného. Byl jste neobvykle štědrý. A pak už jste jen občas zavítal."

„Vždycky rád a vždycky s touhou, Anno."

„Ta se dá tak snadno předstírat." Vzdychla. „Od vašeho odjezdu jsem vás vlastně ve dne neviděla. Až dnes."

Ano, prvně si udělal čas na vyjížďku. Jeho dny byly naplněné prací. Ale nejen prací. Zahanbeně si vzpomněl, kolik času strávil s římským tribunem jen pro potěšení ducha. I to je třeba. Jenže je tady živý člověk, můj člověk, který nechápe. Můj?

„Nejsem pěvec lásky, abych od rána do večera mohl s loutnou sedět u vašich nohou," řekl jemně. „Je toho mnoho, co musím. Jsem spíš otrok než král. Víte, že buduju Prahu. Mocný hrad na Berounce. Univerzitu, palác, chrám. Krom toho musím vést jednání přes hranice s kdekým, aby mi náhle nevpadl do zad nečekaný nepřítel. Věřte mi, že bych raději byl tím pěvcem. Když vás vidím, rád zapomenu na všechno ostatní."

„Stavíte? Máte stavitele. Vystavujete listiny? Máte nejmíň tucet písařů. Raději se dáváte zastupovat tam, kde si život žádá muže.“

„To snad ne!“ ohradil se. „Chcete tvrdit, že se dávám zastupovat u vás? Prozraďte mi toho smělce a roztrhnu ho vlastníma rukama.“

Z ničeho nic mu rozesmátá padla do náruče. „Vy překrucovači mého trápení! Ale něco na tom je. Kdybych se s projevy vaší mužnosti setkávala častěji, nepřemýšlela bych o tom, že váš meč reziví.“

„To vám vadí?“

„Já nevím!“ vykřikla. „Jenom mám touhu vidět vás ... Prostě jinak než nad listinami a s prosebníky. Hodiny a hodiny jste proseděl s tím Italem. Proboha proč? A já jsem čekala. Marně. A když jste večer přišel, odcházel jste, sotva jste splnil svoji povinnost.“

Vzbouřil se. „Rozkoš je štěstí, ne povinnost. Nechápu, co mi vyčítáte. Ani dřív jsem bohužel neměl čas se vám věnovat víc.“

„Když muž jde v čele vojska, lze to pochopit. Ale v čase zahálky nemůže měřit ženě stejně.“

„Já přece nezahálím.“

„Já vím. Stavíte. Spisujete listiny a klábosíte s poustevníky.“

„To není poustevník. Nabízí mi korunovaci v Římě.“

V zoufalství se pokusil na ni zapůsobit, protože císařská korunovace zajímala i ji. Ale zmýlil se. „Copak je papež?“ utrhla se na něj nemilostivě. „Vymlouváte se. A ještě nejapné.“

Teď už toho měl právě dost. „Chtěl jsem se s vámi potěšit a zatím jenom mařím čas. Nebudu a nechci se tu s vámi hádat. Když myslíte, že spolu nemůžeme dělat nic jiného, vrátíme se.“

„Co jiného?“ vydechla. Jeho ráznost na ni udělala dojem.

Chvíli se na ni díval. Popovídat si při vyjížďce není k ničemu. Ne s ní. Ale je nádherná a svůdná. Že je den? Co na tom záleží!

„Stejně se vrátíme,“ usmál se a přejel jí ukazovákem jemně rty. „A vy budete mlčet, mlčet, mlčet. Už cestou, ale hlavně pak. Za trest vás nechám o hladu. Nedostanete ani večeři.“

„A vy?“

„Já se postím s vámi.“ Popadl ji a vysadil na koně. „O závod,“ přikázal. „A rovnou cestou.“

S řešením sporu byla Anna spokojená. Karel už méně, když druhý den vzpomínal. Blančiny výčitky byly rozmazlené a jemné, zatímco Anna se mučila. Říci, že schválně, by bylo příliš jednoduché. Dřív si dělala, co chtěla. Ani on jí nebránil v zábavě, jenže teď už byla žena svého muže, byla jeho část a ta část byla cizí. Chtěla být svá. On nemohl být její. Byl taky svůj a jeho podoba ji zklamala. Tak, jak ji viděla. Otázka byla, jestli ho viděla správně. A jestli vůbec byla schopna vidět jinak. Státnická složitost jí unikala. Vladař byl pro ni prostě vojevůdce a milenec krotitel. Přitom ho chtěla pořád. A celého.

Rozmrzele se probíral listinami. Teď spí. Abych mohl pracovat v klidu, musím ji důkladně uspávat. Až do rána. Ač bych jistě rád, přece to každý den nejde. Než se narodil Václav, byl náš vztah plný lásky. Pravda, byl jsem opásán mečem a viděla ve mně bojovníka, i když jsem jí to rozmlouval. Nevěřila mi. Máme se milovat jenom ve lži?

Bezmyšlenkovitě otevřel knihu, která ležela před ním na stole, a zběžně ji prolistoval. Najednou zpozorněl. V ruce mu zůstal list, který byl vložen. Četl a jeho myšlenky okamžitě utekly od Anny.

Zavolal písaře. „Jak se sem dostala ta kniha?“

„Tu přinesl pan protonotář. Vždyť už tu leží dva dny.“

Ovšem. Neotevřená. „Ať sem přijde,“ řekl, znovu přečetl listinu a schoval ji mezi ostatní dřív, než Jan ze Středy stanul ve dveřích.

„Kde jsi přišel k Merlinově knize? A proč ji dáváš mně?“

„Já? Ano, tohle. To Tvému Veličenstvu posílá tribun. Kvůli nějakému proroctví. Někdo mu ji donesl a on už ji má.“

„Kdo mu ji donesl?“ zeptal se Karel ostře. „Copak do biskupské věže může chodit kdekdo, jak ho napadne?“

„Ale vždyť je to jen kniha. Ten člověk ji dal mně. Slíbil jsem, že ji předám tribunovi, ale ten se jen podíval na titul a dal mi ji pro tebe.“

„Hned, jak jsi ji přinesl?“

„Okamžitě.“ Jan měl na jazyku zvědavou otázku, ale spolkl ji a zadíval se vyčkávavě na krále.

„Kolik je hodin?“ zeptal se Karel k Janovu překvapení.

„Zakrátko bude poledne.“

„Poledne!“ Karel vyskočil. „Pošli mi Buška. A ty jdi za tribunem. Vyřídíš mu, že mu velmi děkuji, a zůstaneš s ním po celou dobu oběda i potom. Rozumíš?“

„Rozumím, ale ...“

„Pospěš si.“

Bušek se objevil okamžitě. „Dej si natočit nejlepší víno z mého sklepa a zajdi k vězni do biskupské věže. Že mu ho posílám. A nedávej džbán z ruky dřív, než ho dostane on. Někoho postav ke dveřím a toho ptáčka, co ho arcibiskupovi hlídá, mi přiveď. Ale ať je to hned.“

Teprve dopisoval vzkaz Arnoštovi, když byl Bušek zpátky a neurvale strkal před sebou arcibiskupova zbrojnoše. „To je násilí!“ vykřikl zajatec. „Patřím k arcibiskupovu domu a nikdo nemá právo...“

„Ani král, já vím.“ Karel zvedl hlavu od dopisu. „Co se stalo?“

„Začal utíkat,“ zahučel Bušek omluvně. „Tak jsem ho musel kapku přiškrtit.“

„Doneseš vzkaz arcibiskupovi,“ řekl Karel pokojně. „Tím církevní nároky nenarušuju. A protože nemám právo na tvé služby, jen doprovodíš toho, kdo mu ho odevzdá.“ Přiložil k dopisu list, který vypadl z prorocké knihy, a vlastnoručně oba zapečetil. „Ty ne,“ zarazil Buška, který se znovu chápal svého vězně. „Potřebuju tě. Pošli s ním spolehlivého neurvalce a vrať se, pokud možno s nějakým františkánským hábitem.“

Jakmile přišla řeč na františkánský hábit, zajatý se znovu pokusil o útěk. Nepřipravenému Buškovi se málem vytrhl. Vysloužil si za to dloubnutí pod žebra, až hekl. Karel se usmál. „Ten chlapík by ti možná mohl prozradit, kde takový hábit najdeš rychle. Spěchej.“

Zvon na věži ohlašoval poledne, když Bušek z Velhartic v doprovodu zachumlaného františkána opouštěl hradní bránu. Sotva zmizeli, vyběhl ze svého paláce rozčilený arcibiskup a bez ohledu na svou důstojnost se hnal sledován jen Štěpánem z Uherčic ke královskému paláci.

„Jeho Veličenstvo mi přikázalo nerušit," řekl dveřník omluvně. „Ale ohledně arcibiskupské excelence — já nevím. Podívám se."

„Pusť." Arnošt ho nezdvořile odstrčil a otevřel dveře do Karlovy pracovny. Byla prázdná.

„Vždyť neodešel," zakoktal vyjevený strážce Karlovy samoty.

„Možná se vrátí. Počkám."

Arcibiskup usedl na místo, kde obvykle sedával králův kancléř, a s nechutí odstrčil knihu ležící na kraji stolu. Posvátná proroctví vyznavačů návratu Svatého ducha na zemi. Arnošt je nemiloval, jako ostatně málokterý kněz. Nevedla ho k tomu ani tak církevní poslušnost jako vlastní přesvědčení. Celé učení mu připadalo domýšlivé a naivní. Vycházelo z předpokladu, že Bůh svou moudrost vnukl prosťáčkům, kteří svou čistou myslí jsou s to napravit svět. Arnošt z vlastní zkušenosti věděl, že hlupák zůstane hlupákem, a učení, ve kterém omezenost byla doporučením, sledoval podezíravě a štítivě. Divoká hejna flagelantů, kteří svými ponurými obřady terorizovali vyděšené věřící a štvali proti Židům, stejně měla původ někde v těch pustinách, kde samozvaní světci stavěli na odiv svůj chudobný život a jedinečné myšlenky. Arnošt měl silné podezření, že největší křiklouny z nich vedla touha se proslavit, což nikdy nemohli dokázat v soutěži s mohutnějšími duchy.

Bezpečný návod na záchranu zkaženého světa hledal kdekdo, jenže do každodenní úmorné mravenčí píle se nikomu nechtělo. Zato prorokem se cítil každý. Povedený Fra Michael, který si říkal Angelo, dokonce toužil stát se papežem. Obluzený tribun, který byl nucen opustit své sny o vlastní císařské slávě a nahlédnout jakž takž mez svých možností, nepochopil, k čemu je zneužíván. Jistěže nebyl hloupý, ale byl fantasta a snílek. Chytal se všeho, co se aspoň zdáli podobalo jeho vlastnímu snu. A možná jenom hledal cestu zpátky k moci. Cítil se povolán, protože vládl dobře a spravedlivě. Kdyby ho nechali. Jsou síly, které nepřestanou být proto, že je vidět nechceme. Je třeba s nimi počítat a čelit jim spolehlivější zbraní než pouhým přáním bez věcného podkladu.

Arnošt rozmrzele vstal a začal přecházet po místnosti. Kde je? Přece musel vědět, že ... Zarazil se. Výměnu podplacené stráže

provedl Karel sám a spíš bylo na místě pro arcibiskupa prostě poslat než psát list.

Horečně před sebou rozložil králův vzkaz a nahlédl do listu, který ho doprovázel. Mizerná italština. Pisatel buď nebyl Ital, nebo neuměl psát. Ale obsah byl jasný. Strážce zůstane sedět u oběda místo vězně, který ho zamkne zvenčí a zmizí z Hradu ve františkánském hábitu. Vchod další stráže nehlídají. Mnich může projít svobodně. I branou, která je za poledne v míru otevřená. Než dobrovolný zajatec začne tropit povyk, bude tribun dávno pryč, z dosahu moci, která ho spíš chránila, než omezovala. Ve skutečnosti byl chován spíš jako host, až na ty jediné zavírané dveře. Co má být pak? Útěk? Anebo něco horšího?

Jediný muž tě bude čekat za lesíkem při pěšině, která vede z můstku spojujícího oba břehy Brusnice. To je ta říčka... Arnošt četl znovu a znovu podrobný návod k útěku. Cesta popsaná pro člověka naprosto neznalého okolí Pražského hradu. Přesně, a přece, proč měl procházet lesíkem? Kolem vedla pohodlnější cesta. Ani zkratka to nebyla. Pěšina se točila, vyšlapaly ji spíš děti, které tu sbíraly houby a maliny. Pisatel to možná nevěděl, ale kdyby jedinkrát pořádně prošel popisovanou cestu...

Každý den od poledního zvonu až do klekání počínaje dnem Povýšení Svatého kříže... Ale to je dnes! Arnošt nezavolal, ke dveřím došel sám.

„Co jsi tím myslel, že neodešel?“ zeptal se přísně dveřníka. „Od koho jsi dostal příkaz nerušit?“

„Od pana z Velhartic. Odcházel s nějakým františkánem.“

V Arnoštovi hrklo. „Kdo to byl? Kdy přišel ke králi?“

„Já nevím. Před polednem jsem střídal Beneše. Neříkal nic, že u Jeho Veličenstva někdo je. Ale pan Bušek tam bývá často.“

Ano, to je celý on. Občas na něj padne docela nepříhodná touha vrhnout se po hlavě do dobrodružství, které může mít nedozírné následky. Těch cest v přestrojení v nepatrném průvodu! Těch krkolomných útěků! Jako by to byl chvílemi někdo jiný než rozvážný vládce, jak ho vidí lid. Copak nemohl poslat Buška samotného? Proti jednomu člověku!

Uklidnil se. Jeden. A oni jsou dva. Ale ten jeden možná chce vraždit. Nikdo nás dosud nepřesvědčil, že tribunovi kdosi neukládá o život.

„Štěpáne," řekl svému vikáři, který znuděně přešlapoval venku. „Požádej mým jménem pana z Landštejna, ať pošle pár spolehlivých lidí k můstku přes Brusnici. A tam ať počkají."

„Na co?"

Arnošt chvíli mlčel. „Na pana z Velhartic," řekl pak. „A ať udělají, cokoli jim řekne."

Přešel nádvoří a zamířil k svému domu. Poklekl před oltáříkem ve své ložnici, ale nedokázal se soustředit. Zvláštní neklid ho neopouštěl. Co chvíli vstával a vyhlížel z otevřeného okna. Purkrabí Pražského hradu vyjížděl v čele své družiny sám. Ještě v bráně se otočil a vrhl znepokojený pohled k arcibiskupovu oknu. Pozdravili se na dálku a Arnošt mimovolně zvedl ruku k požehnání. Pan z Landštejna z toho gesta vycítil naléhavost neznámého poslání a bez dalších úvah pobodl koně.

Bušek se loudal krokem kolem lesíka. Pomalu. Nesměl se v otevřené krajině objevit dřív, než číhající poutník zajde za kraj lesa, a pak mu rychle uzavřít druhý konec pěšiny. Znal ji. Tady u konce vedla hustými keři, stěží se někdo mohl jinudy prodrat ven. Napínal sluch, aby včas slyšel Karlův hlas. To bylo znamení, že se s neznámým už setkal. I když bude podezřelé, že uprchlík netlumí obezřele slova, ke stezce bylo jen několik skoků. Pěší nemohl uniknout.

Divný zvuk, jako by někde něco padlo. Zaržání koně. A hlas, který rozčileně cizí řečí vykřikl tři slova a překryl podezřelý hluk dřív, než si pozorně naslouchající Bušek mohl ujasnit, oč jde. Nebyl to králův hlas, ale stejně pobodl koně ke skoku a tryskem zamířil k pěšině. Z lesa vyrazili dva jezdci. Zpozorovali ho a stočili koně na druhou stranu přes pole. Bušek se hnal za nimi, ale najednou strhl koně a zůstal stát. Kde je on? Kdyby je pronásledoval, už by tu musel být. Přestal si všímat uprchlíků, otočil se a pádil zpátky jako běs. Projel až do půli lesíka, tam, kde byl nejhustší, než pochopil, že

zlé tušení ho tentokrát nezklamalo. Karlův kůň tiše stál se skloněnou hlavou a nozdrami se třel o krvácející pánovu tvář.

Bušek zděšeně seskočil a přikročil k ležícímu. Šikmá sečná rána se táhla z čela přes kořen nosu na pravou tvář. V krvi z rozťatého obočí mizelo levé oko celé. Hlava nepřirozeně zvrácená ke straně svědčila o nešťastném pádu. Vypadal tak dokonale mrtev, že Bušek nad ním několik nekonečných vteřin zůstal bezradně stát se srdcem zkamenělým hrůzou a neschopen každé myšlenky. Tichoučký sten ho vyburcoval. Žije! Dokonce víčko pravého oka se zachvělo. Bušek rychle přiklekl. Něžně a opatrně posunul tělo z balvanu, na kterém leželo šíjí, a krvácející hlavu uložil pohodlněji. Proťatá tvář vypadala hrůzně, ale zkušený zrak rychle odhalil, že není zasažené žádné oko a rána, ačkoli poškodila kost čela i tváře, lebku neprorazila. Oddechl si. Na krku v místě, kde se při pádu setkal s balvanem, nabíhala znepokojivá krevní podlitina. Krvácelo i odřené temeno, ale nezdálo se, že ještě další zranění ohrožuje králův život. Hluboká mdloba při úderu do hlavy byla obvyklá.

Bušek si dodal odvahu k naději a vzchopil se k horečné činnosti. On sám byl bezmocný, ale do Hradu bylo blízko. Vyskočil na Karlova koně, aby se svým vlastním nemusel ležícího překročit, a hnal se zpátky lesem. Hned za ním přímo padl do náruče nejvyššímu pražskému purkrabímu.

Jeden jezdec se rozjel zpátky pro pomoc, zatímco ostatní opatrně uložili krále na široký Landštejnův plášť. Čtyři pacholci s nosítky přiběhli poklusem a s nimi zázračně rychle sehnaný mistr Havel. Arcibiskup čekal před branou, jinak na Hradě nepanovalo žádné pobouření. Nikdo ještě nevěděl nic. Kápě františkána stínila tvář, že nebylo vidět, komu patří ani v jakém je stavu, a Vilém z Landštejna zavázal své muže strašnou přísahou. S Arnoštem a Buškem se pak odebral ke králi, kolem něhož se pilně otáčel mistr Havel s několika ranhojiči.

„Probere se?“ zeptal se Arnošt tiše.

„Snad.“ Mistr Havel vzdychl. Vypadal velice znepokojeně.

Arcibiskup se pokřižoval. „Zatím to zachovejte v tajnosti. Král nám doufám sám vyjeví své přání. Mám důvod se domnívat, že by si přál, aby se o tom nemluvilo.“

„Jak dlouho?“ zeptal se purkrabí hořce. „Týden, dobrá. Ale copak je naděje, že by vstal do týdne?“

„Pokud vůbec,“ řekl lékař spíš pro sebe, ale jeho slova padla do ticha. To zrovna zmrtvělo.

„Zemře?“ odvážil se nakonec Bušek.

Havel pokrčil rameny. „To ukáže čas. Rána smrtelná není, i když vypadá ošklivě. Pád byl zlý. Zatím si neumím představit, co je poškozeno. Jak se to stalo?“

Oči přítomných se obrátily k Buškovi. Ten v rozpacích přešlápl. „Vlastně nevím,“ řekl. „Objížděl jsem les, abych někomu zabránil v útěku. Ale byli dva a na koních. Ujeli mi. Neměl jsem tušení, co se stalo, jakmile jsem to pochopil, nechal jsem je běžet.“ Vzdychl při vzpomínce. „Někdo něco vykřikl. Vypadalo to jako tři slova.“

„Jak ležel?“ zeptal se Havel věcně.

„Naznak. Šíjí padl na kámen.“

Lékař zavrtěl hlavou a nechal si svou úvahu raději pro sebe.

„Ví to už královna?“

Bušek vzhlédl provinile k Arnoštovi. „Neví. Nebyl čas!“

„Řeknu jí to sám.“ Arcibiskup vzdychl. „Je třeba, aby se věřilo, že jen onemocněl, ale před ní pravdu nezatajíme.“

Mistr Havel se podíval na krále, jehož tvář mizela pod vrstvou bílého plátna, kterým prosakovala krev. Bylo vidět jen zsinalé rty a bradu. To není pohled pro kojící matku, ale čemu zabráním, pomyslel si odevzdaně. Najednou zpozorněl. Ústa se pootevřela.

„Chce něco říci,“ zašeptal.

Ostatní se semkli do hloučku kolem něho. S hlavami těsně u sebe bez dechu pozorovali pomalý pohyb rtů. „To — není — on.“

Zklamaně se narovnali, jen Arnošt se naklonil ještě blíž. „Tiše!“ sykl, když se Bušek chystal promluvit.

Slabý, bezvýrazný hlase zazněl znovu: „I - tal - sky.“

„Blouzní,“ ozval se Landštejn lítostivě.

Arnošt po něm bleskl nespokojeným pohledem. „Sbírá sílu," řekl. „mlč a poslouchej."

Cekali a naslouchali sípavému dechu. Nakonec se přece jen změnil v slova. „Nebo francouzsky?" Otázka tentokrát zazněla jasně. Napjatě čekali dál, ale z pootevřených úst už vycházelo jen přerušované chrčení.

„To nedává smysl," zašeptal purkrabí, jak se bál promluvit hlasitěji.

„Jak to, že ne? Bušek se zmínil o třech slovech. Čekali někoho jiného."

„Ale já jsem jim nerozuměl."

„Umíš italsky nebo francouzsky?"

Všichni se teď dívali na Arnošta, jako by čekali, že jim odhalí ještě něco víc. „Ne," odpověděl Bušek poslušně. „Lámu latinu a umím jakž takž německy. To bych rozuměl."

„Ale proč se ptá?" vyhrkl Landštejn překvapeně. „On přece umí."

Arnošt pokrčil rameny a znovu se zadíval na Karla. Rty se chvěly, ale nebyl to ohlas slov.

„Už nám nic neřekne." Havel vzal královu ruku do svých. „Jeho boj teprve začíná. Kéž i v něm zvítězí."

Boj se smrtí. Neřekl to, ale všichni to věděli. Královo tělo se otřásalo zimnicí. „Půjdeme," řekl Arnošt nesvým hlasem, jako by i jeho ovanul ten mrazivý dech. „Už nás nevnímá."

Vnímal. Neschopen projevů vědomí, přece vzdáleně chápal, co se kolem děje. Slova slyšel, ale jejich smysl mu unikal. Zahleděn do sebe a do poslední vzpomínky marně a úporně řešil hádanku, která se mu zdála tak důležitá. Zazněl ten výkřik francouzsky, nebo v italštině? Ukládá mi Pierre o život? Nebo Visconti? Celá Itálie, která si nepřeje císaře? Co bylo před tím procitnutím na rozhoupaném moři, které se pode mnou převaluje sem a tam? Hlava obíhá ve velkých kruzích kolem ležícího těla, jako by k němu ani nepatřila. Možná jsem se stal sochou na orloji v Norimberce. Kurfiřti se mi klanějí a já kývám. Hlava je úděsně těžká, místo rukou a nohou balvany. Někdo mnou pořád třese. Probuď se! A já nemůžu. Padám.

Ne, to byla jenom jedna z vln. Zase mě vynáší a z dálky slyším hlasy. Jeden z nich patří ženě.

„Proč mi ho nechcete ukázat?“ Teď zazněl blíž a překvapeně. „Na roušce je krev! Přece říkali, že je nemocen. Není to . . .?“

Zajíkla se. I já si vzpomínám, že umírající morem chrlí krev. Mor! Co se vlastně stalo? Napínám paměť a znovu umdlévám. Zdaleka slyším hlas mistra Havla: „Má rozťatou tvář, Vaše Veličenstvo, a při pádu si zranil páteř. Krční obratle jsou pohmožděné.“

„Umře?“

Chvíle napjatého ticha. Umřu? Snažím se otevřít oči, abych viděl na lékařovu tvář. V jednom je tma, druhé mi něco svírá. Rozťatá tvář. Ústa mám volná, tak nejspíš přes oči. Otče! Hlasy se zatočily, zmizely. Vracejí se zdušené jako za pěti závorami.

„Ruce a nohy, Vaše Veličenstvo. Záleží na rozsahu vnitřního zranění, to nevidím. Možná se už nikdy nepostaví. A rukama ...“

Znovu se propadám, tentokrát je to hrůza. Můj otec a Albrecht Habsburk měli dost síly, aby se sami sobě vysmívali. Pravda, truchlivě. A každý měli půl. Slepec. Mrzák. Slepec a mrzák. Bože! Unesu to? Ženský hlas pláče. Oslovují ji jako královnu, a přece to není Blanka.

Blanička. Můj syn se narodil. Vidím ji na márách krásnou, s rozpuštěnými vlasy. Jak to, že se narodil, když umřela? Nemohla umřít. Mám horečku. To nejsou máry, to je naše lože. I mé.

Tělo se roztřáslo v střídavých náporech horka a zimy. Anna se naklonila blíž. „To jsem já, Anna,“ řekla naléhavě.

Rty se pohnuly. Zdálo se jí, že z nich čte své jméno. Se strašnou námahou se sípavě nadechl. „Chtěla jste ... bojovníka,“ vypravil ze sebe sotva slyšitelně a znovu se propadl do svého vnitřního světa.

Anna. Anička. Tvář byla dětská. Co to pletu? Bojovníka! Nač? Hráli jsme si. Mám synáčka a tohle je jeho nevěsta. Kačka je ve Vídni, Anička bude v Praze. Hned. Musím to zařídit okamžitě. Úsilí mě vyčerpává. V mátožném polovědomí už vidím jenom čisté modré oči. Jako bych na čele cítil měkkou ručku. Už mě nic nebolí. Anička. Anna.

„Jak se to stalo? Nic nevím o žádném boji!“

Jasný kovový hlas Aničce nepatří. Nemám ho rád. Zahnal ji. Jak se to stalo! Co se stalo? Ano, ležím slepý a zmrzačený. Proč?

Vzpomínka se vrací. Ano, takhle jsem to viděl. Jako v podivném zpomaleném snu. Plamenný meč před očima. Neťal, jen se zvolna snáší. Topím se v bezmoci. Ruka se sune k zbrani, tak příliš pomalu. Ohnivý sloup mi spálil tvář a neznámá síla mě vznáší v sedle. Jako bych nic nevážil, chvějivě klesám k zemi jako padající list. V očích je rudá horkost. Všechno překrývají nic neříkající slova. *To není on.* Kdo? Francouz nebo Ital? A konec. Nedopadl jsem. Jsem lehounký, jsem list a odvála mě vichřice. Zmítá mnou stále.

V týle mi hoří nepřátelské oči. Hoří i město kolem spících. Jsou tam i děti. Ne, nejsem vrah. A umíráček. Klinká a z káry visí ztuhlé hnáty. Hnáty, říkáte? Jsou to lidé, ne dobytek. Ale je jich příliš. Příliš, příliš. Vezou mě mezi nimi na voze od Crécy. Tam celé francouzské rytířstvo padlo morem. A nemilosrdné důtky dopadají na nahá těla. Vyjí a řvou. Chtěl bych si zacpat uši, ale nemůžu. Ruce mi připoutali k balvanům. Roztrhnou mě, jestli se nepřestanu točit. Musím.

Větrný vítr se zpomalil a znovu se z něj noří tvář. Anička? Ale už nemá líbeznou dětskou pusinku a modré oči. Vlastně to vůbec není ona. Anička. Anna? A Blančin synáček. Ne, vždyť se ani nenarodil. Máry jsou skutečnost. Je mrtvá. Mrtvá jako já. Ale přece tu *je* můj syn. Moje Anička je přece jeho nevěsta, ne matka.

Vír se zastavil a v nehnutém tichu tvář zmizela. Ve snaze přivolat ji zpátky otvírám oči. A vidím. Vidím!?

V návalu štěstí zapomínám na všechno ostatní. Anička, Anna. Co na tom záleží. Vidím!

Chce se mi obejmout mistra Havla, který je tak blízko, ale ruce neposlouchají. Nový děs. Srdce se řítí dolů.

V závrati znovu zavírám oči a soustřeďuju se. Ruce mě neposlouchají, ale vůle ano. Už vím, co jsem a co musím. Závratě, sny, větrné víry, křídla holubic i padající list, všechno je za mnou. Jsem Karel, římský a český král. Pán světa.

„Jaký je můj stav?“

Hlas zazněl suše a docela jako jindy. Havel se jeho zvuku zrovna ulekl, ačkoli dlouhou řadu dní s nadějí čekal na tu chvíli. Právě sňal obvazy z královské tváře a prohlížel zarudlou hojící se jizvu. Zašil ji dobře. Nebude rozšklebená ani větší, než je třeba. Ale vidět ji je, a co víc, znetvořila dřív souměrnou tvář. Ještě je opuchlá, ale už je znát, že nos uhýbá k levé straně. Miláček paní a dívek! Havel potřásl hlavou. A co řekne *ona?*

„Nedobrý, pane," řekl poctivě, protože králi Karlovi nebylo třeba lhát, a ani by to nebylo možné. Nepřál si milosrdnou lež, chtěl pravdu. „Nehrozí sice bezprostřední nebezpečí smrti, ale..."

„Zrak je v pořádku? Cítil jsem na očích obvaz."

„Oči zasaženy nebyly. Rána šla levým obočím přes kořen nosu těsně pod pravé oko. Je to div, a můžeme-li mluvit o štěstí..."

„Můžeme?" Hlas zazněl jako švihnutí biče a oči byly chladné a neproniknutelné. Havel znal příliš dobře svého krále, aby nepoznal, že kratičký záchvěv na začátku je strach. Zaváhal. Lhát?

„Jistě můžeme, pokud se týče zraku," řekl vyhýbavě.

„Zůstanu ochrnutý?"

Havel ulekaně vzhlédl. Jak tohle ví? Mluvili jsme o tom s královnou tady nad lůžkem, ale to přece byl v bezvědomí. Byl?

Králova vůle zvítězila. Havel vzdychl. „Šíje dopadla na kámen," začal nerad. „Obratle se lámou nesnadno, ale k nějakému úrazu tu došlo. Krevní výron se vstřebává. Víc nevím."

„Co to znamená?"

„Albucasis nás učí," zaštítil se Havel autoritou, aby to nezůstalo jenom na něm, „že jsou-li zasaženy nervy v oblasti krčních obratlů, ochrnou ruce, jsou-li to hoření, nebo nohy, jsou-li to spodní."

„Cítím bolest spíš dole, u ramene," řekl Karel hlasem, propadajícím se do prázdna. Že nehne rukama, to už věděl.

„Bohužel." Havel polkl. „Rána byla silná. Je zasažen celý sloupec páteře od krku až do zad."

„Je naděje?"

„Naděje je vždycky, dokud žijeme."

„Rakouský vévoda ji nepochybně chová," řekl Karel trpce. Havel mlčel. Albrecht Habsburský byl ochrnutý už dvacet let.

„Není to stejné,“ pokračoval Karel se zavřenýma očima. „Během času pohne rukama i nohama. Ale nepostaví se a nic těžkého neudrží. Jíst a pít může sám, to dřív nemohl. Mám aspoň takovou naději?“

„Možná větší. Záleží na tom, jestli důležité nervy docela odumřely.“

„Kdy se to pozná?“

„To můžu těžko říci. Za měsíc, dva, i za rok třeba.“

Měsíc, dva. Rok. To už si člověk zvykne. Nebo se smíří. Znám Albrechta sedmnáct let. Nikdy si nepostěžoval. Žije. Dokonce plodí děti. Neuvěřitelné. Jenže má jinou choť než já.

Uvědomil si, že najednou ví přesně, že jeho manželka je Anna Falcká a syna Václava že má s ní. Blanka je mrtvá. Nedožila se kruté zkoušky své lásky. Obstojí v ní Anna?

„Ptal ses hvězd?“ zeptal se už bez přetvářky. Hlas zněl zoufale. „Řekni mi pravdu! Snesu ji.“

Havel ožil. Byl astronom a astrolog jako všichni lékaři, a dokonce víc astronom než lékař. Hvězdy teď na podzim byly jasné a mluvily zřetelně. Samozřejmě sestavil horoskop okamžitě, jak byla jeho povinnost. Byl příznivý. „Hvězdy jsou milosrdné,“ řekl. „Přečkáš-li zkoušku trpělivosti, slibují úspěch a slávu nejvyšší.“

„Neptám se na slávu, ale budu-li chodit.“ Karel se zamračil, ale okamžitě uvolnil tvář, jak nezahojená rána zabolela.

„Nechodící se stěží vypraví pro císařskou korunu do Říma,“ řekl Havel věcně. „Planetám v konjunkci můžeš věřit. Naděje je nejmocnější lék.“

Řím! Jak je daleko! Ale jeho mistr byl vědec a uvažoval logicky. Nelžou-li hvězdy, řekl pravdu.

„Mohu jí nějak pomoci já sám?“ zeptal se tiše.

„Usilovnou a neustávající snahou, jistě. Ale je únavná a většina nemocných ztrácí trpělivost.“

„Já ji neztratím. Mluv.“

„Snažit se napínat a povolovat svaly. Minutu za minutou, pořád, pokud bdíš. Až se pohnou, pokoušet se uchopovat do prstů rukou i nohou drobné předměty, cíp prostěradla, cokoli. Zabývat se

jakoukoli piplavou prací, která vyžaduje zručnost. Ženě bych doporučil vyšívat.“

„Jsem muž. Aspoň doufám, že jsem zůstal.“

Havel si dovolil se usmát. „To určitě.“ Chvíli přemýšlel. „Lze se přebírat ve spoustě věcí. Tvarovat hlínu jako hrnčíři. Řezat dřevo. Ohýbat jemné drátky a šupinky kovu jako zlatníci.“

Karel ho přerušil. „Až budu svým rukám vybírat řemeslo, to už mi bude hej. Snažím se celou dobu, co mluvíš, a nezvednu ani malíček.“

„To nejde tak rychle.“

„Měsíc jsem ochoten doufat bez důkazu. Pak...“ Karel dlouze vzdychl. Možná i proto, aby ostřeji ucítil bolest a mohl odhadnout její rozsah. Skutečně. Od lebky až do půli zad. S úsilím se nepatrně nadzvedl a přelehl si pohodlněji. Nadlidský výkon ho vyčerpal, ale byl spokojen. Havel se na něj díval pozorně a vzrušeně. Vypadalo to, že ani tohle nečekal. Karel se usmál. „Už mě viděla královna?“ zeptal se a rázem znovu zvážněl. Anna milovala krásu. Na něm si cenila i toho, že byl švarný rytíř. To už teď neplatilo. Zůstal ovšem král a otec jejího syna. Stačí to? Stačí to Anně, která je chtivá lásky a žádá od milence takřka nemožné?

Havel upadl do rozpaků. „Bez obvazů ne. Ale nemá smysl nechávat je na tváři příliš dlouho, rány zbytečně mokvají.“ Na trapnou chvíli se odmlčel, než dodal: „Není to teď právě nejpěknější pohled, Veličenstvo. Ale toužíš-li vidět svou choť...“

„Ne. Bude to lepší?“

„O něco, až se rána úplně zahojí.“

„Počkám. Bude-li chtít přijít, něco si vymysli. Teď chci arcibiskupa a protonotáře.“

„Mluvíme dlouho, měl by sis odpočinout.“

„Potom.“

Oba překypují bodrou nadějí. Bylo by mi z ní zle zoufalstvím, kdybych si neporučil doufat. Se zaťatými zuby poslouchám příkaz vůle. Nevzdat se. Ještě ne.

Nemluvím, jenom poslouchám. Mluví oni. Všechny zprávy a vzkazy správně odešly. Na Jana ze Středy se mohu spolehnout. Na

Arnošta vždycky. Krom uvítání jsem neřekl ani slovo a už vím všechno. Tribunovi se kdosi pokusil propašovat otrávené víno. Ale jeho přítel protonotář bděl a Arnošt taky. Apatykář dal ochutnat kryse. Pošla během hodiny. Arnošt se dlouho nerozmýšlel a dal tribuna odvézt do svého hradu v Roudnici zrovna s válečnou hotovostí, ale cestou se nikdo nepokusil je napadnout. Přecitlivělý Jan mi o tom vypráví se slzami v očích.

„Je tam tak sám! Jistě si zoufá. Neví, co se děje. Představuju si, jak vzrušeně přechází po cele ve věži a trpí."

Přerušuju ho. Už jsem nasbíral sílu k nové řeči. „Mrtvý by ovšem měl bezbolestný klid."

Řekl jsem něco nevhodného, protože oba zmlkli a plaše se na mne zadívali. Nemluvte o provaze... Skoro jsem na chvíli zapomněl, jak mi je, ale na Arnoštovu tvář se loudí výčitka. Nevyslovil ji. Sám ji cítím dost ostře. Jako pitomý dobrodruh, jako blázen jsem se připravil možná o všechno. A pro nic. Nebo jsem skutečně chtěl ukázat Anně, že mám odvahu ke krkolomným kouskům? Také můj otec oslepl díky nesmyslnému hazardu na turnaji. Jak jsem mu to tehdy zazlíval! Byl skoro mrtev a nehodilo se to. Jan kvůli tomu přišel o Korutany spolu s Markétou Tyrolskou, která byla tehdy jeho choť. Čas ukázal, že výtka byla nesmyslná. O Korutany přišel vlastně Ludvík Wittelsbach.

Den za dnem. Požádal jsem o střípek zrcadla. Podrželi ho přede mnou jen krátce, ale nežádám, aby mi ho nechali. Je třeba čelit skutečnosti. V den, kdy jsem mezi palcem a ukazovákem pravé ruky promnul cíp pokrývky a levou přitáhl dokonce k hrudi, jsem poslal pro Annu. Rána šla dolů na krk. Nohy dosud nic.

Hlavu mám ve stínu. Anna ode dveří zahlédla pohybující se ruku a přistoupila zvesela. Vím, že tvář přesně rozezná až zblízka a čekám.

Več jsem doufal? Oči rozšířené hrůzou, ruka mimovolně vylétla k zsinalým rtům. Stojí tu jako socha a dívá se. Vzpomínám na odraz v zrcadle a v jejích očích čtu, že vidí víc. Snad proto, že ohavu nečekala. Já už ano. „Jsem ráda, že jste zdráv," řekla způsobně.

Zdráv? Je to k smíchu. Ale vím, že můj úsměv teď vypadá jako ohavný škleb, a zůstal jsem vážný. „Teď, když jste se na mne podívala, Anno," řekl jsem, „můžete zase jít. Zvykejte si. A až se vám bude zdát, že ten pohled už snesete, přijďte. Rád vás uvidím."

Doslova utekla. Nemohu zapomenout na její oči. Pro útěchu jsem si dal přinést Václava. Dítěti je to jedno, jak otec vypadá, a vůbec je mu jedno, že je to jeho otec. Vážně se posunuje podél lůžka nejistými krůčky. Už je to chlap. A jak se tak na něj dívám, pokrčil jsem nohu. Dokonce druhou. Začínám věřit, že zakrátko budu cupitat jako on. Představuju si, jak se spolu budeme učit chodit, a směju se. Nahlas a šťastně. On se přidává. Jeho smích zvoní jako rolničky. Vzal mě za ruku a výská. „Musíme tu mít Aničku," říkám mu s hlubokým přesvědčením. „Potřebujeme ji. Ty i já."

Chůva to pochopila po svém a doběhla pro matku. Anna přispěchala. Vypadá rozhněvaně, ale netroufá si. Jen odvlekla dítě s planou výmluvou, že už musí jíst. Je strašně nerada, když si ho beru k sobě, ale na mém Hradě je bezmocná. Chudinka. Je mi jí líto. Malátnost mi zbystřila smysly a dobře chápu, jak jí je. Nemohu jí s nejapnou výčitkou strkat před oči Blanku. Přece nevím, co by to udělalo s ní. Znám jenom jedinou ... Možná dvě. A možná žádná z nich už není. Mor řádil v Basileji i v Bologni. Jen tady ne.

Havel mi vyčítá, že se přepínám, ale píle mě osvěžuje. Cítím se líp. Nohy už zvednu a ruce, to je zázrak, chápou se předmětů a drží je. Sem tam mi něco vyklouzne, ale to je zřídka. A čím dál míň.

„Je čas konečně vypravit to poselstvo," říkám Arnoštovi, když se nachyluje k adventu. „Mluvil jsem o tom už s Mikulášem, když byl tady. Vrátí se do týdne. Pak vyrazíte."

Arnošt zrovna nadskočil. „Jaké poselstvo?"

„Do Avignonu přece. Copak jsi zapomněl?"

Žádost o císařskou korunovaci v Římě se mu nejspíš zdála šílená. Nějaký měsíc, ba ani rok tady nerozhoduje. Ludvík Bavor přijal císařskou korunu čtrnáctý rok po své volbě. Habsburkové Rudolf a Albrecht, ba ani nasavský Adolf, Richard Cornwallský či Alfons Kastilský o ni neusilovali. A já jsem římským králem teprve čtyři roky, dalo by se říci, že deset let mám čas. Jenže já nevstoupím do

Bavorových šlépějí ani v tomhle. Můj děd císař Jindřich, toho jména Sedmý, táhl do Itálie hned třetí rok svého římského kralování. Už ho nepředstihnu. Ale kdybych jako on zdědil jen Lucembursko, možná bych byl v Římě dávno dřív, než ke mně přišel vyslanec poustevníků a vlastní ctižádosti se svými fantastickými návrhy. Ty by se staly mou skutečností a hrdinsky bych padl v boji za sjednocenou říši na jih Alp. Jako on. Sen, který uskutečnit nelze. Ale přesto chci být hoden svého jména i své císařské důstojnosti.

„Co dělá tribun?“

„Dalo by se říci, že bije hlavou do zdi. Nedovede pochopit, proč jsem ho dal odvézt z Prahy. Starost o jeho bezpečí je prý výmluva a já jsem nízký zaprodanec. Častuje mě dlouhými dopisy, ne právě nejzdvořileji. Ale občas v nich něco probleskne. Myslel jsem, že teď pojedu do Roudnice a budu se mu trochu věnovat.“

„Teď pojedeš do Avignonu. Tribun počká. Přes zimu to vydrží.“

Arnošt se dívá napůl káravě a napůl prosebně. „Já vím, že se to nestane, ale co kdyby papež řekl, jeď hned. Co bys udělal?“

Posílám pro Václava, je chvíle našich her, a teprve pak se znovu obracím k Arnoštovi. „Z Avignonu se můžeš vrátit nejdřív v lednu, a to jen kdybyste se tam všehovšudy otočili. Ale budiž. Za dva měsíce. Před dvěma měsíci jsem nehnul ani malíčkem. Teď se dívej.“

Chůva přivádí Václava. Převracím se na břicho, sám, a také sám se po nohách spouštím z lože. Arnošt mé cvičení ještě neviděl. Přihlíží bez dechu. Po kolenou se plazím ke zdi, tam už se opřu a zvolna, pomaličku vstávám. Nejen to. Ručkuju podél stěny, zatímco synek běhá kolem mne. Ať. Teď už vím, že ho doženu.

List za listem. A na nich jinovatka. Hrozná země. Proč ji císař tak miluje? Cola si povzdechl a těsněji obtočil kolem těla pokrývku, kterou stáhl z teploučkého lože. Ve chvílích nostalgické pohody, jako byla tahle — až na ten pocit zimy, která ho roztřásala už jen z neutěšeného pohledu — uznával, že se nemá tak zle. Ostatně v Abruzzách jednou také napadl sníh a nebylo čím se ohřát. Tady měl krb, kde se ve dne v noci topilo. Svící, kolik bylo libo. Per i papíru nepřeberně, jedno dokonce stříbrné. Arcibiskup mu ho sám poslal s kratičkým srdečným věnováním. Byli laskaví. Až na ty zamykané

dveře si mohl připadat jako host. Dobře věděl, co je inkviziční výslech, a dovedl si představit i kata v mučírně. Tady jen rozprava s univerzitními mistry, kteří mu naslouchali s pochopením. Dokonce se mezi sebou přeli o podstatě kacířství. Zdálo se, že se o jeho výrocích nemohou dohodnout. Nakonec se nedohodli a slovo zůstalo arcibiskupovi. Shrnul to velmi opatrně a vyhnul se rozhodnutí. Až při soukromém rozhovoru mu naznačil, že jeho řeči, plány, ba i skutky lze vykládat mnohoznačně. Prozřetelnější by bylo přizpůsobit je tak, aby jim nikdo nemohl podsouvat jiný smysl. Žádal ho o novou zprávu, v níž by požadavkům opatrnosti vyhověl.

Cola se vzbouřil. Arcibiskupa špatně snášel. Cítil se vedle něho malý a nemohl mu to odpustit. Před císařem, budiž. Císař je císař. Ale před kdekým? Arnošt měl vysokou církevní hodnost, ale Cola byl zvyklý hovořit s kardinály a legáty. Dokonce s papežem kdysi. Arcibiskup z nějaké severní země, o které dosud slyšel málokdy, ho přece nemohl ohromit. Nepřiznávanou porážku si vynahradil nevybíravým útokem na arcibiskupův charakter a čest. Zavřel ho zcela bezprávně, aby se dočkal odměny z Avignonu. Nepochybně mu ukládá o život a chystá mučednickou smrt.

Pod ohnivými řečnickými obraty si ovšem střízlivě uvědomoval, že je tu víc v bezpečí než pod ochranným křídlem horské samoty, kde k němu měl přístup každý zrádce a třeba vrah. Nejpřezíravějším tónem, jakého byl schopen, sdělil milosrdnému věznitelí, že neví, proč by měl vyhovovat jemu, kterému po tom není vůbec nic, protože k vládě nad Městem ho povolali jiní. Těm se bude zodpovídat, a ne nějakému arcibiskupovi z Čech.

Arnošt k jeho zoufalství zůstal klidný, vlídný a přirozeně nadřazený, ač se o to nijak nesnažil. Laskavý. Plný lidského soucítění. Vtělené křesťanské milosrdenství a trpělivost s hříšníkem. Cola si proti své vůli připadal nevděčný a bídný a dál se proti tomu bouřil ze všech sil. Popsal pyšným vynášením svých činů i zlostnými odsudky nepřátel tolik papíru, že by to vydalo na několik tlustých knih. Arnošt všechny jeho dopisy četl, ale ke Colově zoufalství ho místo obdivu častoval soucitem. Císař se neobjevoval. Nakonec se přestal objevovat i arcibiskup a poslali ho z Prahy pryč. Přestaly

návštěvy i klábosení s Janem ze Středy. Byl sám a krutě začal litovat, že ukazoval zpupné čelo těm, kdo ho měli v moci. Dal se svést vlídností, s níž mu naslouchali i odpovídali. Nesouhlas s jeho řečmi zněl vždycky laskavě. A najednou tohle.

Pravda, místnost slušná, suchá, žádné sklepení. Arcibiskupské město ještě dál na sever než Praha. Jak léto odcházelo, teprve si uvědomil, co provedl. Sedal až u krbu, oknem začalo fičet, a zimomřivě se choulil do pokrývek. V krbu se zatápělo chvíli navečer a pak už nic. Cola trpíval srdeční slabostí, která vedla až k mdlobám. Ruce a nohy mu chladly i uprostřed léta v Římě. Natož tady. Změnil tón a znovu napsal arcibiskupovi. Tentokrát bez urážek, jen krátký list o svých potřebách. Mrzne. Dobrácký strážný mluví jenom česky a to je, jako by byl němý. K jídlu mu nosí pivo! Br. Ti, kdo přišli s ním, možná hynou v Praze v hladomorně. Jeho samotného brzy sklátí nemoc do hrobu. A nikde ani kněz.

Arcibiskup neodpověděl, ale všechno se změnilo jako na obrátku. Pacholci nosí hromady polen ke krbu, dokonce se chodí dívat, jestli si vězeň nezapomněl přiložit. S obědem přichází učený augustinián, který nejen ovládá latinu, ale dokonce nosí víno. I když se zmlsaný Cola nad obojím potají ušklíbal, přijal je vděčně. Na trpčí víno, než jaké znával, si zvykl, a na roudnickou latinu taky. Bratr Pavel byl zvídavý a co si Cola na něm nejvíc cenil, zaujatě ho poslouchal, takže tribun mohl dále tříbit svůj sloh i řeč. Mluvit sám k sobě ho nebavilo.

Poslal ještě několik patetických listů domů, ale nakonec ho přestalo těšit i psát. Nikdo už neodpovídal. Smutný a zapomenutý sedával u okna a díval se, jak pokračuje podzim v nevlídné zemi. Oknem táhlo čím dál víc, ale díky sálajícímu ohni to snášel líp. Zoufalství se změnilo v letargii a nakonec v trpělivé očekávání. Pavel mu řekl, že arcibiskup odcestoval do Avignonu a král leží těžce nemocen. Prý ochrnul na ruce i nohy. V té opuštěnosti našel vězeň útěchu. Psali by. Jenže nemůžou.

Že Arnošt odjel právě do Avignonu, bylo hrozivé. Ale kdyby ho skutečně chtěli vydat, už by ho vzal s sebou. Ne, nevydají ho. Ačkoli možná by to bylo lepší. V Avignonu je aspoň teplo a mám tam

přátele. Odvrátili se? Všichni? Kardinál Colonna zahynul při morové epidemii. V Avignonu nezbyl nikdo, kdo by proti mně štval. Všichni umřeli. Mor, seslaný trestající rukou Páně,-smetl mé nepřátele. Ale papež přežil.

Cola vzdychl. Kdyby se mohl spolehnout, že boží vůle je při něm skutečně! Ale co když se to jen zdá a nejkrvelačnější nepřítel je právě Kliment Šestý? A možná ještě před Colonnou, který už škodit nemůže.

Listí už nepadá. Holými větvemi stromů klátí vichřice a občas zvedne listí v suchém víru. Nakonec všechno přikryl sníh. Stěhovaví ptáci dávno odlétli do mé Itálie. Zbyli jen havrani. A vrabci jako doklad toho, že lid je nesmrtelný a nic ho neumoří. Tribun se díval na smutnou zimní krajinu a do jeho duše se znovu loudil dávný sen. Ne sláva vlastního císařství, pocty, bohatství a moc. Ale spravedlnost a mír pro římský lid. Populus Romanus. Můj jediný. Trpící, milovaný. V té sladce teskné chvíli si poprvé od svého odjezdu vzpomněl i na Cekku.

LIDSKÉMU OSUDU NEUNIKNEŠ

Zem, oplývající mlékem a strdím. Cola se rozhlížel po krajině, která se před ním prostírala do šíra, a musel uznat, že se vyrovná té, o které snil. To už nebyla nevlídná Roudnice za zimní nepohody. Teď, v pozdním jaru, byla přívětivá a žádoucí jako dívka, která se z poupěte mění v ženu. „Jestli tvůj praotec Čech na téhle hoře stanul v téhle době, tak není divu, že si vaši zem zvolil jako ráj pro svůj lid.“

Jan ze Středy, který horlivě přispěchal pro něho do Roudnice, neodolal, aby mu neukázal českou zem z hory Řípu. Slavný pohled. Znal tribunovo pohrdání vším mimo Itálii a věděl, že za ten nápad ho pochválí přinejmenším jeho král. „Patrimonium svatého Petra to ovšem není,“ řekl skromně, ale oči mu zářily. „Čech se svými lidmi už putoval příliš dlouho, než aby ho napadlo projít ještě alpskými průsmyky.“

„Kdy to bylo?“ zajímal se Cola.

Jan upadl do rozjjaků. Přiznat pyšnému Římanovi, že v době, kdy jeho Řím byl vyvrácen severními barbary po dlouhých staletích svrchované moci a vlády, že teprve tenkrát, snad, ožívaly události starých bájí, zachycené prvním českým kronikářem až přede dvěma sty lety? „Dávno,“ řekl neurčitě. „Kroniky dobu bájí neupřesňují.“

Dobou bájí Cola rozuměl herojskou dobu Řeků či založení Říma Remem a Romulem. Než mohl přítele podrobit přesnějšímu výslechu, Jan ho spěšně přerušil. „Zdrželi jsme se, nikdo mi nepřikázal ukázat ti Říp. Pojď, prosím tě. O našich pověstech si můžeme pohovořit jindy, pokud ti bude milejší naslouchat než mluvit o Římu.“ S ulehčením si uvědomil, že to nebude nikdy. Jakmile se tribun vrátí do Prahy do středu dění a do přímého styku s nejvyšší diplomacií, ztratí se okouzlení panenskou krajinou právě tak, jako už nevzpomínal osamělého života mezi italskými

poustevníky, i když ho, pokud tam byl, prožíval celou bytostí. Patřil veřejnosti a jakékoli tiché zamyšlení mohlo být jen dočasné.

Tentokrát nejeli na Hrad. „Kam mě to vezeš?“ zeptal se Cola, když z dřevěného mostu sjeli k řece.

„Do arcibiskupova dvora na Petrském ostrově. Je prostornější než palác na Hradě a nebudeš tam tolik na očích. Do biskupské věže by to už nešlo a Bílá věž,“ Jan si opovržlivě odfrkl, „ta je jen pro vězně.“

Cola mlčel. Mučednictví ho už omrzelo a byl zvědav na své příští osudy. Arcibiskupův vikář a Středův přítel Štěpán ho přijal jako nejvzácnějšího hosta. Místnost byla větší než v Roudnici, s vyhlídkou na řeku, ke které se skláněly smutné vrby.

„Přijdu zas,“ ujistil ho Jan. „Jen na Hradě řeknu, že jsme tady. A taky mám teď příliš mnoho práce v kanceláři. Kvůli tobě bych řekl bohužel, i když mě to těší. Co umřel Mikuláš Luckův, mám všechno na krku.“

„Nepochlubil ses, že jsi kancléřem.“

„To taky nejsem. Titul má starý olomoucký biskup, ale už dávno není schopen hodnost zastávat.“

„Zdědíš ji brzy?“

„Asi ano. Biskup těžce churaví.“ Vzdychl a nebylo to neupřímné. O svůj postup nemusel mít strach, aby s nešlechetnou nedočkavostí čekal na něčí smrt. Zejména když šlo o posledního Přemyslovce, ještě bližšího příbuzenstvím králi, než byl opavský vévoda. „Přijdu ti říci, kdy budeš mluvit s arcibiskupem.“

„Asi se na mne zlobí,“ řekl tribun teskně.

„Ten?“ Jan potřásl hlavou. „Arnošt z Pardubic se nezlobí na nikoho. Nikdy. Leda když jeho kněží pášou prohřešky a žijou, jak jejich stavu nepřísluší. To pak dovede být i zlý.“

„Vida,“ zasmál se Cola. „Měl by být papežem.“

„Andělským?“ zeptal se protonotář nevinně.

Cola se zasmušil. „Radši mi to snad nepřipomínej.“

Ano, od loňského léta bylo daleko. Tisíckrát dál než jiné roky. Opuštěná, bílá, krutá zima v Roudnici mu dala čas a náladu k přemýšlení. Jarní dopisování s Janem ze Středy, který se pro něj

stával mluvčím císařských záměrů, dalo jeho myšlenkám konečně střízlivý směr. Co jsem chtěl dokázat? Dobýt pro císaře Itálii? Chvástání. Přece vím, jak to tam vypadá. Kdybych byl s to, dobyl bych ji už dřív. Pro sebe a pro slávu mého Říma, který dávno předstihla Florencie a bohatá města severu.

Hodil jsem do tváře císaři, že papež, který dnes sedí v Avignonu, nikdy nepřipustí jeho korunovaci v Římě. Ale o to spíš nepřivolí k mému návratu. Nebýt císaře a jeho arcibiskupa, zůstal bych vyhnancem nadosmrti a nikdy bych si ani nepřipustil naději, že je cestička k záchraně. Protože já nemůžu žít bez svého Města, jsem s ním spojen pupeční šňůrou svého zrození a lásky. Nikdy jsem neměl jinou než svůj Řím. Nebýt císaře a jeho arcibiskupa, nenašel bych vlivné přátele. Maření císařské korunovace hraje pro mne, papež se cítí provinilý a spíš bude ochoten vyhovět. Ano, mám jedinou cestu. Jít do Avignonu a obhájit se z nařčení. K legátovu soudu v Itálii jsem se nedostavil. Vím, jak by dopadl. Tehdy jsem ovládal Řím a přední starostí kuriálů bylo se mne zbavit. Rozsudek platí, jenže mou obhajobu nikdo neslyšel a v dobré vůli je možné ji i přijmout, aniž by si církev zadala.

Být volný pro cestu zpátky! Po zádech mi běhá mrazení. Nedočkavost i hrůza. Velice moc jsem rozhněval Klimenta. Myslel jsem, že ho oklamu překrucováním skutečností. Přecenil jsem se a neodhadl jsem ho správně. Ať je jaký chce, je také chytrý, prozíravý a chápavý. Sjednocená Itálie pod světským žezlem Říma musí každému papeži hnout žlučí. A přece je to nádherný sen. Jen těžko a nerad se s ním loučím, ale snad zbývá naděje. Vzbudil ji ve mně císař, který mě tak rozhodně odmítal.

Co odmítal? Pozvání blouznivců, které by ho ve sporu s papežem přivedlo neřešitelných konfliktů, jako mého otce, jeho děda. Tiše. O tom se nemluví. To, jak mi vznešeně napsal, přenecháme Bohu, protože není v našich silách to posoudit. Já tomu věřím celou svou duší, on ne. Ale na tom nezáleží, když oba máme stejný příklad před očima. Přitažlivý i odstrašující. On, vnuk, se ho zříci nemůže. Já, syn, nechci.

Učím se trpělivosti. Je to těžké, bývám jí schopen zřídka. Měl jsem ji projevit při hledání cest k uskutečnění svého snu. Příliš ukvapeně jsem vypsal císařskou volbu, aniž jsem bosým chodidlem ohledal horkou půdu, je-li způsobilá pro chůzi. Dávno nebyla. Čtyři měsíce vlády a stálých bojů mě o ničem nemohly přesvědčit, ale dal jsem se neuváženě strhnout ke skutku, o kterém jsem snil. Už léta.

Můj vznešený příbuzný je pravý opak mne a obezřele si upravuje cestu. Nesedl na vějičku bláznovi, který ho zahrnul proroctvími a hesly. Hned, do zítra a bez boje, budeš mít u nohou Itálii! Dal jsem se strhnout vlastní výmluvností a sliboval jsem nesmysl. Přece vím, přece je znám. Visconti. Scaliger, D'Este. Teď se hádají, ale v semknutém svorném šiku by vyštípali sjednotitele, který by se mínil nad ně povýšit.

A Řím? Plný zarputilých Colonnů a zrádných Orsiniů, z nichž při mně zůstal jenom jediný? Příznivou okolností možná je zmatek v Neapoli, vrcholné nebezpečí přicházelo vždycky odtamtud. Ale je možné nazvat příznivým, když se hned vedle válčí? Když se Městem potloukají cizí verbíři a zpupní žoldnéři nectí hranice při krádežích a plenu?

Je moudrý. Věřím, že najde řešení a že v něm bude místo i pro mne.

Za rok se tribun trpělivosti naučil. Čekal bez reptání, i když se ani Jan nevracel. Myslel, že čeká na arcibiskupa, ale dočkal se i císaře. Třetí den navečer k němu Štěpán z Uherčic vešel a zářil úsměvem.

Cola ho uvítal výčitkou. „Jan slíbil, že se ke mně vrátí. Nepřišel."

„Přišel, ale ne sám."

„Arcibiskup?"

Štěpán se na něj chvíli díval. „Dejte se překvapit."

Byli tam všichni. Jan ze Středy, Arnošt z Pardubic i král. Cola se překvapeně zadíval do jeho tváře, pak sklouzl pohledem po celé postavě. Roucho důstojné a volné k papežově radosti už asi neodloží. Hanopisy ostouzející jeho mravy přestanou závistníci psát. Ale snad bude mít víc přívrženců. Lidé nemají rádi, když nad ně někdo příliš vyniká. A k nejvyšší hodnosti ještě obratnost, půvab a krásu, to už je moc.

Snesl královský zkoumavý pohled, aniž odvrátil oči. Karel si v nich přečetl pochopení. Ani soucit, ani ošklivost. Byl spokojen. Se svou novou podobou se sám vyrovnal poměrně lehce. Nezkalená radost nad tím, že se mu mravenčím úsilím pohyblivost vrátila, dosud převažovala nad ostatními pocity. Nebýt zvláštní složitosti, která vstoupila do jeho manželského života, ani by si neuvědomoval, že má zohavenou tvář a ohnutá záda. Úspěšným překonáním hrozící nemohoucnosti nabyl přesvědčení, že každá nesnáz se časem poddá. Na zdráhající se Annu nespěchal. Možná nikdy v životě nebyl tak šťastný a tak vyrovnaný. Osud mu zahrozil trpčím údělem, ale na rozdíl od svého otce viděl. Na rozdíl od Albrechta Rakouského chodil. Nebylo pomyšlení, že by snad s dřevcem vyjížděl na turnaji, ale i ruce sílily a jednou v nich uzvedne meč, bude-li třeba.

Zatím si pořídil kudličku a učil se vyřezávat z dřeva, nejradši hračky pro syna. Ty první byly přímo hrozné, ale Václavovi se líbily. Od dřevěných příšerek se neodlučoval ani v noci. Ostatní hračky ležely pohozené na zemi. Anna, které se v její zvláštní zavilosti teď nelíbilo vůbec nic, co pocházelo od manžela, se občas pokoušela mu je vzít. Vždycky ji ztrestal řevem. Ostatně dítě, které miluje, také pochází ode mne. Přece si musí uvědomit, že já jsem já. A že ve tmě noci neuvidí mou tvář. Dlaně i rty přece zůstaly stejné. I touha zůstala. Co se stalo s tou její, která ji mučila o tolik víc než mne?

Zamračil se. jeho myšlenky teď často utíkaly k Anně i při důležitých jednáních. Vstupovala do jeho vladařského času daleko víc než dřív. Arnošt, který viděl, že se zasnil, zatím převzal vedení rozhovoru a chvílemi na něj vrhal všechápající pohledy. Domníval se, že rozumí, a nechápal nic. Vztah k Anně, lépe řečeno Annin vztah k němu, byl jednou z mála věcí, do kterých ho vladař neráčil zasvětit. Zasníval se i tehdy, když jeho myšlenky utíkaly k Římu, a to v této chvíli bylo příkazem dne. Napřímil se — docela se mu to nepovedlo a vysloužil si jen švihnutí známé bolesti — a pokynul Janovi, který zatím zdvořile mlčel, jen hltal obdivovaného přítele zářícíma očima. Jan mu podal list. Karel se naklonil a přes stůl ho přisunul tribunovi.

„Posaď se a čti.“

„Nahlas?“

Karel se podíval na Arnošta a usmál se. „Můžeš i nahlas.“

Cola sklonil oči k dopisu a málem znovu vyskočil ze svého místa. „To psal pan Petrarca,“ řekl nevěřícně. „Komu? A proč?“

„Asi mně. Čti. budeš s ním souhlasit.“

Ohnivá výzva ke korunovační jízdě. Velký básník se neoháněl proroctvími. Mluvil sám za sebe a za římský lid. Cola četl a chvílemi se mu zadrhl hlas. Vlastní sen ho znovu rozechvěl. Sjednocená Itálie a nad ní Řím.

Nad celým světem Řím. Občas pohlédl na císaře a viděl, že se usmívá. Pochopil snad? A souhlasí? Ne. Uvolněně a pohrdlivě se usmál i Cola, když došel ke druhé části dopisu, v níž Petrarca nechal promluvit i zuboženou Romu--Řím. *Nikdy nebyl římský papež laskavější.* Ta věta výsměšně obracela v nesmysl vroucí básníkova slova. O cestě vystlané květy porozumění a lásky hovořil i Cola. Básníkova vzletná výzva byla plná přehánění a zamlčování. Ne mír, ale válka. Ne květy, ale meč čekaly císaře dobyvatele. Pro hlasatele míru v Itálii místa nebylo.

„Vaše Veličenstvo mi promine,“ řekl nezvykle skromně. „Moje poslední zprávy z domova jsou staré rok. Pan Petrarca vám píše z Padovy. Snad ví líp, co se teď děje.“

„Tys také věděl, co se děje, a říkal jsi mi něco jiného,“ prohodil Karel bez hněvu. „Oba líčíte věci tak, jak byste je chtěli mít, ne jaké jsou. Strávil jsem část života v Itálii a znám ji dobře. Z Toskány se mnou vyjednávají. Ano, v tom má básník pravdu. Chtěli by pomoci proti Viscontimu, ale nechtějí císaře. Hlavně Florencie ne.“

„Florencie byla vždycky guelfská,“ uklouzlo Colovi a hned se opravil. „Ghibellin! Guelf! Ty pojmy musí z Itálie zmizet, má-li být šťastnější.“

Šťastná Itálie, když do ní vstoupí vojsko císaře. A bude plenit, vraždit, věšet odbojníky. Karel vzdychl. Takhle si cestu za svou korunou nepředstavoval.

„Snad,“ řekl vyrovnaně. „Počkám. Nejméně krve poteče, když ve srozumění se všemi ostatními udeřím jenom na Milán. S požehnáním papeže a s přispěním Florencie. Bez ní to nejde. Víš, co to je, udeřit

jen na Milán? Prý se zdržuju poradami. Mohl bych mu napsat, že jsem byl nemocen, ale nechci lhát. I kdybych byl zdravější než jindy, čekal bych. To je příkaz rozumu i ohledů k vaší Itálii. Vy Italové je, zdá se, nemáte."

„Jste také Ital."

„Říká Petrarca." Karel se usmál. „Nevolal jsem tě, jak zajisté tušíš, abych tě žádal o radu. Ruka mě ještě neposlouchá, nepíšu dobře. A taky zdaleka ne tak vzletně jako přítel Petrarca. Dal jsem pokyn svému kancléři, jehož sloh oplývá vznosnými epitety, ale z úcty k básníkovi si netroufá. Poprosil mě, aby směl o pomoc požádat tebe. Vyhovíš?"

Po tribunově tváři přelétl zvláštní úsměv. „Už jsem nedoufal, že list ode mne by ještě někdy četl." Obrátil se k Janovi ze Středy, který se dosud tetelil blahem nad nahlas přiznávanou hodností. „Seznámíš-li mě, příteli, s obsahem císařské odpovědi, učiním podle svých nejlepších sil, aby i její vnější vzhled obstál v náročných očích básníka."

PROBLÉM VISCONTI

Pásmo hornoitalských signorií tvořilo zvláštní útvar na sever od kvetoucích toskánských měst. Nejrozpínavější v Lombardii byli odjakživa Viscontiové. Jejich výrazný představitel, milánský arcibiskup Giovanni, se sveřepě tlačil k jihovýchodu. Cíl Bologna, za Karlova mládí sídlo papežského legáta. V bojích ji dávno ztratil. Florencie, která tehdy vstoupila do ligy po boku Viscontiů, měla dnes tisíckrát čeho litovat.

Bologni dosáhl Visconti úpornou vytrvalostí a zčásti nechtěným přispěním papeže. Kliment jmenoval rektorem v Romagni svého zetě. Manžela dcery, ke které by se Svatý otec vůbec hlásit neměl, ale Kliment, jak známo, byl velkorysý. Astorgio z Durfortu ve snaze udržet drobící se papežovo panství, sehnal vojsko k znovudobytí ztracených měst a ohrožený vládce Bologni v touze uniknout z ohlávky aspoň s nějakým ziskem, prodal Viscontimu signorii nad

městem. To bylo před rokem. Od těch časů milánští upevňovali svůj výboj a sahali dravou rukou dál.

Toskánská královna Florencie, dřív neohrozitelná, byla teď ohrožena spolu s jinými. Florencie, vždy věrná papeži a církvi a obávající se ze všeho nejvíc moci císařů. Také teď, ač zle tísněná, odmítla zcela jednoznačně, když na začátku jednapadesátého roku v Avignonu Arnošt z Pardubic s Mikulášem Opavským projednávali otázku Karlovy císařské jízdy a pokusili se vstoupit s vyslanci města v přímé jednání. Marně. Věrná Florencie jako vždy čekala pomoc jen od papeže.

Nátlak Viscontiho trval, a nakonec byl nebezpečnější než jiný strach. Bezmocný Kliment, dotlačen okolnostmi, byl nucen souhlasit, aby Karel vytáhl na korunovační jízdu s hotovostí schopnou Viscontiho pokořit. S finanční podporou Avignonu a požehnáním papeže. Ke konci roku byla úmluva uzavřena. Karel povede do Itálie dva tisíce jezdců s družinami a dalších tisíc jako pomocný sbor najatý papežem. Dobré vztahy s Rakouskem, průchod Tyroly či v případě zvratu jistota spojenectví v Akvileji, kde Kliment na Karlovo přání po smrti patriarchy Bertranda udělil významný stolec Karlovu nelegitimnímu bratrovi Mikuláši, bezpečně urovnávaly cestu. Jednapadesátý rok, rok Karlova uzdravování, tak končil pro císařské vyhlídky nadějně.

Povinnost říci to Anně byla radostná, ale uváděla Karla do rozpaků. Víc než kdy jindy si uvědomoval, že o ženě, s níž žil, kdysi ji objímal a která mu dala syna, neví nic. Nedovedl si představit, jak ho uvítá. Císařovna! Korunovační slavnost, honosná cesta do Říma, všechno ji uchvacovalo, samozřejmě. Jenomže císařovnou se může stát jen vedle císaře. A s tvrdohlavostí rozmazleného dítěte si jednou provždy umínila, že si na jeho novou podobu nezvykne. Nesmíří se. Nepřipustí ani záchvěv lásky. Jako by ho schválně chtěla rozdírat, jeho, který se mužně smířil s ranou osudu a denně si s díkůvzdáním uvědomoval, že mohla být horší. Jako by ho chtěla trestat. Zklamal ji, nezůstal podle jejích představ hoden milování. Takového si brala a tím zůstat jí byl povinen.

Karel, příliš navyklý na snadné úspěchy a obdiv žen, který nepatříval vždycky jenom králi — mnohdy ani nevěděly, že jím je — se tím zpočátku bavil. Pokoušel se ji přivést k rozumu. Několikrát na prahu noci za ní zašel. Ani se nenamáhala s výmluvami, jen odmítavě řekla, dnes ne. V tom *dnes* byla ještě naděje, jenomže dnes bylo vždycky. Jednou ji překvapil, když už spala. Procitla a v jejích očích byl děs. Neřekla nic, jenom se dívala, ochromená a bezbranná. Kdyby se bránila, hněvala, křičela, snad by vytrval. Toužil po ní a dobře věděl, že bolavé místo mezi nimi je třeba odstranit co nejdříve, než zakoření k nevyvrácení. Ale její mlčenlivá hrůza ho odzbrojila. Pak už se jenom ptal. Annu začala bolet hlava či měla jiné potíže. Vůči nikomu a ničemu v životě nebyl tak bezradný. A poradit se? S Arnoštem? Či s někým, kdo by se možná s královskou starostí svěřil milované a učinil z ní veřejné tajemství pro posměch všem? A jakou radu mu vůbec někdo mohl dát?

Vybral si denní chvíli a zašel nahoru. Za ní a k Václavovi. Anna si s dítětem nikdy nehrála, jen u něj seděla a dívala se na něj s podivným, těžkým zbožňováním. Václav si matky nevšímal. Nevadila mu, ale matkou pro něj byla chůva, která se s ním honila, povídala mu a zpívala. Možná by Anně ani nerozuměl. Chůva byla Češka, jak si Karel přál.

Tentokrát to bylo jiné. Chlapeček spal s hlavou opřenou o chůvina prsa a ručička mu bezvládně visela k zemi. Dýchal chrčivě a namáhavě. Anna se na něj dívala stejně upřeně jako jindy, ale v jejích očích byl děs. Karel pro samou starost zapomněl na své poslání.

„Co je mu?“ zeptal se česky chůvy.

Anna se probrala. „Nerozumím,“ řekla ostře dřív, než chůva mohla odpovědět. „Mluvte prosím se mnou, a ne se služkou.“

Ovládl se. „Vždycky se s vámi snažím mluvit, Anno,“ nadhodil s mírnou výčitkou. „Většinou o to nestojíte.“

„O mluvení?“ Zlomyslný úšklebek se rozplynul. Z ničeho nic vzala na vědomí jeho starost otce. Kdykoli jindy by zaplesal, ale strach, který mu svíral hrdlo, zvolna převažoval nad ostatními pocity. „Celou noc prokašlal,“ promluvila jako kdykoli před *tím.*

„Chvílemi pláče. Tenounce jako kojenec. Jako by ho každé nadechnutí bolelo.“

„Co říká lékař?“

Zamračila se. „Ten váš mistr!“ sykla zlostně. „Prý ho máme balit do roušek máčených v ledové vodě.“

„Proč to neděláte?“

„Nechtějte po mně, abych zabila vlastní dítě!“ vykřikla. „Nikdy!“

Vzal do dlaní horkou ručičku a přiblížil k ní rty. „Třeba by mu to pomohlo,“ řekl tiše. Neodpověděla a znovu se zadívala na dítě.

Václav procitl. „Tatínek,“ zasípal a matně se usmál. „Dej — koníčka.“

S notnou dávkou fantazie říkal koníček neforemnému kousku dřeva, který patřil k prvním Karlovým řezbářským pokusům. Karel se mlčky podíval na chůvu a převzal od ní dítě. Anna se při tom pohledu otřásla jako vždycky, ale bojovnost ji opustila.

„Co říká?“ zeptala se zkrotle. Spatřila hračku v rukou chůvy a semkla rty. „Vidí kolem sebe samé ohavnosti. Já se vám divím.“

„Už jsem vyřezal mnoho hezčích, ale chce jen tohohle.“ Úsměv, o který se pokusil, selhal.

„Kdyby jen hračky,“ vzdychla Anna a odvrátila se.

Karel se podíval na chůvu. Německy nejspíš rozuměla, protože byla červená až ke kořínkům vlasů a vyhnula se jeho pohledu.

Nedotkne se mne. Nemůže se mne dotknout. Ona ne, opakoval si a nevpustil zrádnou bolest, aby mu protkla srdce. Už bylo stejně přeplněné úzkostí, že by se k ní malichernost sotva vešla. Císaře a třeba jenom muže neurčuje přece jen tvář a postava. A ani tady není třeba přehánět. Jizvy jsou ozdobou rytíře, po jakém toužívala. A ohlížet se ztuhlou šíjí nepotřebuju. Na nikoho. Jsem král.

Maličký se rozkašlal. Dusivě, zajíkavě. Ale nerozplakal se a obrátil žalující oči k otci. Karel ho spěšně políbil a vstal. „Pojď, položím tě do postýlky. Bude se ti ležet pohodlněji.“

Anna se vztyčila. „Kam ho nesete?“ zeptala se nepřátelsky.

„Uložím ho. Vždyť je nemocný.“

„To udělá chůva.“

Nechtěl vyvolávat hádku nad trpícím dítětem a bez námitek ho položil do vztažené náruče. Václav se rozplakal. „Chci tatínka!“

„Budu blízko,“ zašeptal Karel a znovu ho políbil. „Hezky spinkej, ať jsi zítra zdravý. Budeme si spolu zase hrát.“ Chlapeček vzlykl naposledy a přitulil se k chůvě. Odnášela ho s konejšivým mumláním.

„A vy jste ho chtěl poslat do Svídnice!“ obvinila ho Anna ostře. „Ještě že jsem tady já.“

Nevyspala se. Je unavená. A má strach. Musel si to říci v duchu třikrát, než dokázal promluvit mírně a laskavě. Také byl unavený a měl strach. Hrůzný a děsivý strach ho svíral. „Dívenka měla přijít sem, jak je zvyk při zásnubách knížecích dětí.“

„Nelžete. Byla jsem u toho. A vy jste také vyrůstal v Paříži.“

Mělo smysl se přít? Obrátil se a odešel. Dost rychle, aby se urazila. Vlídnost ho přešla. Fúrie! To Blanka by... Zarazil se. Přísahal si stokrát, že Blanku do svých sporů s Annou vláčet nebude. Byly tak nesrovnatelně odlišné, že to nemělo smysl, i kdyby to nebylo tak nespravedlivé vůči té živé. Mrtvá už nemohla pochybit ničím. A čím chybovala, zaživa se ztrácelo v nedohlednu. Vzpomínal na ni jen v dobrém. Nechtěl ukřivdit Anně, i když ho už rok krutě trýznila. S potěšením by mu vzala i to dítě, kterého by se dobrovolně nevzdal za nic na světě.

Že lhal? Ano i ne. Bolka Svídnického si pozval, když ještě ležel bez vlády. Z horečnatého blouznění se v něm zahnízdil bláznivý sen. Byl posedlý představou, že jen s malou Aničkou vedle sebe se zase naučí chodit. Chtěl ji tu mít. O zasnoubení se smlouvali už dávno, ale vztahy mezi nimi byly spletité. Několik let díky smíru s polským Kazimírem sice už ne výhradně nepřátelské jako dřív, ale dohodnout se na skutečném míru bylo těžké. Roky a roky předtím spolu válčili.

Ukázalo se, že malá Anička neokouzlila jen Karla. Strýc Bolek ji zbožňoval a nechtěl vůbec chápat, proč by ji měl ztratit, když ženich ještě běhá v plenkách a svatba tak hned nebude. Už tak se o ni musel dělit s uherskou královnou matkou, která dceru s vnučkou raději viděla u sebe v Budíně. Nakonec se dohodli, že se obě děti budou v rodinách střídat, až Václav dovrší dva roky a v cizině obstojí. Lhal

Karel? Ano, jistě, ale Anně ne. Naprosto nemínil dodržet smlouvu, s nevěstou jednou v Praze. Občas byl ochoten s oběma dětmi zajet na návštěvu. Bolek se tím nakonec bude muset spokojit. A protože Karel mínil s Aničkou pozvat do Prahy i Kateřinu, mohl počítat s její podporou.

Zasnil se. Anička přijela s Bolkem, jak byl zvyklý ji brát s sebou kamkoli, a po celou dobu složitého domlouvání stála v nohách lože a nespouštěla pohled z Karlovy tváře. Občas se setkal s jejíma očima a honem se díval jinam. Nechtěl pátrat, co v nich je. Zářivě modré. Zdálo se mu, že jsou čím dál tím zářivější a modřejší. Prvně se viděli před čtyřmi lety v Bratislavě. V únoru ji Bolek přivedl do Budyšína, a to už Karel měl s kým ji zasnoubit. Jen o to zavadili v řeči. Anna se smála a výskala, já budu česká královna! Miminko, její ženich, ji tuze zajímalo, jako by se chystala hrát si s panenkou. Něco takového to ostatně také bylo. Zajeli do Prahy s ostatními a malý Václav se jí líbil. Mermomocí u něj chtěla zůstat rovnou a plakala, když ji strýc odvážel. To už jí bylo deset, věk, v němž se knížecí dcery vdávají. Pravda, kojenec se k oltáři postavit nemohl a vůbec všechno bylo pořád spíš jen žert. Na tom bolestném loži to pro něj ale žert už nebyl. Jen Bolek trval tvrdohlavě na svém. Ne, leda nakrátko a pak zas oba k němu. A Václavovi nebyl ještě ani rok!

„Co chceš ty?“ Karel se na Aničku nepodíval. Jen se ptal. Tiše a bezvýrazně, aby nechápala, jak mu na její odpovědi záleží.

Dlouho bylo ticho, než odpověděla. Vlastně to byla otázka.

„Podobá se ti chlapeček?“

„Vůbec ne,“ pospíšil si, ale Bolek ho opravil.

„Vždyť je docela malý. To se ještě nepozná.“

„To je dobře.“ Naklonila se dopředu a opřela se lokty o pokrývku u jeho nohou. „Já bych chtěla, aby ti byl podobný. Líbil ses mi. Líbíš se mi i teď. Kdo ti to udělal? To musel být strašně zlý člověk.“

„Asi byl.“ Balzám se na něj lil z jejích slov. Teď už se odvážil pohlédnout jí do očí. Čerstvá jizva byla mimořádně ošklivá. A přece se usmívala. „Možná nebudu nikdy chodit,“ řekl. „Snažím se, ale nejde mi to. On běhá. O to nemusíš mít strach. Chceš tady zůstat?“

Bolek jí skočil do řeči, než stačila odpovědět. „Ty nemáš co chtít, Anno," řekl přísně. „Když se dospělí na něčem dohodnou, tak děti poslouchají. Vždycky."

Anna, jeho choť, která seděla z druhé strany jako neochotný svědek rozhovoru, se ušklíbala. S ohledem na ni mluvili německy, ale stejně ji rozmluva nudila a dávala to najevo neslušně okázale. Najednou mu ujednání vmete do tváře, jako by za Václava kdovíjak bojovala. Všehovšudy se zeptala, jestli by nebylo rozumnější mu najít nevěstu v jeho věku. To Karel nerad poslouchal, protože to koneckonců byla pravda. Ale na Aničku si už zasedl. A taky, upřímně, na Svídnici, jejíž byla jedinou dědičkou. Ze tří svídnických bratrů měl dítě jenom Jindřich.

Obě Anny se na sebe dívaly s nevalným zalíbením. Ta malá k tomu měla důvod. „Ty mě nemáš ráda, paní?" zeptala se upřímně.

„O tebe přece nejde, děvče," odpověděla svrchu Anna, popuzená tou důvěrností. „Jen srovnávám tvůj věk a jeho. Jsi starší o deset let."

„To vadí?"

„Vůbec ne," řekl rychle Bolek, který přes všechny námitky o ten sňatek stál. „Až tobě bude třicet, bude mu už dvacet a dávno můžete mít taky syna." Syna. Její syn bude můj vnuk. Třeba se žádného dřív nedočkám. Markétka umřela, zbývá jen Kateřina. A vnuk Habsburk, to není dobrá věc pro české království.

Anna zmizela bez rozloučení, sotva Svídničtí odešli. Obrátil se k ní s nějakou otázkou a najednou prostě nebyla. Tenkrát si teprve zvykal. Bolelo to. Dnes? Dnes už měl starost jen o dítě.

Vždyť jsem jí ani neřekl o té korunovaci, vzpomněl si s úžasem. Ne, už za ní nepůjdu. Teď ne. Neplatí na ni vlídnost, tak budu zlý. Jestli si ovšem všimne.

Trpce se usmál a na chvíli obrátil své myšlenky znovu k Římu. Měl bych o tom říci aspoň tribunovi. Jako prorok se neosvědčil. Kliment je živ a sám mě posílá pro císařskou korunu. Že ne s nadšením a dobrovolně, už je jiná. Ale na skutku to nic nemění.

Cola horečně spisoval v tichu arcibiskupského dvora dlouhé traktáty avignonským kuriálům. Jejich nejčastějším adresátem byl Guy de Boulogne, jeho dávný příznivec, u jehož stolu sedával kdysi

v Avignonu a v řečnickém nadšení rozvíjel svoje plány a sny za potlesku avignonské smetánky. I papež ho přijímal a podporoval. Petrarca pro něj dokonce získal i Giovanniho Colonnu. S Colonny po své vítězné bitvě měl ovšem na věky věků konec, ale kardinál už nebyl naživu. Klimentův sekretář Rainaldo Orsini byl z větve tribunovi nakloněné. Zrádný Francesco zahynul. Zemřel i kardinál Ceccano, otrávený cestou do Neapole. Při kurii už nezůstal naživu žádný Říman z řad jeho nepřátel. Legát Bertrand des Deux, který nad ním vyslovil přikázanou klatbu, byl sám o své vůli vždycky k smíru ochoten. Cesta domů a k poctám ve Věčném městě vede jen Avignonem. Není vybrání. Leda by se chtěl vrátit jako vyhnanec mezi poustevníky, kteří — možná — mu ukládají o život. Což ovšem mohl leckdo jiný, kdo se jeho přítomností v Praze cítil ohrožen. Papež. Visconti. Kdekdo ze signorů, jestli se jeho plán na jejich likvidaci prozradil. I v rozjitřeném Římě by se našli nepřátelé, nehledě už na přirozenou pomstu Colonnů. A tomu, kdo není stvořen pro myslitelský život v tichém ústraní, nezbývá než urovnat si cestu. Jde-li to.

Způsob mu ukázali. Jak v prvních dnech samoty v Roudnici proklínal nápad jít do Prahy, dnes to pokládal za pokyn vlídného ducha, který ho vedl k záchraně přes všechny nástrahy. Vybavili ho falešným proroctvím a doklady prokazatelného kacířství, které ho už nadobro mělo vyrvat církvi. Nebylo to nakonec schválně k jeho záhubě? Do Prahy chtěl přece sám od sebe. Už předtím, než ho oslovil ďábelský svůdce jako kdysi Krista. Domníval se, že jeho úkryt je bezpečný, a přece *tam* všichni o něm věděli. Žil ve své vlastní smyšlence, obklopen lstí a zradou.

S arcibiskupem i císařem rozebírali jednotlivá jména. Guy de Boulogne byl jako nuncius v Itálii a v Římě v jubilejním roce a nedávno byl jmenován do komise, která se měla zabývat úpravou poměrů v Římě, spolu s Bertrandem des Deux, Taleyrandem de Périgord, který byl navíc císařův přítel, a snad i s Etiennem Aubertem, velkým zpovědníkem, jedním z předních mužů v Avignonu, který před osmi lety patříval mezi Colovy obdivovatele.

Ty bylo třeba získat. Kardinálové, znalci Říma, byli přede všemi povoláni rozsoudit tribunovu při.

Psal horečně. Podzim už byl dávno tady a nevlídná druhá zima za dveřmi. Zdálo se mu, že přežít v Čechách ještě třetí není v jeho silách. I když v Praze, v povzbudivé společnosti a s novou nadějí, mu bylo nesrovnatelně volněji než loni samotnému v Roudnici. Ale ovšem, žádná společnost nemohla roztavit led, který sevře neúprosně řeku, a sníh, který ve svých závějích skryje na dlouhé měsíce každou známku života.

Vítězný Janův oblouk, Fórum Romanům, Kapitol! Už druhý rok plyne, co je viděl naposledy, potají jako psanec, skrývající se v davu poutníků. Na ženu nevzpomínal. Věděl, že je konec a že už ji k sobě nepřijme, i kdyby prosila. Blouznivá idyla s františkánem ji už nejspíš přešla, znal dobře Livii. Padlý tribun a padlá žena. To nejde dohromady, když každý z nich bude hledat cestičku vlastního vzestupu. Ten její je ještě krkolomnější než ten jeho. On aspoň věděl, kudy se má dát.

Královská návštěva ho překvapila. Karel býval často arcibiskupovým hostem a někdy si vězně volali, ale naposled to bylo před vánoci a teď bylo zrovna po svátcích. Jan ze Středy, který pro něj přišel, se tvářil záhadně. „Stalo se něco?“ znepokojil se Cola.

„Stalo. Ale nesouvisí to s tvým osudem,“ pospíšil si Jan.

Cola vzdychl. „Spíš bych si měl přát, aby se něco dělo. Chci pryč.“

Jan zesmutněl. Dělal, co mohl, aby tribunovi ještě zpříjemnil pohodlnou vazbu a měl pocit, že by mohl být v Čechách spokojen. Ne. Chce pryč. Dnes a vždycky. Cola pochopil a položil ruku na jeho paži.

„Říkám ti slavík císařského dvora,“ usmál se. „Já se svými pochmurnými zpěvy jsem zůstal jenom sůva. Víš proč ten propastný rozdíl mezi námi? Slavík ani v zlaté kleci nezpívá.“

„Přece bys nemusel...“

„Pro mne jsou celé Čechy klec. Doma jsem jinde. Nechápeš to?“

Jan chápal. Pro něj zase bylo doma ve službách krále. Nedovedl si představit něco jiného. Ale nehodlal se jen tak vzdát. Colu by nejraději měl napořád v Praze.

„A v Avignonu jsi snad doma? Jinam odtud nechceš a nepůjdeš.“

„Kdyby věci nebyly převrácené hlavou dolů, mohl bych za papežem rovnou do Říma. Ale Jeho Svatost ráčí sídlit v Avignonu, tak musím napřed tam.“

Jen abys tam nakonec nezůstal, pomyslel si zlostně Jan, který nesdílel Colovu důvěru v návrat domů, i když si uvědomoval a věděl líp než vězeň, že Karlovo slovo je mocné i u jeho nepřátel. Ale v ošidné hře s Avignonem nikdy nebylo docela jasné, jak se vítr obrátí. Pravda, půda byla připravována pečlivě a ve sporech s Klimentem Karel míval nenápadně vrch. Nakonec šlo všechno po jeho. I teď.

„Ty se mnou nejdeš?“ podivil se Cola, když ho Jan předával u dveří arcibiskupova příbytku.

„Jdu zpátky na Hrad. Musím ke královně.“ Jan patřil k oblíbencům Anny Falcké, ale tentokrát ji nešel bavit umným vyprávěním o ničem. „Následník stůně,“ řekl na vysvětlenou. „Krále to znepokojuje. Budu přecházet sem a tam, jen aby s tebou mohl rozprávět s klidnou myslí.“

„Je tam sníh,“ řekl Cola s odporem. „Zmáčíš se.“

„Proč bych se měl zmáčet? Je sucho a mrzne.“

„Ještě mráz!“ Cola se otřásl. „A ty se divíš, že pobyt u vás ve mně nebudí nadšení?“

„V tvém Římě nikdy nemrzne?“ zeptal se Jan nevrle.

„Málo. A nikdy tak silně jako tady.“

„Musíme vzít s sebou tedy trochu mrazu, až tam potáhnem.“

„Nestraš mě,“ zasmál se Cola. „Toho se nedožiju. Tvůj král mě dá stít, až papež korunovaci povolí.“

„Proč by to dělal?“

„Nabídl jsem mu to. Se zárukou, pane. Pokud bude Kliment naživu, s papežským požehnáním do Říma nepůjdete.“

Jan se na něj podíval s pocitem vítězoslávy, ale netroufal si neprozřetelným slovem připravit svého pána o triumf.

V Arnoštově síni seděl Karel sám. Colu to překvapilo, ačkoli na tom nebylo nic zvláštního. Karel do ústraní arcibiskupova domu chodil kdy chtěl a jak chtěl, a i když jeho přítel tady nebyl, často zůstával.

„Pomodli se," přivítal Colu s vážnou tváří. „Přijdeš o hlavu."

Tohle! Colovi se úžasem až zatočila hlava. Karel si všiml tápavého pohybu jeho ruky a řekl vlídně: „Sedni si."

Tribun dopadl do křesla a zůstal civět na císaře. Císař! Všichni mu tak dávno říkali, jen listy z Avignonu s tvrdošíjnou důsledností nesly v záhlaví označení: Králi Římanů. Césarem nebyl bez papeže ani Karel Veliký. „Přece jen se plní opovrhované proroctví," řekl, když se vzmohl na slovo. „Touto dobou měl Kliment podle Angela umřít. Jistě ho celý Avignon oplakává."

„Žije," usmál se Karel. „Jak jinak bych měl právo tě popravit?"

Cola se znepokojil. Takové žertování z úst mocných neměl rád. Sám dal sice pod okny zajatých římských vládců stavět provokativní šibenice, ale to nešlo o jeho hlavu. Velice jemně to rozlišoval. „Na můj život má Vaše Veličenstvo právo vždycky." Znělo to tak, aby korunovanou hlavu dojal pravou pokorou. Karel ho nemínil dál napínat.

„Arcibiskup ti dá rozhřešení za nesplnění slibu. Já jsem se k tvé popravě nezavázal. Možná se jednou sejdeme i v Římě. Napoprvé to nejspíš nebude, tak rychle kurie nepracuje. Vyrazím na jaře. To snad už bude možné vypravit tě do Avignonu. Moji vyslanci přivezli také důvěrný vzkaz kardinála de Boulogne. Dostal tvůj dopis. V komisi na obnovu Říma se o tobě hodně hovořilo. Papež sám ti nakloněn není, ale Guy je přesvědčen, že tě nakonec zprostí obvinění. Musíš se ovšem obhájit. Kurie nemá ráda obžalované, kteří se vyhnuli soudu, ale v tvém případě je to výhoda. Ještě jsi pod přísahou nevypověděl nic, co by tě usvědčilo. Vlivní přátelé mohou proces obnovit. A ty je máš."

„Díky vám," řekl Cola vděčně. Některé měl sice sám za sebe, ale císařská přímluva přece jen platí víc. Nakonec i u papeže, který Karlovi sice nijak nepřál, ale na druhé straně ho určitě nemínil popouzet a udělat z něj případně druhého Ludvíka Bavora. Pro zraky

nezasvěcených pozorovatelů jejich okázalé přátelství přímo překypovalo něhou. Bylo v zájmu obou stran takový dojem udržet.

„Poslyš," řekl Karel zadumaně. „Tys mi nabízel jako rukojmí vlastního syna. Opravdu bys ho dal?"

V Colovi hrklo. „Vaše Veličenstvo přece mou zamýšlenou pomoc už odmítlo," namítl opatrně. Nabízel za sebe záruku, když bude jako císařův předchůdce vyslán do Říma, aby mu upravil cestu ke korunovaci bez papeže. Do takového dobrodružství se mu už nechtělo.

„Samozřejmě. Ale teď myslím na tvůj vztah k synovi. Ty bys ho nechal někde, kde bys neměl jistotu, že se mu neublíží?"

„U vás jsem přece takovou jistotu měl."

„Takový dojem by ti stačil?" Chvíli se na sebe mlčky dívali. Cola se snažil uhodnout, kam císař míří. Nepovedlo se mu to. Nijak si nespojil nemocné dítě s otázkou rukojmí. „Kolik máš synů?" zeptal se Karel.

„Dva, Vaše Veličenstvo."

„A dcer?"

„Taky dvě."

Možná je to tím. Já mám jen jediného. Kateřinu jsem pustil do Rakous, a už jsem proto vystál dost strachu, když její sestra tenkrát v Uhrách umřela. Když jsem Markétku zaslíbil Ludvíkovi, bylo mi málo přes dvacet. To ještě člověk riskuje s lehkou myslí. Jak léta jdou, jsem úzkostlivější. Václava do Svídnice? Nikdy. Anna se zbláznila. Nebo spíš o mně vůbec nic neví, právě tak jako já o ní. Tenhle tribun je o tři roky starší než já a syna by dal do zástavy nepřátelům. Proč? Je mu sláva tak sladká, že přehluší hlas vlastní krve?

„A co by tomu řekla matka?" Znělo to zkoumavě.

„Jaká matka?" vyhrkl Cola překvapeně.

„Tvá žena přece." Tentokrát už Karel dostal vztek. Je tak zahleděný do sebe, že zapomněl, že k narození dětí je třeba hlavně ženy?

Cola zrudl a zase zbledl a zadíval se do prázdna. Mlčení se protáhlo a bylo čím dál tím tíživější. Karel ho už chtěl porušit sám, když se tribun konečně ozval úplně změněným hlasem.

„Skutečně Vaše Veličenstvo trvá na tom, abych o ní promluvil?“

Karel si uvědomil něco nedobrého a couvl. „Ne.“ Na tribunově manželce přece nezáleželo. Už tak dospěli k přílišné důvěrnosti. Ženy? S tou svou mám starostí nad hlavu. Ještě ta tribunova.

„Jdi,“ řekl, „a piš dál své krásné dopisy. Kardinálovi se velmi líbil svou hrdostí i pokorou. Prý jsi navážil od každého něco a vždycky přesně. Tak, že se s tebou musí počítat.“

Cola se zatetelil radostí. „Díky,“ poděkoval vřele.

„Mně neděkuj. Dík patří arcibiskupovi, který pro tebe vymýšlí, co je třeba a pátrá po ohlasu, jaký tvá slova mohou mít. Ve chvíli, kdy jsi mu začal věřit, byl jsi už zachráněn. Arnošt je svatý a moudrý člověk. Bez jeho rady ani já neudělám nic.“

„Vždycky se jí řídíte?“

„Většinou. Jsou ovšem věci, na které musíme být každý sám. V těch buď nejopatrnější a vzpomínej, co ti kdy řekl. Komu píšeš teď?“

„Nikomu. Píšu...“ Cola se rozpačitě usmál. „Píšu epickou báseň, Vaše Veličenstvo. Jen si tak krátím čas.“

„Opěváš slávu antického Říma?“

„Nechci být podezírán z pohanského kultu. Jsou to příběhy neznámých mučedníků. Samozřejmě je dějištěm Řím.“

Karel se na něj ostře podíval. Nábožná báseň je dobrá korouhev pro příchod do papežského sídla. To má ze své hlavy. Arnošt by na takovou myšlenku nepřipadl, k básním nemá vztah. Tenhle tribun je chytrý a ví, co dělá. Ještě o něm uslyšíme, ať už v dobrém či zlém.

Počkal, až Cola odešel, než zavolal sluhu. Ale místo úslužného mnicha se ve dveřích objevil sám arcibiskup.

„Ty jsi tady?“ podivil se Karel. „Proč jsi nešel dál?“

„Nechtěl jsem tě rušit.“ Arnošt vypadal značně nesvůj. „Nebyl jsem tady. Před chvílí jsem přišel z Hradu.“

„Poslal jsem tam Jana. Ještě nepřišel?“

„Tvůj kancléř zůstal u královny.“

Karel k němu zvedl tázavě pohled. Dnes? Právě dnes že Anna toužila zasmát se žertům svého šaška? Tak Karel nazýval nerovný vlídný vztah mezi královnou a svým hodnostářem a nebyl daleko od pravdy. Dnes!

Cosi v Arnoštově tváři ho vystrašilo. Pomalu vstal. Arnošt k němu přistoupil a ztlačil ho zpátky.

„Ty zůstaň," řekl tiše. „Chvíli, dlouho, jak budeš chtít." Ruka na Karlově rameni ztěžkla. Pochopil dřív, než Arnošt promluvil. „Pán Bůh tě potěš, příteli. Už nemáš syna."

DLOUHÁ NOC

Zase na koni v čele vojska. O tom se mi loni ani nesnilo. Na schůzku s Albrechtem před deseti měsíci mě museli odnést v nosítkách. A Albrecht, který obvykle zůstává doma, za mnou dorazil až do Budějovic. To bylo setkání! Dva nejmocnější vládci v širém okolí. Kdo se nám v celé římské říši vyrovná? Větší pán jsem samozřejmě já. Taky jsem se tenkrát aspoň šoural, zatímco Albrechta nosili na křesle. Ale jednali jsme na úrovni. V sedě. Za stolem jsme si mohli připadat jako ostatní. A dnes na koni v jarní plískanici. Měl bych se radovat, ale od zimy se už nesměju. Řím. Císařská korunovace. Pokojné Čechy. Pro koho?

Občas se vzchopím k činu. To tak, aby mi mezi sebou válčili vlastní hodnostáři. Na Jindřicha z Hradce a mladé Rožmberky mám svrchu. Jsou to neposedové a pořád je s nimi nějaká nesnáz. Co chvíli se bijou přes hranice a já s Albrechtem mám mír a chci ho zachovat. Je moudrý, naštěstí, a chápe, oč jde. Jeho vlastní neposedové mu také hýbají žlučí. Ale aby se mi hrdlili ještě s Vilémem z Landštejna, to ne. Ten starý rváč by na ně stačil sám, ale zachtělo se mi ukázat autoritu. Dokonce jsem se těšil, že snad vytasím i meč. Na zkoušku. Půjde-li to.

Nevyzkoušel jsem nic. Královská korouhev má v Čechách přece jenom váhu. Rožmberkovi žoldnéři, plenící jakousi Landštejnovu vísku, se dali na útěk, sotva nás z dálky zahlédli. Pár jsme jich chytli a pověsili. Lapkové a rušitelé míru si nezaslouží nic lepšího. Vesničané nás oslavovali. Jakási babka kořenářka si všimla mé tváře a mých zad, spráskla ruce a přinesla mi mazání. Prý pomůže. Takový hezký kohoutek jsi býval, pane králi, řekla mi s lítostí. Který lupič ti tohle udělal?

Jako ta malá. Přemohl jsem se a usmál jsem se na ni. Od vánoc poprvé. V plískanicích mě bolí ztuhlá šíje hluboko do zad. Bušek opatruje kelímek a večer mě maže vzácnou mastí. Mám pocit, že

pomáhá. Hřeje láskou. Jsou ještě lidé, kteří umějí milovat. Utíkám z královského paláce, kde lásky ubývá. Je jí čím dál míň. Vlastně se dá říci, že už nezbyla žádná.

Poslední pouto. Tak najednou. Spokojil bych se jím, i kdybych ztratil ženu. Naopak to nejde. Nemáme ani společný zármutek. Jsme každý sám. Jak je to dávno, co mi byla na obtíž ta přemíra vášnivého chtění? Dnes marně přivolávám jakkoli nepatrný zbyteček. A s hrůzou pozoruju, že i to dělám spíš z povinnosti k svému trůnu a rodu. Sám sebe zpytuju a už jsem skoro prázdný. Vydal jsem se po špetkách těch marně nabízených večerů. Není daleko den, kdy já sám se budu muset nutit, abych to nejsamozřejmější aspoň naznačil, a uleví se mi při tom stereotypním bolení hlavy či jiné potíži. Jenže co dál?

Táhneme územím Rožmberků a zpupní páni jsou hezky zticha. Přece jenom je něco jiného pošťuchovat se se sousedem než stavět se na odpor samotnému králi. Vilém z Landštejna je tu po mém boku z moci svého úřadu nejvyššího pražského purkrabího, ne jako jedna ze sporných stran. Je to manifestace síly a královských sympatií. Nebožtík starý komoří na své synky káravě shlíží shůry. On se mnou vždycky skvěle vycházel a tím spíš s Vilémem. Byl to jeho přítel. Když už si někde něco začal, tak to muselo mít smysl a přinést trvalý zisk.

Starý pan Petr mi byl po chuti. Taky radši řešil všechno dohodou než zbraní. Asi to bylo tím, že byl vzdělaný. To pan Jošt není. S jeho bratrem Petrem vycházíme líp. Starý pán to měl dobře vymyšleno, ale Jindřicha mu zabili. Škoda. Toho jsem si vážil. A další škoda, že se výchovou těch jankovitých hříbat asi nikdo vážně nezabýval. Co mladší syn! Ještě druhý může být třeba biskupem. Ale třetí, čtvrtý, pátý? Pán nějakého hradu a zbožíčka věru nepotřebuje být rytíř ušlechtilých mravů. A najednou nejvyšší komoří. Vcelku se v jeho prospěch dá říci jenom, že vypadá k světu. Je to dost na jeden z nejvyšších úřadů? Panovník ho dal dědičně Rožmberkům a panovník to zase může změnit. Zvlášť když má důvody. Ale sotva jsem to naznačil, první, kdo se přimlouvá s nemístnou horlivostí, je Vilém. Tak dobrá, uvidíme. Všichni, jak jsou tady a pobíjejí se hlava

nehlava, jsou páni z Růže, a když se král vložil do jejich sporu, je na obzoru slavnostně zpečetěný mír.

Únor byl nevlídný a po čertech sychravý a březen nezačíná o nic líp. Už není důvod setrvávat v poli. Vzpurný Rožmberk rozpustil hotovost, spíš se mu rozutekla, mocný pán se zdaleka nezdá tak mocný jako prve a nikomu se nechce na šibenici. Měl bych se těšit domů, ale oddaluju tu chvíli, jak jen můžu. Nakonec už nic jiného nezbývá. I vojsko, které chrání před lupiči, je pro vesnice pohroma. Tak rozesílám posly k rozvaděným pánům a zvu si je do Prahy, s ohledem na rakouské účastníky sporu až za šest neděl. A vracím se. Nerad. Krok za krokem.

Z Písku jsme táhli rovnou na sever a najednou jsem si to rozmyslel. Bez hotovosti, už jen s družinou, překračujeme brdský hřeben a zrychlujeme. Nakonec se ženu tryskem rovnou k Berounce. Pro povzbuzení mysli jsem zatoužil vidět jedinečné dílo, které huť Matyáše z Arrasu žene do výše. Brodíme přes řeku a stoupáme vzhůru. Můj hrad. Můj Karlštejn.

Procházím staveništěm za nadšeného pozdravování kameníků. Dobře vědí, že jim moje návštěva něco vynese. Císařský palác už skoro stojí. A ještě vysoko nad ním roste moje chlouba, nejnedobytnější posvátná hlavní věž. Stavba, jíž podobné v celé říši není. Šplhám na lešení, ač je o tolik výš, než když jsem zavítal přede dvěma lety, zdráv a nejobratnější z obratných. Silou a vůlí lze napravit mnoho. Jen lásku nepřivoláš. Ale to je jen letmé bodnutí tady, kde shlížím dolů do údolí bičován větrem a rychlou studenou přeháňkou. Sním a nevadí mi nic.

Tady, právě tady bude svatá prostora hradu. Její zdivo jde zatím sotva do pasu. Teď už to půjde rychleji. Nejhorší ze všeho byly základy v tvrdé skále. Chtěl bych se ubytovat na Karlštejně, až se navrátím z římské jízdy. Císař v císařském paláci císařského hradu.

Odměna kameníkům bude vysoká. I v nečase na stavbě vytrvali. Těžko mohli jinak, když jsem tu stál i já. Slézám. Na cestu do Prahy je pozdě, tož posedíme ještě s kameníky a vyspíme se někde v jejich baráčcích. Není nás moc. A moji průvodci mě dobře znají. Jsou zvyklí honosnému lesku i nepohodlí, podle toho, co si právě zamanu.

Příliš jsme nespali. S hříšným posezením v nedokončeném přízemním sálu velké věže jsme se rozloučili skoro za světla. A umiňuji si, že také tady, na svazích kolem mého Karlštejna, musí růst réva. V duchu zakládám vinice. Proč ne? Ať první víno se urodí zároveň s hradem. Pokřtí ho mým jménem. To je důstojné.

Do Prahy klušeme za samého žertování. Nic nedbám na to, jaké uvítání mě čeká v hořením patře mého paláce. Je také podhradí. Má Praha, která roste. A z okna svého příbytku vidím na věnec kaplí, které ovíjejí můj chrám.

„Vlk vzkazuje, že Černý odjel k Příteli."

Jan ze Středy se ušklíbl nad záhadnou větou, která ve skutečnosti nebyla záhadná ani co by se za nehet vešlo. Ale zderazský probošt Jindřich, syn kancléře Karlova děda a strýce, posledních přemyslovských Václavů, si liboval v jinotajích. Asi po tatínkovi podědil intrikánského ducha, kterým Petr Angelův byl tak proslulý. Vyšehradský probošt a olomoucký biskup. A má syna. A syn má církevní hodnosti.

„Čti dál," řekl Karel, který po svém zvyku pilně vyřezával, tentokrát dřevěného ptáčka.

„Dál už je jenom o jednání s Florencií." Jan přelétl zbytek dopisu pozornýma očima. Věděl, že Karel dává přednost stručnější zprávě před rozvleklými zdvořilůstkami. „V signorii měli konečný návrh projednat předevčírem. Na přesnější zprávu si ještě počkáme."

„O Černém už nic?"

„Ani slovo."

Karel vzdychl. *Černý* přezdívali milánskému obchodníkovi Saliverimu, který patřil k předním špiclům *Přítele* Pierra de Rosières. A *Vlk,* markýz Lupo di Soregna, se příliš dobře vyznal v severoitalských poměrech, než aby posílal zprávu o bezvýznamné cestě. Ledaže bezvýznamná nebyla.

Přinejmenším to znamenalo, že se papež s Viscontim stále dohaduje. Arcibiskup udržoval čilé styky s královským francouzským dvorem a předními hodnostáři francouzských kardinálů. V samotném kolegiu neměl zrovna přátele. Papeži musel pít krev, protože nenasytnou hrabivostí v severní Itálii ho přiměl ustoupit od zásadního odporu proti Karlově korunovační jízdě. Přesto s ním udržoval spojení. Guy de Boulogne už poslal nejednu alarmující výstrahu. Dohodne-li se papež s Viscontim, celé pracné jednání s Florencií bude marné. Pro Florencii bylo vůbec ožehavé jednání s jakýmkoli císařem. Tradičně propapežské město sledovalo snahy světských vládců říše vždycky s podezřením. A stát se jenom válečníkem bez nároku na císařské tažení? Pravda, jednou s vojskem v Itálii by se snad korunovace dala vynutit. *Snad.* Jindřich Sedmý táhl do Říma dokonce se souhlasem papeže a skončil v klatbě a opuštěný s výjimkou několika věrných měst. Florencie k nim určitě nepatřila. Vojenskou pomoc vyhledávají, až když jim teče do bot, ale císař, zvlášť Lucemburk, je dobrý leda k tomu, aby v bojích s Milánem vykrvácel, a nic už dál. Couvne-li Kliment od dohody, musí být každé slovo odvážené na nejjemnějších vážkách a zcela přesné, aby nebylo možné ho obojace vykládat. Což může trvat léta. Možná, že dřív bude stát i Karlštejn.

A ještě dřív je nutné uzavřít tribunovu záležitost. Snad už je situace příznivá. Dary a poslové jen lítali. Guy de Boulogne i Taleyrand de Périgord ujišťovali, že nebudou šetřit vlivem. V Colově případě, který se tak úzce dotýkal Říma, bylo jejich slovo rozhodující. Pierrův vzkaz, že pro něj posílá, byl nejspíš po dohodě s nimi. Až dosud se jeho žádosti o vydání nesetkaly s úspěchem, ale tentokrát vyslal Jana Spoletského, dávného lucemburského straníka. Karel ho znal už dvacet let. Pravda, byl to člověk krále Jana, ne Karlův. A byly doby, kdy mezi nimi panovalo napětí. Ale osoba posla přece jen naznačovala papežovu dobrou vůli a Karel byl odhodlán ještě žádat záruky. Zákeřnost s Viscontim bude chtít Kliment vynahradit zvýšenou laskavostí. Otevřená roztržka byla nepříhodná i pro něho a římský tribun v bezpečí paláce v Avignonu ho už neohrožuje. Navíc Cola sám netrpělivě čeká na proces, který

má vyřešit jeho trapný osud a vrátit ho tomu životu, pro nějž vyrůstal. Což rozhodně není pustina, kde z rozkoší se pěstují jen ty, jež patří duchu.

Dost. Vzdálená intrika se rozvléká na dlouhé lokte, ale českým králem mohu být, kdy chci.

„Svolej pány," řekl. „A u dohody ať je Jindřich Schatz. Ty musíš vyřizovat závažnější věci. Běž a potěš mi královnu. Chci, aby k večeři přišla usměvavá. Budeme přece oslavovat smír." Jan se s pochybností podíval na svého panovníka, jehož hlas ani tvář nevyjadřovaly žádné nadšení. „Co se tak díváš? Mne to samozřejmě nudí, ale je třeba nějak zakončit celou věc. Takže se budu usmívat na pana z Rožmberka, na pány z Walsee a samozřejmě na Viléma. To ostatně rád. A až pustí zajatce, tak asi začnou znovu. Mládí? Já přece nejsem tak moc starý, ale jejich pitomost nechápu. Někdo je janek ještě v šedesáti. Znal jsem i takové, co si nedali pokoj dřív než na šibenici, což Joštovi a Jindřichovi z Hradce nepřeju spíš s ohledem na sebe než na ně. Nemám popravy rád."

Jednání podle Karlova přání neprobíhalo jako soud. Nebyl tu v úloze panovníka, ale rozhodčího dobrovolně zvoleného oběma stranami. Na výsledku to mnoho neměnilo. Stejně on i jeho bratr moravský markrabí se zavázali zakročit vojenskou mocí proti případnému rušiteli dohod. Což znělo velmi neosobně a zdvořile, ale každý věděl, že to určitě nebude nejvyšší purkrabí, kdo někdy začne spor. Nejstarší Rožmberk, kanovník Petr, pozorně střežil vznětlivého bratra. Pod jeho přísným pohledem nakonec bez dalších námitek dohodu odpřisáhl, načež se Vilém zavázal, že pustí jeho zajaté spojence. Byl mír. Snad, aspoň na nějakou chvíli.

Přešli do velké síně v patře královského paláce, kde se odehrávaly jen slavnosti na nejvyšší úrovni majestátu. Karel si dal záležet, aby si jeho hosté byli té pocty dobře vědomi. Z dlouhých stěn na hodovníky shlíželi římští césarové, poslední v řadě u chodbičky před oratoří Karel. Deskový obraz dosud nenesl označení, že je toho jména Čtvrtý. Zato zobrazoval panovníka, jaký býval. Urostlého, úspěšného, šťastného. Malíř mu ještě zalichotil, čímž rozdíl vystupoval nápadněji. Za posledního půldruhá roku od chvíle, kdy

byl schopen se sem ze svého obydlí dobelhat, uvažoval o tom, že obraz vymění. Římský císař, až bude korunován, bude někdo docela jiný než tenhle usměvavý krasavec.

Anna se překonávala. Oči jí zářily v rozesmáté tváři, když častovala hosty břitkým vtipem. Karel ji po dlouhé době viděl tak, jak ji znával, a jako balzám vnímal její jiskřivý smích. Jednou o něj dokonce zavadila laskavým pohledem. Blaženě se zasnil a s hanbou se přistihl, že jediné, co ho přitom napadá, je, jak se dostat k ní do ložnice. Ne dostat se, to samozřejmě mohl, ale být vlídně přivítán. Začalo mu být krutě lhostejné, co tomu říká duše. Pravda, v královské rodině bylo třeba dětí. Co vlastně chci? okřikl se. Vadí mi, když se mi to jeví jako povinnost, anebo mi vadí vlastní chtění? To z minulosti znám.

Ano, ale s ženami na jediné objetí. To Anna není.

Noc se naklonila k půlnoci. To už holoubkům stačí, pomyslel si Karel a vstal. Hosté se překotně zvedali. Teď sejdou portálem z pavlače na nádvoří, jen my dva se odebereme do královského křídla. Kolikrát jsme tak odcházeli a nikdy nic. Ale dnes je Anna jiná.

S hrůzou si uvědomil, že rázem povadla. Se skloněnou hlavou přijala nabízené rámě a špitla dřív, než jí mohl naznačit cokoli třeba jen slůvkem: „Není mi dnes volno. Promiňte."

Rychle pohledem přivolal bratra. „Nehněvejte se, že vás nedoprovodím," řekl nahlas. „Posedím ještě s markrabětem. Dobrou noc."

Ožila jako mávnutím čarovného proutku a ohlédla se. Karel strnul. *Na koho?* Zabouřilo to v něm, ale ovládl se. Její tvář zase přelétl hravý úsměv toho šalebného večera. Dokonce kývla hlavou. Ohlédnout se nemohl, i kdyby se to tak trapně nehodilo. Od svého úrazu už hlavu neotáčel jako dřív. Musel by stočit celé tělo. Ne přece! okřikl se. Provedl Annu druhým sálem, vyrovnaně se uklonil a pustil ji napřed do dveří ke schodišti. Vyběhla po něm tentokrát bez ohlédnutí.

Jan se ještě zdržel vzadu v síni. „Dávno se usmívá a obrací na bříško," slyšel ho Karel komusi vyprávět zvýšeným, radostným hlasem. „Než jsem odjížděl, dokonce se posadil. Sám! Markéta ho

ani nedržela. Hned žuchl zpátky a...“ Najednou se zarazil, patrně jak si uvědomil, že ho bratr slyší. Za chvíli přiběhl chodbičkou poklusem. „Promiň mi,“ omlouval se udýchaně. „Nechtěl jsem rušit při vašem loučení.“

Karel se na něj krátce podíval. „Pojď dál,“ řekl jen, otočil se zády a šel napřed. Jan už byl půl roku rozpačitý a kdykoli se setkali, vyhýbal se mu pohledem. Styděl se za stěží utajovanou radost nad vlastním synáčkem od chvíle, kdy Karel svého ztratil. Malému Joštovi byly tenkrát dva měsíce. Po celou tu dobu Jan nebyl v Praze. Když prvně přijel, byla ve smutku. Rád by se se starším bratrem podělil o nadšení z pokračování rodu a najednou nemohl, když nechtěl ublížit. Kdekomu halasně vyprávěl na potkání o neuvěřitelných vlastnostech malého markraběte, jen s Karlem mlčel, protože vůbec nebyl schopen švitořit o jiném. Pravda, měl už synka, kterému bylo pomalu deset let. Ale levoboček s venkovankou, i když ho měl z té duše rád. je přece jenom něco jiného než právoplatný syn a dědic, který z něj veřejně sňal hanbu impotence. Teď už byl ochoten se sejít i s Ludvíkem Braniborským a podívat se na něj s výše své prokázané mužnosti. Útrpně. Chudinka. Líhat s jeho ženou mě nikdo nepřinutil. Já mám teď doma cosi lepšího.

Místnost, kde zasedli, byla Karlova soukromá pracovna s vyhlídkou k chrámu. Nad zeď dvora zatím vyhlížela jen stará bazilika. Z nových kapliček bylo vidět málo. „Jednou to bude krásná vyhlídka,“ usmál se Karel. „Toho bych se chtěl ještě dočkat.“

„Mně se líbí pohled do volného prostoru,“ řekl Jan. „Ten v Brně z hradu mám.“

„Každý máme svoje.“ Karel nabral odvahu a zeptal se, ani se mu nezatřásl hlas: „Co dělá můj dědic a následník?“

Jan se zakoktal. „Koho tím myslíš?“

„Přece tvého Jošta. Má k trůnu nejblíž hned po tobě. A já jsem tvůj bratr, nebudeš po mně vládnout dlouho. Pak on bude český král.“

Jan najednou přestal být jako svázaný. Karel konečně rozbil tu přehradu k nepřekročení. Zpříma se podíval na bratra.

„Zase ti není tolik, abys ještě nemohl mít vlastního syna," horlivě vyslovil to, k čemu se už půl roku chystal a nedokázal, aby to nezaznělo planě ve chvíli neštěstí. „Pošramotili tě ošklivě, ale snad se ti nestalo nic, co by ti bránilo."

Nic jiného tě nenapadá než nemohoucnost těla? Tebe, který jsi tolik let žil v Tyrolech vedle Markéty a neodhodlal se vstoupit do jejího lože, ač o to dokonce stávala? Šťastný a úspěšný bratře. Na nástrahy lásky a přejemnělé předivo milování jsi už zapomněl. „Ne, takového nic," řekl vyrovnaně. „Ale nenapadlo tě, že se snažím pomalu dvacet let a všehovšudy mi zůstala jedna dcera? To na takovou dobu není moc."

Tři děti. Zbývá jediné. Jan si najednou uvědomil snadnou úmrtnost těch křehoučkých tvorů a vyděsil se. Malátná ručička padla v spánku zpátky, když ji na rozloučenou políbil. Nebyla nějak příliš bezvládná a horká? V té chvíli si pomyslel, že ji líbá studenými rty, ale co když... Neklidně poposedl. Nejradši by se rovnou rozjel domů, jak ho zachvítilo znepokojení. Můj syn! Musím ho střežit. Zítra odjedu. Vstal.

„Budeš se moc zlobit, když teď půjdu spát?" zeptal se, ale hned se opravil. „Ne, vždyť jsi chtěl o něčem se mnou mluvit. Poslouchám."

Karel upadl do rozpaků. Tím pozváním si jen pomáhal z trapné chvíle, ale s bratrem byl rád. Cítil k němu něhu otce, ač byl starší o pouhých šest let. Propastný rozdíl mezi nimi netvořily roky. Jan by byl nejspokojenější údělem mladšího šlechtického syna z nějaké docela bezvýznamné rodiny s jediným hrádkem v lesích a nejnutnějšími důchody. Ale byl Lucemburk, tak se učil vládnout. Teď prý už dobře. Karel ho neúnavně a starostlivě sledoval a slyšel rád, že Morava je v dobrých rukou. Jednou možná i milované Čechy. Ale moc byla Janovi povinností, ne svůdnou sirénou. A touha po jejím zvětšení mu už chyběla dočista. Ne, ten se z mého neštěstí neraduje. Je to mladší královský syn, jakých je vskutku málo. Můj bratr. Vážím si toho, že takového mám.

„Nic zvláštního." Karlův hlas zazněl nečekaně vřele. „Jen jsem ti chtěl říci, že i já se z tvého syna raduju. Jako vůbec ze všeho, co ti přináší štěstí. Mám tě rád. Teď běž a vyspi se na cestu."

Jan ho mlčky objal. Pevně a upřímně. Chyběla mu slova, aby na oplátku vyjádřil svůj cit k bratrovi, který o něj pečoval od dětských let jako starostlivá kvočna a neúnavně burcoval jeho mrzačené sebevědomí. Jediný. Dokud byl v Tyrolech, všichni jím pohrdali, i vlastní otec. V Karlově starostlivé péči se všechno změnilo. Byl spokojený a vyrovnaný. Ve skutečnosti neměl žádné vlohy k trpitelství, což vyšlo najevo až teď. Byl zrovna hřích držet pod mrakem tak slunnou povahu.

Karel, dobře si vědomý svých zásluh, se za ním díval s teskným úsměvem. Přece jen jsem dal své zemi následníka. Vždyť on je moje dílo. Dílo mé duše a mého srdce, což jsou vyšší hodnoty než přízemní tělesnost. Těžko by ovšem uhájil trůn římských císařů. Pro náš rod jejich řada skončí mnou. Nebude třeba posunovat obraz v mém slavnostním sále, aby se za ním zaskvěl můj dědic. A jeho dědic. Zůstane poslední. Snad bych ho neměl vyměňovat. Mladý, krásný a zářivý císař. Tak to má být.

Přešel do ložnice a už chtěl zavolat Buška, když si to zase rozmyslel. Z voňavé jarní noci na něj sedal podivný neklid. Byl si jist, že by neusnul. Vrátil se a chodil sem tam po místnosti. Chvílemi vyhlížel z okna na rozestavěný chrám v záři bláznivého měsíce. Takový jsem vídal v Itálii, když jsem se v Parmě plížil ze zakázaných ložnic do důstojného biskupova paláce. Uvidím ho zas? Jistě ne v úloze tajného milovníka, ale co na tom konečně záleží. Císař je víc.

Měsíc nad rozvalinami Říma. Dva snílkové čekají, že ho znovu vzkřísím. Tribun a Petrarca. Oba mám rád. Jenomže kdybych jim vyhověl, přestal bych budovat Prahu a tam bych stejně nedokázal nic. Sen. Vznešená minulost. Obrovská, ale cizí. Já jsem doma zde. Jsem dědic Karla Velikého, ne Augustův. Na troskách staré říše roste nová a už se nemůžeme vracet zpět. Obrátit řeky od ústí k pramenům. Přemístit oceány. Titan či zázrak by to možná svedli, ale já nejsem titan a zázraky neumím. Sjednotit Itálii? To může jenom Ital. Já prý jsem Ital a na mne čekají. Bláhový Petrarca! Čeká jenom on a možná z měsíce spadlý tribun. Možná. Až když mu nevyšla vlastní hra. V co mohu doufat já? V hřejivé uvítání, když přitáhnu s

vojskem a budu se za ně bít. Ale za koho proti komu? To je ta otázka. Za Florencii proti Pise či naopak? Zatím to vypadá jasně. Za všechny proti Viscontimu. A nejlíp, kdyby boj byl vítězný a já v něm padl. Zmizel. Nebylo císaře.

Příteli Francesco! Přišel tvůj druhý dopis z Avignonu. Zdá se, žes nedostal mou odpověď. Snad na tebe čeká v Padově, ale teď se mi v Avignonu hodíš, budu mít o tribuna menší strach. I když tys na něj zanevřel, když ti začal vyvražďovat tvoje Colonny. Ale jsi člověk spravedlivý a víš, že pro Řím hodně udělal. Co nevíš, je, že bez vyvraždění Colonnů to nejde. A nejen Colonnů. Chceš spasit Řím? Musíš vyhubit mocné římské rody. Chceš spasit Itálii? Musíš vyhubit signory. Můj Bože Francesco, kdo na to má? Myslíš, že já? Jsem zvyklý zvažovat svoje nemožnosti a tohle je jedna z nich. To ještě mlčím o papeži a jeho klice, která je mocná i přes moře. Ale toužím po císařské koruně a toužím přijmout ji v Římě. Vím, že pán světa je spíš otrok světa, ale to vím jen já. Neboj se, neprozradím to a tvým augustům ponechám jejich slávu. Vždyť v ní zazářím i já.

Zatoužil se ještě jednou v tichu noci podívat na jejich řadu, jak ji zpodobnil malíř podle starých gem a vlastní fantazie, až na tu jedinou, dnes stejně neskutečnou jako ostatní. Svíci nechal hořet ve svícnu na stole. Úplněk zářil a velký sál měl okna do obou stran. V paláci bylo neskutečné ticho. Taková noc a všichni spí.

Ne, všichni nespali. Odkudsi ze tmy bylo slyšet šepot. Nevrle se zastavil ve dveřích do sálu. Kdo tady může být a rušit vznešenou úvahu? Dole na dvoře stojí stráže, a přece snad nespí, je vidět jako ve dne a od bílé stěny za pavlačí, ke které vede schodiště k hlavnímu vchodu, by se vetřelec odrážel v měsíční záři. Přece si sem snad netroufly děvečky z přízemní kuchyně a krom toho by dveře měly být na klíč stejně jako vstupní brána. Pokročil dovnitř a viděl pootevřené dveře na schodiště nahoru k ložnicím služebnictva a fraucimoru.

A také královny, kdyby proklouzla chodbou z královského křídla.

Měl pocit, že se kamsi řítí, ale vzchopil se a postoupil do bílého měsíčního světla. Šepot umlkl. Zaslechl šramot někde před krbem,

tam, co ležela na zemi kožešina velkého medvěda. Kdysi ho ulovil sám. Ruce se mu chvěly, ale stál bez hnutí a bez hlesu.

Jeden z hlasů se ozval znovu a zazněl zřetelněji. Už nemohl pochybovat, že je to Annin hlas. „Pojď přece!“ šeptala divoce. „Na co čekáš? Chci ještě poznat lásku!“

Nato se kdosi zvedl a začal bezhlavě prchat. Na překotném útěku se nemohl držet ve stínu. Zkamenělý Karel poznal tvář. Pak se otevřely dveře na pavlač a proti obloze se jasně rýsovala celá postava. Dveře zapadly. Na medvědí kožešině teď bylo naprosté ticho. Úž ho spatřila.

Ano. Nejvyšší komorník návratem nevzbudil podezření stráží, jakkoli byl nezvyklý. Ale Karel často pracoval i v noci a v jeho okně se svítilo. Ostatně někdo držel otevřené dveře. Víc muže dole nemuselo zajímat.

Ohromení vystřídal lítý vztek. Co! Tady na zemi, kam kdykoli může někdo vkročit? V sále, který je výrazem mého majestátu, tak drzé plivnutí? Nejvyšší zemský hodnostář! Ne, to už není. To je to nejmenší, co mohu udělat bez podezření, oč jde. Měl bych ho dát hodit do hladomorny. Být to v zimě, nikdo by se nedivil. Teď už nemůžu. Kdekdo by hledal vysvětlení. A možná našel. Ne.

„Pojďte sem, Anno,“ řekl suše. „Já o vás vím.“

„Přece se neskrývám,“ zalhala. „Nemám proč.“ A vystoupila do plného měsíčního světla. Ne, neskrývala nic. Taktak že nebyla nahá. Přes tenký noční šat neměla ani plášť. Málem udeřil do vyzývavé tváře, ale ovládl se. Možná proto, že krásu, takhle stavěnou na odiv, vnímal tím ostřeji. *Chci ještě poznat lásku.* Ne, k nejhoršímu snad nedošlo.

„Následníka českého trůnu s jiným mít nebudete, Anno.“

„Chcete mě popravit?“ ťala ho výsměšně.

„To není můj způsob. Ale rozvod s vámi mi papež povolí s rozkoší.“

„To neuděláte,“ zasmála se křečovitě.

„A co mi zbývá?“ zeptal se vážně. „Když odmítáte se smířit s tím, jaký jsem.“

„To je ubohost,“ ušklíbla se. „Muž, který vynucuje objetí .. .“

„Nejsem jen muž," přerušil ji. „To by bylo jednoduché. Mluvím-li o dědici, nejde mi o objetí, na které jen pomyslet se už zhnusilo i mně. Ale je to prostředek, ne účel. Jsem král."

„Jen abyste jím po rozvodu zůstal. Či jste si mě bral z lásky? Vy?"

„Taky. A není to tak dlouho, co jste tomu věřila. Dokonce sama předstírala ten cit. Docela úspěšně. Já jsem vám to věřil."

Odvrátila se. „To bylo předtím," řekla temně.

„Láska dvou hrdých duší, ano? Smím se zeptat, co se na mé duši změnilo?" Chvíli se na ni díval už spíš útrpně než s nenávistí. „Vy jste se vždycky přeceňovala, Anno. Duše! Vy? Bez vaší Falce se obejdu."

„Ještě řekněte s rozkoší," vybuchla.

„Ne, nerad. Ale obejdu se, zatím." Usmál se. „Země a důstojenství nezískávám jenom sňatkem. A z trůnu římské říše mě nikdo nesrazí, tím méně z českého. Rozmyslete se. Přemyslovský trůn je dědičný, a i když miluju svého bratra, on není tělo mého těla, jako bude můj syn."

„To byste ho musel napřed mít," sykla zlostně.

„Ano," odtušil klidně, „to bych musel. Uvažte to vy. Zeptám se za tři měsíce. To je snad dost dlouho."

Zachvěla se. „A pak?"

„Pak uvidím."

Když odešel, Anna se vrátila na huňatou kožešinu u krbu, v němž nehořelo. Chlad ji pronikal. Zbabělec! pomyslela si na účet prchajícího Rožmberka. A já blázen jsem si kvůli němu nevzala ani plášť. Nepřišlo jí na mysl uvažovat, co se s ním teď stane. Rozhněvaný manžel ho klidně mohl nechat stáhnout z kůže. V královské rodině ve Francii, kde byl vychováván, se to tak s obtížnými milenci dělalo.

Chvíli tupě ležela a pak se zabalila do kožešiny. Pokusila se uvažovat střízlivě. Vždycky se dávala unášet svým chtěním, ať ji táhlo, kam chtělo. Od chvíle, kdy poznala Karla, bylo v souladu s jejím postavením královny. Spíš se bičovala jeho nezájmem. Až do toho dne.

Otřásla se při vzpomínce, když prvně spatřila tvář bez obvazů. A hůř, shrbenou postavu, když vratce vstal. Pravda, za půldruhého roku jizva ztratila na šerednosti a chodil svižně a pevně jen s málo nakloněnou hlavou. Docela stejně se k ní skláněl, když ji líbával. Zavřu oči, pomyslela si zoufale. Nic neuvidím. Jeho hlas zůstal stejný. Ale pod zavřenými víčky se jí pitvořila znetvořená tvář na těle hrbatého trpaslíka. V huňáčové kůži jí najednou bylo horko. Střásla ji a vstala. Co dál? Nemohla pochybovat, že on svou hrozbu splní a pro papežské rozhodnutí ohledně dcery prokletých Wittelsbachů byl dobrý každý důvod, ani nemusel uvádět ten pravý, zahanbující. Vrátit se s potupou domů? A snad do kláštera? Otřásla se, jak jí znovu pronikl chlad.

Copak jsem dítě? Budu tomu čelit. A radši hned. Rázně prošla sálem, kolem oratoře a druhou, menší síní. Vzala za kliku. Ve vzduchu ještě čadil kouř právě zhasnutých svící. Po paměti dotápala ke Karlově ložnici. Tam bylo světlo. Ale byl tam také Bušek.

Karel zvedl překvapeně obočí, když vstoupila, a diskrétní komorník se hleděl vytratit. „Ty zůstaň, ještě jsme neskončili," zarazil ho Karel. „Co si přejete?" obrátil se k Anně.

„Já..." Zakoktala se. V té chvíli ho zrovna nenáviděla. Ovládla se a řekla zřetelně. „Já si nepřeju vůbec nic a zejména ne tady."

„Ne?" zeptal se s posměchem, nedbaje přítomnosti třetího. „Tak proč jste přišla?" Mlčela. Zželelo se mu spíš sebe než jí a poslal Buška za dveře. „Řekl jsem za tři měsíce, Anno," promluvil vážně, když osaměli. „Dnes jsem přišel včas, ale nemuselo to být prvně s prvním. Rozumíte mi?"

Rozuměla. Sklonila hlavu a řekla: „Mýlíte se, ale nemám, čím bych vás přesvědčila. Za tři měsíce přijďte, budete-li chtít."

„Zeptám se možná dřív." Jarní noc. A ona je krásná. Touha se v něm ozvala, ale potlačil ji. „Teď, prosím, jděte." Zachvěla se a proklouzla předsíní kolem Buška na soukromé schodiště k ložnici královny.

Říšský kancléř Jan ze Středy naposled objal přítele. Byl přecitlivělý a málem plakal. Tribun objetí opětoval stejně vřele, ale

zasněně se usmíval. Myšlenkami byl už jinde. Srdce Jana ze Středy svíral nejen smutek z rozloučení, ale také žárlivost.

„Uvidíme se už jen zdaleka," řekl vyčítavě. „Teď pojď."

Arnošt i Karel čekali na arcibiskupova vězně potají. Před bdělým okem posla z Avignonu nebylo radno stavět na odiv tribunův pobyt v Praze. I když Jan Spoletský byl dávný přítel, od smrti krále Jana sloužil méně lucemburským zájmům než papeži.

„Jsi si docela jist, že chceš jít?"

Cola se podíval z jednoho na druhého. „A můžu nejít?" zeptal se.

„Nesnadno, ale ještě můžeš." Arnošt se usmál. „V krajním případě někdo řekne, žes umřel v Roudnici. A já se zapomenu přesvědčit."

„Já to mohu zakázat," řekl Karel stručně. Pořád si nebyl jist, že věci se vyvíjejí správně. Netroufal si odhadnout, co Pierre udělá. Dohodu s Viscontim očekával, ale naprosté omilostnění nepřátelského arcibiskupa ve veřejné konzistoři ho přece jen překvapilo. Obava z císařské jízdy byla tak nesmírná, že stála i za ztrátu příznivců v Itálii, na které se Visconti okamžitě vrhl s novými silami. Jak by se papež zachoval, kdyby se císař rozhodl zasáhnout do italského sporu? Šel by cestou svých předchůdců a dal ho do klatby, aby celý křesťanský svět uvrhl do zmatků? Ještě nedávno by přísahal, že ne. Ale teď se už nevyznal v zákrutech Pierrovy duše. Byl popudlivý a nevypočitatelný. Snad ho změnila i choroba. Vzpurný žák ho popouzel víc než dávní nepřátelé. Nebo se jeho vlivu na poloostrově bál víc? Hlasy z Itálie zněly svůdně, ale Karel dobře znal nejisté prostředí, kde kráčet se dá jen bažinami, které se přelévají přes bezpečné stezky. Dnes projdeš, zítra utoneš. Vzájemná podpora císařské a papežské moci byla jedinou cestou k úspěchu. Jak může Pierre podezírat, že to nevím? Já, jeho žák?

Cola se dojatě usmíval. Vznešení příznivci obstáli. Byl si jist, že stačí jedno slovo a může zůstat v Praze. Navěky! Otřásl se. Měl tu přátele a oporu spolehlivou, bez blouznivých řečí, mužů, kteří měli klidnou sílu a znali ji. A Čechy byly jistě krásné. Ale nevlídnost zimních plískanic! Potřetí? Ne. Teď bylo léto, nejkrásnější čas se rozloučit. Ze všech cest, které mu kdy slibovaly návrat k slávě, se

tahle jevila nejnadějnější. A přece krkolomná. Nebezpečná. Shnít v bezpečí, či vzlétnout mezi šípy? To první zakoušel už dva roky. Pro neklidnou duši to bylo moc. „Díky. Smím-Ii si vybrat, tedy půjdu."

Arnošt vyměnil pohled s Karlem. „Násilím tě tu nezdržím. Jde s tebou řada královských i mých listů. Na tvůj příchod čeká Guy de Boulogne se svými přáteli. Básník Petrarca se vrátil do Avignonu."

„Není můj přítel," řekl Cola odmítavě.

„Nebyl přítelem tribuna, který mu vybil Colonny," usmál se Karel. „Ale je člověk spravedlivý a velikost tvého Města mu leží na srdci. V osidlech papežské moci s ním můžeš počítat. Vždycky měl vliv."

„Chtěl bych Vašemu císařskému Veličenstvu co nejvřeleji poděkovat," řekl Cola a poklekl. „Málokdo mě srazil na kolena. Jen vlastní vděčnost a vůle k pokoře."

„Vstaň. Ať tě provází na tvé cestě štěstí a opatrná úvaha."

Tribun poklekl ještě před arcibiskupem, který zvláštnímu kacíři udělil požehnání bez rozpaků. Dobře věděl, že Colova pře se Boha netýká, jen zájmů světské moci. Průvod na koních potají vyjel kolem kartouzy z města a se vší pompou se vrátil přes Koňský trh. Královskou cestou vzhůru k Hradu. Byla to poslední pocta Jana kancléře, který určil směr.

Ani císaře, ani arcibiskupa už neviděl. Kancléř stál ve skupině hodnostářů, když odjížděli. Slušelo se to vůči poslům samotného papeže, ale nedíval se na biskupa ze Spoleta. Jeho oči sledovaly vězně, dokud nezajel. Bez pout. Silný doprovod z Čech dbal, aby nuncius dodržel královská nařízení. Spíš vypadali jako knížecí doprovod než žalářníci.

Cesta byla zdlouhavá. Rakouskem projeli celkem nepovšimnuti, zato v podhůří na jižní straně Alp se sbíhal dav a docela neznámí lidé mu se slzami nabízeli svobodu. „Jdu si pro spravedlnost," odpovídal, „a jdu z vlastní vůle. Já nejsem kacíř. Vrátím se."

Jan Spoletský to neviděl moc rád, ale mlčel. Češi tvrdě vymáhali pro vězně tělesnou svobodu. Šla tak daleko, že kdyby chtěl, mohl odejít docela volně, zvlášť tady v Itálii, kde by mu na pomoc okamžitě přispěchal zástup osvoboditelů. A nejen jich. Trhán, který

se prodral k nohám jeho koně, mu v nestřežené chvíli do pláště strčil lístek a zmizel v davu. Pohled jeho očí Colu pronikl jako nůž. Jako by to byl ten, který cítíval v zádech a dnes se s ním prvně setkal tváří v tvář.

Odolal a list si přečetl až na noclehu. Beze svědků. Místo pečeti znamení, na němž se domluvili s bratrem Michaelem, který si říkal Angelo. Třeba to udělal schválně, aby mě mohl zradit a usvědčit. Viděl ho někdo, jak mi podstrkuje list?

Druhý den připsal krátký dopis pražskému arcibiskupovi a oba listy svěřil vyšehradskému kanovníkovi, který doprovázel průvod vojáků. Po bezesné noci spal jak zabitý. Cítil se volný, povznesený a plný naděje. Doklad o jeho upřímnosti je v povolaných rukou. Kdyby bylo nejhůř, i v Avignonu zazní rozhodné svědectví z Čech.

Před papežovým městem v něm odvaha klesla. Vjížděl s těkavým pohledem, ačkoli si umiňoval zůstat hrdý a nezlomený. Do bran papežského paláce už vstoupil pokořený a litující, že cestou neprchl či nepřijal nejvelkodušnější nabídku císaře. Tady ho opustil i průvod z Čech, který ho posiloval v naději. „Prosím vás," řekl mníškovi, který mu přinesl první jídlo. „Je pan Petrarca členem kurie?"

„To nevím. Můžu se zeptat."

Sel a Cola se zadíval na řetěz, který visel od stropu k zemi. Na jeho konci bylo pouto. Nepochybně pro něho. Jeho vězení nebyla sklepní kobka, ale světlá místnost v patře papežského paláce. Ten řetěz bylo jediné, co mu mělo denně připomínat, že tu není jako vážený host.

Zkouška ho čekala, když ho převáděli do kurie. Jak se jeho přítomnost rozkřikla, už se v ulicích vlnil dav a strkal do strážců, kteří ho vedli, že jím zmateně cloumali sem a tam. Vyjevený a poděšený se necítil dobře. Povykování lidí mu bralo odvahu. Zahlédl v zástupu Petrarkovu tvář, ale básník se odvrátil, než na něj mohl křiknout.

Jednání bylo krátké. Papež se neukázal. Vlastně šlo jen o zapsání formalit. Kardinál de Boulogne se tvářil velmi přísně, když vězni oznámil, že předsedá vyšetřující komisi, která má zvážit rozsah jeho viny. S ním Bertrand des Deux a Taleyrand de Périgord, přítel

císařův. Cesta ulicemi byla vlastně to nejhorší. Colovi se ulevilo. Složení komise nasvědčovalo tomu, že papež císařského přání hodlá dbát. Kamenné tváře kardinálů ho nemohly mýlit. Opatrnost si žádala nevzbudit podezření, i když v kardinálském sboru krom tajných přátel už zbyli jen lhostejní. S leckým si psával. Povzbuzen šel zpátky a spílající dav ho neděsil.

Dny, měsíce. Nerad si zvykal na železné pouto u kolene, ale zvykl si. Četl a psal jako v Praze. Bertrandovi des Deux poslal epickou báseň s prosbou o laskavé přehlédnutí a opravení chyb. Petrarca za ním nepřišel, ale do Říma napsal žhavou výzvu k zápasu o jeho záchranu. Při jednání před komisí bylo vlídno. Před sebou se nepřetvařovali, ale stálé oddalování rozsudku ho hnětlo. Byl netrpělivý. Vězení v Avignonu mu začalo připomínat to v Roudnici. Blížila se zima. V Provence sice méně krutá než v Čechách, ale nevlídnější, než bývaly zimy v Římě.

Zpovídat ho přišel Velký zpovědník, což byla nečekaná pocta. K jeho úředním povinnostem patřilo zpovídat korunované hosty a kardinály.

„Chtěl jsem znát o vás pravdu," řekl Etienne Aubert. Vykal mu, jako by šlo o knížete. „Kacíř ve spárech ďábla zajisté může lhát i při zpovědi. Ale jiní vás znají a teď znám i já. Váš největší hřích je ten, že jste se vyhnul soudu. Ale Bůh je milosrdný. Doufejte."

„Jsem hotov odříci se bludů," řekl Cola.

„Řeknu o tom Jeho Svatosti." Kardinál se usmál. „Až se uzdraví."

Byl prosinec. Cola se třásl zimou, ale netroufl si vymáhat topení. Jednoho dne přiběhl ochotný mnich s náručí polen. Za ním zedník. Vystoupil na stůl a omítka se vysypala ze stropu. Kovový kruh upadl k zemi. Když odcházel, vstoupil druhý mnich, který obvykle zamykal. Usmál se na vězně a přistoupil k lůžku, z kterého Cola sledoval jejich počínání s nevysvětlitelným neklidem. Zdálo se, že se něco děje. Venku na chodbě panoval ruch. Zatímco druhý zatápěl, mnich ve svazku klíčů vyhledal nejmenší a odemkl pouto. Řetěz zarachotil a jako nehybný svinutý had zůstal ležet na zemi. Oheň praskal v krbu. Oba mlčky odešli.

Cola zůstal chvíli sedět a díval se na řetěz, jako by ho mohl uštknout. Pak pomalu vstal a šel ke dveřím. Ne, sluch ho neoklamal. Nebyly zamčené. V chodbě pobíhali mniši sem a tam. Zůstal stát ve dveřích. Sem tam někdo z nich pozdravil. Kdosi přivlekl lavici a přistavil ji ke zdi. Jinou táhli jinam. Jako by někdo dělal v novém bytě pořádek.

Cola zašel zpátky a tiše zavřel. Dva týdny s ním už nikdo nemluvil, ale nepochyboval, že papežský palác v Avignonu dostal nového pána. Po dlouhé noci před ním bledě svítalo.

DVĚ ANNY

Do Prahy zpráva zalétla až o vánocích. Jan ze Středy se nepotázal s dobrou, když ji Karlovi přinesl s radostnou tváří. „Ze zprávy o něčí smrti se neradujeme, Excelence," pokáral ho král s jízlivou připomínkou biskupské hodnosti, kterou mu nedávno udělil provizí Kliment Šestý. Vlastně už natrvalo přítel Pierre. Povzdechl si a dodal: „I kdyby šlo o nepřítele, církevní hodnostář snad umí nasadit smuteční tvář. Byl to tvůj dobrodinec. Nezapomínej."

„Myslel jsem na císařskou korunovaci, Veličenstvo," špitl Jan zaraženě. „A že to snad teď už půjde."

„Běž to říci arcibiskupovi," zarazil ho Karel. „A ať sem hned teď nechodí. Chci být sám. Jdi."

Pierre. Fécampský opat, který oplýval zářivou výmluvností. Proto jsem tak přál tribunovi, že mi ho připomněl. Nedostižný vzor mého dětství. Vzdělaný. Okouzlující. Býval jsem přesvědčen, že je to nejkrásnější člověk na světě, a přece vůbec nebyl krásný. Jen v jeho tváři bylo cosi božského. To byla duše. Tajuplná. Vznešená. Z nikoho síla ducha nevyzařovala pronikavěji než z Pierra. Opat. Co mohl víc mladší syn nebohatého šlechtice?

Maně vzpomínám, jak jsme proti sobě seděli před dvanácti lety v Avignonu. Já moravský markrabí, on čerstvý kardinál. Ten purpur dostal za vynikající diplomatické služby francouzské královské rodině. Ty budeš jednou římským králem. Ty ještě dříve papežem.

Tak jsme to řekli, dobře vědouce, že jedno podmiňuje druhé. Pierre, jak jsem tě miloval! A natolik znám tvoje srdce, abych věděl, že ty mne též. Ty budeš římským králem, ty papežem. Srdce, tušilo jsi, že právě úspěch naší obapolné snahy nás rozdělí?

V těch hodnostech jsme se nikdy nesetkali. Od chvíle, kdy jsem vystoupil na říšský trůn, jsem ho už neviděl. Jen listy. Poslové. A cizota. Možná by všechno zase bylo průzračné a prosté, kdybychom

se sešli tváří v tvář. Karel a Pierre. Ne papež s císařem. Římský papež, který má sídlo v Avignonu. Římský císař, který si za střed říše zvolil Prahu. Kde zůstal Řím?

Pro nás, pro tebe i pro mne, je to jen prázdný symbol moci, po které vztahujeme ruce do jiných světových stran. Avignon, Praha. On byl Francouz, já Čech. A přece právě Řím přede mnou tak úzkostlivě střežil. Ze sedmi závazků, které si vyžádal před mou volbou, na jednom trval obzvlášť naléhavě. Ještě v den korunovace opustíš Řím.

Skládal jsem sliby s lehkým srdcem, nepřipadaly mi zahanbující. Ostatně to byl Pierre, kdo mě učil, jak nepřijatelné obcházet. Ve skutečnosti jsem musel obejít jen jeden, a ještě ne úplně. Prohlásil jsem za neplatná všechna rozhodnutí Ludvíka Bavora, a to důrazně a hned, jak jsem se ujal moci. Ale nic na světě není neměnné. Neodvolal jsem to, jen jsem zvolna připouštěl některá opatření a vstupoval v jednání s rodinou prokletého Wittelsbacha. Můj milý Pierre! Co bys pro mír v říši udělal ty na mém místě? Ty, který jsi neváhal proti všem úmluvám a slibům smířit se s Viscontim? A proč? Abys svému miláčkovi, svému věrnému příteli mohl odepřít římskou císařskou korunovaci.

O mrtvých dobré. Ano, zhřešil jsem. Nevstoupil jsem jenom v jednání, ale dokonce v sňatek. A to je můj trest. Smál by ses, kdybys nahlédl do mého manželského lože? Teď možná nahlížíš. A žasneš i jako netělesný duch. *V milostné tmě si šeptat s chápající duší...* Do nejdelší smrti tahle tvá slova nezapomenu. Co má duše co dělat s úpornou snahou těla, přemáhající lhostejnost, nezájem, ne, odpor neklade, to už ne, ale zlovolně mi dává najevo, že jestli má nějaké potěšení, jestli je schopná cítit rozkoš či aspoň vzrušení, určitě to není v mém objetí. Přiznávám ovšem, že i to je matné. Povinnost. Nikdy jsem netušil, jaká je to hrůza. Já, tvůj žák. Já, který jsem vždycky ctil tvoje rady. Tolik, že nás vlastně rozvedly.

Ostatní sliby se týkaly převážně Říma. Proč je vlastně chtěl? Copak si mohl myslet, on, s kterým jsem o tom nejednou už mluvil, že pokládám stav Itálie za řešitelný sjednocením pod jedinou korouhví? Císařská, papežská, Viscontiho, pořád je jich moc,

Florencie chce být svobodná, i Benátky, a kdekdo. Můj děd byl snílek. Rienzo je snílek. Petrarca. Takže vlastně je snílek i Pierre.

Byl. Ano, to je to. Byl snílek, nepochybně. On, nevýznamný mladší šlechtický syn, měl vidinu papežství, které by se vyrovnalo slávě nejurozenějších panovníků. Pierre de Rosières se nikdy nemohl stát nikde králem. Ale i neurozený má naději na postup v církevní hierarchii a dokonce na papežskou tiaru. Pierrovi se to poštěstilo. Duchaplný kavalír, dokonalý vládce. Pečoval o lesk svého sídla i blahobyt svých poddaných, obklopoval se krásou uměleckého díla i ženy, blahobytem, hýřivým přepychem, nádherou slavností — co z toho zbylo! Stačilo mávnutí černých perutí. Konec, zmar a nic. Vylidněné město mrtvých, rozpadající se opuštěné domy, prořídl i sbor kardinálů a krásné ženy prchají ze zamořeného města, či zůstanou, a zahynou. Zhroucený sen o kráse a štěstí.

Měl také jako kdysi Bonifác vidinu papeže ovládajícího celý svět. Což nikdy nejde bez Říma a bez Itálie. Síla tradice. Já vidím věci tak, jak jsou, a odmítám bít se za nemožné. Spíš než padnout v slávě chci v míru sít. Oráč, ne voják. Ne nadarmo byl můj předek Přemysl. Ne nadarmo přechovávám lýkové střevíce, ve kterých chodil po svém poli, i mošnu, v níž si nosil chléb. Korunovační řád českých králů mě zavazuje kráčet v jeho šlépějích. V míru sít mír. Že nejsem snílek? Jsem. Nic není těžšího než držet mír. Je křehký. Nejmenší neopatrný úder ho rozbije. Ale má zázračnou vlastnost květin. Roste zas.

Můj Pierre, byl jsi muž ducha, nikdy bojovník. Copak jsi nechápal, co vzklíčilo v mé duši z tvých myšlenek a z krve Přemyslovců, které ji zúrodňovaly? Karel a Pierre se milovali, ale papež je přirozený nepřítel císaře. Tak se to zvrtlo za těch pět set let od doby, kdy Karel Veliký přijal v Římě císařskou korunu. A nic s tím nenaděláme, ty a já. Bylo to silnější než naše přátelství, než naše troufám si říci láska. Přesto jsem krutě raněn tím, žes mi odešel. Odešel přece papež, který intrikoval proti císaři. Byl schopný, tak intrikoval mocně. Já jsem tvé skutky vždycky předvídal, ty moje ne. Snad proto, že zatímco já jsem hltal tvoji duši, pro tebe ta moje neznamenala nic z toho, čím jsi byl. Byl jsem tvůj žák. Zhusta jsi

snad měl ze mne i radost, ale nečerpal jsi ze mne poučení. Víc jsi dal ty mně.

Jan ze Středy už na zemřelého papeže řeč nepřivedl. Z neznámého jde strach a Jan prostě nerozuměl, proč Karel přijal osvobozující novinu tak nepochopitelně. Při smrti Ludvíka Bavora zrovna jásal. Taky Günther ze Schwarzburgu mu umřel vhod a nijak se tím netajil. Nejzáludnější rány dostával z Avignonu a z ničeho nic truchlí, patrně upřímně. Od arcibiskupa si dal sloužit soukromou zádušní mši s okázalostí, jaká přísluší památce papeže. Kdyby pro lidi, to by kancléř chápal. Nakonec se to slušelo. Jenže o obřadu jich vědělo jen pár. O dojem nešlo.

Jan měl blažený pocit, že je tu ještě někdo jiný, komu ta smrt je příznivá. Zprávy od Coly z Avignonu dostával pravidelně a čišelo z nich zoufalství. Jan sice věděl, že tribun snadno podléhá nepohodě, ale takhle na dálku v nepřátelském městě byl ochoten uvěřit, že mu jde o život. Zato jeho první list po Novém roce byl jásavý. Naděje rostla.

Osoba nového papeže se stala zárukou jeho bezpečnosti. Velký zpovědník Etienne Aubert byl zvolen až s neslušnou rychlostí. Po světáckém papeži papež asketický, který rozmařilost avignonské kurie odsuzoval stejně jako jeho vězeň a stejně jako on ji toužil napravit. Z Colova kacířství už nezbývalo vlastně nic, když se odřekl svých císařských plánů a pražský arcibiskup poslal dobrozdání, že inkviziční výslech před univerzitními mistry v Praze prokázal jeho pravověrnost.

Bylo to ošemetné prohlášení. Zamlčovalo téměř všechno. Že rozohněný tribun mohl odpovídat tak věcně a tak krátce, tomu Kliment, který ho důvěrně znal, nejspíš nevěřil. Zato se toho ochotně chopil Etienne Aubert, nyní Inocenc. Tribunovo osvobození bylo otázkou času, který se dal počítat na týdny. A snad mu kynulo víc než svoboda.

Jan dopis nejdřív ukázal Arnoštovi. Rovnou za Karlem si netroufal. V Avignonu to kypí novým životem, sotva *přítel Pierre* zavřel oči. Arcibiskup se jen usmál a šel s novinou ke králi. Díky přátelství s bývalým pražským vězněm byl Jan ze Středy první v

Čechách a možná v celé říši, kdo se dověděl o výsledku konklave. Osudy papežského stolce Karel určitě nespojoval se svým soukromým citem k Pierrovi.

„Etienne Aubert?“ řekl Karel roztržitě. „Nikdy jsem se s ním v Avignonu nesešel. Vždycky byl zrovna někde jinde.“

„Co je ti?“

„Mně? Nic.“

Karel vstal a neklidně přešel po místnosti. Závan cizoty arcibiskupa podrážděl. Takové chvíle se teď množily. Už neuhadoval s jistotou, co se v králi děje. „Máš starosti, o kterých nevím?“ zeptal se.

„Nevíš o nich? To bych se divil. Vrabci si o tom štěbetají.“

Teď už byl Arnošt zmaten docela. Neslyšel o ničem. Pravda, klevety neposlouchal, ale když jich bylo příliš, vždycky mu to někdo donesl.

„Něco si namlouváš,“ řekl smířlivě. „Přestaň se trápit a řekni mi to. Na něco přijdeme.“

„Ne.“

Odmítnutí bylo strohé až neslušné, ale Arnošt se neurazil. „Až si to rozmyslíš, vzkaž,“ řekl jen a zvedl se. „Vidím, že nemáš náladu povídat si se mnou o papeži. Přijdu někdy jindy.“

„Počkej.“ Karel ho zadržel. „Ty víš všechno. Slyšel jsi, že Jošt z Rožmberka je teď v Praze?“

„Jošt z Rožmberka? Ty s ním chceš mluvit? Zeptej se Landštejna. Bude to vědět, i když nejsou přátelé, já nevím nic.“

„Díky. Zeptám se.“

Ale ne purkrabího. Vzkázala mu? Podřekl se Ješek z Vartemberka, Joštův bratranec a nástupce v úřadu nejvyššího komorníka. Myslel, že jsem ho obeslal. *Někdo* ho obeslal. Je v Praze. A potají.

412

Jošt byl skutečně v Praze, a potají, což s královým soukromým životem nemělo co dělat. Potřeboval k jakémusi sporu zápis ze zemských desek. Kanovník Petr, který vždycky všechno vyřizoval, jako z udělání nebyl v Praze a Jošt nemohl matce vysvětlovat, proč se v sídelním městě nechce objevit. Ztrátu úřadu přičetla jeho loňskému sporu s Vilémem z Landštejna a syn jí to nevymlouval. Celá záležitost byla trapně ostudná. Ač nijak neuctíval svého krále, ta chvíle přistižení byla pro něho jak zlá noční můra. Připadal si jako šašek, a ještě k tomu zbabělý. Ale co zbývalo než prchnout? Měsíce se chvěl v hrůze, že královo vojsko přitáhne pod Krumlov a bude žádat jeho vydání. Užuž se viděl na popravišti. Pak se mu začalo zdát, že Karel nebude chtít zostudit ani sebe. Mohl ho dát zajmout hned toho večera. Trochu pookřál, ale Praze se zdáli vyhýbal. Přece jenom šlo o krk. Ten strach docela vymazal z jeho srdce bláznivý cit k pyšné, přenádherné ženě, která ho dřív tolik uchvacovala. K matčině radosti se oženil bez odporu s Anežkou z Walsee, ač se až dosud vynalézavě vymlouval. Poklidná manželská láska ho nakonec uspokojila. Z krkolomných dobrodružství obdivovaného svůdce byl vyléčen.

To ovšem nemohl vědět král, kterého stihl stejný osud, i když za cenu mnohem krutější. Za svou minulost trpce pykal tím, že si dovedl představit jakoukoli nevěru. Nikdy nebýval žárlivý. To vlastně nebyl ani teď, ale otázka vlastního následníka byla ožehavá. Nikdy už nemohl úplně věřit Anně, ačkoli se teď chovala pokorněji, než bylo v její povaze. Jako by jí někdo zlomil duši. Ta nepřirozenost ho dráždila. Bezděky podezíral, že se za ní něco skrývá. Při Ješkově zmínce o Joštově přítomnosti v Praze nápadně ožila. Nebo se mu to jen zdálo? A právě dnes, hned druhý den, ji pohřešil u snídaně. Jindy by na tom nebylo nic zvláštního. Anna vyspávala často a ještě častěji si našla jakoukoli záminku, jak se vyhnout jeho společnosti. V noci ho trpěla. Ve dne se nevídali, jenom u stolu. A i tady měl pocit, že mu dává okázale najevo, že při pohledu na něj ztrácí chuť. Ale dnes si za svítání vzala ze stájí koně a odjela. Sama! Teprve když se Bušek na to ptal, podkoní si

uvědomil, jak je to zvláštní, ačkoli královna vyjížděla často. Milovala divokou jízdu na koni. Ale sama? To nepamatoval.

Znepokojený Karel zatoužil po samotě a zapomenutí. Když tak nevlídně odbyl Arnošta, musel předstírat i sám sobě, že měl dobrý důvod. Zavřel se mezi listinami s textem rozepsaného zákoníku, na kterém úporně pracoval už dva roky. Myšlenka na něj byla starší, ale v dlouhé době nečinnosti ho zrovna pronásledovalo vědomí, jak příliš krátký a křehký je život na to, aby se ctí mohl odkládat uskutečnění svých nejlepších záměrů. S mravenčí pílí mu zaměstnanci kanceláře i přátelé snesli hory listin a rozhodnutí, dokládající platné výroky starého zvykového práva i návrh zákonů Karlova děda krále Václava, který nespatřil světlo světa. Arnošt z Pardubic, Jan ze Středy a řada mistrů práva pak třídili a dokládali a radili jednotlivé oddíly. Nakonec už byl s to do práce zasáhnout i sám. Pracoval pilně a rád. Snáz při tom zapomínal na neutěšený stav svého těla a později i srdce.

Dnes se nesoustředil. Po několika řádcích toho nechal a přešel k jiné hromadě, která čekala na zpracování. Zákoník římské říše. Práce na něm za českým pokulhávala. Byla to císařská kniha, která měla být zveřejněna až po korunovaci. Práci na ní odsouval stejně jako se odsouvala římská jízda. Ale teď možná bude třeba věnovat se i jí pilněji.

Představa přemíry té nejdůležitější práce ho konečně zburcovala. Zasedl a zabořil se do listin. Římská říše. Především je třeba jasně a důrazně jednou provždy vymezit práva českého království. Dobře se pamatoval, jak ve Francii a ještě v Itálii v létech dospívání, než konečně došel k cíli své cesty, do Čech, ho znepokojovala představa tak podivného vztahu. Království v království. Ne, království v císařství to je a jinak nelze. Ne jiný král, jen císař má sjednocovací moc a jenom tu. Svéprávnost Čechů musí být zachována v přívalu Němců, který je obklopuje. Protože Čechy a v jejich srdci Praha jsou pravým klenotem a ozdobou i nejvyšší císařské hodnosti.

Jak se přebíral v jednotlivých listech a psal si poznámky, zvolna zapomínal na všechno, co nesouviselo s jeho prací. Král, císař. Kde byl manžel, muž? V myšlenkách byl lehounký jak vítr a v srdci těžký

odpovědností. Malicherné žárlit na ženu. A hloupé. Letmá myšlenka se kmitla a okamžitě zapadla. S hořícími tvářemi se konečně zase cítil sám sebou. Buškův příchod bral jako krutě nemilé vyrušení.

„Co zase chceš?“ štěkl nemilostivě. „Nevidíš, že mám práci?“

„Ptal ses... Chtěls, abych ...“

„Ano. Rožmberk.“ Karel odhodil pero a stiskl dlaněmi hořící spánky. „Tak mluv, ale rychle.“

„Jošt z Rožmberka? Ale ...“

„Ptám se, tak odpovídej.“

Bušek rezignoval. „Ubytoval se na čtyři noci v hostinci U tří kaprů. Proč, když tu má dům, to vskutku nevím. Dnes ráno za tmy odjel.“

Za tmy. Ona si brala koně za svítání. Karel pomalu spustil ruce, kterými si zakrýval uši, aby hlas z tohoto světa do jeho úvah nezasahoval příliš rušivě, a konečně se zadíval na svého komorníka.

Bušek, povzbuzený jeho pozorností, přešel rychle k vlastnímu účelu svého vpádu. „Královna...“

Karel se vzchopil. „Zbláznil ses?“ zahřměl. „Jak to souvisí?“

„Nijak,“ zakoktal překvapený Bušek. „Ale přikázals mi...“ Sklonil hlavu. „Z Vyšehradu ji viděli ujíždět tryskem k Zbraslavi.“

Proti proudu řeky do jižních Čech. Do jeho držav. Za ním. Nebo s ním? „Pořád sama?“ zeptal se hluše.

„Pořád. Purkrabímu to bylo divné, tak za ní poslal. A ...“ Bušek se nejisté odmlčel. Karel zavřel oči a zaťal pěsti. Čekal ránu. Přišla, ale zákeřně z úplně jiné strany. „Nakonec ji našli. Kůň nejspíš vyhodil před skálou. Podle stop na ni jela rovnou, jako by se ani nedívala. Ještě daleko před klášterem docela mimo cestu. Za jízdy minuli osamělou stopu, až u kláštera viděli splašeného koně.“

Karel v té chvíli cítil jenom stud za podezření. Jeho lživost se neprokázala, ale na tom tak málo záleželo. Samozřejmě že daleko spíš jela do kláštera. Přece snad nehonila Rožmberka. Ona, pyšná královna.

Pomalu vstal. „Co je s ní?“

„Ještě žije. Netroufli si vézt ji dál než na Vyšehrad.“

„Koně,“ přikázal mu Karel. „A sežeň Havla. Jdi, obléknu se sám.“

„U mistra Havla jsem se stavěl cestou. Teď už tam nejspíš je.“

Cesta není dlouhá, a přece Karlovi připadalo jako věčnost, než tam dojeli. Havel se tvářil starostlivě.

„Přerazila si páteř,“ řekl nerad. „Stěží přežije. A kdyby...“

Karel se tentokrát neptal po hlasu hvězd. Reč byla jasná. Jeho vlastní úraz ho poučil, co znamená. „Je při vědomí?“

„Ne. Neví o ničem.“

Karel si dobře pamatoval, že nad ním také mluvili, jako by byl mrtvý, a přitom vnímal obsah slov. „Pusť mě k ní.“

Havel mlčky ustoupil. Karel zůstal stát u lůžka a chvíli se na ni upřeně díval. Pevně semknuté oči. Pootevřené rty se třásly. Z jejich koutku se pomalu odvíjel tenounký pramínek krve. Sklonil se k rozbité tváři a přiblížil ústa ze strany k její hlavě, aby ho nezahlédla, kdyby nebeským úradkem procitla. „Jsi krásná, Anno,“ řekl hlasem jejich prvních nocí. „Jsi krásná a vzbuzuješ touhu,“ pokračoval naléhavě. „Z ničeho neměj strach. Taková zůstaneš.“ Pootevřela oči do prázdna a na rtech se usadil úsměv. Stiskl její ruku a zdálo se mu, že se v jeho dlani pohnula, ale patrně to byl jen záchvěv odcházející duše.

„Je konec,“ promluvil nad ním Havel tiše. Vzhlédl. Po Annině tváři se šířil velebný klid. Jemným pohlazením zavřel oči, v nichž neklidný oheň vyhasl, a vstal. Jeho tvář byla nehybná a bez výrazu. Sám nevěděl, co vlastně pociťuje tváří v tvář této smrti. Čtyři roky společného života. Víc než polovina byla blízká peklu. Ale jeho vzpomínky v této chvíli patřily jenom těm dvěma prvním, kdy ji miloval.

Vrátil se na Hrad a znovu usedl ke své práci. Arnoštovi vzkázal, aby se šel pomodlit nad mrtvou. Stačil by kaplan, ale chtěl mít záruku vlastní nerušené samoty, dokud nepochopí sám, co se Anniným skonem vlastně stalo s ním. Zatím to nevěděl.

Sklonil se ke stolu a začal se bezmyšlenkovitě probírat jednotlivými listy. Vespodu nahmátl tenký svitek. Zrovna jako by se mu nutil do ruky. Měl neodbytný pocit, že mu chce něco říci, a

vytáhl ho na světlo. Chvíli na něj zíral nevěřícíma očima. Na prvním listě složky četl napsáno vlastní rukou: Řád požehnání české královny.

Na Annin pohřeb s Bolkem přijela i Kateřina s dcerou. Na smutečním sdělení, které šlo do Svídnice, si dal Karel mimořádně záležet a bylo jediné, které nesvěřil kancléři. Hodiny přemýšlel nad každým slovem a Bolkův příjezd v tomto doprovodu mohl znamenat jen jedno. Srdce v něm plesalo. Příležitost to jistě nebyla nejvhodnější, ale víc než kdy jindy toužil po domově, který byl možná konečně na dosah. Jistěže se nevyjádřil nijak jasně, ale chápavému stačí naznačit. Když se doslechl o Kateřině, v první chvíli se zalekl, aby nedošlo k trapnému nedorozumění. Ale vdova po svídnickém vévodovi byla i sestrou uherského krále a dobře věděla, že panovník bez následníka, i kdyby nevážil jiný přínos své příští choti, touží především po dětech. A jí bylo už pětatřicet a z prvního manželství měla jenom dceru, která už vlastně byla dospělá. Ve třinácti mohla být dávno vdaná. A byla dědičkou Svídnice. Vévodství, které jako klín leželo uprostřed slezských držav české koruny.

Přijal je okamžitě, sotva přijeli. Anička vyrostla za ty dva roky, ale patrně si ten rozdíl nepřipouštěla. Než kdokoli z dospělých mohl promluvit, vytrhla se matce a přeběhla ke Karlovi. „Mně je tak strašně líto, že ti umřeli," řekla a ovinula ručičky kolem jeho šíje. „Nesmíš být smutný. Pánbůh je jistě přijal mezi svoje anděly."

Je? Ano, myslela nejspíš i Václava. Na jeho pohřbu nebyla. Nezval nikoho, ponořen do svého smutku. Pohřby dětí byly až příliš časté. Většinou se odbývaly bez návštěv. Políbil ji jako nejněžnější otec a jeho duší se šířilo teplo úsměvu. Na rty ho nepustil. Nehodil se k té chvíli.

„Můj hrad je temný. Jsi sluníčko, které ho prozářilo. Děkuju."

Anna si pomyslela něco o vyhaslém slunci, ale nechala si to pro sebe. Karel svou krásnou ženu nepochybně miloval. Nechtěla ho rozlítostnit. Bylo jí smutno za něj i za sebe. Hrad, který měla prozařovat navždy, ale líbezný chlapeček umřel. Už nebudu česká královna.

Matka se strýcem vyměnili významný pohled. Anna se držela Karla jako klíště. Zdál se jí obzvlášť hodný soucitu.

„Pusť — strýčka," napomenula ji Kateřina rozpačitě, jak v té chvíli marně hledala, jakého označení použít. „Dnes se to nehodí."

Anna zrudla a zacouvala za široká záda strýce Bolka. Karla to mrzelo, ale nechal ji. Dnes se to vskutku nehodilo.

„Příště," řekl tiše a jenom pro ni, než se obrátil k Bolkovi. „Těším se, že se uvidíme při příjemnější příležitosti," oslovil ho vážně. „Mám ti tlumočit pozvání rakouského vévody. Za měsíc se ve Vídni sejdeme k projednání naléhavých otázek říše. A snad i zásnub." Podíval se neproniknutelně na Annu a dodal rychle: „Mému bratrovi se právě narodila dceruška. Hodláme nabídnout její ruku jednomu z Habsburkových mladších synů — bude-li ovšem souhlasit."

Královský pohled tentokrát probodl Bolka. „Spojení s rodem římského a českého krále je ctí pro každého panovníka," prohlásil Bolek významně a skrytě se usmál. „Tak to jistě cítí Albrecht Rakouský i já."

Kateřina se vmísila do hovoru. Rozumně nemohla odmítnout tu nepochybnou čest, ale marnivost ženy se v ní bouřila. „Také můj bratr byl ženatý s tvou dcerou," zašvitořila líbezně, aby zlomyslně zdůraznila věkový i generační rozdíl mezi svou dcerou a královským ženichem, který se před lety dvořival jí. „Ačkoli, jak jistě víš, tě naše matka nijak nechová v lásce, toho svazku si vážila. Markétka zvadla jako líbezný květ. Všichni jsme ji upřímně oplakali. Jsou to už čtyři roky a Ludvík, ačkoli nemá syna a vůbec žádné děti, teprve teď pomýšlí na novou ženitbu."

„To ho ctí," řekl Karel vážně. Připomínka dceřiny smrti ho roztesknila. „Ludvík je mladší. Já čtyři roky čekat nemohu."

Anna už měla na jazyku zvědavou otázku, ale strýc Bolek jí varovně stiskl paži. Smlouva byla na dosah, ale ne dnes. A ostatně se všechno může zvrtnout. Ve chvíli, kdy si bral Annu Falckou, ještě všichni očekávali ohlášený sňatek s Isabellou Anglickou. Takové potupě nemínil vystavit svou Aničku. Vyjádří-li se král zřetelně, bude svatba hned.

Pro jistotu si na ohlášenou schůzku vzal s sebou uherského švagra. Ten měl ostatně ve Vídni spíš co dělat než svídnický vévoda, který nijak nepatřil k čelným představitelům střední Evropy. Albrecht ho pozval jen na Karlovu žádost, když zvážil naléhavost jeho důvodu. Přesto Bolkova záležitost přišla na pořad první. Uherský král měl příležitost k usmívání. Tchán se mu obratem změnil v synovce. Ale vznětlivý Ludvík neměl smysl pro ironii lidských vztahů a zůstal vážný.

Řešily se zde důležitější otázky. Zástupci benátské republiky se snažili domluvit modus vivendi v Dalmácii, kde se jejich zájmy s Ludvíkovými neustále střetaly. Od loňska, kdy zanechal dalších snah o Neapol a s královnou se dohodl na odstupném, jeho neklidný zájem se soustředil zase k druhému břehu Jadranu. Republika svatého Marka, která se ve stálém pošťuchování Janovem nakonec dostala do konfliktu i s milánským vladařem, velmi stála o mír. Dohoda byla na obzoru. Uherský král, obratně veden spojeným úsilím Albrechta a Karla a také zájmem Kazimíra Polského, začínal obracet svou pozornost dál k východu.

Karel byl rád, že zasedání se odbývá u Albrechta a že nemusí být pozorným hostitelem. Zasněně se usmíval zahleděn do sebe a Arnošt ho chvílemi nenápadně pošťuchoval, aby vrátil jeho pozornost dalšímu jednání.

Také moravský markrabí Jan Jindřich se usmíval. Mračil se Ludvík, kdysi Braniborský, dnes vévoda Bavorský a hrabě Tyrolský, a nejen proto, že jeho vztahy s českým a římským králem zůstaly neupřímné a napjaté. Bylo to prvně, co se s Janem Jindřichem setkal tváří v tvář. Před deseti lety se mu smával. Mrzáček. Pomilovat Markétu, dřív Janovu, pak Ludvíkovu choť, bylo přece snadné. S vášnivou vynalézavostí vycházela manželovi vstříc a že byla po patnáctiletém manželství s mladým Lucemburkem nedotčená, to poznal první noc.

Po deseti letech si už nebyl jist, že její příchylnost je tak žádoucí. Ztloustla a kolem smyslných rtů jí visely ducaté laloky tváří. Na svých zvycích ale nezměnila nic a tvrdě si žádala manželskou povinnost. Ludvíka to často stálo přemáhání, a kdyby si trpce

neuvědomoval, že z toho skandálního manželství má za deset let jediného syna, možná by se hleděl ztratit z Tyrolu i z Markétina objetí. Byl unavený, vzteklý a připadal si ošumělý proti nastrojeným Lucemburkům, z nichž pouze Karel se držel v nenápadné důstojnosti, a to ještě spíš kvůli pošramocené postavě. Jan přímo hýřil výstřelky poslední módy. Byl o hodně mladší, což teď bylo pro něj spíš výhodou, a Ludvík si musel nerad přiznat, že celá jeho vykřičená manželská nedostatečnost měla svůj původ patrně jenom v tom. Habsburkova choť, která dobře znala dceru opavského vévody, jeho ženu, neskrblila hlasitým nadšením pro její mimořádný půvab, dívčí líbeznost i neutuchající obdiv a lásku k manželovi. Ten se velkomyslně usmíval i na kdysi šťastnějšího soka.

Má proč, pomyslel si Ludvík nevrle. Měl by mi na kolenou děkovat. Zachránil jsem ho za cenu vlastního zkaženého štěstí. Teď obskakuju ženu, která při troše chytrosti mohla zůstat jeho. Byl jsem pitomec, že jsem tatínka poslouchal. Tyroly! Pravda, je to krásná země. Ale co tam jsem, ještě v ní nebyl klid. Ať dělám co dělám, pořád někdo pošťuchuje. A že v tom má prsty ten Karel, o tom nepochybuju. Dokaž to, řekl by mi moudrý Albrecht přísně, kdybych vyrukoval s takovým obviněním. Karel je ctitel míru, což Albrechtovi vyhovuje, ale prostředky k jeho zachování jsou u něj věru hanebné a nevybíravé. Nejčastěji je obrací proti mně. A všechno kvůli tlusté Markétě. Proč právě on se tolik miluje s tím bratrem?

Já svoje nesnáším. A nikdy se na sebe spolehnout nemůžeme tak jako oni dva. Každý se staráme jen o sebe. Jak taky ne. Naléhali na rozdělení zemí úplně proti otcově poslední vůli, a já jsem nakonec souhlasil, a rád. Uhlídej rozsáhlou říši, když ti do ní pořád strká nos takový Karel. Branibory jsem rád přenechal Ludvíkovi a Ottovi. Přes všechna slavnostní prohlášení tam pořád sedí ten Waldemar. Odsouzený a zbavený všech lén, ale drží se. To ať mi nikdo neříká, že sám. Rudolf Saský se tvářil udiveně, když jsem to nadhodil. Branibory jsou přece Wittelsbachů, tak ať se starají. Dobře, ať se starají. Vilém má Holandsko taky na severu, maminka na ně může dohlížet. My se Štěpánem jsme se stáhli k jihu.

Chtěl by Trident pro svého biskupa? Proč zrovna tam musí mít svoje lidi? Mikuláše jsme šťastně vyhnali, tak si tam zrovna po jeho smrti nasadím Menharta z Hradce! Zase Čecha. Nedám. Tváří se jako beránek. Asi se mu už nezdám nebezpečný. A slibuje, slibuje, slibuje. Vždycky slibuje. Ale nějak se mu daří, aby to bylo něco jiného, než chceme. Jak jde o řeči, jsem na něj krátký. Takhle ho dostat v bitvě proti sobě, muž proti muži, meč proti meči! Měl skvělou pověst bojovníka, ale dnes už by obstál těžko. Byl by pokoj. Zase se všechno odsouvá na neurčito, protože důležitější jsou samozřejmě jejich zásnuby.

Zásnuby! Markrabí z tříletého manželství má už syna a taky dceru, kterou zasnubuje se synem rakouského vévody. A Karel dokonce smlouvá vlastní svatbu s Annou Svídnickou, která je mladší o čtyřiadvacet let! A to je Anna Falcká v hrobě stěží měsíc. Ti se uměli narodit. Ti ano. Moje Markéta mě nejspíš přežije.

Hostitel se snažil ze všech sil vnést řád do toho nesouladu. Vedla ho vlastní nemohoucnost, která ho činila závislým na mocnějších a hlavně zdravějších přátelích. Karel šťastně ušel jeho osudu. Hrozba nad ním visela na tenkounkém vlásku, ale ten vydržel. Pohyboval se stejně jako dřív. Ruce si pořád s něčím hrály, ale Albrecht byl přesvědčen, že meč udrží. A právě jeho meč potřeboval. Krvavé nepokoje ve Švábsku už nemohl potlačit jinak než zbraní a jeho synek byl třináctiletý. Do boje potřeboval poručníka a kdo se k tomu hodil líp než jeho tchán a římský král? Kateřině je už jedenáct, vdávat se může. Karel má dceru rád a rodinné pouto vždycky platí víc. Neklidné vření v sousedství Albrechta znepokojovalo odedávna. Tyroly, Bavorsko. Příliš blízko. A hned vedle ještě Čechy. Dělal, co mohl, ale nevyřešilo se nic krom polovičatých slibů dokonce ani na další schůzce, kterou přesunul tentokrát do Pasova. Aspoň jednání s falckou větví tu přineslo užitek Karlovi. Pojistil si naději na dědictví po bývalém tchánovi Rudolfovi, kterým se výběžek české země protáhl na západ až k Norimberku. Ale s Ludvíkem a jeho bratry dohoda zůstala pořád jen zdánlivá. Jediný rozdíl byl v tom, že Karel byl už znovu ženatý.

Svatba se na přání matky Kateřiny konala v Budíně. Tady mohla vyvinout víc královského lesku pod záštitou bratra a matky, která tu novinu přijala se smíšenými pocity.

„Vždycky jsem myslela, že běhá za tebou," řekla dceři a káravě se na ni zadívala, jako by s Karlem byli tajní milenci.

„Anna zdědí Svídnici," odsekla Kateřina. „Já jsem už dávno odbytá vdova. Za něj jste mě mohli provdat, dokud jsem byla svobodná."

„Měl Blanku z Valois," zamračila se královna matka. „Nemohli jsme čekat, až zbydeš na ocet. Doufám, že nebudeš bydlet v Praze. Annu si bere jenom kvůli věnu a nerada bych viděla, aby moje dcera ..."

„Ne," uťala Kateřina krátce a odvrátila se. Do Prahy ji zval, to ano. Ale dokud byla Anna zasnoubená s malým Václavem. Teď ho to ani nenapadlo. Kateřina byla příliš důvtipná, aby nepochopila, že ho to dítě láká nejen jako dědička. Co taky se stárnoucí tchyní! Ušklíbla se, ale byla dobrosrdečná a nakonec to přijala. Dá se dokonce říci vděčně. Byla dobrá a milující matka a Annino štěstí jí leželo na srdci. Holčička měla Karla ráda daleko víc, než se dřív slušelo. Snad ten cit zdědila po mamince. Dokud byla děťátko, nevadil. Tím méně teď. Nad kolébkou jí svítila šťastná hvězda, protože její ženich byl nejen pánem světa, ale dokonce, zdá se, ji miloval. jako otec či jako muž, to zatím nebylo jasné a taky na tom nezáleželo. Jsou otcové až neslušně zamilovaní do svých dcer. Tenhle se může těšit i z její dospělosti.

Karel zatím o manželské budoucnosti nepřemýšlel, jak ho zaplavovala přítomnost. Kochal se představou nevinné lásky, která ho bude obklopovat. Kateřina měla pravdu. Zatím se k Anně skláněl spíš s citem otce, který se vidí ve svém dítěti. Všechno se mu na ní zdálo pozoruhodné a hodné zbožňování a neváhal dávat to okázale najevo. Vůbec mu nevadilo, že někomu může připadat směšný. Hned babičce.

„Je to mlsný kocour," řekla s opovržením Kateřině, sotva ho prvně spatřila s Annou pohromadě. „Že se nestydí! Vždyť Anna je

dítě. A on? Hned jsem věděla, že si dělá laskominy na mladé masíčko.“

Teď toho měla Kateřina právě dost. „Hned jsi věděla, že chce být Anně se mnou nevěrný,“ prskla zlostně. „Co pořád chceš? Mně se líbí, že ji má rád. Když jsem se vdávala já, tak jste se nestarali, jestli Jindřich o mne vůbec stojí. Rovnou jste mě vdali a hotovo.“

„Byla jsi snad nešťastná?“

„Nebyla, ale vaše zásluha to není. Ostatně Jindřich umřel příliš brzy na to, abychom se vůbec mohli pohádat.“

Královna matka vzdychla. „Ludvík pořád mele, jak důležité jsou příbuzenské vztahy. Bylo mi milejší, dokud byl ženatý s Markétou. To byla roztomilá dívka, nejspíš po matce. Ale rovnou *jeho* do rodiny...“

„Co proti němu máš?“

„Nic! Co mi to podstrkuješ? Já nejsem zaujatá proti nikomu. Zato tobě se líbí,“ dodala zlomyslně. „Já mám oči, děvenko.“

Kateřina byla po matce. Nemínila se jen tak dát. „Povídej si svoje nesmysly Ludvíkovi,“ řekla svrchu. „Já beru Annu a vracím se do Svídnice. Svatba bude tam.“ A ještě za sebou práskla dveřmi.

Toho se Alžběta zalekla. Ať už jí ženich byl po chutí nebo ne, svatby patřily k slavnostem, které milovala, a Anna byla její miláček. Ovdovělá Kateřina jezdila často do Uher a stěží se dalo určit, jestli Anna byla víc doma ve Svídnici anebo v Budíně. Něžné a slunné dítě. Po matce to nemá, pomyslela si Alžběta, čerstvě nazlobená na dceru. Ta byla vždycky vzdorovitá a neposlušná. Královna matka si nepřipouštěla, po kom má Kateřina svou nepoddajnou povahu, ale v jednom měla pravdu. Anna měla matčinu tvář, ale povahou byla výrazně po otci. Jindřich Svídnický byl nevýbojný a na muže spíš zženštilý. Něžný manžel. Jiný by se s Kateřinou těžko snášel. On ji oddaně zbožňoval po celou dobu jejich krátkého manželství. Malá Anna neměla v sobě pranic mužského. Snad proto ji Alžběta, která byla její pravý opak, upřímně milovala.

„Kateřina si vzala do hlavy, že svatbu zkazí,“ řekla synovi. „Chce Annu odvézt.“

Ludvík byl poslušný a hodný syn a ve vztahu k okolnímu světu byla pro něj matka vzor dokonalosti. Ne tak už v rodině. „Cos jí řekla?“ zeptal se podezíravě.

Alžběta trochu zčervenala. „Nic zvláštního. Jen jsem jí připomněla, že se jí Annin ženich kdysi líbil. Možná jsem neměla, ale vůbec mě nenapadlo, že je tak netýkavá. Urazila se.“

Ludvík si pomyslel, že to spíš bylo trochu jinak, a tiše si povzdechl. V každém případě se ovšem přel raději s Kateřinou než s maminkou. „Domluvím jí,“ řekl s náležitou dávkou synovské úcty, jako by každé matčino slovo bylo evangelium. „Neměj starost. Svatbu odkládat nemůžeme, nestihl bych svou vlastní příští měsíc.“

Argument zapůsobil i na Kateřinu. „Matka je nemožná,“ řekla jen, když za ní bratr přišel dost zkroušeně. „Dobře, zůstaneme. Ale ať už na mne se svými řečmi, prosím tě, nechodí.“

Ludvík se střežil vyřídit to. Královna matka si naštěstí pohrůžku zapamatovala a dělala dobrotu. Jízlivostmi nadále častovala jenom Karla, který je prostě nevnímal. Jednak jim byl z královniny strany zvyklý, za druhé a hlavně byl plně soustředěn jinam, kam žádné zlomyslnosti nepronikaly. Po celý svatební obřad si připadal jako v růžovém snu, z něhož je o strach se probudit. Anna k němu vzhlížela, jako by roky a ranami tak silně poznamenaný *strýček* byl splněním jejích tužeb.

„Teď už mi nesmíš říkat strýčku,“ pošeptal jí na jakousi poznámku, když v hlučném jásotu svatebčanů vycházeli z chrámu. „Jsem tvůj muž.“

„Přece jen budu česká královna,“ usmála se. „Ty svoje sliby plníš.“

„Líbí se ti to?“

„Moc.“

„Dám tě v Praze korunovat, jak jen to bude možné,“ řekl a pořád ji hltal očima.

„Hned po svatbě!“ vykřikla a zastavila se.

Karel ji jemně posunul vpřed, aby nerušili ceremoniál. Už bylo na pováženou, že si povídali. „Hned po svatbě to nejde. Zůstaneš zatím

tady u strýce Ludvíka a pojedeš zase na jeho svatbu. Já musím doma zařídit spoustu věcí. Neměl bych čas na slavnosti k vítání královny.“

„Nemůžu s tebou?“

„Nudila by ses.“

„Třeba ne.“ Podívala se na něj a povzdechla si. Pán světa. Maminka si dala práci vysvětlit jí, co to pro manželku znamená. „Tak ne. Když chceš, abych zůstala tady, tak zůstanu. Jsem zvyklá poslouchat.“

„Já ti neporoučím.“

„Stejně tě budu poslouchat ráda. Míváš dobré nápady.“

„Ten, abys zůstala tady?“

„Ne. Ten, že sis mě vzal. Bála jsem se, že mě teď provdají za někoho cizího a kdoví, jaký bude.“

„Takže ti nevadí, že to jsem já?“

Neodpověděla, jen se na něj podívala. Ačkoli si ten pohled svou otázkou vynutil, byl nevýslovně šťasten. Ne, tohle dítě se nepřetvařovalo. Pamatovala si ho, jaký býval, a nevadila jí zjizvená tvář a vůbec nic. Anna. Jako ta druhá. Jaký propastný rozdíl. Oč je ta holčička zralejší než nádherná žena, zahleděná jen do sebe.

Svatební noc mu připravila překvapení. Byl šťasten, že ji získal, a na víc zatím nemyslel. Anně bylo třináct. Podle všech představ byla dospělá, ale věděl, že je to příliš brzy pro ženskou touhu. Nechtěl k ní přicházet jen jako nutné zlo. Po dětech toužil a potřeboval je, ale i na to byla příliš mladá. Na statné a zdravé děti byl ochoten čekat, jak dlouho bude třeba. Věčně to nebude. Zatím se slunil v představě její každodenní přítomnosti na Hradě českých králů. Něžně a samozřejmě se s ní rozloučil na prahu ložnice. Ale zadržela ho.

„Ty se mnou nebudeš spát?“ zeptala se rovnou a zadívala se mu přímo do očí. „Maminka mi říkala, že od svatby už ano. Do dneška se mnou spala ona, ale teď prý už nemůže.“

Dlouho se na ni díval. „Řekla ti víc?“ zeptal se pak zpytavě.

„To ano. Říkala, že s mužem je to jiné. To prý mi už vysvětlíš.“

Dívala se na něj s dětským očekáváním, jako by jí měl vyprávět pohádku. Uvědomil si, že nepociťuje ani záchvěv tělesné touhy,

přestože byla tak líbezná. „Ano, s mužem je to docela jiné," řekl, „a jednou ti to vysvětlím moc rád. Proč chceš, abych zůstal?"

„Já nerada spím sama," přiznala se. „Potmě se bojím."

Poslat k ní společnici? V svatební den? To by bylo zítra vtipů! A konečně proč ne? Jsme manželé. Rozhodl se a vstoupil za ní. „Tak dobře, zůstanu. V Praze budeš mít fraucimor, z kterého si můžeš vybrat nějakou milou dívku či paní, aby spala u tebe za dveřmi. A celou noc ti bude svítit světlo. Já v noci často pracuju. Budil bych tě, když ráno přijdu. Jsem zvyklý spát sám. Většinou. Když se to hodí hned zvečera, to víš, že zůstaneme spolu."

„A — to druhé?" zeptala se váhavě.

„Co druhé?"

„To s mužem."

Zasmál se a políbil ji. „Neboj se. Docela určitě si počkám, až se ti to bude líbit. Ty jsi můj miláček."

Anna, poučená jen částečně, si vskrytu myslela, že se jí to moc líbit nebude, a spokojeně se mu stulila do náruče vděčná za odklad. Bylo to hezké být vdaná. Nikdo ji nebude peskovat za hlouposti. On jistě ne.

„A honem do postýlky," řekl. „Dnešek byl únavný. Půjdeme spát."

Obrátil se, když se svlékala, a zavřel oči. Poslouchal šustění odkládaných šatů a představoval si ji, jak po něm plaše pokukuje, jestli se nedívá. Když byla hotova, sfoukl svíci, rychle se odstrojil a vklouzl k ní. Ve tmě poslouchal tichý dech s její hlavou na svém rameni. Nespal až do rána, divně dojatý a rozechvělý. Nesmělé pokušení několikrát přece jen zaťukalo, ale zahnal ho. Ne. Cítil hlubokou zodpovědnost za sebe i za ni, za jejich příští život, za lásku. Noc s ženou. Zažil jich už tolik a některé se sobě podobaly. Tahle žádné z nich.

Ráno se probudila a překvapeně zamžikala, když se setkala s jeho pohledem. „Jsi už dlouho vzhůru?" zeptala se zahanbeně.

Zasmál se. „Dávno. Už od včerejška. Dívám se na tebe a raduju se."

„Z čeho?"

„Z toho, že tě mám. A vím, že se z toho budu radovat po všechny roky, kdy budeme spolu. Skoro si myslím, že čím dál víc.“

„To je mi líto, že ses nevyspal.“

„Mně ne. Budeme vykřikovat do světa, že jsme celou noc oko nezamhouřili.“

„Ale já jsem spala!“

„Tiše,“ okřikl ji. „O tom ani muk. Není hezké lhát, ale vždyť můžeš mlčet. Mluvit budu já a za sebe řeknu čirou pravdu.“

Zachichotala se docela spiklenecky. Něco chápala přece. „Hlavně babičce!“ špitla a schovala tvář na jeho prsou. „Docela ráda ji jednou uvidím, jak bezmocně lapá po dechu. A mlčí.“

Také on si představil pocity královny matky a usmál se. Ale dnešní noc v něm probudila velkomyslnost. „Ne, vždyť do toho nikomu nic není. Stejně je vidět, jak jsem ospalý.“ Zavrtal hlavu do důlku pod její paží, a než se stačil podivit, spal blaženě jako nemluvňátko.

S OČIMA K ŘÍMU

V Avignonu se odvíjela nit dalších osudů římského tribuna. Dřív vězně v papežském paláci, od zimy hosta. Za nezamčenými dveřmi tichou dohodou zůstával dál a čekal. Možno říci, že dychtivě. Etienne Aubert, teď papež Inocenc Šestý, si ho občas volal, ale častější styk měl s kardinály, pověřenými řešením římské otázky. Mezi ně se vsunul a stále víc do popředí stoupal urozený Kastilec, dřívější toledský arcibiskup Aegidio Albornoz, udatný muž a zkušený vojevůdce. Inocenc se nechtěl spoléhat jen na světské síly císaře. Albornoz byl jmenován papežovým generálním vikářem církevního státu a vypravil se do Itálie s podporou tak značnou, jak si to papež, který po Klimentovi zdědil jenom dluhy, mohl dovolit. Na jeho pokladnu to bylo příliš a na Itálii nijak dost. Ale z Avignonu do Čech zalétla jásavá zpráva, že Cola di Rienzo, tribun římského lidu a rytíř Svatého ducha, se vrací do vlasti, aby podepřel kardinála a sám se stal znovu pánem Říma.

VŠECHNY CESTY...

Vydal se na cestu v září. Někde v Janově ho omráčila nečekaná zvěst. Řím opět povstal proti utlačovatelům. Druhým tribunem a konzulem římského lidu se stal Colův kdysi opatrný přítel Francesco Baroncelli. Sevřela Colovo srdce v té chvíli radost z vítězství myšlenky, anebo žal? To z jeho tváře nevyčetl kardinál, když se s ním v říjnu sešel v Perugii.

Vzniklá situace byla špatně řešitelná. Navázat styky s Baroncellim bylo Albornozovi nesnadné a svrhnout ho? Celá legátova moc byla vázána na válku s dávným Rienzovým nepřítelem, prefektem da Vico, který se zmocnil dvou třetin Patrimonia, kde se mu s malým úspěchem bránil papežův rektor Giordano Orsini. Ani Cola nemohl přijít do Říma, šlapaje násilně po

tribunátu, který byl dítě jeho myšlenky. Ani nechtěl. Přestože přívrženci se ozývali a na Baroncelliho byly četné stížnosti. Na koho v čele státu nejsou? Cola věděl, že jeho vlastní naděje převrat v Římě odsunul do nedohledna. Zůstal v Perugii.

Město ho přijalo slavně jako nejvzácnějšího hosta, ale dobře věděl, že má-li vystupovat na úrovni svého věhlasu, je jako host příliš drahý, než aby se bez nesnází mohl zdržet donekonečna, i když Perugie byla bohaté město, kam peníze jen pršely.

Také provensálský šlechtic Montréal ďAubagne či Fra Moriale, jak mu přezdívali ve shodě s jeho jménem a pro důkladnost, s jakou roznášel smrt, pobýval v Perugii, kde měl mnoho známostí a příznivců. Spíš zastrašených než oddaných, ale na to se neohlížel. Potřeboval rychle investovat většinu svého obrovského jmění a bohatí kupci Perugie se mu odjakživa jevili jako nejvýhodnější řešení. Byl komturem rytířského řádu Johanitů a shromažďoval pod svým velením smutně proslulou Velkou kumpanii, sebranku žoldnéřů ze všech končin světa, kteří si ve stálých italských bojích dobře žili, kráčejíce ze služby do služby. Kdo mohl a chtěl dát víc, toho byli a zaručovali mu v té chvíli vojenskou převahu. Proti Italům, kteří jako válečníci nijak nevynikali, dokonale.

Naposledy je najal Albornoz, ale vyčerpali rychle a důkladně jeho prostředky. Právě se rozešli. V dobrém jako vždycky. Ani prefekt da Vico, proti němuž kardinál válčil, určitě neměl na to najmout si tak velkolepý sbor. Velká kumpanie vyklidila Patrimonium, ale zůstala stát na hranicích. Proslýchalo se, že její velitelé se sejdou v Anconě, aby uvážili nejvýhodnější sázku do budoucna. Montréal před touto schůzkou chtěl zajistit nejmladšího bratra Arimbalda, který na rozdíl od ostatních válečníků byl jemný a vzdělaný a dost neschopný uživit se surovou vojenskou službou. Jak to už bývá, byl Morialův mazlíček. Strávil nějaký čas ve Velké kumpanii a byl z toho k smrti nešťastný. Prostřední z nich, který si po blízké pevnosti nedávno vyrvané z moci Viscontiů říkal rytíř Bettone, žoldnéřský život snášel líp, ale rád přijal úkol bdít v Perugii nad bratrem.

Skvělá osobnost, jako byl římský tribun, brzy upoutala Arimbaldovu pozornost. Také Cola o něm dobře věděl, ale dokud se

komtur zdržoval v městě, chránil se využít příležitosti, kterou se rozhodl v budoucnu nezanedbat. Dost včas na to, aby ho ještě upřímně zdržovali, opustil Perugii a odebral se k legátovi do Montefiascone. Do Říma odtud bylo blíž.

Karlova cesta do Říma naopak vedla opačným směrem. S myšlenkami upnutými k zamýšlené korunovaci se od Itálie právě vzdaloval. Před velkým rozmáchnutím k jihu potřeboval mít svou říši pevnou a jistou, spolehlivé a přátelské sousedy. Už v létě opustil svou mladou paní, sotva zařídil v Praze její slavnou královskou korunovaci.

Jeho cesta vedla podle slibu daného Albrechtovi napřed do Švábska, kde se se svým mladistvým třináctiletým zetěm sešel v Curychu ve chvíli, kdy na jihu Cola dojel do Perugie. Ale vítězné habsburské tažení do rodových držav skončilo obratem, když přišla zpráva o smrti Rudolfa Falckého. Karel narychlo uzavřel příměří a odjel za Ruprechtem stvrdit uzavřenou dohodu o převzetí falckých měst. Spěchal. Nabídka benátské republiky obrátila jeho pozornost znovu k jihu. Ne už Florencie, vždy dbalá papežových přání a koketující s myšlenkou bezmocného císařství, ale silná, mocná a samostatná republika svatého Marka žádala o císařský zásah proti rozpínavému Viscontimu. Příležitost byla lákavá. Tím rychleji bylo třeba urovnat říšské záležitosti. Především sejít se se strýcem Balduinem a ukončit provleklý boj o Mohuč. Byl prosinec. Cola di Rienzo v Montefiascone právě přijímal poselství Římanů.

Usmíval se. S kardinálem dospěli ke kruté upřímnosti, ale od té doby, co se do Montefiascone za ním táhlo jedno procesí Římanů za druhým, pozoroval na něm změnu. Dalo by se říci zakřiknutost, kdyby se takové slovo vůbec k sebevědomému Kastilci hodilo. Cola si ho vážil. Dodnes si nebyl jist, zda si i Albornoz váží jeho. Teď už ano, i když se obsah jeho řeči nezměnil. Cola, který dobře znal běh věcí v Itálii, věděl, že mluví nepříjemnou pravdu. Prostě neměl peníze. Moriale se svou Velkou kumpanií z něj vytahal všechno, co si přivezl z Avignonu, a příjmy z Patrimonia, kde se bojovalo, byly nepatrné přes veškerou snahu rektora Giordana. Cola si pro svůj

budoucí vjezd do Říma představoval velkou slávu, nádherné vystrojení, jak byl jeho lid zvyklý, honosný průvod, trubače se stříbrnými trubkami a aspoň stovku ozbrojených jezdců k okamžitému zastrašení nepřátel. Albornoz nebyl ochoten obětovat ani vindru s poukazem na to, že Řím své úředníky přece platí.

Vjet do bran Města jenom tak? Kardinál potřeboval každý florin na vlastní vojáky. Vico byl houževnatý. Co stojí válka, to si Cola ještě trpce pamatoval. A začít v Římě tím, že vypíše nové daně? Když, jak slyšel, Baroncelli už dospěl na dno svých možností? Pokladna římské komory byla nepochybně docela prázdná. Ale Římané věřili v svého tribuna. V toho prvního, jak se ukázalo. Cola měl proč se usmívat.

„Měl jsi pravdu," přiznal mu Pandolfo. Nebyl tu prvně. On i Cecca za Colou jezdili už do Perugie. Ale na tribunovy narážky byli zticha, o žádné svatbě ani muk. „Kdyby ses přihlásil k Franceskovi, nebylo by to k ničemu. Chtěli by tebe. Začali by se bít svoji proti svým. A co já? Jsem s tebou i s ním celým srdcem. Byl jsem blázen."

Cecca za jeho zády se ušklíbla. Cola měl nepříjemný pocit, že krev jeho krve a myšlenka jeho myšlenek vidí do jeho duše líp než zkušený Pandolfo. Tomu byla touha po moci tak úplně cizí, že prostě nechápal, proč Cola přítomností v Římě nechce podepřít vratký Baroncelliho tribunát. Cecca rozuměla a nebyla ochotná přičíst to otcově prozíravosti. Z jejího pronikavého úsudku šel strach, ale naštěstí byla zticha.

„Co dělá Řím?" zeptal se Cola.

„Dá se říci, že čeká. Pokud v tom každodenním svrabu si najde chvilku na ušlechtilé čekání. Francesco nevydrží dlouho přes vánoce. Složí-li to včas ..." Pandolfo se tázavě podíval na Colu.

„Ne. Ještě ne."

Albornoz, který byl tichým svědkem rozmluvy, se teď do ní vložil. „Pane dei Franchi," řekl, „otázka, kterou nejsme schopni řešit, je malicherná a já se za ni hluboce stydím. Ale je. Rytíř Nicolò odmítá vstoupit do Říma s žebráckou mošnou. A já nemám nic."

„Něco by se ..." začal Pandolfo, ale Cola ho přerušil.

„Ne.“ Něco! Chci jenom něco? Nikdy. Zavolal na pomoc svou výmluvnost. „Tribunát pro papeže není přijatelný. Teď, když ho Francesco znehodnotil, už ani pro mne. Řekneš, že hodnost senátora byla mnohokrát zneužita, máš pravdu tisíckrát, ale senát a lid římský nepřestali existovat jako jeden pojem. Zatímco tribunát vykvetl jediným zázračným květem a zvadl. Týž květ podruhé, natož potřetí nekvete. Na druhé straně dva senátoři jsou nesmysl. Jeden táhne sem a druhý tam. Nemohou být dva na téže úrovni rozhodování. Nikdy se nemohou domluvit, leda by měli stejný názor, a to bývá zřídka. Vysvětlil jsem Jeho Excelenci poměr sil ve Městě. Jeden senátor a třináct dobrých mužů je přesně to, co Řím potřebuje. Ale po pádu tribunátu nemůžu bezprostředně já přijít jako senátor.“

„Ještě nepadl,“ podotkla Cecca zlomyslně.

Pandolfo se zamračil. „Ty buď zticha,“ okřikl ji. „Jsi tu jako dcera, prosím. Ale za třináct dobrých mužů mluvím já.“

„A za tisíc dobrých žen?“ zeptala se zlomyslně. „My nejsme zvědavé na vaše spory. Chceme mít trh, na něm dostatek zboží a volnost vycházet, aniž by mě hned přepadl nějaký Savelli.“

„Přepadl tě?“

„Ale to už dávno,“ zasmála se. „Jednejte, moudří mužové. Mlčím.“

Albornoz vstal. „Je třeba najít senátora pro přechodnou dobu,“ uzavřel stručně rozhovor. „Předpokládám, že příště přijdete s návrhem.“

Pandolfo si počkal, až se za kardinálem zavřely dveře, a obrátil se ke Colovi. „Tomu nerozumím.“

„Je to jednoduché. Přece nemohu jako senátor vystoupit rovnou po Franceskovi. Vypadalo by to, že jdu proti svým. A já jsem s nimi. Vždycky budu. Vládní období senátora je půl roku. Pak, doufám, nastoupím já. Možná už navždy. Papež potřebuje klidný a silný Řím.“

„Jak navždy? Pro tebe to vládní období neplatí?“ zeptala se prostořeká Cecca.

„Všechno je možné změnit. Jeden senátor místo dvou...“

„Senát bývalo shromáždění. Aspoň jsi mi to vykládal.“

Teď se Cola už zamračil. „Bývalo,“ odsekl. „Dávno není. Osvědčí-li se senátor, může být po půl roce potvrzen znovu. A zas.“

„Ten tvůj předchůdce bude mít pěkně nevděčnou roli," ušklíbl se Pandolfo. „Nechtěl bych být v jeho kůži."

„Být senátorem je čest. Bude si jí vážit, uvidíš." Cola ztišil hlas. „Příští rok čekám císaře v Itálii. Kardinál to ještě netuší."

„Každý rok ho někdo čeká," zasmál se Pandolfo. „Slibuje rád."

„To nejsou plané sliby. Jeho kancléř je můj přítel, mne za nos nevodí. Možná se tady všechno změní, on hraje se Svatou stolicí s přehledem. Do jeho příchodu budu senátorem a pak uvidíme."

„Chtěl jsi být sám císařem."

„Když je on na severu Alp, potom je císařem jeho zástupce v Římě." Cola potřásl hlavou. „Itálie je jediná část říše, na které záleží."

Také císař měl svou část říše, na které mu záleželo, a myslel na ni, i když byl daleko. Jeho skvost skvostů, ač v barbarských zemích starodávný, zdaleka neměl tak slavnou a dávnou minulost jako Řím. Ale místo co by žil ze zchátralé slávy, vznosně budoval slávu novou. Nikdy a nikde na ni Karel nezapomínal.

Strýc Balduin ho přivítal vlídným posměchem, když se na sklonku roku sešli. „Řekli mi, že k tobě mám vstoupit bez prstenů a klenotů a chrámový poklad zakopat někde pod dubem. Do klenotnic si prý přístup vždycky zjednáš. Tak se s tebou scházím radši v Mohuči než v Trevíru."

„Pomluvy," usmál se Karel nedotčeně. S výsledkem sběratelské snahy byl spokojen. Leckde ve skrytu sice nadávali, jak o tom svědčily Balduinovy poťouchlosti, ale tváří v tvář jemu si nikdo netroufal. Ve městech, kudy se bral jeho průvod, prošmejdil zlatnické krámy a leckde nalézal vzácné prastaré památky. Tam platil, tak nepobuřoval. V kostelech to bylo horší. Ale svaté relikvie potřeboval, aby jimi rozhojnil pražské chrámové poklady. Dny jejich uctívání byly různé. Ze dne říšské svátosti se už stala svatých dnů celá řada. Kvetoucí Praha, nezničená morem a rostoucí do rozměrů, nad nimiž se zbožnému poutníkovi tajil dech, lákala už teď, natož až ji ozdobí získanou kořistí. Příští rok ještě větší. Itálie. Řím. Svatých ostatků nepřeberně. A jistě zbude k poctě císaře. „Neboj se,

navštívím tě i v Trevíru. Tak tě neponížím, abych tvou skvělou sbírku nechal nepovšimnutou.“

„Až zavřu oči, chlapče, měj si ji. Ale dokud se z ní mohu těšit, nedám. Co jsem slyšel, odvezl jsi toho dost.“

„Moje největší kořist je živá,“ usmál se Karel.

„Nová choť?“ rýpl si Balduin.

„Tu mám. A nevyměnil bych ji za nic na světě.“

„Ani za korunu Oktaviána Augusta?“

Karel nezaváhal. „Ani za tu,“ prohlásil a v duchu děkoval nebi, že před takovým pokušením nestane. Nebyla to žena, kdo korunovaci oddaloval. „To ne. Ale objevil jsem stavitele pro svůj chrám.“

„Už nejsi spokojen s mistrem přítele Pierra?“

„Matyáš z Arrasu mi loni umřel. Zanechal plány, dosud to šlo. Ale dál... Poslouchej mě. Neříkej, že nevíš o všech talentech v říši. Ty: Tenhle chlapec je mladý, ale z dobré rodiny, jak se říká. Je z Kolína. Taky tam pracoval na katedrále. Jeho otec je teď stavitelem chrámu Svatého kříže v Gmündu. Tam jsem se setkal se synem.“

„Petr Parléř.“ Balduin se usmál. „Máš šťastnou ruku jako vždycky. V Kolíně se učil a už mu svěřovali leckterý mistrovský kus.“

„Viděl jsem kresby jeho plánů. Není jen kameník. Zatím ho nechávám, kde je. Než se vrátím z Říma, může pokračovat Arrasova huť.“

„Uvidím tedy ještě naposledy Řím?“ zeptal se Balduin zasněně. Před čtyřiceti lety ke korunovaci provázel svého bratra. Teď jeho vnuka.

„Při císařské korunovaci naposledy,“ zasmál se Karel. „Hned tak tam někoho jiného nepustím. Ale postarám se ti o bezpečí cest, aby sis tam mohl vyjet, kdykoli se ti zachce.“

„Tady taky?“ ušklíbl se Balduin.

„Doufám. Snažím se smluvit landfríd, zemský mír, kdekoli to jde. Snad se mi to podařilo na Horním Rýnu. Z Frankfurtu budu hledět smířit všechny kolem Mohanu. Ostatně tam mám schůzku s krásnou ženou.“

Balduin se nedal nachytat. „Jsi teď tak nudný, že je to nejspíš tvoje vlastní. Čekal jsem, že ji rovnou přivezeš. Začátkem února ji v Cáchách čekáme ke korunovaci, jak sis přál."

„Anička." Karel si byl vědom přihlouple šťastného úsměvu, který se mu loudil do tváře při vzpomínce, a taky toho, že bystrý Balduin to nepřehlédne. „Je to nejlíbeznější královnička, jakou jsi kdy viděl."

„Anna byla krásná."

„Byla. Blanka taky. Ale živé je to dítě, které přijede."

Balduin pokýval hlavou. „Mám taky s sebou jedno dítě. Přivezl jsem ti bratra z Lucemburska. Za dva měsíce mu bude už sedmnáct."

Nejmladší bratr. Václav. Syn Beatrix. Sedmnáct? Karel ho vídal zřídka. Naposled před skoro pěti lety, když v roce morového ohrožení byl zjara v Lucemburku. S Annou. Hrabství bylo trvale v Balduinově správě, ačkoli ho král Jan ve své závěti přikázal nejmladšímu synovi.

„Chceš se vzdát Lucemburska?" zeptal se strýce.

„Já? Vždyť mi nepatří."

„Něco s tím udělám, až mu bude osmnáct. Zatím je čas."

„Až mu bude osmnáct, budeš ty, myslím, v Římě."

Karel vzdychl. Jakmile přenese správu hrabství do bratrových rukou, bude Balduin své pohledávky vymáhat odjinud. Ale asi se nedalo nic jiného dělat. Mohl závěti samozřejmě nedbat, byl římský král, a tedy vrchní lenní pán, krom toho podle všeho zvyku zákonný dědic. Prvorozený. Ale i Moravu už udělil Janovi a nemínil dát zapravdu pomluvám šířeným Václavovou matkou. Z otcovy pozůstalosti si nejvíc vážil vlastního podílu, českého odkazu Přemyslovců. Lucembursko bylo pro něj cizí.

„Dobře. Podíváme se na něj."

Václav Lucemburský byl úhledný mladík. Karel v jeho tváři rozeznal otcovu podobu mnohem výrazněji, než ji sdílel on a druhý bratr. Vypadal trochu zženštile. Maminka ho nejspíš rozmazlovala. Ale jeho způsoby byly bez vady a po celou dobu, kterou strávil v Mohuči, se Karel s ním rád ukazoval. Úkol, který zde řešili, byl dlouholetý. Spor mezi Gerlachem Nasavským a Jindřichem z Virneburgu o stolec mohučského arcibiskupa spěl ke konci. Dohody

o Gerlachově převzetí Mohuče zdárně zpečetili s těžce churavějícím Jindřichem i jeho přívrženci. Týž den dokonce smrt zbavila Gerlacha nebezpečného soupeře. Z vděčnosti a úcty ustoupil Balduinovi Trevírskému, aby v jeho chrámu sloužil slavnou vánoční mši.

Rozešli se až v lednu. Karel odjel do Frankfurtu naproti své lásce a taky za svým mírovým úsilím. Anny se nedočkal. Dřív než přijela, stihl ho rychlý posel s nečekanou a nemilou zvěstí. Strýc Balduin náhle zemřel v Trevíru. Říma se už nedočkal.

Do chystané korunovace chybělo zrovna devět dní. Manžel, zaměstnaný spletitými rodinnými záležitostmi, se jí zúčastnit nemohl. Odložit? Váhal jen krátce. Ne, slavnost už byla ohlášena, hosté sezváni a kolínský arcibiskup zaplacen. Mé dítě! Možná bude tak vypadat celý život. Společné chvilky budu jen krást a leckdy, jak je vidět, bez úspěchu. Budeš moc zklamaná? Ty moje královničko!

Svěřil dohled nad obřadem i Annou věrnému saskému kurfiřtovi a sám urychleně odjel. V Trevíru je třeba prosadit volbu kapituly a zasadit se včas o její schválení papežem. Uspořádat Balduinovy vzácné sbírky a vůbec celé dědictví. Zajistit vládu v Lucembursku. Sedmnáct? Dobře. V tom věku jsem já v Čechách začínal. Ostatně správní věci jsou jistě ve vzorném pořádku, jak je zanechala péče starostlivého Balduina. Sejít se s Beatrix. Co se dá dělat. Nějak to už oba vydržíme.

Záležitost vyřešil velkoryse. Zádušní rekviem za Balduina slavně odsloužil český biskup, olomoucký Jan Očko z Vlašimi. Karel si vzpomněl na rozhovor se strýcem, když značná část jeho sbírek putovala do Čech. Přes velmi nevrlý souhlas trevírské kapituly se cítil k tomu oprávněn. A na říšském sněmu v Metách učinil zadost ctižádosti mladého Václava a Lucembursko povýšil z královské moci na vévodství. Beatrix byla zjihlá, když syn vévoda skládal do královských rukou lenní slib. Takové velkomyslnosti se nenadála a v duchu se nemilovanému Karlovi omlouvala za křivé myšlenky. Do Lucemburku, kde se předtím zdržel všehovšudy pár dní, se ale nevrátil, ač ho zvala tentokrát skutečně srdečně. Příliš spěchal uvidět svou už dvakrát korunovanou choť.

Ukradl velikonoční týden, aby ji povozil krásnou krajinou kolem Rýna. Anna ji ještě neznala. Večer spolu uléhali stejně nevinně jako v Budíně. Ďáblík pokušitel se snažil. Bude jí patnáct, našeptával zlomyslně. Už je dospělá. Přes den se spolu smáli na lodičkách a Karel jí v ústraní kradl polibky. Ale noci si zakázal. Rád se těšil na velké svátky a tenhle z nich byl největší. Císař obejme až císařovnu. Bude to nejkrásnější část korunovačních římských slavností. Možná už letos. Pošlu pro ni, jakmile skončí italské válčení.

Nebude snadné. Dobře věděl, že Visconti má velkou sílu, a i když bohaté Benátky mu na žoldnéře přispějí, zvítězit bude obtížné. Ale s nepřátelským Milánem v zádech do Říma táhnout nelze. Dohody byly v proudu. V Benátkách už se možná pečetilo. Nejvyšší čas chystat se k tažení.

Nerad se rozloučil s Annou a poslal ji domů. Potřeboval najít spolehlivého vikáře. Sebrat vojsko. Sjednat průchod přes Tyroly a dovršit dílo míru, které by mu v německých zemích zaručovalo klid. Nesnáze se vršily jako obvykle. Rakouský Albrecht nesmlouvavě žádal, aby pokračoval v tažení Švábskem a tvrdě prosadil vítězství Habsburků. Do mírových úmluv se to nehodilo. Výhodné bylo přátelství s falckým Ruprechtem, ale to zase popudilo Ludvíka Wittelsbacha, který mu dohodnutý průchod přes Tyroly najednou upíral. Uplynul březen i duben, už tu byl květen, kdy se měl podle svého závazku dávno objevit v Itálii, a pořád nic.

Karlův stálý vyslanec v Avignonu Vilém z Lestkova čile pobíhal sem a tam, aniž by otázka tažení nabyla pevnějších rysů. Inocenc bral jako skutečnost, že římský císař přijme císařskou korunu v Římě, a to z rukou papežem pověřeného kardinála, když už ne papeže osobně. Ale vyslat korunovační misi kardinálů z Avignonu do Říma byla věc nákladná. Inocenc váhal a snažil se přimět císaře, aby ji aspoň zčásti hradil sám. Osudy pánů světa, toho pomyslného i skutečného, se zase jednou spojily. Ani Rienzo nemohl slavit vjezd do Říma byť i s nejpapežštějším požehnáním, dokud si sám nesežene úhradu. Zatím po legátově boku dobýval proti zpupnému prefektovi Viterbo. Ještě žádnému z nich nenastala veliká sázka o Řím.

Hotovost, kterou shromažďoval Karel, musela posloužit jinému účelu.

„Je to lhář! Nesplnil ani jediný ze svých slibů!“ křičel rozčileně Ludvík Bavorský na usměvavého bratrance Ruprechta. „Průchod Tyrolskem? Má ho vidět! On! Víš, co mi tam pořád provádí?“

„Nevím a nezajímá mě to,“ podotkl Ruprecht klidně. „Nesmíš být tak podezíravý. Leckdo se vymlouvá.“

„Ty se taky vymluvíš?“ zeptal se Ludvík a ostře se na něj podíval.

„Já tobě? Nemám z čeho. Mně, milý Ludvíku, je milý mír. Jsem s tím, kdo mi ho zaručuje.“

„Pohádky,“ zavrčel Ludvík. „To bylo taky kvůli míru, že jsi ho nechal ukousnout z Horní Falce z dědictví po Rudolfovi? Máme ho rovnou v Bavorech. Norimberk býval moje město. Teď je na hranicích Čech.“

„Bylo to naše dědictví, moje a Ruprechtovo, ne snad tvoje. Rýnskou Falc to nijak nepoškozuje.“

„Jenže já nesedím v Rýnské Falci.“

„Co já vím, nechceš nadále sedět ani v Bavorech, tak nač ty řeči. Lhář? Ty děláš lháře ze mne. Slavnostně jsi mi slíbil volný průchod pro císaře na římskou jízdu.“

„Císař to není.“

„Ale bude. Určitě skutečnější, než býval tvůj otec slavné paměti.“

„Chci vědět, za co dostal ten pěkný kus Horní Falce.“

„Ptáš se velice neslušně, ale budiž. Nemám co tajit.“ Ruprecht se usmíval čím dál víc. Tajit co měl. Právě s konečnou platností uzavřel s Karlem úmluvu, že v jeho rukou zůstane výhradní rozhodování o falckém kurfiřtském hlasu. Bylo to zcela po právu, ale zesnulý císař vymohl na Rudolfovi nežádoucí ústupek, že se v kurfiřtském právu budou obě větve Wittelsbachů střídat, takže teď vlastně mělo být na straně Bavorů. Což si Ruprecht nemínil dát líbit, zaštítěn jednak prvorozeneckým právem svého otce, jednak přátelským vztahem k mladému císaři. „Nebožtík Rudolf byl císaři dlužen vysokou částku. Nechtěli jsme ji platit. Města, která z dědictví dostal do zástavy, tolik nepotřebujeme.“

„Kolik?“

Ruprecht nehnul brvou. „Dvacet tisíc hřiven," odpověděl okamžitě.

„Tolik měl na půjčení? On?" zeptal se Ludvík nedůvěřivě.

„Věřím listinám a Rudolfovu slovu," odmítl Ruprecht svrchu jeho podezření. „A ostatně se to tebe ani tvých bratrů vůbec netýká. Dědili jste už po tatínkovi. A dost, vyznal se v hokynaření. To při vší úctě k jeho památce. Jak chceš. Vyřídím Jeho Veličenstvu, že zásadně odmítáš dodržet dohody. Následky si přičti. Zasáhne-li proti tobě mocí, já budu po jeho boku. Jeho snaha o nastolení trvalejšího míru je i v mém zájmu. Při římském tažení budu v severní části říše jeho vikářem, a jestli se mi do něčeho obzvlášť nechce, tak je to žabomyší vojna s bratránky. Rozbij si nos o jeho vlastní pěst. Sbohem."

„Ty budeš vikářem?" zarazil ho Ludvík zlomyslně. „To samozřejmě taky v Čechách, viď?"

„To *samozřejmě* ne."

„Proč ne? Nejsou v severní části říše?"

„Čechy jsou království."

„Už se taky učíš česky? Slyšel jsem, že to od kurfiřtů chce."

Ruprecht se na něj rychle podíval. Tuší něco? „Aspoň vidíš, že se tvůj otec unáhlil, když falcký kurfiřtský hlas chtěl pro vás," podotkl opatrně. „Ty by ses česky přece neučil."

„Ty ano? Nebuď blázen." Ludvík se nadechl a pokračoval nenávistně: „Jenom jdi chvíli po jeho stopách Švábskem a v Porýní. Nakradl plné vozy klenotů a svátostí. A proč? Krášlí si špinavou Prahu tím, co sebral v Německu. Tady na nás mu nezáleží. Vůbec na ničem. Kdybychom se tu vzájemně zardousili, Jeho Veličenstvu to je lhostejné."

„Žvaníš nesmysly. Sjednává mír po celé zemi."

„To je přetvářka."

„Tak dobře." Ruprecht se na něj podíval s útrpností. „S tebou si možná zaválčí. A rád."

Vypadalo to, že tentokrát to Karel myslí smrtelně vážně. Vojenskou hotovost stejně potřeboval. K jízdě přes Alpy i na splnění závazku s rakouským vévodou. Na čtyři dny si zajel do Prahy. Pro

potěchu srdce, pro vojáky i peníze. Sebral vojsko a obrátil ho napřed proti vzpurnému Ludvíkovi. Ten bez opory kohokoli se nakonec zalekl. Bavory? Stejně budou patřit Štěpánovi. Ať si to s celou Horní Falci vyřídí sám. Už jsem si kvůli bratříčkům popálil prsty dost. Jsou dospělí.

Karel vznešeně přijal jeho vysvětlení. Zajisté že šlo jen o nedorozumění, které jejich vzájemné city změnit nemůže. City se pravda už dávno neměnily, ale na povrchu i ze strany Ludvíka sršely úsměvy.

Karel svou univerzální hotovost mohl použít na pomoc Albrechtovi. Už spěchal. Přijeli vyslanci z Benátek důrazně připomenout daný slib. V květnu — a už byl červenec. Zdvořile, ale neústupně mu sdělili, že bez něj se vrátit nemohou, a jednoduše zůstali v jeho táboře.

V té době se naplňovaly dny římského senátora Guida de Patrici, kterého Albornoz jmenoval po pádu Baroncelliho tribunátu. Rozklad v Římě pokračoval. Za půl roku Guido nedokázal nic.

„Poslyšte, rytíři," řekl Albornoz, když zprávy byly čím dál horší. „Nechte všeho a vraťte se do Perugie. Snad vám město na vaše tažení přispěje, jsou z vašich nejhorlivějších přívrženců. Mám zprávy z Avignonu, že Svatého otce pronásledují žádostmi o vaše znovunastolení."

„Vím něco lepšího," řekl Cola a usmál se.

„Půjdete?"

„Ovšem."

Jeho plán byl prostý. Obávaný komtur Fra Moriale Perugii dávno opustil. Zůstali jen jeho bratři a o tom, že se mu podaří na Arimbalda uplatnit absolutní vliv, Cola nepochyboval. Perugie ho uvítala stejně slavně jako na podzim a bývalý tribun uspořádal řadu řečnických shromáždění. Podle jeho odhadu na nich zběhlý žoldnéř, doktor práv Arimbaldo, nechyběl. Přátelství a osobní schůzky na sebe nedaly dlouho čekat. Za dva týdny byla ruka v rukávě a Arimbaldo tribunův se vším všudy. I s penězi, které pro něho v Perugii uložil bratr Montréal. I s bratrem Bettonem, který se zprvu vzpouzel, ale chycen za drápek dal se nakonec chytit vábivou vyhlídkou.

V té chvíli na severu obracel Karel své voje i s neodbytnými benátskými posly po boku habsburské hotovosti k Curychu. Jen nerad vypověděl příměří sjednané zjara, ale Albrechta Rakouského zklamat nemohl. Vždycky ho potřeboval, a teď dvojnásob. Cesta za císařskou korunou povede Rakouskem. A nejlíp v míru.

Cola se objevil před Albornozem v šarlatovém plášti a na nohou mu zvonily zlaté ostruhy. Za ním hotovost, jaká by sice nepochodila při dobývání Města, ale pro toho, kdo je vítán, bohatě postačí. S ním v plném lesku Morialovi bratři.

Kardinál se usmíval. Obrovské bohatství obávaného komtura konečně poslouží dobrému účelu. Aspoň ta jeho nepatrná část, kterou vydřel za žold na církvi, se církvi zase vrací. O Rienzovi nepochyboval.

„Jedno vládní období od pádu druhého tribunátu uplynulo," řekl. „Domnívám se, že už se můžete ujmout správy Města bez hany před svými přáteli. Není to lehké a já nemám prostředky k tomu, abych vás podporoval. Ani penězi, ani vojáky."

„Díky nezištným přátelům mám oboje, Excelence," řekl Cola s úsměvem a podíval se na Arimbalda a Bettona. „Zásluha bude jenom jejich, podaří-li se mi v Římě obnovit pořádek."

„Nezapomenu se o nich zmínit v listě Jeho Svatosti."

Legát nešetřil přízní vůči přešťastným bratrům. Ve snu by je nenapadlo, že Cola se vydal do Perugie výhradně proto, aby si mohl jejich prostřednictvím sáhnout na nedostupné Morialovy poklady. Osobně nikdy neznamenali nic. Bývalý tribun jim sliboval hodnosti a pocty. Arimbaldo i Bettone uvěřili, ale bratr varoval. Stín podezření, kterým snad zneklidnil jejich duše, odvál laskavý úsměv papežského legáta.

Guido de Patrici byl epizoda, která Římu nepřinesla nic. Ani druhý tribunát předtím nevyřešil problémy sužovaného města a od jeho pádu se zmatky ještě zvýšily. Albornozovým vítězstvím nad prefektem, kterému bývalí senátoři mínili prodat signorii nad Římem, bylo zažehnáno aspoň nejhorší nebezpečí, ale ta ostatní trvala.

„Je to jako před sedmi lety," řekl Pandolfo, který se přidal k jeho boku hned za Viterbem přes nevraživé pohledy obou zasloužilých boháčů. Cola byl dychtiv čerstvých zpráv, ale prozatím se k řeči nedostali. Důležitější bylo sehnat peníze. „Od Vika je teď snad pokoj, ale nedají ho bratři z Marina ani Stefano Colonna."

„Starý Stefano?" vydechl Cola s úžasem. „Vždyť mu táhne stovka!"

„Ne, ten už umřel. Ne tak dávno. Stefano je jeho vnuk, Gianniho mladší bratr. Zbabělá krysa, ale obklopil se zabijáky a troufá si."

Cola se zamračil. Colonnové. Ale vlastně loupežným římským rytířům vděčil za všechno. Kdyby byl ve Městě pořádek a klid, byl by dál hostem věže v Avignonu, rád, že ho tam Inocenc nechává. Psal by své eposy a stal se básníkem. Možná by jednou dostal i básnický vavřín. Ale byl to jiný vínek, po kterém toužil. Koruna římského vladaře. Kdysi...

Vzdychl. Císařský sen se rozplynul, ale přece jen zbývalo mnoho. Triumvirát. Papež a císař potřebují třetího, aby jim upravoval cestu v Římě. Oba byli daleko. A kdyby byli blízko, tím spíš. Není k prospěchu Říma, Itálie i celého světa, aby na sebe příliš mocní naráželi. Dvojí svrchovaná vláda se těžko srovná bez té třetí, přizpůsobivé. Když zakládal svůj tribunát, měl za sebou jen papežovu přízeň a ostatně ji brzy ztratil. Dnes může počítat s podporou papeže i císaře. Ve starém Římě býval senátor víc než tribun, i když mnozí nehodní za bezvládí v Římě zpochybnili hodnost dřív váženou. Ale i císař má předchůdce, kteří nezdobí jeho důstojnost. Tak tedy senátor. Díky opatření kardinála Albornoze teď už jediný. Půl roku vlády. Ale pevně věřil, že je to jenom na zkoušku a že úřad podrží do konce života.

Cecca se ukázněně držela vzadu. Nehodilo se, aby se ukazovala vedle otce ve skvělém průvodu, kde po jeho boku zářili Morialovi bratři. Také Pandolfo se brzy stáhl k ní. Giordano dal Monte doprovázel přítele až na výšinu, z níž se jim otevřel pohled na Řím. Monte Mario. Zastavili, jen Pandolfo s Cekkou se hnali tryskem dolů, aby nedočkavým Římanům sdělili radostnou zvěst: Po sedmi letech se římskému lidu vrací jeho tribun, přesně v týž den, kdy v

lateránském paláci byl prohlášen rytířem Svatého ducha a přijal císařské jméno Augustus. Sedm let.

Cola shlížel dolů na své Město a jeho duše zpívala chorál díkůvzdání. Před čtyřmi lety, když tu byl naposledy, vmísil se potají mezi poutníky a celý den ho svírala hrůza, aby ho neodhalil legát pro jubilejní rok nebo šlechtický nepřítel. Kardinál Ceccano je mrtev, zemřel i starý Colonna. Z římských Orsiniů zůstal naživu jen věrný Giordano dal Monte. Nepřátelští bratři Rainaldo a Giordano jsou v Marinu. Ani nejmladší Colonna nezůstává v Římě. Moje Město mě celé miluje. A nemusím už sbírat drobty potají projevených sympatií. Ne. Vracím se jako pán, vladař, omilostněný a milovaný samotným papežem. Císařův přítel.

„Pojedeš se mnou?“ obrátil se k Giordanovi.

Ten zavrtěl s úsměvem hlavou. „Albornozovi by se to nelíbilo a tvým novým přátelům také ne. Moje místo je v Patrimoniu. Všemocný bratr tvých hodnostářů straší na hranicích s celou svou Velkou kumpanií a nikdo neuhaduje jeho záměry. Doufám, že tě neovlivní vděčnost za ty čtyři tisíce florinů, které jsi dostal z jeho kapsy, kdyby bylo zle.“

„Nedostal jsem je od něj, ale od Arimbalda. Pravda je, že Bettone nás nejspíš oba hlídá, ale s tím se už vyrovnám.“

„Buď opatrný.“

Objali se. Léta odloučení je sblížila. Cola se neohlédl, když Giordano odjížděl. Uhranuté shlížel dolů k Římu. Konečně se nabažil pohledu shora a dal povel k sestupu. Trubky se zaleskly v slunci a vydaly stříbrný zvuk. Nesl se nad Městem. Blížil se. Lidé, už prve zburcovaní, vybíhali průvodu vstříc. Trubači jeli první. Za nimi jediný jezdec s Rienzovou korouhví. Slunce a hvězdy. A tribun. Ne, teď už senátor. Nach a zlato. Bělouš pohazoval ozdobenou hřívou. Lidé klekali u cesty a plakali. Za nimi moře jásajících. Cola jel zvolna. Za ním, bez uctivého odstupu, se tlačili Arimbaldo s Bettonem a připadali si, že nadšený pokřik platí jim. Arimbaldo byl na vrcholu blaha.

Andělský hrad, most, zářící kupole Pantheonu, Kapitol. Odtud je vidět císařská fóra, obrovské divadlo Flaviovců, přeslavné římské

fórum i císařskou čtvrť, opuštěný, a přesto mohutný Palatin. Průvod co chvíli stál. Žoldnéři se nakonec přesunuli napřed a uvolňovali cestu pro vjezd triumfátora. Přivítání Římanů předčilo všechno, co Cola očekával. Dojatý až k extázi pronesl k shromáždění na kapitolském tržišti první senátorskou řeč. Byla stejně dokonalá jako všechny před ní.

Zdálo se, že nad Římem vzcházejí červánky šťastnějších dnů.

První zpráva šla do Prahy a Arnošt z Pardubic vypravil rychlého posla do královského ležení. Tribunův soukromý dopis platil kancléři a byl doručen dřív. Král ve zbroji se osobně účastnil obléhání a zaučoval mladinkého zetě do tajů válčení. Jan ze Středy se radši držel ve stanu. Byl muž míru a neovládal zbraň.

Tentokrát strach přemohl. Posla nechal sedět a sám se řítil rovnou do boje. Karel ho postřehl a obrátil koně. Kdyby bystrým zrakem na dálku nerozeznal výraz Janovy tváře, byl by přesvědčen, že jeho Prahu přinejmenším zbouralo zemětřesení. „Stůj!“ vykřikl. „Ať mi tě nenapíchne šíp dřív, než se dovím, co se děje.“

„Stejně by ses to dověděl. Posel už čeká.“ Jan ze Středy zamával z dálky listem. „Tribun je v Římě! Kardinál ho konečně jmenoval!“

Přátelský Řím otevřený císařské slávě. Na severu jen Visconti, který možná už je unaven dlouhotrvajícími boji. Bez pohledu zblízka to nepoznám. Deset dní pleníme okolí Curychu pro nic za nic. Řekl bych, že spíš než Albrecht si to vymyslel ten kluk. Chvíle nemůže být příhodnější. Papež? Až budu na místě, třeba mu zaplatím i toho kardinála.

Pokynem ruky k sobě zavolal Rudolfa. „Naučil ses dost, můj milý,“ řekl mu vlídně. „Myslím, že už ti tu jenom překážím.“

Chlapec se začervenal nad pochvalou. „Chcete mě opustit?“

Ne, tebe tím nezarmoutím. Nemáš rád, když se ti tatínek stará o chůvu. „Musím. Poslové z Benátek už naléhají.“ Pán Bůh mi seslal ty Markovy štěnice, pomyslel si vděčně. Jaká znamenitá výmluva!

„Přeju vám dobré pořízení, pane,“ řekl Rudolf způsobně a obracel zářící oči k místu příští slávy, nikým nezastíněné.

„Já tobě taky.“ Karel položil ruku do jeho vlasů. Ne že by mezi nimi panoval obzvlášť vřelý cit. Rudolfova ctižádost těžce snášela

kohokoli, kdo čněl nad ním, a to byl ještě hoch. Až dospěje, a dokonce se stane vévodou, bude to horší. Obrátil se k Janovi, který stál opodál jako živý otazník. „Příteli, chystej se. Zprávu podáme jen tribunovi. Ostatní zařídím z Itálie, až shledám nezbytí.“

Strhli stany a vyrazili zpátky do Bavor. Přes Salcburk k horským sedlům. Směrem k Akvileji.

SENÁT A LID ŘÍMSKÝ

V prvních dnech nový senátor pracoval s neobvyklou pílí. Přijal hold okolních obcí a předvolal šlechtu jako před sedmi lety k přísaze věrnosti. Tentokrát přišli ukázněně a včas. Už ho znali. Jen dva vzpurní Orsiniové se opevnili v Marinu. Mladý Stefano, představitel okleštěného kdysi nejmocnějšího rodu, se pamatoval jen na ohlas bitvy, ve které ztratil otce i bratra. Sám nedospělý zůstal tehdy v Palestrině s dědem Stefanem. Když přišla zpráva, starý pán mlčky sklonil hlavu. Pak, za dlouho, řekl jen: „Je lépe zemřít než přijmout dobrovolně jařmo nějakého křupana.“

Křupán se vrátil. Stefano nevynikal osobní statečností, ale věděl, že je to otázka bytí a nebytí. Smířit se nemohl. Přísahal to umírajícímu dědečkovi. Na výzvu k podrobení odpověděl tak nepřátelsky, jak jen dokázal. Posly dal ztýrat a sám vyrazil na loupeživý výpad až k branám Říma. Dokonce z města odehnal dobytek.

Rozzuřený senátor ho začal stíhat, ale Stefano krajinu znal líp. Byl dávno v Palestrině i se svým lupem, když ho Cola ještě hledal v Tivoli. Válka byla znovu neodvratná a Colu opustila pohoda. Zas!

Pandolfo, který jako obvykle vyvázl bez hodnosti, zachmuřeně sledoval, jak Cola obmýšlí stále novými tituly bratry obávaného Moriala. „Je velmi neopatrné dávat jim do rukou všechnu moc,“ řekl. To, že oba byli veliteli městské milice, mu bylo trnem v oku.

„Chtěl jsi tu hodnost urvat sám?“ zeptal se Cola neomaleně.

Pandolfo se neurazil. „To o mně nevíš vůbec nic? Já, a někomu velet! Na to nemám dost panské způsoby. Roznesli by mě hned první den. Ale zbraně jsou zbraně. Kdo je má v rukou, může všechno. A ti dva nejsou ani Římané.“

„Udělil jsem jim čestné občanství Města," zahučel Cola v sebeobraně. „Kdybych je neměl, musel bych zvýšit daně. To bych chtěl vidět, jak by se k tomu stavěl ten tvůj lid."

„Snad *náš* lid," opravil ho Pandolfo vážně. „Pochopí to, když si nebude muset myslet, že vladař ho podvodně odírá pro vlastní zisk. Stefana Colonnu už jednou smetli, když senátoroval s Bertuldem Orsinim."

Ano, to byla Baroncelliho cesta k moci. Pobouřený dav zaútočil na Kapitol a ukamenoval Bertulda Orsiniho. Stefano utekl zadem po prostěradlech. Ani Francesco nepochodil. Rozlícený dav ovládal jen on, když promluvil. Chvíli se na Pandolfa nerozhodně díval a pak se rozhodl, že odírání pro vlastní zisk přičte Colonnovi a Orsinimu. Pandolfa potřeboval a nechtěl se urazit. Nikdo neměl tak pronikavý cit pro nálady lidu, do jehož duše už Cola nepronikal tak snadno jako dřív. Dokázal ho držet v zajetí svých slov, ale už neměl jistotu, co se v něm děje.

Ale potřeboval taky Bettona s Arimbaldem. A moc. Žoldnéři, žoldnéři. Nikdy tomu konec nebude. Albornoz si to představuje jednoduše. Je senátor, ať si poradí. Ale kde mám brát? Pozval si bratry na hostinu a držel k nim velkolepou řeč. Až přijde císař, nadělá z nich hrabata a říšské fojty. V Římě je očekáván co nevidět.

Tak docela nelhal. Měl zprávy od *císařského slavíka* Jana ze Středy. Císař Karel je už jednou nohou v Itálii, jen musí ještě v severní říši něco málo vyřídit. Ať jen tribun hledí uvítat ho v Římě. Měl jsem na něj počkat, pomyslel si při pohledu na zamračené tváře. Moriale jim už ožíval ty čtyři tisíce. A teď další. Ale císařská vznešenost by je oblomila, a když ne je, určitě Stefana Colonnu. K císařské jízdě přijede rytířů pomalu tolik, jako jich má Velká kumpanie.

Z císaře Karla přeskočil na časy starého Říma, kdy patricijové pro ohroženou vlast nelitovali žádných obětí. Když už mu začínalo vysychat v hrdle, Arimbaldo se konečně vzdal. „Mám ještě tisíc zlatých florinů," řekl. „Budiž, vezměte si je. Snad to bratrovi nějak zodpovím."

Stačilo to na dlužný žold a vojáci projevili ochotu bojovat pod korouhví Říma i dál. Pomoc poslaly i obce z římského okolí, které výpady z Palestriny krutě sužovaly. V čele mohutné hotovosti za víření bubnů a hlaholu trub vytáhl Rienzo k Palestrině. Stefano Colonna je z hradeb pozoroval se smíšenými pocity. Mohli ho dobýt ztečí nebo vyhladovat, jak libo. Jeho první myšlenka byla se vzdát. Pak si vzpomněl na otce a bratra i na to, co slíbil dědovi. A vytrval.

Poslal k Orsiniům do Marina. K jeho úžasu posel projel bez potíží. Vojsko obléhatelů se utábořilo na dohled a začalo si žít po svém, plenit vesnice a honit ženské. Z Marina přišly posily a vozy se zásobami. Nechali je jít. Rozzuřený Cola den za dnem pozoroval, jak se žoldnéři veselí za jeho peníze. Stefano Colonna se mu mohl smát z nedobytého hradu a taky se asi smál. Zavolal si Bettona s Arimbaldem.

„Takový hrad dobývat je mimořádně těžké," řekl Bettone drze. „Přitom jde o život."

„Vojákovi jde vždycky o život," utrhl se na něj Cola. „Za to je platím."

„Ze svého?" dovolil si Bettone jízlivou poznámku. „A proč vy račte sedět ve stanu?"

„Bettone!" okřikl ho Arimbaldo a Cola stiskl rty. Byl člověk pera, nikdy nestál o meč, ale vnutili mu ho.

Z ničeho nic se v ležení objevila Cecca, která se přihnala z Říma na zpěněném koni. Málem, a padla za oběť vlastním lidem. Jeden ji naštěstí poznal a spěchal o ní říci Pandolfovi. Strhla se menší šarvátka, ale její ochránce z ní vyšel vítězně.

„Vojenský tábor je vhodný jen pro ženštiny, které chtějí rychle vydělat," řekl Cecce zamračeně. „Ani to ne. Voják často zneužije síly a neplatí. Říkal jsem ti docela jasně, abys za námi nejezdila."

Nehádala se. „Odveď mě k tatínkovi," řekla mírně. „Za mnou jich jede víc, ale ti mu možná nepovědí pravdu. Bojí se."

„Čeho?"

„Do Říma přijel Moriale s padesáti hejtmany. Možná že Patrimoniem už táhne celá Velká kumpanie."

„Konečně vojáci.“ Pandolfo si docela neslušně odplivl. „Ti se nebudou pelešit před Palestrinou. Kořist je uvnitř, ne v kurnících. Komtur dbá na mravnost. Neznásilňují, jenom vraždí.“

„Myslíš, že táhnou na Colonnu?“ Cecca si ho pohrdavě změřila. „Pojď.“

V Colově stanu i Pandolfo naslouchal s tichým úžasem. Moriale chodil po Římě a počínal si velkopansky. Už se dal slyšet, že si na nevděčného senátora došlápne. Oškubal jeho důvěřivé bratry a teď prý je připravil i o velení. Kdoví, jakou jim chystá budoucnost. A z důvěrné porady se ještě dověděla zprávu, kterou chtě nechtě vyslechl Odoric zapomenutý nahoře na lešení u nedokončené fresky. Velká kumpanie zahálela. Nikdo už neměl na to vydržovat ji. Moriale a jeho věrní objíždějí zkusmo Itálii. Nenajde-li se chlebodárce, ještě lze zmocnit se Říma s jeho poklady.

Cola zatěkal očima a chvíli přemýšlel, kam se schovat. Ale pohled na Cekku a Pandolfa, kteří od něj čekali statečné rozhodnutí, ho vzpamatoval. „Vrátím se do Říma,“ řekl odhodlaně. „Nemůžu tady zahálet před Colonnovou tvrzí mezi těmi línými prasaty.“

„Rada se chystá pro tebe poslat. Jsou znepokojeni.“

„Tohle už vědí?“

„Ne.“

Třináct dobrých mužů. V této chvíli mu vskutku byli dobří.

Zavolal Arimbalda s Bettonem. „Váš bratr na nás čeká v Římě,“ řekl vlídně. „Pojedu ho uvítat.“

„Montréal?“ vykřikl Bettone. „Jak to víte?“

„Přišel posel senátu. Odjíždím za hodinu. Doprovodíte mě?“

Bratři se na sebe podívali. „Rádi.“

Po celou cestu do Říma se Cola oživeně bavil s Bettonem a Arimbaldem. Pandolfo s Cekkou za nimi tiše naslouchali. Výbuchy smíchu, niterné úvahy. Nejlepší přátelé, vskutku. Širokým, laskavým gestem se přivítal i s Fra Morialem, který se v Římě ubytoval u Gianniho di Castello, za něhož Rienzo před sedmi lety provdal svou ovdovělou sestru. Gianni se cítil jako velmož. Colu si měřil posměšnýma přivřenýma očima. Patrně věděl víc, než se slušelo vědět.

Pozvání k večeři na Kapitol všichni tři bratři přijali bez podezření. „Slyšel jsem, že pořádáš velkolepé žranice," řekl Moriale nezdvořile. Nenamáhal se s uctivostí. Byl velmistr a za ním stála síla celé Velké kumpanie. „Dej si záležet. Jsem zhýčkaný."

Cola se nedal strhnout k důvěrnosti. „Ujišťuju vás, Excelence, že váš hodokvas bude zcela jedinečný. Do smrti na něj nezapomenete."

Komtur si odplivl. „Sežeň radši ženské a nežvaň o smrti."

„Domníval jsem se, že řádoví rytíři..."

„Kuš." Ale znělo to vlídně. Colova uctivost na něj udělala dobrý dojem. „Kdy vrátíš peníze?" zeptal se spíš pro pořádek, než že by čekal kloudnou odpověď.

„Dávám přednost tomu být bez dluhů," usmál se Cola. „Vyrovnám se co nejdřív."

„Co nejdřív, to je do zítra." Moriale se hlučně rozesmál a těžkou pracku spustil na Colovo rameno, až se senátor zapotácel. Mlčel, ale úsměv neopustil jeho rty. Spíš zesílil.

Přišli bez podezření. Cola jim vyšel vstříc až na práh kapitolského paláce. V rozhodné chvíli byl chladný a pevný jako meč. Ruce se mu netřásly, když sám naléval z jedné konvice sobě i hostům, aby nevzbudil jejich podezření. Nespěchal. Hostina byla vskutku vybraná a s podivem shledal, že mu chutná. Žaludek se mu nesvíral hrůzou. Dokonce se bavil obhroublými vojáckými žerty řádového rytíře. Mniši, kteří je obsluhovali, se na něj chvílemi tázavě zadívali. Byla už pomalu půlnoc a nic. Cola se opřel dozadu v křesle a zhluboka oddechl. Byl nacpán k prasknutí. Už by do sebe nevpravil ani sousto.

Moriale byl bezedný. Lahůdky v něm mizely, jako by je házel do propasti. „Kde máš ty ženské?" zeptal se konečně s plnými ústy.

Cola se ještě zhluboka napil, aby dovršil svou pohodu, a podíval se na nejbližšího františkána. „Už je čas," řekl.

„Koneč..." Moriale nedomluvil. Slova mu zdusil velký režný pytel, který na kutně prve vypadal jako visící štola. Ani nevyskočil ze sedadla. Byli na něm tři a po dvou na jeho bratrech. Jejich nadávkám nebylo rozumět, když je s kopanci vlekli ven ze síně.

Cola zůstal sedět u stolu a na jeho rtech se usadil úsměv. Pandolfo, mlčenlivý svědek velkolepé scény, se na něj upřeně díval.

Cítil obdiv a zároveň nejistotu. Jako by to byl někdo jiný než ten, koho znával.

Cecca se vřítila do místnosti. „Proboha!“ vykřikla. „Co jste tu dělali tak dlouho? Jsem celá bez sebe hrůzou. Stalo se něco?“

Colův úsměv zesílil. Přitáhl si ji blíž. „Stalo. Dostal jsem hlad.“

„Nerozumím,“ řekla zmateně.

„Dostal jsem hlad a musel jsem se najíst. V klidu, jak mi klade na srdce Matteo.“ Vstal a protáhl se. „A teď půjdu spát,“ řekl. „Zasloužím si trochu klidu. Ráno mě nebuďte, až bude poprava.“

Cecca se dlouze podívala na Pandolfa. On na ni. Oba mlčeli.

Ráno se senzacemilovný dav seběhl k neobyčejné podívané. Velmistra johanitů, smutně proslulého Fra Moriala, pána Velké kumpanie, která zběsile pustošila Toskánu, vyvedli z kapitolské věže rovnou na popravu. Lešení nestavěli. Špalek stál u lvího stolce na úpatí schodů k Aracoeli, kde už sedm let trůnila Roma se zeměkoulí a palmovou ratolestí, spravedlnost a soudce nejvyšší. Úředník přečetl zločiny Velké kumpanie. Bylo jich dost na několik životů. „Jsem rjítíř,“ řekl Moriale. „A tohle je válečné řemeslo. Chtěl jsem vás vysvobodit od tyrana. Teď už to nedokáže nikdo. Čert vás vem.“ Hluboce se uklonil nehybné Romě. „Bůh s tebou, svatá spravedlnosti!“ vykřikl posměšně. Položil hlavu na špalek a zemřel statečně. Na leckoho to udělalo dojem.

Pár dní se třásli před útokem Velké kumpanie, ale nic se nestalo. Nový velitel Konrád z Landau ji obrátil proti Milánu do benátského žoldu. Zadarmo se mstí nadšenci a mezi řemeslnými rváči jich je pořídku.

Řada postižených měst jásala, že Morialovu loupežení římský senátor udělal konec. Kardinál Albornoz si pospíšil a zabavil jeho vklady v Perugii na své výlohy a na zmírnění následků moru, jak papež rozkázal. Ale v Římě se šeptalo, že Cola se chtěl obohatit a nevděčně zahubil svého dobrodince. Nejbouřlivější řeči vedl Gianni di Castello, který ztopil většinu hotovosti ještě před příchodem římského úředníka.

Něco to přece vyneslo. Cola vyplatil žoldnéře, zčásti je propustil a zčásti najal jiné. Vojsku u Palestriny postavil do čela velitele z rodu Annibaldi a sám už zůstal v Římě. Po projevech nadšení z celé Itálie si připadal veliký, ale zároveň se bál. „Jsem osamělý,“ svěřil se Pandolfovi, který jediný se k němu choval bez ostychu tak jako dřív.

„Před sedmi lety jsi chodíval mezi lidi,“ řekl Pandolfo zamyšleně.

„Ano, v průvodech a s velkou slávou. Nevím, jestli na to mám.“

„Choď sám. Budeš jim blíž.“

Cola opovržlivě odfrkl a dal přinést víno. „V jubilejním roce někdo vystřelil dokonce po legátovi," vzdychl. „A kdo jsem já?"

„Co tě to napadlo?" Pandolfo vstal a vzal mu číši z ruky. „Moc piješ, Colo. Jako tenkrát."

„Kdy tenkrát?"

„Před koncem."

„Ano, a přátelé mě poučují." Cola se ušklíbl. „Nemysli, že to necítím. To prázdno není samo od sebe. I Cekku jste mi odcizili. Toulá se. Skoro ji nevidím."

„Není teď s tebou veselo," řekl Pandolfo vážně. „Vzpamatuj se. Řím tě potřebuje."

„Aspoň někdo si to ještě myslí." Cola vstal a odpotácel se ke dveřím. „Kde je Cecca teď?" zeptal se bez ohlédnutí.

„Co já vím? Nejspíš s Odorikem."

Cola dvakrát kývl pomalu hlavou. „Dám ho popravit." A vyšel ven.

Pandolfo za ním civěl bez hnutí. Špatný vtip. Tak špatný, až z něj mrazilo. Zbláznil se? Leckdy to tak vypadalo. Domluvím Cecce, rozhodl se. Musí s ním být víc. Býval rodinný člověk. Livie zmizela kdesi v nenávratnu, jeden syn zemřel při moru a druhý odešel s tím poustevníkem. Nejmladší dcerku vzala s sebou matka, kdoví, co z ní je. Zbývá Cecca. Vždycky ji miloval nejvíc na světě. Kdovíproč se ona teď domnívá, že Odoric se svým malováním je důležitější.

Našel je bez nesnází. Ale ze všeho nakonec jen řekl Odorikovi, aby se před Rienzem radši neukazoval.

„Koupe se v bečkách vína," řekl kdosi.

„A jak se cpe. A nám bude zavádět nové daně? Kde to mám brát?"

„U zlatníka výběrčí zabavili prsteny. A všechny je má on."

„Mamince sebrali kozu. Ještě dojila."

„To budeme dřít jenom na vojáky?"

„A co udělal s pokladem, který zabavil Morialovi?"

„Jdou!"

Hlouček se rozprchl. Ulicí pochodoval výběrčí s oslíkem a truhlou a četa vojáků. Pandolfo s nesouhlasem sledoval, jak se

neurvale derou do domů. Kusy brokátu, drůbež, ba i šperky, všechno putovalo do truhly. Bez zápisu. V tlustém váčku cinkalo stříbro, dokonce možná zlato. Okradení, stěží se to dalo nazvat jinak, za nimi hrozili a nadávali.

Přece je dost poctivých lidí. Přece je jich dost. Skutečný zástupce lidu musí dohlédnout na své úředníky. Ne, obklopil se chamradí, která mu pochlebuje. A krade. Na válku s Colonnou se doplácí, a na ty, co se přiživují v úřadech, čtyřikrát tolik. Kdo to má unést? Mají na to chudí? Ale úcta a ohledy jsou jen k bohatým.

Pandolfo byl také zástupce lidu a nebyl z chudé rodiny. V téhle chvíli se styděl za to, že v jejich patricijském domě se daně vybírají zdvořile. A bez přirážky. Vězení bylo plné, lidé se nenáviděli, tatam byla bývalá pohoda. Jeden druhého by zapíchl pro tučnější sousto. Ti slušní seděli doma a pracovali. Lidový stát jim výsledky jejich práce kradl pod rukou. Plynul teprve druhý měsic Rienzovy nové vlády, ale v přízračném ovzduší posledních dnů se zdálo, jako by to byla léta. Léta bez naděje. Tím horší, že začínala několika dny kvetoucích nadějí.

Bývalý tribun seděl na Kapitolu. Už nebyl sám. Obklopovala ho síla ozbrojenců. S hlavním vojskem u Palestriny se najednou mezi svými bál. Donašeči mu šeptali, co se kde děje, za tučnou odměnu. Ale to, co se dělo skutečně, o tom mlčeli. Za jinou odměnu z jiné ruky, která zůstala ve tmě. Neviděna a nebezpečná těm, kdo se bránit nemohli.

Pandolfo pokračoval v cestě se sklopenou hlavou a všude kolem slyšel útržky hořkých slov. Třináct dobrých mužů. K čemu jste mi dobří? říkával Rienzo posměšně, když už je svolal. A dal jim k vyjádření nějakou hloupost, na které nezáleželo. Jsem líný. Jsem lenoch líná, obvinil se Pandolfo nespravedlivě. Francesco Baroncelli by se už ozval a vynutil by si, aby ho bylo slyšet. Já koukám po ženských a žiju si.

Do rady přišel rozhodnut a chladný. Mlčet už se styděl sám před sebou. Colu měl rád. A co víc, neznal druhého, který by byl s to zvládnout těžký úkol. I Baroncelli zklamal. Neměl Rienzovu výmluvnost a jeho vzletnou fantazii. Dnes po něm už neštěkl ani pes.

Padl, zmizel. Kdyby nezemřel, bylo by to stejné. Je možné ještě obestavět svah, po kterém kloužou krásné myšlenky a činy, a vyvést je znovu na vrchol?

„Je třeba zostřit všechna opatření. Stát naléhavě potřebuje peníze. Každý z vás ve své čtvrti...“ Pandolfo poslouchal jednotvárný hlas. Tohle že je ten zářivý řečník? Už se ani nenamáhal. Prostě poroučel. A druzí jako ovce poslouchají.

Vstal a řekl bez rozmýšlení, hlasitě a srozumitelně: „Ne.“

Cola se zarazil. „Co ne?“

„Nebudu ve své čtvrti podporovat krádež. Protože co je to jiného?“

„Tiše,“ sykl vedle něj soused z Esquilinu.

„Stát krade?“ řekl Cola pomalu a s důrazem na každé slabice. „Lidový stát že krade? A to mi říkáš ty, patricij?“

„Stát je spíš okrádán. Měl bys jít mezi lidi. A vidět.“ Rozhlédl se. „Vy všichni jezdíte na koních širokými ulicemi. Já jsem šel pěšky. Zkratkou čtvrtí chudých. A styděl jsem se, že jdu sem.“

Cola se rozhlédl. Sklopené oči. Znejistěl. „Vysvětli to,“ řekl, aby získal čas. Peníze potřeboval tak zběsile, že se přestal starat, jak je pro něj lidé získávají. Možná to byla chyba. Nebo ne? Nejde snad o to vzbudit nedůvěru k věrným, na které jedině je spolehnutí? Co pro mne kdy udělal pan Pandolfo? Kárat, na to byl vždycky čilý. A já jsem mu důvěřoval. Slepě jsem mu věřil. Proč mluví zrovna dnes? Jak to, že byl vždycky přitom, když mi bylo zle? Jediný úřad nepřijal z mé ruky. Ani jediný. Vždycky byl pro něj víc Baroncelli. Teď už ho nemá. Možná by chtěl sám. Lid že mě nenávidí? Vždycky provolávají slávu. Vždycky se nahrnou na Kapitol, když o něco jde. I za Moriala mě velebili. A pomlouvali. To už je úděl velikých. Ale zrada, která číhá skrytá mezi nejbližšími...

„Dost!“ vykřikl a zakryl si rukama tvář.

Vypadalo to jako kajícné gesto. Pandolfo zmlkl. Netušil, že ho Rienzo už dávno neposlouchá. Všichni napjatě čekali.

Konečně senátor spustil ruce. Těžce dýchal a na čele se mu perlil pot. „Udělám přítrž,“ zamumlal a zamnul si neklidné ruce. „Přísahám, že tomu udělám přítrž! Teď mě nechte. Jděte. Jděte!“

Pandolfo se ještě zastavil ve dveřích. „Nemám zůstat?“ zeptal se. „Kdybys mě potřeboval...“

„Tebe?“ Cola se rozesmál. Smál se dlouho, až mu tekly slzy. Zděšený Pandolfo si uvědomil, že je to spíš pláč. „Jdi taky, prosím tě,“ řekl Rienzo tiše a už se na něj nepodíval. „Chci být sám.“

Pandolfo vyšel do zářivého dne. Zdál se mu hezčí než kdy jindy. Jeho duše byla plná nadějí. Vždyť přece není pozdě. Na nic. Na pár týdnů se brzy zapomene, když bude líp. Až se vzpamatuje, musím mu připomenout, že by měl svolat lidové shromáždění a promluvit k němu jako dřív. A Cecca musí zůstávat víc doma. Už nemá Livii. Na druhé straně je to dobře, protože Livie popouzela nejvíc z celé rodiny. S nosem až u nebe. To Cola se jenom cpe a pije. Jistě není nejvhodnější, aby zástupce lidu byl vypasený jako sud, ale na tom konečně stát nezchudne. Řadu let strádal po žalářích. To dá rozum, že si to vynahrazuje.

V náladě zcela smířlivé a spokojen sám se sebou i s celým světem zamířil k Odorikovi. Předobře tušil, že Cekku najde tam. Ani nemusel tak nahlas bouřit. Nevyrušoval. Aspoň ne tak, jak si představuje záletník.

Cecca seděla proti oknu a upřeně se dívala před sebe. Malíř horečně pokrýval barvami velkou desku. Když se Pandolfo přiblížil, mohl vidět, jak se z barev noří dívčí tvář. „Tohle je zajímavá práce,“ řekl. „Škoda, že to neumím.“

Malíř zvedl oči k Cecce. „Zase sis přesedla!“ vykřikl zlostně. „Prosím tě, a jak se to na něj díváš? Už jsem si myslel, že ten výraz mám.“ Kopl do stojanu a zahodil štětec. „Já se z toho zblázním,“ řekl tiše a s hlavou v dlaních si sedl na zválené lůžko.

Pandolfo chvíli přemýšlel, jestli z něj vstali oba dva. „Proč se vy nevezmete?“ zeptal se. „Cecca tvrdila, že se nechce vdát do Colova návratu a on už je dávno zpátky.“

„Jako by nebyl.“ Cecca se otřásla, aby zahnala chmurnou myšlenku, a usmála se na Pandolfa. „Copak nevidíš, že on mě nechce? Nakonec mi nezbude než vzít si tebe. Co říkáš?“

„Výborně!“ vykřikl. „Jsem tvůj! Sedm let oddaně čekám. Přece vidíš, že jsem se neoženil.“

„Kvůli mně?“ ušklíbla se. „Já ti nasadím pevnou uzdu a budu ji držet zkrátka, miláčku. Žádné Gianniny a Bertoletty. Nic!“

„Nikoho takového neznám,“ řekl pokrytecky. „Nejsladší jho...“

.. je přece jenom jho,“ doplnila se smíchem. „Dobře si pamatuju tvoje zásady. Pročpak jiným upíráš na ně právo?“

„Odorikovi? Tomu by neslušely.“

Odoric zvedl hlavu, když zaslechl své jméno. „Co je?“

Pandolfo se rozesmál a Cecca ho zarazila. „Nech ho,“ řekla ostře. „Odoric nepřemýšlí obyčejně. Je jinde.“

„Jak jinde?“

Pokrčila rameny. „Když tomu nerozumíš ...“

„Nemáte nic lepšího, o čem si povídat?“ zavrčel Odoric. Vstal, postavil stojan a vrátil se k obrazu.

„Mám si zase sednout?“ zeptala se s povzdechem.

„Ne, dodělám to po paměti.“ Zlostně se podíval na Pandolfa, který mu zvědavě nahlížel přes rameno. „Jděte se radši spolu projít. Bude to užitečnější.“

„Vidíš ho?“ řekla Cecca, když sešplhali po příkrých schodech. „Kdysi jsem myslela, že je do mě blázen.“

„Je.“

„Tak co mu vadí?“

„Je žárlivý.“

„Ten? Myslí jenom na obrazy.“

„Ale když na ně nemyslí, má jenom tebe.“

„Podívejme se,“ ušklíbla se. „Pandolfo mi namlouvá Odorika! To máš strach, abych tě nechytla za slovo.“

„Taky,“ zasmál se. „Uzdičku bys ty držela moc pevně. Ale hlavně jsem dneska dobročinný, až to není hezké. Budou mi říkat svatý Pandolfo.“

Zkoumavě se na něj podívala. „Mluvil jsi s tatínkem?“

„Mluvil. A všechno jsem mu řekl. Leželo to na mně jako mrak.“

„Na mně taky,“ přiznala se. „Ale nikdy mě nepustil k slovu. Většinou bývá opilý.“

„Dnes ještě nebyl. Naštěstí jsme zasedali ráno. Slíbil, že tomu udělá přítrž. Vypadal dojatý.“

„Co myslíš, že se stane?“

Než mohl odpovědět, minul je ubíhající hlouček. Za ním druhý. Sběh lidí, ženoucích se ke Kapitolu, vypadal, jako by se něco chystalo.

Pandolfo poznal známou tvář. „Co se děje?“ křikl.

„Bude se zase popravovat! Pacholci prý už k lvímu stolci přivalili špalek.“

„Odhalili zrádce!“

„Tribun na tržišti drží velkou řeč!“

Pořád mu říkali tribun. Pandolfo se vzpamatoval. „Ten to zase přehnal!“ vydechl zděšeně. „Přece nemůže popravit všechny výběrčí! Vrátím se na Kapitol, běž zpátky k Odorikovi.“

Dral se pryč. Cecca ho ještě zahlédla, jak se dohaduje s hloučkem milicionářů. Pak se jí ztratili. Nebyla zvědavá na popravy, ale dav, který stále houstl, ji unášel. Nepostoupila ani o krok zpátky. Nahoře v okně se objevil Odoric, jak ho povyk vytrhl od práce. Spatřil ji a rychle zmizel. Aspoň budeme dva, pomyslela si unaveně a celá odraná a uštvaná z marné snahy uniknout se nakonec dala vléci. Však on mě dožene.

Zahlédla ze strany kapitolský palác a už slyšela hřímající hlas. Běh zvolnil. Už se jenom strkali sem tam. Kolem ní to vzrušeně hučelo.

„Nepřítel lidu! Vidíte?“

„Ticho! Poslouchejte tribuna!“

„Zrádce! Chtěl nás vydat Colonnovi!“

„Zločinec! Patricij!“

„Pes!“

„Ničema!“

A výkřik nad výkřiky: „Jsem nevinný!“

Po schodech dolů od Aracoeli někoho vlekli. Cecca poznala hlas a vykřikla hrůzou. „Pusťte mě!“ Zoufale se dralа kupředu, ale bez úspěchu. „Pandolfo! Tatínku!“

Dav se na chvíli utišil v očekávání velké chvíle. Hlas odsouzence zazněl zřetelně. „Ty tlustá ropucho!“ řval zuřivě. „Jednou tě roztrhá ta zvěř, co po mně teď plive! Čím dřív, tím líp!“

Bubny zavířily. Ještě zvýšil hlas. „Ať žije svoboda!“

Trubky se přidaly a už nebylo slyšet nic.

Dav se vzrušeně zavlnil, když katův meč blýskl v slunci. Odoric se divoce prodral ke kácející se Cecce a zachytil ji v poslední chvíli. Vtiskla tvář do jeho ramene a křečovitě se rozvzlykala. Zvedl hlavu a zadíval se k paláci. Okno bylo prázdné.

Už nemaloval. Sedal u lůžka a díval se na zpustošenou tvář. Cecca před jeho pohledem zavírala oči. Pohublá, bledá. Z prvního nárazu se vzpamatovala jakž takž, ale jako by někdo podetnul jarní květinu. Vadla.

„Zavolej kněze,“ řekla mu jednou tichounce.

Vyděsil se. „Je ti hůř?“

Bledě se usmála. „Ne, nechci poslední pomazání. Chci si tě vzít.“

„Teď?“

„Na vdanou dceru nemá otec právo. Chci být tvá žena. Hned.“

Jen proto? Málem se zeptal, ale okamžitě se pokáral za své bolestínství. „Tady to přece nejde,“ řekl jen a šel sehnat svědky. Naproti byl kostelík. Obřad byl tichý a rychlý. Odoric zaplatil svědkům útratu v hospodě a vrátil se k Cecce nahoru.

„Nemůžu ti nic nabídnout,“ řekl. „Jsem chudý a taky pan Nikdo. Až jednou budeš chtít, můžeš na dnešek zapomenout. Já ti ho nepřipomenu a tamti tě ani neznají.“

Znovu se usmála, už po druhé. V Odorikovi zaplesalo srdce. Děsil se stínové tváře, která vytlačila tu její, kterou miloval. „Jsem ráda tvoje žena,“ řekla něžně. „Jenom lituju, že jsi na to nepřišel sám.“

Odorikovo štěstí bylo podivné. Nebyl si jist, jestli za ně nevděčí jenom Pandolfovi, a taky neklidně naslouchal všem zvukům kolem dveří. Mrtvý přítel mu se smíchem prozradil krutý žert tyrana na Kapitolu. Ve světle poznané pravdy to vůbec nemusel být žert. A tajný sňatek se dal odčinit jednoduše. Dcera vdova. Proč ne?

„Neměli bychom odjet z Říma?“ zeptal se jednou váhavě.

Cekku nenapadlo, že by mohl být ohrožen, a příkře odmítla. „Jsem Římanka. Chci vědět, co se děje.“

„Stejně to nevíš, když jsi tu zavřená.“

Chvíli mlčela. „Budeme chodit ven,“ řekla pak.

Neodporoval. Pomalu si zvykl a strach ho přestával ochromovat. A taky bylo třeba sehnat peníze. Bezútěšně truchlit je jen pro boháče. Cecca se vzchopila a začala shánět pro něj práci. Tu pomalovat okno nebo džbánek, sem tam i kousek fresky na schodech. Při práci mu držela štětce jako kdysi, i když to nepotřeboval.

„Jsme divní manželé, nezdá se ti?“ řekla mu jednou večer. Zvedl k ní oči. Upřeně se na něj dívala. Vypadala stejně zdravě jako kdykoli, jen úsměv se zřídka objevil na její tváři. Ale teď tam byl. „Jsem vzorná malířova žena. Nebo ne?“

„Tobě nemůžu vytknout nic,“ řekl tiše a vstal, „jenom sobě. Přísně jsem si uložil opatrnost, ale jsem muž, který nestojí v slovu ani sobě. Poslouchal jsem tě vždycky. Tím radši teď.“

Políbil ji a přestal vzpomínat, jestli sleduje stopu mrtvých rtů. Byli živí. Zatím byli živí. Láska je život, vítr, bouře. Nedaří se jí na hrobech.

Sám. Prázdno kolem se prohlubovalo. Pitvorné tváře, které se rojily, nebyly z tohoto světa. Kdo, odkud povede zbraň? Nebo zvolí jed? Obklopovaly ho mlčící vyčítavé stíny. Ten nejbližší byl Pandolfův. Sedal s ním u stolu ve vyšňořené síni a strkal do poháru, který nesl k ústům, až ho rozléval. Zrádce. Nepřeje mi ani to víno. A ostatní?

Svolal radu. Dokonale prázdné tváře. Horlivě se usmívali a přisvědčovali. Bavil se tím, že říkal zrůdné nehoráznosti. Na všechno kývli. Zběř. Jediný z nich měl odvahu. Jak to, že je jich zase třináct? Třináctý je vždycky zrádce. Dám ho popravit.

Počítal, ale nedopočítal se. To jen Pandolfův stín se prve připletl. „Dej mi už pokoj,“ řekl mrzutě a mávl rukou. Dvanáct stínů nad stíny se spěšně zvedlo a zmizelo. Ti že jsou skuteční? Rozesmál se a jeho smích drnčel za nimi po schodech, kudy utíkali. Jen ne tak rychle, pánové. Tam se popravuje. Rozprchli se docela zřetelně bez pozdravu. Jeden se bál před druhým promluvit.

Cola se vrátil ke stolu a znovu otevřel dopis, který si už týden blaženě pročítal. Jsem zachráněn. Císař je na cestě. Bude slavné uvítání v Římě a všichni uvidí. Stefano Colonna vzdá Palestrinu a dám ho popravit. Popravit. Popravit.

Pryč! Mávl rukou proti Pandolfovu stínu a porazil konvici. Víno se rozlilo. Šel si pro nové, ale jen si srkl. Ne, nebudu pít. Zůstanu střízlivý. Moje svědomí je čisté. Chránil jsem jenom Řím a jeho lid. Vypadám zanedbaně. To v císařském vězení o mne dbali. Nesmím se dát zahanbit. Teprve předloni jsem opustil Prahu. Ztloustl jsem jako čuně.

Ropucha, napověděl zlovolný hlas.

„Kuš!“ vykřikl Rienzo a zvedl pohár. Zase ho odložil. Ne, dnes bude slavný den. Vrátí se staré dobré časy.

Dost zahálení. Všechny velitele jsem vyměnil, jsou věrní. K práci mám klid.

Jsou věrní? Ruka se mu zatřásla a rozhlédl se. Nikde nikdo. Pro jistotu je dám sledovat. Teď napíšu dopis císaři. Hodně dopisů. Jeden na něj čeká v Akvileji. Ale co když jeho kancléř lhal? Anebo nevěděl, kudy synovec přijede? Synovec! Uchechtl se. Dobře, nebudeme o tom mluvit, když si to nepřeješ. Tady to stejně každý ví. Ať přijdeš kudy chceš, na každém z horských přechodů tě bude čekat moje přivítání. Už ho nepíšu stříbrným perem. Už mám zlaté. Všechno je zlaté. A bude toho víc, jen co zavedeme v Římě pořádek. Císařský vikář města Říma. A senátor z vůle papeže. Moje sny! Míval jsem vznešenější. Dokonce svaté. Už jsem z nich unaven. I na to mám právo. Byl bych spokojen tím, co mám, kdyby se kolem neplížila zrada. Ale dnes se země pode mnou neotřásá. Stojím pevně. Pandolfo mi nemůže vyrazit číši, když z ní nepiju. Ano, udělal jsem moudré rozhodnutí. A hodné vladaře.

Odstrčil konvici a sám si šel pro papír a pero, když na volání sluha nepřišel. V dobré pohodě ani nepomyslel na to, že mu dá srazit hlavu. Jako by se kolem rozjasňovalo. Začal psát.

Když skončil a zvedl hlavu, stáli před ním dva. Zamžikal. Stíny? Ne, přece jsem je nepopravil. Potěšilo ho, že jsou skuteční.

„Vida, Cecca,“ řekl a vzpomněl si na povinnost otce. „Kdepak jsi byla dneska v noci?“ zeptal se přísně.

S uspokojením shledal, že ji vyvedl z míry. Podívala se na toho malíře a zakoktala: „Dnes?!“

„Ano, dnes. Už mi to nedělej, Cekko. Přece víš, že tě chci mít kolem sebe. Tak pojď a dej mi pusu. Už se nezlobím.“

Couvla. „Na vtipy není čas,“ řekla stroze. „Tady máš pasteveckou kápi a hleď se ztratit.“

Vyskočil. „Já?!“

„Copak neslyšíš?“

Napjal sluch. Už nebylo ticho. Povědomé hlučení davu se blížilo. Přece jsem dnes nenařídil žádnou popravu ani slavnost, pomyslel si zmateně. Či si pletu den? Možná je tu už císař!

Vyskočil a přistoupil k oknu. Zdola sem táhl průvod lidí. V čele samé známé tváře. Uklidněn se vrátil ke stolu. „Asi chystají oslavu,“ řekl. „Taky si nemusím všechno pamatovat.“

„Palác je prázdný,“ řekla Cecca varovně.

„Měli zůstat, ale vždyť jsou dole. Co je ti pořád? Tržiště je plné mých osobních strážců. O mne nemusíš mít strach.“

„Nemám o tebe strach,“ řekla tvrdě. „Ale nechci, aby tě roztrhali, i když si to přál Pandolfo. Vezmi si pláštěnku a rychle zmiz. Můžeš se vrátit mezi své poustevníky a kát se ze svých zločinů až do smrti.“

„Zbláznila ses?“ vykřikl. „Mezi poustevníky! Já? Moje místo je na Kapitolu. Tady, podívej.“ Zpod dopisu císařského kancléře vytáhl jiný. „Včera mi přišlo jmenování z Avignonu. S vlastní pečetí pana papeže. Bude velká sláva, až jim to přečtu. Samozřejmě, proto jsem je přece pozval. Asi jsem na to zapomněl.“

„Ať žije lid!“ ozvalo se hromově zvenčí.

„Vidíš to,“ řekl Cola spokojeně. „Už jsou tady.“

Zamířil k oknu, ale to se před ním s třesknutím vysypalo, jak dovnitř vletěl velký kámen.

„Smrt zrádci, který zavádí nové daně!“ ozvalo se zřetelně.

Cola zbledl. Cecca proti němu stála se sevřenými rty.

„Prošli jsme jako na procházce,“ promluvil teď Odoric. „Neboj se, zatarasil jsem za sebou vrata. Všichni jsou pryč, ale to je možná dobře. Ještě by otevřeli.“

Cola se vzchopil. „Budu tomu čelit,“ řekl. „Jsem senátor a ochránce lidu. Promluvím k nim.“

„Umluví je,“ řekla Cecca, zatímco si navlékal zbroj.

„Chtěla bys, aby ne?“ zeptal se Odoric tiše.

„Já nevím.“

Cola vzal vlajku Říma a ve zbroji a přilbě vystoupil na balkón. Uvítal ho řev. Mávl rukou, aby si zjednal ticho, ale křiklouni neustávali. Cecca rozeznala několik pronikavých hlasů, které dav nenechávaly umlknout. „Někdo to nastrojil,“ řekla tiše Odorikovi. „Vědí, že ho nesmějí nechat mluvit. Většina z nich by odpadla. Je přesvědčivý.“

Nahoru se začal valit kouř, jak někdo dole podpálil dřevěné palisády, které uzavíraly volný přístup k paláci.

„Ticho!“ zařval Cola ze všech sil. Přivolal jen nový déšť kamenů a šípů, z nichž jeden protkl ruku, držící vlajku. Cola ji s úsilím rozvinul oběma rukama a mlčky ukazoval na nápis SPQR nad Romou trůnící na lvím stolci. Senatus populusque romanus. Senát a lid římský.

Už nebyly jedno. Pod sprškou kamenů musel ustoupit.

„Co mám dělat?“ zeptal se bezradně.

„Co chceš a co můžeš,“ řekla Cecca. „Není toho moc.“ Její oči už nebyly nesmiřitelné. Kradl se do nich soucit, který si zakázala. Ale byl to její otec. A láska, ač krutě zraněná, bývala láska.

„Schodiště hoří,“ upozornil ho Odoric. „Sem nahoru se nedostanou. Každá bouře se vyzuří. Být tebou bych počkal. Palác je kamenný, nechytne. Všechno se zřítilo dolů.“

Pandolfův stín se výsměšně zašklebil z kouta. Počkej, chlapče. Taky jste s Baroncellim útočili na Kapitol. Dva jste tu měli jak myši v pasti. Jakpak to bylo? Bertuldo Orsini vyšel hlavním vchodem. Tenkrát schodiště nehořelo. Házeli jste po něm kamení, když klopýtal dolů. Prý ho na něm zůstala celá mohyla, když zůstal ležet. Ale Stefano Colonna žije. Vytřel vám pěkně zrak a spustil se vzadu do dvora po prostěradlech.

„Dej sem ty hadry,“ řekl. Mlčky mu podala otrhanou pláštěnku. Horečně se vrhl vedle. Viděli ho, jak tahá z truhel prostěradla a svazuje k sobě jedno po druhém. Schránka se skvosty se rozsypala po zemi. Zaváhal a pak začal bleskurychle navlékat náramky a prsteny.

„Co s tím v Abruzzách?“ zeptala se chladně.

„Jsem blázen? Pojedu naproti císaři. Ještě uvidíte.“

Začal se spouštět. Ve zbroji s pláštěm přes rameno. Křik zvenčí dozadu za palác doléhal tlumeněji, zato se v oknech věže objevili vězňové a spustili divoký řev. Jejich svoboda byla blízko. Jejich vrah utíkal.

Nedbal jich. Na dvoře zůstal stát a znovu zaváhal. Ale nakonec stáhl zbroj, odkopl ji a navlékl pasteveckou kápi. Dveře na dvůr už hořely stejně jako ty vpředu, a lodžie se zřítila. Vyškrábl uhlík a nedbaje popálení si začernil tvář k nepoznání. „Polštář!“ křikl nahoru.

Cecca jako bez vlastní vůle odběhla a hodila mu ho. Dal si ho na hlavu, aby se chránil před padající zdí, a prodral se plameny ven. Šťastně se zamotal do velkého hemžení. Cecca přeběhla k přednímu oknu a se zatajeným dechem sledovala jeho cestu k záchraně.

„Nahoru k zrádci!“ povykoval a svůj stříbrný hlas měnil k nepoznání. „Jenom nahoru! Má tam poklady!“ Už byl na schodech a málem zmizel v davu, který se napjatě díval vzhůru k oknům.

„Kam se cpeš!“ Jakási žena do něj strčila. Zavrávoral a bezděky se jí chytil. Rukáv se svezl a od zápěstí až k loktu se zaleskla řada náramků.

„Ukaž se!“ vykřikl kdosi a strhl mu kápi z hlavy i s polštářem. Bylo jasně vidět, že šmouhy na tváři udělaly prsty. Plné prstenů.

„To je on!“

„Podívejte se na odulou tlamu!“

„On! On!“

Vlekli ho ze schodů a mrskli s ním k popravišti, na němž vykrvácel zločinný Moriale i spravedlivý Pandolfo. Ještě se chvíli rvali o ukořistěné skvosty. Padlého si zatím nikdo nevšímal. Cola se pomalu zvedl. Nejbližší couvli a dav se odmlčel. Stáli tak proti sobě nekonečnou dobu. Tribun a jeho lid. Vrah a krvelačná smečka.

„Nechají ho žít?“ zeptala se Cecca bez dechu.

„Nevím.“ Odoric jí položil ruku kolem ramen a v objetí přihlíželi. Do oken se už nikdo nedíval. Palác pro všechny ztratil přitažlivost.

Cola zvedl hlavu a pomalu se rozhlédl. Vyčkávavé ticho mu dalo naději. Viděl svou příležitost a sebral síly.

„Promluví k nim," zašeptala Cecca uchváceně. Teď byla celým srdcem s otcem, kterého ještě před hodinou nenáviděla.

Colova osobní stráž v plné zbroji stála v první řadě. Zažili poslední týdny na Kapitolu. Místo poprav jim chmurně připomnělo, jak málo stačí, aby domnělý zrádce vykrvácel na pokyn muže, který tu stál proti nim bezbranný. A oni nebyli domnělí zrádci. Byli skuteční. První z nich, ke kterému Cola zvedl oči, pokročil a vrazil mu meč do těla.

V té chvíli jeho císař s třemi sty jezdců projížděl neschůdnou klikatou stezkou pod Velkým Glocknerem a začal sestupovat dolů k Drávě. Za ní ho od Itálie dělil už jen hřeben Karnských Alp.

Uhranutý dav procitl. Potácející se Rienzo padl a v tu chvíli byli na něm. Cecca vykřikla a přitiskla se k Odorikovi. Obrátil její tvář k sobě a pevně ji objal oběma rukama, aby se nedívala.

„Necítí nic," řekl jí tiše chvějícím se hlasem. „Omráčili ho, proto padl. Teď už neví nic."

Sám nedokázal odvrátit oči a díval se. Odkud vylezla tahle luza? pomyslel si s děsem. Spravedlnost? Jistě, to také byla. Ale podivná. Beztvará hmota, kterou odvlékali na provaze, bývala živým člověkem. Počátek svých dnů slávy zasvětil tomuto lidu. Kde byla křižovatka, na níž se rozešli? Krutě a vražedně. Křesťané milosrdní. Hlava se ztratila. Někdo ji zachránil od potupy nebo jí potají chystal ještě horší.

„Je po všem," řekl, když výsměšný průvod zmizel. „Má drahá! Zapomeň a žij."

Tři dny viselo zohavené tělo na zdi proti paláci Colonnů. Řev uličníků, kteří se do něj strefovali kamením, se nakonec znelíbil pánu domu. Pacholci mrtvého odvlekli k Augustovu mauzoleu, a aby pohana byla úplná, vyhnali z domů římské Židy. Ti na hranici ze suchých bodláků spálili tělo toho, kdo si vznešeně říkal tribun Augustus. Zvedl se vítr a rozmetal popel po jeho Římě. Zbytek odplavily vlny Tibery.

Život nevšímavě míjí mrtvé. Jsou jeho část. Jde dál a v nových jarech rostou nové děti. I milenci se milují. Ale láska někdy bývá smutná.

PÁN SVĚTA

Udine, sídlo akvilejského patriarchy. Zakrátko to bude už dvacet let, co jsem sem přišel prvně. Zmáčený, páchnoucí rybinou a v mém průvodu byli jen dva, stejně zubožení. Bartolomeo Frankopan a Jan z Lipé. Můj maršálek. Dávno je mrtvý. Co dělá přítel Bartolomeo? Žije? Ztrácejí se mi ze života přátelé. Jen občas se vynoří vzpomínka.

Patriarcha, který mě tehdy vlídně přijal, už také zemřel. Dnes je patriarchou můj bratr Mikuláš. Moc často jsme se nevídali, ale máme se rádi. Mikuláš za svou závratnou kariéru vděčí mně. Levoboček a stolec patriarchy v Akvileji! Jenomže levoboček Jana Lucemburského a můj bratr je předmětem papežských milostí. Býval osobním kaplanem přítele Pierra a dispens za všechno lze zaplatit.

Mikuláš je stejně starý jako náš bratr Jan. Mladý muž v plné síle. Objímá mě a já bezděky vzpomínám, jak jsem ho osmiletého v Lucemburku spatřil prvně. Pořád má plnou hlavu zlatých prstýnků. Nádherný zjev. Nic pro vás, ženy. Leda na tajně vychutnávanou chvíli, která snad stojí za to, jestli od Pierra něco pochytil. Radost, kterou projevuje z mého příchodu, je až přehnaná. Ale než se stačí vynořit hádek podezření, už chápu. Není to jen radost z mého příchodu.

„Giovanni Visconti zemřel víc než před týdnem," oznamuje mi a v očích mu hraje odlesk mé vlastní výhry. Je veliká. Najednou těch tři sta jezdců, které jsem přivedl jen tak na zkoušku, docela stačí. Benátčané v mé družině jásají a úprkem se řítí domů s mými vzkazy. Nebude snadné sjednat konečný mír, ale nemožné to už není. Zaplať Bůh. Posílám pro kancléře. Čeká nás příliš mnoho spěšné práce. Ale dlouho a marně ho hledají. Konečně přichází a s úžasem shledávám, že má zardělé oči. Vzpomínám sij jak jsem ho káral, že se radoval, když umřel Pierre. Že by si to vzal tolik k srdci?

„To tě tak zarmoutila Viscontiho smrt?“ zeptal jsem se ho, když jsme osaměli a on potají utřel slzičku.

Odpověď zmrazila i mne. „Viscontiho ne,“ řekl hluše. „Tribunova.“

Cola di Rienzo. Sdělení sepsané kostrbatě, ani jsem nerozluštil, kdo ho psal. Přítel či příbuzný, který měl povědomí o jeho vztahu k mému kancléři. Možná ten lékař, který byl taky v Praze. A Colův dopis mně, snad poslední čin jeho života. Tiše čtu zprávu s Janem a zapomínám na Viscontiho. Řím. Přivolal sám svůj osud, nebo potají zasáhla jiná moc? A ten mi přísahal, že mi položí k nohám sjednocenou Itálii! Bláhový sen. Ani Řím neovládl. On, který věřil v kouzelnou moc slova a uměl s ním zacházet jako málokdo. Rytíř Svatého ducha. Tribun Augustus. Vyvolený posel světců v pustinách. Snílek a ctižádostivec, milovník života a slávy, vybájený syn císaře Jindřicha. Můj přítel. Další stín mezi mé stíny. Položil jsem mlčky ruku Janovi na rameno a věnovali jsme mu předlouhou vzpomínku. Byl jí hoden i ve shonu císařské jízdy. Na jejím začátku stála až příliš často smrt.

Snad ví, že při mé cestě nebude mít tak bohatou žeň, jako když se k Římu obracely oči mých předchůdců. Nebudu hubit zem ohněm a mečem. Nemusím. Teď už to vím. Přijel jsem sem jen přesvědčit se o stavu věcí, ale už můžu svou jízdu nazvat císařskou. Povolat důstojný průvod z Čech i z říše. Oznámit své rozhodnutí do Avignonu, aby papež pověřil kardinála k mé korunovaci. Vydávat listiny a přijímat sliby. Hlavně peníze. Jmenovat nové říšské vikáře. Skoro třicet let uplynulo od Bavorovy korunovace a víc než čtyřicet od té dědovy. Před tím půl století nic. Čekám, a ani to není znát v ruchu prosebníků a poselstev.

Tiše vyčkávám.

„Neomlouvej se, příteli. V Čechách mi tykají všichni, u nás se ještě udržel starý dobrý mrav. Těší mě, že jsi spíš Čech než Ital.“

Císař se usmíval. Petrarca to zjistil jediným pohledem a taky to, že úsměv byl poťouchlý a hned na začátku udával tón celého rozhovoru. Buďsi. Francesco si vážil jiskry ducha, byl ovšem

zvyklý, že sám jí nad ostatní vynikal. Návštěva tedy nemá být bezduchá pocta a hold, ale souboj. Tím líp.

„Nazval jsem Tvou Výsost Italem i proto, že mluvíš italsky jako my všichni. Já ale česky neumím."

Karel se rozesmál. „Výborně, básníku. Těším se na ty dny, které si hodlám dopřát ve tvé společnosti. Nudit se nebudu."

„A mrav, který sis ze své země přivezl, se mi nelíbí už vůbec, císaři. Nepamatuju se, že by kdy v Lombardii takhle mrzlo."

„Na vychladnutí horkých hlav je to nejlepší. Sníh tě nezavál, led tě nepotloukl a tady se v krbu topí. Vidíš tu výhodu? Když se rozpálíme hádkou, máme se kde ochladit. To v Itálii nebývá."

„Znáš ji dobře."

„Znám ji tak dobře, že nemá smysl mi něco o ní namlouvat."

„Já vím, rajská zahrada to není. Ale moc císařského jména ji může v ten sad proměnit."

„Co je to císařské jméno? Slovo."

„Nepostačí-li, je vždycky dost mocný císařský meč."

Karel se zachmuřil. „V Itálii se bojovalo málo?" zeptal se. „Válka! Oheň a meč! Jaký je rozdíl pro oráče, jestli mu osení podupala kopyta císařské jízdy či Velká kumpanie žoldnéřů? Příteli, ty jsi básník. O válce nevíš nic. Řeknu ti, co to je. Smrt, krev, výkřiky raněných. Znásilněné ženy, vypálené vesnice, nevinní mrtví, kteří se o spory ozbrojenců nezajímali. Špína. Bída, hlad a za ním mor. To chceš?"

„To jsem neřekl," zakoktal zaskočený básník.

„Ne, vidíš jen slávu vítězství. Jsi básník, máš na to právo, neroznášíš smrt. Ale já? Meč pro ozdobu by byl zbytečně těžký. Sám jsi mi napsal ve svém dopise, *zbývá jen meč jako poslední lék zastaralých vředů.* Nelži si, že je meč, který hojí. Panství zbudované krví se rozpadne, když vyschne to vzácné pojidlo mezi k sobě nelnoucími kvádry, nepřitesanými, nepřizpůsobenými pro společnou stavbu. Ta dá víc práce než zamávání mečem. Věř mi to. Stavěl jsem říše, hrady i chrámy, tak to vím." Usmál se. „A proč ty mluvíš o meči? Jsou příjemnější témata rozhovoru a ty v nich můžeš být

mistrem mně, ne naopak. Pozval jsem si tě pro potěchu ducha, básníku, a čekám na tebe už příliš dlouho.“

„Vyrazil jsem hned, jak ke mně došel císařský vzkaz.“

„Čekal jsem tě dřív. Docela jistě jsem očekával, že přijdeš v čele poselstva z Milána. Před rokem jsi jel s posláním do Benátek, ale císař ti za tolik námahy nestojí. Dal jsi se prosit. Budiž, jsi tady, raduji se. Tebe jsem prosil rád.“

CÍSAŘ A BÁSNÍK

Po dvou měsících horečné činnosti v Itálii nastal konečně čas odpočinku, aspoň na chvíli. Polovinu té doby strávil Karel v Mantově jako host mocných Gonzagů. Blíž Milánu než Benátkám. Tady se konečně podařilo uzavřít smlouvu se synovci zemřelého arcibiskupa Giovanniho. Sjednat mír v Lombardii bylo nesnadné, ale konečně už byl. Zpočátku k ústupkům nebyla ochotna žádná strana. A nebýt toho, že válkou už byli všichni unaveni, kdoví. Odešel hlavní rušitel, a než se najde nový, ať už mezi synovci Viscontiho či na straně jiného příliš vzrostlého panství, je naděje na několik let, měsíců, týdnů, možná jen dní v míru.

Karel byl teprve na počátku cesty. Čekala ještě střední Itálie, kde v Toskáně stála mocná Florencie ze zásady vždy proti císařským tažením. A Řím, kde právě zabili Colu di Rienza. V jeho předpolí, v Patrimoniu svatého Petra, kardinállegát Albornoz se konečně prosadil proti prefektovi, ale v postupu na východ Umbrií do Ancony narážel na odpor Malatestů z Rimini a leckterého jiného signora, jehož moc ohrožoval. Severoitalský mír se neblaze odrazil v anconské marce. Velká kumpanie, nepotřebná republice Svatého Marka v dalších bojích, tu stála volná k nové nabídce. Jistě ne legátově. Neměl na tak nákladný žold, i když zabavil v Perugii vklady Fra Moriala.

Ale papež odpověděl kladně na Karlovu žádost o vyslání korunovační mise, Pisa, rivalka Florencie a staré císařské město, ho zvala do svých bran a Milán se otvíral k slavnostní korunovaci železnou korunou lombardského krále. Bez boje, na který by jistě

nestačilo pár stovek jeho průvodu. Ostatně za Alpami už shromažďoval hotovost k římské jízdě Ruprecht Falcký a hlavně v Čechách Karlův bratr Jan a Arnošt z Pardubic. Nejen hotovost. Arcibiskup měl bezpečně dovést za císařem v čele vojska i mladou královnu.

Tady se neříkalo král. Králem mohl být leda v Lombardii, jinak Itálie uznávala za svrchovaného pána světa pouze císaře. César. Jako takového ho zdravili a zvali. Spirituálové. Tribun. Petrarca. Bylo to svůdné. Kdo neznal Itálii, mohl, ba musel uvěřit ve velikost poslání obnovitele říše. Ale mezi mocnými mohl mít nejvýš úlohu smírčího soudce, nikdy vladaře. Vladař by musel setrvat v Itálii trvale obklopen silou tisíců odhodlaných bojovníků, aby se vyrovnal aspoň Velké kumpanii. A stále bojovat. Řeky, ba moře krve by zaplavily zemi a to ještě je otázka, jestli by takové vítězství bylo trvalé.

I kdyby stálo za to. Co zbývalo císaři k vládě v Itálii, rozdělené mezi neapolské království, církevní stát a řádku severních signorií? Řím? Dva kohouti se nesnesou na jednom smetišti, ani dva jeleni u jednoho stáda laní. Císař a papež. I když byl jeden v Avignonu a druhý v Praze, ostražitě se hlídali. Římský césar a pontifex maximus byli jedno. Ale křesťanský svět má hlavy dvě.

Ne, nebylo lze obnovit světovládné impérium starověkých císařů. Básník, který byl císařovým hostem, si dělal marné naděje. Jejich rozmluvy, na pohled hravé, se často dotýkaly nejbytostnější podstaty věci. Petrarca nebyl s to pochopit, že jeho sen o Itálii se nekryje s císařským snem. Oba milovali svou vlast. Básník chtěl, aby ta jeho vládla. Císař toužil, aby ta jeho rozkvetla. Císař snil o skutečnosti, básník o vidinách přesně tak, jak odpovídalo jejich postavení a druhu jejich výlučnosti. Přesto struny, na které byly naladěny jejich duše, nezněly disharmonicky, ale v různých polohách stejné tóniny.

Pro oba to byl svrchovaný zážitek. Mocní sice často prokazovali básníkovi pocty, ale pod povrchem lesklých slov ho pokládali za lepšího šaška. Karla jeho postavení vedlo ke styku s řadou lidí, ale úroveň jejich ducha byla většinou nevalná. Proto se snažil výjimečné zjevy udržet ve své blízkosti. Arnošta z Pardubic. Tribuna. Petrarku.

S nikým z nich si nerozuměl úplně. Básníkova rozporuplná bytost ho zajímala možná víc než jeho slavné dílo.

Vznětlivá básnická duše si své rozpory neuvědomovala. Planul nadšením a věřil svým snům. Byl důvěrným přítelem rodiny Colonnů, nejen kardinála v Avignonu, ale i starého Stefana v Římě. Přitom žhavě podporoval římského tribuna v činnosti, která nutně vedla k jejich záhubě. Žil léta v Avignonu a papežové, zejména Kliment Šestý, mu prokazovali pocty a pověřovali ho důvěrnými úkoly. Plnil je a přitom ostouzel neřestný Avignon, zejména Klimenta. Teď si našel útočiště na dvoře milánských Viscontů. Byl jejich poslem k Benátčanům. Jistě mu neuniklo, že republika svatého Marka jedná s císařem o vojenský zásah proti jeho příznivci. Přitom téhož císaře zasypával žhavými výzvami k převzetí moci v Itálii, a posílal mu je dokonce i z Milána. On, milovník světských slavností a poct, nadšeně horoval pro samotářský život. Tolik, že se neodhodlal vyhovět císařské prosbě a doprovodit ho do Říma.

Tentokrát snad dokonce střízlivě uvažoval. Pozůstalí synovci Viscontiho sice přistoupili na severoitalský mír smluvený císařem, dokonce ho zvali do Milána k přijetí železné koruny a vyplatili mu nemalou částku za uznání říšského vikariátu, ale dalo se čekat, že nadšení nepřežije chvíli, kdy se Giovanniho dědicové rozhlédnou a zjistí, že mír omezuje jejich výboje. Pak bude císař nežádoucí stejně jako básník, kdyby setrval v jeho průvodu. A ač chtěl vidět císaře v Římě natrvalo, možná správně tušil, že potom i jemu by zbývalo jen dožít na severu Alp. V barbarské zemi, jejíž právo na svrchovanost odmítal. On, potomek národa vládců světa. Ital, zvyklý na jižní slunce. Už Lombardie této zimy mu byla mrazivá.

S Petrarkou jsem se loučil nerad. Ale pravda je, že poklidný čas našich rozhovorů uplynul do nenávratna, jakmile jsem opustil Mantovu. Milánem mě doprovázel věrně a musím říci, že jsme se pyšnili jeden druhým. On císařskou přízní, já jeho přátelstvím. V Miláně mi ho bylo třeba. Půda je to nejistá a spíš jsem se cítil jako v jámě lvové. Ale zpečetili jsme slavné dohody a zvolený milánský arcibiskup mi vložil na hlavu železnou korunu krále Lombardie. Je to první stupínek k římské korunovaci a cením si toho, že jsem jí dosáhl bez boje.

O tom jsem se ani neodvažoval snít. Přede mnou se to podařilo snad jen Ludvíku Bavorovi, který do Itálie přicházel přímo proti vůli papeže ve chvíli, kdy starý Azzo Visconti byl s Avignonem v těžkém boji. Můj děd po korunovaci na Milánu málem vykrvácel. A leckdo v minulých staletích. Arcibiskup zvolený milánskou kapitulou prý není Visconti, ale určitě bude aspoň z nějaké boční větve. Týden slavností a pečetění přátelských smluv. Ale volně jsem vydechl až před městem.

V Miláně se ví, čí jsem vnuk, i že jsem svou královskou korunovaci určil na výroční den, kdy tady přijal korunu Jindřich Sedmý, můj děd. Za krvavé boje a vyvražďování obyvatel ho Milán nechová v láskyplné paměti, zato můj přítel Petrarca, dvořan Viscontů, je samozřejmě jeho žhavý ctitel. Je to další z jeho naivních rozporů, pro které ho miluju a cítím k němu cosi jako shovívavou něhu otce, ačkoli je starší, než jsem já. Doprovází mě z Milána do Piacenzy. Ještě chvíli v přátelské pohodě. Žertujeme a je nám smutno. Kdoví, jestli se kdy ještě setkáme.

Rád bych se na Řím podíval i jeho očima, ale už mi budou muset stačit moje. Snad je to tak líp. Ve Věčném městě by náš akord zazněl disharmonicky. Dal jsem si práci vysvětlit mu své názory, ale on pořád ještě věří, že až uvidím sloupy Palatinu, zatoužím stát se císařem a bít se za světovládu Říma. Prý mají odvěký nárok na vládu nad světem, ale já nechci, aby v Čechách vládli Italové. A kdokoli, řečeno velmi jednoduše a srozumitelně. V podrobnostech je všechno složitější a pokojná korunovace v Miláně mě nemůže zmást.

Rád bych se mýlil, ale nemýlím se, bohužel. Vratká přízeň Viscontů mizí, sotva jsem jmenoval vikáře v Pavii. Cože! Tak blízko Milánu a někdo jiný? Jenomže já mám na Pavii své vzpomínky. Tady jsem málem skončil mladý život pomalu před čtvrt stoletím, když starý Azzo na mne poslal zákeřného vraha. Na chlapce, který byl ještě panic a po světě se ani nerozhlédl. Zato teď se rozhlížím věru ostražitě. Zvlášť tady.

Už se ubíráme k jihu a na přízeň Viscontů se nemusím tolik ohlížet. Sem jejich moc nezasahuje. A až se budu vracet, budou rádi, že mi vidí paty a určitě mě nebudou zdržovat.

Do Pisy jedu starou poutní cestou přes Tarenzo. Pár domků s kostelíkem, dnes zimavě schoulených. Když jsem tu tehdy nocoval ve žhavém létě, zdál se mi hrůzný sen, který jsem nezapomněl nikdy. Dnes už se mu usmívám. Kraj je mých vzpomínek plný. Nejvíc Lucca. Ale ač není vzdálená, usadím se v Pise. Jsem císař, a už ne malý signore právě v Lucce. Jsem císař a vnuk jiného císaře, který odpočívá pod mramorovým náhrobkem v pisánském chrámu.

Pisa mě vítá slavně. Můj skromný průvod by mohl být pro smích. Čtyři sta jezdců všehovšudy! Ale Ludvík Bavor neměl víc, dokonce ani můj děd Jindřich, který tu čekal na posily ze severu Alp. Já též. On se nedočkal, ale já nespoléhám na německé rytíře, kteří jsou vždycky váhaví a nevědí, co by chtěli. Takhle do loupeživých kumpanií, kde kyne větší zisk. I když někteří jistě přijdou — nepodceňuju vikáře Ruprechta — já mám své vlastní rytířstvo a nejsem závislý. Statečné bojovníky svého království, kteří už přede dvěma sty lety pokořili při císařské jízdě Milán a o sto let dříve dokonce samotný Řím ve službě císařům německé krve. Oč nepřemožitelnější budou teď?

Čekám je bez možnosti vyzkoušet svou trpělivost. Den za dnem se řítí do věčnosti v překotném sledu složitých jednání. Zatímco můj děd víc než před čtyřiceti lety pronášel v Pise klatbu a rozsudek nad neapolským králem, mně vyslanec téhož království holduje. Niccoló Acciaiuoli. Vychovatel a otcovský přítel krále Ludvíka — ne už Uherského, ale manžela královny Jany. Niccoló Acciaiuoli, Florenťan.

Přibírám ho do své rady spolu s řadou jiných. Jistě i on má zásluhu na tom, že po víc než stu letech se mocná Florencie vzdává císaři, skládá mu hold, a co víc, odvádí říšskou daň. Není pamětníka, že by kdy florentské zlato plnilo císařské pokladny. Florencie. Nejkrásnější květ ve vínku triumfátora.

A to už vlastně bylo po čekání. Měsíc se kolem rozkládalo hrozivé vojsko mocného císaře. Bude sloužit jen k ozdobě císařské jízdy. Nemám v Itálii nepřátel. Měli pravdu tribun a Petrarca?

Pozor. Florencii jsem musel tajně slíbit, že se tam vůbec neukážu ani já, ani moji vojáci. Leckdo si dával potvrdit, že císař jen mine

jejich město. A samozřejmě jsem nedosazoval jiné vikáře než ty, kteří právě vládli. Příteli Francesco! Kdybych chtěl vládnout *skutečně,* nestačila by mi ani ta síla ke všemu odhodlaných rytířů. Jsem naoko pánem všech měst, která mi skládají povinný hold a odvádějí daně. A proč? Jen proto, abych je nechal na pokoji a do jejich věcí nestrkal všetečný císařský nos. Nejsem můj děd a nejsem Ludvík Bavor. Vím, kde je moje místo. Také já jsem v Itálii císařem jen *naoko.* Přicházím užít síly tradice, abych se jinde mohl pokládat za pána světa.

Už zbývá jenom táhnout k Římu. Po nekonečných průtazích konečně dorazil i papežem pověřený kardinál. Svou lásku Aničku mám po boku už měsíc, ale vlastně se vídáme jen při slavnostních hostinách. Spí, když za ní přicházím až k ránu. Pamětliv slibu, který jsem dal sám sobě, ji ještě nebudím. Šestnáct let. Rozvetlá. Líbezná. Moje císařovna.

V předvečer odjezdu přijímám v chrámu hold Florenťanů a sám papežův zástupce slouží zádušní mši za mého zvěčnělého děda, který zemřel jako nepřítel. Církevní klatba z něj ještě ani není sňata, ale kardinál Pierre de Colombiers to možná neví, či nechce vědět. Nad námi se klene duha míru a slavnostně zbavuju Florencii všech dřívějších císařských nálezů stejně tak, jako jsem odvolal Jindřichovu klatbu nad Robertem Neapolským. Možná ta slavná mše je na usmířenou duchu děda Jindřicha. Slavnost je velkolepá, jen mezi mými pisánskými hostiteli se šíří chlad. Chtěli by, abych nikdy nevzal na milost jim nepřátelskou Florencii, i když se mi přišla poddat k nim do Pisy. Ale mám hrdý pocit, že jsem se slavně zhostil i těch slibů, které jsem kdysi učinil Pierrovi. Teď, kdy bych vůbec nemusel, jsem na jejich dodržení pyšný. Splním i ten, za který vím, že mě stihne hana, ale věru že nechci a hlavně nemohu napravit poměry ve Věčném městě. Proč bych tedy měl v jeho hradbách křivopřísežně zůstávat? Kardinál mi přivezl jako pozornost od papeže dispens, která mě opravňuje neopustit Město v korunovační den. Jenomže ten slib jsem dával Pierrovi, ne jemu. Kdyby naléhal, možná bych se kroutil. Ale dobrovolně chci v slovu stát.

Za jarní rovnodennosti vyrážíme. Táhneme klikatě k jihu po cestách, na které jsem ještě nikdy nevkročil. Nestojí u nich vzpomínky, ať radostné či smutné, jedu obklopen hlučícími zástupy a jinými zástupy vítán. Času je pramálo. Nemůžu se zdržovat ničím, jedu, raduju se a vychutnávám jarní pohodu. Chvílemi mohu držet za ruku i Annu, ale většinou si povídám s legátem. S Arnoštem. S bratrem patriarchou. S maršálkem či ostatními pány. Česká hotovost je honosná a německá se jenom krčí v jejím stínu, ale svou přízeň rozděluju spravedlivě. Všichni jsou moji a nechci, aby bylo znát, že někteří jsou moji víc.

Konečně stojíme na kopci, který má jméno po Mariovi. Shlížím dojat do údolí mezi sedmi pahorky. Snad je jich sedm, nepočítám. Kolem je nesmírné ticho. Tisíce, které jedou za mnou, omráčila ta chvíle stejně jako mne. U nohou se mi prostírá Věčné město Řím.

Poutník byl nevyspalý, ale nijak mu to nevadilo. Vykračoval si křepče, pokud to po zarostlých stezkách šlo. Krásný den a nikde živá duše. Byl Velký pátek. Poutníci chodili Věčným městem od kostela ke kostelu. Ten zde odbočil z vyšlapaných cest, za ranního úsvitu přešel přes ostrov na Tibeře a stoupal mezi dvěma vrchy k Fóru Romanu. Tam mezi rozvalinami zburcoval stádo krav. Už o tom slyšel, ale potřásl hlavou a pozoroval je s pobaveným úsměvem. Honosné sloupy chrámů, shromaždiště svobodného římského lidu — jako by nepřátelský černokněžník zaklel kvas života do mrtvého mlčení a lidi v dobytek. S povzdechem vzhlédl ke kapitolskému paláci, který se tyčil nad příkrým skalnatým svahem nahoře, prošel po kdysi rušné Svaté cestě, obloukem, jenž kdysi býval Titův a znovu se obrátil doprava, kde tušil dům velkého Augusta. Čněl zrovna proti němu na konci stoupající cesty. Ještě stál. Dokonce možná měl i střechu, to zatím z dálky nepoznal.

Váhavě vstoupil a staletým prachem mezi chudými trsy rostlin, které se uchytily v položeru mezi kameny, prošel do atria. Na vydrolené schody vedoucí vzhůru si netroufal. Portiko a další budovy. Chvíli postál a pokoušel se představit si, kde asi je. Nakonec to možná ani nebyl Augustův dům. To uprostřed vypadalo jako

zbytky vodní nádrže. Pokročil blíž a z ničeho nic ho zarazil jasný křišťálový hlas, který se ozval nad ním. „Pozor. Tam se to propadá.“

Zastavil se a vzhlédl. Nahoře, v patře s vylomenou zdí, seděla jakási dívka a klátila bosýma nohama.

„Je tohle Augustův dům?“ zeptal se.

„Na Velký pátek se sháníš po Augustovi?“

Zjevně se posmívala, ale neurazil se. „Přišel jsem včera a budu tu stěží přes velikonoce, tak musím stihnout všechno,“ řekl. „Nejím a nespím, abych neztrácel čas. Snad to už vydržím. O půlnoci jsem byl ještě u svatého Petra. Za tmy u Panny Marie za Tiberou. Nádherné mozaiky jsem viděl jenom v záři pochodní, ale co mi zbývá? U Panny Marie řecké školy aspoň svítalo, jinak bych přehlédl slavnou rozšklebenou masku v chrámové předsíni. To už jsem také viděl, co jsem minul cestou. Antické chrámy. Jakési opevněné divadlo.“

„Marcellovo,“ řekla s pochopením. „Tam se nastěhoval Luca Savelli.“

„Není moc mírumilovný,“ usmál se. „Z lodžie mi vyhrožovali.“

„Počkej dole,“ řekla z ničeho nic a zmizela. Za chvíli se vynořila v atriu. Už nebyla bosa. „Chceš vidět Circus maximus?“ zeptala se. „Projdeme Augustovým domem. Budeš mít císařskou vyhlídku.“

Vedla ho bezpečně ruinami. Tady už zbořeniště bylo horší. Najednou vyšli exedrou s vysokými sloupy na rovnou rampu. Výhled tu byl krásný. Přímo pod nimi slavný a obávaný Circus maximus. Vysoký obelisk uprostřed ještě stál, jinak se budovy kolem rozpadaly. Jen sem tam se zachoval kus řady sedadel.

„Díky,“ řekl, když se vynadíval. „Bůh poznal, že jsem přišel se zbožnými úmysly a poslal mi jednoho ze svých andělů.“

Dívala se na něj s hlavou nakloněnou ke straně. „Nějak obratně kroutíš slova,“ řekla bez úsměvu. „Skoro jsi mi někoho připomněl.“

„Půjdeme dolů?“ zeptal se.

„Já nevím, kudy chodil dolů Augustus. Nejspíš nikudy. Proč taky? Odtud viděl líp. Byls už na Kapitolu?“

„Ještě ne.“

Zamračila se, jako by ji něco zabolelo. „Na Velký pátek se kostely stejně hodí líp. Měl bys pokračovat ve své nábožné pouti.“

„To chci, až si prohlédnu Palatin. Ukážeš mi víc?“

„Palatin ano. Dál jenom cestu. Nehodí se, abych vodila poutníka po Římu.“

Vzala ho na milost, než skončili prohlídku Palatinu. Její výklady sledoval pozorně a občas prohodil poznámku, která svědčila o tom, že toho ví dost.

„Myslela jsem, že jsi z Velké kumpanie a že ses přišel do Říma mstít za Moriala. Jenže ti nejsou vzdělaní.“

„Proč sis to myslela?“

„Jsi cizinec, to se pozná, a přitom mluvíš dobře italsky. S přízvukem jako ze severu. Je vidět, že jsi tady dlouho žil. A jizva přes tvář zase vypadá na vojáka.“

„Máš pravdu i nemáš. To jsem nebojoval. Přepadli mě.“

„Tady u Říma?“

„Myslíš, že lupiči jsou jenom v Římě? Těch je, děvenko, plný svět.“

„Jsem paní,“ opravila ho důstojně.

„Má krásná paní,“ usmál se. „Neboj se, svádět tě nechci.“

„Taky na to nemáš postavu,“ ušklíbla se.

To byla svatá pravda. Oplatil jí pokřiveným úsměvem. Dlouholetý zvyk a dobrodružné putování v něm bezděčně probudily starý známý pocit neodolatelného světáka. Zpražila ho po zásluze, ale přišlo mu to trochu líto. Děvenko! Před pěti lety... Co je pryč, je pryč. „Rád bych se ti odměnil za povznášející chvíle, ale nevím jak,“ řekl ukázněně.

„Ještě se neloučíme. Opatřím ti průvodce i po kostelích, abys zbytečně neztrácel čas. Římští kluci posílají poutníky moc často opačným směrem. Byl jsi už v Lateránu?“

„Ještě ne.“

„Tak pojď.“

Zastavil ji. „Rád bych se podíval k Augustovu mauzoleu, když už jsem viděl jeho dům.“

Otřásla se. „To je daleko,“ řekla příkře. „Tam s tebou nepůjdu.“

„Ale ...“ Zarazil se a prohlédl si ji pozorněji. Skutečně, kohosi připomínala. Ale snad to bylo tím, o čem mluvili. „Tak mě veď, kam chceš,“ řekl prostě. „Musím důvěřovat Římance.“

Vrátili se k Augustovu domu, prošli Domiciánovým hippodromem a změtí pobořených budov sestoupili z Palatinu u vysoké prolamované zdi.

„To je Claudiův vodovod,“ řekla. „Už nedává vodu. Křesťané pijou z Tibery.“

„Studně tu nejsou?“

„Taky, ale málo. Staří Římané je nepotřebovali. Voda v nich nasakuje stoky. Mně už je to jedno. Řím umřel a není k zachránění.“

„Vždyť kypí životem,“ řekl překvapeně.

„To se ti jen zdá. Pojď, projdeme bývalým chrámem boha Claudia a pak se vyšplháme pěšinou k Lateránu. Je kostrbatá, ale to ti snad nevadí.“

S popisem cesty měla pravdu, ale dostali se nahoru bez nesnází.

„Provedeš mě bazilikou?“ zeptal se.

„Já ne. Na to mám své lidi.“ Zasmála se jeho tázavému pohledu. „Jednoho blázna, co leze po lešení a do omrzení po každém dešti opravuje fresku. Střecha spadla před šesti lety a nikdo ji nespravil.“

Malíř ho zaujal. Chvíli stáli v chrámu, do kterého svítilo slunce, mezi věřícími, pak ho jeho průvodkyně s prstem na rtech odtáhla postranní lodí až za oltář. Nikdo nic nenamítal. Vypadalo to, že ji všichni znají. Opakovaným sykáním a výmluvnými gesty nakonec přitáhla malíře z lešení na zem. „Snad mě neruší kvůli snídani,“ řekl a pořád obracel oči k mokré zdi.

„Ušlo ti, že je Velký pátek? Neruš a pojď už ven.“

Poslechl, ale spíš vycouval, než šel. Poutník je následoval jako u vidění. „Ty jsi přece Odoric z Pordenone,“ řekl, sotva byli venku.

Malíř se na něj podíval a zavrtěl hlavou. „Ty jsi mu to říkala, Cekko?“ zeptal se.

„Copak já vím, že jsi z Pordenone? Mně jsi to zatím sdělit neráčil.“

„Odoric z Pordenone, jeho strýc, po kterém má jméno, procestoval kus světa. Četl jsem jeho cestopis.“ Obrátil se k

Odorikovi. „Vždycky jsem přitom myslel na to, jestli se my dva ještě setkáme.“

„Nevzpomínám si,“ zahučel Odoric a ohlédl se po dveřích baziliky.

„Nech už toho!“ vykřikla Cecca zlostně. „Ať tě ani nenapadne jít zase malovat!“

„V Bologni,“ řekl pokojně poutník. Na Odorika se díval čím dál tím zaujatěji. „Na Arnošta z Hostinné se pamatuješ?“

„Na Arnošta! Jistě. Ale to přece nejsi ty.“

„Ne. Já jsem Karel.“

„Karel!“ Odoric se konečně přestal starat o baziliku a zadíval se na něj pozorněji. „Tebe bych na mou duši nepoznal.“ Odložil paletu a barvy. „Tak pojď, ať tě po těch letech obejmu.“

„Umažeš ho!“ vykřikla Cecca varovně.

„To nevadí.“ Poutnický plášť byl teď ozdoben barevnými šmouhami. „Vypadám aspoň nastrojeně. Víš něco o Vitalovi?“

Odoric se zachmuřil. „Od velkého mření jsem o něm neslyšel.“

Ticho zhoustlo nevlídnou připomínkou. Cecca ho rychle rozbila. „Jestli budete probírat všechny bolognské žáky, tak radši půjdu.“

„To víš, když se sejdou dva Češi v cizině!“

„Ty jsi Čech?“

„Jistě. On taky.“

Odoric se rozesmál. „Nějaký český král býval signorem v Pordenone,“ řekl na její užaslý pohled.

„Přemysl Druhý,“ doplnil ho Karel.

„Tak nějak. To v životě nevyslovím.“

„Přemysl,“ řekla Cecca a usmála se.

„Výborně. Máš nadání.“

Ale už se zase mračila. „To je tvůj předek?“ osopila se na Odorika. „Taky mi budeš vyprávět historku, jak se schoval u krásné šenkýřky?“

„Ale ne. Měl prostě ve městě posádku a leckdo z nich tam zůstal a oženil se. Jeden z nich byl můj praděd.“

„Cecca — Ceca — Češka,“ prohodil Karel rozmarně. „Hodíte se k sobě.“

„Jemu neříkají Ceco, ale Zelo — Horlivec," utrousila Cecca nevrle. „To je totiž taky z příbuzenstva."

„S Arnoštem jsme se často smáli, že jsme krajané," pokusil se to Odoric zamluvit. Karel pochopil jeho snahu a nezeptal se. „A já jsem nikdy česky ani slovo neslyšel, leda od něho. Co dělá?"

„Říká si teď Arnošt z Pardubic."

Odorikova reakce byla překvapující. „Arcibiskup!" vykřikl. „To je náš Arnošt? Škoda že jsem to nevěděl."

„Kdy?" zeptal se zmateně Karel. Pražský arcibiskup byl jistě osobnost, ale ve snu by se nenadál, že o něm bude vědět Říman, který se navíc ještě zjevně nestaral o nic než o svou stěnu v Lateránu.

„Na tom nezáleží," zahučel Odoric. „Kde tě sebrala?"

„V Augustově domě na Palatinu."

Odoric se na Cekku podíval s káravým smutkem a vzdychl. „Ty jsi přijel s Arnoštem na tu korunovaci?" odvedl rozhovor od císařského domu.

„Ano." Karel se usmál. Jistě se to tak dalo říci. „Přijel jsem s Arnoštem na tu korunovaci. Bude pozítří, tak bych rád ještě navštívil ostatní apoštolské hroby. V sobotu navečer musím být zpátky."

„Prý tábořite na Monte Mario," ozvala se ostře Cecca. „Ať si dá váš císař pozor. Odtamtud je cesta do Říma nebezpečná."

„Mlč," řekl Odoric prosebně. „Prosím tě, Cekko, přestaň."

Nevesele se zasmála. „Myslí si, že jsem pomatená," obrátila se na Karla. „Jenže já nejsem. Jen mi bývá smutno."

„Odešla jsi už za tmy."

„Ano. Přišlo to na mě, jak bys řekl ty. Takže ses musel jít uklidnit na lešení."

„Našla jsi mě bez potíží."

„Ty mě ne. Asi že jsi moc nehledal. Dobrá záminka, jak být zase tady. Ne, nic mi neříkej. Máme tu hosta, nehádejme se. Jestli potáhnete k svatému Pavlovi před hradbou, máte co dělat. Počkám na Palatinu."

„Musí to být?" zeptal se Odoric nesměle.

Jenom se na něj mlčky podívala, usmála se na Karla a odběhla cestou, odkud přišli. Odoric se otřepal jako pes, který ze sebe střásá kapky deště. „Pojď," řekl. „Zapomeneme na všechno až na ty zlaté studentské časy. Mně Řím kdysi ukazovala Cecca. Oplatím to zas tobě."

Procházeli pobořenými lázněmi, kde zarůstaly bílím mramorové vany a ze stěn zvolna opadávaly nádherné mozaiky a obklady. Přesto část byla v provozu. „To jsou Diokleciánovy lázně?" zeptal se Karel.

„Ne, Caracallovy. Diokleciánovy lázně jsou na druhé straně. To nestihneme. Jestli se chceš vykoupat, tak jenom tady. Tam to už nejde."

„Zato je tam prý krásný výhled na Řím."

„Ten je leckde. Jeden z nejkrásnějších zrovna z Monte Mario."

Pyramida u Svatopavelské brány Karla ohromila. Nikdy o ní neslyšel. Kostel za kostelem. Vzácné relikvie. Poutníky se to jen hemžilo. Ano, skoro tak to bývá v Praze v Den svátosti, pomyslel si spokojeně. Jsou velikonoce. Ani v Římě to takhle možná není každý den. Až dovezeme všechny ostatky a relikvie, které jsem tady cestou nasbíral, bude z mé Prahy Řím severu.

K večeru, utrmáceni jak se patří, se vrátili na Palatin. Cecca tam seděla v arkádě Augustova domu jako ráno.

„Ukázals mu i Angela v Pescherii?" zeptala se.

„Ne. Proč? Nic zvláštního tam není."

„Je tam na zdi zbytek tvého obrazu."

Odoric mávl rukou. „Zbytky a zříceniny," řekl hořce. „Nezůstane tu po mně nic."

„To je ten kostel za Marcellovým divadlem?" zeptal se Karel zaujatě. „Viděl jsem ho. To jsi maloval ty?"

„Většinou. Na zdi u svaté Maddaleny toho zbylo víc."

„Teď půjdeme k nám," řekla Cecca nesmlouvavě. „Něco sníte a vyspíte se. Máte oba dost."

„Já ne." Karlovi se zavíraly oči, ale přemohl se. V Římě spát! Když jsem tu jen tři dny? Ne. Zítra docela stačí.

Ale Cecca už poskakovala cestou dolů k Titovu oblouku. Odoric vzal Karla za rameno. „Pojď, jí nemá smysl odporovat. Něco

slupnem a potom zmizíme. Třeba půjde s námi, rozptýlila by se. Nemám rád, když tady vysedává celý den.“

V honosném, skoro zachovalém sloupořadí Cecca zatím honila pobíhající dobytek. „Jedeš z posvátného místa, hovado?“ volala. „Tady je chrám Jeho císařského Veličenstva.“

„Koho?“ zeptal se Karel se zájmem.

„Julia Césara, aspoň se to říká. Všichni césarové vstupovali na nebesa jako bohové.“

Augustus. César. Bohové? Zůstaly po nich jen trosky. Nic. Světská sláva je marnost marností. Nikde na světě není místo, které by to svým mrtvým tichem křičelo výmluvněji než římský Palatin. Císař. Pán světa. Co zbylo z jejich panství? Říše, která si tak říká dnes? Ta má svou váhu na severu mezi barbary, ne tady. Dát jednotný řád Itálii nemůže žádný cizinec. A Ital? Rienzův krvavý osud je dokladem, že není takový spravedlivý. Snad krutý tyran. Jenže kde je pak štěstí lidí, pokojný rozvoj a blahobyt? Nešťastná země. Jenže já mám svou, a obětovat její štěstí za nesplnitelný sen nemůžu a nechci. Do šlépějí římských césarů vstoupím jen korunou, ne troskami, které po nich zbyly. Řím bez papeže ostatně není Řím. Nelze z něj vládnout světu, zatímco papež je služebník Francie. Každý avignonský papež se stává dvořanem francouzského krále. Etienne Aubert snad ne tolik jako Pierre, ale svou závislost nepřemůže. Snad ani nechce, i když se mu Albornoz stará o klidný Řím. Prozatím bez výsledku. V Římě nedokázal nic ani Rienzo.

Minuli opevněné divadlo Flaviovců a loudali se císařskými fóry. Karel se zastavil. „Chci aspoň vystoupit na Kapitol,“ řekl.

„Jdi sám.“

Manželé tentokrát zůstali dole. Před kapitolským palácem stály stráže a podezíravě si měřily poutníky, proudící do chrámu Marie v Araccoli. Karel ho prošel a díval se po stěnách. U obrazu Panny dosud viselo tribunovo žezlo. Nikdo je za osm let nesundal. Jakási babička tam klečela a modlila se.

„Proč pláčeš?“ zeptal se jí Karel.

„Colu nám zabili.“

Rozpory. Prý zpychl a jeho vlastní zrazený lid ho roztrhal. Vetchá babička ale pláče. Nero či Spartakus? Není jednoduché vynést soud. Karel ho viděl před sebou, rozevlátého, nadšeného, jak horuje o františkánské chudobě. A s nevrlou tváří odmítal pít sprosté pivo a ve vazbě pro sebe vymáhal knížecí pohodlí. Měl sen o svobodném římském lidu a sjednocené Itálii, ale když mu šlo o krk, zbaběle utekl. Dvakrát. Po druhé se mu to už nepovedlo. To snivec Petrarca je statečnější. Poslal mi žhavou výzvu k římské jízdě přímo z doupěte Viscontiů, a to byl starý Giovanni dokonce ještě živ! Jenže je básník. Neusiluje o moc. To je červ, který rozhlodá duši, když ho člověk pevnou vůlí nehlídá. Je svůdná, ale šije kolem sebe mrtvé. Moc patří do rukou jenom tomu, kdo se neobelhává a zachová si sílu den za dnem měnit její smrtící dech v požehnaný vánek, který ovívá unavené čelo oráče i krále. Colu nám zabili. Kdo oni? My, Římané, které chtěl z lásky osvobodit. Které ze strachu nesmyslně zabíjel. Z krve vyrostou mstitelé. A boj je věčný.

Z tržiště sešel k lvímu stolci, na němž trůnila Roma na úpatí dlouhého schodiště, a vrátil se k Cecce a Odorikovi. „Přece jen si rád trochu odpočinu," řekl s úsměvem. „Ale spát nebudu."

Cecca nebyla valná hospodyně. Stěží sehnala v chudé domácnosti kus chleba se sýrem a víno. Pro hladové to byl hodokvas. Karel se po protáhlé úzké místnosti rozhlížel s překvapením. Všude byly obrazy. Opřené o stěny či zavěšené, ale na všech byla Cecca. Ze všech stran, ve všech myslitelných náladách a roztodivných krojích.

„Ty šaty si vymýšlím," usmál se Odoric, když zachytil Karlův pohled. „Ji ne. Ale do smrti se nenaučím namalovat její tvář."

„Ten blázen maluje už jenom mne a fresku v Lateránu." Cecca se tvářila pohrdavě, ale její oči byly milostné. Odorikovo zaujetí ji dojímalo čím dál víc. „Nevím, co budeme dělat, až projíme poslední malovaný džbánek. Mne na obraze si nikdo nekoupí a tu fresku by mu zaplatil leda blázen. Chrám v Lateránu odepsali. Až ho budou dávat dohromady, zbourají i tu absidu. Stejně je do základu puklá od zemětřesení."

„A co mám dělat?" zeptal se Odoric tiše. „Zajímá se snad v Římě někdo o umění neznámého malíře?"

„Neznámý nejsi.“

„Tím hůř. Velké mlčení se prostírá nad viníky.“

Karel narážce nerozuměl, ale než se stačil zeptat, upoutal ho jeden z opřených obrazů. V koutě si ho všiml jen docela zběžně. Teď k němu přistoupil a vynesl ho na světlo. Byla na něm Cecca, samozřejmě. Ale její tvář byla zároveň tváří někoho jiného a v té chvíli Karel věděl, čím mu byla známá. Zelo — Zelator. Tak si říkal Cola. Konečně porozuměl oběma nesrozumitelným narážkám.

„Ty jsi tribunova dcera. Musíš být. Jsi mu neslýchané podobná.“

„Ty jsi tatínka znal?“ zeptala se.

„Několikrát jsem ho viděl v Praze. Nikdy na něj nezapomenu.“

„Když se vrátil z Avignonu, vypadal už jinak.“ Cecca vzdychla. „Tohle je podoba z mladých let. Anděl. Ani nevím, jestli tím Odoric myslel mě, nebo jeho. Maloval ho na všech nástěnných obrazech.“ Přistoupila k oknu a přitiskla se k němu horkým čelem se zavřenýma očima.

„Nemluv jí o něm,“ požádal ho Odoric tiše. „Je to půl roku. Stěží se vzpamatovala.“

„Měli byste odejít z Říma. Všude ho vidí. A ty...“

„Já ano. Jinde než v tomhle nepřátelském městě bych se uživil. Kvůli ní nemůžu. Je s Římem zžitá. Zůstávali jsme tu i při moru. Bál jsem se jako nikdy. Stejně nebylo kam jít, leda z města. To znáš.“

„Z Čech ne. K nám černá smrt nezavítala.“

Odoric potřásl hlavou. „Zázračná země! To byla jediná na světě.“

„Jediná na světě,“ opakoval Karel s citem a zadíval se na Odorika. Na cestách mívám šťastnou ruku. Ten mladý Parléř z Gmündu dobře nahradí mistra Matyáše a můj Karlštejn potřebuje malíře. Až se vrátíme, bude už čekat, připraven pro císařské ubytování, ale s panenskými stěnami.

Venku se stmívalo. „Chci ještě spatřit večerní představení na Domiciánově cirku. Ve Vatikánu mi o něm říkali.“ Karel vstal a podíval se vybízivě na Odorika. „Půjdete se mnou?“

„To není špatný nápad. Není to daleko chrámu Všech svatých mučedníků. Měl bys ho vidět, stavěl ho Agrippa.“ Zadíval se prosebně na Cekku. „Co říkáš, miláčku?“

„Leda to, že za Agrippových časů se jmenoval Pantheon," zasmála se.

Všichni tři putovali nočním Římem. Znovu antické památky a křesťanské kostely. Karel už necítil nohy, ale byl blažený. Nikdy by ze sedla císařského koně a obklopen davem hodnostářů tohle neviděl. Pravda, snadněji by pro svou pražskou sbírku získával svaté relikvie. Taktak si občas něco vyprosil. Křížem krážem přes Řím, dalo by se říci. K ránu se vraceli přes Quirinal. „Kde je San Silvestro in Capite?" zeptal se Karel. Sotva pletl nohama, ale chtěl ještě uctít hlavu Jana Křtitele, kterou prý tady schraňovali.

Cecca se zastavila. „To je kaple Colonnů," řekla mrtvě. „Tam pochovali Gianniho a Stefana."

Karel pochopil. „Ukaž mi jen směr. Půjdu sám."

Cecca se vzchopila. „Ne, půjdu. Je třeba přemáhat svá strašidla."

Odoric jí šťastně stiskl ruku a Karel se usmál. „Jsi moudrá, Cekko. Věřím, že pochopíš, co bude dobré pro nás pro všechny."

„A co to bude?"

„To ti řeknu, až se rozední."

Ráno se vrátili k sýru a vínu. Karel měl odpoledne domluveno s vatikánskou kapitulou, že v nedokončeném papežském paláci pohovoří se zástupci města a přespí před korunovací. Vytáhl s sebou klímajícího Odorika i čipernou Cekku. „Půjdeme se podívat na tu svatou Maddalenu," řekl. „Na Odorikovy fresky jsem zvědavý."

Připomínka obrazu Odorika oživila. Vydal se s Karlem bez námitek. Prohlíželi potřísněnou malbu. Moc z ní vidět nebylo.

„Kam teď?" zeptala se Cecca.

„Do Vatikánu." Podíval se na ně. Nechtěl je ohromovat, doteď jim takhle spolu bylo líp. Ale nastala chvíle pravdy. Za chvíli by se to už dověděli od jiných. „Nechci vás klamat," řekl. „já jsem Karel Lucemburský."

„Kdo?"

„Vnuk císaře Jindřicha."

„Nedělej si ze mne blázny!" vykřikla Cecca rozhorleně. „To bys tu zrovna běhal tři dny a dvě noci v otrhaném, špinavém hábitu! Sám!"

„Je mi líto, ale jsem už takový. Proto vypadám, jak vypadám. Občas se neopatrnému něco stane.“

„Kam jdeme opravdu?“ zeptala se Cecca.

„Čekají mě ve vatikánském paláci.“

Zastavila se. „Ty nelžeš!“

„Ne.“ Karel ji jemně postrčil. „Pojď, chci vás mít s sebou. A nejen tady. Potřebuju Odorika, aby pro mne v Čechách maloval.“

Odoric se prudce zadýchal vzrušením. Císařská zakázka! Ale byla tady Cecca. „Můžu se rozmyslet?“ zeptal se.

„Mohl bych tě donutit, ale to nechci. Rozmysli se do zítřejšího večera. Po korunovaci přenocuju za hradbami v klášteře San Lorenzo. Potom už bys mě možná nenašel. Budu se vracet domů.“

„Tak brzy?“ vyhrkl Odoric.

Cecca byla zticha. Dívala se na Odorika a mlčela. „Radši se vrátíme,“ řekl Odoric v zajetí jejích očí. „Nehodíme se k císařské slávě.“

„Nikde — nebo jenom v Římě?“ Viděl jejich prolínající se pohledy a vzdychl. Nejvyšší moc tu zřejmě měla Cecca. „Budu čekat,“ řekl tiše a skromně, jak se na pána světa ani nehodilo. „Zítra celou noc až do rána.“

Do stanu zimavě zaválo. Anna se probudila. „Kde jsi byl, prosím tě?“ zeptala se ospale. „Tři noci! A mně ani muk.“

„Myslel jsem, že ty mi nikdy nic nevyčteš,“ zašeptal a něžně ji políbil na špičku nosu. „Nudila ses?“

„Ve dne mě bavil Mikuláš. Nechci ti vyčítat, ale v noci mi bylo smutno.“

„Proč s tebou nespí Dona Giovanna?“

Anna se v přítmí ušklíbla. „Poslala jsem ji pryč. Strašně chrápe.“

„Já nechrápu?“

„Ty ne. Spím s tebou ráda. Pojď.“

Vzal ji lehounce do náruče. To putování po Římě bylo i jinak užitečné, pomyslel si. Těžko bych odolával. Císař obejme až císařovnu. Vlastně proč? Vymyslel jsem si to sám a sám to můžu zrušit.

Vyvinula se mu. „Ty přezky tlačí. Proč jsi oblečený? Je noc.“

„Je ráno, lásko. I ty musíš vstát.“

Zaposlouchala se. Hluk probouzejícího se tábora byl neomylný. „Je tma,“ zkusila to ještě, jak se jí nechtělo.

„Svítá.“ Zvedl ji za ruce a chvíli ji hýčkal. „Musíš být krásná císařovna,“ řekl. „Bez korunovačních rouch to dneska nejde.“

„To už je neděle?“ podivila se.

„Už ano. Náš slavný, ba nejslavnější den.“ A noc, doplnil v duchu. Ovšem, vydržím-li. Zmáhala ho strašlivá ospalost. Pacholci a pěší zbrojná chasa budou ten celý den s vozy zdolávat prudký sráz k řece a přes Milvijský most k Veranu, aby navečer už tábor stál. Tam?

S východem slunce vyjeli. Vznešení manželé se svým rytířstvem a nastrojenou jízdou zvolna a slavnostně sjížděli k Vatikánu. K svatopetrské bazilice, která dnes víc než po stu letech se chystala k ničím nezkalené slavnosti císařské korunovace. Od smrti Fridricha Druhého přijal v Římě císařskou korunu až Jindřich Sedmý. V Lateráně, protože pro úklady neapolského krále se k Svatému Petru nedostal. A Ludvík Bavor sice ve Vatikánu, ale bez nejvyššího posvěcení. Dnes přijíždí Jindřichův vnuk prvně v míru a ve shodě s druhou hlavou křesťanstva.

Město jásalo. Už tady na svahu, který z Monte Maria klesá k Vatikánu, vroubil cestu císaře nespočetný dav. Lidé viseli v celých hroznech i na zvonici kostelíka Marie Maddaleny. Pro shluk lidí ani zchátralou fresku vidět nebylo. Průvod zastavoval na každém kroku, jak se císaři vrhali do cesty mladíci, toužící po rytířském pasování tou nejpovolanější rukou. Císařským mečem či žezlem.

„Vždyť nevíš, jestli si to zasluhují,“ špitla mu ze strany Anna.

„To nevím nikdy, miláčku.“

Marný sen mého děda. Nedostal se ani přes Milvijský most, kudy teď v míru nikým neznepokojováni projíždějí zbrojnoši s mými vozy, zatímco páni těch nespočetných družin jsou tady za mnou v plné zbroji a s vlajícími chocholy, jako by se chystali do nejkrutější bitvy. Jenže nikdo z nich nevytasí meč jinak než k pozdravu. Plné tři hodiny trvala krátká jízda k bráně u Crescenziova paláce. A už je tu slavná bazilika, skrývající ve svých útrobách hroby čtyř apoštolů.

Zemětřesení ji nepoškodilo, ale je dobře vidět, jak je zchátralá. Jak by ne. Stojí tu tisíc let. Na schodišti mě očekává kardinál Pierre de Colombiers a římští vládci se ujímají mého koně. Otevřená chrámová předsíň je rozlehlá, ale určitě se do ní nevejdou davy mých průvodců. Oblehli baziliku jako obrovské vojsko dobyvatele.

Anička je dosud po mém boku, ale brzy nás obřad rozdělí. Jako dítě mě tahá za rukáv a ptá se: „Co je to?“ Kašna s mramorovou vanou. Nad ní pod baldachýnem obrovská bronzová piniová šiška, ze které stéká voda. „Vypadá to jako šiška.“

„Taky to je šiška z římské pinie.“

„Proč? Co to znamená?“

„Nevím,“ odpovídám po pravdě a do otcovské trpělivosti se musím nutit. Ale už nás oddělují a přichází vrcholný okamžik mého života.

Nejen mého. Zvenčí je slyšet mohutný zpěv. To Češi zpívají své Kyrie eleison svatováclavského chorálu. Hlasy se zvučně nesou mezi různobarevnými sloupy tisícileté baziliky a najednou, ač jsem tu byl už včera, ji vidím úplně novýma očima. Dívám se s těmi, kteří sem na posvátnou chvíli proniknou, až obřad skončí, aby si pro celý život zachovali v paměti jedinečný obraz. Zatím se na ně usmívá jen z mozaiky na fasádě nad Stříbrnou branou Bůh Otec mezi svými anděly.

Slavnostní obřad probíhá pomalu a vážně. Je čas náležitě vychutnat velkou chvíli. Všechny smysly se z ní radují. A už nevnímám nic krom nesmírné posvátnosti a hlubokého štěstí. Já, Karel, toho jména Čtvrtý. Jsem císař, už to mohu říci a nazvat se slavným jménem svého prvního předchůdce. Já, kdysi pokřtěný jako Václav, potomek Přemyslovců. Tím zpěvem ke mně proniká pozdrav vzdálené země, která v tuto chvíli určenou dávno předem na mne vzpomíná. Má česká země. Tisíckrát pánem světa, vždycky budu doma v ní.

„Je to on! Opravdu!“ vykřikla Cecca dolů. Odoric si ji vysadil na ramena, aby líp viděla. Sám vykukoval mezi mávajícími pažemi. Ze slavnostního průvodu viděl jenom hlavy, ale to mu stačilo.

Cecca mu poklepala na temeno na znamení, že císař už přejel a že chce na zem. Zvedl ji nad hlavu, jako by byla pírko, a cestou k zemi ji k sobě přitiskl a našpulenými rty sjel od zad až do vlasů. Postavil ji před sebe s rukama na jejím těle.

„Že se nestydíš," hodila po něm dozadu.

„Nikdo se nedívá. A vždyť jsi moje žena."

„To přece není vidět."

„To je jedno. Jsi."

Nechala ho. Připadala si takhle schovaná před celým světem v jeho objetí. Jeho ruce ji lehounce hladily. Zavřela oči. Za ni se teď díval Odoric.

„Arnošt tam není," řekl.

„Třeba je a nepoznal jsi ho. Moc dobrou paměť nemáš."

„Prosím tě! Arnošt je kněz a nikdy nebyl žádný rváč. Kde by on přišel k takové jizvě a uhnutému nosu? Kdybys Karla tenkrát viděla! To byl kluk jako jedle a krásný. Škoda."

„Mně se líbí i tak. Oba se mi líbí."

„Kdo oba?"

Zasmála se a nevysvětlila mu nic. Císař, který je právě minul v purpuru a zlatě, byl někdo docela jiný než odraný poutník ze včerejška.

Odoric ji stiskl pevněji a docela nesmyslně po ní zatoužil rovnou tady uprostřed jásajícího davu. Cecca to vycítila, zlomyslně se mu pohnula v náruči a přimkla se k němu těsněji. Nazloben ji pustil.

Průvod se zastavil. „Co se děje?"

Odoric vystoupil na špičky. „Asi někoho zase pasuje na rytíře. Lidi se mu melou pod kopyty. Nemůže dál."

„A zítra bude Řím zase bez císaře," prohodila bezbarvě. „Tihle to nevědí."

„Myslíš, že by měl zůstat?"

„Nevím. Ale tribun by to chtěl."

Zase už říkala tribun. Neopravil ji. „Proběhneme po nábřeží a přes Circus maximus k Lateránu. Oni pojedou kolem císařských fór. Ještě se můžeš podívat, jak sesedají. Budeme tam dřív."

„Stejně nic neuvidíme. Tam už budou davy."

„Vezmu tě zase na ramena. Pojď.“

Vyprostili se z tlačenice, proběhli ulicí, kde stál jejich dům, a uličkami k řece. Z cirku Cecca otočila hlavu nahoru k Augustovu sídlu.

„Tam se nedívej!“ okřikl ji. „Uvidíš živého císaře. Je to náš přítel. Mrtvé nech spát.“

Zastavila se. „Dobře! Tak mě nevoď na korunovační hostiny v Lateránu!“ vykřikla divoce. „Nechci vidět, jak z nozder Konstantinova koně zase teče víno, ani císaře s papežským legátem v jubilejní lodžii! Nechci slyšet proslovy a zvuk trubek! Jdi sám. Já na tebe počkám v tichu Augustova domu. Tady je mi líp.“

„Co chceš, Cekko?“ zeptal se mírně. „Můžeme z Říma odejít. Říkal jsem ti to už stokrát.“

Dlouho mlčela se zavřenýma očima. Pak přitáhla jeho ruce k svému tělu a řekla slabě: „Objímej mě. Dlouho a silně. Jsme živí. Chci se o tom přesvědčit.“ Najednou se rozesmála. „Když mě obejmeš tady, v Augustově domě, půjdu s tebou do Lateránu a nebudu vzpomínat.“

„Obejmu tě doma,“ řekl drsně. „V klidu a pohodě. Nikam nebudeme chodit. Nás nepustí do papežského paláce k mramorovému stolu. Pojď.“

Šla za ním poslušně a zamyšleně. Prošli kolem Marcellova divadla, které vypadalo opuštěné. Savelliovci se veselili v ulicích.

„Řím je dnes jednotný,“ řekla trpce. „Zítra se zase budou prát. Kdyby tu zůstal...“

„Kdyby tu zůstal, prali by se taky,“ přerušil ji. „I s ním.“

„Tady tě kvůli mně málem zabili. Nebýt Pandolfuccia, možná bych neměla dnes muže.“ Statečně polkla slzu. „Ani přítele. Nikoho.“

Pandolfův stín vyhnal stínovitého Colu. Odoric to neuvítal s jásotem. Přes všechna ujišťování si nebyl jist, jestli by teď byl s ní, kdyby Pandolfo byl živý. „Umím jen malovat,“ řekl. „Moje city jsou prosté. Nejsem moc zajímavý, ale miluju tě a vždycky udělám, co chceš.“

„Trápím tě?“ zeptala se.

„Trápíš sebe. To mě bolí víc.“

Už stáli před domem. Dveře byly otevřené. Zlodějům dnes bylo hej, všichni zapomněli zamykat. Jenže i zloději se šli dívat na císařskou slávu. Cecca šla napřed po schodech a Odorikovi se z toho pohledu zatočila hlava, jako už tolikrát. „Moje city jsou tak prosté, že mi zas vyčteš nedostatek jemnocitu,“ řekl, když byli nahoře, a objal ji. „Chtěl bych být milenec tak úchvatný, abys na všechno ostatní zapomněla.“

Nepromluvila. Až za hodnou chvíli, když uplynul čas vlnící se touhy a noc nahlédla do okna. Protáhla se jako kočička a řekla rozmazleně: „Já mám hlad.“

Odoric poslušně vyskočil a šel sehnat něco k snědku. Slyšela ho štrachat po zásuvkách a rozesmála se. „Docela jsem zapomněla, že doma nám nezbylo nic. Tvůj císař nás dočista vyjedl.“

„Můžeme za ním jít. Nasytí nás,“ nadhodil a ostře se na ni zadíval. V očích jí zahrálo a to už věděl, že se nedočká kloudné odpovědi.

„Abychom ho stihli u Říma, to bychom museli jít hned. A mně se, můj miláčku, vůbec nechce.“

„Mně taky ne,“ řekl honem, aby zakryl pravdu. Z dalších zmařených let už měl strach. Ale ještě víc se bál o krásnou lásku. Poslušně přilehl a přestal myslet na svou ctižádostivou duši.

Cecca na ni nezapomínala.

KDE SPOČINEŠ

Konečně klidnější večer, pomyslel si Karel a přes stůl se podíval na Annu. Jedl jen málo, ačkoli kuchyně byla vybraná. Zato Anička se krmila se zřejmou chutí. Na císařovnu se to vlastně ani nehodí, usmál se sám pro sebe. Císařovna! Děťátko. Už je jí šestnáct, ale pro mne zůstane děťátko nadosmrti. Ošidně jsme zahájili naše manželství. Když vstupuje muž k ženě, je celkem jasné, co bude chtít. My spolu dva roky spíme v naprosté nevinnosti. Skoro mám strach, jak ona přijme změnu. Pravdaže, řekl jsem jí to už před rokem docela jasně. Císař obejme císařovnu jako část korunovačních slavností. Mělo se to stát první noc. To možná čekala, jenomže jsem padl jako zabitý po těch třech dnech římského putovaní. A cestou? Při každé zastávce audience. Prosebníci. Žádosti. Na práci s kancléřem a na hory listin byly jen večery. Když jsem se vplížil po špičkách k ní, vždycky už spala. A ráno dál a zase nekonečné řady prosebníků. Den za dnem. A noc za nocí. I v Sieně, kde jsme se zdrželi a už jsem si byl jist, že k tomu dojde.

Karel vzdychl, odvrátil oči a palcem zkusil ostří nožíku, který vytáhl z opasku spolu s dřevěným špalíčkem. Neodbytné mravenčení v prstech mu výstražně připomnělo, že obratnost má pořád jenom na zkoušku. Sklonil hlavu a začal řezat. Společnost na chvíli utichla, ale leckdo ho tak už viděl při jeho audiencích. Rozhovor se znovu rozšuměl. Upřený pohled, který ho nakonec přiměl zvednout oči, patřil Anně. Usmívala se a našpulené rty naznačily polibek. Díval se na ni, zatímco jeho ruce pracovaly dál. Dnes musím mít ruce citlivé pro hebký dotyk prstů, moje maličká. Pro tvoje i své potěšení. Dnes, až se zvedneme od hostiny, půjdeme spolu spát. Nestačíš usnout dřív, než ti složím na prsa unavenou hlavu. A to už budeme muž a žena. Navěky.

Neklidně poposedl, ale nechtěl slavnost předčasně ukončit. Hostitelé si zasloužili císařské ohledy. Vlídný dům, vlídné město,

kde v katedrále sní svůj věčný sen první císař Lucemburk. Přijalo s poctami i jeho vnuka.

Odtud, z Pisy, se oba rozjeli do Říma. Jindřich jen s malým vojskem a v krvavých bojích. Karel s daleko honosnější hotovostí v míru. Jindřich zahynul, neuznáván většinou signorů, v krvavém sporu s neapolským králem a v nemilosti papeže, který mu na cestu dával požehnání. Karel vyjel bez toho požehnání sám. Ale s papežem si udržel dobré vztahy, nový neapolský král hopožádal o udělení lén, a dokonce mocná Florencie mu složila hold jako císaři. Odevšad se stékaly proudy zlata, pravda, mnohdy bylo třeba no vynutit nešetrným upomínáním, ale Jindřich se zadlužil, a jeho vnuk ne. Jindřich nakonec padl za oběť stranickým vášním, nad kterými zůstat se mu nepodařilo. Guelfové proti císaři a ghibellini proti papeži. Všem se v Itálii zavděčit nelze.

Nadšené uvítání, jehož se dostalo oběma, skrývalo osudné úskalí: *Mne* vyznamenej a pokoř *moje* nepřátele. Jenže všechny nelze vyznamenat a pokořit. Volání po sjednocení Itálie bylo chiméra. Každý si ji představoval sjednocenou pod vlastní mocí. V Sieně na zpáteční cestě ho zdržela delegace ghibellinů, která se dovolávala památky děda Jindřicha. A papežův legát Albornoz, který se dovolával ochrany římského císaře římskému biskupovi. V právu byl spíš on. Karel při důvěrném slyšení, kdy vyřezával svoje dřívko docela stejně jako dnes, si pozorně prohlédl všechny přítomné, zatímco kdosi pronášel společné návrhy a požadavky. Legát, který se o poselstvu doslechl, rozčileně přecházel chrámovou předsíní, kde ho uklidňoval Arnošt z Pardubic, dočasný místodržící města Sieny. Znal svého krále. Lhát nemusel.

Císařská moudrost byla prozřetelná. Albornoz se jeho odpověď dověděl vzápětí, ačkoli přítomní byli jen zarytí ghibellini. Červotoč zrady už silně nahlodal navenek jednolité stavby obou stran. Císař či papež. Moudrý věděl, že je to jenom heslo, jehož obsah se dávno vytratil.

Zjistili jsme nade vši pochybnost, že rady italských ghibellinů, kteří víc ctili vlastní povýšení a pomstychtivost než čest a velikost

císaře Jindřicha, mého děda, ho přivedly do bezvýchodného postavení a nakonec i k smrti.

Jasné odmítnutí stranických bojů legáta uklidnilo. Dostal i pomoc proti Velké kumpanii, která ve službách odbojníků teď sužovala církevní stát. Karlovi se ostatně hodilo propustit větší část vojska do jiného žoldu. Cesta Itálií byla pro něj zatím bezpečná a plná úspěchů. Díky obratné diplomacii mohl doufat, že při návratu mu nikdo nebude klást vážnější překážky, než když směřoval k Římu.

Krom toho nastaly problémy jako vždycky po dovršení úkolu, k němuž se vůle všech sjednocovala. Cestou zpátky už nikdo neměl před očima zářivý cíl. Jen počítal, kdo si z výpravy odnáší více. Tradiční nepřátelství mezi Němci a Čechy znovu vypuklo. Krvavá srážka českého maršálka Čeňka z Lipé s bavorským Štěpánem přivedla Karla k urychlenému řešení. Německou hotovost poslal zpátky, pana Čeňka do Florencie a z českého vojska nechal u sebe jen několik družin. Tak vtáhl znovu do Pisy, kterou před dvěma měsíci opouštěl. V plném jaru a s vyhlídkou na zasloužený odpočinek. Tři čtyři týdny klidu a pohody a konečně i lásky.

Jako vždycky se i teď přepočítal. Teprve v polovině zamýšleného pobytu se dostal k tomu, že mohl doufat v klidný večer bez neodbytné společnosti ustaraného kancléře. Úsilí minulých dnů bylo ještě víc vyčerpávající než kdy jindy. Lucca, jeho město kdysi z mladých let, se toužila vyprostit z poddanství mocné Pisy. Jenomže hrozilo nebezpečí, že se jí zmocní Florencie a převáží misky vah mocně v neprospěch císařské Pisy, která už ztratila se Sardinií převahu na moři. Najít zde schůdnou střední cestu snadné nebylo a Karel byl nucen žádat od pisánských pro Lukku ústupky, s kterými se neradi smiřovali. Ale patrně už se smířili. Gambacortové, kteří drželi moc ve městě, ostatně vždycky byli pro zvýšení obchodu s Florencií. To jejich odpůrci Řaspantiové se ostře stavěli proti dohodě obou bohatých měst. Lucca mezi nimi byla jako zrníčko uvízlé v soukolí. Na všech stranách to skřípalo.

Francesco Gambacorta, jindy upjatý a vážný, dnes přímo zářil pohostinností. Anně se ve vší počestnosti dvořili všichni mladí měšťané. Karel vnímal hlubokou pohodu přátelského večera a těšil

se na noc. V pozdním jaru vlahou a voňavou. S hučením Arna pod okny paláce Gambacortů. Musíme domů, pomyslel si. Za měsíc dva bude všude vyprahlá pustina. Z řeky zůstane jen potok a z vyschlých písčin bude stoupat pach uhynulých ryb. Pamatoval to z Parmy, kde řeka v létě mizela v suché trávě. Neutěšená změna zemského ráje v poušť. V Čechách je léto krásné. Šťavnaté zelení. A v lesích kolem Karlštejna tlučou za nocí slavíci.

Zasnil se a vyřezávané dřívko mu upadlo na zem. Ochotný sluha přiskočil a zvedl ho. „Pozor!“ sykl koutkem úst a rychle ustoupil.

Karel zbystřil pozornost a přeběhl očima po přítomných. Vypadalo to jako varování. Před čím? Zeptat se nemohl. Číšník před něj právě stavěl číši vína. Pro jistotu ji odstrčil a vstal. Už bylo po hostině, mohli se vzdálit bez urážky. Zrada? Jestli je tady v hodovní síni, rád ji opustím. „Jsme unaveni, já i moje choť,“ řekl a usmál se na Annu.

Všichni překotně vstávali. Nevypadalo to, že jim v odchodu někdo chce bránit. Jen sluha, který prve promluvil, se tvářil ustaraně a nenápadně zavrtěl hlavou, když Karel o něj zavadil očima. Ne, hochu. I kdybys promluvil zřetelněji. Co já vím, jaký sleduješ cíl. Kdyby jen ten, aby tě panovník vyznamenal přízní, zle bych tě odměnil, kdybys mě připravil o dnešní noc. Možná se jen chceš zdát důležitý. K tomu teď není vhodný čas. Přesto se na něj usmál, když ho míjel s Annou, která se do něj zavěsila. Tiskl k sobě její ruku a myšlenkami byl už za zavřenými dveřmi jejich ložnice.

„Ani se necukáš,“ řekla vesele. „Dnes nepracuješ s kancléřem?“

„Ne. Jdu spát.“

„Taky jednou! Konečně mě budeš držet za ruku, až budu usínat.“

Nejen to, drahá, nejen to, pomyslel si a povzbudivě se na ni usmál. Možná se chtěla jenom držet za ručičku. Ale mně to už nestačí.

Došli nahoru. Gambacorta je uložil docela vzadu, aby nic nerušilo císařský spánek. Snad pomyslel i na milování, Anna byla přece rozkošná. Oživená a rozradovaná něco švitořila celou cestu. Málokdy byli takhle spolu sami a úplně. Zato Karel byl čím dál tím zamlklejší. Unášely ho líbezné představy a zároveň se v něm ozýval

varovný hlas. Pozor, je dětská a netuší. Záleží na první chvíli, vstoupí-li ráda a dobrovolně do tvého ráje, nebo se s odporem odtáhne. Šestnáct let. Před pěti dny pozorný hostitel uctil velkolepou hostinou výročí tvého narození, poslední před čtyřicítkou. A jí je šestnáct. Nezapomínej.

Zavřel a zastavil se u dveří. Služebné, kterým přibouchl před nosem, zůstaly za nimi. Byli sami. Tlustými dveřmi ještě tlumeně zaslechl, jak Bušek venku pořádá pištící houfec a žene je pryč. Bohu díky za Buška. Vždycky se dovtípí, když je třeba. Ani se nezeptal, jestli něco nepotřebuju. Za dveřmi mi dnes stát nebude. To ne.

Anna poskakovala sem a tam a shazovala kusy šatů, jak ji napadlo. „Zavolej je, ať to posbírají. Zavřel jsi moc rychle."

Zavrtěl hlavou. „Klidně to necháme ležet na zemi." Překročil jednu z hromádek a přistoupil k ní. „Pomůžu ti sám."

„A já tobě." Spony slavnostního oděvu byly nesnadné k rozpínání. Chvíli se s nimi hmoždili. „Ty jsi je nechal venku schválně," obvinila ho.

„Docela schválně," řekl rozpustile. „Tobě to vadí?"

„Vůbec ne. Jenže jsme mohli být hotovi dřív."

To byla pravda. Povzdechl si. „Když jdeš spát sama, máš tu svoje dívky. A já jsem muž. Nehodilo by se, aby mě takhle viděly."

„A na mne by se neměl dívat tvůj Bušek, rozumím. Ale já chci, abychom často chodili spát spolu. Jak to zařídíme?"

„Tak jako dnes." Vztáhl k ní ruku, ale uklouzla mu k zrcadlu benátské práce. Zabíralo skoro celou stěnu. Anna se před něj postavila bez studu. Přistoupil k ní. „Satyr a víla," řekl a políbil ji zezadu do vlasů. „Za starých časů bývali často spolu. Jestlipak víš proč?"

„Asi se měli rádi, ne? Právě tak jako my."

Otočila se. Nevěděl, jestli se má dívat spíš do zrcadla nebo přímo na ni. „Možná. Ale hlavně šlo o to, aby její půvab vynikl vedle ohavy."

„Kdo je tu ohava," pokárala ho. „Přestaň to říkat, nebo se rozzlobím doopravdy. Už jsem na tebe zvyklá tak, jak jsi. Jiného nechci."

„Hezčího?“
„Ten by byl samá ženská.“
„Mladšího?“
„Ale jdi! Mladí bývají hloupí. Já taky jsem.“

To nejsi. Právě naopak. Taky jsem býval samá ženská. Jsi prostě moudrá dívenka.

„Co se tak na mě díváš? Pojď spát. Je pozdě.“ Vztáhla k němu ruku a zděšeně vypískla, když ji z ničeho nic popadl a přenesl na lůžko v náruči. „Proč mě strašíš?“

„To abys věděla, že aspoň nejsem chatrný, když už jsem ošklivý a starý. Aspoň proti tobě.“

Odtáhla se a udělala mu místo. „Tak už pojď.“

Začátek byl dobrý. Ulehl a chopil se ruky, kterou k němu vztáhla. Teď možná čeká pohádku. Jak začít? Já už jsem v pohádce po uši.

Políbil dlaň a pět růžových prstů a zvolna sunul rty nahoru. Zastavily se až v důlku pod hrdlem. Anna vzdychla a zvrátila hlavu nazad. Teď ožily i jeho ruce a zvolna, lehounce se kradly po jejím těle, jako když se motýl dvoří květině.

„Zůstaň tak,“ zašeptala, když se pohnul. „Ne, neopouštěj mě!“

Přimkla se k němu těsněji. To bylo na jeho trpělivost příliš. Prudce k ní přilehl a políbil ji na rty drsněji, než měl v úmyslu. Odstrčila ho a posadila se.

„Nezlob se,“ řekl. „Budu hodný.“

Vytrvale se odvracela. „Něco tam hučí,“ řekla roztěkaně.

„To je řeka. Pojď.“

Prudce se nadechla, jako by ho chtěla rozzlobeně odbýt, ale zase si to rozmyslela. „Je cítit kouř,“ hlesla jen.

„To čadí svíce. Prosím tě, nevymlouvej se!“ Vztáhl ruce, aby ji k sobě přitáhl, ale vytrhla se mu a rozběhla se ke dveřím.

„Vrať se!“ vykřikl. „Musím ti něco říci!“

Ale už rozrazila dveře dokořán a couvla rovnou do jeho náruče se zděšeným výkřikem. Ani Karel už nemyslel na milování. Proti nim se valil dým.

Popadl nejbližší kus šatů, který našel, a hodil ho přes ni. „Musíme pryč,“ řekl a bleskem vklouzl do košile, „než to chytne i tady.“

Tápali dusivým kouřem. Najednou se kolem rozsvítilo, jak začaly šlehat plameny. Kdosi proti nim běžel. Karel poznal Gambacortova

sluhu. Měl plnou náruč mokrých roušek. „Vynesu císařovnu!“ zasípal a rozkašlal se. „Utíkejte, Vaše Veličenstvo! Jde o život!“

„Vezmu ji sám. Ty nás veď.“

Z mokrých hadrů se kouřilo. Karel zabalil vyděšenou Annu, jak mohl nejlépe, a rozběhl se za sluhou ke schodům. Košile na něm začínala doutnat. Za chvíli mi chytnou i vlasy, pomyslel si s úlekem. Co ona pak? V plamenech seběhli po schodišti. Sluha vpředu už vypadal jako pochodeň. Přidal a vrhl se do Arna. Karel i se svým břemenem za ním. Zasyčelo to jako z pekla a mrak bílé páry se smísil s černým dýmem. Vynořili se. Gambacortův dům stál v plamenech. Městská zbrojnice vedle už dohořívala. Oheň vznikl nejspíš v ní.

Voda příjemně chladila popálené tělo. „Není ti nic?“ zeptal se starostlivě Anny, která vytrvale kašlala.

„Ne, já se koupu ráda,“ odpověděla k jeho překvapení a rozesmála se. „To budeme mít na co vzpomínat!“ To tedy budeme, pomyslel si nevrle, ale radost nad zachráněním přemohla mrzutost. Přidal se k ní.

„Tiše,“ okřikl je nesměle sluha. „Radši snad přeplaveme. Mám na druhé straně dům, jestli mi Vaše Veličenstvo prokáže tu čest.“

„Z duše rád, příteli,“ řekl Karel vlídně. „Ale myslím si, že půjdeme spíš po mostě.“

„Radši ne.“ Světlo požáru zasahovalo až sem, ale u pilířů mostu na ně vidět nebylo. Karel bezděčně ztlumil hlas.

„Něco jsi mi chtěl naznačit při hostině. To nebyla náhoda?“

„Ne. Domluvili se.“

„Kdo?“

„To nevím. Šeptali a nerozeznal jsem hlasy.“

„Proč jsi neupozornil Gambacortu?“ Sluha mlčel a Karel se dovtípil. „Ty myslíš, že to byl on sám?“

„To nevím, ale nemůžu si být jist. Já nejsem statečný člověk, pane. A nechci skončit zardoušený v řece.“

„Běžet hořícím domem není statečné? V řece jsi skončil stejně, i když živý.“ Obrátil se k Anně, která se držela pilíře. Proud při nízké

hladině nebyl silný, ale už prve si všiml, že moc plavat neumí. „Není ti zima, miláčku?“

„Ne. Mám radši trochu chládku. Tam nahoře bylo moc horko.“

„Jsi podivuhodná. Chtěl bych tě políbit.“

„Tak to udělej. Je tma.“

S ohledem na sluhu si to odepřel. Vzali Annu mezi sebe a proudem přes hlubinu ji dopravili spojenými silami. „Co moji lidé?“ zeptal se.

„Poslali je za vaším kancléřem. V domě jste byli jenom vy.“

To už bylo na pováženou. Ale přesto, že by si Gambacorta spálil vlastní palác? Byly v něm poklady. Vražda se mohla zosnovat nenápadněji a jistěji. Mohli zamknout vrata. Otřásl se při té představě.

„Co stráže?“ zeptal se.

„Stály před domem a dívaly se nahoru. Vyběhli jsme vedlejším vchodem. Ostatně sousedé se už rojili. Možná nás ve zmatku ani nepostřehli.“

Zbabělost, nebo zrada? To posoudíme zítra, až budu vědět víc. „Půjdeme za kancléřem,“ řekl, když se vyškrabali na břeh, a ohlédl se přes řeku na velké hemžení. Už se začínalo hasit, ale marně. „Musím zadržet Buška, nebo se pořítí do ohně.“

„Takhle nemůžete. Bydlím hned na nábřeží. Dojdu vám zatím aspoň pro šaty a panu z Velhartic vyřídím, co je třeba.“

Karel se podíval na Annu a uznal to. Bylo z ní vidět víc, než spatřil on až do dnešní noci. Byla sice tma, ale požár vylákal zvědavce a v ulicích se to hemžilo pochodněmi. Vyčkali v prostém obydlí, přilepeném bokem k jakémusi výstavnému paláci. Stará žena, patrně sluhova matka, je zděšeně obskakovala. Sám císař!

Syn se k její úlevě brzy vrátil, a ne už sám. Bušek rozčilením zrovna koktal. Karlův zachránce ho zachytil v poslední chvíli, když už se řítil k požáru. Karel si hleděl Anny s unylou něhou. Odevzdaně se smířil s tím, že sladká chvíle se zase odsunula do nedohledna. Teď bylo třeba rázně vyřešit neočekávanou situaci. „Chceš do císařských služeb?“ zeptal se Gambacortova sluhy, když se loučili.

„Vaše Veličenstvo prý opouští Itálii,“ řekl vyznamenaný váhavě.

„Ano, vracím se domů.“

„Já jsem doma tady.“

Karel chvíli mlčel. Pochopil. „Jmenuj svou odměnu,“ řekl pak. „Nebudu šetřit. Zachránil jsi naše životy.“

„Spokojím se tím, bude-li Vaše Veličenstvo mlčet,“ řekl sluha tiše a sklonil hlavu. „Nechci přijít o službu. Ale nespolčuju se s vrahy.“

„O službu stejně přijdeš, je-li Gambacorta vrah,“ usmál se Karel. „Dobře. Zajistím tě, abys v Pise mohl žít i bez pána. Sám budeš pán. A dej si pozor na nevěrné sluhy, jako jsi ho dřív dával na pány.“

V domě Jana ze Středy poblíž pisánského dómu drželi vzrušenou poradu. „Především tu nechci mít císařovnu,“ řekl Karel rozhodně. „Nevíme, co se stane. Tady bude třeba hlavně vojáků. Ty, Arnošte, vezmi své lidi, ty, Jene, taky a časně ráno, sotva otevřou brány, ji odvezete z města pryč. Na sever po břehu. V Pietrasanta je zvláštní hotovost Čeňka u Lipé, tam už budete v bezpečí. Ale cestou ujíždějte jako ďasi. S prominutím, leťte jako andělé,“ usmál se na arcibiskupa.

Anna se ohradila. „Ty neodmlouvej,“ okřikl ji Karel. „Teď budeš poslouchat.“

Arnošt s Janem vyměnili pohled. „To tě tu máme nechat samotného?“

„Je nás tu dost. Nepřidělávejte mi starosti.“

„Tak pojeď s námi, ještě můžeš.“

„To nemůžu, jsem císař. Třeba je celé podezření plané. Právem by se mi vysmáli.“

„A není-li?“

„Pak musím zvítězit a trestat. Nebo jsem v Římě dostal korunu zbytečně.“

Celé dopoledne to vypadalo nevinně, až na to, že se nedostavil Francesco Gambacorta, kterému Karel vzkázal, kam se uchýlil. Kolem poledne se po městě začaly tvořit vzrušené hloučky a Bušek přinesl překvapující novinu: Za těch několik hodin podivného klidu slavili Gambacortové smíření s Raspanty. Teď mezi lid házeli štvavá hesla. Císař prý v noci sám zapálil skladiště městských zbraní, aby

Pisa byla bezmocná, až na ni zaútočí Florencie. Proto dostal tolik florentského zlata. Podplatili ho.

Vášně vznikají snadno a neobstály hlasy, které upozorňovaly, že zbraní rozdávaných mezi lid je nápadný dostatek na to, že shořely.

„Ať žije lid! Smrt císaři!“

Karel si bezděky vzpomněl, co slyšel o konci římského tribuna. Tam se za vzbouřený lid schoval Stefano Colonna, tady Gambacorta. Ale proč? U Colonny se to dalo pochopit. Gambacorta obětoval i svůj nádherný palác. Čekal snad, že od jiného císaře dostane víc?

„Musíme se spojit,“ řekl Buškovi. „Dojeď pro Jindřicha z Hradce a všechny, kteří zůstali na druhé straně.“

Buškova zpráva byla zlá. Most a všechny městské brány obsazené. Karel si blahořečil, že ho napadlo poslat Annu pryč včas.

„Tak se prosekáme,“ řekl rozjařeně. Jak válku nemiloval, neobvyklé nebezpečí ho vždycky vábilo.

Vyjeli. Z mostu už bylo slyšet třesk zbraní. To Jindřich z Hradce s nejmladším Rožmberkem a augsburský biskup Markvart z Randecku se nemínili nechat odříznout od císařských. Karel se svými lidmi vpadl do zad obráncům mostu. Řež byla nelítostná. V ulicích se shromažďovali další ozbrojenci. Dorozumívali se pokřikem, aby někdo omylem nezabil přítele. Jednu chvíli se Francesco Gambacorta střetl s Karlem v přímém boji. Karel pod hledím zahlédl jen nenávistné oči, než je zmatek na mostě rozdělil. Ustupovali a útočili. Neúnavní Češi nakonec dobyli a přešli most. Byli teď pohromadě, ale pořád v smrtelném sevření.

Až do večera se bojovalo. Stáhli se k chrámu. Tady za mostem byla čtvrť Raspantů. „Všichni Raspantiové pečetili?“ křikl Karel na Buška.

„Pafetti ano. Ludovico Rocca ne.“

„Najdi ho. Chci s ním mluvit.“ Stranické spory! Tak dlouho, pánové, se pokoušíte mě do nich vtáhnout, až jsou mi nakonec na prospěch. Dobře. Itálie je, jaká je. A podle toho se s ní musím srovnat.

Úskok byl jednoduchý. Ve městě dávno byla u moci nepřátelská strana. Raspantiové byli sice přátelé milánských Viscontů, ale to byl

Karel zatím taky. Jeho odjezd z Itálie se určitě nedotkne nemile zrovna vládce Milána, i když se taky přidá k pomlouvačným hlasům. Ve skrytu je jistě rád.

Ludovico della Rocca přemluvil druhého vůdce strany a jako mávnutím čarovného proutku se poměr sil vyměnil. Gambacortové si ještě ani neuvědomili, co se děje, když se nepřátelé znovu proti nim hnali po mostě. Nezadržitelně je smetli a v ulicích nastala zběsilá řež. Mrtví plavali po řece k moři. Kdo se zachránil, o moc líp na tom nebyl. Karel se střežil sám vynášet soud. Soudce, povolaný narychlo z Arezza, rozhodl císařovu při. Za zradu smrt. Zachmuřený Karel přihlížel popravě sedmi bývalých přívrženců. Na koni a na odjezdu. Sotva padla poslední hlava, opustil město. Konečná čistka zbyla na biskupa Markvarta.

Anna ho v Pietrasanta uvítala s nadšením. Zprávy o průběhu boje byly zmatené a nikdo jim zodpovědně neřekl, jak vlastně skončil. Vlastního posla Karel neposílal. Pro samotného jezdce to cesta nebyla.

„Ty vypadáš," řekla zděšeně. Sotva zaschlé šrámy kolem spáleného obočí, ruka na pásce, proťatá noha. Nezhojené spáleniny na rukou, jak ji nesl z plamenů. „Musíš si odpočinout. Budu o tebe pečovat."

Zavrtěl hlavou. „Musím pracovat," řekl. „Opustím Itálii mnohem rychleji, než jsem měl v úmyslu. Chtěl jsem tu ještě trávit zahálčivý čas, ale budiž. Odpustím si to."

„Budeš zase večer sedět s kancléřem?"

„To bohužel musím."

Chvíli mlčela. „Vzbuď mě, až přijdeš," řekla pak.

Myslel na to celou dobu, dokud s Janem ze Středy neskončili. Tentokrát se s nimi listinami probíral i Arnošt. Byl spěch.

Anna spala s rukou podloženou pod hlavou. Chvíli váhal. Mám? Ne. Jsem unavený. Spěcháme. Osud mi v Pise poklepal na rameno. Ne tady je můj domov pro lásku. Ulehl vedle ní. Anna se zavrtěla a otevřela do tmy oči. „Ty jsi tady! Proč jsi mě nevzbudil?"

„Je pozdě. Spi."

„V Pise jsi mi chtěl něco říci."

„Řeknu ti to jindy.“ Zvedl se na loket a políbil ji. Opatrně, aby nevzbudil dotěravou touhu. Nepohodlné lože pro jednu noc? Ne. Vím, kde tě, lásko, probudím. „Honem spi. Zítra tě pošlu domů.“

„Ty se mnou nepojedeš?“

„Já ještě nemůžu.“

Vztáhla k němu ruku. „Ale nezapomeň, cos mi chtěl,“ zamumlala ospale. „Já jsem — moc — zvědavá.“ Rty se ještě chvíli pohybovaly bez hlesu, než usnula.

Dlouho ležel s otevřenýma očima a usmíval se do tmy nad sebou. Ne, nezapomenu.

DOPIS NA ROZLOUČENOU

„Když jsi před krátkým časem vstoupil na italskou půdu, uvítal jsem tě dopisem. I teď tě na odchodu doprovodím svým listem. Ale rozdíl tu je. Tenkrát jsem psal radostně a s veselou myslí. Teď je mi smutno.

Takže ty se, císaři, vracíš do svého barbarského království, když jsi bez vynaložení sil i krve dostal to, oč tvůj děd a jiní krvavě bojovali: Itálii otevřenou tvému příchodu, volnou cestu k městu Římu, žezlo na dosah, zemi vyrovnanou a v míru i dvě vladařské koruny, které krev nepotřísnila. Jsi buď nevděčný, nebo si darů nevážíš.

Čím dál tím víc mě ohromuje tvoje rozhodnutí. Nevím, zda ti budoucnost dá někdy za pravdu, ale dnes rozum, čest, všichni dobří lidé a celá zem, kdyby mohla mluvit, by ti odporovali, zatímco zlí tě odměňují potleskem.

Tak jdi, když chceš, ale tohle si dobře zapamatuj: Ještě nikdy se žádný vladař dobrovolně nevzdal možnosti tak nesmírné, tak krásné, a tak povznášející. Ty, pán římské říše, toužíš jenom po Čechách. Copak se takhle choval tvůj děd nebo tvůj otec, který ani nebyl císař, ale na památku císařství otcova se cítil povolán vládnout tolika městům? Ale mužnost a odvaha se nedědí. Věřím, že umíš vládnout i válčit, ale nemáš dost vůle k velkým činům.

Kdyby tě teď v alpských sedlech potkal tvůj otec a tvůj děd, co by ti asi řekli? „Tos tedy došel daleko, vznešený císaři, se svým o tolik let zdrženým příchodem a o to rychlejším návratem. Domů si neseš zlatou i železnou korunu a nenaplněný titul císaře. Římským císařem se nazýváš, ač jsi král pouhých Čech. Kéž by ta země nikde nebyla, aby tě tvoje chudoba přiměla vážit si dědova odkazu a odvážit se výš.“

Buď zdráv, císaři, a važ dobře, co jsi zavrhl a kam teď spěcháš.“

Francesco Petrarca nebyl sám, kdo se nad Karlovým rychlým odjezdem horšil. Vypukl pravý povyk těch, kdo se pokládali za ošizené. Vždyť císařova povinnost byla podepřít právě jejich boj a zdeptat jejich nepřátele. Ta i ona strana se domnívala, že pro její vítězství neučinil dost.

Básník, povznesený nad stranické spory, viděl jen opuštěnou Itálii. Svůj vysněný a neskutečný kvetoucí sad. Zemi vyrovnanou a v míru, zatímco se sokové potýkali v krvavých bojích, najatí žoldnéři vraždili a hostitelé zakládali požáry k záhubě svých hostů. Kde jsou ti dobří lidé, choulící se jako spokojené děti do náruče svrchované moci císařské? A kde jsou ti zlí, kteří tleskají? Nejhlasitěji bouřili právě oni.

Král pouhých Čech. Básník by nikdy neřekl *pouhá* Itálie stejně tak jako na severu Alp pro nikoho nebylo *pouhé* Německo. Petrarca miloval svou zemi a pro její prospěch si přál, aby Karlova země raději nebyla. Dlužno říci, že císař byl velkodušnější než básník. Také on miloval svou zem a přál jí. Na rozdíl od Petrarky byl sám schopen povznést ji. Ale nikdy mu ani na mysl nevstoupilo přání, aby nebyly Itálie a Řím.

Tentokrát se Karel Karlštejnu vyhnul obloukem, ač byl tak velice zvědav spatřit na vlastní oči, jak za rok stavba pokročila. Ale věděl, že by neodolal a zdržel se a byl dlužen Pražanům ten nejslavnější ze všech slavných vjezdů, při nichž jásající Praha kdy vítala jeho královské předky, vracející se po velkých vítězstvích. Jeho vítězství bylo největší, i když nekrvavé. Syn Přemyslovců se vracel z římské jízdy ne už jako průvodce císaře. Poprvé v pohnuté historii Čechů se

potomek oráče ze Stadic stal císařem a pánem světa sám. Poprvé je jeho moc neohrožovala, naopak, byla jim záštitou. Proti všem. Měsíc se zdržel za západní hranicí, přijímal holdy ozářen světlem císařského majestátu a zařizoval nezbytné, aby ho říšské záležitosti nerušily příliš naléhavě v pohodě a míru, na které se už těšil celou duší. Čechy mé!

Věděl, že nejvyšší úspěch bývá i nebezpečný. Budí závist a obavy. Věděl, že brzy bude muset čelit nepřátelství, zradě, úkladům. Ale v jasu nádherného letního dne odsunul starosti stranou. Vyvstanou samy, až bude čas, a připomenou se příliš naléhavě, než aby mohl lehkovážně zapomenout nadobro. Kochal se pohledem, který mu byl nade všechno drahý, a v duši zněl děkovný chorál za návrat. Krásná je Itálie i věčný Řím. Ale já jsem doma tady.

Už od Berouna u cesty postávaly hloučky lidí, které se slily v jásající špalír dávno dřív, než zahlédl Vyšehrad. Tam čekala Anna. První císařovna. Slovanská kněžna, které jazyk Čechů nikdy nedělal potíže. Na bílém koni se připojila k jeho boku a jejich ruce se potají setkaly. Zaplavila ho vlna štěstí. Jel Prahou, vedle ní. Všemi smysly vnímal vrcholné blaho každého okamžiku, které ubíhající čas provlékal nití touhy v předlouhý náhrdelník bez konce.

Pražský arcibiskup po jeho druhém boku se spokojeně usmíval. I pro něj dnešní den znamenal víc. V duchu velebil moudrost svého krále, který za mrtvý sen nedal živou lásku. Ať už si po něm nechápaví plivají. Císař. Pán světa, jehož střed leží hluboko v jeho srdci. Praha. Krášlí si špinavou Prahu, vzpomněl si bezděky na nenávistný vztek velmocenského velikášství, jak ho vyjádřil před rokem Ludvík Bavorský. Malicherná zlost světovládného panstva, kterému brali tučné sousto. Ne, na Karlově Praze nic špinavého nebylo. Zářila v slunci.

Jeli širokými, rovnými ulicemi nového města. Kamenné domy svítily novostí a svědčily o blahobytu českých řemeslníků, kteří mezi obyvatelstvem nové čtvrti tvořili většinu. Osmiboké zdivo příštího chrámu svatého císaře Karla, založené podle korunovační kaple v Cáchách. Dobytčí trh. Náměstí, jaké neměli ani v Paříži. Ačkoli nebyl Den svátosti, k poctě císařova návratu některé skvosty

vystavili a kolem dřevěné kaple se hemžilo poutníky. Teď, přivoláni povykem, se všichni shlukli k císařově cestě. Protáhlý Koňský trh. Trojramenný trh Senný. A Horská cesta, vedoucí do stříbrných Kuten Hor. Za branou v přemyslovské hradbě konečně starodávné pražské město. Tady, v úzkých uličkách, se zmatek dovršil. Průvod už nejel volně kupředu, jako po vzdušných třídách nově budovaného města. Okna a střechy byly plné zvědavců. Pod kopyty koní se cpali žáci a bakaláři vysokého učení, i mistrovské taláry bylo vidět. Povyk byl ohlušující. Do toho žáci hulákali písně ne vždycky nejvhodnější pro mravný sluch. Latinsky, jak bylo na univerzitě zvykem. Karel se bujně smál s nimi a občas pohlédl na Annu, která naštěstí nerozuměla. Trvalo hodiny, než se davem probili až k mostu. Byl prostorný a pohodlný, ale dřevěný. Když zaduněl pod kopyty, Karlovo čelo přelétla první chmura, ale jen se kmitla a zase zmizela. Tak slavné město jako moje Praha, a dřevěný most? Musí mít kamenný. Most jsem v kypícím stavebním ruchu zanedbal. Ale bude.

Královská cesta stoupá k Hradu a dnes je to už cesta císařská. Pražský hrad je uvítal otevřenou branou a zpěvem, ale tentokrát je to zpěv církevní. V rozporu s tím Karlovi pořád zněly v uších sloky rozpustilé studentské písničky. Císařský bělouš neklidně pohazuje hlavou, jak mu slavnostně utažené pletence jsou na obtíž. Zítra, můj milý, poletíš s vlající hřívou za hlasem mého srdce. Zítra, nanejvýš pozítří. Stráže u vchodu do dvora královského paláce vzdávají čest. Karlův hřebec i Annina klisnička se zastavují a císařští manželé sestupují. Konečně Karel pod nohama ucítil půdu rodné Prahy a chvíli postál, aby ten pocit vychutnal. Doma.

Slavnostní hosté se ještě tísní venku na nádvoří. Všichni na koních se tam najednou ani nevejdou. Karel je přenechal péči svých obřadníků a s Annou vstoupil do sídla českých králů, kde je konečně obklopilo ticho a klid. Večerní hostina bude na nádvoří jako za starých časů. Ani do obrovského sálu Karlova paláce by se všichni nevešli.

Karel vtáhl Annu k sobě, zatímco její fraucimor s veselým štěbetáním plul dál nahoru po schodech. Držel ji za obě ruce a díval se na ni.

„Ukaž se mi," řekl. „Tak dlouho jsem tě neviděl."

„Vypadám dost důstojně jako císařovna?" zeptala se s obavou.

„Jsi nádherná." Pustil ji a vzdychl.

Byla nádherná a cizí. Nedovedl posoudit, jestli to bylo slavnostním rouchem či dlouhou odlukou. Ale už bývali odloučeni i déle a na slavnosti se vždycky strojila. Změnila se?

„Proč se tak na mě díváš?"

„Jsi jiná."

Málem se rozplakala. „Vždyť jsem docela stejná!"

Ano, teď se zase podobala staré Anně. Najednou pochopil. Byla zralejší. Útlé děťátko zmizelo a zvolna přicházela žena. Objal ji, aby se s tím zázrakem setkal zblízka.

„Jsi stejná a zároveň proměněná," zašeptal. „Chtěl bych být s tebou sám, ale to půjde až v noci. Ne abys mi zase usnula, než se vrátím od hostiny. Já nikdy nevím, kdo mě bude zdržovat. Nemohu vždycky utéci."

„Neboj se," usmála se. „A když, tak mě klidně vzbuď. Celou tu dobu jsem doma a nejsem unavená."

„Bude u tebe někdo spát?" zeptal se starostlivě.

„Ty přece."

Pokýval hlavou. „Budu se snažit."

Přes všechnu snahu se samozřejmě zdržel. Měl s ním jednání Rudolf Saský, kancléř a kdekdo. V zemi se rozmohlo lotrovství. Lupiče neměl kdo krotit, když byli všichni pryč. Vrátilo se poselstvo z Anglie. Je třeba přehlédnout opis říšského zákoníku. Někteří čeští páni odmítají přivěsit pečeti k českému.

Dost, řekl si Karel, když se s brnící hlavou vyprostil z moci pilných pracovníků, kteří měli na mysli jen jeho zdar. Zítra mi přijdou s Albrechtem Rakouským a bavorským Štěpánem. Pozítří s dozvuky soudu v Pise. Třeba zase dostanu list od pana Petrarky. Ne, dost, dost. Několik dní v klidu. Toho se v Praze nedočkám.

Bušek z něj snímal poslední zbytky císařského majestátu a s porozuměním před ním otevřel dveře. Karel se na něj unaveně usmál a vystoupil po schodech k císařovně. Samozřejmě spala. Dívka sedící u nohou jejího lože vyskočila s hlubokou úklonou a okamžitě

se odklidila. Karel přistoupil k lůžku a zadíval se na Annu. V teplém světle svíce byla její tvář dětsky růžová. Ve spánku ztratila ten nový výraz, který ho znepokojoval. Díval se na ni, jak tiše oddechuje, podivně dojatý. Vzbuď mě, řekla. Vzpomněl si na hebký dotyk jejího těla v Pise a zachvěl se. Vklouzl k ní a dotkl se nedočkavými rty její tváře. Ze spánku něco zamumlala a otočila se. Teď měl nablízku i její rty. Malátná ruka se posunula a spočinula na jeho paži jako v objetí. Ze sna se usmívala. Polibkem ji probudím. Ještě si to ani neuvědomí, a už bude moje. Moje! Vstoupím do jejího snu tak něžně, že se ani nezachvěje, leda blahem. Posunul se blíž. Víčka se zachvěla a modré oči se otevřely.

„Ty jsi tady?“ hlesla ospale. „To už je ráno?“

„Dávno není ráno,“ řekl náhle rozhodnut a přitáhl si její hlavu na rameno. „Spi, moje maličká. Ráno odjedeme z Prahy.“

Nezeptala se. Spokojeně vzdychla a stočila se do klubíčka v jeho objetí. Díval se na ni dál a v jeho duši rostl úsměv. Ne, ani tady ne. V lesích okolo mého Karlštejna za nocí zpívají slavíci.

Ráno vyjeli časně. Anna byla dobrá jezdkyně, i když nelétala tak zběsile jako její nešťastná jmenovkyně. Jen s jízdním doprovodem to stihli zázračně brzy. Krátce poobědvali u křížovníků v Dřevnici a ruku v ruce se brali dál proti proudu řeky. Teď už se mohli loudat. Dávno před večerem na Karlštejn dojedou. Bušek jel napřed, aby dohlédl. Císař s celým dvorem a honosným doprovodem všemožného panstva měl zavítat až za tři měsíce. Stavební práce spěly k závěru, dost možná skončily už zcela, teď byl císařský palác plný řemeslníků, kteří se starali o budoucí pohodlí panovníka. Nic se nestane, když na několik dní práci přeruší. Ostatně přes den se budeme toulat lesy a po stavbě. A v noci, když začnou zpívat slavíci, už stejně nikdo nepracuje. Potřebujeme jen trochu ruchu v hradní kuchyni, dobře zásobený sklep a hlavně pohodlné lože. Jedno bohatě postačí. To Bušek do večera sežene, i kdyby nakrásně v císařských ložnicích ještě nestálo žádné.

Zastavil Annu u peřejí, mezi nimiž se v široce rozlité řece tvořily ostrůvky. „Pojedeme neobvyklou cestou,“ usmál se. „Ukážu ti jiný Karlštejn než ten hrozivý a majestátní.“

Přebrodili k hlásce a stoupali rovnou do kopců. Hlavní přístupová cesta k hradu vedla dál proti proudu příkrou cestou rovnou od řeky. Karlštejn nad ní trčel v nebetyčné výšce na strmých skalách a pohrdavě shlížel na červy, kteří se plazili dole. Do jeho brány nikdo nevstupoval sebevědomě. Spíš s posvátnou úctou, kterou probudit byl císařský záměr. Karlštejn přece bude nedobytná svatyně císařských pokladů.

„Zmenšil se!“ vykřikla Anna a rozesmála se.

Karel zastavil koně vedle ní. „To je pohled pro vyvolené. Jen ty a já. Přístup na Plešivec dávám hlídat, aby sem nepronikli nepovolaní.“

„To je ten kopec, na kterém teď jsme?“

„Ano,“ odpověděl vesele. „Má jméno po mně zrovna jako hrad.“

Pleskla ho. „Jdi ty. Jsi na sebe zlý.“

Od úrazu před pěti lety mu vlasy ustoupily z čela, i když zatím nijak nápadně. Povzdechl si. „Chci, aby sis dobře všimla mých nedostatků,“ řekl vážně. Pustil uzdu a přitáhl ji k sobě. „Chci být milován i s nimi.“ A políbil ji tak neotcovsky, jak jen dokázal.

„Dívají se,“ upozornila ho Anna, když se vyprostila. Ohlédl se a pokrčil rameny, divně rozladěný. Kdyby řekla aspoň slůvko, z kterého bych mohl posoudit své vyhlídky na úspěch dnešní noci. Pravda, je císařovna a nebude odporovat. Už je jí šestnáct. Rozumí a ví.

Anna ze strany občas kradmo pohlédla na jeho zamyšlenou tvář. Rostla v ní něha. Prvně ho viděla pomalu před devíti lety. Připadal jí tenkrát jako povyrostlý kluk. Na první pohled jí byl milý a blízký. Občas ho vídala. V Uhrách či se strýcem Bolkem, když se konečně smířili. Na každé setkání se těšila, protože měl pro ni vždycky nějaké překvapení. To největší před pěti lety, když jí sdělili, že bude českou královnou.

Tenkrát už byla ve věku dospívání a dobře si všimla, jak půvabný je to pán a co žen po něm potají vzdychá. Měla nejasné podezření, že mezi ně patřila i její maminka. Jeho nádhernou ženu neměla ráda. Probouzela v ní strach. Byla to matka chlapečka, kterého si měla

vzít. Anna se spolehla na ochranitelskou náruč muže a strýci Bolkovi kývla bez rozpaků. Však už ji Karel před zlou Annou ochrání.

Ale když jí ukázali to rozkošné dítě, byl jeho skvělý otec zmrzačený a krásná matka nepřátelštější než dřív. V očích, které se vždycky na ni usmívaly, teď byla úzkost. Prosba. Kdovíco. Z královny šla hrůza, ale Anna statečně přijala nabízenou roli, i když její záštita se v nejisté budoucnosti ztrácela. Bezděky vycítila, že on ji potřebuje a krutě touží po tom, aby mu zůstala nablízku. To bylo naposled. Pak ženich umřel a byl konec. Naštěstí matku ani Bolka nenapadlo ji vdát.

Děťátka jí bylo upřímně líto, ale teď by mu nebylo ještě ani šest. Jak by šel život? V noci by u ní spalo dítě o nic nevinněji než teď dospělý. A dny by byly stejné až na ty tři korunovace. Ty by ji teprve čekaly. Ale byl by tu muž, s nímž něžně rozprávěla. Milý, jak nikdo na světě. Je možné, že vědomí, že ji provdali za toho chlapce, by dokázalo zadržet probouzející se cit? Je možné, že on by si nevšiml, že po jeho boku roste a rozvíjí se žena, která ho celou duší zbožňuje? A co pak? Dnes by tu před námi skotačilo dítě a my bychom se drželi za ruce jako teď. Jenže by to byl hřích a bránila bych se podlehnutí. Ubránil by se on? Posmutněla. Jeho sebevláda byla zárukou její cti i muk.

I když znala pohoršlivé pověsti, které ho provázely, že by si uložil nejtvrdší kázeň vůči choti svého syna, o tom nepochybovala. A žena v ní se probouzela. Tady, jak přijížděli příkrou cestou k jeho milovanému hradu, rostla v ní jistota, že už se probudila úplně. Stačilo vzpomenout si na noc v Pise a bolestná touha ji sevřela k nevydechnutí. Za dva roky se změnilo úplně všechno. Při svatbě byla odhodlána přijmout ho jako muže bez protestů, i když matčino poučení ji naplnilo obavou. Pochopil to a nenaléhal. Ani později.

Jak žije? Je jí nevěrný? Oběma manželkám býval, aspoň pokud pověst nelhala. A jak si pamatovala jeho dřívější podobu, nepochybovala, že je to pravda. Jak je to teď? Znepokojeně se na něj podívala. Ucítil její pohled a obrátil se. Věděla, že musí natočit celé tělo, aby na ni viděl, a úsměvem ocenila jeho námahu. Chtěla se s ním podělit o lásku, o svou touhu, a nevěděla jak. Jen se na něj

dívala široce rozevřenýma očima. Mohl z nich vyčíst všechno. „Na dnešní večer se těším jako blázen třetí rok," řekl tiše.

„Budeš mě hladit — jako v Pise?" hlesla a zavřela oči.

Milostná. Vábivá. V té chvíli blahořečil osudu i za zjizvenou tvář a ohnutá záda, které ho vyvedly z cesty snadných lásek. Jako císař se nijak nemusel vzdát dobyvatelských úspěchů, i kdyby byl tisíckrát ohyzdnější, ale byl zhýčkaný. Býval příliš často milován sám pro sebe, než aby ho neuráželo objetí, za které by vděčil pouze majestátu. Pět let žil odříkavě až na krátký čas vynucovaných povinností, na které raději nevzpomínat. Pět dlouhých let. Smyla z něj všechny stopy rtů, které kdysi líbal a které líbaly jeho. Jsem celý tvůj, říkal si při pohledu na ni. Úplně celý a dočista. Sebesvůdnější dobrodružství mě nepřitahuje drápkem pokušení. Jsem soustředěný na jedinou krásu. Jedinečný, neopakovatelný cit. Toužím ji hýčkat i zraňovat vášní, tu těžkou hřivnu ryzího kovu netoužím rozměnit na sebevětší hromadu lesklých penízků. Jsem v ní celý jako ona ve mně. Mé dítě, moje žena.

Má družina už dávno zrozpačitěla z našeho objímání. Loudá se z dohledu. Z velké věže Karlštejna je na nás vidět, ale ať. Vztahuju ruce, jemně a lehce. Cítím, jak sebou trhla, jako by jí projel blesk. V duchu přivolávám večer. Už se ho nebojím.

Pustil ji a koně od sebe odstoupili, když se za zátočinou vynořila hlaholící družina. „Jako v Pise určitě ne," zasmál se. „Do Berounky to máme dál. Ale neboj se. Nikdo na světě nespálí můj Karlštejn."

Přivítal je jásot kameníků i řemeslníků z okolí. Anna s úsměvem pozorovala císaře a krále, svého muže, jak mezi ně rázem zapadl, jako by ještě včera ve zlatě netrůnil mezi hodnostáři. Shodil drahocenný plášť a navlékl režnou halenu, aby se mohl co nejdůkladněji věnovat své prohlídce. Ráda by ho provázela, ale zdálo se, že na ni pro tu chvíli docela zapomněl. Byla to mužská záležitost. Šplhal po lešení, prolézal sklepy, zkoušel pevnost stolů i přilnavost omítky. Vodili ho k zvlášť zdařilým dílům, ať už řezbář či kameník. Všechno zkoumal pozorně a s dětskou radostí. Radši vystoupila do paláce, aby se převlékla po cestě, a s rozpuštěnými vlasy z pavlače nejvyššího patra sledovala dění na hradě. Sousední budova jí

zakrývala výhled, ale velká věž čněla ještě převysoko nad ní. Uvnitř byli nejdéle. I když tam jistě bujně hlaholil smích jako prve na nádvoří, ven nebylo slyšet ani hlásek. Hrad se ponořil v mlčení až do chvíle, kdy se císař objevil na ochozu věže a zvučně provolával s hlásnými: „Dál od hradu dále."

Protože to, co tiskl k ústům, určitě nebyla hlásná trouba, byla to nejspíš konvice s vínem. Možná už s tím z první karlštejnské vinice. Hned nato jí zmizel z dohledu a zázračnou rychlostí se objevil vedle ní na pavlači. Oči mu zářily.

„Máš hlad?" zeptal se. „Poručil jsem, aby večeři uchystali hned."

„Vždyť jsme před chvílí obědvali!" vykřikla překvapeně.

„To už je dávno. Nemáš hlad? To nevadí, stejně se najíme. Jistě jsi aspoň ospalá."

Slunce stálo vysoko. Konečně pochopila. „Jsem nesmírně ospalá, Veličenstvo," prohlásila vážně. „Když už to nechceš vzít na sebe."

„Beru to na sebe!" zvolal a políbil ji. „Nemám hlad ani nejsem ospalý, ale hledím co nejrychleji skoncovat se všemi ostatními. Ví moje císařovna proč?"

Zavrtěla hlavou. „Nemám tušení. Snad mi to řekneš."

„Neřeknu. Dej se překvapit."

Při jídle jí vyprávěl novinky ze stavby hradu. Chvílemi se odmlčel a díval se na ni. Odmlky se dloužily a byly čím dál častější, až zbylo jenom ticho. Vstali a pořád mlčky se rozešli do svých komnat, každý sám. Císař zůstal stát uprostřed polozařízené místnosti s pohledem upřeným do neurčitá a trhl sebou, když vstoupil Bušek.

„Svlékni mě," přikázal mu. „Půjdeme spát."

„Teď?" zeptal se Bušek překvapeně.

„Teď."

Byl to čas jejich rozhovorů. Ale snad že byla ještě jasná denní chvíle či že ctil zasnění svého pána, Bušek mlčel a naslouchal hlasu strážných, kteří svou službu konali dnes obzvlášť obřadně. Znenadání něco narušilo varovný pokřik. Bušek znehybněl a zaposlouchal se pozorněji.

„Někdo přijel," řekl pak a pokračoval ve své činnosti.

Karel se rázem probral. „Ne!“ vykřikl zoufale. „Ať po něm střílejí!“

Bušek se na něj nedůvěřivě podíval. „I kdyby to byl...“

„Ať je to kdokoli.“

„To nemyslíš vážně!“

„Smrtelně vážně. Nerozuměl jsi?“

„Jak si přeješ.“ Bušek odložil plášť, který se chystal hodit přes císařská ramena, a nevzrušeně šel vyplnit zvláštní přání. Za chvíli byl zpátky. „Už je pozdě,“ řekl. „Na střílení přijeli moc blízko. Neráčil jsi poručit, jestli je mají na nádvoří zapíchnout.“

„Ono je jich víc?“ zděsil se Karel.

„Kancléř a ještě dva, nepočítám-li jejich doprovod.“

„Zrovna ten!“ zasoptil Karel a přikázal krvelačně: „Shoď ho do rokle.“

Jan ze Středy už byl ve dveřích. „Jsem rád, že jsme přišli včas,“ zahlaholil. „Hnali jsme koně jako ďasi, abychom to stihli za světla, a...“ Zarazil se, když viděl Karlovo ustrojení. „Jsi snad nemocen, Veličenstvo?“ zeptal se nejisté. „Ještě je bílý den.“

„Je dávno noc,“ prohlásil Karel a z císařské moci by nejraději nařídil zatmění slunce. „Řekl jsem ti jasně, že si nepřeju dnes být rušen. Nikým a ničím na světě. Zapomněl jsi snad česky?“

„Také jsi kdysi řekl, že mám přemýšlet.“

To byla u kancléře vskutku neobvyklá troufalost. Karel se na něj konečně zadíval s jakousi zvědavostí.

Jan ze Středy povzbuzen císařským zájmem, se nadechl a vyhrkl prosebně: „Je tady tribunova dcera, Veličenstvo.“

„Sama?“

„Ne, s nějakým malířem. V Římě jsi přece na ně čekal.“

Čekal a nedočkal se. Už jsem se s tou myšlenkou rozloučil, bylo to všechno příliš nakvap. Až dnes, ve velké věži Karlštejna ...

Najednou ožil. „Moje šaty!“ přikázal Buškovi. „Co koukáš, bude to?“

Bušek pokrčil odevzdaně rameny. Císařská služba má své zákruty, které obyčejný smrtelník nepochopí. Jan ze Středy už kvapil ze dveří.

„Můžu je tedy přivést?“ ptal se přičinlivě.

„Už tu měli být. Běž.“

Dveřník si potichu zopakoval jména, než je ohlásil: „Donna Francesca di Nicolò di Rienzo a Theodoric Zelo, její muž.“ Kancléřův nápad. Pro něj byla první v důležitosti dcera oplakávaného tribuna.

Karel je uvítal co nejstručněji a řekl Odorikovi: „Pojď za mnou.“

Cecca jen zavrtěla hlavou, když za nimi poslušně cupitala po můstku s vloženým schodištěm do prostřední věže. Než se stačili rozhlédnout, už je hnal císař po schodech. Na výzdobě místnosti, kam vstoupili, pracovala řada malířů. Odoric se chystal mezi ně vmísit, aby se podíval blíž, ale císař ho chytil za ruku a netrpělivě ho odtáhl. „Tady ne. Pojď.“

Prošli po krytém přechodu k další budově, která se na zvýšené terase strmě zvedala nade všemi. Z druhého patra se z ničeho nic octli venku na zemi mezi dvěma zdmi. Odoric se ohlížel, jak ho opuštěné společenstvo malířů neodbytně přitahovalo. „Chtěl jsem se podívat ...“

Spěchající císař se zastavil. „To nemá smysl, tam to stejně bude jinak. Mám pro tebe docela zvláštní úkol. Spolupracovníky si najdeš jindy. Teď pojď se mnou. Sám.“

„Já nesmím?“ zeptala se Cecca.

„Ty ano. Ale budeme tě nudit.“

„Ještě se nestalo, aby mě Odorikova práce nudila. On sám občas ano, ale nikdy, když maluje.“ Odoric na její jízlivosti zůstal zticha. Výraz napětí v jeho tváři sílil. Císař zamířil k vysokému portálu a na schodiště. Jedno patro. Druhé. Prošli malou síňkou do veliké místnosti. Odoric zvedl oči. Křížová klenba. Všude s výjimkou schodiště zatím viděl jen rovný strop.

„Tohle je srdce Karlštejna. Vlastně i Čech a celé římské říše.“

„To je snad v Římě,“ řekla Cecca prostořece.

„Ticho,“ odkřikl ji Odoric a zadíval se s očekáváním na císaře.

„Zde bude velká svatá klenotnice, kterou bude střežit vojsko nebeské. Krom posvátných pokladů říše Karla Velikého jsem nashromáždil skvosty, jaké na jiném místě říše nenajdeš. K jejich

ochraně byl postaven hrad a k jejich poctě bude tato kaple. Tam v tom výklenku bude schránka, která je bude ukrývat. Chci, aby tahle místnost nádherou a uměním předčila všechno, co kdy viděly oči smrtelných.“

Cecca měla na jazyku drzou poznámku, kterou jí vnucovala krev římského tribuna v jejích žilách, ale když viděla zaujetí obou mužů, statečně ji spolkla. Řím zde byl vzdálený, ačkoli nový Odorikův chlebodárce si říkal císař římský. Byla rozhodnuta netesknit. Mlčky si sedla v koutku na zapomenutou stoličku a pozorovala césara a malíře, jak spolu obcházejí sem a tam, ukazují na klenební žebra, výklenky oken a mluví jeden přes druhého. Odorika úkol zřejmě zaujal.

„Přece už nevidíte,“ řekla, když si všimla, že za oknem se stmívá do průzračného soumraku.

„Nezdržuj,“ odbyl ji nerudně Odoric, ale Karel strnul. Noc!

„Počkej tu,“ poručil Odorikovi, popadl Cekku za ruku a táhl ji po schodech dolů. Jindy přecitlivělý Odoric na to vůbec nereagoval. Chodil dál kolem prázdných stěn a mumlal si podivná zaříkadla.

„Prosím tě!“ řekl Karel udýchaně. „Jdi za císařovnou. Dovedou tě. Byla v Římě všehovšudy den, bude ji zajímat cokoli, co jí můžeš vypravovat. Hleď, ať neusne. Prosím tě o to! Já musím ještě k Odorikovi.“

„Když usne, budu spát s ní,“ ušklíbla se Cecca. „Ten blázen stráví noc na dlažbě, jak ho znám. Přeju vám dobrou zábavu. Neboj se, císařovna ti neusne. Historky, které mám v zásobě, jsou na to dost strašidelné.“

Bušek klímal v portálu. Příkaz, aby doprovodil Cekku, uvítal jako vysvobození. Z prostřední věže na jeho pokyn přispěchali dva malíři s hořícími svícny. Rozhovor pokračoval, ale množily se odmlky, při kterých se Odoric zasníval. Nakonec si vyžádal papír a hrudku a rozložil ho po zemi. Karel chvíli přihlížel, jak črtá a hned nato mačká jeden list za druhým.

„Seber to a přines mi to, až mistr skončí,“ přikázal jednomu z malířů, kteří zvědavě přihlíželi. „A nerušte ho.“

Po špičkách přistoupil k Odorikovi a zadíval se mu přes rameno. Odoric k němu zvedl oči, ale očividně ho nevnímal. Císař se usmál, položil prst varovně na rty, když se malíři vzchopili k pozdravu, a tiše odešel. Ve tmě jen slabě prosvětlené několika svícny tápal po schodišti.

Za portálem bylo jasno. Vzhlédl. Měsíc v úplňku stál přímo nad dvorkem velké věže. Hluboké stíny se ostře rýsovaly vedle bílých ploch. Prošel druhou budovou a konečně do paláce. Noc táhla nad krajinou. Asi už dlouho. Povzdechl a vzbudil Buška u dveří.

„Co císařovna?“ zeptal se.

„Nevím. Ta dívka je u ní.“

Karel si s děsem uvědomil, že Anna zná jen několik latinských slov, italsky nic a Cecca nejspíš jinak neumí. Annin fraucimor včetně Donny Giovanny de Buonsignori nechali v Praze. Už zcela vystřízlivělý z opojení stoupal po schodech a s úlevou si uvědomil, že slyší hlasy. Teď smích. Mluvily jedna přes druhou ve vzácném srozumění. Když vstoupil, Cecca se zvedla a podívala se na něj rozesmátýma očima.

„Trvalo ti to,“ řekla neuctivě. „Za tu dobu jsem se já naučila česky a císařovna italsky. Už si skoro rozumíme.

Čekal výčitky, ale Anna se usmívala. „Běž za Odorikem,“ řekl Cecce. „Dnes ti dá trochu práce uspat ho. Bušek ti ukáže, kde můžete spát.“

Když odešla, sklonil se k Anně. „Bál jsem se, abys mi neusnula.“

„Proto jdeš tak pozdě, že ses bál?“

Potřásl hlavou. „Mnoho nocí asi nezachráníme. I z téhle už jen málo. Je mi moc líto, že jsem takový.“

Vztáhla k němu ruku. Sfoukl svíci, byla zbytečná. Měsíční záře tekla na lože stříbrnou stuhou. V ní se koupala víla s rozpuštěnými vlasy. Noc odvíjela svůj závoj z hvězd, ale ještě ho zbývala větší část. Zvolna přestával myslet na svou kapli a vracel se k Anně, k lásce, k očekávané noci a k dychtivé touze, s kterou sem přijížděl.

Vzkypěla a konečně je strhla do svých vln. Oba.

Z ochozu velké věže vzdálený hlas strážných odpočítával hodiny, plynoucí nezadržitelně k ránu. Nerušil. Patřil k noci, v níž osamělí hlídají klid milenců.

Tím rušivěji zazněl v prázdné místnosti, kam surově vpadl nezakrytým oknem. Cecca v jeho výklenku se s trhnutím vzbudila. Svíce dohořívala. Odorik klečel na zemi mezi hromadou smačkaných listů a zuřivě rýsoval. „Nech toho," řekla Cecca ospale. „Prosím tě, nech už toho. Dnes jsme teprve přijeli. Do smrti máš dost času na svoje životní dílo, umělče. Přes noc to nevytrhneš."

„Počkej. Musím ..."

Poslední list mu vytrhla sama z ruky a ještě na něj šlápla. „Dost," řekla zvýšeným hlasem. „Jdu spát. A jestli nechceš jít se mnou, zavolám si toho hlásného."

Procitl z omámení. „Jsem v nejkrásnější zemi," řekl šťastně. „Na hradě nejštědřejšího císaře."

„To už víš, že je štědrý?" zeptala se š láskyplným posměchem. „Ty, miláčku, příliš rád pracuješ zadarmo."

„Zadarmo?" podíval se na ni. „Smět vytvořit takové dílo už je dost." Přisedl si k ní a ovinul jí paži kolem pasu. „Moje drahá! Nikdy v životě ti nepoděkuju dost vřele za všechno, čím jsi mě oblažila. Za lásku i pochopení. Jsem tvůj otrok. S tím můžeš počítat."

Vstala. „Tak pojď spát, otroku. Poroučím ti to."

Strhl ji zpátky. „Počkej ještě. Slyšíš noc?"

Stulila se mu do objetí. Mlčeli a vnímali velebné ticho měsíční noci. Odoric byl k smrti unavený a šťastný zároveň. Cecca cítila, jak se jí do zmítané duše krade konečně zapomnění a mír.

„Slyším," hlesla tichounce.

Byla noc. A v lesích kolem Karlštejna zpívali slavíci.

Chtěla bych na tomto místě upřímně poděkovat všem vědeckým pracovníkům, kteří nepokládali pod svou důstojnost zabývat se problémy beletristy a pomohli mi vyjasnit řadu dílčích otázek, především našemu přednímu znalci Karlovy doby, Dr. Jiřímu Spěváčkovi, DrCs., za ochotu, s níž mi přispěl pomocí i radou, i za laskavé přehlédnutí rukopisu celé trilogie.

Kapitoly

CÍSAŘŮV SYN 7
TĚTIVU NAPÍNAT SILOU SLOVA 29
PODLE JMÉNA KRÁL 51
RYTÍŘ SVATÉHO DUCHA 76
PO STEZKÁCH TŘASOVISK 102
NA PODZIM SE MRAKY NETRHAJÍ 128
Z POPELA VZLÉTNE NOVÝ FÉNIX 152
LÍC A RUB ZÁZRAKU 181
ČAS VADNOUCÍ RŮŽE 201
PO ZÁKONU DŽUNGLE 224
SVATBA V BACHARACHU 245
JAKOŽ I MY NEODPOUŠTÍME NEVINNÝM 270
PRAŽSKÉ SLAVNOSTI 291
SLOVA ZJEVENÍ 319
DONÉST SVŮJ KŘÍŽ 343
LIDSKÉMU OSUDU NEUNIKNEŠ 366
DLOUHÁ NOC 387
DVĚ ANNY 407
S OČIMA K ŘÍMU 428
SENÁT A LID ŘÍMSKÝ 448
PÁN SVĚTA 470
KDE SPOČINEŠ 498

Vysvětlivky

VYSLANEC CHUDÁKŮ, VDOV A SIROTKŮ 20
KRÁLOVSKÁ SMLOUVA 40
OŠIDNÁ ZÁMINKA K NÁVRATU 60
VELICE NECÍSAŘSKÉ TAŽENÍ 70
BOLAVÉ MÍSTO NEAPOL 74
MISKA VAH NEZATÍŽENÁ SLÁVOU 84
DVĚ KORUNOVACE 99
HRA O PÁNA SVĚTA 108
V TICHU PŘED BOUŘÍ 120
KAPITULACE POTAJÍ 130
DOZVUKY 161
MÍSTO SETKÁNÍ MOHUČ 186
KLAMAČI 215
KRÁLOVSTVÍ SPIRITUÁLŮ 243
DVOJÍ ÚLOHA VILÉMA Z JÚLICHU 251

PROBLÉM VISCONTI 373
VŠECHNY CESTY... 428
CÍSAŘ A BÁSNÍK 473
DOPIS NA ROZLOUČENOU 511

Ludmila Vaňková
OREL A HAD

Třetí díl trilogie
Edice Česká próza
Ilustrace, vazba a grafická úprava
Michal Houba.
Vydalo nakladatelství Melantrich
v Praze roku 1990.
Odpovědná redaktorka dr. Monika Kaslová.
Technický redaktor Michal Pelz.
Fotosazbu písmem Tempora-Digiset
zhotovila Svoboda, s. p., Praha, závod 4.
Vytiskl Mír, s. p., záv. 3, Opletalova 3, Praha 1.
AA 28,40; VA 31,05 (il. 1,78). Stran 496.
Náklad 50 000 výtisků.
První vydání.
13/33 32-020-90 Kčs 37,-
ISBN 80-7023-053-3